

RAF TEMİZLİĞİ

**TMSF
ÇÖZÜMLEME
DENEYİMİ**

TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU © KASIM 2011

TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU

Büyükdere Caddesi No:143 Esentepe/İSTANBUL

Tel.: (212) 340 22 00 Faks: (212) 288 53 35

www.tmsf.org.tr

Proje Ekibi

Proje Lideri: Ahmet MUTLU

Hazırlayanlar: Raf Temizliği Proje Grubu

Kapak : GNG Tanıtım / www.gngtanitim.com

Dizgi : Data Point Matbaacılık / Oğuzhan KARA

www.datapoint.com.tr

Tel.: (212) 481 91 72

Baskı : Artus Basım

İkitelli Organize Sanayi Bölgesi Eskoop San. Sit.

B-1 Blok No: 63 İkitelli / İSTANBUL

Tel.: (212) 671 70 92

ISBN: 978-975-19-4626-3

İSTANBUL - KASIM 2011

RAF TEMİZLİĞİ KİTAPLIĞI

- 1- EGE BANK
- 2- İNTER BANK
- 3- İKTİSAT BANKASI
- 4- ETİ BANK
- 5- TOPRAK BANK
- 6- EGS BANK
- 7- YURT BANK
- 8- BANK EKSPRES
- 9- ESBANK
- 10- BANK KAPİTAL
- 11- PAMUK BANK
- 12- DEMİR BANK
ULUSAL BANK
- 13- TÜRK TİCARET BANKASI
- 14- YAŞAR BANK
SİTE BANK
TARIŞ BANK
- 15- KENT BANK
- 16- SÜMER BANK
- 17- BAYINDIR BANK
- 18- MARMARA BANK
İMPEX BANK
KIBRIS KREDİ BANKASI İSTANBUL ŞUBESİ
TYT BANK
- 19- İMAR BANKASI
- 20- **TMSF ÇÖZÜMLEME DENEYİMİ**

Raf Temizliği Projesi kapsamında yer alan bu kitapta; Bankaların özmlene süreci, idari, mali ve hukuki yönlerden ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Kitap, 31 Aralık 2010 tarihli veriler esas alınarak hazırlanmıştır. Yayının tüm içeriği www.raftemizligi.com adresinde yer almaktadır.

Kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olan bu yayında yer alan bilgilerin doğru ve eksiksiz olması için gerekli zen gösterilmiş olmakla birlikte, bu yayında yer alan bilgilere dayanarak çıkarılan sonuçlardan TMSF sorumlu tutulamaz. Yayında yer alan bilgiler kaynak belirtilerek kullanılabilir.

TAKDİM VE ÖNSÖZ

Ülkemizde yaşanan bankacılık krizlerinin en az maliyetle aşılmasında önemli katkıları bulunan Kurumumuzun başarısı Raf temizliği kitapları ile ortaya konulmaktadır. Daha önce her bankanın Fona devri ve devir sonrası süreci ayrı ayrı kitaplarla kamuya açıklanmış, böylelikle her bankanın hikayesi hukuki süreçleriyle birlikte ortaya konmuştu.

2004 yılı başında İkinci Başkan olarak göreve başladığım TMSF bu yayınıyla, yakın tarihimizde Türk bankacılık sektöründe yaşanan banka batışlarını ve TMSF'nin bunları çözümlmek için gösterdiği çabayı ekonomik krizlerle birlikte, daha genel bir perspektifle kamuyla paylaşmaktadır.

Şairin “Tarih tekerrürden ibarettir derler, hiç ibret alınsaydı eder miydi tekerrür” sözünü hatırlayarak, bu süreçlerden alınacak derslerle bundan sonraki dönemlerde geçmişte yapılan hatalı ve maliyet artırıcı yöntemlerden uzak kalınması noktasında bizlere ve bizden sonrakilere yol göstermesi ve yapılan iyi işlerin de kalitesini artırma bakımlarından“TMSF Çözümleme Deneyimi' adlı bu kitap, ülkemize önemli faydalar sağlayacaktır. Ayrıca bankacılık ve finans eğitimiyle ilgili üniversite camiası da bu kitaptan kaynak eser olarak yararlanabilecek ve bu vesileyle bilime katkı sağlanabilecektir.

Bu kitabın başkanlık dönemimde yayınlanması şahsım için ayrı bir övünç kaynağı olmuştur. Yayında emeği geçen tüm personelimize teşekkür eder, yayının bankacılık sistemine, üniversite camiasına ve ekonomi literatürüne katkı sağlamasını dilerim.

Şakir Ercan GÜL
TMSF BAŞKANI
(2010-...)

ÖNSÖZ

Batan bankaların kamuya olan maliyetini azaltma yolunda gösterdiği performansla Türkiye'ye bir başarı öyküsü armağan eden TMSF, Raf Temizliği Kitaplığı ile yakın tarihimizde bankacılık sektöründe yaşanan sorunların daha net görülmesine ve anlaşılmasına katkı sağlamayı amaçlamıştır.

İki yılı aşkın bir süredir, 25 kişilik uzman bir ekibin yoğun bir tempo ile çalıştığı TMSF'nin en önemli projelerinden biri olan Raf Temizliği Projesi, elinizde tuttuğunuz bu kitaplarla hayata geçirilmiş bulunmaktadır.

Raf Temizliği Projesi kapsamında her banka için ayrı bir kitap hazırlanmış ve bankaların çözümleme süreçleri kronolojik olarak tüm detaylarıyla incelenmiştir. Kitaplarda ilk olarak bankaların Fona devir sebepleri ve kullanılan istisnar yöntemleri anlatılmış, sonrasında çözümleme ve geri kazanım faaliyetleri, mali bünyelerini rehabilite etme, satış, devir ve birleştirme gibi çözümleme adımları ve hukuki süreçleri ortaya konulmuştur.

Batan bankalarla ilgili 40 bin sayfa evrak, 7 bin doküman ve çok sayıda banka raporu satır satır incelenerek ortaya çıkarılan 20 kitaplık Raf Temizliği Kitaplığının, bankacılık ve finans konularında gerek aktüel, gerekse bilimsel çalışma yapanlar için yararlı olacağına inanıyorum.

Raf Temizliği Kitaplığı e-book olarak www.raftemizligi.com adresinde de yer almakta olup uzman ekiplerimiz kitaplarla ilgili güncellemeleri yapmaya devam edeceklerdir.

Bu projenin ve nihayetinde kitapların ortaya çıkmasında ve tasarımında emeği geçen çalışanlarımız ile uzun ve yorucu çalışmalarla raporları kitap formatına getiren Raf Temizliği Proje Grubu'nda görev alan bütün arkadaşlarıma ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Elinizdeki kitapların yakın tarihimizde yaşanan bankacılık krizlerinin nedenlerinin ve sonuçlarının iyi analiz edilmesi ve dersler çıkartılmasına vesile olmasını diliyorum.

Ahmet ERTÜRK
TMSF BAŞKANI
(2004-2010)

Kısaltmalar Dizini • 23
Şekiller Dizini • 28
Tablolar Dizini • 30
Grafikler Dizini • 32

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	34
--------------------	----

I. KISIM

TÜRKİYE'DE BANKACILIK VE MEVDUAT SİGORTACILIĞINA GENEL BAKIŞ

<u>1. EKONOMİK KRİZLER VE TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ</u>	40
--	----

1.1. 1960 ÖNCESİ DÖNEM	40
1.2. 1960-1983 DÖNEMİ	46
1.3. 1983-1999 DÖNEMİ	47
1.4. 1999-2005 DÖNEMİ	51
1.5. 2005 SONRASI	62

<u>2. TÜRKİYE'DE MEVDUAT SİGORTACILIĞI VE SORUNLU BANKA ÇÖZÜMLEMESİNİN GELİŞİMİ</u>	66
--	----

2.1. 2243 SAYILI KANUN	67
2.2. 2999 SAYILI KANUN	71
2.3. 7129 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER	72
2.4. 70 SAYILI KHK, 3182 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER	74
2.5. 4389 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER	76
2.6. 5411 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER	78
2.7. MEVDUAT SİGORTASININ KAPSAMI VE TUTARI İLE PRİM TARİFESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	82

3. TMSF ORGANİZASYONU	91
3.1. FONUN KURUMSAL GELİŞİMİ	91
3.2. FONUN ÖRGÜTSEL YAPILANMASI	93
3.2.1. Fon Kurulu	93
3.2.2. Başkanlık Teşkilatı	95
3.3. FONUN İŞLEYİŞ, GÖREV VE YETKİLERİ	95
3.4. FON BÜTÇESİ, GELİRLERİ VE REZERV YÖNETİMİ	98
3.5. FONUN HESAP VE HARCAMALARININ DENETİMİ	100
3.6. FONUN KURUMSAL YÖNETİMİ	101

II. KISIM

ÇÖZÜMLEME METODOLOJİSİ

1. FONA DEVREDİLEN BANKALARIN ÇÖZÜMLENMESİ	106
1.1. FONA DEVİR KAVRAMI VE HUKUKİ SONUÇLARI	106
1.1.1. Fona Devredilen Bankanın Hukuki Durumu	110
1.1.2. Bankanın Fona Devir Sonrası Faaliyetlerine Devam Etmesi	110
1.2. BİR BANKANIN FONA DEVRİNİN SEBEPLERİ	111
1.2.1. Mali Bünyenin Bozulması Nedeniyle Fona Devir	111
1.2.2. Banka Kaynağının İstismarı Nedeniyle Fona Devir	116
1.2.3. Mali Bünyenin Bozulması ve Banka Kaynağının İstismarının Birlikte Gerçekleşmesi Nedeniyle Fona Devir	117
1.3. BANKA ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİNİN BELİRLENMESİ	118
1.4. BANKANIN FONA DEVRİNİ TAKİBEN GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLEMLER	120
1.4.1. Banka Yönetim ve Denetim Kadrosunun Değiştirilmesi	120
1.4.2. Hâkim Ortağın Diğer Bankalardaki Ortaklık Haklarının Fon Tarafından Kullanımı	121
1.4.3. Mal Beyanı İstenmesi	122
1.4.4. İhtiyati Tedbir, İhtiyati Haciz ve Yurt Dışı Çıkış Yasağı İstenmesi	123
1.4.5. İade ve Tazmin Talebi	123
1.4.5.1. İade ve Tazmin Talebinin Konusu ve Muhatapları	124
1.4.5.2. İade ve Tazmin Talebinin Konusunun Tespiti	127
1.4.5.3. İade ve Tazmin Talebinin Sonuçları	128
1.5. FONUN BANKADAKİ HİSSEDARLIĞINA İLİŞKİN İŞLEMLER	129
1.5.1. Banka Zararının Devralınması Suretiyle Hisselerin Fona İntikali	130
1.5.1.1. Banka Zararının Devralınması Aşaması	130
1.5.1.2. Banka Hisselerinin Fona İntikali Aşaması	130
1.5.2. Hisse Bedellerinin Ödenmesi Suretiyle Hisselerin Fona İntikali	131
1.5.3. Banka Kaynağı İstismarında Hisselerin Fona İntikali	131
1.6. BANKA MALİ BÜNYESİNİN REHABİLİTASYONUNA YÖNELİK İŞLEMLER	132
1.6.1. Bankanın TCMB Nezdindeki Yükümlülüklerinin Ertelenmesi / Kaldırılması	133
1.6.2. İhtiyat Aktarımı	133
1.6.3. Mevduat Yapılması	133
1.6.4. Sermaye Artırımı	134
1.6.5. Avans Verilmesi	134
1.6.6. Banka Varlıklarının Fon Tarafından Devralınması	134

1.7. BANKA NEZDİNDE YÜRÜTÜLEN ÇÖZÜMLEME FAALİYETLERİ	135
1.7.1. Mevduat Satışı	136
1.7.2. Şube Satışı ve Personel Devri	136
1.7.3. Gayrimenkul ve Menkul Satış / Devir İşlemleri	136
1.7.4. İştirak Satış / Devir İşlemleri	137
1.7.5. Kredi Portföy Satışları	137
1.7.6. Bankanın Bilanço Dışı Kalemlerine İlişkin İşlemler	137
1.8. BANKA HİSSELERİNİN SATIŞI	138
1.8.1. Fona Devredilen Banka Hisselerinin Satış Yöntemleri	138
1.8.2. Banka Hisselerinin Satış Süreci	139
1.8.2.1. Hazırlık Süreci	139
1.8.2.2. Devir Süreci	142
1.8.2.3. Satış / Devir Sonrası İşlemler	143
1.9. BİRLEŞTİRME	144
1.9.1. Başka Bir Fon Bankasıyla Birleştirme	146
1.9.1.1. Hazırlık Çalışmaları	146
1.9.1.2. Devredilen Bankanın Tüzel Kişiliği ile İlgili İşlemler	147
1.9.1.3. Fiili Devir İşlemleri	148
1.9.2. Başka Bir Bankayla Birleştirme	148
1.10. FONA DEVREDİLEN BANKANIN TASFİYESİ	149
1.10.1. İradî Tasfiye	149
1.10.2. Varlık ve Yükümlülükleri Başka Bir Bankaya Devredilen / Satılan Bankaların Faaliyet İzinlerinin Kaldırılarak Tasfiyesi	151
<u>2.FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARIN ÇÖZÜMLENMESİ</u>	152
2.1. FAALİYET İZİNİNİN KALDIRILMASI KAVRAMI	152
2.1.1. 3182 Sayılı Kanunda Faaliyet İzninin Kaldırılması	152
2.1.2. 4389 Sayılı Kanunda Faaliyet İzninin Kaldırılması	154
2.1.3. 5411 Sayılı Kanunda Faaliyet İzninin Kaldırılması	156
2.1.4. Faaliyet İzni Kaldırılan Bankanın Durumu	159
2.2. FAALİYET İZİNİNİN KALDIRILMASINI TAKİBEN GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLEMLER	160
2.2.1. Banka Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin Değiştirilmesi	160
2.2.2. Koruma Tedbirlerinin Alınması ve Varlıkların Satışı	161
2.2.3. Hâkim Ortaklara İlişkin İşlemler	161

2.3. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARDA SİGORTALI MEVDUAT VE KATILIM FONUNUN TESPİTİ VE ÖDENMESİ	162
2.3.1. Sigortalı Mevduat ve Katılım Fonunun Tespiti	162
2.3.2. Sigortalı Mevduatın Ödenmesi	163
2.3.3. Fonun Mevduat Farkına İlişkin Görev ve Yetkileri	163
2.3.3.1. Tedbir Talep Etme	163
2.3.3.2. Farkın Tahsili	164
2.4. İFLAS SÜRECİ	165
2.4.1. İflas Davası Açılması	165
2.4.2. İflas Kararı ve İflasın Açılması	166
2.4.2.1. İflas Kararının Bildirimi	166
2.4.2.2. İflas Masası	167
2.4.3. İflas Süreci ve Fonun Yetkileri	168
2.4.3.1. Fonun 2004 Sayılı Kanunda Yazılı İflas Dairesi, Alacaklılar Toplantısı ile İflas İdaresi Görev ve Yetkilerine Sahip Olması	169
2.4.3.2. Tasfiye Şeklinin Belirlenmesi	169
2.4.3.3. Alacaklılar Toplantısı ve İflas İdaresinin Atanması	170
2.4.3.4. Alacak ve İstihkak İddialarının İncelenmesi	172
2.4.3.5. Sıra Cetvelinin Hazırlanması	173
2.4.3.6. Sıra Cetvelinden Sonra Yapılacak İşlemler	173
2.4.3.7. Masa Mal Varlığının Paraya Çevrilmesi	174
2.4.3.8. Pay Cetveli Hazırlanması ve Payların Dağıtılması	175
2.4.3.9. Nihai Rapor ve Kapanma	175
2.5. İFLASINA KARAR VERİLMİYEN BANKALARIN TASFİYESİ	176
3. VARLIK ÇÖZÜMLEMESİ	177
3.1. GAYRİMENKUL VE MENKULLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	177
3.1.1. Gayrimenkul ve Menkullerin Fiili Devir İşlemleri	177
3.1.2. Gayrimenkul ve Menkullerin Çözümleme Yöntemleri	179
3.1.2.1. Satış	179
3.1.2.2. Kiralama	180
3.2. İŞTİRAKLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	181
3.2.1. İştiraklerin Fon Adına Tescili	181
3.2.2. İştiraklerin Çözümleme Süreci	182
3.2.2.1. Yeniden Yapılandırma	182
3.2.2.2. Satış	183
3.2.2.3. Tasfiye	185
3.2.2.4. Birleşme	185

3.3. HÂKİM ORTAKLARDAN ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ	186
3.3.1. Hâkim Ortaklardan Olan Alacakların Devralınması	187
3.3.1.1. Devralma İşlemlerinin Kanuni ve İdari Dayanakları	187
3.3.1.2. Fiili Devir ve Borç Kesinleştirme İşlemleri	187
3.3.2. Hâkim Ortaklardan Alacakların Geri Kazanımı	189
3.3.2.1. Protokol.....	189
3.3.2.2. Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi / FYYS	194
3.3.2.3. Şirketlerin Yönetim ve Denetimini Devralma	196
3.3.2.4. Banka Kaynaklarının Edinilmesi / Edindirilmesine İlişkin İşlemler.....	200
3.3.2.5. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler.....	201
3.3.2.6. Ticari ve İktisadi Bütünlük Uygulamaları	205
3.3.2.7. 2004 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler	208
3.4. TAHSİLİ GECİKMİŞ KURUMSAL ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ	209
3.4.1. Sulh ve Protokol Yoluyla Geri Kazanım Faaliyetleri	209
3.4.2. Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi / FYYS	210
3.4.3. Kurumsal İndirim Kampanyası Faaliyetleri	210
3.4.4. Alacak Satışı Uygulaması	211
3.4.5. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler	214
3.4.6. 2004 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler	214
3.5. TAHSİLİ GECİKMİŞ BİREYSEL ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ	215
<u>4. BANKA ÇÖZÜMLEME SÜRECİNDE DAVALAR</u>	216
4.1. İDARİ DAVALAR	217
4.2. HUKUK DAVALARI	219
4.2.1. İade ve Tazmin Davası	221
4.2.2. Şahsi İflas Davası	221
4.2.3. Mali Sorumluluk Davası	223
4.3. CEZA DAVALARI	225

III. KISIM
ÇÖZÜMLEME UYGULAMASI

1. ÇÖZÜMLENEN BANKALARIN FONA DEVİRDEKİ MALİ YAPISI	230
2. BANKALARIN FONA DEVİR NEDENLERİ	241
3. HÂKİM ORTAĞIN BANKA KAYNAKLARINI KENDİ LEHİNE KULLANMASI	245
3.1. DOĞRUDAN İSTİSMAR YÖNTEMLERİ	249
3.2. DOLAYLI İSTİSMAR YÖNTEMLERİ	254
3.2.1. Karşılıklı (Back to Back) Krediler	258
3.2.2. Fiduciary Krediler	259
3.2.3. Karma Yöntem (Fiduciary ve Back to Back Krediler Birlikte)	261
3.2.4. Banka Varlıklarının Teminat Olarak Gösterilmesi ve/veya Bankanın Garanti Vermesi Suretiyle Kaynak Aktarılması	262
3.2.5. Üçüncü Kişiler ve/veya Paravan Firmalar Üzerinden Kaynak Aktarılması	263
3.2.6. Off-Shore Bankalar Üzerinden Kaynak Aktarılması	265
3.2.7. Yatırım Bankaları Üzerinden Kaynak Aktarılması	267
3.2.8. Banka İştirakleri Üzerinden Kaynak Aktarılması	268
3.2.9. Bankanın Kendi Kaynakları Kullanılarak Satın Alınması	269
3.2.9.1. Bankanın Borcun Nakli Yöntemiyle Satın Alınması	270
3.2.9.2. Alıcı Gruba Bankadan Kredi Kullandırılması Suretiyle Bankanın Satın Alınması	271
3.2.9.3. Alıcı Grubun Kredi Temin Edebilmesi İçin Banka Tarafından Teminat Mektubu veya Garanti Verilmesi	272
3.2.10. Banka Sermayesinin Kendi Kaynakları Kullanılarak Artırılması	273
3.2.10.1. Hakim Ortağa Kaynak Aktarımı Suretiyle Banka Sermayesinin Artırılması.....	273
3.2.10.2. Bankanın Garanti/Kefalet Vermesi Suretiyle Hâkim Ortağın Yurt Dışından Temin Ettiği Krediyile Banka Sermayesinin Artırılması	274
3.3. FİKTİF NİTELİKLİ İŞLEMLER	275

4. FONA DEVREDİLEN BANKALARIN ÇÖZÜMLEME UYGULAMASI	277
4.1. BANKALARIN YÖNETİM VE DENETİMİNE İLİŞKİN İŞLEMLER	277
4.2. BANKALARIN HİSSELERİNİN FONA İNTİKALİ	278
4.3. BANKA HÂKİM ORTAK VE YÖNETİCİLERİNE İLİŞKİN İŞLEMLER	280
4.3.1. Mal Beyanının Talep Edilmesi	280
4.3.2. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Uygulanması, Yurt Dışına Çıkışların Yasaklanması	280
4.3.3. Hâkim Ortağın Diğer Bankalardaki Ortaklık Haklarının Fon Tarafından Kullanımı	281
4.4. BANKALARIN MALİ BÜNYELERİNİN REHABİLİTASYONU	282
4.4.1. TCMB Yükümlülüklerinin Kaldırılması	282
4.4.2. Bankalara Mevduat Yapılması	282
4.4.3. Bankalara İhtiyat Aktarılması	283
4.4.4. Sorunlu Aktiflerin Devralınması	284
4.5. UYGULANAN ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ	286
4.5.1. Beş Bankanın Sümerbank Çatısı Altında Birleştirilmesi	287
4.5.2. Hisseleri Satılan /Devredilen Bankalar	288
4.5.3. Satılmayan Bankaların Bayındırbank'a Devredilmesi	292
4.5.4. İradî Tasfiye Sürecindeki Banka	293
4.6. FON BANKALARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN BİLANÇO KÜÇÜLTME FAALİYETLERİ	293
4.6.1. Mevduat Satışı	294
4.6.2. Şube Satışları	294
4.6.3. Gayrimenkul ve Menkul Satışları/ Devir İşlemleri	294
4.6.4. İştirak Satışları/ Devir İşlemleri	295
4.6.5. Kredi Kart Portföy Bilgilerinin Satışı	295
5. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARIN TASFİYESİ	297
5.1. FAALİYET İZİNİNİN KALDIRILMASI	297
5.2. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKANIN YÖNETİM VE DENETİMİNİN FONA VEYA BİR BANKAYA DEVRİ	298
5.3. BANKALARDA SİGORTALI MEVDUATIN ÖDENMESİ	299
5.3.1. 3182 Sayılı Kanun Uyarınca Faaliyet İzni Kaldırılan Banka Mudilerine Mevduat Sigortası Kapsamında Yapılan Ödemeler	299

5.3.1.1.	3182 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri	299
5.3.1.2.	4389 Sayılı Kanunun Geçici 3. Maddesi Kapsamında Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri	300
5.3.2.	4389 Sayılı Kanun Uyarınca Faaliyet İzni Kaldırılan Banka Mudilerine Yapılan Mevduat Ödemeleri	301
5.3.2.1.	İmar Bankası Mudilerine Yapılan Ödemeler	301
5.3.2.2.	5667 Sayılı Kanun Uyarınca Yapılan İmar Bankası DİBS Ödemeleri	303
5.4.	FONUN İFLAS TALEBİ VE İFLAS SÜRECİ	304
5.4.1.	İflas Sürecini Etkileyen Faktörler	305
5.4.2.	İflas Sürecinde Sıra Cetveli	306
5.4.3.	Fonun Alacakları	307
5.4.4.	İflas Masası Alacaklarının Geri Kazanımı	308
5.4.5.	Müflis Bankaların Gayrinakdi Kredi Yükümlülükleri	311
5.4.6.	Müflis Bankalarının Pay Cetveli Ödemeleri	312
6.	VARLIK ÇÖZÜMLEME UYGULAMASI	313
6.1.	GAYRİMENKUL VE MENKULLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	313
6.2.	İŞTİRAKLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	314
6.3.	HÂKİM ORTAKLARDAN ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ	315
6.3.1.	Hâkim Ortaklardan Olan Alacakların Devralınması	315
6.3.2.	Hâkim Ortaklardan Olan Alacakların Tahsili İşlemleri	316
6.3.2.1.	Protokol İmzalanan Banka Hâkim Ortakları	319
6.3.2.2.	Yönetim ve Denetimi Fon Tarafından Devralınan Hâkim Ortak Firmaları	319
6.3.2.3.	Dolanlı İşlemlerle Edinilen/Edindirilen Varlıkların Fon Adına Tescili	319
6.3.2.4.	6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Uygulamalar	320
6.3.2.5.	Ticari ve İktisadi Bütünlük Satışları	320
6.3.3.	Hâkim Ortaklardan Sağlanan Tahsilat	321
6.4.	TAHSİLİ GECİKMİŞ KURUMSAL KREDİ ALACAKLARININ ÇÖZÜMLENMESİ	325
6.5.	TAHSİLİ GECİKMİŞ BİREYSEL KREDİ ALACAKLARININ ÇÖZÜMLENMESİ	326

7. ÇÖZÜMLEME UYGULAMALARINDA SÜRE VE MALİYET	327
7.1. ÇÖZÜMLEME MALİYETİNİN OLUŞUMU	328
7.2. KAYNAK AKTARIMLARININ FİNANSMANI	331
7.3. ÇÖZÜMLEME MALİYETİNİN GERİ KAZANIMI	334
7.4. BORÇLARIN GERİ ÖDENMESİ	337
8. BANKA ÇÖZÜMLEMESİNDE HUKUKİ UYGULAMALAR	342
8.1. FONA DEVREDİLEN BANKALAR	342
8.1.1. Bankanın Fona Devri, Faaliyet İzninin Kaldırılması, Birleştirilmesi, Mali Bünyesinin Rehabilitasyonu ve Satışına İlişkin Davalar	342
8.1.2. Banka Zararının Tazmini İçin Açılan Dava ve Takipler	344
8.1.2.1. İade ve Tazmin Talepli Dava ve Takipler	345
8.1.2.2. Mali Sorumluluk Davaları	346
8.1.2.3. Şahsi İflas Davaları	346
8.1.3. Ceza Davaları	346
8.1.4. Fon Tarafından Çözömlenen Varlıklara İlişkin Dava ve Takipler	346
8.1.4.1. 2004 Sayılı Kanun Kapsamında Başlatılan Dava ve Takipler	347
8.1.4.2. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemlerin İptali Talebiyle Açılan Davalar	347
8.1.4.3. Hâkim Ortaklarla İlişkili Bulunan Şirketlerin Fon Tarafından Yönetim ve Denetimlerinin Devralınması Nedeniyle Açılan Davalar ..	348
8.1.4.4. Banka Kaynağının Kullanımından Kaynaklanan Yetkiler Kapsamında Yapılan İşlemlerin İptali Talebiyle Açılan Davalar	348
8.1.4.5. Ticari ve İktisadi Bütönlük Satışlarına Karşı Açılan Davalar	349
8.1.4.6. Uluslararası Dava ve Takipler	349
8.1.4.7. Tahsili Gecikmiş Kurumsal Kredi Alacaklarına İlişkin Dava ve Takipler	349
8.1.4.8. Tahsili Gecikmiş Bireysel Kredi Alacaklarına İlişkin Dava ve Takipler	350
8.1.5. Bankanın Yönetmel, Operasyonel Faaliyetleri ve Varlıkları ile İlgili Dava ve Takipler	350
8.2. FAALİYET İZİNİ KALDIRILARAK İFLASINA KARAR VERİLEN BANKALAR	351

9. DÜNYADA ÇÖZÜMLEME	354
9.1. ULUSLARARASI MEVDUAT SİGORTACILARI BİRLİĞİ /IADI	355
9.1.1. Kurumsal Yönetişim ve Yetkiler	357
9.1.2. Finansal Güvenlik Ağı ve Erken Uyarı.....	357
9.1.3. Ahlaki Riskin Azaltılması.....	359
9.1.4. Kamuoyu Farkındalığı.....	359
9.1.5. Sınır Ötesi Çözümleme.....	360
9.1.6. Fonlama.....	362
9.1.7. Etkin Çözümleme Süreçleri.....	363
9.1.7.1. Mevduat Sahiplerinin Alacaklarının Ödenmesi ve Tasfiye	365
9.1.7.2. Satın Alma ve Üstlenme	366
9.1.7.3. Köprü Banka	367
9.1.7.4. Açık Banka Desteği	368
9.1.8. Etkin Geri Kazanım Süreçleri.....	369
9.1.9. Banka İflasında Kusurlu Olanlarla Mücadele ve Yasal Koruma.....	371
9.2. AVRUPA MEVDUAT SİGORTACILARI FORUMU /EFDI	372
9.3. FİNANSAL İSTİKRAR KURULU /FSB	374

IV. KISIM

GENEL DEĞERLENDİRME

1. ÇÖZÜMLEME UYGULAMALARININ DÜNYADAKİ YERİ	380
2. KRİZLERDEN ALINAN DERSLER VE YENİ FİNANSAL MİMARİ	383
2.1. FİNANSAL GÜVENLİK AĞINDAKİ KURUMLARA İLİŞKİN DERSLER VE GELİŞME KAYDEDİLEN ALANLAR	383
2.2. MEVDUAT SİGORTACILIĞINA İLİŞKİN DERSLER VE GELİŞME KAYDEDİLEN ALANLAR	388
2.2.1. Kurumsal Yönetişim ve Sigorta Politikalarının Geliştirilmesi.....	389
2.2.2. Stratejik Yönetim, İşbirliği ve Bilgi Paylaşımının Artırılması	391
2.2.3. Mali Yapının Güçlendirilmesi.....	394
2.2.4. Çözümleme ve Geri Kazanım Süreçlerinin Etkinleştirilmesi.....	396
3. ÇÖZÜMLEMENİN GELECEĞİ	399
SONSÖZ	401
TANIMLAR VE KAVRAMLAR	403
KAYNAKÇA	409

KISALTMALAR DİZİNİ

ŞEKİLLER DİZİNİ

TABLolar DİZİNİ

GRAFİKLER DİZİNİ

KISALTMALAR DİZİNİ

2004 Sayılı İcra İflas Kanunu	2004 Sayılı Kanun
2243 Sayılı Mevduatı Koruma Kanunu	2243 Sayılı Kanun
2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu	İhale Kanunları
2999 Sayılı Bankalar Kanunu	2999 Sayılı Kanun
3182 Sayılı Bankalar Kanunu	3182 Sayılı Kanun
4389 Sayılı Bankalar Kanunu	4389 Sayılı Kanun
4743 Sayılı Malî Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	4743 Sayılı Kanun
4969 Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	4969 Sayılı Kanun
5021 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Bankalar Kanunu Hükümlerine İstinaden Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketi Hakkında Tesis Edilecek Bazı İşlemler Hakkında Kanun	5021 Sayılı Kanun
5230 Sayılı Pamukbank Türk Anonim Şirketinin Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketine Devri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun	5230 Sayılı Kanun
5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	TCK
5411 Sayılı Bankacılık Kanunu	5411 Sayılı Kanun
5667 Sayılı Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketince Devlet İç Borçlanma Senedi Satışı Adı Altında Toplanan Tutarların Ödenmesi Hakkında Kanun	5667 Sayılı Kanun
5682 Sayılı Pasaport Kanunu	Pasaport Kanunu
6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun	6183 Sayılı Kanun
6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu	TTK
7129 Sayılı Bankalar Kanunu	7129 Sayılı Kanun
Adabank A.Ş.	Adabank
Adapazarı Emniyet Bankası T.A.Ş.	Adapazarı Emniyet Bankası
Akbank T.A.Ş.	Akbank
Amerika Birleşik Devletleri	ABD
Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.	Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası
Anadolu Bankası T.A.Ş.	Anadolu Bankası
Arap-Türk Bankası A.Ş.	Arap-Türk Bankası
Atlas Yatırım Bankası A.Ş.	Atlas Yatırım Bankası

Bank 2000 Off Shore Limited
Bank Ekspres A.Ş.
Bank Kapital T.A.Ş.
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
Bankalar Yeminli Murakıpları
Basel Bankacılık Denetim Komitesi
Bayındırbank A.Ş.
Belediyeler Bankası A.Ş.
Bilgi Teknolojileri
Birleşik Fon Bankası A.Ş.
Buğday Bankası T.A.Ş.
Demirbank T.A.Ş.
Denizbank A.Ş.
Devlet İç Borçlanma Senetleri
Devlet Planlama Teşkilatı
Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası A.Ş.
Döviz Tevdiat Hesabı
Devlet Yatırım Bankası A.Ş.
Egebank A.Ş.
Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş.
Emlak ve Eytam Bankası A.Ş.
Eskişehir Bankası T.A.Ş.
Etibank A.Ş.
Finansal İstikrar Kurulu
Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi
Gayri Safi Milli Hasıla
Hisarbank A.Ş.
Hisse Devir Sözleşmesi
İktisat Bankası T.A.Ş.
İmpexbank Türkiye İthalat ve İhracat Bankası A.Ş.
İnterbank A.Ş.
İstanbul Bankası A.Ş.
İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
Kanun Hükmünde Kararname
Kıbrıs Kredi Bankası Limited İstanbul-Merkez Şubesi

Bank 2000
Bank Ekspres
Bank Kapital
BDDK
BYM
BCBS
Bayındırbank
Belediyeler Bankası
IT
BFB
Buğday Bankası
Demirbank
Denizbank
DİBS
DPT
DESİYAB
DTH
Devlet Yatırım Bankası
Egebank
EGS Bank
Emlak ve Eytam Bankası
Esbank
Etibank
FSB
FYYS
GSMH
Hisarbank
HDS
İktisat Bankası
İmpexbank
İnterbank
İstanbul Bankası
İMKB
KHK
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi

Kentbank A.Ş.	Kentbank
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	KKTC
Küresel Finansal Sistemler Komitesi	CFGS
Mali Suçları Araştırma Kurulu	MASAK
Manisa Bağcılar Bankası A.Ş.	Manisa Bağcılar Bankası
Marmara Bankası A.Ş.	Marmara Bank
Milli Aydın Bankası A.Ş.	Tarişbank
Novabank S.A.	Novabank
Ordu Yardımlaşma Kurumu	OYAK
Osmanlı Bankası A.Ş.	Osmanlı Bankası
Ödeme ve Takas Sistemleri Komitesi	CPSS
Pamukbank T.A.Ş.	Pamukbank
Park Yatırım Bankası A.Ş.	Park Yatırım Bankası
Sermaye Piyasası Kurumu	SPK
Sermaye Yeterlilik Rasyosu	SYR
Sınai Yatırım ve Kredi Bankası A.Ş.	Sınai Yatırım ve Kredi Bankası
Sınır Ötesi Banka Çözümleme Grubu	CBRG
Sistemik Önemi Haiz Finansal Kuruluşlar	SIFI
Sitebank A.Ş.	Sitebank
Sümerbank A.Ş.	Sümerbank
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	TMSF/Fon
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Alacaklarının Takip ve Tahsiline İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik	TMSF Tahsilat Yönetmeliği
T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı	Hazine
T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı	DPT
T.C. Merkez Bankası A.Ş.	TCMB
T.C. Sosyal Sigortalar Kurumu	SSK
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	Ziraat Bankası
T.C. Turizm Bankası A.Ş.	Turizm Bankası
Tekfen Holding A.Ş.	Tekfen Holding
Toprak Yatırım Bankası A.Ş.	Toprak Yatırım Bankası
Toprakbank A.Ş.	Toprakbank
Türk Ekspres Bankası A.Ş.	Türk Ekspres Bankası
Türk Parası / Türk Lirası	TP/TL
Türk Ticaret Bankası A.Ş.	Türk Ticaret Bankası

Türkiye Bankalar Birliği	TBB
Türkiye Büyük Millet Meclisi	TBMM
Türkiye Emlak Bankası A.Ş.	Emlak Bankası
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	Garanti Bankası
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	Halk Bankası
Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	İmar Bankası
Türkiye İş Bankası A.Ş.	İş Bankası
Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu	TMSK
Türkiye Sanayi ve Madin Bankası A.Ş.	Türkiye Sanayi ve Madin Bankası
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	TSKB
Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası A.Ş.	TYT Bank
Türkiye Tütüncüler Bankası Yaşarbank A.Ş.	Yaşarbank
Ulusal Bank T.A.Ş.	Ulusal Bank
Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Teşkilatı	IADI
Uluslararası Mevduat Sigortacıları Birliği	IASCO
Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu	IASB
Uluslararası Para Fonu	IMF
Uluslararası Sigorta Denetleyicileri Birliği	IAIS
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Yapı Kredi
Yurt Ticaret ve Kredi Bankası A.Ş.	Yurtbank

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1	: Mevduat Sigortacılığı ve Çözümlemeye İlişkin Temel Düzenlemeler..	68
Şekil 2	: Yürürlükteki Mevduat Sigortası Kapsam ve Tutarı.....	88
Şekil 3	: Fonun Kurumsal Gelişimi.....	92
Şekil 4	: Fonun Örgütsel Yapılanması	93
Şekil 5	: Fonun Faaliyetleri	95
Şekil 6	: Fonun Kurumsal Yönetim Fonksiyonları	101
Şekil 7	: Fonun 2011-2013 Stratejik Planı	102
Şekil 8	: Fona Devredilen Bankanın Çözümlemesi.....	109
Şekil 9	: Faaliyet İzni Kaldırılan Bankanın Tasfiyesi.....	158
Şekil 10	: Protokol Hazırlama Süreci.....	192
Şekil 11	: İstismar Yöntemleri	248
Şekil 12.a.	: Kredilerle İlgili Doğrudan İstismar Yöntemleri.....	250
Şekil 12.b.	: Diğer Doğrudan İstismar Yöntemleri.....	251
Şekil 13	: Mevduatın Kayıt Dışı Bırakılması Yöntemi ile Hâkim Ortağa Kaynak Aktarılması.....	253
Şekil 14.a.	: Kredilerle İlgili Dolaylı İstismar Yöntemleri.....	255
Şekil 14.b.	: Bankanın Kendi Kaynakları Kullanılarak Satın Alınması Yöntemleri.....	256
Şekil 14.c.	: Bankanın Sermayesinin Kendi Kaynakları Kullanılarak Artırılması Yöntemleri.....	256
Şekil 14.d.	: Diğer Dolaylı İstismar Yöntemleri.....	257
Şekil 15	: Karşılıklı (Back to Back) Krediler.....	258
Şekil 16	: Fiduciary Krediler.....	260
Şekil 17	: Karma Krediler (Fiduciary ve Back to Back).....	261
Şekil 18	: Banka Varlıklarının Teminat Olarak Gösterilmesi ve/veya Bankanın Garanti Vermesi Suretiyle Kaynak Aktarılması	262

Şekil 19: Üçüncü Kişiler ve/veya Paravan Firmalar Üzerinden Kaynak Aktarılması.....	264
Şekil 20: Off-Shore Bankalar Üzerinden Kaynak Aktarılması.....	266
Şekil 21: Yatırım Bankaları Üzerinden Kaynak Aktarılması.....	267
Şekil 22: Banka İştirakleri Üzerinden Kaynak Aktarılması.....	268
Şekil 23: Bankanın Borcun Nakli Yöntemiyle Satın Alınması.....	270
Şekil 24: Alıcı Gruba Bankadan Kredi Kullanılması Suretiyle Bankanın Satın Alınması.....	271
Şekil 25: Alıcı Grubun Kredi Temin Edebilmesi İçin Banka Tarafından Teminat Mektubu veya Garanti Verilmesi Suretiyle Bankanın Satın Alınması.....	272
Şekil 26: Hâkim Ortağa Kaynak Aktarımı Suretiyle Banka Sermayesinin Artırılması.....	273
Şekil 27: Bankanın Garanti/Kefalet Vermesi Suretiyle Hâkim Ortağın Yurt Dışından Temin Ettiği Krediyle Banka Sermayesinin Artırılması.....	274
Şekil 28.a.: Fiktif Olarak Kâr Yaratılması İşlemleri	276
Şekil 28.b.: Diğer Fiktif Nitelikli İşlemler	276
Şekil 29: Fon Kaynak ve Kullanımları.....	332
Şekil 30: Kamu Otoritesinin Finansal Kriz Yaklaşımı.....	385
Şekil 31: Krizde Mevduat Sigortacısının Rolü.....	388
Şekil 32: Finansal Güvenlik Ağı	393

TABLolar DİZİNİ

Tablo	1: 4389 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapan Kanunlar	79
Tablo	2: TMSF'nin Kuruluşundan İtibaren Sigorta Kapsam ve Limiti.....	83
Tablo	3: Yürürlükteki Risk Kriterleri Puan Tablosu	89
Tablo	4: Yürürlükteki Prim Tarifesi	90
Tablo	5: Fon Tarafından Çıkarılan Yönetmelikler.....	97
Tablo	6: Fonun Gelirleri.....	98
Tablo	7: Tahsili Gecikmiş Alacak Dosyalarının Devir Teslim Süreci.....	188
Tablo	8: Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalar	230
Tablo	9: Temettü Hariç Ortaklık Hakları ile Yönetim ve Denetimi Fona Devredilen Bankalar	231
Tablo	10: Bankaların Fona Devir / İntikal Tarihinden Önceki Son El Değişirmeleri	242
Tablo	11: Bankalara Aktarılan Sermayeler	279
Tablo	12: Ortaklık Hakları Fon Tarafından Kullanılan Bankalar	281
Tablo	13: Fon Bankalarından Devralınan Varlıklar	285
Tablo	14: Fon Bankalarında Uygulanan Çözümleme Yöntemleri.....	287
Tablo	15: Hisse Satışı / Devri Gerçekleştirilen Fon Bankaları	289
Tablo	16: Fon Bankalarının İştirakleri	296
Tablo	17: Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalar	297
Tablo	18: Faaliyet İzni Kaldırılan Bankaların Yönetim ve Denetimlerinin Devri .	298
Tablo	19: 3182 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri	299
Tablo	20: 4389 Sayılı Kanunun Geçici 3. Maddesi Kapsamında Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri	300
Tablo	21: 4389 Sayılı Kanun Kapsamında Fon Tarafından Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri.....	301
Tablo	22: İmar Bankası Tasarruf Mevduatı ile Ticari Kuruluşlar ve Diğer Kuruluşlar Mevduat Ödemeleri	302
Tablo	23: İmar Bankası DİBS ve Off-Shore Kaynaklı Mevduat Ödemeleri	303
Tablo	24: İmar Bankası DİBS Ödemeleri.....	303
Tablo	25: İflas Kararları	304

Tablo 26:	Müflis Bankalar Tarafından İlan Edilen Sıra Cetvelleri	306
Tablo 27:	Müflis Bankalara Sigortalı Mevduat Kapsamında Fon Tarafından Aktarılan Kaynaklar.....	307
Tablo 28:	Müflis Bankalar Tahsilatı	309
Tablo 29:	İmpexbank ve Marmara Bank'ta Kurumsal ve Bireysel Kredi Borçlularıyla Yapılan Protokoller Kapsamında Elde Edilen Tahsilatlar	310
Tablo 30:	Müflis Bankaların Teminat Mektubu Yükümlülükleri	311
Tablo 31:	Pay Cetveli Ödemeleri	312
Tablo 32:	Hâkim Ortaklarla İlgili Devralınan Alacaklar	315
Tablo 33:	Hâkim Ortaklardan Sağlanan Net Tahsilatlar.....	317
Tablo 34:	Bankalara Aktarılan Kaynaklar	330
Tablo 35:	TCMB'den Avans Kullanımları	334
Tablo 36:	Banka Çözümleme Faaliyetleri Geri Kazanım Oranı	336
Tablo 37:	Etkin Bir Mevduat Sigortacılığı Sistemi İçin Temel Prensipler.....	356
Tablo 38:	94/19/EC Direktifinde Yapılması Öngörülen Değişiklikler.....	373
Tablo 39:	FSB Standartları.....	375
Tablo 40:	Çözümlemede Başarılı Ülkelerde Uygulanan Yöntemler	380

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1: Yıllar İtibarıyla Fon Kurulu Kararları.....	94
Grafik 2: Yıllar İtibarıyla Sektördeki Banka Adedi.....	232
Grafik 3: Fon Bankalarında Devir Zararlarının Özkaynaklarına Oranı.....	233
Grafik 4: Fon Bankalarında Devir Zararlarının Aktife Oranı.....	234
Grafik 5: Devir Tarihi İtibarıyla Fon Bankalarının Bilanço Yükümlülükleri	236
Grafik 6: Devir Tarihi İtibarıyla Fon Bankalarının Bilanço Dışı Yükümlülükleri ...	237
Grafik 7: Çözümleme Maliyetinin Yıllar İtibarıyla GSMH'ye Oranı	238
Grafik 8: Devir Tarihi İtibarıyla Fon Bankalarının Kümülatif Şube ve Personel Adedi	239
Grafik 9: Fon Bankalarının Devir Tarihi İtibarıyla Şube ve Personel Adetlerinin Sektördeki Payı	240
Grafik 10: Hâkim Ortaklardan Talep Edilen Banka Alacaklarının Devir Zararlarına Oranı (Fona Devir Tarihleri İtibarıyla Ortalama).....	244
Grafik 11: 31 Aralık 2010 Tarihi İtibarıyla Fon Bankalarına Aktarılan Kaynaklar / Tarihi Değerler	284
Grafik 12: İflasta Süreler (Kümülatif)	305
Grafik 13: Çözümleme Maliyetini Oluşturan Kalemlerin Dağılımı	330
Grafik 14: Yıllar İtibarıyla Bankalara Aktarılan Kaynaklar	331
Grafik 15: Yıllar İtibarıyla Hazine Borçlanmaları	333
Grafik 16: Çözümleme Gelirlerinin Dağılımı	334
Grafik 17: Çözümleme Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı	335
Grafik 18: Yıllar İtibarıyla Fonun Özkaynak ve Birikmiş Zarar Gelişimi.....	337
Grafik 19: Yıllar İtibarıyla TCMB'ye Yapılan Avans Geri Ödemeleri	338
Grafik 20: Yıllar İtibarıyla Hazine Borç Geri Ödemeleri	339
Grafik 21: Hazine Geri Ödemelerinin Dağılımı	340
Grafik 22: Yıllar İtibarıyla Mevduat Sigortacılığı Rezervi	341

GİRİŞ

Temelleri Osmanlı'nın son yıllarına kadar uzanan Türk bankacılık sistemi, ekonomik krizlerin etkilediği bir yapı içinde gelişmiştir. O dönemdeki milli iktisat akımı çerçevesinde ulusal ve yerel bazda birçok banka kurulmuş olmakla beraber, bu bankalar faaliyetlerini uzun süre devam ettirememiştir. Bununla birlikte, milli sermaye ile banka kurma çabaları ilerleyen dönemlerde de devam etmiş, ülkemizde milli bankacılığın gelişimi asıl olarak Cumhuriyet'in kuruluşuyla başlamıştır.

1929 yılında ABD'de borsanın çöküşü ve bankaların iflası ile patlak veren Büyük Buhran Türkiye'yi de etkilemiş ve tek şubeli bankaların çoğunun kapanmasına neden olmuştur. Bu tarihten sonraki en önemli gelişme ise 1930 yılında TCMB'nin kurulmasıdır.

1933 yılında çıkarılan Mevduat Koruma Kanunu ile Türkiye'de mevduat koruma konusundaki ilk yasal düzenleme yapılmış, bunu 1936 yılında tasarruf mevduatı sahiplerinin imtiyazlı alacaklı olarak kabul edilmesi ve ödemelerin tasfiye sonucu beklenmeksizin yapılması hükmü ile 1960 yılında Bankalar Tasfiye Fonunun kurulması ve prim toplanmasına başlanılmasına ilişkin düzenlemeler takip etmiştir. 1983 yılında ise mudilerin haklarını ve çıkarlarını korumak ve bankacılık sisteminin istikrarına katkıda bulunmak amacıyla bir tüzel kişilik olarak TMSF kurulmuştur. Temsil ve idaresi ilk önce TCMB tarafından yürütülen TMSF, 1999 yılından sonra faaliyetlerine BDDK bünyesinde devam etmiş, 2003 yılının sonunda özerk bir statüye kavuşmuş, 2005 yılında ise mevduat sigortacılığı konusundaki kurumlar arasına girmiştir.

Bugün TMSF, mevduat sigortacılığı faaliyetleri çerçevesinde sektör ve bankaların riskinin izlenmesi, mevduat sigortacılığına ilişkin politikaların belirlenmesi, sigorta primlerinin tahsil edilmesi ve faaliyet izni kaldırılan bankaların mudilerinin sigortalı mevduat ve katılım fonu tutarlarının ödenmesi gibi işlemleri yürütürken, çözümlenme faaliyetleri kapsamında ise temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri kendisine devredilen bankaların süre-maliyet etkinliği çerçevesinde en uygun şekilde çözümlenmesi, faaliyet izni kaldırılan bankaların tasfiyesi, Fon alacaklarının tahsil edilmesi ve bankalardan doğrudan devralınan veya alacaklar sebebiyle edinilen varlıkların elden çıkarılması işlemlerini yürütmektedir.

Fon nezdinde halihazırda çözümlene işlemleri devam eden bankalardan Fona devredilen ilk üçünün serüveni 1994 yılında başlamış ve 1994'ten bu yana 5 bankanın bankacılık yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmış, 20 bankanın ise temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilmiştir. Bankaların Fona devrinin üç temel sebebi bulunmaktadır. Bunlar, bankanın kötü yönetilmesi, banka kaynaklarının istismar edilmesi veya bu iki durumun birlikte gerçekleşmesidir. Bu etkenler, bankaların mali bünyelerinde bozulmaya yol açmış ve bankalarda, likidite sıkışıklığı, yükümlülüklerin vadesinde yerine getirilememesi, aktiflerin vade itibarıyla yükümlülükleri karşılayamaması, aktif-pasif dengesizliği, özkaynak yetersizliği ve gelir-gider dengesizliğine neden olmuştur.

1997 yılından başlayarak 2003 yılına kadar temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen 20 bankanın 3'ü, 3182 Sayılı Kanun kapsamında, 5'i 4389 Sayılı Kanununun 14/3 fıkrası kapsamında, 12'si ise 4389 Sayılı Kanununun 14/3 ve 4. fıkraları kapsamında işlem görmüştür. Hâkim ortak istismarı ve bu kapsamda iade ve tazmin kavramı, Türk hukuk sistemine ilk defa 4389 Sayılı Kanun ile dahil edilmiş, bununla birlikte, 3182 Sayılı Kanun kapsamında Fona devredilen iki bankada da hâkim ortak istismarına dönük tespitler yapılmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yapılan denetlemeler neticesinde, mali bünyesini güçlendirmek amacıyla bankanın düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almadığının veya olsa bile mali bünyenin düzeltilemeyecek durumda olduğunun tespiti halinde, bankanın faaliyet izni kaldırılmakta veya temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin Fona devri gerçekleştirilmektedir. Çözümlene süreci de bankaların Fona devri ile başlamaktadır.

Fon, bir bankanın kendisine devredilmesi durumunda banka çözümlene işlemlerini gerçekleştirirken maliyet etkinliği sağlama ve mali sistemin güven ve istikrarını koruma ilkelerini esas alır. Bu çerçevede Fonun başlıca banka çözümlene araçları; aktif-pasif devri, bankanın istekli bir başka banka ile birleştirilmesi, banka hisselerinin satışı veya bünyesindeki sigortalı mevduat ödenerek bankanın tasfiye edilmesi olarak sıralanabilir.

Fon tarafından, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen 20 bankanın çözümlenmesi sürecinde; öncelikle yönetim ve denetim kurulu üyeleri değiştirilmiş, bankaların ödenmiş sermayelerine karşılık gelen zararları Fon tarafından devralınarak hisselerine sahip olunmuş, akabinde bankaların mali bünyeleri, ihtiyat aktarımı, sermaye artırımı, mevduat yapma, kanuni karşılık ve umumi disponibiliteler yükümlülüklerinden kaynaklanan cezai faizlerin kaldırılması, iştirak, gayrimenkul ve diğer sorunlu aktiflerin devralınması gibi çeşitli yöntemlerle rehabilite edilerek, satış, devir veya birleşme yöntemleri ile bankaların sisteme yeniden kazandırılmasına çalışılmış, sisteme geri kazandırılmayanların ise tasfiyesi yoluna gidilmiştir.

Faaliyet izni kaldırılan 5 bankanın çözümlenmesinde de öncelikle, bankanın halihazırdaki yönetim ve denetim kurulu üyelerinin yerine yenileri atanmış sigortaya tabi mevduatı Fon tarafından ödenmiş ve akabinde Fon, mevduat sahiplerinin yerine geçerek bankanın iflasını istemiştir. Halihazırda devam eden iflas tasfiye sürecinde ise, müflis banka malvarlığının paraya çevrilmesi ile satışlardan sağlanan gelirin ve hukuki takip sonucu tahsil edilen masa varlıklarının iflas alacaklılarına ödenmesi faaliyetleri yürütülmektedir.

Aynı dönemde Fon tarafından bankalardan devralınan sorunlu aktiflerin geri kazanımına yönelik yeni yöntem arayışlarına gidilmiş, uluslararası uygulamalar paralelinde alacak satışı ve ticari ve iktisadi bütünlük satışları gibi yeni yöntemler de kullanılmıştır. Ayrıca, banka hâkim ortak istismarından kaynaklanan alacakların geri kazanımını hızlandırmak amacıyla da Fonun takip ve tahsilat yetkileri, getirilen yasal düzenlemeler yoluyla güçlendirilmiştir. Ticari faaliyetlerini sürdürebilir firmaları korumak ve Fon alacaklarının tahsil kabiliyetini artırmak amacıyla, hâkim ortak ve diğer geri ödeme anlaşmaları yapılmıştır.

Geri kazanım sürecinde, halihazırda banka hâkim ortaklarının kullandığı banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın tazmini ile ilgili geri ödeme anlaşmaları yapılmakta, anlaşma sağlanamayan borçluların mal varlıkları üzerinde haciz ve tedbir işlemleri uygulanmakta, şahsi iflas, mali sorumluluk, iade ve tazmin davaları yoluyla gerekli hukuki süreçler yürütülmektedir.

Kitapta dört ana kısım yer almakta olup "Türkiye'de Bankacılık ve Mevduat Sigortacılığına Genel Bakış" adlı birinci kısımda; Türkiye'de bankacılık, mevduat sigortacılığı ve banka çözümlene sistemlerinin tarihsel gelişimi genel hatlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. "Çözümlene Metodolojisi" adlı ikinci kısımda; Fona devredilen ve faaliyet izni kaldırılan bankaların ve bu bankaların aktifinde yer alan varlıkların çözümlene metodolojisi ele alınmış, "Çözümlene Uygulaması" adlı üçüncü kısımda, 1994-2003 yılları arasında yönetim ve denetimi Fona devredilen 25 bankayla ilgili olarak; bankaların Fona devir nedenleri, mali yapıları ve hâkim ortak istismarına ilişkin tespitlerle, bu bankalarda gerçekleştirilen çözümlene uygulamaları verilmiş, ayrıca çözümlene faaliyetlerine ilişkin hukuki süreçler, çözümlene uygulamalarının süresi ve Fona maliyeti ile dünyada çözümlene konuları aktarılmıştır.

"Genel Değerlendirme" başlıklı dördüncü ve son kısımda ise; Fonun çözümlene uygulamalarının dünyadaki yeri aktarılmış, krizlerden alınan dersler ve gelişme kaydedilen alanlar değerlendirilerek, çözümlenenin geleceğine ilişkin hususlara yer verilmiştir.

1. KISIM

**TÜRKİYE'DE
BANKACILIK
VE MEVDUAT
SİGORTACILIĞINA
GENEL BAKIŞ**

**TMSF
ÇÖZÜMLEME DENEYİMİ**

1. EKONOMİK KRİZLER VE TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ

Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde başlayan ve günümüzde de hızla devam eden küreselleşme, iletişim teknolojilerindeki gelişme, sermaye hareketlerindeki serbestleşme ve finans sektörüne yeni ürünler kazandırılması ile bu ürünlerin kullanımının yaygınlaşması, ülke ekonomilerini ve ekonomi içerisinde payı giderek artan bankacılık kesimini riske daha açık hale getirmiştir. Bu durum son yıllarda yaşanan krizlerin nedenlerini, etkilerini, sonuçlarını ve yaşanma sıklıklarını da değiştirmiştir.

Dünya ekonomilerinin birbirine entegre olduğu son çeyrek asırda dünyanın değişik ülkelerinde her on yılda bir ciddi ekonomik krizler yaşanmış, bu krizlerin izdüşümleri Türkiye'de de görülmüştür. 1929 buhranında tarım ürünleri fiyatlarındaki çöküş, 1940'lar ve 1950'lerde savaşlar, 1970'lerde petrol krizleri, daha sonra Irak ambargosu ve Körfez Savaşları nedeniyle petrol fiyatlarındaki ani yükselişler, ülkemizde dış ticaret hadlerini aleyhe çevirerek krizlere sebep olmuştur. Türkiye'nin mallarını ihraç ettiği ülkelerde veya ihraç mallarına rakip mallar satan ülkelerde meydana gelen devalüasyonlar, Türkiye'nin başlıca ihraç pazarlarında meydana gelen ekonomik durgunluk ve daralmalar, bölgesel veya küresel reel faizlerde meydana gelen hızlı yükselişler ve yabancı sermayenin ani kaçışları ülkemizdeki krizlerin başlıca nedenleri olmuştur. Dış kaynaklı nedenler yanında makro ekonomik istikrarsızlık, finans ve reel kesimin kısa vadeli borçlarındaki hızlı artış, kamunun iç/dış borç stokundaki artış ve cari işlemler açıkları gibi iç kaynaklı nedenler de, ülkemizde krizlerin oluşumunda rol oynayan etkenlerdendir.

Türk bankacılığı, ekonomik krizlerin etkilediği bir yapı içerisinde gelişmiştir. Bankacılık, kamu ve özel kesimle olan ilişkisi nedeniyle, bu kesimlerde meydana gelen krizlerden kolayca etkilenmiş, bazen krizlerin öncüsü, tetikleyicisi olmuş, bazen de krizlerden sonra finansal istikrarın sağlanmasında önemli roller üstlenmiştir.

1.1. 1960 ÖNCESİ DÖNEM

Dünya tarihinde kökleri milattan önceki dönemlere kadar dayanan ve Avrupa'da 16. yüzyıldan itibaren hızla gelişen bankacılığın ülkemizdeki gelişimi pek çok ülkeye göre yeni sayılabilir.

Ülkemizdeki bankacılık sektörünün temelleri Osmanlı'nın son yıllarına uzanmaktadır. Osmanlı'da 19. yüzyılın ortalarına gelinceye kadar bankacılık işlemlerine benzer işlemler bazı sarraflar veya bankerler tarafından yapılmıştır. 19. yüzyılın ikinci çeyreği Osmanlı açısından birçok önemli gelişmenin meydana geldiği bir dönem olmuştur. Osmanlı bir yandan kötü gidişe dur diyebilmek için hukuki, siyasi ve mali düzenlemeler yaparken, bir taraftan da Avrupa devletleriyle serbest ticaret anlaşmaları yapmıştır. Bu düzenlemeler dolayısıyla ticaretin ve iktisadi hayatın gelişmesine paralel olarak, madencilik, taşımacılık ve tarım sektörlerinin finansman ihtiyacı da hızla artmıştır. Artan finansman ihtiyacının etkisiyle devlet öncülüğünde ve Galata Bankerleri tarafından 1847 yılında İstanbul Bankası (Banque De Constantinople) kurulmuş, takip eden yıllarda bazı yabancı bankalar da İstanbul'da şubeler açmaya başlamıştır. İstanbul Bankası 1852 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüş ve Osmanlı kağıt parasının (Kaime) değerinin sabit kalması yönünde önemli katkılarda bulunmuştur.

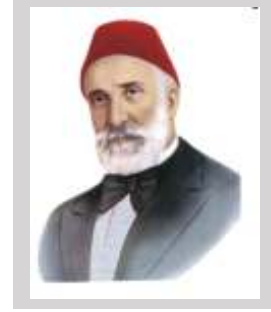

İstanbul Bankası'nın sınırlı faaliyet alanı nedeniyle, asıl bankacılık faaliyetlerinin Osmanlı Bankası'nın kurulmasıyla başladığı söylenebilir. Osmanlı Bankası, dış borç temininde, Osmanlı ile yabancı sermaye sahipleri arasında aracılık etmek amacıyla 1856 yılında İngiliz sermayesi ile kurulmuştur.

1863 yılında Fransız sermayesi, 1875'te de Avusturya sermayesi bankaya ortak olmuştur. 1863 yılında padişah fermanı ile bankaya para basma ayrıcalığı tanınmıştır.

Osmanlı Bankası'ndan sonra dönemin bankacılık alanında yaşanan bir diğer gelişmesi ise Mithat Paşa tarafından Memleket Sandıkları'nın kurulması olmuştur. Tarımla uğraşanlara düşük faizle kredi vermek amacıyla kurulan bu örgütleri, ilk milli kredi kuruluşumuz olarak nitelendirebiliriz.

Memleket Sandıkları'nın bankacılık açısından bir diğer dikkate değer katkısı da, tarım kredisi yanında, küçük miktarlarda paraya ihtiyacı olanlara menkul rehni karşılığında ödünç verme işlemlerini başlatmaları olmuştur. Sonradan Menafi Sandıkları adını alan bu teşkilât, bugünkü Ziraat Bankası'nın da temelini teşkil etmiştir. Yine ilk millî tasarruf kuruluşumuz olarak kabul edilen Emniyet Sandığı da Mithat Paşa'nın gayretleri ile kurulmuştur.

Menafi Sandıkları'nın sermayesi, aşar vergisine menafi hissesi adı verilen bir ilave yapılarak oluşturulmuştur. Kısa bir süre sonra bu kuruluştaki toplanan kaynakların kullanımı ile ilgili şüpheler belirmesi üzerine 1888 yılında, tarımsal kredilendirmeyi devlet denetimine alacak olan Ziraat Bankası, ilk devlet bankası sıfatıyla kurulmuştur. Ziraat Bankası'nın sermayesi, Menafi Sandıklarının alacaklarının bu bankaya devredilmesi suretiyle oluşturulmuştur.

Yine bu dönemde kredilerin ekonomide çok önemli bir yeri olduğu görülmüş ve özellikle yabancı bankaların hâkim olduğu kredi piyasasının kontrol altına alınması gerektiği düşünülmüştür. Diğer yandan, milli sermayeli bir devlet bankasının iktisadi bağımsızlık için hayati önem arz ettiği kanısı da yaygınlaşmıştır. Bu gelişmelerin ekonomik yansımaları olarak, bankacılık alanında milli sermayeli bankalar kurulmaya başlanmıştır. Söz konusu bankaların başında ise 1917 yılında 4 milyon lira sermaye ile kurulan Osmanlı İtibar-ı Milli Bankası gelmektedir. Bankaya yabancı bankalarla rekabet edebilmesi için çeşitli imtiyazlar tanınmıştır. Banka, klasik tüm bankacılık faaliyetlerini yerine getirmesinin yanında, kredileriyle ziraat ve bayındırlık faaliyetlerine de yardımcı olmuştur. Banka, Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra tüm aktif ve pasifleriyle 1927 yılında İş Bankası'na devredilmiştir.

Milli iktisat akımı çerçevesinde buna ilaveten, hem ulusal, hem de yerel bazda pek çok banka kurulmuştur. Bunlardan bazıları, 1913-1919 döneminde kurulan Tarihbank, Akşehir Osmanlı İktisat Bankası, Manisa Bağcılar Bankası ve Adapazarı Emniyet Bankası'dır.

Dönemin ekonomi politikaları çerçevesinde milli sermayeli bankalar kurulmuş olmakla birlikte, bu bankalar faaliyetlerini uzun süre devam ettirememişlerdir. Buna rağmen, bankacılık sektöründe milli sermaye ile banka kurma çabaları izleyen yıllarda da devam etmiştir.

Ülkemizde milli bankacılığın gelişimi asıl olarak Cumhuriyet'le birlikte başlamıştır. Yeni kurulan Cumhuriyet, 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlarla bankaların kuruluş gelişmesine büyük önem verdiğini göstermiştir. Kongrede, milli ekonominin gelişmesi için milli bankalar kurmanın, ekonomideki yabancı sermaye egemenliğini kırmanın ve milli sermayeyi güçlendirmenin gerekliliği vurgulanmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'ye gelen yabancı sermaye, özellikle bankacılık alanında yoğunlaşmıştır. Bu dönemde devlet para basmadığı için, bankalar kullandıkları krediler aracılığı ile para piyasasında da etkin bir rol oynamışlardır. O dönemde toplam mevduatın yaklaşık yarısı yabancı bankalarda bulunmaktadır. Bu bankalar, milli bankalara göre daha düşük faizle ve daha uzun vadeli krediler vererek piyasaya egemen duruma gelmişlerdir. İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda, 26 Ağustos 1924 tarihinde İş Bankası kurulmuştur. Banka, klasik bankacılık faaliyetlerinin yanı sıra özellikle kredi piyasasında milli sermayenin payının artırılmasına destek olmayı ve ekonominin pek çok sektöründe işletmeler kurmayı veya mevcut işletmelere ortak olmayı hedeflemiştir. Bu dönemde ayrıca, bölgesel ihtiyaçları karşılamak üzere çok sayıda tek şubeli yabancı ve yerel banka kurulmuştur.

1925 yılında sanayi kesimine destek amacıyla Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası kurulmuştur. İmar ve iskan faaliyetlerine kredi desteği vermek için ise 1927 yılında Emlak ve Eytam Bankası kurulmuştur. Cumhuriyetin kuruluş döneminden 1932 yılına kadar, 18 olan milli banka sayısı 44'e, toplam mevduatlardan alınan pay ise yüzde 50'den 80'e çıkmıştır.

Dünyada global anlamda ilk büyük ekonomik kriz, 1929 yılında ABD'de borsanın çöküşü ve bankaların iflası ile patlak veren Büyük Buhran olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'na kadar etkileri devam eden kriz, kendi sorunlarını çözmeye çalışan genç Türkiye Cumhuriyeti'ni de etkilemiştir. Dünyada tarım ürünü fiyatlarının aşırı düşmesine, ihracat pazarlarının ve dış kredi olanaklarının daralmasına yol açan kriz, tarım ürünleri ve hammadde ihraç; sanayi maddeleri ithal eden Türkiye'de, dış ticaret hacminin daralmasına ve kambiyo krizine yol açmıştır. Bu duruma, Osmanlı borçlarının ilk taksitinin o yıl ödenecek olması ve alınan çiftçi borçlarının geri ödenememesi de eklenince, iflaslar ve işsizlik baş göstermiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında özel sektöre ağırlık veren politika, ekonomik buhran nedeniyle başarılı olamamış, bu nedenle 1930'dan sonra ithalata sınırlama getirilmiş, ihracata ilişkin düzenlemeler yapılmış ve kamu harcamaları kamu gelirlerine uygun bir şekilde dengelenmeye çalışılarak dengeli bir bütçe politikası izlenmiştir. Sanayileşmeyi sağlamak amacıyla ilk Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlanmış ve 1934 yılında uygulamaya konulmuştur.

Bankacılık sektöründe ise Büyük Buhran, tek şubeli bankaların çoğunun kapanmasına neden olmuştur. Ekonomik bunalım sonrasında bankacılık alanındaki en önemli gelişme, 1930 yılında TCMB'nin kurulması olmuştur. TCMB'ye banknot basma, iskonto oranlarını saptama, para arzını hükümet ve hazine ile koordineli olarak belirleme, para piyasasını kontrol etme ve döviz piyasasının denetimi, bankacılık sisteminin denetimi ve finansal konularda hükümete tavsiyelerde bulunma gibi görevler verilmiştir. Bunun yanı sıra 1933'te 2243 Sayılı Kanun çıkarılmıştır. Kanun'da, mevduatın korunmasına ek olarak, banka sahibi olma koşullarına, kredi sınırlarına ve bankaların denetlenmesine ilişkin hükümlere de yer verilerek, bankacılık sektöründe düzenlemeler yapılmıştır. 1936 yılında ise 2999 Sayılı Kanun yürürlüğe konulmuştur. Bu kanunda 2243 Sayılı Kanundaki düzenlemelerin büyük bölümü korunmuş ve bazı yeni düzenlemeler getirilmiştir. Ayrıca, kredi piyasasının düzenlenmesi için 1933 yılında 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu ve 2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanunu kabul edilmiştir.

Ekonomik bunalımın izlerinin silinmesi amacıyla kamu iktisadi girişimleri ile sanayileşmenin sağlanması stratejisinin etkileri, bankacılık sistemini de etkilemiştir. Bu dönemde, Sümerbank (1933), Belediyeler Bankası (1933), Etibank (1935), Denizbank (1937) ve Halk Bankası ile Halk Sandıkları (1938), sanayi planlarında yer alan işletmelerin kurulması, işletilmesi ve finansman ihtiyaçlarının sağlanması amacıyla, kamu tarafından özel amaçlı banka statüsünde kurulmuş, Ziraat Bankası ise 1937 yılında iktisadi devlet teşekkülüne dönüştürülmüştür.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1945-1959 yılları arasında devletçi iktisadi politikalar yerine özel sektörün desteklenmesi ve ekonomik kalkınmanın hızlandırılması politikaları uygulanmıştır. Savaş yıllarındaki yüksek enflasyon döneminde özel kesimde sermaye birikiminin artması ve ekonomi politikalarındaki değişiklik bankacılık sektörüne de yansımış, özel sektör bankacılığı bu dönemde oldukça gelişmiştir. Özel sermayeli bankalardan Yapı Kredi, Garanti Bankası, Akbank, Pamukbank ve TSKB bu dönemde kurulmuştur. Bu dönemde, faiz oranları ve bankacılık işlemlerinden alınacak komisyon oranlarının hükümet tarafından belirlenmesi ve dövizle dayalı işlem yapma yetkisinin sadece TCMB'de bulunmasının da etkisiyle, şube bankacılığına ve mevduat toplamaya dayalı bir rekabet önem kazanmıştır. Şube bankacılığının yaygınlaşması, bölgesel nitelikli yerel bankaların tasfiyesi sürecini hızlandırmıştır. 1958 yılında da bankacılık mesleğinin gelişmesini sağlamaya yönelik olarak TBB kurulmuştur.

Diğer taraftan, getirisi olmadığı için özel sektörcü yapılamayan yatırımların kamu tarafından yapılmasına devam edilmiştir. Başlangıçta tarım kesiminden sağlanan gelir ve dış yardımlarla finanse edilen yatırımların finansmanında, 1953'te Kore Savaşı nedeniyle hammadde fiyatlarının artması, enflasyon, dış ticaret açıkları ve artan dış borçlar nedeniyle zorluk yaşanmış ancak yatırımlara devam edilmiştir. Bu dönemde yatırımların finansmanında TCMB kaynakları kullanılmıştır. Bunun sonucunda, 1958 yılına gelindiğinde 256 milyon USD tutarında vadesi gelmiş dış borç, Türkiye'yi IMF ile bir istikrar programı uygulamaya iten neden olmuştur. İstikrar programı çerçevesinde TP devalüe edilerek dolar, 2,8 liradan 9 liraya yükseltilmiştir.

1.2. 1960-1983 DÖNEMİ

Türkiye'de 1958 yılında uygulamaya konan istikrar programı ile yapılan devalüasyon ve ekonomideki durgunluk bankacılık sektörünü de olumsuz etkilemiştir. 1960-1964 yılları arasında 15 bankanın faaliyetlerine son verilmiş ve bu bankalar tasfiye edilmiştir. Bu amaçla 1960 yılında TCMB nezdinde bir Bankalar Tasfiye Fonu oluşturulmuştur.

Bu dönemde istikrar programının başarısızlığı nedeniyle izlenen ekonomi politikaları terk edilerek karma ekonomi uygulamasına geçilmiştir. 1960-1980 döneminde kalkınma planları ile kamu iktisadi girişimleri ve özel sektör aracılığıyla, ithal edilen sanayi mallarının ülke içinde üretiminin yapılması amaçlanmıştır. Bu dönemde çok şubeli büyük bankacılık ve ihtisas bankacılığı gelişmiştir. Kalkınma ve yatırım bankalarına öncelik verilmiş, Turizm Bankası, Sınai Yatırım ve Kredi Bankası, Devlet Yatırım Bankası ve DESİYAB kurulmuştur. Ayrıca Türk Ekspres Bankası ve Buğday Bankasının birleştirilmesiyle oluşan Anadolu Bankası 1962'de, Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası 1964'te, Arap-Türk Bankası ise 1970'te kurulmuştur. İlerleyen dönemde Türk Dış Ticaret Bankası olarak adı değiştirilen ve yüzde 24'ü yabancılara ait olan Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası ile yine yabancılardan yüzde 60'ına sahip olduğu Arap-Türk Bankası, o yıllarda ülkemizdeki bankacılık sektörünün dış açılmaya başladığının bir kanıtıdır. Bu dönemde özel ticaret bankalarının büyük bir bölümü holding bankası haline gelmiştir.

1963 yılında ilki uygulanmaya başlanan kalkınma planlarını gerçekleştirebilmek amacıyla, kredi faizi politikası ve ithal girdi maliyetlerini azaltmak için TP'nin aşırı değerlendirildiği bir döviz kuru politikası uygulanmıştır. 1974 yılında petrol fiyatlarının 4 katına çıkması ile başlayan petrol krizi ekonomiyi olumsuz etkilemiş ve ithal edilen sanayi ürünlerinin fiyatları artmıştır. Ayrıca aynı yıl gerçekleştirilen Kıbrıs Barış Harekati nedeniyle üstü örtülü başlayan ambargo da bu gelişmelere eklenince, dış ticaret açığı rekor düzeye ulaşmıştır. Petrol krizi sonrasında uluslararası bankalar tarafından gelişmekte olan ülkelere kullanılan düşük faizli kısa vadeli kredilerin bir süre sonra azalması ve faiz oranlarının yükselmesi, 1978 yılında Türkiye'yi diğer gelişmekte olan ülkelerle birlikte krize sürüklemiştir.

Bunun sonucunda, petrol fiyatlarının tekrar yükselmesi ile başlayan 1979-1980 petrol krizine, Türkiye zaten ekonomik kriz içindeyken girmiştir. Özel sektör yatırımları durma noktasına gelmiş, işsizlik oranı yüzde 20'lere tırmanmış ve pek çok temel tüketim maddesi karaborsada satılmaya başlanmıştır.

İçinde bulunulan kriz ortamından çıkış amaçlı alınan 24 Ocak 1980 kararları ile ithal ikameci ekonomi stratejisi tamamen terk edilmiş, ekonominin yapısında köklü değişiklikler yapılmıştır. İç pazara yönelik ithal ikameci politika yerine ihracata yönelik sanayileşme modeli ve piyasa ekonomisine dayalı, dışa açılmayı ve dış satıma yönelik üretimi esas alan bir kalkınma politikası benimsenmiştir. Yeni program ile dış ticaretin ve finansal piyasaların serbestleştirilmesi, iç fiyatların piyasa denge fiyatını yansıtması, devlet kesiminin küçülmesi, ücretlerin ve tarım fiyatlarının baskı altında tutulması sağlanmaya çalışılmıştır.

1.3. 1983-1999 DÖNEMİ

1980 sonrasında serbest piyasa ekonomisine geçişin bir sonucu olarak, faiz oranlarının serbest bırakılmasıyla birlikte bankerlerin sayısında hızlı bir artış yaşanmış ve bankalar, bankerler aracılığıyla mevduat sertifikası toplamaya başlamışlardır. Bankaların mevduat sertifikası satışına getirilen sınırlamalar ve sonrasındaki yasaklamalar, bankerlerin hızla batmasına ya da topladıkları paralarla birlikte ortadan kaybolmalarına yol açmıştır. Örneğin bu süreçte; bankerlerin, mevduat sertifikalarını sattığı bankalardan Hisarbank ve İstanbul Bankası, 1983 yılında tüm aktif ve pasifleri ile Ziraat Bankası'na devredilerek tasfiye edilmiştir.

24 Ocak kararları ile uygulamaya konulan politikalar sonucunda yüksek büyüme hızı yakalanmış, cari işlemler açığının GSMH'ye oranı düşmüş, ihracat ikiye katlanmış ve yurt dışından rahat borçlanabilme imkanı sağlanmıştır. Ancak, bu göstergelerin yanında, aynı dönemde devlet iç borç stokunun GSMH'ye oranı da yükselmiş, ihracatı artırmak için yapılan vergi iadesi teşvikleri nedeniyle bütçe açıkları artmış, ihracat, dönem başındaki büyüme hızını kaybetmiştir. Dış borç stoğundaki artışın yanında borçların vade yapısı da değişmiştir. Ticari bankaların döviz açığı giderek büyümeye ve devalüasyon beklentisiyle birlikte dövize hücum başlamıştır. Bankalara gelen TP mevduatlar da azalmıştır. 1986'dan itibaren artan mali açıklar iç borçlanma ile kapatılmaya çalışılmıştır. 1986 ve 1987'de GSMH büyüme ve sanayileşme oranlarındaki yükselmelere karşın enflasyon artmış, kısa vadeli borçlar daha da yükselmiş ve para ikamesi hızlanmıştır. Ekonomideki

finansal dengesizliği gidermek için 1988'de uygulamaya konulan tedbirler (mevduat munzam karşılıkları ve umumi dispoñibilitenin artırılması, yurt içine getirilecek dövizlere yapılan teşvikin yüzde 20 artırılması, ihracat gelirlerinin tamamının yurda getirilmesi vb.), faiz oranlarının hızla yükselmesine ve devalüasyonla birlikte talep daralmasına yol açarak, 1988-1989 döneminde yaşanan durgunluk içinde enflasyona yani stagflasyona neden olmuştur.

Bu dönemde, ekonomide serbest piyasa mekanizmasının işlerlik kazanmasıyla bankacılık sistemine yerli ve yabancı yeni bankaların girişine izin verilmiş, faizlerin serbest bırakılması ve esnek döviz kuruna geçiş ile birlikte mali piyasaların derinleşmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. 1985 yılında tek düzen hesap planı uygulamasına geçilmesine ek olarak, uluslararası bankacılık standartlarına yaklaşmak ve bilançoları dış denetime tabi tutmak amacıyla 3182 Sayılı Kanun yürürlüğe konulmuştur. 1984 ve 1989'da, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nda 30 ve 32 sayılı KHK'ler ile yapılan değişikliklerle, sermaye giriş ve çıkışları kolaylaştırılmış, mevduat ve kredi faiz oranlarının serbest bırakılması ile sektördeki rekabet artmıştır. Yabancı kaynaklar da artık bankalar için önemli bir fon kaynağı haline gelmiştir. Bankalar klasik mevduat bankacılığı yanında, topladıkları fonların bir kısmını sermaye piyasası işlemlerinde, DİBS alımında ve döviz işlemlerinde kullanmışlardır. Teknolojideki ilerlemeler sonucu yeni finansal ürünler yatırımcılara sunulmuştur.

Türkiye'de 1980'den sonra uygulamaya konan yeni iktisat politikaları istikrarı bir türlü sağlayamamış ve yapısal sorunlar varlığını sürdürmüştür. Yüksek enflasyon ve aşırı değerli TP sonucunda, TP cinsinden aktiflerde faizler yüksek ve vadeler kısa olmuştur. Bu da bankaların kârlılıklarını düşürmüş, özkaynaklarını zayıflatmıştır. Ayrıca, kurum ve ürün bazında yetersizlik, risk yönetimindeki aksaklıklar ve aktif - pasiflerin vade yapısındaki uyumsuzluklar bankaları olumsuz yönde etkilemiştir.

Tasarruflar içinde döviz cinsinden varlıklara yönelme ve TP cinsinden finansal varlıklara olan talebin çok yüksek faizle ve çok kısa vadeli varlıklara dönük olması, bankaların bilanço yapılarını olumsuz yönde etkilemiş ve bankaların kârlılıklarını düşmüştür. Kamunun artan borçlanma ihtiyacının yarattığı baskının da etkisiyle hızla yükselen TP fonlama maliyeti nedeniyle, bankalar yurt dışından borçlanmayı artırmışlar ve döviz pozisyon açıklarını büyümüşlerdir. Böylelikle, hem faiz hem de kur riski önemli ölçüde artmıştır.

1993 yılında, düşük döviz kuru uygulaması devam ederken faiz oranlarının düşürülmeye çalışılması, parasal genişleme ve finansal araçlara getirilen yeni vergiler, hem yerli hem de yabancı yatırımcıların TP cinsinden yatırım araçlarından kaçmalarına neden olmuştur. Faiz oranları rekor seviyelere yükselmiş, TP yabancı paralar karşısında değer kaybetmiş ve finansal sektör küçülmüştür. 1994 yılında bankacılık sisteminin toplam aktifleri 68,6 milyar USD'den 51,6 milyar USD'ye, özkaynakları ise 6,6 milyar USD'den 4,3 milyar USD'ye düşmüştür. 1991 yılında Irak'a uygulanan ambargo ve başlayan Körfez Savaşı nedeniyle yaşanan sermaye kaçıışı içerisinde likidite sorunu yaşayan bankalar, bunu yüksek faiz oranlarından DTH toplayarak gidermeye çalışmışlar ve kur riskine maruz kalmışlardır. Bu ortamda, kur riskini gizlemek için fiktif işlemlere başvuran, hâkim ortak istismarları ile donuk kredileri artan ve özkaynakları zayıflayan 3 bankanın (Marmara Bank, TYT Bank ve İmpexbank) faaliyet izni Nisan 1994'te kaldırılmıştır.

1994 krizinden sonra bankacılık sisteminin ve finansal sektörün yeniden toparlanması amacıyla sektöre yönelik bir takım düzenlemeler getirilmiştir. Bankacılık sektöründeki kriz, 1994 yılında mevduatlara tam garanti verilmesi ile aşılabilmektedir. 1994 krizi sonrasında alınan 5 Nisan kararları ile mevduat munzam karşılıklarında ve dispoabilite oranlarında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Krizden sonra bankaların alabilecekleri kur riskine sınırlama ve açık pozisyon oranlarını her ay Hazineye bildirme zorunluluğu getirilmiştir. Ancak alınan önlemlere rağmen, bankacılık sektörünün döviz pozisyon açıkları, 1994 yılından sonra artma eğilimine girmiş ve söz konusu açıklar 1994 yılı Mart ayında 2,6 milyar USD iken, 1997 yılı sonunda 3,9 milyar USD'ye yükselmiştir.

Umarız, acıya değer

Halk vereceğini verdi, şimdi gösterin kendinizi!

Vatandaşın iktidara: 'İki elimiz yakanızda'

Ekonomik bunalımın ilk işaretleri halk üstlendi. Halk aç, işsiz, yıldı. 100'e varan zamlar, hemen yürürlüğe girdi. Zamlar, kadansak sürececek. Vatandaşlardan alınacak vergiler ise, 'İstahla sören'. Başbakan Taha Çiller, 'Ekonomik kurtuluş savaşını veriyoruz, para lazım' dedi. Halk, dayıyınna gücünü de asıp bu parayı verdi, veriyor.

'Ve şimdi halk soruyor: 'Bakalım, verdiğimiz değeri mi harcayacaksınız, yoksa çıkar mı edilecek? Ya bu da boş geçerse? O gün, 'İstahla üç ay verir, sonrasında herkes aç olur' diyenlerin bülbi sadece eylesi kanyeyere bittirir. Ama halk ve işsiz ne olacak? İşte halk, bu nedenle bugünden uyanıyor: 'Gözümüz üzerinde, elimiz yakanızda otacak. Hesabı da soracağız'.

'5 NISAN'DAN KİME NE ÇIKTI?

İŞÇİ - MEMUR

Perşembe günü de işçi maaşları ve memur maaşları 1994'ten itibaren yüzde 100'e varan zamlara tabii olacak. Memurların yüzde 100'e varan zamları ise 1994'ten itibaren yüzde 100'e varan zamlara tabii olacak. Memurların yüzde 100'e varan zamları ise 1994'ten itibaren yüzde 100'e varan zamlara tabii olacak.

İŞSİZLİKLER

Özellikle, devletlerin işsizlik oranları artıyor. Devletlerin işsizlik oranları artıyor. Devletlerin işsizlik oranları artıyor. Devletlerin işsizlik oranları artıyor.

TASARRUF

Siyasetçilerin tasarruf oranları artıyor. Siyasetçilerin tasarruf oranları artıyor. Siyasetçilerin tasarruf oranları artıyor.

Dolar 33 bin lira

Türk Lirası dolara karşı bir günde yüzde 38.9 devalüe edildi

Finansal krizler, her sektöre etkilerini gösteren bir süreç. Aynı süreç 20 Temmuz'da da görülecek. Merkez Bankası Başkanı Yılmaz Özlü'nün 'Görmeye hazır ol' mesajı, 'İstahla sören' mesajı, 'İstahla sören' mesajı, 'İstahla sören' mesajı.

1994 yılı başından itibaren doların TL karşısındaki değeri 1 TL = 100 TL olarak belirlenmiştir. 20 Temmuz'da doların TL karşısındaki değeri 1 TL = 33 TL olarak belirlenmiştir.

ZAM FIRTINASI

AKARYAKIT: Rafineri fiyatlarına yüzde 40,3'ten itibaren artış yapıldı

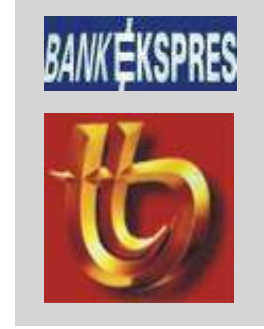
Grün	Artışlar		İndirimler		Yeni
	Eski	Yeni	Eski	Yeni	
Süper	6.467	17.181	6.473	17.083	17.026
Normal	6.557	18.334	6.563	18.431	18.375
Motorin	6.302	19.048	6.323	19.064	19.091
Tüpekte				22.000 - 224.000	(12 NISAN)

TEKEL ÜRÜNLERİ: Yeni ve eski fiyatları karşılaştırıldı

6 Nisan 1994

1997'de Uzakdoğu ve GÜneydoğu Asya Ülkelerinde başlayan ve 1998'de Rusya'nın moratoryum ilan etmesine neden olan Asya krizi, Türkiye'yi enflasyonu dÜşürmek amacıyla harcamalarını kısığı ve istikrar programı uyguladığı dönemde yakalamıştır. Krizin en önemli etkisi, 6 milyar USD'yi aşan sıcak para çıkışı olmuştur. GSMH dÜşmÜş, enflasyon yükselmiş, reel faizler yüzde 37'ye ulaşarak rekor kırmıştır. Dış borç stokunun 103 milyar USD'ye ve i borç stokunun GSMH'ye oranının ise yüzde 32'ye çıkması sonucu, yüksek faizli ve kısa vadeli borç birikimi 1999 yılı sonunda Hazineyi i borçları artık döndüremediği bir noktaya sürüklemiştir. Krizin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri tam olarak ortaya çıkmadan önce, 1997 yılında Türk Ticaret Bankası, 1998 yılında ise Bank Ekspres Fona devredilmiştir.

1.4. 1999-2005 DÖNEMİ

Global bir ekonomik krize dönuşen Asya krizine ve 1999 yılı başında Ülkede yaşanan siyasi istikrarsızlığa, bir de aynı yıl yaşanan 17 Ağustos Marmara depremi eklenince, GSMH 1999 yılında bir önceki yıla göre yüzde 6,4'lük bir dÜşüş yaşamıştır. Türkiye ekonomisi bu derinlikteki bir küçülmeyi 1999 yılından önce, en son İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde tecrübe etmiştir.

1999 yılında, ekonomide rekor küçülme yaşanması, kamu finansman dengesinin bozulması, faiz oranlarının çok yüksek seviyelere çıkması, enflasyonun artma eğilimine girmesi ve borç stokunun artması gibi olumsuz makro ekonomik gelişmeler nedeniyle IMF ile müzakerelere başlanmıştır. Görüşmeler sonucunda sağlanan mutabakatlar paralelinde, 2000 yılı Ocak ayında “Enflasyonu DÜşürme Programı” adı ile yeni bir istikrar programı uygulamaya konulmuştur. IMF ile yapılan anlaşmanın temelini 1999 yılında yapılan düzenlemeler ve değişiklikler oluşturmuştur.

1999 yılında 4389 Sayılı Kanun ile bankacılık sektörünü düzenleme ve denetim yetkisine sahip özerk bir kurum olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuş, TMSF'nin temsil ve idaresi de bu kuruma devredilmiştir. Anılan kanun ile, genel kredi sınırları, iştiraklere ve ortaklara kullandınlacak krediler yeniden düzenlenmiş, bankalara risk yönetimi ve kontrol sistemleri kurma zorunluluğu getirilmiş, konsolide bazda denetim, sorunlu bankaların mali

yapılarının güçlendirilmesi ve bankaların faaliyetlerine müdahale yöntemleri düzenlenmiştir. Ayrıca, karşılıklar kararname si de yeniden düzenlenerek, bankacılık mevzuatı, Basel Komitesi tavsiyelerine ve Avrupa Birliği direktiflerine uygun hale getirilmeye çalışılmıştır. Yine, vergi kanunlarında değişiklikler yapılmış, Sermaye Piyasası Kanunu ve Sosyal Güvenlik Kurumları Kanunu kabul edilmiştir. Aynı yıl, İnterbank, Egebank, Yurtbank, Yaşarbank, Esbank ve Sümerbank da Fona devredilmiştir.

Bankalar Yasası Meclis'ten geçti

Banka batıranlar
hapse girecek

Bankacılık Kurulu üç ay
içinde belirlenecek

Kurul bir yıl içinde
faaliyete geçecek

Gazetecilere haberleri
nedeniyle hapis yolu açıldı

Ankara Milliyet

Bankacılık tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu'nda kabul edilerek yasalastı. Bankacılık ilke ve geleneklerine aykırı ve bankanın güvenli bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemler yapan banka yöneticilerine ağır para cezasının yanı sıra dört yıla kadar hapis yolu açıldı.

İzinsiz bankacılık faaliyetinde bulunulması halinde ise üç yıldan beş yıla kadar hapis ve 3 milyar liradan 5 milyar liraya kadar ağır para cezası öngören tasarı, banka kaynaklarını zimmetine geçiren banka yönetici ve sorumluları hakkında altı yıldan 12 yıla kadar ağır hapis cezası getiriyor.

Basına sansür

Banka ismi verilerek asılsız haber yayanlar hakkında öngörülen hapis cezası alt sınırı altı aydan bir yıla yükseltildi. İsim verilmesi dahi bankaların güvenilirliğini sarsan haber yayımlayanlara 2 milyar liradan 4 milyar liraya kadar para cezası öngörüldü. Ayrıca, bir bankanın itibarını kırabilecek ya da şöhretine gölge düşürebilecek nitelikteki kasıtlı haber yayımlayanlara da bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilmesi hüküm altına alındı.

Uyum süresi

Grup şirketlerine açılacak banka kredilerinin sınırlarını daraltan yasa ile tanınan geçiş süresi de uzatıldı. Kredi sınırlaması iki yıl yüzde 75 olarak uygulanacak. Üçüncü yıl sonunda bu oran yüzde 70'e, 42 ay sonra yüzde 65'e, 60 ay sonra da yüzde 60'a indirilecek. Yasa ile tasfiye halindeki TYT, Impexbank ve Marbank müdilerine de bir milyar liraya kadar alacaklarının ödemesi sağlandı.

19 Haziran 1999

 Milliyet

IMF ile yapılan müzakereler neticesinde Programın yürürlüğe girmesinden önce, 1999 yılı Ekim ayında ileriki dönemlerde de uygulanacak olan kur bandı ilan edilmiştir. Bu sebeple, piyasa oyuncuları önceden açıklanan kur bandına göre pozisyon almışlar ve sektördeki bankaların açık pozisyonlarında büyük artışlar meydana gelmiştir. Hem bankaların sağladığı döviz kredileri, hem de yabancı yatırımcılar sebebiyle ülkeye büyük miktarlarda yabancı sermaye girişi olmuş, ancak ülkeye giriş yapan yoğun yabancı kaynaklar nedeniyle, ekonomi dış şoklara çok daha duyarlı hale gelmiştir. Söz konusu tarihlerde bankalar sabit kur sistemine güvenerek, günün koşullarında çok kârlı olan DİBS alımını finanse etmek için yurt dışından döviz cinsinden ve kısa vadeli krediler sağlamışlardır. Netice olarak, 1999 yılı sonlarına doğru TP aşırı değerlendirilme başlamıştır.

“Enflasyonu Düşürme Programı” ile yapısal reformların gerçekleştirilmesi, sağlıklı bir kamu finansman dengesi oluşturulması, enflasyonla birlikte faizlerin düşürülmesi ve sürdürülebilir bir büyüme hedeflenmiştir. Söz konusu hedeflere ise sıkı para ve maliye politikalarının yanı sıra, sabit kur rejimi ile ulaşılması tasarlanmıştır. Özellikle enflasyonu düşürmek için temel araç olarak sabit kur sistemi tercih edilmiştir. Ayrıca, başta bankacılık ve sermaye piyasası olmak üzere finans kesimine yönelik önemli yapısal değişikliklerin hayata geçirilmesi de programın diğer bir amacı olmuştur.

2000 yılı Ocak ayından itibaren yürütülen istikrar programı uygulanırken, önce 2000 yılı Kasım ayında ve ardından da 2001 yılı Şubat ayında likidite ve döviz krizleri meydana gelmiştir. Asya krizi ve Rusya krizi nedeniyle, Türkiye'nin de dahil olduğu gelişmekte olan ülkelerde büyük miktarda yabancı sermaye çıkışları yaşanmıştır. Bu çıkışlar, beraberinde gelişmekte olan ülke ekonomilerine artan döviz taleplerini, yükselen risk primlerini ve likidite sıkışıklıklarını getirmiştir. Ülkemizde, Ocak 2000 istikrar programına geçilince IMF'den sağlanan kredilerle piyasalar rahatlatılmıştır. Ancak bu kez de, ülkede yaşanan yoğun döviz girişleri, program ile uygulanmaya başlanan sabit kur üzerinde baskı yaratmaya başlamıştır. 2000 yılı sonlarına doğru, ticari banka bilançolarında yer alan yüklü miktardaki DİBS'den ötürü Türk bankacılık sektörünün büyük bir kısmına sirayet etmiş bulunan likidite riskinden ve finansal piyasalarda oluşan güvensizlik ortamından ötürü, yoğun bir likidite ve döviz krizine girilmiştir.

2000 Kasım krizinin nedenleri arasında; uygulanan istikrar programı neticesinde enflasyonun beklenen oranda düşmemesi, devletin yüksek borçlanma ihtiyacı ve cari açık ile kırılgan bankacılık sektörü, aşırı değerli hale gelen TP ve artan devalüasyon beklentileri yer almaktadır. Fakat asıl sebep, o dönem uygulanan istikrar politikası gereği, sabit kura dayalı para politikasından dolayı, likidite yaratma mekanizmasının döviz girişine dayandırılması ve bu ortamda dış kaynak imkanlarındaki bir daralmanın likidite sıkışıklığına neden olmasıdır.

Ayrıca, bu krizin öncesinde bankacılık sektöründe, finansmanlarının büyük kısmı yurt dışı kaynaklı ve kısa vadeli döviz kredileriyle ya da günlük repo işlemleriyle karşılanan iç borçlanma senetleri, bazı bankaların bilançolarında çok büyük yer tutmuştur. Kasım krizi ile meydana gelen likidite sıkışıklığı ve faiz oranlarındaki artış, bu durumdaki bankaların hem iç borçlanma senetlerinin değerini düşürmüştü, hem de bu senetleri fonlamak için kullanılan kısa vadeli yükümlülüklerin karşılanmasını imkansız hale getirmiştir. 2000 yılında Demirbank, Etibank ve Bank Kapital Fona devredilmiş, Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi ve Park Yatırım Bankası'nın da bankacılık faaliyetlerine son verilmiştir.

Diğer taraftan, Kasım 2000'de likidite krizine ek olarak, özellikle aşırı değerli TP nedeniyle artan devalüasyon beklentilerinin sonucunda döviz piyasasında spekülasyon hareketleri meydana gelmiş ve yoğun döviz talebine bağlı olarak piyasalarda döviz kıtlığı yaşanmıştır. Ancak bu yoğun döviz talebinin sabit kur sistemi üzerinde oluşturduğu baskı, temelinde sabit kur rejimi yatan istikrar politikasının devamını sağlamak adına, IMF'den alınan 10 milyar USD'lik ek kredi ile bertaraf edilmiştir. Bu ek kredi sayesinde hem likidite sıkışıklığı, hem de döviz kıtlığı atlatılmıştır.

iki bankaya destek

IMF'den izin alınarak, para programı delinirken, iki bankaya 1.3 katrilyon lira destek sağlandı

HARUN GÜREK Ankara
hgurek@milyet.com.tr

Bankaların, bono portföyünü yükümlülüklerini karşılamak için bir bankaya la interbankta yapılan işlemleri durdurması ve bu bankanın bono portföyünü boşaltmasıyla başlayan kriz, bu bankaya verilen destekle atlatılmaya çalışılıyor.

Çarşamba günü gelen felik faizlerin yüzde 25'iyle çıkmasıyla doruğa ulaşan kriz sonrası dönün bazı bankalara yüksek faizle karışın alın yapın piyasayı dengelemeye çalışıldığı gözündü.

Bankaların, bono portföyünü yükümlülüklerini karşılamak için bir bankaya la interbankta yapılan işlemleri durdurması ve bu bankanın bono portföyünü boşaltmasıyla başlayan kriz, bu bankaya verilen destekle atlatılmaya çalışılıyor.

Piyasa yapıcısı 19 banka

- ABN - Amro ■ Akbank
- Aternos ■ Bank ■ Chase
- Manhatta ■ Citibank
- Demirbank ■ Dışbank
- Finansbank ■ Saraylı
- Bankası ■ İktisat Bankası
- Kariyerbank ■ Vtcbank
- Körfezbank ■ Osmanlı
- Bankası ■ Türk Ekonomi
- Bankası ■ İş Bankası
- Üşşatbank ■ Vakıfbank
- Yapı Kredi Bankası

yanı sıra diğer iki bankaya kıtneye sınırlıdır. Ankara'ya gelen söz konusu iki bankanın sahibi, hükümet düzeyinde girişim bulunup, limitleri koruyan ki bankaya şikâyet etti. Şikâyetin ciddi bulunması üzerine iki büyük bankanın patronları da Başbakan'ın çağırılarak hazırıldı. Bu bankalar ise sorunun kendilerininle ilgili olmadığını söyledi.

Sürpriz ihale

Sistemi kilitlenme noktasına geçince önce Başbakan Süleyman Demirel'in açıklaması geldi. Ardından Hazine Müsteşarı Selçuk Demirel, sistemin ihya için kararın Hazine olanakları da kullanılarak sağlanacağını söyledi.

Merkez Bankası, açık piyasa işlemlerinin stresini uzatarak, saat 16.53'de iki küçük bankaya yüzde 210 faizle, 1.3 katrilyon liralık repo yapmış, sistemin kilitlenmesini önledi.

Hedef şaştu

Merkez Bankasının döviz çıktığı halde piyasaya 1.3 katrilyon vermesi, IMF'yle rapolar anlaşmasının kriterlerinden biri olan iki 1.2 katrilyon liralık net iç varlıklar hedefinin artı 1.3 katrilyon sağlanmasına yol açtı. Söz konusu operasyonun IMF'den de izin alınarak yapıldığı kaydediliyor.

Üç günlük fırtınanın perde arkası

1 Bireylik em yünde hareket eden bono faizlerinin yığılması nedeniyle 30-40 trilyon dolarlık bono piyasası 4 katrilyon dolarlık bono piyasasına düşürüldü. Hazine iki büyük bankaya, önce varlıkları bankaların piyasaya para alması için satılmak üzere tahvil çıkartıp limitlerini ihlal ettiler.

2 Bu işten em çok zinde yollu bono ve tahvil portföyü olduğu bilinen banka ise şu bankaların bankası olarak çıktı.

3 Ertesi ayda yüzde 30-35 faizle tahvil almak üzere müşterilerin yüzde 25'ine verilmeye başlandı. Tahvilin artmasıyla birlikte Hazine'nin rezervleri de arttı. Banka, son dönemdeki alınırları bono portföyüne 5 katrilyon lira kadar yaktı.

4 Hazine'nin temayül ve ödemelerine bakıldığında söz konusu iki bankaya 4 katrilyon dolarlık bono piyasasına düşürüldü. Hazine iki büyük bankaya, önce varlıkları bankaların piyasaya para alması için satılmak üzere tahvil çıkartıp limitlerini ihlal ettiler.

5 Ünlülerin tepki topladığı, sızdırılmı faiz piyasaya yönlene bankalar emekli bono ve tahvilin satmaya başladılar.

6 Yaklaşık bankalar, tahvilin piyasadan stokları arttı. Çığırından çıkmasıyla birlikte tahvilin fiyatları da düşmeye başladı.

7 Limit ihlal kararı uygulanmadı, diğer bankaların parası neden oldu. Bunun bankalar limitlerine sınırları ihlal etmeye başladılar.

8 Faizli günün yubancılara da sınıra çekmek Merkez Bankası'nın iki günle 1.8 milyar dolarlık repo yapması gerekirken repo faizlerinin yüzde 27'ine ulaşmasına neden oldu.

9 Paralel olarak Başbakan Süleyman Demirel ve Merkez Bankası Başkanı İsmet İnönü, tahvilin satışını başlattılar.

10 Hazine'nin, Merkez Bankası'nın piyasaya 1.3 katrilyon dolarlık tahvil çıkartmasıyla birlikte Hazine'nin rezervleri de arttı. Banka, son dönemdeki alınırları bono portföyüne 5 katrilyon lira kadar yaktı.

11 Acil kararın ardından günün sonuna kadar 1.3 katrilyon dolarlık repo ihaleleri düzenlendi. Hazine'nin tahvilin satışını başlattılar.

Gerialım tartışıldı
Önceki gün, Merkez Bankasının 1.3 katrilyonluk destek kayıtlarına Hazine'nin geri alım ihalesi de bir gözlem olarak uzatın sure tartışıldı. Ancak Hazine, söz konusu grubun nakit sorunuyla çözümlenmek için çıkacak swapların 500 milyar dolarlık bütçesini kullanarak, nakit ve diğer dış kredi hedefleri metadormo medan olarak ve aktörler şüpheli potansiyel için anlık düzenlenmekten vazgeçti. Böylece söz konusu iki bankanın sorunlarının sürmesi halinde Merkez Bankası'nın geçici repo ile bu bankaların konularına devam olması kararlaştırıldı.

Mali sistemdeki son dalgalanmalar nedeniyle 6 Aralık 2000 tarihinde, hükümet tarafından tasarruf sahipleri ve diğer kreditörlerin Türkiye'deki mevduat bankalarından olan alacaklarına ilişkin geçici bir tam garanti duyurusunda bulunulmuştur. Bu kapsamda, söz konusu garantinin uygulanması ile ilgili olarak BDDK'nın 15 Ocak 2001 tarihli kararı ile; 4389 Sayılı Kanunun BDDK ve Fona verdiği yetkiler çerçevesinde, Fon tarafından, anılan kanunun ilgili maddeleri uyarınca hisseleri devralınan bankaların, kayıtlı bilanço dışı yükümlülükleri ve bu bankaların bilançolarında hesapları konsolide edilen yurt dışı şubelerinin yükümlülükleri de dahil olmak üzere tüm yükümlülükleri garanti kapsamına alınmıştır. Anılan kararda, tam garanti uygulamasına ihtiyaç duyulduğu sürece devam edileceği ve garantinin kamuoyuna önceden haber verilmek suretiyle kaldırılacağı hükme bağlanmıştır.

Ne var ki, 2000 krizinden bir kaç ay sonra 2001 Ocak ayında yapılan Hazine ihalesinde yaşanan likidite sıkıntısı sonucu, piyasalarda sıkışıklık tekrar baş göstermiştir. Söz konusu likidite sıkıntısına bir de devalüasyon beklentileri, bankaların açık döviz pozisyonları ile yabancı sermaye çıkışları kaynaklı büyük miktarlarda döviz talep artışlarının da eklenmesiyle kuvvetlenen kriz dalgası, nihayet Şubat 2001'de önüne geçilemez bir hal almıştır. Enflasyonu Düşürme Programı terk edilmiş ve döviz kuru sisteminde bir değişikliğe gidilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Dolar bugün 962 bin lira

Dalgalı kura geçilen ilk gün
Merkez Bankası'nın dolar satış
kuru 962 bin 499 lira oldu

Liranın değer kaybı borsayı
cazip hale getirdi. Endeks yüzde
9.88'lik artışla 7.890 puana çıktı

TARİK YILMAZ

Dalgı kur ortamına geçiren Türkiye'de günün dolar kuru Merkez Bankası'nın dolar satış kuruyla 962 bin 499 lira oldu. Karşılıklı olarak Merkez Bankası doları 962 bin 499 lira olarak alırken, Akbank 962 bin 499 lira olarak alırken, Akbank 962 bin 499 lira olarak alırken, Akbank 962 bin 499 lira olarak alırken...

100 milyon dolarlık bir dolar...
100 milyon dolarlık bir dolar...
100 milyon dolarlık bir dolar...
100 milyon dolarlık bir dolar...
100 milyon dolarlık bir dolar...

İlk alım 830 bin lira

200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...

200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...
200 dolarlık bir dolar...

Fiyat yükselecek

Uzmanlar, Merkez Bankası'nın...
Uzmanlar, Merkez Bankası'nın...
Uzmanlar, Merkez Bankası'nın...
Uzmanlar, Merkez Bankası'nın...
Uzmanlar, Merkez Bankası'nın...

Tahtakale'de izdiham

İSMAIL BAĞIŞ

Merkez Bankası'nın dolar...
Merkez Bankası'nın dolar...
Merkez Bankası'nın dolar...
Merkez Bankası'nın dolar...
Merkez Bankası'nın dolar...

Repo faizi yüzde 5200

Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...

Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...
Bankaların repo faizi...

Dalgalı kur borsayı uçurdu

ORHAN TEKELİOĞLU

Dalgı kur ortamına geçiren...
Dalgı kur ortamına geçiren...
Dalgı kur ortamına geçiren...
Dalgı kur ortamına geçiren...
Dalgı kur ortamına geçiren...

Altından yüksek kazanç

Altından yüksek kazanç...
Altından yüksek kazanç...
Altından yüksek kazanç...
Altından yüksek kazanç...
Altından yüksek kazanç...

Yatırım araçlarının düşük hareketini seyri

	Carsamba değeri	Perşembe değeri	Değişim (%)
Borsal	7.890	7.993	5,88
Dolar (SP)	487.000	300.000	-31,20
Dolar (M)	588.998	362.499	-38,54
Mark	321.000	438.000	35,51
C. Altın	38.500.000	47.000.000	22,07
Küçük Altın	5.655.000	7.000.000	23,78
Bono (%)		145,47	0,25
Repo (%)		2.224	5,94
Tut. Fonlar (%)	128.952	128.661	-0,23

23 Şubat 2001

Makro hedefler sil baştan

Bütçe, enflasyon ve büyüme hedefleri değiştirilecek. Liranın aşırı değer kaybını önlemek için likit para politikası izlenecek.

Fedakârlık yine çalışandan

MILLİYET Ankara

Dışişleri Bakanı İsmet İnönü, Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini değiştirileceğini söyledi. İnönü, "Enflasyon hedefi değiştirilecek. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi. İnönü, "Enflasyon hedefi değiştirilecek. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi. İnönü, "Enflasyon hedefi değiştirilecek. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi."

Maliyet yükseltti
Ankara'da, 1995 Anayasası'nın 141. maddesi gereğince, Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi. İnönü, "Enflasyon hedefi değiştirilecek. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi."

Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi. İnönü, "Enflasyon hedefi değiştirilecek. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi."

Güven sağlanacak
"Güven sağlamak, temel amaçtır. Enflasyon hedefi değiştirilecek. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini 2011 için yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkaracağını söyledi."

1 Hedefler yeniden belirleniyor

Ortalama enflasyon, büyüme ve işsizlik oranları belirlemek için hedefler yeniden belirlenecek. 2011 için enflasyon hedefi yüzde 12 olarak belirlenecek. Büyüme hedefi ise yüzde 7 olarak belirlenecek.

2 Bütçe değişiyor

Devletin bütçesi, 2011 için yeniden belirlenecek. Bütçe açıklığı, 2011 için yüzde 1 olarak belirlenecek. Bütçe gelirleri, 2011 için yüzde 10 olarak belirlenecek.

3 Merkez Bankası Yasa'da güvence

Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini belirlemek için yetki veriliyor. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini belirlemek için yetki veriliyor.

4 Kredi ve mevduatlarına güvence

Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini belirlemek için yetki veriliyor. Merkez Bankası'nın enflasyon hedefini belirlemek için yetki veriliyor.

5 Bir kalıpla yeni strateji

Ortalama enflasyon, büyüme ve işsizlik oranları belirlemek için hedefler yeniden belirlenecek. 2011 için enflasyon hedefi yüzde 12 olarak belirlenecek.

6 Özeleştirmeler hızlanacak

Devletin bütçesi, 2011 için yeniden belirlenecek. Bütçe açıklığı, 2011 için yüzde 1 olarak belirlenecek.

7 Çalışanlarla masaya oturulacak

Devletin bütçesi, 2011 için yeniden belirlenecek. Bütçe açıklığı, 2011 için yüzde 1 olarak belirlenecek.

Netice itibarıyla, ekonomide yaşanan Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri sonrasında, 2000 yılı Ocak ayında uygulamasına başlanan Enflasyonu Düşürme Programı'nın temelini oluşturan sabit kur sistemine son verilmiş ve dalgalı kur sistemine geçilmiştir.

Peşpeşe gelen iki şok dalgasının ardından, 14 Nisan 2001 tarihinde “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” başlığı altında ve yine IMF desteği ile makro düzeyde yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu yeni programın ana hedefleri, kur rejimi değişikliği ile piyasalarda ortaya çıkan güven bunalımı ve istikrarsızlığın önüne geçilmesi ve ekonominin ihtiyacı olan yapısal reformların gerçekleştirilmesi olarak sıralanmıştır. Temelde, 2000 yılı Ocak ayında uygulanmaya başlanan bir önceki istikrar programı ile aynı özelliklere sahip olmasına karşın, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı'nın birinci önceliği, enflasyon oranını düşürmek yerine mali istikrarın sağlanması olmuş ve enflasyonla mücadelenin önemi ikinci sıraya gerilemiştir. Bu noktada, Kasım 2000 ve Şubat 2001 likidite ve döviz krizleri, mali istikrarsızlığın bir sonucu olarak görüldükleri için, yeni programın birinci önceliği mali istikrarsızlığın giderilmesi şeklinde belirlenmiştir.

Program'ın bir diğer hedefi ise, mali sektörün yeniden yapılandırılması için gerekli adımların atılması olmuştur. Bu kapsamda öncelikle bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması programı uygulanmıştır. İlk olarak kamu bankaları ile ilgili düzenlemeler yapılmış, bu bankalar yeniden yapılandırılarak ortak bir yönetim altında toplanmıştır. İkinci olarak Fon bünyesindeki bankaların sorunlarının çözülmesi ve bu bankaların kamuya yükledikleri maliyetlerin azaltılması hedeflenmiştir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için 4389 Sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, Fon bünyesindeki bankaların alacaklarının tahsil kabiliyetinin artırılması ve tahsil sürecinin hızlandırılması yoluna gidilmiştir. Son olarak ise yaşanan krizlerden olumsuz yönde etkilenen bazı özel bankaların, bir an önce sağlıklı bir yapıya kavuşmalarını sağlayacak düzenlemeler başlatılmıştır. Bu kapsamda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından sermaye yeterliliği kriteri de dikkate alınarak, özel bankalarla sermaye artırımını ve yeniden yapılanma planları üzerinde belirli bir takvime dayalı anlaşmalar yapılmıştır.

2000 Kasım ve 2001 Şubat krizlerinin reel sektör ve finansal sektör üzerinde yarattığı olumsuz etkileri hafifletmek adına yapılan düzenlemeler kapsamında, 2002 yılında İstanbul Yaklaşımı olarak bilinen Finansal Yeniden Yapılandırma Programı hayata geçirilmiştir. Kamu kurumlarının da rol aldığı bu programın temelinde, özellikle kredi borçlarından dolayı ekonomik sıkıntı içinde olan, fakat

uygun şartlar altında ödeme kabiliyetine sahip olabilecek firmaların borçlarının yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır. İstanbul Yaklaşımı hem finansal, hem de reel sektörün, krizden çıkış aşamasında birlikte hareket ederek güç kazandıkları bir program olmuştur.

2001 yılı başlarında, henüz Nisan 2001 İstikrar Programı açıklanmadan önce TMSF bünyesindeki 13 bankadan 5'i; Yurtbank, Yaşarbank, Egebank ve Bank Kapital, Sümerbank bünyesinde birleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, Şubat 2001 krizinin ardından, 2001 yılında Bayındırbank, Ulusal Bank, Kentbank, EGS Bank, Toprakbank, Sitebank, İktisat Bankası ve Tarışbank, 2002 yılında ise Pamukbank Fona devredilmiştir. Fona devredilen bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi için Fondan kaynak aktarılmasının yanında, Hazineden özel tertip tahviller ihraç edilmiş ve Fon tarafından TCMB'den avans kullanılmıştır.

Bankacılık sektörü yeniden yapılandırma programının uygulanmaya başlandığı tarihten yaklaşık iki yıl sonra, 2003 yılında İmar Bankası'nın faaliyet izni kaldırılmıştır. İmar Bankasında yapılan incelemeler sonucunda, bilgi-işlem sistemi vasıtasıyla banka işlemlerinin kayıt dışı bırakıldığı, gerçek mevduat rakamlarının kamu otoritesinden gizlendiği ve fiili mevduat ile resmî kayıtlara yansıtılan mevduat arasındaki farkın hâkim ortaklar tarafından zimmete geçirildiği anlaşılmıştır. İmar Bankası olayı, bankaların bilgi sistemleri ve iç kontrol sistemlerinin de etkin bir şekilde denetlenmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

Aynı yılın Aralık ayında yürürlüğe giren 5020 Sayılı Kanun ile TMSF özerk bir kurum statüsü kazanmıştır.

1.5. 2005 SONRASI

2002-2007 yılları arası, bankacılık sektörünün yeniden yapılandırıldığı bir dönem olmuştur. Ekonomik istikrarın sağlanması, faiz oranlarının düşmesi ve kolay dış kaynak temini, bankacılık sektörünün büyümesine, özkaynakların artmasına ve kredi ürünlerinin çeşitlenmesine neden olmuştur. 2005 yılında 5411 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla risk yönetimi konusunda uluslararası düzenlemelere uygun değişiklikler yapılmış, TMSF'ye düzenleme yapma yetkisi tanınarak, mevduat sigortacılığında risk esaslı prim sistemi getirilmiş ve katılım bankaları mevduat sigorta sistemine dahil edilmiştir. Ayrıca sistemik riskin önlenmesi amacıyla da çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Türkiye'de bankacılık sektörünün yeniden yapılanmasını tamamladığı 2007 yılında, yaşanan en büyük finansal krizlerden biri olan küresel finans krizi patlak vermiştir. Temmuz 2007'de ABD'de 10 trilyon USD'lik bir piyasa büyüklüğüne sahip mortgage kredilerinin geri dönüşünde yaşanan problemlerle başlayan ve daha sonra Lehman Brothers yatırım bankasının iflasıyla derinleşen kriz, ABD'de çıkmasına karşın tüm dünyayı etkilemiş, ulusal ve uluslararası bazda bankacılık başta olmak üzere diğer finansal sektörlerde de birtakım önlemler alınmasını ve yeni düzenlemeler yapılmasını gerektirmiştir. Küresel finans krizi birçok ülkede finans kesimini çok derinden etkilerken, ülkemiz finans kesimi bu krize daha sağlıklı bir alt yapıyla girmiştir. Kuşkusuz bu durumun ortaya çıkmasında, 2000 ve 2001 yıllarında ülkemizde yaşanan krizler ve bu krizlerden çıkarılan derslerin payı büyüktür.

Vetolu Bankacılık Yasası kabul edildi

IMF ile birinci gözden geçirmenin ön koşullarından olan ve üç maddesi bir daha görüşülmek üzere Temmuz ayında Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından Meclis'e iade edilen Bankacılık Yasası TBMM Genel Kurulu'nda değiştirilmeden kabul edildi. Söz konusu yasanın Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmek üzere Meclis'e iade edilen 3 maddesi, 6 Ekim'de Plan ve Bütçe Komisyonu'nda değiştirilmeden aynen kabul edilmişti. Bankalar ve odalara ilişkin çalışanlar sandıklarının Sosyal Sigortalar Kurumu'na devrine ilişkin geçici 23. madde ise dün son anda Genel Kurul'da değiştirilmeden aynen kabul edildi.

20 Ekim 2005

SABAH

Dünya genelinde finansal piyasalarda meydana gelen çalkantılardan ve birçok ülkede finans kurumlarının iflas etmesinden dolayı kriz, finansal piyasalara olan güvenin zayıflamasına neden olmuştur. Benzer şekilde, kredi kuruluşlarının da verdikleri borçları tahsil edememe endişesi içine girmelerinden ötürü banka kredileri kısılmış ve bu durum, krizin küresel piyasalar üzerindeki en önemli etkilerinden biri olmuştur. Bankalar, kredi verme standartlarını ciddi şekilde yükseltmiş, ayrıca bu gelişmelerden dolayı dünya genelinde konut yatırımları da büyük oranda daralmıştır.

Gelişmekte olan ülkelerin finansal sektörlerinde riskli türev ürün kullanımının çok sınırlı olmasından dolayı, söz konusu ülkeler küresel krizden bir nebze korunmuş olsalar da, kriz kaynaklı faktörler tüm gelişmekte olan ülke ekonomilerini olumsuz etkilemiştir. Bu ülkelerde genel olarak, dış ticaret hacmi önemli ölçüde daralmış, yabancı yatırımcıların risk iştahlarının azalması nedeniyle dış finansman açısından ciddi sorunlar yaşanmış, talep darlığı sonucu işsizlik oranları yükselmiş ve ülke ekonomileri küçülmüştür. Gelişmiş ülke kökenli yabancı yatırımcılar, gelişmekte olan ülkelere fonlarını çekmişler ve daha az riskli varlıklara yönelmişlerdir. Bu sermaye çıkışları, söz konusu ülkelerdeki hisse senedi, tahvil ve döviz piyasalarında yıkıcı etkiler meydana getirmiştir.

Kriz finansal kesim kaynaklı olduğu için bankalar, krizin yayılmasında ve sonrasında kurtarma süreçlerinde çok kritik rollere sahip olmuşlardır. 2008-2010 döneminde sadece ABD'de 300'den fazla banka kapanmıştır. Dünya çapında, başta bankalar olmak üzere birçok finans kurumuna devlet tarafından el konulmuştur. Bazı ülkelerde hükümetler bankalara doğrudan sermaye yardımında bulunmuş ve bankaları kamulaştırma yoluna gitmişlerdir. Dünyada bankacılık sektörü ile ilgili alınan diğer önlemler, mevduat garanti limitlerinin yükseltilmesi, banka bilançolarının yeniden yapılandırılması ile banka kredileri ve borçlarına devlet garantisi verilmesi olarak sıralanabilir.

Krizin etkilerini hafifletmek için bankaların yanında, reel sektöre yönelik olarak da başta ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi gelişmiş ülkeler olmak üzere, çeşitli kurtarma paketleri hazırlanmıştır. Genişletici para ve maliye politikaları izlenmiş, faiz oranları daha önce görülmemiş seviyelere düşürülmüş ve batma tehlikesi ile karşı karşıya olan üretici firmalara ve finansal kurumlara hükümetler tarafından sermaye desteği sağlanmıştır.

Krizin ilk iki yılda Türkiye üzerindeki etkileri, GSMH'nın küçülmesi, işsizliğin yükselmesi, dış ticaret hacminin daralması, talebin düşmesi ve yabancı sermaye

çıkışları olmuştur.

Diğer taraftan, ÷lkemizdeki bankacılık sektörü gelişmiş ÷lkelerdekisinin aksine, geçmiş yıllardaki yapısal reformların etkisiyle krize güçlü girmiş, yurtdışındaki finansal kurumlar nezdindeki toksik varlıklar da Türk finansal sisteminde yer almadığından, bulaşma yoluyla bankalarımızın mali yapılarını sarsacak büyüklükte bir kayıp yaşanmamış, bununla birlikte özel bankaların yurtdışından borçlanma imkanları kayda değer derecede azalmıştır. Piyasalardaki güvensizlik nedeniyle riskler yükselmiş ve bankalar verdikleri kredi hacimlerini daraltmışlardır. TCMB, büyük ölçülerde likidite sıkışıklığı yaşanmaması için kademeli faiz indirimlerine giderek, belli bir süre bu indirimlere devam edeceğini açıklamış ve zorunlu karşılık oranlarını da düşürerek piyasalara ek likidite sağlamıştır.

Ayrıca, krizin ÷lkemize olan etkilerini sınırlandırmak amacıyla mevduat sigortacılığı alanında 5811 sayılı “Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun”la; 5411 Sayılı Kanunda belirtilen, sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının ve gerçek kişilere ait katılım fonlarının kapsam ve tutarını belirlemeye yönelik Fon Kuruluna ait yetkiler, iki yıl süre ile Bakanlar Kurulu'na devredilmiştir. Söz konusu yetki, bu süre içerisinde Bakanlar Kurulu tarafından kullanılmamış ve süre 22 Kasım 2010 tarihinde dolmuştur.

2010 yılına gelindiğinde, bir yandan küresel krizden çıkış stratejileri tartışılırken, diğer yandan G-20 zirve kararları çerçevesinde FSB, IMF ve Dünya Bankası tarafından yeni finansal mimarinin oluşturulması çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Bu dönemde Yunanistan'la başlayan ekonomik kriz, kısa zamanda Portekiz, İspanya ve İrlanda gibi AB Birliği ÷lkelerinde borç krizine neden olmuş ve dünyanın en büyük ekonomik bloğu olan AB'deki kriz, küresel sistemi tehdit eder hale gelmiştir. Bu kapsamda, AB bünyesinde ÷lke bazlı kurtarma paketleri açıklanarak hızla yürürlüğe konulmuştur.

Bu dönemde ÷lkemiz bankacılık sektörünün, küresel krize ve AB borç krizine rağmen oldukça başarılı bir performans sergilediği gör÷lmektedir. Bankacılık sektörünün güçlü sermaye yapısı, küresel kriz sonrası ekonominin toparlanma sürecinde reel sektöre daha fazla destek olmuş, kriz nedeniyle ertelenmiş olan tüketim, faiz oranlarındaki düşüşün de yardımıyla kredi talebini artırarak, sektörün büyümesine ciddi bir katkı sağlamıştır. Sonuç olarak bankacılık sektörümüz, küresel krizden çıkış sürecinde ekonomimiz için bir kaldıraç vazifesi görmüştür.

2. TÜRKİYE'DE MEVDUAT SİGORTACILIĞI VE SORUNLU BANKA ÇÖZÜMLEMESİNİN GELİŞİMİ

Ülkemizde bankacılık, esas olarak Cumhuriyet'in ilanından sonraki dönemde gelişmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminde hızla gelişen bankacılık sektörü için 1933 yılına kadar özel bir düzenleme bulunmadığından bankalar, ticaret mevzuatına tabi olarak faaliyet göstermişlerdir.

Ülkemizde, mevduatın korunmasına ve kısmen de olsa bankaların faaliyetlerine ilişkin ilk düzenleme, 1933 tarihli 2243 Sayılı Kanun ile getirilmiştir. Bu düzenlemeden başlayarak, bankacılık sektöründeki hızlı gelişmelerle birlikte ortaya çıkan yeni ihtiyaçların giderilmesini teminen, ilerleyen yıllarda pek çok ilave düzenleme yapılmıştır.

Vedia kelimesinden türemiş olan ve “emanet edilen şey” anlamına gelen mevduat, bilindiği gibi bankacılık sistemi ve dolaylı olarak da ekonomi açısından önemli bir kaynaktır. Bankalar gerçek kişi ve firmalardan topladıkları Türk Lirası ve döviz cinsinden mevduatı, özellikle reel sektöre ve bireylere kredi olarak sunmak suretiyle, ekonomik faaliyetlerin devamına büyük katkı sağlamaktadır.

Tüm bankacılık işlemleri içerisinde mevduat toplamanın taşıdığı önem, diğer iktisadi araçlardan daha güvenilir bir şekilde korunması gereksinimini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, mevduatın korunmasına yönelik dünyada en yaygın kullanılan yöntem “Mevduat Sigortası” olup ülkemizde de 1983'ten itibaren mevduat sigorta sistemine geçilmiştir.

2243 Sayılı Kanundan başlayarak ülkemizde mevduat sigortacılığını ve paralelinde sorunlu banka çözümlemesini düzenleyen yasal çerçeve, ileride genel hatlarıyla yer almaktadır.

2.1. 2243 SAYILI KANUN

Türkiye'de mevduat sahiplerinin korunmasına yönelik ilk yasal düzenleme, 5 Haziran 1933 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan 2243 Sayılı Kanun ile yapılmıştır. Bu kanun, o tarihe kadar TTK hükümlerine tabi olarak faaliyette bulunan ve denetlenen bankalara ilişkin bazı özel düzenlemeler getirmiştir. 2243 Sayılı Kanun, özellikle tasarruf mevduatı sahiplerinin haklarının korunması amacıyla bankaların uyması gereken kurallar ve denetimlerle ilgili yeni bir sistem öngörmektedir.

Kanun gerekçesinde belirtildiği üzere, esas olarak bankalar nezdindeki tasarruf sahiplerinin haklarının korunmasını ve bu şekilde tasarrufun teşvik edilmesini amaçlayan 2243 Sayılı Kanunla;

- Türkiye'de kurulacak veya yurt dışında kurulu olup da Türkiye'de şube açacak bankaların Maliye Bakanlığı'na beyanname vermesi öngörülmüştür.
- Bankalara mevduat kabul etme iznini verme görev ve yetkisi Maliye Bakanlığı'na verilmiş ve mevduat kabul edebilmek için belli sermayeye sahip olunması da ön şart olarak getirilmiştir. Dolayısıyla bir bankanın mevduat kabul edebilmek için gerekli şartları taşıyıp taşımadığı konusunda denetim yetkisi bir kamu otoritesine verilmiştir.
- Diğer taraftan, bankaların kabul edebileceği tasarruf mevduatı miktarının da sermayeleri ile orantılı olması hükmü getirilmiş, böylelikle, bankaların mevduat sahiplerine yeterli güveni verebilmeleri ve mevduatın geri ödenmesi açısından yeterli mali güce sahip olabilmeleri amaçlanmıştır.
- Bankalardaki mevduat; tasarruf mevduatı ve ticari mevduat olarak ikiye ayrılmış ve bankaların bu ayrıma uymaları zorunlu hale getirilmiştir. Bu düzenleme ile, bankalar nezdindeki tasarruf mevduatının sürekli ve düzenli bir şekilde takip edilebilmesi ve tasarruf mevduatına getirilen korumanın kolayca uygulanabilmesi amaçlanmıştır.
- Bankalara, vadeli, vadesiz ve ihbara bağlı tasarruf mevduatı için kasalarında belirli oranlarda karşılık ayırma zorunluluğu getirilmiş, bu karşılığın tasarruf mevduatının imtiyazlı karşılığı olduğu ve bankanın diğer alacaklıları tarafından haczedilemeyeceği düzenlenmiştir. Ancak tasarruf mevduatı için ayrılacak karşılık miktarı, azami yüzde 30'la

ŞEKİL 1: MEVDUAT SİGORTACILIĞI VE ÇÖZÜMLEMEYE İLİŞKİN TEMEL DÜZENLEMELER

2243 sayılı Kanun

- Mevduat ticari ve tasarruf olarak ikiye ayrıldı.
- 10 yıl aramayan mevduatın Maliye Bakanlığına devri zorunlu hale geldi.
- Mevduat için karşılık ayırma zorunlu hale geldi.
- Banka açma ve mevduat kabulü için Maliye Bakanlığına beyanname verme zorunlu hale geldi.

7129 sayılı Kanun

- Mevduat sahipleri %50'lik bölüm için imtiyazlı alacaklı oldu.
- Mali bünyenin zayıflaması halinde Hükümet ve Maliye Bakanlığı yetkili oldu.

1933

1936

1958

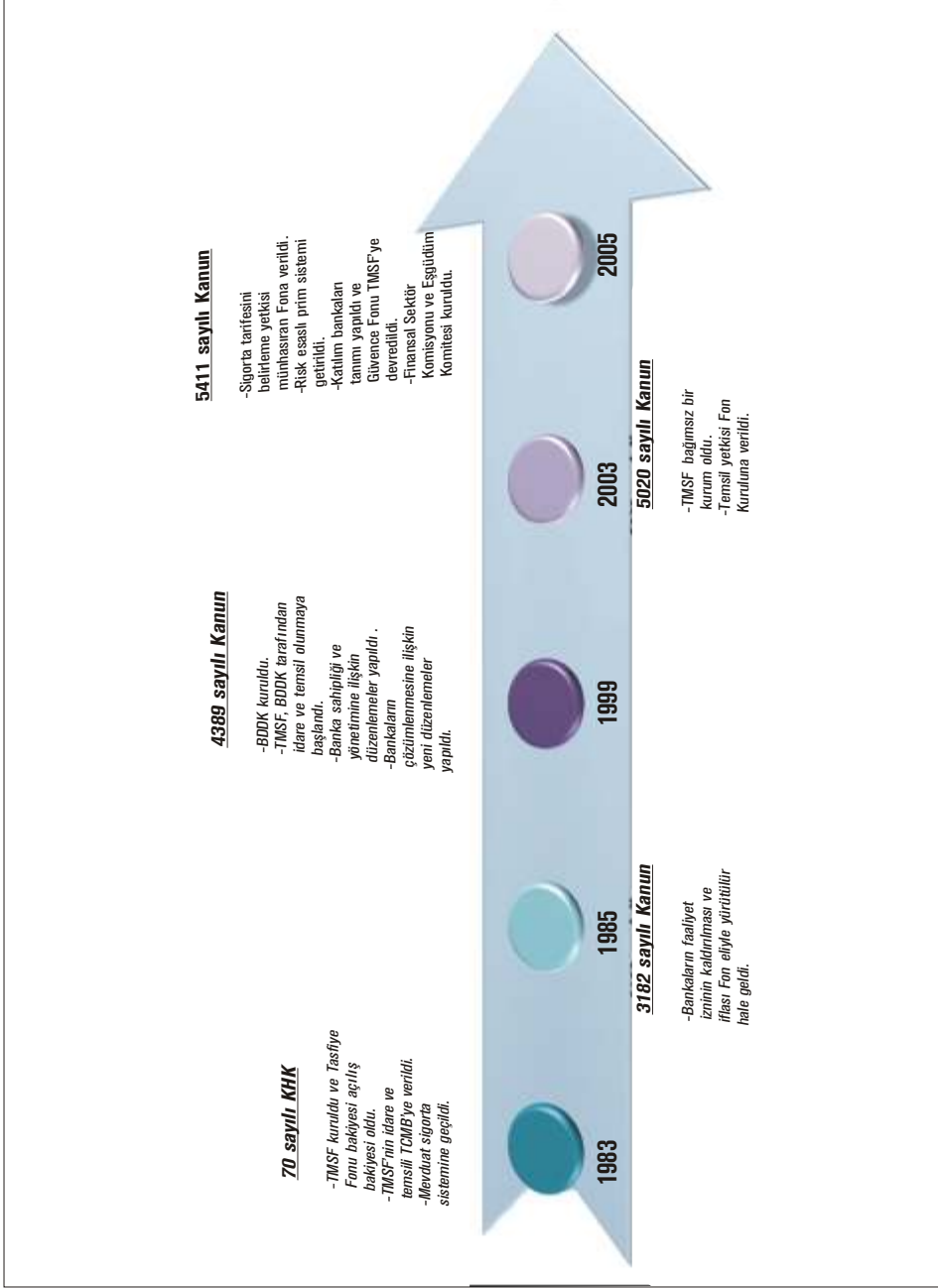
1960

2999 sayılı Kanun

- Mevduat sahipleri %40'lık bölüm için imtiyazlı alacaklı oldu.
- Şahsi iflas düzenlendi.
- Mevduat münazzam karşılığı getirildi.

153 sayılı Kanun

- Bankalar Tasfiye Fonu kuruldu ve 1961'ten itibaren prim toplannmaya başlandı.

sınırlandırılmıştır. Getirilen bu esaslarla tasarruf mevduatına “imtiyazlı alacak” niteliği kazandırılmış ve tasarruf mevduatı sahiplerinin bankanın diğer alacaklılarına oranla daha fazla korunması sağlanmıştır.

- Sahipleri tarafından 10 yıl boyunca aranmayan mevduatın, emanet ve cari hesap bakiyelerinin de Maliye Bakanlığı'na devri öngörülmüştür.
- Kanunun uygulanmasını takip etmek ve bankaların denetimini yapmak üzere BYM görevlendirilmiştir.

Bankalar, bireysel tasarrufların ekonomiye kazandırılmasında üstlendikleri rol, ekonomik sistem ve işleyişte sahip oldukları önem ve faaliyetlerinin arz ettiği kamusal nitelik dikkate alındığında, diğer tüm şirketler içerisinde ayrı ve özel öneme sahip olan kuruluşlardır.

Bankaların sahip olduğu bu önem, gerek genel ve sektörel bazda ekonomik krizler, gerekse hâkim ortaklarının veya görevlilerinin istismarı veya basiretsizliği nedeniyle mali durumu bozulan bankalara yönelik alınacak tedbirler ve bunların çözülmesi noktasında diğer şirketlerden farklı ve özel nitelikli düzenlemelerin yapılması gereksinimini de beraberinde getirmiştir.

Bankaların iradi tasfiyesi, bunların bir anonim şirket olmaları sebebiyle TTK'dan kaynaklanan ve 2243 Sayılı Kanundan başlayarak bazı hususlarda ayrık düzenlemelere tabi tutulan bir yöntem olarak günümüze kadar varlığını devam ettirmiştir.

2243 Sayılı Kanun'da, banka çözümlemesine ilişkin genel hükümlerde yer alan iradi tasfiye ve iflas dışında farklı bir yöntem düzenlenmemiştir.

Bu kapsamda, anılan kanun döneminde bankaların iradi tasfiyesi ticaret mevzuatı çerçevesinde yapılmıştır. Bununla birlikte, 2243 Sayılı Kanunda iradi tasfiyeye ilişkin olarak, bankaların tasfiyesi için gazete ilanı ve ilgililere bildirim şartı getirilmiş, tasfiye halinde sahipleri tarafından aranmayan değerlerin Maliye Bakanlığına devredilmesi öngörülmüştür. Bu düzenleme, takip eden kanunlarda ve günümüz mer'i kanununda da yer alan bankaların iradi tasfiyesinin temelini teşkil etmiştir.

2.2. 2999 SAYILI KANUN

2243 Sayılı Kanunun uygulanmaya başlanmasından bir süre sonra, anılan kanun hükümlerinin ihtiyacı karşılayamadığı görülmüş, mevduatın yanında, diğer bankacılık işlemlerinin de bir bütün halinde ele alınması ihtiyacının ortaya çıkması üzerine, 9 Haziran 1936 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 2999 Sayılı Kanun yürürlüğe konulmuştur. Bu Kanun 2243 Sayılı Kanun ile getirilen düzenlemeleri büyük ölçüde korumakla birlikte bazı yeni düzenlemeler de öngörmüştür.

2999 Sayılı Kanunla;

- Bankaların kuruluşu, beyanname vermeleri ve mevduat kabul edebilmeleri 2243 Sayılı Kanuna paralel olarak düzenlenmiştir.
- Bankaların iç yapılanması düzenlenmiş, banka denetçilerinin genel kurul adına yapacağı denetimden özel olarak bahsedilmiştir.
- Tasarruf mevduatı sahiplerinin, mevduatlarının yüzde 40'ına eşit bir miktar için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaklı olduğu ve iflas halinde tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmının tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine ödeneceği düzenlenmiştir.
- Kredi vermede bazı sınırlar öngörülmüş ve kredi miktarına göre yetkili organlar belirlenmiştir.
- Bir bankanın iflası halinde, o bankanın yönetim kurulu, yönetim komitesi başkan ve üyeleri ile imzaları bankayı ilzam eden müdür ve memurların bu kanuna aykırı hareketleri iflasa sebep olmuş ise, mahkemelerce şahsi iflaslarına karar verilebilme yetkisi getirilmiş, böylece günümüze kadar gelen şahsi iflas müessesesi ilk kez yasal olarak düzenlenmiştir.
- Bankalara munzam karşılık ayırma yükümlülüğü getirilmiştir.

2.3. 7129 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Hızla gelişen ve büyüyen bankacılık sektörünün ihtiyaçlarını karşılamada 2999 Sayılı Kanunun da yetersiz kalması sonucunda 7129 Sayılı Kanun kabul edilmiş ve 2 Temmuz 1958 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 7129 Sayılı Kanun ile 2999 Sayılı Kanunda yer alan düzenlemeler büyük ölçüde korunmakla birlikte, daha kapsamlı ve güncel ihtiyaçları karşılayacak düzenlemelere de yer verilmiştir.

7129 Sayılı Kanunla;

- Tasarruf mevduatı sahiplerinin, mevduatlarının yüzde 50'sine eşit bir miktarı için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetlerin üzerinde imtiyazlı alacaklı oldukları, iflas halinde tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmının tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine ödeneceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile 2999 Sayılı Kanunda yüzde 40 olan oran yüzde 50'ye yükseltilmiştir.
- 7129 Sayılı Kanunla verilen işleri yapmak, özellikle de bankaların kredi işlemlerine ilişkin düzenlemeleri hazırlamakla görevli “Banka Kredilerini Tanzim Komitesi” kurulmuştur.
- TBB kurulmuştur.
- BYM tarafından yapılan denetim sonucunda, bankanın malî bünyesinin taahhütlerini karşılamayacak derecede zaafiyete uğramış bulunduğu veya bu durumun gerçekleşmek üzere olduğunun tespiti halinde; Maliye Bakanlığı'nın teklifi üzerine Hükümete, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi'nin de görüşünü aldıktan sonra, geçici bir yönetim kurulu oluşturmak ve gerekli bütün tedbirleri almak üzere Maliye Bakanlığı'na yetki verebilme imkanı getirilmiştir.
- İflasına hükmedilen bankalar ile tasfiyesine karar verilen veya mahkemece kapatılmasına hükmedilen bankaların iflas ve tasfiyesinde, Maliye Bakanlığına BYM aracılığıyla iflas idaresi ve tasfiye memurlarının işlemlerini denetleme yetkisi verilmiştir.

6 Aralık 1960 tarihinde, 153 sayılı Kanun ile 7129 Sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmış ve banka çözümlemesinde diğer anonim şirketlere nazaran farklılık yaratan nitelikte düzenlemeler hukuk sistemimize girmeye başlamıştır.

153 Sayılı Kanunla 7129 Sayılı Kanunda;

- Maliye Bakanlığına, bankanın faaliyetlerinin devamını mümkün görmemesi halinde bankanın tedrici tasfiyesine karar verebilme yetkisi tanınmış ve tasfiyenin TTK ve bankacılık mevzuatı kapsamında yapılacağı düzenlenmiştir. Ayrıca bu tasfiyenin başka bir bankanın nezaretinde mali ve teknik yardımı ile yapılacağı, tasfiye sonucunda bir açığın kalması halinde bunun TCMB nezdinde kurulan Bankalar Tasfiye Fonu Hesabından karşılanacağı düzenlenmiştir. Böylece mevzuatımızda 1983 yılına kadar varlığını devam ettirecek olan bankaların tedrici tasfiyesi yöntemi hukukumuzda girmiştir.
- Fona ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu kapsamda, haklarında 7129 Sayılı Kanunun 60. maddesi uyarınca tedrici tasfiye kararı verilen bankaların katı ve nihai açıklarının karşılanması için TCMB nezdinde bir Fon kurulmuştur. O dönemde kurulan Fon, tasarruf mevduatını değil, bankanın tedrici tasfiyesi neticesinde ortaya çıkan nihai açığın tamamını karşılamakla yükümlü kılınmıştır.

1979 yılında yürürlüğe girerek 7129 Sayılı Kanunda değişiklik yapan 28 sayılı KHK ile;

- Özellikle tasarruf mevduatı sahiplerinin haklarının korunmasına yönelik önemli değişiklikler yapılmış, bu değişikliklerle, tedrici tasfiyeye giren bankadaki tasarruf mevduatının, tasfiye sonucu beklenmeden ve Bankalar Tasfiye Fonundan ihtiyaç oranında verilecek avanslarla karşılanması suretiyle en geç üç yıl içinde hak sahiplerine geri ödenmesi ve Fonun ödediği tutar kadar imtiyazlı alacaklı sıfatını haiz olması öngörülmüştür. Böylece, tasarruf mevduatının öncelikle devlet tarafından hak sahiplerine ödenmesi, sonra ödenen kısmın devlet tarafından bankadan tahsil edilmesi sistemi benimsenerek, tasarruf mevduatı sahiplerinin menfaatlerinin daha kuvvetli bir şekilde korunması amaçlanmıştır. Fon tarafından ödenen tasarruf mevduatının ve tasfiye giderlerinin, bankanın aktifleriyle karşılanamayan kısmının Fon tarafından üstlenilmesi, devletin tasarruf mevduatının korunmasına verdiği önemin bir diğer yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda anılan değişiklik, Fonun tasarruf mevduatını garanti etme işlevinin ilk defa yasallaştırılması açısından önem taşımaktadır.

- Bankanın çözümlenmesine yönelik olarak da 60. maddede yapılan değişiklikle, Maliye Bakanlığının ilk başta bankaya geçicici yönetim kurulu atayacağı, bankanın başka bankalarla devir ve birleşme yolları araştıracağı ve nihai olarak da bankanın tedrici tasfiyesine karar verileceği hükmü getirilmiştir.

2.4. 70 SAYILI KHK, 3182 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER

1983 yılında yürürlüğe giren 70 sayılı KHK ile ülkemizde mevduat sigorta sistemine geçilmiş ve bankalar nezdinde bulunan tasarruf mevduatını sigorta etmek üzere tüzel kişiliği haiz TMSF kurulmuş, idare ve temsili görevi ve yetkisi de TCMB'ye verilmiştir.

Diğer taraftan, bankalar hakkında mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izinlerinin kaldırılarak, bunların iflaslarının özel bir prosedüre tabi kılınması da, o güne kadar sınırlı haller dışında genel hükümlere tabi olarak yürütülen banka iflasları açısından önemli bir gelişmedir. Bu düzenlemeyle, mali durumu bozulan bankalara ilişkin Maliye Bakanlığına geniş kapsamlı tedbir alma yetkisi verilmiş, belirli şartların gerçekleşmesi halinde, bankanın mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma yetkisinin kaldırılmasının ve akabinde iflas eden bankanın iflasının Fon eliyle yürütülmesinin öngörülmesiyle Fona devir kavramı hukuk sistemimize girmiştir. 3182 Sayılı Kanunda da yer alan bu müessese, 512 ile 538 sayılı KHK'ler ile bazı değişikliklere uğramışsa da varlığını devam ettirmiştir.

24 Nisan 1985 tarih ve 3182 Sayılı Kanun, 70 sayılı KHK'nın değiştirilerek kabulü olduğundan, 3182 Sayılı Kanun'da da büyük ölçüde paralel düzenlemelere yer verilmiş, bunlara ilave olarak, mevduat kabul eden bütün bankaların tasarruf mevduatlarını sigorta ettirmeleri zorunlu hale getirilmiş, sigortaya tabi mevduatın kapsam ve tutarı tanımlanmış, mevduat sigortası kapsamında mevduatın ödenebilmesinin ön koşulu, bankanın mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisinin kaldırılması olarak belirlenmiştir.

1986 yılında yürürlüğe giren 3291 Sayılı Kanun ile 3182 Sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatı miktarını belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilmiştir.

16 Eylöl 1993 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 512 sayılı KHK ile 3182 Sayılı Kanununun 64. ve 68. maddelerinde önemli değişiklikler yapılmış, ancak bu KHK, Anayasa Mahkemesinin 25 Kasım 1993 tarihli kararı ile iptal edilmiştir.

22 Haziran 1994 tarih ve 21968 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 538 sayılı KHK ile de, 3182 Sayılı Kanunda özellikle banka çözümlenmesi açısından önemli değişiklikler yapılmıştır. 3182 Sayılı Kanununun 64. maddesinde yapılan değişiklikle ilgili Bakan'a, bankanın yönetimini Fona devretme veya banka hakkında 68. madde hükümlerini uygulama yetkisi verilmiş, Fona banka zararını devralmak suretiyle banka hisselerine sahip olma imkanı tanınmış, kalkınma ve yatırım bankaları hakkında da bankacılık işlemleri yapma yetkisinin kaldırılması öngörölmüştür. Fona, mevduat sigortacılığının yanı sıra, bankacılıkta güven ve istikrarı korumak ve bankaların mali bünyelerini güçlendirmek, gerektiğinde yeniden yapılandırmak görev ve yetkisi de verilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesinin 9 Ekim 1997 tarihli kararı ile bankanın Fona devrini ve banka hisselerinin Fon tarafından devralınmasını öngören değişiklikler iptal edilmiştir.

Her ne kadar 538 sayılı KHK ile getirilen hükümlerin bir kısmı iptal edilmiş olsa da, Fonun kendisine devredilen bankaları, mali bünyesini güçlendirmek ve yeniden yapılandırmak suretiyle sisteme geri kazandırması yönündeki düzenlemeler, günümüzde de uygulanan sistemin temelini teşkil etmesi açısından banka çözümlenmesinde dönüm noktası olarak nitelendirilebilir.

2.5. 4389 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER

3182 Sayılı Kanunda önemli değişiklikler öngören 538 sayılı KHK'nın bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından şekil yönünden iptal edilmesi neticesinde, 3182 Sayılı Kanunun etkin bir şekilde uygulanabilmesi açısından ortaya çıkan zafiyet nedeniyle, yeni bir yasal düzenleme yapılması ihtiyacı duyulmuştur.

Bu ihtiyaca binaen düzenlenen ve 23 Haziran 1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 18 Haziran 1999 tarih ve 4389 Sayılı Kanunla;

- Denetim ve gözetim yetkisinin daha etkin bir şekilde kullanılabilmesini teminen, Kanunun çeşitli maddelerinde öngörülen izinleri verme yetkisine, Kanunun uygulanmasına ilişkin temel ilkeleri belirleme işlevine ve siyasi otoriteden bağımsız karar alma yetkisine sahip özerk bir statüde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuştur.
- Banka sahipliği ve yönetiminin denetim altına alınması ve piyasaya girişte yeterli ve sağlıklı özkaynak sağlanmasının aranması suretiyle mali piyasalarda güven ve istikrarın tesisi amaçlanmıştır.
- Sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının kapsamını, tutarını, sigorta priminin tarifesi ile tahsil zamanını, şeklini ve diğer hususları belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilmiştir.

4389 Sayılı Kanunun ilk halinde yalnızca, -daha önce Anayasa Mahkemesinin 9 Ekim 1997 tarihli kararı ile iptal edilen-, banka kaynaklarının, banka hâkim ortaklarınca bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde kullanılması veya bankanın bu suretle zarara uğratılması halinde, bunların temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi, bankanın mali bünyesinin bozulması ve alınan önlemlere rağmen düzeltilmesinin mümkün görülmemesi halinde ise bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması ve hakkında anılan kanunun 16. maddesi hükmünün uygulanması öngörülmüştür.

4491 sayılı Kanun ile 4389 Sayılı Kanunun 14. maddesinde yapılan değişikliklerle; mali bünyesi bozulan ve alınan önlemlere rağmen düzeltilmesi olanağı bulunmayan bankalar hakkında BDDK'ya iki farklı yetki tanınmıştır.

Buna göre BDDK; belirtilen şekildeki bir bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetimini Fona devredebilme veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması seçimlik yetkisine sahip kılınmıştır. Kanunun ilk halinde yer alan, banka kaynaklarının hâkim ortaklar tarafından istismar edilmesi halinde bunların temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi yetkisi ise korunmuştur.

4389 Sayılı Kanun çerçevesinde, gerek mali bünyesi bozulan bankaların, gerekse kaynakları hâkim ortak istismarına uğrayan bankaların temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri Fona devredilebilmektedir. Ancak hâkim ortak istismarında Fona devir yetkisi, banka kaynaklarını kendi lehine kullanan banka hâkim ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile sınırlıdır.

4389 Sayılı Kanunda, bankaların Fona devir sonrası çözümlenmesine ilişkin düzenlenen yöntemler ise, mali bünye rehabilitasyonu, yeniden yapılandırma, satış, devir, başka bankayla birleştirme ve faaliyet izni kaldırılan bankalar için iflastır. Mahkemece iflas kararı verilmeyen bankaların Fon tarafından tasfiyesi ve bankanın ticaret mevzuatı kapsamında iradi tasfiyesi de yine 4389 Sayılı Kanunda yer alan diğer yöntemlerdir.

4389 Sayılı Kanunda çeşitli zamanlarda yapılan diğer değişikliklerle, özellikle Fon alacaklarının tahsili konusunda da Fona önemli yetkiler tanınmıştır. 4389 Sayılı Kanun gereğince Fon tarafından ifa edilen işlemlerle ilgili düzenlemeler getiren başlıca kanunlar Tablo 1'de gösterilmektedir.

4389 Sayılı Kanunda yapılan değişikliklerin Fon açısından en önemlisi, şüphesiz ki 12 Aralık 2003 tarih ve 5020 Sayılı Kanunla yapılanlardır. Bu değişikliklerle Fon, bağımsız bir kurum haline getirilmiş ve Fonu temsil yetkisi Fon Kuruluna verilerek, Fonun özerk bir kurum olması sağlanmıştır. Bu tarihten sonra Fon, kurumsal olarak büyük bir yeniden yapılanma sürecine girmiştir.

4389 Sayılı Kanunda yapılan bir başka önemli değişiklikse, 4491 Sayılı Kanunla BDDK'ya, sigortaya tabi tasarruf mevduatına ilişkin hususlarda düzenleme yapma yetkisinin verilmesidir.

2.6. 5411 SAYILI KANUN VE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Günümüzde yürürlükte olan ve bankacılık sektörünü düzenleyen temel kanun 1 Kasım 2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5411 Sayılı Kanundur. 5411 Sayılı Kanun, genel itibarıyla yürürlükten kaldırdığı 4389 Sayılı Kanuna paralel düzenlemeler içermekle birlikte, bazı önemli yenilikler de getirmiştir.

5411 Sayılı Kanunla;

- Özel finans kurumlarının unvanı "katılım bankaları" olarak değiştirilmiş ve bu bankalar katılım fonlarının sigortalanması ve banka çözümlemesi açısından mevduat bankalarına ilişkin kurallara tabi kılınmıştır. Bu kapsamda, Katılım Bankaları Birliği nezdindeki "Güvence Fonu" da TMSF'ye devredilmiştir.
- Kanunun kapsamı, finansal holding şirketleri ve kuruluş birliklerini de içerecek şekilde genişletilmiştir.
- Bankaların faaliyet konuları açık bir şekilde sıralanmış, bankaların kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin verilecek izinler daha kapsamlı ve açık şekilde düzenlenmiştir.
- 4389 Sayılı Kanunun banka kurucularında aradığı şartlara ilişkin hükümlerinin yanı sıra, kurucuların işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olmaları, tüzel kişi kurucuların risk grubu yapısı ile ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması esasları da getirilmiştir.
- Sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunu ve bunlara ilişkin bankalarca ödenecek sigorta primlerini belirleme yetkisi Fona verilmiş ve böylece Fon mevduat sigortacılığında tek yetkili kurum haline getirilmiştir.
- Kurumlararası işbirliği ve bilgi paylaşımının artırılmasını teminen Finansal Sektör Komisyonu ve Eşgüdüm Komitesi mekanizmaları oluşturulmuştur. Finansal Sektör Komisyonu, BDDK, Hazine, Maliye, TCMB, SPK, Fon, Rekabet Kurulu, DPT, İstanbul Altın Borsası, Menkul Kıymetler Borsaları, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsaları ile kuruluş birlikleri temsilciliklerinden oluşmakta ve en az altı ayda bir toplanmaktadır. Eşgüdüm Komitesi ise BDDK Başkanı ve Başkan Yardımcıları ile Fon Başkanı ve Başkan Yardımcılarından kurulu olup en az üç ayda bir toplanır.

TABLO 1: 4389 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPAN KANUNLAR

KANUN NO	YÜRÜRLÜK TARİHİ	ADI
4491	17.12.1999	Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
4672	12.05.2001	Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
4684	20.06.2001	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4743	30.01.2002	Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
4842	09.04.2003	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
4969	31.07.2003	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
5020	12.12.2003	Bankalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
5021	16.12.2003	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Bankalar Kanunu Hükmüne İstinaden Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketi Hakkında Tesis Edilecek Bazı İşlemler Hakkında Kanun
5189	16.06.2004	Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
5228	16.07.2004	Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnemede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
5354	25.05.2005	Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
5667	24.05.2007	Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketince Devlet İç Borçlanma Senedi Satışı Adı Altında Toplanan Tutarların Ödenmesi Hakkında Kanun

5411 Sayılı Kanununun Fon açısından önemi, sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunu ve bunlara ilişkin bankalarca ödenecek sigorta primlerini belirleme yetkisinin Fona verilmiş olmasıdır. Böylece Fon, Türkiye'de mevduat sigortacılığının düzenleyici kurumu haline gelmiştir. Kanunda, sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait katılım fonlarının kapsamı ve tutarının, TCMB, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Hazine'nin olumlu görüşü alınmak suretiyle Fon Kurulu tarafından belirleneceği, sigorta priminin tarifesinin risk esaslı olacağı ve tahsil zamanı, şekli ve diğer hususların da Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun görüşü alınmak suretiyle yine Fon Kurulu tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Kanunda, kredi kuruluşlarının iflası halinde mevduat ve katılım fonu sahiplerinin, Fonun imtiyazlı alacaklarından ve devlet ile sosyal güvenlik kuruluşlarının 6183 Sayılı Kanun kapsamındaki alacaklarından sonra gelmek üzere sigortaya tabi olmayan kısım için 2004 Sayılı Kanununun 206. maddesindeki üçüncü sıra anlamında imtiyazlı alacaklı olmaları öngörülmüştür.

5411 Sayılı Kanunla Risk Esaslı Prim Sistemi modelinin getirilmesi, ülkemizdeki mevduat sigortacılığı uygulamalarının dünyaya örnek oluşturabilecek standartlara taşınması açısından çok önemli bir gelişmedir. Bu sistemle, sektörde faaliyet gösteren kredi kuruluşlarından toplanan sigorta prim tutarları, kredi kuruluşlarının risk düzeylerine duyarlı hale getirilmiş olup bu uygulama, halihazırda pek çok ülkedeki sigorta prim tarifesi uygulamasının ilerisindedir.

5411 Sayılı Kanunda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun kredi kuruluşlarında yapacağı denetimler sonucunda ilgili kredi kuruluşunda alınacak önlemler çeşitlendirilmiş ve “Düzeltilici”, “İyileştirici” ve “Kısıtlayıcı” olmak üzere önceliklendirilmiş olup “Bankaya Zamanında Müdahale” kavramının önemi vurgulanmıştır. Tedbir kapsamındaki kredi kuruluşunda, alınan tedbirlerin yeterli gelmemesi durumunda, BDDK'nın sahip olduğu seçimlik Fona devir yetkisi bazı değişikliklerle korunmuştur. Buna göre, kanunda tedbir uygulamalarından sonra gelen ve anılan kanununun 71. maddesinde yer alan durumların varlığının tespiti halinde BDDK, bankaların faaliyet iznini kaldırmaya veya kredi kuruluşunun temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini Fona devretmeye karar verebilecektir.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda ortak olarak, kalkınma ve yatırım bankalarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimlerinin Fona devri öngörülmemiş olup bunlar, faaliyet izinleri kaldırılarak Fonun herhangi bir müdahalesi olmaksızın TTK kapsamında tasfiye edilmektedirler.

5411 Sayılı Kanunda da, faaliyet izni kaldırılan bankaların iflas ve tasfiye süreçleri ile Fona devredilen bankaların mali bünyelerinin rehabilitasyonu, devir, birleştirme ve satışına ilişkin yetkiler, esas itibarıyla 4389 Sayılı Kanuna paralel olarak düzenlenmiştir.

5411 Sayılı Kanunla, banka çözümlemesine ilişkin getirilen önemli bir değişiklik de Fona, kendisine devredilen bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi ve satışı ile ilgili süreci, devrin yapıldığı tarihten itibaren en geç dokuz aylık bir süre içerisinde ve maliyet etkinliği sağlanarak tamamlama görevinin verilmesidir. Fon Kurulu kararı ile bu sürenin üç ayı geçmemek üzere uzatılabilmesi, bu süre içinde devir, birleşme veya satışın tamamlanamamış olması halinde Fonun talebi üzerine BDDK'nın bankanın faaliyet iznini kaldırması da öngörülen bir başka husustur.

5411 Sayılı Kanunla, kurumlarası işbirliği ve iletişim ile sorunlu bankaya zamanında müdahale kavramlarının yanı sıra, “Çözümlemede Süre ve Maliyet Etkinliği Sağlama”ya yönelik düzenlemeler de getirilmesinin Fon açısından anlamı; ilgili kurumlarla eşgüdümün artırılması, Fon nezdinde erken uyarı sistemlerinin kurulması ve süre ve maliyet etkinliğini gözeten çözümleme yöntemlerinin geliştirilmesi prensipleri çerçevesinde, Fonun çözümlmeye yönelik süreçlerinin yeniden yapılandırılması olmuştur.

5411 Sayılı Kanunda değişiklik yapan ve 14 Mart 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5472 Sayılı Kanunla, Fon tarafından imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak edilen iflas masasında, Devletin ve sosyal güvenlik kuruluşlarının 6183 Sayılı Kanun kapsamındaki alacakları Fon alacaklarının önüne alınmıştır. Aynı şekilde, yönetim ve denetimi Fona devredilen kredi kuruluşlarında ve Fon tarafından yönetim ve denetimi devralınan şirketlerdeki Fon alacakları da, 6183 Sayılı Kanun kapsamındaki Devlet ve sosyal güvenlik kuruluşlarının alacaklarından sonraya gelmiştir.

2.7. MEVDUAT SİGORTASININ KAPSAMI VE TUTARI İLE PRİM TARİFESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Ülkemizde mevduat sigortası sistemine geçişin sağlandığı ve TMSF'nin kurulduğu 1983 yılından itibaren, sigortaya tabi mevduat ve katılım fonlarının kapsamı ve tutarı ile sigorta priminin matrahı, hesaplanma şekli, tahsili vb. hususları kapsayan tarife uygulamaları da sistemin ihtiyaçları paralelinde bir çok değişikliğe uğramıştır.

Kapsam ve tutar uygulamalarına yönelik ilk düzenlemeler olan 22 Temmuz 1983 tarih/70 Sayılı KHK ve 24 Nisan 1985 tarih/3182 Sayılı Kanunda ortak olarak, mevduat kabul eden bütün bankaların mevduat sigorta sistemine üyelikleri zorunlu tutulmuş ve bir bankadaki bir kişiye ait ve çek keşide etmek dışında ticari işlemlere konu olmayan TP tasarruf mevduatının sigortaya tabi kısmı azami 3 milyon TL olarak belirlenmiştir. Ayrıca, banka sermayesinin yüzde 10 ve daha fazlasına sahip ortakları ile yönetim kurulu başkan ve üyelerine, genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili memurlarına, denetçilerine ve bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ait tasarruf mevduatı, sigorta kapsamı dışında tutulmuştur.

28 Mayıs 1986 tarihinde yürürlüğe giren 3291 sayılı Kanun ile 3182 Sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatı miktarını belirleme yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmiştir. Tasarruf mevduatının sigortaya tabi tutarı, bankaların ödeyeceği primlere ilişkin esaslar ve mevduat sigortasına ilişkin diğer hususlar, verilen yetki kapsamında muhtelif tarihli Bakanlar Kurulu kararlarıyla düzenlenmiştir.

Bu kapsamda Bakanlar Kurulu tarafından alınan;

- 9 Ekim 1986 tarih ve 11084 sayılı kararla, Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların sadece yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış ve çek keşide etmek dışında ticari işlemlere konu olmayan TP tasarruf mevduatı hesaplarının ana paralarının ilk 3 milyon TL'lik kısmının tamamı, ikinci 3 milyon TL'lik kısmının ise yüzde 60'ı sigorta kapsamına dahil edilmiştir. Sigorta primi ise, bankaların üç aylık hesap özetlerine göre tanımlanan tasarruf mevduatı toplamı üzerinden binde 1 oranında belirlenmiştir.

TABLO 2: TMSF'NİN KURULUŞUNDAN İTİBAREN SİGORTA KAPSAM VE LİMİTİ

Düzenleme	Dönemi	Limit	Kapsam
22.07.1983 tarih 70 sayılı KHK	22.07.1983-08.10.1986	3 milyon TL	Bir bankadaki bir kişiye ait ve çek keşide etmek dışında ticari işleme konu olmayan TP tasarruf mevduatı hesapları.
09.10.1986 tarih 11084 sayılı BKK	09.10.1986-05.03.1992	İlk 3 milyon TL'nin %100'ü, ikinci 3 milyon TL'nin %60'ı	Türkiye'deki bankaların yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış ve çek keşide etmek dışında ticari işlemlere konu olmayan TP tasarruf mevduatı hesapları.
06.03.1992 tarih 2707 sayılı BKK	06.03.1992-10.04.1994	İlk 25 milyon TL'nin %100'ü, ikinci 25 milyon TL'nin %60'ı	Türkiye'deki bankaların yurtiçi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış TP tasarruf mevduatı (nama yazılı TP mevduat sertifikaları da dahil) ile Türkiye'de yerleşik gerçek kişilere ait tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesapları.
11.04.1994 tarih 5455 sayılı BKK	11.04.1994-04.05.1994	150 milyon TL	Türkiye'deki bankaların yurtiçi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış TP tasarruf mevduatı ile Türkiye'de yerleşik gerçek kişilere ait tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesapları anapara ve faizleri.
05.05.1994 tarih 5565 sayılı BKK	05.05.1994-31.05.2000	Hesap bakiyesinin tamamı	Türkiye'deki bankaların yurtiçi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış TP tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve Türkiye'de yerleşik gerçek kişilere ait tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesapları anapara ve faizleri.
01.06.2000 tarih 682 sayılı BKK	01.06.2000-05.12.2000	31.12.2000'e kadar 100 milyar TL, 01.01.2001'den itibaren 50 milyar TL	Hisseleri Fon tarafından devralınan Türkiye'de kurulmuş mevduat bankalarının ve bu bankaların bilançolarında hesapları konsolide edilen yurt dışı şubelerinin, kayıtlı bilanço dışı yükümlülükleri ve işlemiş faizleri de dahil olmak üzere tüm yükümlülükleri.
06.12.2000 tarihli Hük. Açık. ve 15.01.2001 tarih 151 sayılı BDDK Kararı	06.12.2000-04.07.2004	Hesap bakiyesinin tamamı	Türkiye'deki bankaların yurtiçi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış TP tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve Türkiye'de yerleşik gerçek kişilere ait tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesapları anapara ve faizleri.
03.07.2003 tarih 1083 sayılı BDDK Kararı	01.01.2001-02.07.2003	50 milyar TL	Türkiye'deki bankaların yurtiçi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış TP tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesapları ile bunlara ait faizler.
31.10.2003 tarih 1143 sayılı BDDK Kararı	03.07.2003-.....	50 bin YTL	Önceki düzenlemede belirlenen kapsam, 01.11.2005 tarih ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunuyla katılım bankaları nezdindeki gerçek kişilere ait özel cari hesap ve katılma hesaplarını da içerecek şekilde genişletilmiştir.

- 6 Mart 1992 tarih ve 2707 sayılı kararla sigorta kapsamı genişletilmiş, sigorta kapsamına alınacak miktarlar artırılmış ve Türkiye'de gerçek kişilere ait tasarruf mevduatı niteliğindeki DTH'lerin anaparaları da güvence kapsamına alınmıştır. Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların serbest bölgelerdeki şubeleri ile münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan bankalarda ve bu bölgelerdeki yabancı banka şubelerinde bulunan mevduat sigorta kapsamı dışında bırakılmış, tasarruf mevduatının ilk 25 milyon TL'lik kısmı için yüzde 100, sonraki 25 milyon TL'lik kısım için ise yüzde 60 güvence sağlanmıştır.
- 11 Nisan 1994 tarih ve 5455 sayılı kararla, ilk olarak bankaların risk seviyelerine göre değişen oranlarda prim ödemeleri esası getirilmiştir. Gerçek kişilere ait TP tasarruf hesapları ile tasarruf hesabı niteliğindeki DTH'lere ait anapara ile tahakkuk eden faizler de mevduat sigortasına tabi kılınmıştır. Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların serbest bölgelerdeki şubeleri ile bu bölgelerdeki yabancı banka şubelerinde bulunan mevduat da sigorta kapsamına alınmış, güvence sınırı ise 150 milyon TL olarak belirlenmiştir. Sigorta primi ise, SYR'si yüzde 8 ve üzerinde olan bankalar için onbinde 15, SYR'si yüzde 4-yüzde 7,99 arasında olan bankalar için onbinde 16, SYR'si yüzde 3,99 ve altında olan bankalar için ise onbinde 17 oranında tespit edilmiştir.
- 5 Mayıs 1994 tarih ve 5565 sayılı kararla, değişken prim uygulamasına devam edilmiş, TP tasarruf hesabı ve tasarruf hesabı niteliğindeki DTH'lerin tamamına sigorta güvencesi getirilmiştir. Sigorta primi ise, SYR'si yüzde 8 ve üzerinde olan bankalar için onbinde 25, SYR'si yüzde 8'in altında olan bankalar için ise onbinde 26 olarak tespit edilmiştir.
- 1 Haziran 2000 tarih ve 682 sayılı kararla, Türkiye'de faaliyet gösteren ve mevduat kabulüne yetkili bulunan bankaların, yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılan TP cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın depo ve DTH mevduat sigortası kapsamına alınırken, Türkiye'de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan bankalarda bulunan mevduat, kapsam dışında tutulmuştur. Mevduat sigortasının miktar olarak sınırı ise, sigorta kapsamına alınan hesapların anapara ve faiz tutarları toplamının, 31 Aralık 2000 tarihine kadar uygulanmak üzere 100 milyar TL'sine, 1 Ocak 2001 tarihinden

itibaren uygulanmak üzere 50 milyar TL'sine kadar olan kısmı olarak düzenlenmiştir. Tasarruf mevduatı sigorta primlerinin; bankaların düzenledikleri üç aylık hesap özetleri esas alınarak hesaplanacağı, prim oranının ise, rasyoların tamamını tutturamayan bankalar için onbinde 25, rasyolardan herhangi birini tutturamayan bankalar için de onbinde 26 olarak uygulanması öngörülmüştür.

4389 Sayılı Kanunla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun kurulmasının ardından, sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının kapsamını, tutarını, sigorta priminin tarifesi ile tahsil zamanını, şeklini ve diğer hususları belirleme yetkisi de BDDK'ya verilmiştir.

Kasım 2000 krizinin hemen ardından, 6 Aralık 2000 tarihli Hükümet açıklamasıyla, tasarruf sahiplerinin ve diğer kreditorlerin Türkiye'deki mevduat bankalarından olan alacaklarına ilişkin geçici bir tam garanti uygulaması getirildiği, bu kapsamda mevduat bankalarına ait yükümlülüklerin tamamının garanti altına alındığı duyurulmuştur. 15 Ocak 2001 tarih ve 151 sayılı BDDK kararı ile de, söz konusu geçici tam garanti uygulaması kapsamında, 4389 Sayılı Kanun hükümleri gereği hisseleri Fon tarafından devralınan kredi kuruluşlarındaki tasarruf sahipleri ve kreditorlerin, fonlarını herhangi bir engel olmadan kullanabilmelerini sağlayacak garanti uygulamasının kapsam ve içeriği hakkında kamuoyuna açıklama yapılması öngörülmüştür.

Buna göre;

- Garanti, 4389 Sayılı Kanunun BDDK ve Fona verdiği yetkiler çerçevesinde Fon tarafından sağlanmış ve kayıtlı bilanço dışı yükümlülükler de dahil olmak üzere Türkiye'de kurulmuş mevduat bankalarının ve bu bankaların bilançolarında hesapları konsolide edilen yurt dışı şubelerinin yükümlülüklerini kapsamıştır.
- Garanti, kanunun ilgili maddelerinin ihlal edilmesi sonucunda söz konusu bankaların hisselerinin Fon tarafından devir alınması ile işlerlik kazanmakta olup böylece istisnalar hariç olmak üzere, devralınan bankanın tüm yükümlülükleri garanti altına alınmıştır.
- Garanti, bilanço dışı kalemler de dahil olmak üzere, bankanın Fona devredilmesine neden olan banka sahiplerinin ve ilgili tarafların mevduatı ve bankaların bunlara olan diğer yükümlülükleri, muvazaalı ve suçla konu

olduğu tespit edilen faaliyetlerle ilgili tüm mevduat ve yükümlülükler hariç olmak üzere, işlemiş faizler de dahil tüm yükümlülükleri kapsamıştır. Hissedarların iştirak payları ve sermaye benzeri krediler ise garanti kapsamına dahil edilmemiştir.

- Fonun garantiyi idare edebilmesi için gerekli kaynaklar, kanunda yer alan hükümler çerçevesinde verilen yetkiye dayanarak Hükümet tarafından sağlanmıştır.
- Bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması sürecinde, bahse konu garanti ile ilgili uygulamaya ihtiyaç duyulduğu sürece devam edilmesi ve garantinin kamuoyuna önceden haber verilerek kaldırılması kararlaştırılmıştır.

2001/151 sayılı BDDK kararıyla getirilen geçici tam garanti uygulaması, 5 Temmuz 2004 tarihine kadar devam etmiştir. Bu süreçte alınan sigortaya tabi mevduata ilişkin BDDK kararları aşağıdadır:

- 14 Mayıs 2003 tarih ve 1043 sayılı kararla, sigorta prim tarifesine ilişkin olarak, tasarruf mevduatı sigorta primi tutarlarının bankaların yurt içi şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan TP cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz altın, depo ve DTH'ler toplamının onbinde 12,5'i oranında olacağı düzenlenmiş, bazı ek kriterler getirilmek suretiyle banka bazında sigorta prim oranlarında farklılıklar öngörülmüştür. BDDK tarafından aynı kararda, gerekli görüldüğü takdirde BDDK'nın her bir bankanın temel prim oranını bir katına kadar artırmaya yetkili olduğu da belirtilmiştir.
- 3 Temmuz 2003 tarih ve 1083 sayılı kararla, 6 Aralık 2000 tarihli Hükümet açıklamasıyla başlatılan geçici tam garanti uygulamasının 5 Temmuz 2004 tarihinden geçerli olmak üzere kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu tarihten sonra 1 Haziran 2000 tarih ve 682 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla öngörülen 50 milyar TL'lik sınır uygulanmaya devam edilmiştir.
- 31 Ekim 2003 tarih ve 1143 sayılı kararla, önceki BDDK kararlarının yürürlükten kaldırılarak, 3 Temmuz 2003 tarihinden itibaren karar ekindeki yeni esasların uygulanması öngörülmüştür. Yeni esaslarda, mevduat sigortası kapsamı büyük ölçüde aynı kalmış, sigortaya tabi tutar

5 Temmuz 2004 tarihinden sonraki dönem için 50 milyar TL olarak belirlenmiş, bazı ek kriterler getirilmek suretiyle banka bazında sigorta prim oranlarında farklılıklar öngörülmüştür. Söz konusu esaslarda BDDK tarafından 23 Şubat 2005 tarihine kadar üç kez yapılan değişiklikler sonrasında, tasarruf mevduatı sigorta prim oranı, sigorta kapsamındaki hesaplar ile bunlara ait faiz reeskontları toplamının sigorta kapsamında olan kısmının onbinde 15'i olarak düzenlenmiştir.

5411 Sayılı Kanunla sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunun kapsam ve tutarını ve bunlara ilişkin bankalarca ödenecek sigorta primlerine ilişkin tarife esaslarını belirleme yetkisi, Kanunun yürürlük tarihi olan 1 Kasım 2005'ten itibaren Fona verilmiştir.

5411 Sayılı Kanunda, mevduat sigortasının kapsamına ilişkin olarak önceki dönemde yürürlükte olan düzenlemede yer alan tanıma, unvanı “katılım bankaları” olarak değiştirilen özel finans kurumları nezdindeki gerçek kişi katılım fonları ilave edilmiştir. Ayrıca, risk esaslı olarak hesaplanacak sigorta prim oranının, yıllık bazda sigortaya tabi tasarruf mevduatı ve katılım fonunun binde 20'sini aşamayacağı hükme bağlanmıştır. Kanunda, sigorta kapsamı dışında bırakılan mevduat ve katılım fonları da sayılmış, ilgili kredi kuruluşunun hâkim ortakları ile bunların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesapların, ilgili kredi kuruluşunun yönetim veya müdürler kurulu başkan ve üyeleri, genel müdür ve yardımcıları ile bunların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesapların, 26 Eylül 2004 tarihli ve TCK'nın 282. maddesinde düzenlenen “suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklamaya” dayanan mevduat ve katılım fonu ile diğer hesapların ve Kurul tarafından belirlenen diğer mevduat ve katılım fonu ile diğer hesapların sigortaya tabi olmadıkları düzenlenmiştir.

5411 Sayılı Kanunun tanıdığı yeni yetkilerle Fon Kurulu tarafından 1 Aralık 2005 tarihinde alınan kararla, yeni bir düzenleme yapılmaya kadar BDDK tarafından 31 Ekim 2003 tarihinde yürürlüğe konulan esasların uygulanması öngörülmüştür. Fon Kurulu 7 Kasım 2006 tarihinde çıkarılan “Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik”le de, halihazırda yürürlükte olan mevduat sigortası esaslarını belirlemiştir.

Anılan yönetmelikle, Türkiye'de faaliyet gösteren bir kredi kuruluşunun yurt içi şubelerinde gerçek kişiler adına açılmış olan ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan TL, döviz ve kıymetli maden cinsinden tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının, katılma hesapları birim hesap değerlerinin ve özel cari hesapların her bir gerçek kişi için 50 bin TL'ye kadar olan kısmı, sigorta kapsamında kabul edilmiştir. Yönetmelik'te ayrıca, sigortaya tabi olmayan mevduat ve katılım fonlarının tanımı, sigortalı mevduat ve katılım fonlarının ödenmesi, sigorta prim tutarlarının bankalarca hesaplanması ve ödenmesine ilişkin usul ve esaslar yer almıştır.

ŞEKİL 2: YÜRÜRLÜKTEKİ MEVDUAT SİGORTASI KAPSAM VE TUTARI

Türkiye'de faaliyet gösteren bir kredi kuruluşunun yurtiçi şubelerinde;		
Gerçek kişiler adına açılmış ve ticari işleme konu olmayan	Türk Lirası, döviz, kıymetli maden cinsinden tasarruf mevduatı ve katılım fonu hesaplarının	Anapara ve ferileri
50 bin Türk Lirası'na kadar sigorta kapsamındadır.		

22 Kasım 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5811 sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun'la, 5411 Sayılı Kanun'un 63. maddesinin üçüncü fıkrasında sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının ve gerçek kişilere ait katılım fonlarının kapsamını ve tutarını belirlemeye ilişkin Fon Kuruluna verilen yetkilerin, anılan kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl süreyle doğrudan Bakanlar Kurulu tarafından kullanılması öngörülmüştür. Bakanlar Kurulu, bu süre içerisinde, tasarruf mevduatının ve gerçek kişilere ait katılım fonunun yanı sıra, sigortaya tabi olacak diğer mevduatın ve katılım fonlarının kapsamını ve tutarını ve sigorta kapsamı dışında tutulacak mevduat ve katılım fonlarının niteliğini belirlemeye de yetkili

kılınmıştır. Ancak söz konusu yetki kapsamında, Bakanlar Kurulunca sigortalı mevduatın kapsam ve tutarına ilişkin herhangi bir değişiklik yapılmamış olup iki yıllık süre 22 Kasım 2010 tarihinde dolmuştur.

Mevduat sigortacılığı açısından yeni yönetmelikle getirilen en önemli değişiklik, risk esaslı tarife modeline geçilmesidir. Yeni tarife, 5 Mayıs 2008 tarihinde yapılan değişiklikle son şeklini almış ve risk esaslı sigorta primleri 2009 yılı başından itibaren bu tarife çerçevesinde hesaplanmaya başlanmıştır. Mart 2003 prim döneminden itibaren uygulanmakta olan ve beş adet risk kriteri içeren önceki tarife, ilk dönemlerde kredi kuruluşlarının çoğunun onbinde 15 olan temel prim oranından farklı oranlarda prim ödemelerini sağlamakla birlikte, zaman içinde prim oranlarını farklılaştırma etkinliği azalmıştır. Yeni tarifede risk faktörü sayısı on dörde çıkarılarak, kredi kuruluşlarının risk düzeylerine daha duyarlı ve bankaların risk iştahını frenlemeye hizmet eden bir model geliştirilmiş, böylece mevduat sigorta sisteminin misyonuna da daha uygun bir sistem kurulmuştur.

TABLO 3: YÜRÜRLÜKTEKİ RİSK KRİTERLERİ PUAN TABLOSU

RİSK KRİTERLERİ	EŞİK DEĞERLER	PUAN
1 Sermaye Yeterliliği		25
Sermaye Yeterlilik Oranı		20
- Konsolide	% 10 -16	I. Grup 20
- Solo	% 10 -16	II. Grup 13
- Ana sermaye	% 8 -14	III. Grup 0
Varlık Sermaye Çarpanı	10 -15	5 -3 -0
2 Aktif Kalitesi		20
Grup Kredileri Oranı	% 8 -15	5 -3 -0
Takipteki Krediler Oranı	% 1 -3	5 -3 -0
Nakdi Kredi Yoğunluk Oranı	% 20 -30	5 -3 -0
Büyüme Oranı	% 15 -25	5 -3 -0
3 Karlılık		10
Karlılık Oranı	% 5 -3	5 -3 -0
Etkinlik Oranı	% 50 -75	5 -3 -0
4 Likidite		10
Serbest Sermaye Oranı	% 60 -80	5 -3 -0
Sigortalı Mevduat Oranı	% 20 -30	5 -3 -0
5 Diğer Faktörler		35
BDDK'nın Derecelendirme Notu	1 -2 -3 -4 -5	30 -24 -16 -8 -0
Halka Açıklık Oranı	% 25 -10	5 -3 -0
TOPLAM		100

Yeni tarifedeki risk kriterleri, “Sermaye Yeterliliği”, “Aktif Kalitesi”, “Karlılık”, “Likidite” ve “Diğer” başlıkları altında toplanmış olup üçer aylık dönemler itibarıyla kredi kuruluşlarından toplanan prim tutarları, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ay sonları itibarıyla düzenlenen mali tabloları esas alınarak hesaplanan toplam puana denk gelen prim oranının, aynı dönemin toplam sigortalı mevduat/katılım fonu tutarıyla çarpılması suretiyle belirlenmektedir.

TABLO 4: YÜRÜRLÜKTEKİ PRİM TARİFESİ

PRİM KATEGORİSİ	TOPLAM PUAN	PRİM ORANI (Onbinde)	MATRAH
A	85	11	İlgili dönem bilançosundaki toplam sigortalı mevduat/katılım fonu tutarı
B	70 ve < 85	13	
C	50 ve < 70	15	
D	< 50	19	

Kredi kuruluşlarınca Fona bildirilen tutarların doğrulanması, BDDK tarafından kurulan ve kredi kuruluşlarınca bilgi girişı yapılan Bankacılık Veri Transfer Sistemi'nde yer alan verilerin, 5411 Sayılı Kanun kapsamında yapılan protokolle Fon tarafından temin edilmesi ve BDDK tarafından ilgili kredi kuruluşlarının denetlenmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir.

3. TMSF ORGANİZASYONU

3.1. FONUN KURUMSAL GELİŞİMİ

Başlangıçta, Bankalar Tasfiye Fonu adıyla 1960 yılında TCMB nezdinde tüzel kişiliği bulunmaksızın kurulan Fona, tasarruf mevduatını sigorta etmek, buna paralel olarak mevduat sigortası primlerini tahsil ederek risk gerçekteştiğinde hak sahiplerine sigortaya tabi mevduatı ödemek görevleri verilmiştir. O dönemde kurulan fon sadece tasarruf mevduatını değil, bankanın tedrici tasfiyesi neticesinde ortaya çıkan nihai açığın tamamını da karşılamakla yükümlü kılınmış, bankaların her yıl Fona ödeyecekleri, yıl sonu bilançolarındaki tasarruf ve ticari mevduat toplamının onbinde 5'i nispetindeki tutar da fonun kaynağını oluşturmuştur.

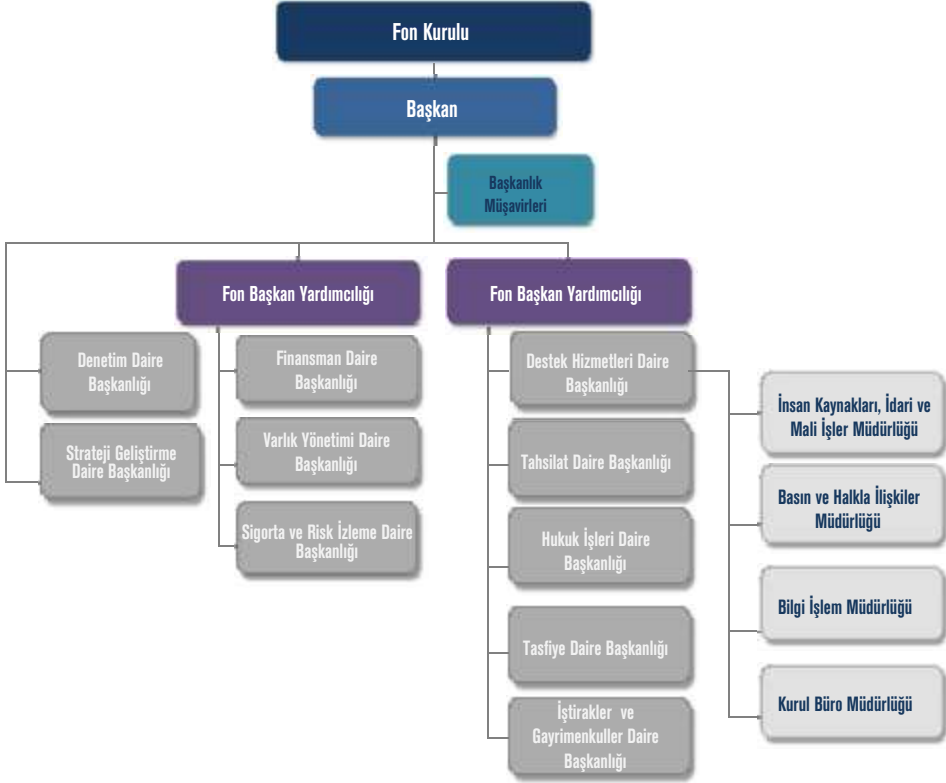
1983 yılında Fona tüzel kişilik kazandırılmış, 1994'ten itibaren de bankacılıkta güven ve istikrarı korumak, bankaların mali bünyelerini güçlendirmek ve gerektiğinde yeniden yapılandırmak görev ve yetkileri de Fona verilmiştir. 1999 yılına kadar TCMB eliyle yürütölen Fonun temsil ve idaresi aynı yıl, yeni kurulan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na devredilmiştir.

2003 yılında bağımsız, idari ve mali yönden özerk bir kurum haline gelen Fona, 2005 yılında düzenleme yapma yetkisinin de verilmesiyle Fon, bankalardaki tasarruf mevduatı ve gerçekte kişilere ait katılım fonlarını sigorta etmenin yanında, mevduat sigortacılığı politikalarını belirleyen, faaliyet izni kaldırılan bankaların iflas ve tasfiyelerini yürüten ve kendisine devredilen bankaları mali sistemin güven ve istikrarının sürdürölmesi prensipleri çerçevesinde çözümleyen önemli bir kurum haline gelmiştir.

ŞEKİL 3: FONUN KURUMSAL GELİŞİMİ

ŞEKİL 4: FONUN ÖRGÜTSEL YAPILANMASI

3.2. FONUN ÖRGÜTSEL YAPILANMASI

Fonun halihazırdaki örgüt yapısı, Fon Kurulu ve Başkanlık Teşkilatından oluşmaktadır. Örgütsel yapı, 2006 yılında yayımlanan “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Teşkilat Yönetmeliği” ve 2007 yılında yürürlüğe giren 5667 Sayılı Kanunla son halini almıştır.

3.2.1. Fon Kurulu

Kurul, Fonun karar organı olup biri Başkan, biri de İkinci Başkan olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Fon Kurulu Başkanı, Fonun da başkanı olup TMSF'nin genel yönetim ve temsilinden ve Fon Kurulu tarafından alınan kararların uygulanmasından sorumludur.

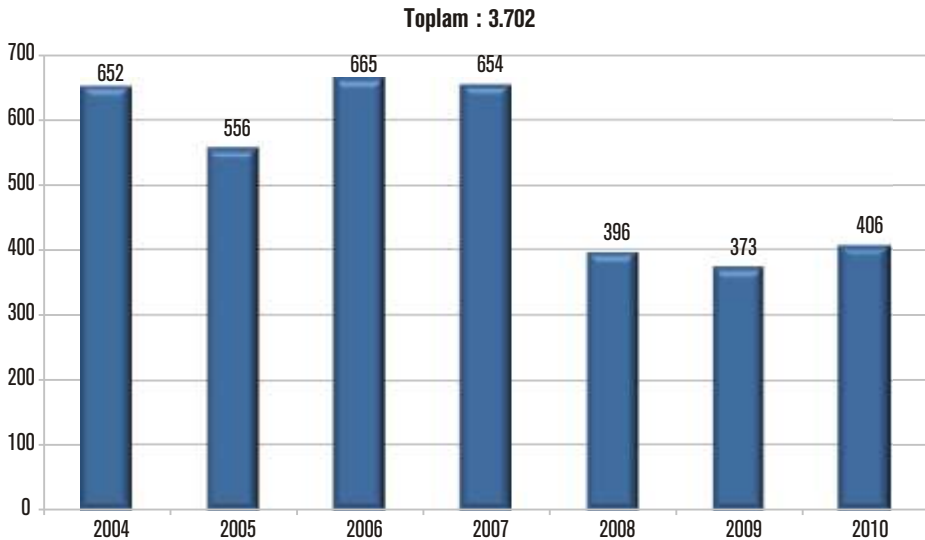
Kurul üyeleri, yüksek öğrenim sonrası en az on yıl deneyim sahibi veya hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletme, kamu yönetimi ve dengi eğitim dallarında en az on yıl öğretim üyeliği yapan kişiler arasından Bakanlar Kurulunca atanır. Üyelerden en az birinin hukuk fakültesi mezunu, birinin ise Fonda Başkan Yardımcısı, ana hizmet birimi yöneticisi veya meslek personeli olarak çalışmış olması şarttır.

Fon Kurulu Başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süreleri biten başkan ve üyeler yeniden atanamazlar. Fon Kurulu en az haftada bir defa olmak üzere, gerekli hallerde ve en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır. Fon Kurulu 5411 Sayılı Kanunda belirtilen özel nisap gerektiren haller dışında en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır.

Fonun 5020 sayılı Kanunla 2003 yılı sonunda özerk bir kurum statüsüne kavuşmasıyla 2004 yılı başında göreve başlayan Fon Kurulu'nun çalışma usul ve esasları 27 Aralık 2005 tarihinde yürürlüğe giren "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulunun Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik" ile düzenlenmiştir.

Fon Kurulu, göreve başladığı 30 Ocak 2004'den 31 Aralık 2010'a kadar toplam 3.702 karar almış olup bu kararların yaklaşık yüzde 90'ı çözümlene faaliyetlerine ilişkindir.

GRAFİK 1: YILLAR İTİBARIYLA FON KURULU KARARLARI

3.2.2. Başkanlık Teşkilatı

Fon Başkanlık Teşkilatı Başkan, 2 Başkan Yardımcılığı, 10 Daire Başkanlığı, 4 Müdürlük ve 15 Başkanlık Müşavirliğinden oluşmaktadır. Fonun merkezi İstanbul'da olup Ankara'da bir temsilciliği bulunmaktadır.

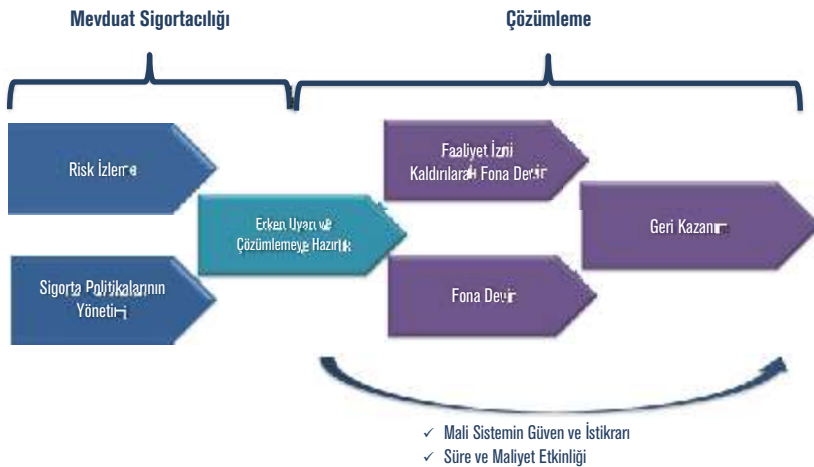
Fonda 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla toplam 407 personel görev yapmakta olup Birleşik Fon Bankası'nda ve Fonun yönetim ve denetiminde bulunan şirketlerde de 103 personel çalışmaktadır. Fon personelinin yüzde 84'ü lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim görmüştür.

3.3. FONUN İŞLEYİŞ, GÖREV VE YETKİLERİ

Yürürlükte bulunan 5411 Sayılı Kanun uyarınca, Fon, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir. Fon görevini yaparken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Fon Kurulunun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremeyecektir. Fonun kararları yerindelik denetimine tabi tutulamamaktadır. Fonun malları devlet malı hükmündedir. Fonun mal, hak ve alacakları haczedilememekte ve rehdilememektedir.

Fonun görev ve yetkileri, 5411 Sayılı Kanun ile yeniden tanımlanmış olup verilen görevleri yerine getirmek amacıyla yürüttüğü faaliyetler ana olarak mevduat sigortacılığı faaliyetleri ve çözümleme faaliyetleri olarak ikiye ayrılmaktadır.

ŞEKİL 5: FONUN FAALİYETLERİ

Fon mevduat sigortacılığı faaliyetleri çerçevesinde, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla; sektör ve bankaların risklerinin izlenmesi, mevduat sigortacılığına ilişkin politikaların belirlenmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması, mevduat sigortacılığından kaynaklanan risklerin ölçülmesi ve yönetilmesi, sigorta primlerinin tahsil edilmesi ve faaliyet izni kaldırılan bankaların mudilerinin sigortalı mevduat ve katılım fonu tutarlarının ödenmesine yönelik işlemleri yürütür.

Çözümleme faaliyetleri kapsamında ise temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen bankaların; malî bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi ve satışı yöntemleri kullanılarak en uygun şekilde çözümlenmesi ile faaliyet izni kaldırılan bankaların tasfiyesi, Fon alacaklarının tahsil edilmesi, bankalardan doğrudan devralınan veya alacaklar sebebiyle edinilen varlıkların elden çıkarılması ve bu işlemler sebebiyle taraf olunan davaların sonuçlandırılmasına yönelik işlemleri yürütür.

Ayrıca Fon tarafından, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi, nitelikli pay sahiplerinin kanunda aranan özellikleri kaybetmelerinden dolayı bankalar üzerinde bu kişilere ait temettü hariç ortaklık haklarını kullanmak gibi görevler de yerine getirilmekte olup söz konusu faaliyetlere ilişkin usul ve esaslar, Fon tarafından muhtelif tarihlerde çıkarılan yönetmeliklerle belirlenmiştir.

TABLO 5: FON TARAFINDAN ÇIKARILAN YÖNETMELİKLER

RESMİ GAZETE TARİHİ	ADI
25 Mart 2006	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Teşkilat Yönetmeliği
27 Aralık 2005	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulunun Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik
5 Temmuz 2006	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İnsan Kaynakları Yönetmeliği
25 Ağustos 2006	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Disiplin Amirleri Yönetmeliği
25 Ağustos 2006	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Sicil Amirleri Yönetmeliği
2 Eylül 2006	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Kaynakları ile Kaynakların Kullanımına Dair Yönetmelik
2 Eylül 2006	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Kontrolündeki Şirketlerin Tasfiyesine Dair Yönetmelik
7 Kasım 2006	Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik
21 Kasım 2006	Ticari ve İktisadi Bütünlük Oluşturan Mahcuzların Satışına İlişkin Yönetmelik
7 Ocak 2007	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Alacaklarının Takip ve Tahsiline İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik
23 Şubat 2007	Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalardaki Sigortalı Mevduat ve Sigortalı Katılım Fonunun Ödenmesi ile Bu Bankaların İflas ve Tasfiyesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
1 Mayıs 2008	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Denetim Faaliyetleri Yönetmeliği

3.4. FON BÜTÇESİ, GELİRLERİ VE REZERV YÖNETİMİ

Fon, 5411 Sayılı Kanunda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde kendisine tahsis edilen kaynakları, görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde kullanmakta serbesttir. Fon giderlerinin Fon gelirlerinden karşılanması esas olup giderler, Fon Kurulu kararıyla yürürlüğe giren yıllık bütçeye göre yapılmaktadır. Fonun gelir ve diğer kaynakları da anılan kanunda sayılmış bulunmaktadır.

TABLO 6: FONUN GELİRLERİ

FONUN GELİRLERİ
-Mevduat ve Katılım Fonu Sigortası Primleri
-Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklar
-Banka kurucularının faaliyete geçiş tarihinden itibaren bir yıl içerisinde, asgari sermayenin yüzde onu tutarında Fona yatırdıkları Sisteme Giriş Payı
-Banka pay edinim ve devirleri çerçevesinde Fona yatırılan tutarlar
-Kanun hükümlerine aykırılık dolayısıyla bankalara kesilen Adli Para Cezalarının Yüzde Ellisi ile İdari para Cezalarının Yüzde Doksanı
-Fon mevcudundan elde edilen finansal gelirler
-İradi tasfiye sürecindeki bankalarda yer alan, ancak sahipleri tarafından aranmayarak Fona devredilen gelirler

Fonun, Tablo 6'da gösterilen gelirlerinin biriktiği mevduat sigortacılığı rezervi yanında, çözümlenen bankalardan sağlanan tahsilatların biriktiği ve Hazine'ye aylık geri ödemelerin yapıldığı bir çözümlene rezervi de bulunmaktadır. Bu anlamda ikili bir yapıya sahip olan Fon rezervinin yönetimi, 7 Aralık 2006 tarih ve 601 sayılı Fon Kurulu kararı ile yürürlüğe giren "TMSF Finansal Varlık Yönetimine Dair Esaslar" kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Fon, kendi kaynaklarının yeterli olmadığı durumlarda Hazine Müsteşarlığından izin almak kaydıyla borçlanabileceği gibi, ihtiyaç hasıl olduğunda Fona ikrazen verilmek üzere DİBS de ihraç edilebilmektedir. Özel tertip DİBS'lerin faiz oranları ve geri ödeme şartları da dahil olmak üzere tabî olacağı usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığı ile Fon tarafından müştereken belirlenir.

Fon ayrıca, BDDK'nın görüşü alınmak suretiyle Fon Kurulu kararı ile bankalardan, ileride doğacak prim yükümlülüklerine mahsuben, bir önceki yılda ödedikleri sigorta prim toplamına kadar avans da alabilmektedir.

Buna ilaveten, olağanüstü hallerde Fon kaynaklarının ihtiyacı karşılamaması durumunda, Fonun talebi üzerine TCMB tarafından Fona avans da verilebilmektedir. Alınan avansın vadesi, tutarı, geri ödeme şekil ve şartları ile uygulanacak faiz oranı Fonun görüşü alınmak suretiyle TCMB tarafından belirlenmektedir.

3.5. FONUN HESAP VE HARCAMALARININ DENETİMİ

Fonun iç denetimi Fon tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, dış denetimi ise Fonun yıllık gider hesapları ile harcamalarının Sayıştay tarafından incelenmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Fonun yıllık hesapları bir bağımsız denetim şirketince de denetlenmekte ve bağımsız denetim raporu, yıllık faaliyet raporunun içinde yayımlanmaktadır.

Fon faaliyetlerine ilişkin olarak her yılın mart ayı sonuna kadar bir öncek yıla ait kararları, yaptığı düzenlemeler ile bunların ekonomik ve sosyal etkilerini analiz eden bir faaliyet raporu hazırlamakta ve her yıl bütçe kesin hesabı ile birlikte TBMM'ye sunmakta, kesin hesabın bir örneğini de Maliye Bakanlığına göndermektedir.

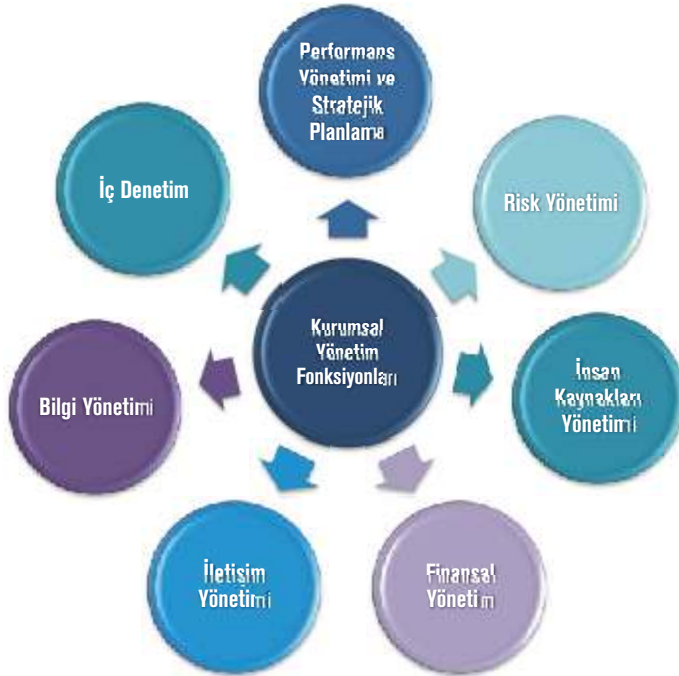
Ayrıca Fon, dava, alacak, takip, tahsil, yeniden yapılandırma ve diğer faaliyetleri ile ilgili olarak üçer aylık dönemler itibariyle yayımladığı raporlarla da kamuoyunu bilgilendirmektedir.

3.6. FONUN KURUMSAL YÖNETİMİ

Fonun organizasyonel yapılanması ve kurumsal yönetim anlayışının bugünkü duruma gelmesinde, tabi olunan düzenlemelerdeki gerek temsil ve idare, gerekse görev ve yetkiler bakımından zaman içinde yapılan büyük çaplı değişikliklerin yanında, Fonun aynı dönemdeki yoğun ve zorlu deneyimleri sonucu oluşan bilgi birikimi ve kurumsal hafızasının da payı büyüktür. Bu deneyimler Fonun, stratejik planlamanın, kurumsal yönetimin, kurum kültürü ve aidiyet duygusunun, sonucunda da kurumsallaşmanın, orta ve uzun vadeli hedeflerin gerçekleştirilmesinde ve kalıcı başarının elde edilmesindeki rolünü idrak etmesini sağlamıştır.

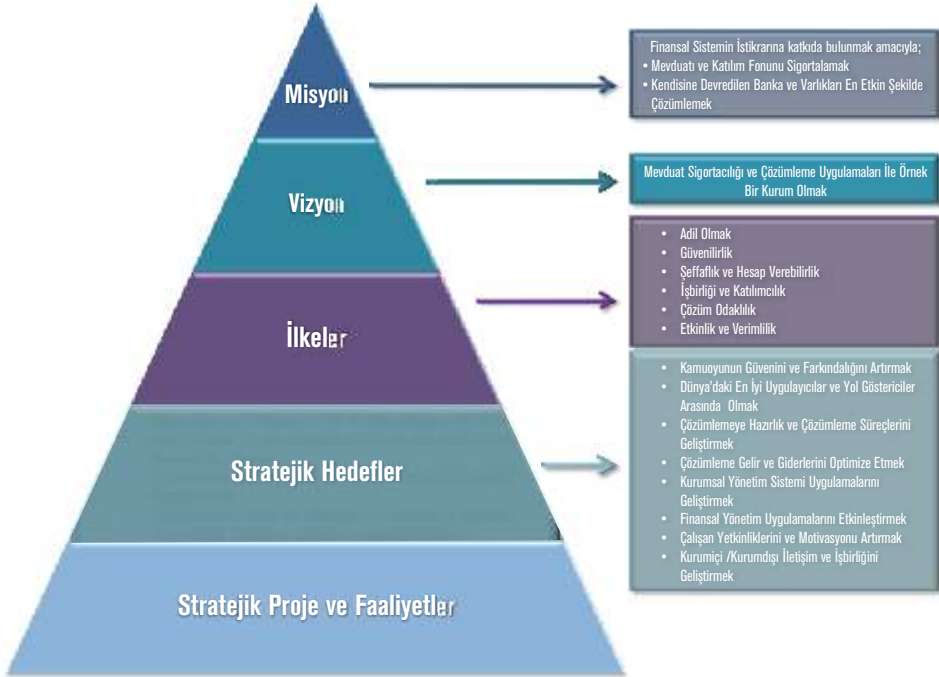
Sahip olduğu kurumsal yönetim anlayışıyla Fon, 2005 yılından itibaren üçer yıllık dönemler halinde hazırladığı stratejik planlar kapsamında gerçekleştirdiği başarılı uygulamalarla, yurtiçi ve yurtdışında bir çok organizasyona örnek olmuş ve IADI tükeleri tarafından 2009 yılında Yılın Mevduat Sigortacısı seçilmiştir.

ŞEKİL 6: FONUN KURUMSAL YÖNETİM FONKSİYONLARI

Fonun 2. stratejik planlama dönemi 2010 yılı sonunda başarıyla kapanmış olup 3. stratejik planlama dönemi olan 2011-2013 için hazırlanan Stratejik Plan aşağıdadır.

ŞEKİL 7: FONUN 2011-2013 STRATEJİK PLANI

Kurum stratejik hedeflerinin gerçekleşmesine hizmet edecek stratejik proje ve faaliyetler, ilgili birimler tarafından proje yönetim prensipleri dahilinde planlanmakta ve yürütülmektedir. Söz konusu uygulamaların stratejik plana uyumu ise Fonun Strateji Geliştirme Dairesi tarafından takip edilmekte ve düzenli olarak üst yönetime raporlanmaktadır.

II. KISIM

ÇÖZÜMLEME
METODOLOJİSİ

TMSF
ÇÖZÜMLEME DENEYİMİ

1. FONA DEVREDİLEN BANKALARIN ÇÖZÜMLENMESİ

1.1. FONA DEVİR KAVRAMI VE HUKUKİ SONUÇLARI

3182 Sayılı Kanunun ilk halinde, bankaların Fona devrini öngören bir düzenleme bulunmamaktadır. Mer'i mevzuatta yer aldığı şekliyle, Fona devir müessesesinin ilk olarak yer aldığı düzenleme, 1994 tarih ve 538 sayılı KHK'dır. Bu KHK ile 3182 Sayılı Kanunun 64. maddesinde yapılan değişiklikle bankanın yönetiminin Fona devri öngörülmüştür. 1999 yılında yürürlüğe giren 4389 Sayılı Kanunun ilk halinde, yalnızca banka hâkim ortaklarının banka kaynaklarını bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde kendi lehine kullanması veya bankayı bu suretle zarara uğratması halinde, bu bankaların temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi öngörülmüştür. Aynı yıl 4389 Sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, mali bünyesi bozulan ve alınan önlemlere rağmen düzeltilmesi olanağı bulunmayan bankalar hakkında da, bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin de Fona devredilebilmesi söz konusu olmuştur. Kanunun ilk halinde yer alan, banka kaynaklarının hâkim ortaklar tarafından istismar edilmesi halinde bunların temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi yetkisi ise korunmuştur.

Fon bünyesindeki çözümlene süreçleri halihazırda devam etmekte olan bankaların Fonun görev alanına girdiği tarih ve dayanakları incelendiğinde de, 'Fona Devir' kavramının uygulamadaki gelişimini izlemek mümkündür.

Yürürlükteki 5411 Sayılı Kanun kapsamında, anılan kanunun 71. maddesinde belirtilen durumların varlığının tespiti halinde BDDK, bankaların temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini Fona devretmeye karar verebilmektedir. Ancak, 4389 Sayılı Kanunun yürürlükte olduğu 3 Temmuz 2003 tarihinde İmar Bankası'nın faaliyet izni kaldırılmasından sonra, Fona devredilen banka olmamıştır.

Fon, bir bankanın yönetim ve denetimine sahip olduğu takdirde, o bankaya ilişkin yasada belirtilen ve bankanın mali bünyesinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, satışı, devri, birleştirilmesi ve faaliyet izninin kaldırılmasını talep etme gibi yetkileri de haiz olmaktadır.

Bir bankanın Fona devriyle, asıl olarak bankanın rehabilite edilerek sisteme yeniden kazandırılması amaçlanmaktadır. Sisteme kazandırma sürecinde, gerek duyulan hallerde Fon maddi destek de verebilmektedir.

Fon, kendisine devredilen bir bankanın mali durumunun rehabilite edilemeyecek derecede bozulduğunun tespiti halinde ise bu bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını BDDK'dan talep etme yetkisine sahiptir.

Bu kapsamda “Fona Devir” kavramı, bankanın ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimlerinin BDDK tarafından alınan karar ile Fona devredilmesini ifade etmektedir. Bir bankanın Fona devrini kendine özgü bir çözümleme yöntemi haline getiren husus ise, Fonun kendisine devredilen bir bankanın mali bünyesini güçlendirme, yeniden yapılandırma, devri, satışı ve birleştirilmesi gibi yetkilere sahip olmasıdır.

Bir bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi işleminin iki farklı hukuki boyutu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, banka ortaklarının temettü hariç ortaklık haklarının Fona devredilmesi, ikincisi ise bankanın yönetim ve denetiminin Fona devredilmesidir.

Bir anonim şirkette, şirket ortaklarının çeşitli ortaklık hakları bulunmakta olup bunların başlıcaları;

- Oy kullanma,
- Genel kurula katılma,
- Görüşmelere katılma,
- Temettü (kâr payı) alma,
- Bilgi alma,
- Denetim,
- Tasfiye payını alma,
- Rüçhan

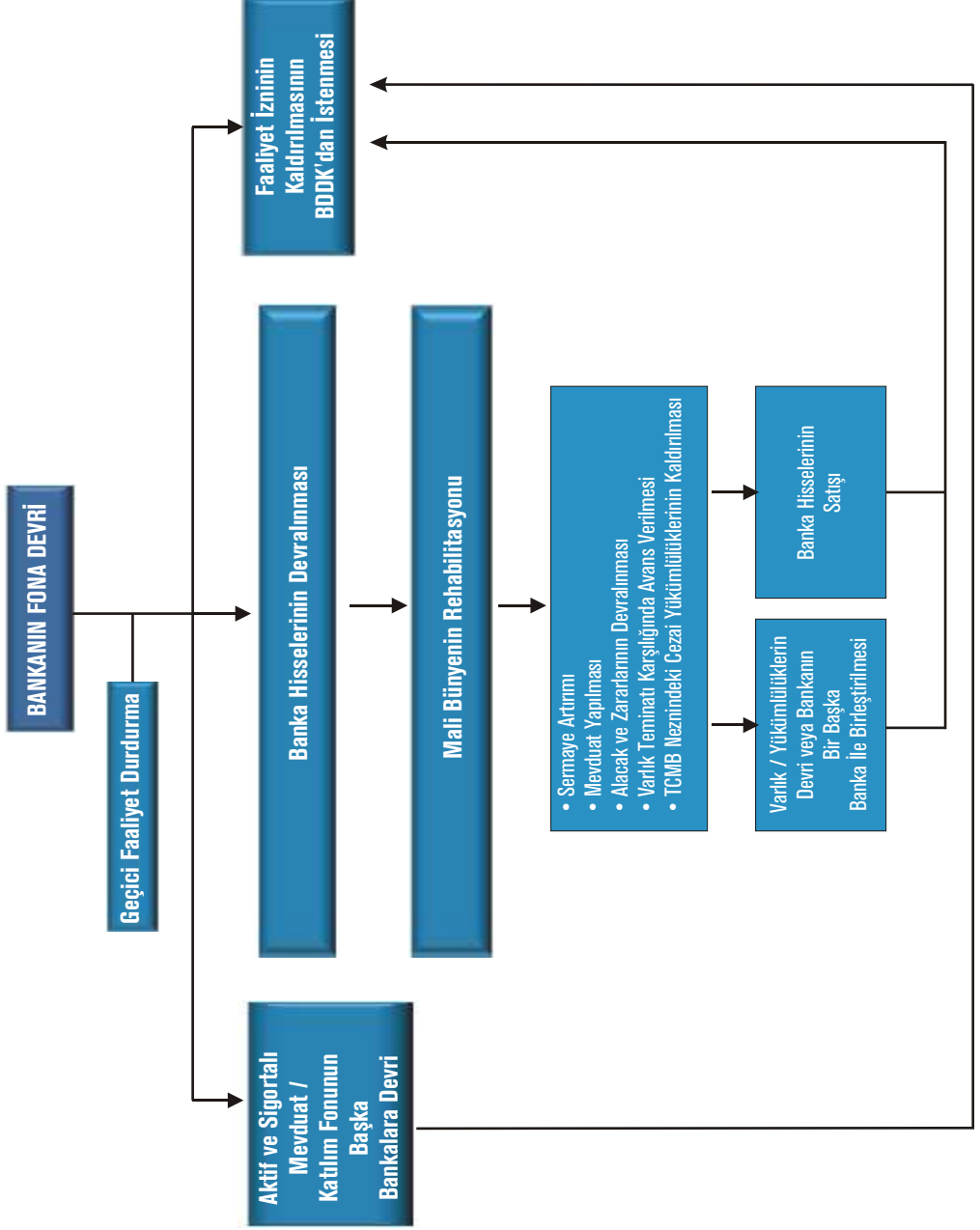
haklarıdır.

BDDK, bir bankanın ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini Fona devrettiği takdirde, yukarıda belirtilen haklardan temettü (kâr payı alma) hakkı dışında kalan diğer bütün ortaklık hakları Fona geçmekte ve sadece Fon tarafından kullanılmaktadır. Bu durumda ortakların temettü hariç diğer ortaklık haklarından yararlanması artık mümkün bulunmamaktadır.

Normal şartlarda, anonim şirketlerin yönetim ve denetimi, şirket genel kurulunda seçilen yönetici ve denetçiler tarafından yürütülür. Diğer bir ifade ile yönetici ve denetçileri seçme hakkı şirket ortaklarına aittir. Ancak, aynı zamanda bir anonim şirket olan bankanın, BDDK kararıyla yönetim ve denetiminin Fona devredilmesi halinde, bunların yönetim ve denetim yetkileri doğrudan Fona geçmektedir. Burada Fon, yönetim ve denetim yetkisini dilerse doğrudan, dilerse atayacağı kişiler eliyle kullanabilecektir. Fonun banka genel kurulunu toplamasına ve burada yönetici ve denetçi seçmesine gerek bulunmamaktadır. Çünkü yönetim ve denetim yetkisinin Fon tarafından kullanılması kanunun emredici bir hükmüdür. Bu yasal durum, diğer ortakların iradelerini bertaraf etmektedir.

Bir bankanın Fona devri ile birlikte, Fon banka hakkında kanunda belirtilen yetkileri kullanma hakkına sahip olmaktadır. Bu yetkilerden en önemlisi, banka hisselerini devralmak suretiyle bankanın mali bünyesini rehabilite ederek bankanın devri, satışı veya birleştirilmesi yetkisidir.

ŞEKİL 8: FONA DEVREDİLEN BANKANIN ÇÖZÜMLENMESİ

1.1.1. Fona Devredilen Bankanın Hukuki Durumu

Fona devredilen bir bankanın hukuki kişiliği devam etmekte ve banka tüzel kişi olarak hukuk düzenindeki varlığını sürdürmektedir.

Bu aşamada banka hisseleri henüz Fonun mülkiyetine geçmemiştir. Banka hisseleri ortakların mülkiyetinde olmakla birlikte bu hisselerle ait temettü dışındaki ortaklık hakları Fon tarafından kullanılmaktadır.

Banka hisselerinin Fon tarafından devralınması ile birlikte, hisselerin mülkiyet hakkı da Fona intikal etmektedir. Hisselerin mülkiyet hakkına sahip olan Fon, hisseler üzerinde mülkiyet hakkından kaynaklanan tasarruflarda da bulunabilmektedir. Ancak Fonun, bu tasarrufları yaparken kanunlarda çizilen sınırlar çerçevesinde hareket etmesi, kamu tüzel kişisi olmasının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu noktada değinilmesi gereken bir diğer önemli konu, hisseleri Fona intikal eden bir bankanın kamu bankası sayılıp sayılmayacağıdır. Kamu tüzel kişiliğinin nasıl kurulacağı, Anayasa ve kanunlarda hüküm altına alınmıştır. Bir kamu tüzel kişisi olan kamu bankaları da bu kapsamda kuruluş ve yetkileri kanun ve kanunun verdiği açık yetkiye dayanılarak çıkartılmış olan idari düzenlemelerle hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede, hisseleri Fona intikal eden bir bankanın kamu bankası olarak nitelendirilmesi hukuken mümkün bulunmamaktadır.

Banka hisselerinin Fona intikalinin en önemli sonucu, Fonun hisselerine sahip olduğu bankaya mali yardım sağlama, mali bünyesini rehabilite etme ve bankayı yeniden yapılandırarak, satış, birleştirme ve devir yetkilerini kullanma yetkilerine münhasıran sahip olmasıdır.

1.1.2. Bankanın Fona Devir Sonrası Faaliyetlerine Devam Etmesi

Yukarıda da belirtildiği üzere, Fona devredilen banka, faaliyet izni kaldırılan bankadan farklı olarak, Fona devir kararından sonra da bankacılık faaliyetlerini devam ettirmektedir. Bu kapsamda, gerek mevduat kabulü ve ödenmesi, gerekse bankanın alacak ve borçlarına ilişkin tahsilat ve ödemeler de dahil olmak üzere bankanın diğer tüm faaliyetlerine ilişkin işlemler sürdürülmektedir.

Ancak faaliyet izni kaldırılan bankada, faaliyet izninin kaldırılması ile tüm bankacılık faaliyetleri durmakta ve banka "Banka olma" sıfatını kaybettiğinden, bankacılık faaliyetlerini yerine getirememektedir.

1.2. BİR BANKANIN FONA DEVRİNİN SEBEPLERİ

Bir bankanın Fona devredilmesinin çok çeşitli nedenleri olabilir. Bu sebepleri çeşitli alt başlıklar halinde inceleyebiliriz. Ancak, gerek bu sebeplerin daha kolay bir şekilde anlaşılmasını, gerekse mevzuat ile uyumunu sağlamak açısından, ilk başta temel başlıkların ortaya konulmasında yarar bulunmaktadır.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda bir bankanın Fona devredilmesi üç temel nedene dayanmaktadır:

- Bankanın mali bünyesinin bozulması,
- Banka kaynaklarının istismar edilmesi,
- Bu iki durumun birlikte gerçekleşmesi.

Esasen, üçüncü kategoride belirtilen Fona devir sebebi kendine özgü unsurlar içermemekte, birinci ve ikinci kategoride belirtilen Fona devir sebeplerinin bir arada gerçekleşmesi halinde söz konusu olmaktadır.

1.2.1. Mali Bünyenin Bozulması Nedeniyle Fona Devir

3182 Sayılı Kanunun değişik 64. maddesinde, bankanın mali bünyesinin ciddi olarak bozulması halinde alınacak tedbirler belirtilmiş, ancak mali bünye bozukluğunun kapsamı düzenlenmemiştir. Diğer taraftan, anılan değişikliğin Anayasa Mahkemesi tarafından iptali nedeniyle, bu hüküm tam anlamıyla uygulama alanı bulamamıştır.

Bir bankanın mali bünye bozukluğu nedeniyle Fona devri, 4389 Sayılı Kanun ve devamında 5411 Sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Ayrıca, anılan kanunlarda bankanın mali durumunu olumsuz yönde etkileyen haller ve bunlara karşı alınması gereken önlemler de yer almıştır.

4389 Sayılı Kanuna göre bankanın Fona devir sebepleri;

- Varlıklarının vade itibarıyla taahhütlerini karşılayamaması veya likiditeye ilişkin düzenlemelere uyulmaması,
- Özkaynaklarının sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz kalması,
- Yükümlülüklerini vadesinde yerine getirememesi,
- Yükümlülüklerinin toplam değerinin varlıklarının toplam değerini aşması,
- Faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz etmesi

şeklinde belirtilmiştir.

5411 Sayılı Kanunda yer alan Fona devir sebepleri de, 4389 Sayılı Kanunda düzenlenmiş olan sebeplerle paralellik arz etmektedir.

5411 Sayılı Kanuna göre bankanın Fona devir sebepleri;

- Aktiflerinin vade itibarıyla yükümlülüklerini karşılayamama tehlikesiyle karşı karşıya gelmesi ya da likiditeye ilişkin düzenlemelere uyulmaması,
- Gelir ve giderler arasındaki ilgi ve dengelerin bozulması nedeniyle kârlılığının faaliyetleri emin bir şekilde yürütecek yeterlilikte olmaması,
- Özkaynaklarının sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz olması veya bu durumun gerçekleşmek üzere bulunması,
- Aktif kalitesinin mali bünyeyi zayıflatabilecek şekilde bozulması,
- Yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremediğinin tespit edilmesi,
- Yükümlülüklerinin toplam değerinin varlıklarının toplam değerini aşması,
- Bu kanuna ve ilgili düzenlemelere veya BDDK tarafından alınan kararlara aykırı nitelikte karar, işlem ve uygulamalarının bulunması,
- İç denetim, iç kontrol ve risk yönetim sistemlerini kurmaması veya bu sistemleri etkin ve yeterli bir şekilde işletmemesi veya denetimi engelleyici herhangi bir hususun bulunması,

- Yönetimin basiretsizliği nedeniyle kanun ve ilgili mevzuat ile tanımlanmış risklerin önemli ölçüde artması veya mali bünyeyi zayıflatabilecek şekilde yoğunlaşması,
- Faaliyetine devamının mevduat ve katılım fonu sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz ettiğinin ortaya çıkması

şeklinde sayılmıştır.

Diğer taraftan, banka hâkim ortak veya yöneticileri tarafından banka kaynaklarının istismarı hali de, banka mali bünyesinin bozulmasına sebebiyet verebilmektedir.

Fona devredilmiş bankalarda tespit edilen mali bünye bozukluğunu gösteren haller ana başlıklar halinde aşağıda değerlendirilmiştir.

Aktiflerin Vade İtibarıyla Yükümlülükleri Karşıl原因amaması ve Likidite Sıkışıklığı: Finansal bir terim olarak Likidite Riski, sahip olunan kıymetin istenildiğinde paraya çevrilememesini, kıymetin cari piyasa değerinin altında elden çıkarılmasını ifade eder.

Likidite Riski, finansal piyasalarda karşılaşılan önemli risklerden biri olup bankacılık açısından, bankanın vadesi gelen mevduat ve diğer yükümlülüklerini karşılamaya yetecek düzeyde nakdinin/likit varlığının bulunmaması riskini ifade eder.

Daha geniş bir tanımlamaya göre likidite riski;

- Bankalarda aktif ve pasif arasında vade uyumsuzluğu,
- Geri dönmeyen kredilerdeki artış,
- Diğer donuk aktiflerdeki artış,
- Faiz tahsilatlarının ve kârlılığın düşmesi,
- Hızlı ve beklenmeyen mevduat çekilişleri,
- Yerel ya da uluslararası krizler

nedeniyle, bankanın kısa vadeli yükümlülüklerini zamanında yerine getirememesi olarak tanımlanabilir.

Faiz riskinin yüksekliği, net çalışma sermayesi açığı ve dvız pozisyonundaki dengesizlikler de bankalarda likidite riskini artırmaktadır.

Bu kapsamda bankanın, likide edilmesi zaman alabilecek değerlere yatırım yapması, banka varlıklarının kötü kullanımı, özellikle hâkim ortaklara kullanılan dönüşü olmayan krediler, hâkim ortak grubu içerisinde yer alan verimsiz şirketlerin iştirak edinilmesi veya başkaca şekillerde kullanılması süreçleri, bankayı zamanla likidite sıklışıklığı içerisine düşürebilmektedir.

Likidite sıklışıklığı, bankanın ödeme dengesini olumsuz yönde etkilemekte, uzun süre devam etmesi durumunda ise zincirleme olarak diğer bankalara yansımakta ve tüm bankacılık sistemini olumsuz yönde etkileyebilecek bir hale dnrebilmektedir.

Diğer taraftan bankanın, likidite sıklışıklığını zkaynak ilavesiyle aşmak yerine, daha yüksek maliyetlerle yabancı kaynak sağlayarak karşılamaya çalışması ise banka zararını daha da artırarak, yapısal sorunlara ve hatta bankanın batışına neden olabilmektedir.

Yükümlülüklerin Vadesinde Yerine Getirilememesi: Bankalar güven esasına dayalı olarak çalışan kuruluşlar olduğundan, yükümlülüklerini vadesinde yerine getirmesi büyük önem taşımaktadır. Bankaların özellikle mevduatları vadelerinde ödeyememesi, takas vb. Ödemelerini yapamaması, bankaya duyulan güveni azaltabilecek ve buna bağlı olarak da bankadan fon ekilişlerini hızlandırabilecektir.

Bir borçlunun borçlarını vadesinde yerine getirmemesi, o borçlunun ekonomik durumunun bozulduğunun bir göstergesi olarak kabul edilecek ve kendisine duyulan güveni sarsacaktır. Diğer taraftan bu durum, alacaklının borçlu hakkında alacağını tahsil etmek amacıyla hukuki yollara başvurması imkanını tanımaktadır.

Varlıkların Toplam Değerinin Yükümlülüklerin Toplam Değerini Karşılamaması: Banka varlıklarının toplam değerinin, yükümlülüklerinin toplam değerini karşılayamayacak hale gelmesi de, bankanın mali durumunun ciddi anlamda bozulduğuna işaret eden göstergelerden biridir.

2004 Sayılı Kanun, sermaye şirketleri ile kooperatiflerin yükümlülüklerinin varlıklarından fazla olduğunun idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı

tarafından beyan ve mahkemece tespit edilmesi halinde, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflasına karar verilebilmesini mümkün hale getirmektedir.

2004 Sayılı Kanun uyarınca iflas sebebi olarak düzenlenmiş olan, aktiflerinin pasiflerini karşılayamayacak durumda olması, bankacılık mevzuatında bankanın Fona devrinin veya faaliyet izninin kaldırılmasının bir sebebi olarak düzenlenmiştir.

Özkaynak Yetersizliği: Özkaynak yeterliliği, bankaların mevcut özkaynaklarıyla, gerçekleşen riskler nedeniyle oluşan kayıplarını telafi edebilme gücünü ifade etmektedir.

Bankalar yeterli özkaynakları sayesinde, maruz kaldıkları muhtelif risklere karşı kendilerini korumakta, varlıklarında yaşanabilecek önemli değer azalışları durumunda dahi yükümlülüklerini yerine getirebilecekleri mali güce sahip bulunmaktadırlar. Bu nedenle özkaynak yetersizliği, bankacılık mevzuatının üzerinde önemle durduğu ve bankaların Fona devir veya faaliyet izninin kaldırılması sonucunu doğuran bir mali bünye zafiyetidir.

Aktif Kalitesizliği: Banka aktifinin değer yitirme olasılığının yüksekliğini ve getirisiz olmasını ifade etmektedir.

Kredi yoğunlaşması, grup bankacılığı ve yanlış kredi politikaları, banka kaynaklarının yüksek oranlarda sabit kıymetlere bağlanması gibi nedenler, banka aktifinin donuklaşmasına ve verimsiz hale gelmesine yol açarak aktif kalitesini düşürmektedir. Özellikle hâkim ortaklara verilen kredilerin boyutu ve geri dönmemesi, takipteki kredilerden yapılan tahsilatların düşüklüğü ve gelir getirmeyen aktiflerin oransal yüksekliği, bankaların aktif kalitesindeki yetersizliğini ortaya koyan göstergelerdir.

Aktif kalitesizliği kavramı içerisinde yer alan en önemli unsur ise banka kredilerinin donuk hale gelmesidir. Kredilerin sorunlu hale gelmesine yol açarak banka aktifinin kalitesini bozan başlıca etkenler; ekonomik krizler, hâkim ortak istismarı ve kredi yoğunlaşması olarak göze çarpmaktadır.

Aktif kalitesizliği, bir taraftan bankanın kârlılığını azaltırken, diğer taraftan bankanın likidite sıkışıklığına düşmesine sebebiyet verebilmektedir.

Gelir-Gider Dengesizliği: Banka bilançosunda özkaynakların yetersiz, pasif maliyetinin yüksek olması ve yüksek faiz dışı giderlerin bulunması, düşük getirili aktif ve yetersiz bankacılık hizmet gelirleri karşısında, bankanın gelir-gider dengesinin giderek bozulmasına sebep olmaktadır.

1.2.2. Banka Kaynağının İstismarı Nedeniyle Fona Devir

Bankalar, tasarruf sahiplerinin tasarruflarını değerlendirmeleri, bu tasarrufları kredi gibi şekillerde reel sektöre ve bireylere aktararak ekonomiyi canlandırmalarıyla, hitap ettikleri kitlelerin çeşitliliği ve büyüklüğü düşünöldüğünde, ekonomiye yön veren anonim şirketler arasında ayrı ve özel bir konuma sahiptirler. Bu önem nedeniyledir ki, bankalar kendine has özellikleri ve taşıdıkları kamusal nitelik sebebiyle özel bir mevzuat ile düzenleme altına alınmışlardır.

Banka faaliyetlerinin, yalnızca ortaklarının menfaatlerini değil, tasarruf sahiplerinin ve dolaylı olarak bütün ekonomik aktörlerin menfaatlerini ilgilendiriyor olması, bankalar hakkında özel bazı sınırlamaları ve denetim usullerini de beraberinde getirmiştir. Söz konusu özel sınırlamalardan biri, banka hâkim ortaklarının banka kaynaklarını kullanmaları konusunda getirilen sınırlamadır. Yukarıda kısaca belirtmiş olduğumuz sebepler, banka hâkim ortaklarının, banka kaynaklarını kanuna ve bankacılık teamüllerine aykırı olarak, tasarruf sahiplerinin menfaatlerini zedeleyecek şekilde kendi lehlerine kullanmalarını, hukuka aykırı bir fiil olarak düzenlenmeyi gerektirmiştir.

Bir bankanın, kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilmesi, ilk olarak 4389 Sayılı Kanun ile mevzuatımıza girmiştir. Kanunda, bir bankanın yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortakların, banka kaynaklarını, bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı olarak kendi lehlerine kullanmaları veya bankayı bu suretle zarara uğratmaları, banka kaynağının istismarı olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda, banka hâkim ortaklarının banka kaynaklarını doğrudan veya dolaylı olarak kendi lehine kullanması veya bankanın bu nedenle zarara uğraması, bankanın Fona devri açısından yeterli bir neden olarak kabul edilmiştir.

5411 Sayılı Kanunda, banka hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, banka kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullanması veya dolanlı olarak kaynak kullandırması ve bankayı bu suretle zarara uğratması, bankanın

Fona devir sebebi olarak düzenlenmiştir. 5411 Sayılı Kanundaki düzenlemeler genel itibarıyla 4389 Sayılı Kanundaki düzenlemelerle paralellik arz etmekle birlikte bazı farklılıklar da getirmiştir.

Buna göre,

- 4389 Sayılı Kanunda, yalnızca banka hâkim ortakları tarafından gerçekleştirilen kaynak istismarı Fona devir nedeni olarak kabul edilmişken, 5411 Sayılı Kanunda, hâkim ortakların yanında yöneticilerin kaynak istismarı da bu kapsamda değerlendirilmiştir.
- 5411 Sayılı Kanun banka hâkim ortak ve yöneticilerinin doğrudan ve dolaylı yöntemlerle kendi lehine kaynak kullanımının yanında, dolanlı kaynak kullanımını ve dolanlı olarak üçüncü kişilere kaynak kullandırımını da Fona devir sebebi olarak değerlendirmiş ve dolanlı kaynak kullandırımını düzenlemiştir.

Gerek 4389 Sayılı Kanunda, gerekse 5411 Sayılı Kanunda, bir bankada hâkim ortak istismarının tespiti halinde, bankanın mali durumunun bozulması şartı aranmaksızın, BDDK doğrudan anılan kanunlarda belirtilen yetkilerini kullanabilmektedir.

4389 Sayılı Kanun ve 5411 Sayılı Kanun birlikte değerlendirildiğinde, kaynak istismarı nedeniyle Fona devir sebepleri, doğrudan kaynak kullanımı, dolaylı kaynak kullanımı, dolanlı kaynak kullanımı ve dolanlı kaynak kullandırımı olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2.3. Mali Bünyenin Bozulması ve Banka Kaynağı İstismarının Birlikte Gerçekleşmesi Nedeniyle Fona Devir

Bir bankanın, mali bünye bozukluğunu doğuran sebepler ile kaynaklarının istismarı hallerinin birlikte gerçekleşmesi durumunda, banka her iki nedene istinaden Fona devredilmektedir. Esasında, bu şekilde Fona devir kendine has özellikler taşımamakta, bu durumda Fon, gerek mali bünye bozukluğu nedeniyle, gerekse kaynak istismarı nedeniyle sahip olduğu bütün yetkileri kullanmaktadır.

1.3. BANKA ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİNİN BELİRLENMESİ

Bir bankanın Fona devredilmesi halinde, bankanın tüzel kişiliği sona ermemekte ve banka hukuk düzenindeki varlığını devam ettirmektedir. Bu nedenle, banka varlıklarının Fonun gözetim ve denetiminde banka bünyesinde çözümlenmesi faaliyetlerinin devam ettirilmesinde, bu anlamda herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. Ancak, Fon bu görevi yerine getirirken ilgili mevzuatın kendisine tanıdığı yetkileri dikkate almak durumundadır. Ayrıca, Fon tarafından gerçekleştirilecek çözümlenme işlemlerinde, maliyet etkinliğini sağlama ve mali sistemin güven ve istikrarını koruma ilkeleri esas alınır.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda yer alan düzenlemeler çerçevesinde çözümlenme kavramı;

- Fona devredilen bankalar açısından, bu bankaların aktif-pasif devri, hisselerinin satışı, başka bankaya devri veya başka bir bankayla birleştirilmesi gibi yöntemlerle sisteme geri kazandırılması veya tasfiyesine ilişkin faaliyetlerin bütünü,
- Faaliyet izni kaldırılan bankalar açısından, bu bankaların iflas veya iradi tasfiye sürecini

ifade etmektedir.

5411 Sayılı Kanunda Fonun temel misyonu, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatleri ile mali sistemin güven ve istikrarının korunması olarak düzenlenmiştir. Bu anlamda Fon, çözümlenme faaliyetlerini yürütürken, başta sigortalı mevduat ve katılım fonu sahipleri olmak üzere, banka nezdindeki hak sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumayı amaçlamaktadır.

Bunun yanı sıra 5411 Sayılı Kanunda Fonun, 71. madde hükümlerine göre Fona devredilen bankalarla ilgili yetkilerini maliyet etkinliğini sağlama ve mali sistemin güven ve istikrarını koruma ilkeleri doğrultusunda kullanacağı düzenlenmiştir.

Maliyet etkinliğini sağlamak, Fonun kendisine devredilen bankaların çözümlenmesinde kamuya en az yükü getirecek yöntemi seçmesi demektir. Maliyet etkinliğini sağlama ilkesiyle, Fonun kendisine devredilen bankalarla ilgili etkin bir maliyet analizi yaparak, en uygun çözümlenme metodunu tercih etmesi amaçlanmaktadır. Maliyet etkinliğini sağlama ilkesi aynı zamanda, Fonun maliyeti

yükseltecek etkenler karşısında süratli hareket ederek gerekli aksiyonları almasını da ifade etmektedir.

Fonun, kendisine devredilen bankaların çözümlene faaliyetlerini yürütürken dikkate alacağı, mali sistemin güven ve istikrarını koruma ilkesi ise, Fonun banka çözümlenmesine ilişkin işlemleri tesis ederken, bu işlemlerin mali sisteme olan etkilerini dikkate alması ve mali sistemde risk yaratacak işlemlerden kaçınması anlamına gelmektedir.

Bu kapsamda Fon, banka çözümlenmesine ilişkin uygulayacağı metodu belirlerken, en az maliyetli metodu tercih etmesi halinde, bunun mali sisteme olumsuz yansımaları olup olmayacağını, olacaksa boyutlarını da dikkate alacak ve riskin diğer bankalara veya tüm mali sisteme yayılması ihtimalinde en az maliyetli metottan vazgeçerek, mali sistemin güven ve istikrarını korumak için daha uygun alternatifleri değerlendirecektir.

Kanun kapsamında Fonun çözümlene araçları, aktif-pasif devri, başka banka ile birleştirme, hisse satışı ve bankanın tasfiyesi olarak ifade edilebilir.

Fonun bu yetkileri aşağıda ana hatlarıyla belirtilmekte olup, bu yetkiler kendi bölümlerinde detaylı olarak aktarılacaktır.

- **Aktif ve Pasif Devri:** Fon, kendisine devredilen bankaların uygun göreceği varlık ve yükümlülüklerini başka bir bankaya devretme yetkisine sahiptir. Fon bu yetkiyi kendisine devredilen bankaların hisselerini devralmadan kullanabildiği gibi, banka hisselerini devraldıktan sonra da kullanabilmektedir.
- **Bankanın Başka Bir Banka ile Birleştirilmesi:** Fonun, kendisine devredilen ve akabinde hisseleri kendisine intikal eden bankalara ilişkin sahip olduğu önemli yetkilerden biri de, bankayı başka bir bankayla birleştirmektir. Fon bu yetki kapsamında, hisseleri kendisine intikal eden bir bankayı, başka bir Fon bankasıyla veya diğer kamu veya istekli olan özel sermayeli bankalarla birleştirebilecektir.
- **Banka Hisselerinin Satışı:** Fon, kendisine devredilen ve akabinde hisselerine sahip olduğu bankaların mali bünyelerini güçlendirmek ve yeniden yapılandırmak suretiyle hisselerini 3. kişilere satma yetkisine sahiptir.

- **Bankanın Tasfiyesi:** Fona devredilen bankalarda Fonun esas amacı, bu bankaların sisteme yeniden kazandırılmasıdır. Ancak Fon tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda veya diğer çözümlene alternatiflerinin uygulanamaması halinde, geriye bankanın tasfiye edilmesi alternatifini kalmaktadır. Tasfiye edilen bankada, banka varlıkları nakde çevrilerek bankanın borçları ödenmeye çalışılmaktadır.

1.4. BANKANIN FONA DEVRİNİ TAKİBEN GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLEMLER

Bir bankanın Fona devredilmesiyle birlikte banka ile ilgili yeni bir hukuki statüye geçilmekte ve Fonun, bankanın Fona devrini takiben ilk aşamada bazı işlemleri tesis etme görev ve yetkisi bulunmaktadır.

Banka yönetim ve denetim kadrosunun değiştirilmesi, hâkim ortağın diğer bankalardaki ortaklık haklarının Fon tarafından kullanımı, hâkim ortaktan mal beyanı istenmesi, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz uygulanması, iade ve tazmin talebi Fonun bu aşamada sahip olduğu başlıca yetkilerdir.

4389 Sayılı Kanun kapsamında Fon, kaynak istismarı nedeniyle kendisine devredilen bankaların hâkim ortaklarından, kullandığı banka kaynaklarını ve bankanın bu nedenle uğradığı zararı iade ve tazmin etmesini, hâkim ortaklardan veya ilgili maddede sayılan diğer kişilerden mal beyanında bulunmasını talep etmekte ve ayrıca hâkim ortak hakkında ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz uygulanması talebiyle mahkemeye başvurmaktadır.

5411 Sayılı Kanunun ilgili maddesinde ise, kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarının ve yöneticilerinin, kullandığı banka kaynaklarını ve bankanın bu nedenle uğradığı zararı iade ve tazmin etmesi öngörülmüştür. Ayrıca mal beyanı istenilmesi ve ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz uygulamasında, yalnızca kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bankaların değil, Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların tamamı kapsama dahil edilmiş ve bu tedbirlere muhatap olacak kişilerde de bazı farklılıklar öngörülmüştür.

1.4.1. Banka Yönetim ve Denetim Kadrosunun Değiştirilmesi

Bir anonim şirketin yönetim ve denetimi, TTK ve şirketin ana sözleşmesi hükümleri uyarınca seçilen yönetim ve denetim kurulu üyeleri eliyle yürütülmektedir. Bir bankanın Fona devredilmesine ilişkin BDDK kararının

alınması ile birlikte, ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile bankanın yönetim ve denetim yetkisi Fona geçmektedir. Bu durum, mevzuatta Fona devir kararına bağlanmış doğrudan bir sonuçtur. Bu nedenle, Fonun kendisine devredilen bir bankanın yönetim ve denetim yetkisini devralmaya ilişkin başkaca bir işlem tesis etmesi de gerekmemektedir. Fonun, kendisine devredilen bir bankanın yönetim ve denetim yetkisini ne şekilde kullanacağına ilişkin ise mevzuatta açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Fona devir müessesesinin doğası gereği, bankanın yönetim ve denetim yetkisinin kullanılması konusunda TTK hükümleri uygulanmamaktadır. Bu kapsamda, Fonun yönetim ve denetim yetkisini, doğrudan veya atayacağı yönetici ve denetçiler aracılığıyla kullanabileceği sonucuna ulaşmaktadır.

Fon, bugüne kadar kendisine devredilen bankalar açısından yönetim ve denetim yetkisini kendisine devredilen bankalara atadığı yönetici ve denetçiler aracılığıyla kullanmıştır. Ancak Fonun atadığı kişiler, banka yönetim ve denetiminde Fonun emir ve talimatı altında görevlerini ifa etmektedir. Bankanın Fona devrine ilişkin BDDK kararının alınması ile birlikte, o bankanın yönetim ve denetimi Fona intikal etmektedir. Fona devir kararının Fona bildirilmesi ile birlikte, alınan Fon Kurulu kararı ile bankanın halihazırdaki yönetim ve denetim kurulu üyelerinin yerine yeni yönetim ve denetim kurulu üyeleri atanmaktadır. Fonun kendisine devredilen bankaların yönetim ve denetim yetkisini kullanması kanun gereği olduğundan, yeni yönetim ve denetim kurulu üyelerinin atanmasında TTK hükümlerinin uygulanması zorunluluğu da bulunmamaktadır.

Ayrıca Fon, kendisine devredilen birden fazla banka için ortak yönetim ve denetim kurulu üyeleri de atayabilmektedir.

1.4.2. Hâkim Ortağın Diğer Bankalardaki Ortaklık Haklarının Fon Tarafından Kullanımı

4389 Sayılı Kanunda banka kurucularının, hakkında 14. madde uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 10 ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa dahi, yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması şartı getirilmiştir. Yine anılan kanunda, kurucularda aranan nitelikleri kaybeden ortaklar ile BDDK'nın iznini almadan pay edinen ortakların temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamayacağı, bu halde diğer ortaklık haklarının Fon tarafından kullanılacağı, bu kuralın münhasıran hakkında 14. maddenin 1 ve 2 numaralı fıkrası hükümleri uygulanan bir bankada pay sahibi olmaları nedeniyle

kurucularda aranan nitelikleri kaybeden ortaklar hakkında ise uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

5411 Sayılı Kanunda ise, nitelikli paya sahip ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşımasının şart olduğu, kurucularda aranan nitelikleri kaybeden nitelikli paya sahip ortakların temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamayacağı, bu halde diğer ortaklık haklarının Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bildirim üzerine Fon tarafından kullanılacağı, bu ortakların sermayedeki doğrudan ve dolaylı payları yüzde 10'un altına düşene kadar rüçhan haklarını kullanamayacağı düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, faaliyet izni kaldırılan veya Fona devredilen bir bankanın ortaklarının diğer bankalarda sahip oldukları temettü dışındaki ortaklık hakları Fon tarafından kullanılmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, Fonun, bu kapsamda ortaklık haklarını kullandığı ikinci bankanın Fona devredilen bir banka statüsünde olmamasıdır.

1.4.3. Mal Beyanı İstenmesi

Fon, 4389 Sayılı Kanun kapsamında kaynak istismarı nedeniyle kendisine devredilen bankanın, hâkim ortakları ile tüzel kişi ortaklarının sermayesinin yüzde 10'undan fazlasına sahip gerçek kişi hissedarlarından kendilerine, eşlerine ve velayet altındaki çocuklarına ait taşınmaz mal ve iştiraklerini, haczi mümkün taşınır mal, hak ve alacaklarını, menkul kıymetlerini, her türlü kazanç ve gelirleri, ayrıca bildirimden önceki iki yıl içinde edindikleri veya devrettikleri her türlü taşınmaz mal, haczi mümkün taşınır mal, hak, alacak ve menkul kıymetlerini gösterir birer mal beyannamesi vermelerini istemeye yetkilidir.

5411 Sayılı Kanunda ise, Fonun mal beyanı isteme yetkisine ilişkin farklılıklar şunlardır:

- Yalnızca kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bankaların değil, Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların tamamı kapsama dahil edilmiştir.
- Mal beyanı talep edilecek kişiler arasına, bankanın hâkim ortakları ile tüzel kişi ortaklarının sermayesinin yüzde 10'undan fazlasına sahip olan gerçek kişi ortakları ve bunların eşleri ve velayetleri altındaki çocuklarının yanına, banka yöneticileri, bunların üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları, evlatlıkları ve kendilerini evlatlık edinenler de eklenmiştir.

Bu kapsamda istenen mal beyannamesinin en geç yedi gün içinde Fona ibraz edilmesi zorunludur. Mal beyanının hüküm ve sonuçları hakkında 2004 Sayılı Kanunun ilgili hükümleri geçerlidir.

1.4.4. İhtiyati Tedbir, İhtiyati Haciz ve Yurt Dışı Çıkış Yasağı İstenmesi

Fon, 4389 Sayılı Kanun kapsamında kaynak istismarı nedeniyle kendisine devredilen bankanın, hâkim ortaklarının mal varlıkları üzerine teminat aranmaksızın ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz kararları ile ilgililerin yurt dışı çıkış yasağı dahil, alacaklıların menfaati için zorunlu olan her türlü muhafaza tedbirinin alınmasını ilgili mahkemeden istemeye yetkilidir.

Bu kavramlar bankacılık mevzuatında bazı yönleriyle, dayandıkları mevzuattan farklı düzenlemelere tabi tutulmuşlardır. Alınan tedbir ve haciz kararlarının, karar tarihinden itibaren altı ay içinde dava, icra veya iflas takibine konu olmazsa kendiliğinden ortadan kalkması bu duruma örnek teşkil etmektedir. Esasen daha kısa olan bu süreler, Fonun tahsilat fonksiyonunun etkinleştirilmesi ve herhangi bir hak kaybına sebebiyet verilmemesini teminen bankacılık kanununda uzatılmıştır.

5411 Sayılı Kanunda da bazı farklılıklarla, Fona tanınmış olan bu yetki korunmuştur. 5411 Sayılı Kanunda yer alan farklılıklar şunlardır:

- Yalnızca kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bankaların değil, Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların tamamı kapsama dahil edilmiş,
- Hakkında tedbir talep edilebilecek kişiler arasına, banka hâkim ortaklarının yanına, bankanın tüzel kişi ortaklarının sermayesinin yüzde 10'undan fazlasına sahip gerçek kişi hissedarları ve yöneticileri de eklenmiştir.

Alınan tedbir ve haciz kararları, karar tarihinden itibaren altı ay içinde dava, icra veya iflas takibine konu olmazsa kendiliğinden ortadan kalkar.

1.4.5. İade ve Tazmin Talebi

Türk bankacılık mevzuatında, yönetim ve denetimini elinde bulundurduğu bir bankanın kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde kendi lehine kullanarak bankayı zarara uğratan ve bu suretle bankanın

Fona devrine sebebiyet veren hâkim ortaklarının ve yöneticilerinin, kullandığı banka kaynaklarından ve bankanın bu nedenle uğradığı zarardan sorumlu tutulması müessesesine “İade ve Tazmin” denilmektedir.

İade ve tazmin kavramı, 4389 Sayılı Kanun ile hukukumuzda girmiştir. İade ve tazmin müessesesinin amacı, banka hâkim ortak ve yöneticilerinin, faaliyetlerinin kamusal niteliği ve ekonomiye olan etkileri nedeniyle anonim şirketler içerisinde ayrı ve özel bir önemi haiz olan bankaların kaynaklarını istismar etmelerini önlemek, istismara uğrayan banka kaynaklarının geri dönüşünü temin etmek ve bu suretle tasarruf sahiplerinin haklarını korumaktır.

TTK, şirketin yönetim ve denetiminde, kanuna ve ana sözleşmeye aykırı işlem tesis eden yönetim ve denetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunu ve bu kapsamda tazminat yükümlülüğünü öngörmüş ancak anılan kanunda, şirket ortaklarının bu anlamda ortak sıfatıyla sorumluluğu öngörülmemiştir.

İşte bankacılık mevzuatı, bankanın hâkim ortaklarının, kötü niyetli olarak tamamıyla kendi emir ve talimatları altında bir yönetim ve denetim kurulu belirleyerek, bu kişiler eliyle banka kaynaklarını istismar etmesini hukuka aykırı bulmuş, bu şekilde hareket eden banka hâkim ortaklarının kullandıkları banka kaynaklarını iade etmesini ve bankanın kaynak kullanımını nedeniyle uğradığı zararı da tazmin etmelerini düzenlemiştir.

Fon iade ve tazmine ilişkin düzenlemeler çerçevesinde, talep konusu iade ve tazmin tutarını belirleme, bu tutarı ilgililerden talep etme ve tahsiline ilişkin işlemleri tesis etme yetkisini haiz kılınmıştır.

1.4.5.1. İade ve Tazmin Talebinin Konusu ve Muhatapları

Gerek 4389 Sayılı Kanunda, gerekse 5411 Sayılı Kanunda, iade ve tazmine konu edilecek işlemlerin belirli özelliklere sahip olması şartı aranmıştır.

Bu nedenle, öncelikle anılan kanunlarda yer alan düzenlemeler kısaca değerlendirildikten sonra iade ve tazmin konusu aktarılacaktır.

- 4389 Sayılı Kanun, banka hâkim ortaklarının bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı olarak kendi lehlerine kullandıkları banka kaynakları veya bankanın bu suretle uğradığı zararı iade ve tazminin konusu olarak düzenlemiştir.

4389 Sayılı Kanun çerçevesinde iade ve tazmin talep edilebilmesi için bir bankada;

- Hâkim ortağa doğrudan veya dolaylı banka kaynağı kullandırımı,
- Bu kaynak kullandırımının bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürmesi

unsurlarının varlığı gerekmektedir.

Buradan da anlaşıldığı üzere, iade ve tazmin için öncelikle bir banka kaynağı kullandırımı söz konusu olmalıdır. Burada banka kaynağı ifadesinin, dar ve iktisadi anlamda değil de, geniş ve hukuki anlamda bankanın sahip olduğu, mal, hak ve olanaklar olarak anlaşılması gerekmektedir.

Banka kaynağının kullandırımı nedeniyle hâkim ortak doğrudan veya dolaylı bir şekilde menfaat edinmiş olmalıdır.

Hâkim ortağa kaynak kullandırımı, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde, hukuka, bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı ve bankanın mali bünyesinde bozulmalara sebebiyet verebilecek nitelikte olmalıdır.

- 5411 Sayılı Kanun kapsamında iade ve tazmin konusunu belirlemek için anılan kanununun 71. maddesinin (e) bendi ile 108. maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkralarının birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, banka hâkim ortaklarının ve yöneticilerinin bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan, dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullandıkları veya dolanlı olarak kullandırdıkları banka kaynakları ile bankanın bu nedenle uğradığı zarar, iade ve tazmin konusu olarak kabul edilmektedir.

4389 Sayılı Kanunda belirtilen şartlar 5411 Sayılı Kanun açısından da geçerlidir. 5411 Sayılı Kanunda, bankaların hâkim ortak ve yöneticilerinin; yönetim kurulu, kredi komiteleri, yöneticiler, şubeler ve diğer yetkili ve görevliler aracılığıyla veya sair suretlerle,

- Banka kaynaklarını ve varlıklarını rehnetmek, teminat göstermek,

- Açıldığı tarih itibarıyla kredibilitesi olmadığı aşikar bulunan kişilere kredi vermek,
- Karşılığında kredi temin etmek amacıyla kredi kullandırmak,
- Yurt içi ve yurt dışı banka ve mali kuruluşlar nezdinde depo ve sair adlarla hesap açtırmak veya bu hesapları teminat göstermek

vb. şekillerde doğrudan veya dolaylı olarak kendileri veya başkaları lehine para, mal, her türlü hak ve alacak temini amacıyla kullandıkları veya başkalarına kullandırdıkları banka kaynakları ve varlıkları, dolanlı kaynak olarak kullanılmış sayılır.

5411 Sayılı Kanunda, 4389 Sayılı Kanundan farklı olarak, dolanlı şekilde üçüncü kişilere kullanılan banka kaynakları da iade ve tazmin kapsamında kabul edilmiştir.

4389 Sayılı Kanunda, yalnızca banka hâkim ortakları iade ve tazmine yükümlü kılınmışken, 5411 Sayılı Kanunda yükümlülük kapsamına banka yöneticileri de dahil edilmiştir:

- 5411 Sayılı Kanunda hâkim ortak, “Bir ortaklığı doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte kontrol eden gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımda geçen kontrol kavramı, “Bir tüzel kişinin; sermayesinin asgari yüzde 51'ine sahip olma şartı aranmaksızın, çoğunluğuna doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunması veya bu çoğunluğa sahip olunmamakla birlikte imtiyazlı hisselerin elde bulundurulması veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufta bulunulması suretiyle veya herhangi bir suretle, yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünün elde bulundurulması” şeklinde tanımlanmıştır.
- TMSF Tahsilat Yönetmeliğinde de hâkim ortak, “Bankanın yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran veya bankanın sermayesinin, asgari yüzde 51'ine sahip olma şartı aranmaksızın, çoğunluğuna doğrudan veya dolaylı olarak, tek başına veya birlikte hareket etmek suretiyle sahip olan veya bu çoğunluğa s a h i p

olmamakla birlikte, imtiyazlı hisseleri elinde bulunduran veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufta bulunulması suretiyle veya herhangi bir suretle yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünü elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiler” olarak tanımlanmaktadır.

Anılan yönetmelikte hâkim ortak grubu ise, hâkim ortak grubuna dahil kişilerin ayrı ayrı veya birlikte, doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte hareket etmek suretiyle yönetim ve denetimini ellerinde bulundurdukları ortaklıklar, bu ortaklıklar ve hâkim ortakların doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte hareket etmek suretiyle ya da fiilen yönetimini elinde bulundurdukları ortaklıklar, aralarında aile, sermaye ve yönetim bağı nedeniyle mali güçleri belirtilen kişilere bağlı kişi ve ortaklıklar olarak tanımlanmaktadır.

5411 Sayılı Kanunla iade ve tazminle yükümlü olan kişiler arasına eklenen banka yöneticileri;

- Yönetim kurulu başkan ve üyeleri,
- Denetim komitesi başkan ve üyeleri,
- Kredi komitesi başkan ve üyeleri,
- Genel müdür, genel müdür yardımcıları, bölge müdürleri, şube müdürleri, genel müdürlük merkez teşkilatında yer alan bölüm, kısım, grup ve bunlara eşdeğer isimler altında faaliyet gösteren birimlerin yöneticileri

olarak sayılmıştır.

1.4.5.2. İade ve Tazmin Talebinin Konusunun Tespiti

4389 Sayılı Kanunda iade ve tazmin tutarının belirlenmesi usulüne ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, iade ve tazmin talep etme yetkisi TMSF'ye tanınmış olduğundan, iade ve tazmin tutarının belirlenmesi görevi de TMSF'ye aittir.

Bilindiği üzere iade ve tazmin, kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bankalarda söz konusu olduğundan, bankaya ilişkin BYM tarafından bankanın Fona devrinden önce veya sonra yapılmış incelemeler neticesinde yapılan tespitler, TMSF'nin iade ve tazmin tutarını belirlemesinde en önemli dayanaklardan birini teşkil etmektedir.

Nitekim, 5411 Sayılı Kanunda, ilgili madde kapsamında kullanılan kaynaklar ve maruz kalınan zarar kapsamında iade ve tazmin talebine mesnet teşkil edecek işlemler ile iade ve tazmin talebine konu edilecek tutarların, ilgili bankada Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yapılacak incelemeler sonucu ulaşılabilecek tespitler de dikkate alınarak Fon Kurulunca belirleneceği hükmü yer almaktadır.

Anılan hükümden de anlaşılacağı üzere, iade ve tazmin talebine konu edilecek işlemler ile iade ve tazmin talebinin tutarı Fon tarafından belirlenmekte, ancak bu tespitlerin yapılmasında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun ilgili bankaya ilişkin tespitleri de dikkate alınmaktadır.

Ayrıca Fon, bu tespitleri yaparken banka teftiş kurulu raporlarından, kendi denetçileri tarafından yapılan tespitlerden ve diğer kaynaklardan da yararlanmaktadır.

1.4.5.3. İade ve Tazmin Talebinin Sonuçları

5411 Sayılı Kanun kapsamında, bankanın Fona devrinden sonra Fon tarafından verilecek süre içerisinde kullanılan kaynakların ve bu suretle uğranılan zararın iade edilmemesi veya Fon tarafından uygun görülecek biçimde teminatlandırılmaması veya bu ortaklara ait hisselerin Fon tarafından verilecek süre içinde üçüncü kişilere devredilmemesi halinde, bu zarar veya kullanılan kaynakların miktarı dikkate alınmaksızın ortaklara ait hisseler başkaca bir işleme gerek kalmadan Fona intikal eder.

Bu suretle Fona intikal eden söz konusu hisselerin üçüncü kişilere satışını müteakip Fon tarafından elde edilen tutar hâkim ortakların bankaya ve/veya Fona olan borçlarına mahsup edilir.

Kullanılan banka kaynağı ve bu suretle uğranılan zarar, Fon tarafından verilen süre içinde iade veya tazmin edilse veya Fon tarafından uygun görülecek biçimde teminatlandırılrsa dahi, bilançoda görülen bakiye zararın özkaynakları aşığının

tespiti halinde Fon, bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını BDDK'dan istemeye yetkilidir.

Kanun burada Fona seçimlik bir yetki öngörmektedir. Fon, belirtilen durumda, BDDK'dan bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını isteyebileceği gibi, bu talepte bulunmadan kanunun kendisine verdiği diğer yetkileri de kullanabilecektir.

Bilançoda görölen zararın özkaynakları aşmaması halinde ise Fon, en az beş üyesinin aynı yöndeki oylarıyla alınan Fon Kurulu Kararıyla, hâkim ortaklar dışındaki ortaklara ait hisselerin, zararın ödenmiş sermaye tutarından düşölmesi suretiyle hesaplanacak bedel üzerinden banka hissedarlarına ödenmesi karşılığında devralmaya yetkilidir.

1.5. FONUN BANKADAKİ HİSSEDARLIğINA İLİŞKİN İŞLEMLER

Yukarıda da izah edildiği üzere, bir bankanın Fona devrine karar verilmesiyle, bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona geçmektedir. Ancak bu aşamada Fon, banka hisselerinin maliki durumunda değildir. Fonun kendisine devredilen bir bankaya, hisselerine sahip olmadan mali yardım sağlaması ve bankayı rehabilite etmesi mevcut düzenlemeye göre mümkün bulunmamaktadır. Fonun, kendisine devredilen bankaları rehabilite edebilmesi için yasa koyucunun benimsediği usül, banka hisselerinin çoğunluğunun veya tamamının Fona intikal etmesidir.

Bir bankanın Fona devrine ilişkin BDDK kararının alınması, banka hisselerinin doğrudan Fona geçmesi sonucunu doğurmamakta olup Fona devredilen bankanın hisselerinin devralınması Fonun iradesine bağlanmıştır.

5411 Sayılı Kanun kapsamında, Fona devredilen bir bankanın hisselerinin Fona intikali üç temel başlık altında ele alınabilecektir;

- Banka zararının devralınması suretiyle,
- Hisse bedelinin ödenmesi suretiyle,
- Banka kaynağı istisması nedeniyle.

1.5.1. Banka Zararının Devralınması Suretiyle Hisselerin Fona İntikali

1.5.1.1. Banka Zararının Devralınması Aşaması

Fon, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen bankanın sigorta kapsamında bulunan mevduat tutarını aşmamak ve hisselerin çoğunluğuna sahip olmak kaydıyla, kendisine intikal eden hisseleri temsil eden sermayeye karşılık gelen zararları devralmaya ve bankaya mali yardım sağlamaya yetkili kılınmıştır.

Banka zararının devralınması hususunda kanun iki sınır öngörmektedir;

- Devralınacak zararın sigorta kapsamında bulunan mevduat ve katılım fonu tutarını aşmaması,
- Devralınacak zarar sonucunda hisselerle sahip olunması.

Kanun metninde geçen, “devralınacak zarar sonucunda hisselerinin tamamına sahip olunması” şartının aslında zorunlu bir şart olmadığı, bir sonraki bentte yer alan düzenlemeden anlaşılmaktadır. Aşağıda da görüleceği üzere, Fon devraldığı zarar neticesinde banka hisselerinin tamamına sahip olamasa dahi yine de zararı devralabilecek, diğer hisseleri de bedelini ödemek suretiyle satın alabilecektir.

Fonun ilk etapta devralacağı zarar tutarı banka sermayesini aşmamaktadır. Bu tutarın belirlenmesinde dikkate alınacak olan sermaye ödenmiş sermayedir. Diğer bir ifadeyle, taahhüt edilmiş ancak ödenmemiş sermaye borçları banka sermayesinin belirlenmesinde dikkate alınmayacaktır. Banka zararının devralınması noktasında dikkate alınacak bir diğer husus ise, devralınacak zarar tutarının banka nezdinde bulunan sigortalı mevduat ve katılım fonu tutarını aşmamasıdır.

1.5.1.2. Banka Hisselerinin Fona İntikali Aşaması

Devralınan zararlara istinaden yapılacak ödemelerin karşılığını temsil eden hisseler, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Fona intikal eder.

Banka zararının Fon tarafından bankaya ödenmesi ile birlikte, yapılan ödemelere karşılık gelen banka hisseleri kanun gereği Fona intikal etmektedir. Bu sonuç kanun tarafından öngörülen yasal bir durum olduğundan, TTK ve ana sözleşmede belirlenmiş olan hisse devir prosedürüne uyulmamış olması da hisselerin Fona intikali açısından engel teşkil etmemektedir.

5411 Sayılı Kanunda, 4389 Sayılı Kanundan farklı olarak, Fonun zararını devraldığı bir bankanın hisselerinin her türlü takyidattan ari olarak Fona intikal edeceği açıkça düzenlenmiştir. Bu kapsamda banka hisselerinin Fona intikaliyle birlikte hisseler üzerindeki haciz, rehin gibi yasal takyidatlar ortadan kalkmaktadır.

Hisselerin Fona intikal ettiği hususu Fon tarafından bankaya bildirilir ve banka pay defterine Fonun pay sahipliğinin kaydedilmesi banka yönetim kurulundan talep edilerek hisse devir işlemi sonuçlandırılır.

1.5.2. Hisse Bedellerinin Ödenmesi Suretiyle Hisselerin Fona İntikali

Bu yetki, Fonun banka zararlarını devralması sonucunda banka hisselerinin tamamına sahip olamaması durumunda kullanılabilir olup tek başına bir uygulama alanı bulunmamaktadır.

Fon, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen bankanın, yukarıda belirtilen yetki kullanılmak suretiyle devralınan zararlar sonucunda hisselerinin tamamına sahip olamaması halinde, zararın ödenmiş sermaye tutarından düşülmesi suretiyle hesaplanacak sermaye esas alınmak üzere bulunacak hisse bedelinin, Fon Kurulunca belirlenecek süre içinde banka hissedarlarına ödenmesi karşılığında bankanın kalan hisselerini de devralmaya yetkilidir.

Hisseleri devralmada esas alınacak değer, zararın ödenmiş sermaye tutarından düşülmesi suretiyle hesaplanacak hisse bedelidir.

Fonun bu yetkisi tek taraflı idari bir yetki olup, hisse sahiplerinin hisselerini devretme hakları bulunmamaktadır. Fon, belirlediği hisse bedellerini pay sahiplerine ödemekle hisseler üzerinde mülkiyet hakkına sahip olmaktadır.

1.5.3. Banka Kaynağı İstismarında Hisselerin Fona İntikali

Kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bir bankada, kullanılan kaynaklar ve bankanın bu suretle uğradığı zararın Fon tarafından verilen süre içerisinde iade ve tazmin edilmemesi veya Fon tarafından uygun görülecek biçimde teminatlandırılmaması veya bu ortaklara ait hisselerin Fon tarafından verilecek süre içinde üçüncü kişilere devredilmemesi halinde, bu zarar veya kullanılan kaynakların miktarı dikkate alınmaksızın ortaklara ait hisseler başkaca bir işleme gerek kalmadan Fona intikal etmektedir. Bahse konu tutarın iade ve tazmin

edilmesi halinde bakiye zarar kalması durumunda ise, bilançoda görülen zararın özkaynakları aşmaması halinde, Fon en az 5 üyesinin aynı yöndeki oylarıyla alınan Fon Kurulu kararıyla hâkim ortaklar dışındaki ortaklara ait hisseleri, zararın ödenmiş sermaye tutarından düşülmesi suretiyle hesaplanacak sermaye esas alınmak üzere bulunacak bedel üzerinden, Fon Kurulunca belirlenecek süre içinde banka hissedarlarına ödenmesi karşılığında devralmaya yetkilidir.

1.6. BANKA MALİ BÜNYESİNİN REHABİLİTASYONUNA YÖNELİK İŞLEMLER

Fonun, temel amaçlarından birisi de, mali sisteme duyulan güveni ve ekonomik istikrarı korumaktır. Bankacılık mevzuatına, Fona devir müessesesinin girmesi de bu amaca hizmet etmektedir.

Bir bankanın ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin Fona devredilmesinin temel amacı, bankanın mali bünyesinin rehabilite edilmesi, yeniden yapılandırılması ve nihayet ekonomik sisteme yeniden kazandırılmasıdır. Fon, kendisine devredilen bankaların mali bünyesini güçlendirmek suretiyle sisteme yeniden kazandırarak, bir taraftan banka nezdinde hak sahibi olanların menfaatlerini korurken, diğer taraftan da kamuoyunda bankaların iflas ederek yok olması suretiyle oluşabilecek olumsuz yansımaları bertaraf etmektedir.

Bu sebeple, Fona devredilen bir bankanın mali bünyesinin güçlendirilmesine ilişkin işlemler, Fonun kendisine devredilen bir bankanın zararını devralmasıyla birlikte başlamaktadır.

Fonun banka zararını devralmak amacıyla bankaya ödeme yapması ile birlikte, banka hisselerinin yapılan ödemeye tekabül eden kısmı başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Fona intikal etmektedir.

Fon, hisselerine sahip olduğu bankalara kanunda belirtilen çerçevede, mali yardım sağlayarak bankanın mali bünyesini güçlendirmeyi ve ekonomik sisteme güçlü bir şekilde yeniden kazandırmayı amaçlamaktadır.

Fonun bu kapsamda, kendisine devredilen bankaların mali bünyesini güçlendirmek üzere yapacağı işlemler konusunda sahip olduğu yetkiler şunlardır;

- Banka sermayesini artırmak,
- Kanuni karşılık ve umumi disponibilitelerden kaynaklanan cezai faizleri kaldırmak,

- Bankanın iştirak, gayrimenkul ve diğer aktiflerini satın almak veya bunları teminat olarak alıp karşılığında avans vermek,
- Bankaya mevduat yapmak,
- Banka alacaklarını, zararlarını devralmak,
- Banka kayıtlarına göre gerçek bir muameleye dayandığı tespit edilen doğmuş veya doğacak borçlarını garanti etmek.

Fonun kendisine devredilen bankaların mali bünyesini gclendirmeye ilişkin olarak yukarıda sıralanan yetkilerden hangisini kullanacağına ve tutarına Fon Kurulu tarafından karar verilmektedir.

1.6.1. Bankanın TCMB Nezdindeki Yükümlülüklerinin Ertelenmesi/ Kaldırılması

5411 Sayılı Kanun kapsamında Fona devredilen bankaların kanuni karşılığ ayırma yükümlülükleri kaldırılmaktadır. Fon Kuruluna da, bankanın zorunlu karşılığ ve umumi disonibilite yükümlülüklerinden kaynaklanan cezai faizleri kaldırma yetkisi verilmiştir.

1.6.2. İhtiyat Aktarımı

Fon, hisseleri kendisine intikal eden bankaların zarar üretmesinin durdurulup mali bünyelerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için doğmuş ve doğacak zararlarına mahsuben ihtiyat aktarımı yetkisine sahiptir.

Bankanın likidite ihtiyacını Fona bildirmesi veya bu ihtiyacın Fon tarafından tespiti halinde bankaya ihtiyat aktarımında bulunulmaktadır. İhtiyat aktarımı, banka zararının Fon tarafından devir alınması karşılığında, bankaya ihtiyat olarak DİBS aktarılması şeklinde gerçekleştirilmektedir.

1.6.3. Mevduat Yapılması

Fonun, kendisine devrolan bankaların likidite ihtiyacını karşılama noktasında sahip olduğu yetkilerden birisi de bankaya mevduat yapmasıdır.

Fon bankalarına ihtiyaca binaen aktarılan mevduatlar, TCMB'den alınan avanslar veya Fon mevcudu kullanılmak suretiyle nakit olarak veya DİBS aktarımı ile gerçekleştirilmektedir. Mevduat çekilişleri ise nakit çekilişleri, banka aktiflerinin

Fona devri, hisse devralma bedeline mahsup etme veya satılan bankalardan HDS'ye istinaden geri alma gibi yöntemlerle gerçekleştirilmektedir.

1.6.4. Sermaye Artırımı

Sermaye artırımı, kaynağını ticaret mevzuatından alan bir müessese olup TTK'da sermaye artırımının usulü düzenlenmiştir.

Gerek 4389 Sayılı Kanun, gerekse 5411 Sayılı Kanunda Fona verilen ortak yetkilerden olan sermaye artırımı, bankanın günlük faaliyetlerini gerçekleştirirken karşı karşıya kaldığı kredi ve piyasa riskleri ile operasyonel giderlerini karşılayabilmesi amacıyla kısa vadede bankanın likidite sıkışıklığının giderilmesi, uzun vadede de bankanın mali bünyesinin güçlendirilmesi için kullanılmakta olan bir rehabilitasyon yöntemidir.

1.6.5. Avans Verilmesi

Fonun kendisine devredilen bankaların mali bünyelerini güçlendirmek için sahip olduğu yetkilerden biri de kendisine devredilen bankaların iştirak, gayrimenkul ve diğer aktiflerini teminat olarak alıp karşılığında avans verme yetkisidir. 4389 Sayılı Kanun ile Fona verilen bu yetki 5411 Sayılı Kanunda da devam ettirilmiştir.

Bu yetkinin amacı, Fona devredilen bankanın likidite ihtiyacını karşılamaktadır.

1.6.6. Banka Varlıklarının Fon Tarafından Devralınması

4389 Sayılı Kanun ve 5411 Sayılı Kanunda, Fon bankalarının iştirak, gayrimenkul ve diğer aktiflerini devralma yetkisi önceki mevzuata göre genişletilerek korunmuştur.

Fon tarafından bankanın varlıklarının devralınmasına karar verilmesi halinde, öncelikle devralınacak banka varlıklarının kapsamı ve bu varlıklar karşılığında bankaya ödenecek tutar belirlenmektedir. Akabinde, banka ile Fon arasında devir ve alacağın temlik sözleşmeleri imzalanmakta, Fonun varlıkların bedelini bankaya ödemesinin ardından varlıkların bilanço devir işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, 4389 Sayılı Kanun uyarınca Fon, banka kayıtlarına göre gerçek bir muameleye dayandığı tespit edilen doğmuş veya doğacak banka borçlarını garanti etmeye yetkili kılınmıştır. 5411 Sayılı Kanunda ise bu yönde bir düzenleme bulunmamaktadır.

1.7. BANKA NEZDİNDE YÜRÜTÜLEN ÇÖZÜMLEME FAALİYETLERİ

Bir bankanın Fona devredilmesi halinde, bankanın tüzel kişiliği sona ermemekte ve banka hukuk düzenindeki varlığını devam ettirmektedir. Bu nedenle, banka varlıklarına ilişkin çözümlene faaliyetlerinin, banka bünyesinde ve Fonun gözetim ve denetiminde devam ettirilmesinde hukuki engel bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, bankanın Fona devredilmesini takiben ve Fonun banka hisselerine sahip olması şartı aranmaksızın Fonun; kendisine devredilen bankanın devir tarihi itibarıyla düzenlenecek bilançosunu esas almak suretiyle uygun göreceği aktiflerini, teşkilatını ve aksine talebi olmayan personeli ile devir tarihi itibarıyla mevduat toplamları en yüksek beş bankaca uygulanan faiz oranları ortalamasını geçmemek üzere işlemiş faizleri ile birlikte sigortaya tabi tasarruf mevduatını ve pasifte yer alan karşılık kalemlerini, kurulacak bir bankaya ya da mevcut bankalardan istekli olanlara devretmeye yetkilidir. Devir işlemleri tamamlandıktan sonra Fon, bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını Kuruldan istemekte, faaliyet izninin kaldırılmasını müteakip tasfiye işlemlerini yürütmektedir.

Banka nezdinde Fon tarafından atanan yönetim kurulu üyeleri tarafından, bankanın hayatiyetini devam ettirebilmesi için gereken acil önlemler derhal alınmakta ve bankanın mali bünyesinin stabilize edilmesine çalışılmaktadır. Buna paralel olarak Fon, hisselerine sahip olduğu bankaların, gerektiğinde mali ve teknik yardım da sağlamak suretiyle, varlık ve yükümlülüklerini kısmen veya tamamen, mevcut bankalardan istekli olanlara ya da kurulacak bir bankaya devretmeye de yetkili kılınmıştır.

Bu yetki kapsamında, Fon Kurulu tarafından banka aktif ve pasiflerinin devredilmesine karar verilmesi halinde, devir işlemleri banka bünyesinde gerçekleştirmekte, ancak işlemlerin her aşaması Fon tarafından takip edilmekte ve denetlenmektedir.

Bu işlemlerin gerçekleştirilmesine ilişkin Fon Kurulu kararının alınmasını takiben, bankaya işlemlerin gerçekleştirilmesi hususunda yetki verilmekte, bu şekilde gerçekleştirilen devir işlemlerine ilişkin hukuki muameleler banka tarafından gerçekleştirilmektedir.

1.7.1. Mevduat Satışı

Mevduat, bankaların işleyişi ve müşteri portföyü açısından çok önemli bir unsurdur. Bu bakımdan, Fona devredilen bankaların mevduatının çözülmesi, hem bankanın çözülmesinde önemli bir adım niteliği taşıması, hem de mevduatın ve beraberinde taşıdığı müşteri portföyünün sistem içerisinde devamlılığının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Bankalar için önemli bir kaynak olan mevduat kalemine ilişkin çözümleme yöntemlerinden birisi mevduat satışlarıdır. Karşılığında DİBS verilmek üzere teklif alma yoluyla mevduatın başka bankalara devredilmesi yöntemi Fon tarafından, banka çözümlemesinde süre ve maliyete olan etkisi nedeniyle daha çok tercih edilmektedir.

Satışa çıkarılacak mevduat ile ilgili ihale şartnamesinin Fon tarafından hazırlanması ve Resmi Gazetede yayımlanmasının akabinde, ihale süreci başlamakta, alınan teklifler değerlendirilerek Fon Kuruluna sunulmakta ve nihai değerlendirmenin ardından ihale sonucu katılımcılara bildirilmektedir. Mevduatın satışına ilişkin sözleşme Fon tarafından verilen yetkiye istinaden Banka ve alıcı arasında imzalanmakta ve bu sözleşme kapsamında devir işlemleri gerçekleştirilmektedir.

1.7.2. Şube Satışı ve Personel Devri

Fon bankalarında banka bünyesinde yapılan önemli çözümleme faaliyetlerinden biri de, banka şubelerinin ve şubede çalışan personelin istekli olan bankalara devredilmesidir. Bu kapsamda, Fona devredilen bankaların şube lokalleri teklif alma yöntemiyle büro mobilya ve demirbaşlar, kira sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülükler ve şubede çalışmakta olan personelin özlük hakları dahil sektörde bulunan diğer bankalara devredilmekte, devri gerçekleşmeyen şubelere süreç içinde kapatılmaktadır.

1.7.3. Gayrimenkul ve Menkul Satış/Devir İşlemleri

Fonun, kendisine devredilen bankaların varlık ve yükümlülüklerini devretme yetkisi kapsamında banka bünyesinde yaptığı çözümleme faaliyetlerinden birisi de, bankanın menkul ve gayrimenkullerinin satışlarıdır.

Fonun gözetim ve denetimi altında, Fona devredilen bankalar tarafından alınan kararlar üzerine satışları uygun görülen menkul ve gayrimenkuller üçüncü kişilere

satılmakta ve bu şekilde, çözümlene faaliyetlerinin Fona fazladan bir yük getirmeden yürütülmesi sağlanmaktadır. Satış süreci sonucunda bu varlıkların devrine ilişkin işlemler banka tarafından gerçekleştirilmektedir.

1.7.4. İştirak Satış/Devir İşlemleri

Bankaların satışa hazırlık aşamalarında bilanço çalışmaları devam ederken, aktifinde mali olmayan bağlı ortaklıklar, iştirakler ve bağlı menkul değerler kalemlerinde yer alan iştiraklerin bankanın satışının gerçekleştirilmesini güçleştirebileceği ve/veya olumsuz etkileyebileceği de göz önünde bulundurularak satış yapılabilmektedir. Bu iştiraklerin satış ve devir işlemleri Fonun verdiği yetkiye istinaden banka yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan, bu türden varlıkların Fon tarafından devralınarak Fon bünyesinden satışı da söz konusu olmaktadır.

1.7.5. Kredi Portföy Satışları

Banka varlık ve yükümlülüklerinin banka bünyesinde satışı kapsamında diğer bir uygulama da, bankaların kredi portföyünün satılmasıdır.

Banka kredilerinin satışıyla bir taraftan çözümlene faaliyetleri yürütülürken, diğer taraftan kredi ilişkisinin sistem içerisinde kalması ve krediden kaynaklanan müşteri portföyünün de bankacılık sistemi içerisinde tutulması amaçlanmaktadır.

Kredi portföyünün satış işlemleri de diğer varlıklarda olduğu gibi Fon tarafından verilen yetki üzerine banka tarafından gerçekleştirilmektedir.

1.7.6. Bankanın Bilanço Dışı Kalemlerine İlişkin İşlemler

Banka nezdinde yürütülen çözümlene faaliyetlerinden biri de, bankanın bilanço dışı kalemlerine ilişkin işlemlerdir. Banka bilançosunda yer almadığı halde, nazım kayıtlarda takip edilen ve ileride banka açısından yükümlülük veya alacak doğurabilecek nitelikteki işlem ve kalemler bu bölümde değerlendirilebilir. Yükümlülük doğurabilecek kalemlere örnek olarak, tazmin olan teminat mektupları, akreditifler, diğer garanti ve kefaletler ile türev ürünler, alacak doğurabilecek kalemlere örnek olarak da türev ürünlerin yanı sıra şerefiye, marka ve patent hakları verilebilir.

Bu kapsamda, Fon tarafından yapılan işlemlere örnek olarak, kredi kartı portföy bilgileri satışı işlemi gösterilebilir. Söz konusu portföy bilgileri, bankacılık sektöründe aktif olarak faaliyette bulunan ve kredi kartı müşteri ağını genişletmek ve portföyünü çeşitlendirmek isteyen bankalara satılmaktadır.

1.8. BANKA HİSSELERİNİN SATIŞI

Fonun kendisine devredilen bir bankanın zararını devralmak suretiyle hisselerine sahip olarak mali bünyesinin güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılmasına yönelik işlemler gerçekleştirmedeki temel amacı, bankanın ekonomik sistem içerisindeki varlığının devamının sağlanmasıdır. Bu şekilde gerek ekonomik istikrarın ve gerekse de mali sisteme olan güvenin korunması hedeflenmektedir.

Kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların özel sektördeki bir kuruluşun mülkiyetini uzun süre elinde bulundurması, serbest piyasa ekonomisinin işleyişine zarar verebilecek bir durumdur. Bu nedenle Fon, hisseleri kendisine intikal eden bankayı mali bünyesini hızla rehabilite ederek, en kısa sürede özel sektöre devretmeye çalışmaktadır. Hisse satışının bir diğer hedefi de, elde edilen satış geliriyle, çözümleme maliyetlerinin azaltılmasıdır.

Fona devredilen bir bankanın hisselerinin üçüncü kişilere satışı, çözümleme maliyetlerinin düşürülmesini sağlamanın yanında, bankanın çözümleme sürecini de hızlandırdığından, Fon tarafından sıkça başvuru alan bir çözümleme aracı olmuştur.

1.8.1. Fona Devredilen Banka Hisselerinin Satış Yöntemleri

Fona devredilen bankaların hisse satış yöntemleri, bankaların tüm aktif ve pasifi ile birlikte blok halinde ya da alıcı tarafından istenmeyen bazı bilanço kalemleri dışında bırakılarak kısmi satışlardır.

Fon tarafından satışı gerçekleştirilen bankaların satış işlemleri incelendiğinde, işlemlerin tamamında alıcı tarafından istenmeyen bazı bilanço kalemlerinin Fona ve Fon bünyesinde bulunan diğer bankalara devredildiği, yani kısmi satış yönteminin benimsendiği görülmektedir. Kısmi satış yöntemi ile satışın bazı avantajları olduğu gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Kısmi satış yöntemi ile satılan bankalarda alıcı tarafından istenmeyen ve Fona veya Fon bankalarına devredilen kalemler genelde bankanın kötü aktifleri olup bu aktiflerin likidasyonunda daha sonra bir çok problemle karşılaşmaktadır. Ancak kötü

aktifleri ile birlikte satılmak istendiğinde bankanın satılmama riski gündeme gelmekte ve satılmayan bankanın Fona, dolayısıyla kamuya maliyeti daha da yüksek olmaktadır.

1.8.2. Banka Hisselerinin Satış Süreci

Bankacılık mevzuatında, Fonun sahip olduğu banka hisselerinin satışını düzenleyen özel hükümler bulunmamaktadır. Bu kapsamda, Fon hisse satışlarını genel hükümlerde yer alan düzenlemeleri de dikkate alarak, kendi belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde gerçekleştirebilmekte olup söz konusu esaslar aşağıda açıklanmaktadır.

1.8.2.1. Hazırlık Süreci

Hisseleri Fona intikal eden bir bankanın hisselerinin üçüncü kişilere satışından önce bazı hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Esasen, banka hisselerinin satış sürecinin başlangıcı olarak, banka hisselerinin Fona intikal ettiği tarih esas alınabilir. Fonun, banka hisselerinin kendisine intikal etmesinden itibaren, bankanın gerçek mali durumunun tespiti ve bu tespite paralel olarak bankanın mali bünyesinin güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılmasına ilişkin faaliyetler, banka hisselerinin satışı açısından ön hazırlık dönemini de oluşturmaktadır. Zira, Fon tarafından gerçekleştirilen bu türden faaliyetler, banka hisselerinin gerçek değeri üzerinde doğrudan etki etmektedir.

Fonun, hisseleri kendisine intikal eden bir bankanın hisselerinin üçüncü kişilere satışına karar vermesinde, banka bünyesinde gerçekleştirilen mali analizlerin yanı sıra, banka hisselerine karşı piyasada oluşan talebin etkisi de belirleyici olmaktadır.

Fon Kurulunun Satış Kararı ve Satış Şartnamesi: Fona devredilen bir bankanın hisselerinin satışına ilişkin süreç, resmi anlamda Fon Kurulu tarafından bu yönde alınan karar ile başlamaktadır.

Bu aşamada, bankanın satışa esas değerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Gerçek mali durumun tespitine yönelik olarak, bankanın Fona devrini müteakiben Fon, BYM ve banka denetçileri tarafından çeşitli incelemeler yapılmakta ve muhtelif raporlar hazırlanmaktadır.

Satış değerinin tespitinde, hazırlanan raporlardan faydalanılmakla birlikte, Fon tarafından gerek görölmesi halinde bankanın güncel değerinin tespitine yönelik bir değerlendirme daha yapılmaktadır.

Banka satışına ilişkin Fon Kurulu kararı ile birlikte, bankanın satışına ilişkin usul ve esasları düzenleyen şartname de Fon Kurulu tarafından belirlenmektedir. Bu şartnamede, genel itibarıyla, banka hisselerinin satışına ilişkin süreç, banka alıcılarında aranacak şartlar, ihalenin fesih nedenleri gibi bilgiler yer almaktadır. Mevzuatta, Fonun banka satışlarına ilişkin kuralları belirleyen özel nitelikte düzenlemeler yer almadığından, banka satışına ilişkin hususlarda şartnamede yer alan düzenlemeler uygulanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Fonun banka hissesi satışlarında nazara alınacak temel belge satış şartnamesidir.

Danışman Firma Seçimi: Günümüzde hemen her alanda işlemlerin, konusunda uzmanlaşmış ve tecrübe kazanmış kişiler eliyle yürütölmesi son derece önemlidir. Özellikle, ekonomik değer arzeden varlıkların satışında, pazarlama stratejilerinin oluşturulması, teknik detayların belirlenmesi ve satıştan azami verimin sağlanması noktalarında danışman firmalarla işbirliği yapmak oldukça yaygın bir uygulama haline gelmiştir.

Satış işlemlerinde profesyonel danışmanla çalışılmasının bir diğer yararı da, işlemlerin şeffaflığı ve tarafsızlığı konusunda üçüncü kişilere güvence verilmesi ve ileride karşılaşılabilecek hukuki itilafların en aza indirilmesidir.

Fonun, hisselerine sahip olduğu bankaların satışını en kısa sürede ve azami verimle gerçekleştirme politikasının bir neticesi olarak, banka hisselerinin satışlarında, gerekli görölmesi halinde uzman danışmanlık firmaları ile işbirliği yapılmakta, Fon Kurulu tarafından danışman seçimine ilişkin temel ilkeler belirlendikten sonra, danışman firmanın seçimine ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için Fonun ilgili birimlerine veya bankaya yetki verilmektedir.

Fon Kurulu tarafından verilen yetkiye istinaden, Fon veya banka tarafından danışman firmalardan gelen teklifler değerlendirilmekte, danışmanlık sözleşmesi taslağı hazırlanmakta ve nihai olarak, en uygun teklifi veren danışmanlık firması ile yapılması düşünölen hizmet alımına ilişkin sözleşme taslağı Fon Kuruluna sunulmaktadır. Fon Kurulu tarafından sözleşmenin onaylanmasıyla, danışmanlık firması ile Fon arasında sözleşme akdedilmekte ve danışman firma ile işbirliği yapılarak satış süreci sürdürölmektedir.

Banka Değerleme Raporu: Fonun, banka hisse satışları, klasik manada bir hisse satışı niteliği taşımamaktadır. Zira, klasik hisse satışında, hisselerin değeri belirli kriterler gözetilerek belirlenir ve belirlenen değer üzerinde bir fiyattan hisse satışı gerçekleştirilir.

Ancak Fon tarafından gerçekleştirilen hisse satışlarında, banka bilançosunda yer alan kalemler itibarıyla satış işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, HDS'nin imzalanmasından önceki süreçte bilanço kalemleri değerlendirilmekte, devri uygun görülen ve görülmeyen bilanço kalemleri ayrıştırılmaktadır. Bankanın satış bedeli, söz konusu ayrıştırma işlemi neticesinde ortaya çıkmaktadır.

Ön Teklif Alma Süreci ve Gizlilik Anlaşmalarının İmzalanması: Bu süreçte en önemli husus, başvuru sahiplerinin banka hissedarı olabilmek için gerekli şartları taşıyıp taşımadığının tespitidir. Bu işlem Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yapılmaktadır. Başvuru sahiplerinin doğrudan başvurusu veya yapılan başvuruların Fon tarafından gönderilmesi üzerine Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından gerekli inceleme yapılarak, başvuru sahiplerinin gerekli şartları taşıyıp taşımadığı tespit edilmekte, ön yeterlilik aşamasından geçemeyen başvuru sahipleri satış sürecine dahil edilmemektedir.

Fonun banka satışlarında önemli ilkelerinden birisi de, ön yeterlilik aşamasından geçmiş başvuru sahiplerinin banka ön inceleme sürecinde edindiği, bankaya ilişkin bilgilerin gizli tutulmasına ilişkin gizlilik anlaşması yapılmasıdır. Sadece bu anlaşmayı imzalayan kişiler bankada inceleme yapma hakkına sahip olmaktadır.

Potansiyel Alıcılar Tarafından Bankada Ön İnceleme Yapılması: Gizlilik anlaşmasının imzalanmasından sonra potansiyel alıcılara, bankaya ilişkin verilere erişim ve gerektiğinde banka içerisinde inceleme yapma hakkı verilmektedir. Bu amaçla Fon tarafından bilgi odaları oluşturulmakta ve potansiyel alıcılara istedikleri bilgilere erişim konusunda gerekli yardım ve destek sağlanmaktadır.

1.8.2.2. Devir Süreci

İhale : Potansiyel alıcıların bankada inceleme yapmalarından sonra teklif verme süreci başlamaktadır. Bu süreç, teklif verenlerin sayısına göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Bankaya yalnızca bir teklifin gelmesi halinde, Fon ile teklif sahibi arasında yapılan görüşmelerle satış şekillenmektedir. Birden fazla teklifin olması halinde ise çeşitli yöntemlerle en uygun teklif tespit edilmeye çalışılmakta ve Fon Kurulunun onayına sunulmaktadır. Satışa ilişkin nihai karar Fon Kurulu tarafından alınmaktadır.

HDS'nin Hazırlanması ve İmzalanması: Fon Kurulunun teklifi uygun görmesi durumunda, alıcı ile Fon arasında banka hisselerinin devrine ve devrin şartlarına ilişkin HDS imzalanması aşamasına geçilmektedir.

HDS, en uygun teklifi veren alıcı ile Fon arasında hisselerin devir koşullarını ve usulünü, tarafların haklarını ve yükümlülüklerini, devredilecek/devredilmeyecek bilanço kalemleri vb. düzenleyen bir sözleşme niteliği taşımaktadır.

HDS, detaylı, hukuki, teknik ve mali hazırlıkların sonunda, Fon, banka ve alıcı arasında gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde nihai şeklini almaktadır.

Nihai şekli verilen HDS son aşamada Fon Kurulunun onayına sunulmaktadır. Fon Kurulunun sözleşmeyi uygun görmesi ve Fon adına sözleşmeyi imzalayacak yetkiliyi belirlemesini takiben HDS imzalanarak yürürlüğe girmektedir.

Alıcı Tarafından Kabul Edilmeyen Bilanço Kalemleriyle İlgili İşlemler: Fon ile alıcı arasında yapılan HDS'de, alıcı tarafından kabul edilmeyen bilanço kalemleri de sayılmaktadır. Fon Kurulu, HDS'yi onaylama aşamasında, bu bilanço kalemlerinin akibetini de kararlaştırmaktadır. Alıcı tarafından kabul edilmeyen bilanço kalemleri, devir sürecinde banka bilançosundan çıkarılarak, Fona veya başka bir Fon bankasına devredilmektedir.

Alıcıya Fiili Devir İşlemleri: HDS'nin imzalanmasını ve alıcı tarafından kabul edilmeyen bilanço kalemlerinin banka bilançosundan çıkarılmasını takiben, banka hisselerinin fiili devir işlemlerine geçilmektedir.

HDS'de, alıcı tarafından hisselerin devralınmasından sonra banka ile ilgili yapılacağı taahhüt edilen; bankanın unvanının değiştirilmesi, sermayesinin

artırılması gibi bazı hususlar da yer alabilmektedir. Alıcının bu taahhütlerini yerine getirip getirmediği hususu Fon tarafından kontrol edilmektedir.

1.8.2.3. Satış / Devir Sonrası İşlemler

HDS'den Kaynaklanan Yükümlülükler: Bankanın satışından sonra ortaya çıkan ve HDS kapsamında tazmin edilmesi gereken bazı Fon yükümlülüklerine ilişkin alıcı talepleri Fon tarafından değerlendirilmekte ve gerekli incelemeler yapıldıktan sonra uygun bulunan tazmin talepleri için alıcıya ödeme yapılmaktadır.

- **Gayrinakdi Kredi Tazminleri:** Fon tarafından imzalanan HDS'lerde; bankanın mer'i durumda bulunan teminat mektupları ve benzeri gayrinakdi taahhütleri ile ilgili olarak Fonun tazmin sorumluluğu düzenlenmektedir. Söz konusu gayrinakdi yükümlülükler Fon adına banka tarafından takip edilmekte, verilen hizmetin karşılığı olarak söz konusu gayrinakdi kredilerden alınan devrevi komisyonların belirli bir bölümü takip işlemini gerçekleştiren bankaya operasyonel giderlerin karşılanması için bırakılmaktadır. Bazı bankalarda söz konusu işlemlerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Fon tarafından bankaya personel desteği de sağlanmaktadır.

Gayrinakdi krediler tazmin olduğunda, Banka tarafından HDS'de belirlenen koşullar sağlanarak Fona başvurulmakta ve tazmin bedeli yine HDS'de belirlenen koşullara uyularak Fon tarafından Bankaya ödenmektedir. Ödemesi yapılan gayrinakdi kredi borcu daha önce nakdi riski Fon tarafından devir-temlik alınan bir firmaya ait ise, ilgili tutar firmanın borcuna ilave edilmekte, daha önce riski temlik alınmayan bir firmaya ait ise hukuki devir-temlik işlemi gerçekleştirilerek, hukuki sürece Fon bünyesinde devam edilmektedir. Bu kapsamda, mer'i gayrinakdi krediler Fon açısından bir süre daha risk unsuru taşıyacak ve tazmin olan gayrinakdi krediler için tahsilat çalışmaları devam edecektir.

Bazı bankalarda ise alıcı tarafından kabul edilmeyen gayrinakdi yükümlülükler banka bünyesinden çıkarılmakta ve BFB'ye aktarılmaktadır. Söz konusu gayrinakdi krediler halen BFB nezdinde operasyonel olarak takip edilmektedir. Teminat mektupları iade oldukça risk çıkışları yapılmakta, tazmin olmaları halinde ise tazmin bedeli firmanın borcuna ilave edilerek hukuki sürece devam edilmektedir.

- **Operasyonel İşlemlere İlişkin Ödemeler:** Fon tarafından imzalanan HDS'lerde ayrıca, devir tarihinden öncesine ait olduğu için Fonun sorumluluğunda bulunan operasyonel işlemler de düzenlenmektedir. Bu kapsamdaki işlemler, banka hisselerinin alıcı bankaya devrinden önceki dönemlere ait operasyonel giderlerden ve hisse devir tarihinden önce doğmuş, ancak devir bilançosuna yansıtılmamış işlemlerden kaynaklanmakta olup personele ödenen fazla mesai, kıdem ve ihbar tazminatları, SSK ödemeleri, ayrıca vergiler, gecikme cezaları, trafik cezaları, harç ve beyanname masrafları, faiz farkları, çek ödemeleri vb. çok çeşitli konulardadır.

HDS'den Kaynaklanan Tahsilatlar: HDS'lerde düzenlenen hususlardan biri de HDS'lerden alınan yetki ile Fon tarafından gerçekleştirilecek tahsilatlardır. HDS'lerde banka hisselerinin alıcı bankaya devrinden önceki dönemlere ait çeşitli işlemlerden kaynaklanan banka alacaklarının Fon tarafından tahsil edilmesine karar verilebilir. Bu durumda Fon tarafından tahsil edilen alacaklar, muhasebesel olarak Fonun ilgili bankaya ait çözümleme gelirlerinden sayılmaktadır.

Ayrıca HDS'lerde, banka hisselerinin alıcıya devrinden önceki dönemlere ait kredi dışı işlemlerden kaynaklanan ve banka tarafından açılan kredi dışı davalar ile ilgili düzenlemeler de yapılmaktadır. Bu kapsamda, HDS'lerde söz konusu davaların banka, yani davayı temlik alan sıfatı ile Fon lehine sonuçlanması halinde, herhangi bir alacak doğarsa, bu alacak tutarının da Fona ait olması öngörülmekte ve söz konusu tutar bankaya ait çözümleme gelirleri kaleminde muhasebeleştirilmektedir.

1.9. BİRLEŞTİRME

Ticaret mevzuatında birleşme; iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarını veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine katılmasını ifade etmektedir.

Bankacılık mevzuatında birleşme; bir bankanın, bir veya birden fazla banka ya da finansal kuruluş ile tüzel kişilikleri sona ermek suretiyle tüm hak ve alacakları ile mevduat veya katılım fonları dahil tüm borç ve yükümlülüklerinin yeni kurulacak bir bankaya devrini,

Devir ise; bir bankanın tüzel kişiliği sona ermek kaydıyla bütün aktif ve pasifi ile birlikte diğer hak ve yükümlülüklerini diğer bir bankaya devretmesini veya diğer

bir veya birden fazla bankayı bütün aktif ve pasifi ve diğer hak ve yükümlölükleri ile birlikte devralmasını ifade etmektedir.

Bu kapsamda bankacılık mevzuatı, ticaret mevzuatında yer alan birleşme türlerinden birincisini birleşme, ikincisini ise devir olarak tanımlamaktadır.

Fonun, kendisine devredilen ve akabinde hisseleri kendisine intikal eden bankalara ilişkin sahip olduğu yetkilerden biri de bu bankayı başka bir bankayla birleştirmektir.

Bu bölümde, Fona devredilen bir bankanın başka bir Fon bankasına veya sistemdeki başka bir bankaya tüm aktif ve pasifleriyle devri, ticaret mevzuatı kapsamında birleşme olarak ele alınmaktadır.

1979 yılında yürürlüğe giren 29 Sayılı KHK ile Maliye Bakanına, alınan önlemlere karşın çalışmasını sürdürmesine olanak görmediği bankaların öncelikle bir başka banka ya da bankalarla birleşme ya da devir olanaklarını araştırma yetkisi verilmiş ve bu amaçlar için bankanın aktif ve pasifini devralacak bankaya, Bankalar Tasfiye Fonundan uzun süreli faizsiz ödünç şeklinde mali yardım yapılması öngörölmüştür.

70 sayılı KHK ile Maliye Bakanlığına, mali durumu bozulan ve alınan tedbirlere rağmen düzelmesi mümkün olmayan bankaların başka bankalarla birleştirilmesi yetkisi verilmiştir.

538 sayılı KHK'da ise Fona, yönetimi kendisinde devredilen ve sermayesinin asgari yüzde 51'ine sahip olduğu bankayı, yönetimi kendisine devredilen başka bir bankaya devretme veya böyle bir bankayla birleştirme yetkisi tanınmıştır.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda Fona, hisseleri kendisine intikal eden bankaları istekli olan başka bankalarla birleştirme yetkisi verilmiştir. Ancak, anılan kanunlarda verilen yetki, 538 sayılı KHK'de olduğu gibi, bankayı sadece başka bir Fon bankasıyla birleştirme yetkisi olmayıp, sistemdeki diğer bankalarla da birleştirebilme yetkisidir.

5411 Sayılı Kanun kapsamında, bankaların birleşme, devir, bölünme veya hisse değişimlerine ilişkin usul ve esaslar 1 Kasım 2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan “Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik” ile düzenlenmiş, bununla birlikte 5411 Sayılı Kanunun 71. maddesi hükümlerine göre yönetim ve denetimi ve/veya hisseleri Fona intikal eden

bankaların birleşme, devir, bölünme veya hisse değişimleri yönetmelik kapsamı dışında bırakılmıştır.

1.9.1. Başka Bir Fon Bankasıyla Birleştirme

Daha önce de belirtildiği üzere, Fonun banka hisselerini devralmadaki amacı, banka bünyesinde mudiler öncelikli olmak üzere hak sahibi olanların hak ve menfaatlerini korumanın yanında, bankayı sisteme yeniden kazandırmaktır. Fon, yaptığı değerlendirmeler neticesinde, hisselerine sahip olduğu bir bankanın ekonomik sisteme yeniden kazandırılmasına olanak bulunmadığı sonucuna ulaşması halinde, bu bankayı başka bir Fon bankasıyla birleştirerek, birleşme neticesinde ortaya çıkan banka üzerinde çözümleme faaliyetlerini devam ettirmeyi amaçlamaktadır.

Fon bankalarının birleştirilmesi, çözümleme maliyetini ve çözümlemede gereksinim duyulan insan kaynağı ihtiyacını azaltma imkânını sağlamasının yanında, birleşik bankanın satılabilirliğini de artırmaktadır.

Fon bankalarının birleştirilmesi sürecinde, birleşen bankaların hisselerinin Fonda olması nedeniyle, Fonun iradesi daha fazla ön plana çıkmaktadır. Buna paralel olarak, sürecin planlanması ve işlemlerin yapılış süresi de Fon tarafından yönetilebilmektedir.

1.9.1.1. Hazırlık Çalışmaları

Hisseleri Fona ait olan bir bankanın başka bir Fon bankası ile birleştirilmesine Fon Kurulu tarafından karar verilmektedir. Alınan Fon Kurulu kararına istinaden devredilen bankaların tüm aktif ve pasiflerinin devralan bankada birleştirilmesi süreci başlamaktadır. Devredilen ve devralınan bankaların hisselerinin tamamının Fon mülkiyetinde olması nedeniyle, devralınan aktif ve pasifler için değerlendirme yapılmaması ve devredilen bankaların külli halefiyet prensipleri çerçevesinde kayıtlı defter değerinden devredilmesi genel yöntem olarak benimsenmektedir.

Söz konusu Fon Kurulu kararı aynı zamanda devir suretiyle birleşmenin şartlarını da belirlemektedir. Buna göre, Fon Kurulu kararında devir suretiyle birleştirme işlemlerinin hangi tarihe kadar gerçekleştirileceği belirtilirken, genel olarak devredilen bankalardaki mevduat, kredi, sözleşmeler, yükümlülükler, şube, temsilcilik, personel, yeni sermaye yapısı gibi hususlar da düzenlenmektedir.

Ayrıca, söz konusu Fon Kurulu kararında devir işlemlerinin sağlıklı bir şekilde sonuçlandırılmasını teminen, devir işlemlerinin gerçekleştirilmesi için devralan bankanın yönetim kuruluna veya banka ortak yönetim kuruluna yetki verilmekte ve söz konusu yetkinin kapsamı belirtilmektedir.

Fon Kurulu kararının her iki bankaya da bildirilmesinin ardından, devredilen ve devralan bankalar tarafından hazırlık çalışmalarına başlanmaktadır.

Devredilen Banka Tarafından Yapılan Çalışmalar: Devredilen bankada yapılacak genel kurul neticesinde, birleşmeye ilişkin Fon Kurulu kararı doğrultusunda devir bilançosu tespit edilerek, bankanın tüm aktif ve pasifiyle külli halefiyet prensipleri çerçevesinde kayıtlı defter değeri ile devredilmesine, tüm hak ve yükümlülüklerinin hukuken devrinin sağlanmasına ve bankanın bu suretle tüzel kişiliğinin sona ermesi ile ticaret sicilinden kaydının terkinine ve keyfiyetin tescil ve ilanına karar verilmektedir.

Devralan Banka Tarafından Yapılan Çalışmalar: Devralan banka birleşmeye ilişkin Fon Kurulu kararı doğrultusunda ve alınan kararda belirtilen yetki çerçevesinde, birleşme ile devir işlemlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesinden sorumludur. Bu kapsamda, devralan banka devredilen bankanın gayrinakdi yükümlülükleri ile birlikte tüm aktif ve pasifinin devralınmasından, devralma esnasında bilgi işlem sistemlerinin uyumlulaştırılmasından, birleşme sonucunda artan sermayenin Fon adına kaydedilmesinden, devir sonrasında kendisine intikal eden aktif değerlerden ihtiyaç fazlasının satılmasından, devredilen bankada çalışmakta olan personel hakkında birleşmeye ilişkin Fon Kurulu kararı çerçevesinde işlem gerçekleştirilmesinden, devredilen bankanın şubelerinin ve yurt dışı temsilciliklerinin kendi şubelerine ve yurt dışı temsilciliklerine dönüştürülmesinden sorumludur.

1.9.1.2. Devredilen Bankanın Tüzel Kişiliği İle İlgili İşlemler

Genel Kurul: TTK uyarınca, bir anonim şirketin diğer bir anonim şirket ile birleşmesi için genel kurul kararı alınması şartı aranmaktadır. Bankacılık mevzuatında Fona bankayı birleştirme yetkisi tanınmış olmakla birlikte, ticaret mevzuatından kaynaklanan prosedürün de tamamlanmasını teminen, devredilen banka tarafından genel kurul yapılmakta ve genel kurulda alınan birleşme kararı üzerine gerekli hukuki sözleşme ve işlemler yapılarak birleşme işlemi tamamlanmaktadır.

Ticaret Sicilinden Terkin: Birleşme işleminde, devredilen bankanın tüzel kişiliği sona ermekte ve devralan banka devraldığı bankanın külli halefi durumuna gelmektedir. Tüzel kişiliği sona eren bankaya ilişkin son aşamada gerçekleştirilecek işlem ise, bankanın ticaret sicilinden terkininin sağlanmasıdır. Bu amaçla Fon tarafından Ticaret Sicil Müdürlüğüne yapılan başvuru üzerine banka ticaret sicilinden terkin edilmekte ve böylece hukuk alemindeki varlığı sona ermektedir.

1.9.1.3. Fiili Devir İşlemleri

İki Fon bankasından birinin diğeri bünyesinde devren birleştirilmesi söz konusu olduğunda, devir işlemleri ayrı bir değerlendirme çalışması yapılmaksızın, banka varlıklarının kayıtlı defter değeri üzerinden yapılmaktadır. Bu şekilde, devir işlemlerinin daha etkin ve süratli bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Bilanço hesaplarının kaydi devrini müteakip fiziki devir işlemlerine geçilmekte, hukuki evrak ve diğerkıymetler fiziki olarak da devralan banka lokasyonlarına intikal ettirilmektedir.

1.9.2. Başka Bir Bankayla Birleştirme

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar kapsamında Fonun, kendisine devredilen bir bankayı bankacılık faaliyetlerine devam eden ve birleşme konusunda istekli olan kamu veya özel sermayeli bir bankayla birleştirme yetkisi de bulunmaktadır.

Bu yöntemle, Fona devredilen bankaların kredi ve mevduat ilişkileri başta olmak üzere faaliyetlerinin sistem içerisinde devam etmesi sağlanmakta ve Fonun fazlaca zaman, emek ve parasal maliyete katlanmadan bankayı çözümlemesi amaçlanmaktadır.

Fona devredilen bir bankanın, bir kamu bankası ile birleştirilmesi, yasal düzenlemeler ile de söz konusu olabilmektedir. Bu kapsamda, Fona devredilen Pamukbank'ın, 16 Temmuz 2004 tarih ve 5230 sayılı "Pamukbank Türk Anonim Şirketinin Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketine Devri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" kapsamında tüm aktif ve pasifleriyle Halk Bankası'na devredilmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

1.10. FONA DEVREDİLEN BANKANIN TASFİYESİ

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda, Fona devredilen bankaların tasfiyesi iki durumda söz konusu olabilmektedir. Bunlar, bankaların iradi tasfiyesi ile varlık ve yükümlülükleri başka bankaya devredilen bankaların faaliyet izinlerinin kaldırılarak tasfiyesidir.

1.10.1. İradi Tasfiye

Bankalar esas itibarıyla TTK kapsamında faaliyet gösteren kuruluşlar olduğundan, anılan kanun kapsamında iradi olarak tasfiyeye girmelerinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Fon uygulamaları dikkate alındığında, Fona devredilen bir bankanın, devir, satış veya birleştirme yöntemleri ile sisteme yeniden kazandırılması, Fon tarafından temel yöntemler olarak benimsenmekle birlikte, banka hakkında, idari, teknik veya hukuki nedenlerle bu yöntemlerin uygulama imkanının olmaması veya yapılan uygulamaların sonuçsuz kalması halinde, bankanın iradi tasfiyesi de bir çözümleme yöntemi olarak uygulanabilmektedir.

Bankaların iradi tasfiyesi, genel olarak TTK hükümleri kapsamında yürütülmekle birlikte, bankacılık mevzuatında, bankaların iradi tasfiyesine ilişkin bazı özel nitelikte düzenlemeler de yer almaktadır.

4389 Sayılı Kanun, Türkiye'de faaliyette bulunup da faaliyetlerine son vermek ve tasfiye olmak isteyen bankalara, tasfiye halini Türkiye çapında basımı ve dağıtımını yapılan en az iki gazete ile ilan etme, tasfiye halini mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara tebliğ etme ile ellerinde bulunan aynı ve nakdi her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap bakiyelerini ve sair borçlarını, vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin iki ay içinde iade ve bu süre içerisinde sahibi başvurmamayan aynı ve nakdi her türlü mevduat, emanet ve alacakları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna tevdi etme zorunluluğu getirmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bu kapsamda kendisine tevdi edilen değerleri takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süre ile her yıl başında usulüne göre ilan etmek suretiyle saklamakta, son ilan tarihinden itibaren altı ay içinde aranmayan bu değerler Fona gelir kaydedilmektedir. Diğer taraftan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, tasfiye işlemlerini denetlemeye ve ilgililerden gerek göreceği her türlü belge ve bilgiyi istemeye de yetkilidir.

5411 Sayılı Kanunda da bankaların faaliyetlerine son vermelerinin ve tasfiyelerinin BDDK'nın iznine ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun denetimine tabi olduğu belirtilerek, 4389 Sayılı Kanunda yer alan esaslar büyük  l de korunmuştur.

5411 Sayılı Kanun kapsamında yapılacak iradi tasfiyeye ilişkin usul ve esaslar, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından hazırlanarak 1 Kasım 2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan "Bankaların İradi Tasfiyeleri Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmiştir.

Hisselerinin tamamı veya çoğunluğu Fona ait olan bir bankanın iradi tasfiyesi Fon eliyle yürütülmektedir. Bu kapsamda yapılan banka tasfiyesi, Fon tarafından belirlenen tasfiye memurları tarafından ve Fonun gözetim ve denetimi altında gerçekleştirilmektedir.

Bankanın tasfiyesinin kısa sürede ve etkin bir biçimde tamamlanmasına yönelik olarak; Fonun  nc l Ğunde banka tarafından bir tasfiye planı hazırlanmakta, söz konusu plan, banka yönetim kurulunda kabul edildikten sonra uygulamaya konulmakta, plan dahilinde, banka bilançosunun daha likit hale getirilmesi, kredilerinin ve tahsili gecikmiş alacaklarının hızla tahsil edilmesi, gayrimenkul ve menkuller ile iştiraklerinin elden çıkartılarak aktifinin ve bilanço dışı yükümlülüklerinin tasfiye edilmesi ve dava süreçlerinin yürütülmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmekte ve tasfiye memurları tarafından y r t len faaliyetler ile banka tarafından yapılan geri bildirimler Fon tarafından yakından izlenmektedir.

1.10.2. Varlık ve Yüklümlükleri Başka Bir Bankaya Devredilen / Satılan Bankaların Faaliyet İzinlerinin Kaldırılarak Tasfiyesi

Fona temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen bir bankanın hisselerini devralmaksızın aktif ve pasiflerini kurulacak bir bankaya veya istekli bankalardan birine devretme ve aktif ve pasifleri üçüncü kişilere devredilen bankaların faaliyet izninin kaldırılmasını BDDK'dan isteme yetkisi verilmiştir.

Bu kapsamda faaliyet izni BDDK tarafından kaldırılan bankalar, 5411 Sayılı Kanun hükümleri kapsamında tasfiye edilmektedir.

Bu durumda Fon, aktif ve pasif arasındaki devir farkını banka nezdindeki sigortalı mevduatı geçmeyecek şekilde üstlenebilecek ve üstlendiği tutar kadar iflas masasına imtiyazlı alacaklı olarak iştirak edebilecektir.

2. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARIN ÇÖZÜMLENMESİ

2.1. FAALİYET İZİNİN KALDIRILMASI KAVRAMI

Bankaları anonim şirketlerden ayıran temel özellik, bankalara özgü işlemleri yapma yetkisine sahip olmalarıdır. Bankalar, bankacılık işlemleri yapma yetkisine ve eğer banka mevduat bankası ise mevduat kabul etme yetkisine sahip olan şirketlerdir. Bu yetki ise, kanunlarda gösterilen kamu otoritesi tarafından verilmektedir. 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda bu izni verme yetkisi BDDK'ya tanınmıştır.

Bu izin;

- 70 Sayılı KHK ve 3182 Sayılı Kanunun ilk ve 512 Sayılı KHK ile değişik halinde, mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izni,
- 3182 Sayılı Kanunun 538 Sayılı KHK ile değişik halinde ve 4389 Sayılı Kanunda, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni,
- 5411 Sayılı Kanunda faaliyet izni

olarak adlandırılmaktadır.

Bu yetkilerinden dolayı mevzuatımızda, “banka” vasfını haiz olan bir anonim şirketin, mali durumunun düzeltilemeyecek derecede bozulması halinde başvurulacak nihai çözüm, bu anonim şirketin bankacılık vasfına son verilmesi olarak öngörülmüştür. Bankanın “faaliyet izninin kaldırılması” olarak adlandırılan bu nihai çözüm, kendine has sonuçları da içeren bir hukuki kavram niteliğini taşımaktadır.

Halihazırda Fon nezdinde iflas süreci devam eden bankaların Fona devir tarihleri itibarıyla tabi oldukları düzenlemeler farklılık gösterdiğinden, bu bölümde faaliyet izninin kaldırılması kavramı 3182, 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar açısından ana hatlarıyla ayrı ayrı incelenmektedir.

2.1.1. 3182 Sayılı Kanunda Faaliyet İzninin Kaldırılması

Mülga 3182 Sayılı Kanunda, mali durumu bozulan bankalar hakkında bazı tedbirlerin alınması öngörülmüş, bu tedbirlere rağmen bankanın mali durumunun düzelmemesi halinde ise son aşamada uygulanacak işlemlerden biri olarak bankanın faaliyet izninin kaldırılması öngörülmüştür.

3182 Sayılı Kanunun mevduat sigortasının sonuçlarını, bu kapsamda da bankaların faaliyet izinlerinin kaldırılmasını ve iflasını düzenleyen 68. maddesi, 512 ve 538 Sayılı KHK'lar ile değişikliğe uğramış ve anılan Kanunun ilk halinde öngörölen sistem de ana hatlarıyla korunmakla birlikte bazı noktalarda değişikliğe uğramıştır.

3182 Sayılı Kanunda, belirtilen tedbirlerin tamamı veya bir kısmı uygulanmasına rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine imkan görölmeyen veya mali bünyesinin bu tedbirler uygulansa dahi güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğu tespit edilen bir bankanın faaliyet izninin kaldırılması, faaliyet izni kaldırılan bir bankanın yönetim ve denetiminin geçici olarak bir bankaya veya TMSF'ye devredilmesi öngörölmüştür.

Hazinenin bağlı olduğu Bakan, faaliyet izni Bakanlar Kurulu kararı ile kaldırılmış olan bir bankanın yönetim ve denetimini TMSF veya bir bankaya geçici olarak devretmektedir. Faaliyet izni kaldırılan bir bankanın yönetim ve denetimi bir bankaya devredildiği anda; o bankanın organlarının görevlerinin sona ermesi kanun gereğidir. 3182 Sayılı Kanunun uygulandığı dönemde faaliyet izni kaldırılan bankaların tasfiyesinde Fonun değil, büyük bir bankanın görevlendirildiği görölmektedir.

Faaliyet izni kaldırılan bankanın tüzel kişiliği devam etmekte, geçici yönetimi devralan banka, izni kaldırılan bankayı temsilen tüm işlemleri yürütmektedir. Geçici yönetim ve denetimi üstlenen bankanın yetkileri ve görevleri sınırlı olup;

- Tasarruf mevduatı sahiplerine sigorta kapsamında gerekli ödemelerin yapılması,
- Banka aleyhine sonuç yaratmayan başlamış işlemlerin sonuçlandırılması,
- Bankadan alacaklı olan kişilerin hak ve menfaatlerinin korunması,
- Kredilerin ve diğer alacakların tahsiline devam edilmesi

olarak belirtilmiştir.

Yetkisi kaldırılan banka ile alacaklıları arasında ihtilâf çıkması halinde muhatap, faaliyet izni kaldırılan ancak tüzel kişiliği devam eden banka olmakta, geçici yönetimi üstlenen bankaya karşı dava açılmamaktadır.

Faaliyet izninin kaldırılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazetede yayımından itibaren faaliyet izni kaldırılan banka aleyhine icra takibi yapılamadığı gibi, devam eden icra takipleri de Fonun iflas talebinin mahkemece kabul veya reddedildiği tarihe kadar durmaktadır.

Faaliyet izni kaldırılan banka aleyhine icra takipleri durduğundan, bankaya ödeme emri veya icra emri gönderilemeyecek, ihtiyati veya kesin haciz uygulanamayacaktır. Aynı şekilde banka aleyhine ihtiyati tedbir uygulanamayacağını da kabul etmek gerekir. Buna karşılık banka aleyhine dava açılabilir veya daha önce açılmış olan davalar devam edecektir.

3182 Sayılı Kanunda, faaliyet izni kaldırılan banka nezdinde bulunan tasarruf mevduatının Fon tarafından karşılanacağı öngörülmüş ve Fona sigortaya tabi mevduatını ödediği bankanın iflasını talep etme yetkisi verilmiştir. Fon, ödediği tasarruf mevduatı için, tasarruf mevduatı sahipleri yerine bankanın iflasını isteme ve iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatı ile iştirak etme yetkisine sahiptir.

Fonun iflas talebinde bulunabilmesi için, mudilere ödemedede bulunması ön şart olarak kabul edilmiştir. Kanunda geçen “mevduat sahipleri yerine” ibaresi ile kastedilen, onların haklarına halef olarak Fonun alacaklı duruma girmesidir.

Fon iflas talebini, 2004 Sayılı Kanun hükümlerine göre yapmaktadır.

2.1.2. 4389 Sayılı Kanunda Faaliyet İzninin Kaldırılması

Mülga 4389 Sayılı Kanunda mali durumu bozulan bankalara ilişkin BDDK tarafından alınacak tedbirler belirtilmiş, alınan tedbirlere rağmen bankanın mali durumunun düzelmemesi veya bu önlemler uygulansa dahi düzelmeyeceğinin tespiti halinde ise BDDK'ya, bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini Fona devretme veya bankacılık işlemleri yapma ve/veya mevduat kabul etme iznini kaldırma yetkisi verilmiştir.

4389 Sayılı Kanunda, bir bankanın faaliyet izninin kaldırılma sebepleri, anılan kanunda belirtilen bankanın mali bünye bozukluğu nedeniyle Fona devrinin sebepleri ile aynıdır. Bu nedenle, bu bölümde bankanın faaliyet izninin kaldırılma sebepleri ayrıca incelenmeyecektir.

3182 Sayılı Kanun döneminde Bakanlar Kuruluna ait olan faaliyet iznini kaldırma yetkisi 4389 Sayılı Kanunla BDDK'ya geçmiştir. 4389 Sayılı Kanunda, bankanın

Fona devrinden sonra da faaliyet izninin kaldırılabilereği durumlar dñzenlenmiřtir. Anılan kanun açısından, bir bankanın Fona devredilmesi kararı, bankanın faaliyet izninin kaldırılması ihtimalini bertaraf etmemektedir. Fon, kendisine devredilen bankanın devir tarihi itibarıyla bilançosunu ıkaracak ve bilanço bankanın aktif ve pasifinin diğer bir bankaya devrine müsait değilse, bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını BDDK'dan talep edebilecektir. BDDK tarafından, bankanın faaliyet izninin kaldırılmasına karar verilmesi halinde, bu banka hakkında da tasfiye hñkñmleri uygulanmaktadır.

Fonun, kendisine devredilen bankanın aktif ve pasiflerini bir diğer bankaya devretmesi veya bankanın mali sisteme kazandırılmasının mümkün olmaması durumlarında da bankanın faaliyet izninin kaldırılmasını BDDK'dan isteyebilme yetkisi bulunmaktadır.

4389 Sayılı Kanunda, faaliyet izni kaldırılan bir bankanın yönetim ve denetimi başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Fona intikal etmektedir. Bu düzenleme ile, 3182 Sayılı Kanun döneminde var olan bankanın yönetim ve denetimini başka bir bankaya devretme yetkisi ortadan kaldırılmıştır.

Diğer taraftan, 4389 Sayılı Kanunda da bir bankanın faaliyet izninin kaldırılmasının o bankanın organlarını -özellikle yönetim kurulu, denetim kurulu ve genel kurul- nasıl etkileyeceği belirtilmiş değildir. Yönetim ve denetimin Fona devri ile birlikte, izni kaldırılan bankanın yönetim ve denetim kurulu üyelerinin kanundan ötürü görevlerinin sona erdiğinin kabulü gerekmektedir.

Faaliyet izni kaldırılan bankanın tüm organlarının görev ve yetkisi sona erdiğinden, bankanın genel kurulunun toplantıya ıağırılması ve karar alması söz konusu değildir.

3182 Sayılı Kanun ile faaliyet izni kaldırılan bankalar hakkında icra takiplerinin duracağı belirtilmiş iken, 4389 Sayılı Kanun ile faaliyet izni kaldırılan bankanın, faaliyet izninin kaldırıldığına ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren banka hakkındaki ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas takibatının duracağı hñkme bağlanmıştıdır. Buna göre yeni takip yapılamayacağı gibi başlamış takiplerin de durması gerekmektedir. 4389 Sayılı Kanunda, faaliyet izninin kaldırılmasının bankanın tarafı olduğu davalara etkisi konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır.

Fon, bankanın faaliyet izninin kaldırılmasından sonra, mevduat sahipleri ile diğer alacaklıların korunması için gerekli tedbirleri alma yetki ve görevine sahiptir. Faaliyet izninin kaldırıldığı tarihten itibaren bankanın alacaklıları, alacaklarını 3. kişilere temlik edemez veya bu sonucu doğurabilecek işlemleri yapamazlar.

Bu yetkilerin temel amacı, Fon tarafından başlatılacak ve yürütülecek iflas prosedürü öncesinde bankanın malvarlığını mümkün olduğunca koruyabilmektir. Zira kanun koyucu iflası öngörerek, bütün alacaklıları kapsayan toptan bir çözümü benimsemiştir.

Faaliyet izni kaldırılan bir bankanın Fon tarafından –münhasıran- iflasının talep edilmesi, ancak mahkeme tarafından iflasa karar verilmemesi halinde bankanın iradi tasfiyesi öngörülmüştür.

4389 Sayılı Kanun, 3182 Sayılı Kanun döneminde iflas etmiş olup da iflas işlemleri devam eden bankalarla ilgili işlemler hakkında da düzenleme yaparak, tamamlanan işlemler hariç iflas işlemlerinin 4389 Sayılı Kanuna göre devam ettirileceğini öngörmüştür.

2.1.3. 5411 Sayılı Kanunda Faaliyet İzninin Kaldırılması

Yürürlükteki 5411 Sayılı Kanun, faaliyet izni kaldırılan bankalara ilişkin izlenecek prosedürü ve Fonun yetkilerini büyük ölçüde 4389 Sayılı Kanuna paralel olarak düzenlemiştir;

- Faaliyet izninin kaldırılmasına ilişkin BDDK kararının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren, banka hakkındaki ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas takibatı durur ve yeni icra ve iflas takibi yapılamaz.
- Fon, faaliyet izni kaldırılan bankadaki sigortalı mevduatı ve sigortalı katılım fonunu doğrudan veya ilan edeceği başka bir banka aracılığı ile ödeyerek, mevduat ve katılım fonu sahipleri yerine bankanın doğrudan doğruya iflasını ister.
- Fon, faaliyet izni kaldırılan veya Fona devredilen bankada mevduat ve katılım fonu sahipleri ile diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik gerekli göreceği her türlü tedbiri alır.
- Faaliyet izni kaldırılan bankanın hâkim ortakları ve tüzel kişi ortaklarının sermayesinin yüzde onundan fazlasına sahip gerçek kişi hissedarları ve

yöneticilerinin mal, hak ve alacaklarına Fonun talebi üzerine mahkeme tarafından teminat şartı aranmaksızın ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulabilir, bu kişilerin yurt dışına çıkışları yasaklanabilir.

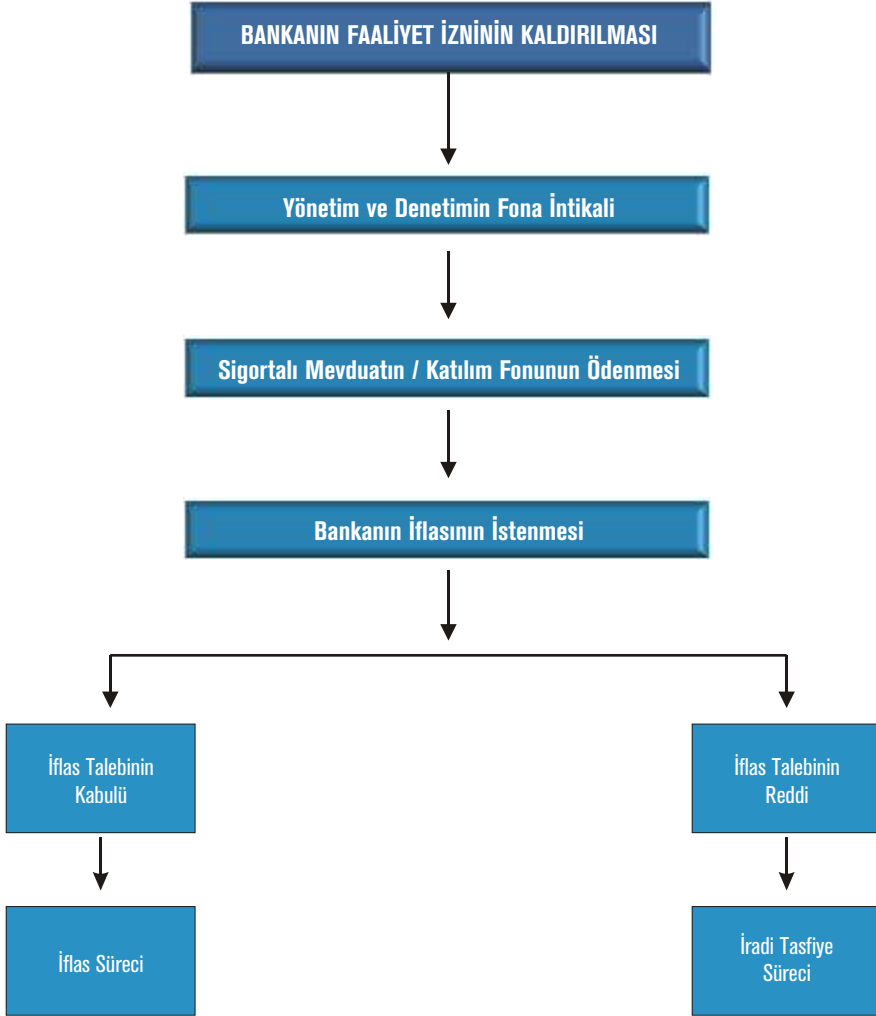
- Faaliyet izninin kaldırıldığı tarihten itibaren bankanın alacaklılarından daha önce temlik yoluyla alacak edimiş borçlular, edindikleri alacaklar ile bankaya olan borçlarının takasının yapılması veya mahsup edilmesi talebinde bulunamaz. Bu sonucu doğuracak takas ve mahsup işlemleri banka açısından geçersizdir.

5411 Sayılı Kanunla getirilen önemli farklılıklardan birisi, katılım bankalarının da faaliyet izninin kaldırılmasından sonra mevduat bankalarının tabi olduğu usule uygun olarak Fon tarafından tasfiye edilmelerinin öngörülmüş olmasıdır.

Bu bağlamda, 5411 Sayılı Kanun ile birlikte, faaliyet izni kaldırılan katılım bankaları, uhdelerinde bulunan gerçek kişilere ait katılım fonları Fon tarafından hak sahiplerine ödenerek, mahkemece iflasına karar verilen hallerde Fon tarafından iflas tasfiyesine, iflasına karar verilmeyen hallerde de yine Fon tarafından iradi tasfiyeye tabi tutulacaklardır.

İflas kararı verilmeyen hallerde bankanın iradi tasfiyesi, banka genel kurul kararı aranmaksızın ve TTK'nın anonim şirketlerin infisah ve tasfiyeye ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın tasfiye kurulu üyelerinin Fon tarafından atanması suretiyle gerçekleştirilir.

ŞEKİL 9: FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKANIN TASFİYESİ

2.1.4. Faaliyet İzni Kaldırılan Bankanın Durumu

Faaliyet izni kaldırılan banka, artık bankacılık işlemleri yapamamakta ve mevduat kabul edememektedir. Oysa, Fona devredilen bankaların bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme hakları devam etmektedir.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda, faaliyet izni kaldırılan bir bankanın yönetim ve denetimi de Fona intikal etmektedir. Ancak, Fona devirden farklı olarak, faaliyet izni kaldırılan bankanın iflası talep edilmekte ve mahkeme tarafından iflas kararı verilmesi halinde, Fon eliyle banka tasfiye edilmektedir. Bu kapsamda Fona devrin amacı bankanın sisteme kazandırılması olduğu halde, faaliyet izninin kaldırılmasının amacı bankayı sistemin dışına çıkarmaktır.

Faaliyet izni kaldırılan bir banka, bankacılık işlemleri yapamadığından, esasen banka statüsünü kaybetmiş bulunmaktadır. Bununla birlikte, bankanın tüzel kişiliği anonim şirket olarak devam etmektedir. Ayrıca iflas kararı verilmesi halinde tüzel kişiliği yalnızca tasfiye amacı doğrultusunda sınırlı olarak devam etmekte ve banka unvanının başına “Tasfiye Halinde” ibaresi eklenmektedir.

Bu kapsamda faaliyet izninin kaldırılması, bankanın mali durumunun rehabilite edilmek suretiyle dahi sisteme kazandırılmayacak derecede bozulmuş olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler ışığında, bankanın faaliyet izninin kaldırılması durumu “Fona Devir” kavramının kapsamına girmemekte olup faaliyet izni kaldırılan bankalarda izlenecek çözümlene süreçleri, iflas ve tasfiyedir.

Faaliyet izni kaldırılan bankaların iflas ve tasfiyesine ilişkin gerek 4389 Sayılı Kanunda, gerekse 5411 Sayılı Kanunda özel nitelikte düzenlemeler yer almaktadır. Bu nedenle, bahse konu bankaların iflas ve tasfiyesi de bazı noktalarda 2004 Sayılı Kanundan ayrılmaktadır.

Fon faaliyet izni kaldırılan bankaların hisselerini devralmadığından, bankanın maliki durumunda değildir. Banka hisseleri hukuki olarak faaliyet izninin kaldırılmasından önceki sahiplerine ait olmaya devam etmekte, bununla birlikte, bu kişilerin banka hisseleri üzerinde tasarruf yetkisi bulunmamaktadır.

2.2. FAALİYET İZİNİNİN KALDIRILMASINI TAKİBEN GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLEMLER

Bir bankanın faaliyet izninin kaldırılması ile birlikte, bankaya ilişkin yeni bir hukuki statü başlamakta ve Fonun bu banka üzerinde bazı özel yetkiler kullanması söz konusu olabilmektedir. Bu yetkiler kapsamında Fonun gerçekleştirdiği işlemlere aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

2.2.1. Banka Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin Değiştirilmesi

Bankanın faaliyet izninin kaldırılması ile bankanın yönetim ve denetimi Fona intikal etmektedir. Bu kapsamda BDDK'nın Fona devir kararını müteakiben alınan Fon Kurulu kararı ile, bankanın halihazırdaki yönetim ve denetim kurulu üyelerinin yerine yeni yönetim ve denetim kurulu üyeleri atanmaktadır.

Fonun, faaliyet izni kaldırılan bankaların yönetim ve denetim yetkisini kullanması kanun gereği olduğundan, yeni yönetim ve denetim kurulu üyelerinin atanmasında TTK hükümlerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Atanan yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- Bankayı temsil ve idare etmek,
- Bankanın, yeni çalışma organizasyonunu oluşturmak, gerekli atama ve görevlendirmeleri yapmak,
- Devir ve dönem bilançoları ile kâr zarar cetveli ve diğer mali tabloları mevzuat hükümleri gereğince çıkarmak,
- Banka alacaklarını tahsil ve borçlarını tespit etmek,
- Banka aktiflerini paraya çevirmek,
- Bankacılık faaliyeti dışında kalan mutad iş ve işlemleri yapmak,
- Fon Kurulu tarafından verilecek diğer işleri yerine getirmek.

Atanan denetim kurulu üyelerinin görev ve yetkileri ise TTK'nın ilgili maddelerinde belirtilen görev ve yetkileri ifa etmek ve Fon Kurulu tarafından verilecek denetimle ilgili diğer işleri yerine getirmektir.

2.2.2. Koruma Tedbirlerinin Alınması ve Varlıkların Satışı

Fon tarafından atanan yönetim kurulu, bankanın kasa mevcudunu, menkul değerlerini, kıymetli evraklarını, nazım hesaplarda izlenen kıymet ve benzeri mevcudunun sayım ve mutabakatını yapmakta ve bankanın bütün mal ve haklarının korunması için gerekli tedbirleri almaktadır.

Mevduat sahiplerinin ve diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik olarak, banka masraflarının azaltılması ve verimliliğın artırılması amacı ile banka mal varlığına dahil olan ve ihtiyaç dışında kalan menkul, gayrimenkul, hak ve alacakların satışı ve paraya çevrilmesi de banka yönetimi tarafından gerçekleştirilmektedir.

2.2.3. Hâkim Ortaklara İlişkin İşlemler

Faaliyet izni kaldırılan bankalarda, banka hâkim ortağına ilişkin; hakim ortağın diğer bankalardaki ortaklık haklarının kullanımı, mal beyanı istenmesi, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir işlemleri ile kullanılan banka kaynağının iade ve tazmininin talep edilmesi vb. işlemlere ilişkin usul ve esaslar, yönetim ve denetimi Fona devredilen ve faaliyet izni devam ettiği için çözümleme sürecinde bulunan bankalarda gerçekleştirilen işlemlere ilişkin usul ve esaslarla ortak hükümlere tabi olduğundan, kitabın bu bölümünde ayrıca yer verilmemiştir.

Faaliyet izni kaldırılan bankalarda bu süreçlerdeki tek farklılık, Fon tarafından verilen süre içinde iade ve tazmin edilmeyen banka kaynaklarının 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmesidir.

2.3. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARDA SİGORTALI MEVDUAT VE KATILIM FONUNUN TESPİTİ VE ÖDENMESİ

Bir bankanın faaliyet izninin kaldırılmasının en önemli sonucu, faaliyet izni kaldırılan banka nezdindeki sigortalı mevduat ve katılım fonunun hak sahiplerine ödenmesidir. Mevduat sigortacılığında, mevduat ve katılım fonunun ödenebilmesi için ön koşul bankanın faaliyet izninin kaldırılması olup mudilere yapılacak sigorta tazmin ödemesi bu noktada gündeme gelmektedir.

2.3.1. Sigortalı Mevduat ve Katılım Fonunun Tespiti

Bir bankanın faaliyet izninin kaldırılmasından sonra Fon tarafından, banka nezdinde bulunan sigortalı mevduatın ve katılım fonunun hak sahiplerine ödenmesine başlanmadan önce, bu mevduat ve katılım fonunun doğru şekilde tespit edilmesi Fon açısından büyük önem taşımaktadır.

Faaliyet izni kaldırılan bankaların kayıtlarının düzenli olmaması veya banka nezdindeki sigortalı mevduat ve katılım fonunun olduğundan farklı gösterilmesi amacıyla bankanın bilgi işlem ve muhasebe sistemlerinde yapılan usulsüz işlemler, Fonun tespit çalışmalarında önemli sorunlar yaratabilmektedir.

Faaliyet izni kaldırılan banka nezdindeki, doğruluğu hiç bir şüpheye yer vermeyecek sigortaya tabi mevduat ve sigortaya tabi katılım fonunun tespiti için, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonun sağlanması, bu kurum ve kuruluşlardan sağlanacak bilgi ve belgelerle Fon nezdindeki bilgi ve belgelerin karşılaştırılması ve birleştirilmesi ile bu amaçlara hizmet edecek teknik ve idari alt yapının oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Faaliyet izni kaldırılarak yönetim ve denetimi Fona intikal eden banka nezdinde bulunan sigortalı mevduat ve sigortalı katılım fonlarının doğruluğu; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile adli ve idari mercilerin tespitleri ve alınan kararları, hesap sahipleri tarafından ibraz edilen belgeler, Fon nezdinde tutulan kayıtlar, banka kayıtları ve ilgili diğer belgeler esas alınarak tespit edilmektedir.

Fonun tespit çalışmalarında dikkat ettiği hususlardan biri de, tespit çalışmalarının ve akabinde ödeme işlemlerinin mümkün olan en kısa sürede tamamlanarak, mevduat sahiplerinin alacaklarına ulaşmasını sağlamaktır.

Yürürlükteki mevzuat kapsamında tespit edilen mevduat ve katılım fonunun sigorta kapsamındaki kısmının tespiti ve ödeme süresi, bankanın faaliyet izninin kaldırıldığı tarihten itibaren 3 aydır. Gerektiğinde bu süre 3 ay uzatılabilir. Zorunlu nedenlerle üç aylık uzatma süresinin yetersiz kalması halinde bu süre Fon Kurulunca her biri üç ayı geçmemek üzere iki kez daha uzatılabilmektedir.

2.3.2. Sigortalı Mevduatın Ödenmesi

Mudilere ödemeler, Fon Kurulu kararı ile doğrudan veya Fon tarafından ilan edilecek bir banka aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Ödemelerin bir banka aracılığıyla yapılmasına karar verilmesi halinde, Fon ile ödemeye aracılık edecek banka arasında, ödemeye ilişkin hususlarda bir sözleşme imzalanmaktadır.

Yargı veya icra organları tarafından haklarında haciz ve/veya tedbir kararı bulunan hak sahiplerinin hesapları, yargı veya icra organlarının, tedbirin veya haczin kaldırılmasına dair kararına kadar hak sahiplerine ödenmemekte, ödemelere bir bankanın aracılık etmesi halinde hesap, üzerindeki takyidatlarla birlikte ilgili bankaya blokeli olarak gönderilmektedir.

2.3.3. Fonun Mevduat Farkına İlişkin Görev ve Yetkileri

Banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tabi mevduat ve katılım fonu tutarı ile Fon tarafından tespit edilen mevduat ve katılım fonu tutarı arasında fark bulunması halinde, söz konusu farkın tahsiline ilişkin olarak 4969 Sayılı Kanun ile Fona özel bazı yetkiler verilmiştir. 5411 Sayılı Kanun ile de korunan bu yetkiler aşağıda yer almaktadır.

2.3.3.1. Tedbir Talep Etme

Fonun bankada yaptığı incelemeler sonucunda; banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tabi mevduat ve katılım fonu tutarı ile Fon tarafından tespit edilen mevduat ve katılım fonu tutarı arasında fark bulunması halinde, Fonun talebi üzerine ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimi tarafından söz konusu fark nispetinde;

- Bankanın yöneticileri ile hâkim ortaklarının, kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait bankalar ve banka dışı mali kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki, kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere, hak ve alacakları, DTH, kredi kartı ve ATM kartları hesapları dahil tüm banka hesaplarının dondurulmasına,

- Kara, hava ve deniz taşıtları dahil her türlü taşınır ve taşınmaz, kıymetli evrak ve yurt içi veya yurt dışı hazine bonosu, devlet tahvili, hisse senedi, yatırım fonları katılım belgeleri gibi diğer menkul değerlerle, bağımsız ticari işletme, fabrika ve tesisler, bu tesislerin işletilmesine yönelik marka ve lisans hakları, kamu imtiyaz sözleşmelerinden doğan televizyon kanalı, elektrik santrali gibi bir tesisin kurulması ve işletilmesi yetkilerini veren lisans, ruhsat ve işletme hakları ile bu tesisleri lisans hakkına dayanarak veya lisans hakkı bulunmadan kuran ve işleten şirketlere ait hisse senetleri, hak ve alacakların üzerindeki tasarruf yetkisinin tamamen veya kısmen kaldırılmasına,
- Belirtilen tüm mal, kıymetli evrak, nakit ve diğer değerlerin zaptına ve/veya resmi sicillerdeki kayıtları üzerinde ihtiyati tedbir konulmasına, bunların bir tevdi mahalline yatırılmasına ve hak ve alacakların üzerine diğer tedbirlerin konulmasına,
- Bunlar üzerinden edinilmiş her türlü taşınır ve taşınmaz, hak ve alacaklar ile kıymetli evrak, nakit ile bir tesisi işletme ve kurma hakkı veren marka ve lisans hakları, ayrıca bu tesisleri lisans, ruhsat ve işletme hakkıyla veya bu hakları bulunmadan işleten ve kuran ya da hak sahibi niteliğini haiz şirketlere ait hisse senetleri hakkında da belirtilen tedbirlerin alınmasına

karar verilmektedir.

2.3.3.2. Farkın Tahsili

Fon, mevduat farkının tahsiline yönelik olarak, kanunda düzenlenmiş olan özel nitelikli yetkileri kullanma yetkisine sahiptir. Bu kapsamda, şirketlerin yönetim ve denetimlerini devralma, söz konusu mevduat farkını Fon alacağı sayarak 6183 Sayılı Kanun hükümlerini uygulama, ticari ve iktisadi bütünlük satışı yapma gibi özel nitelikli yetkileri kullanarak farkın tahsiline çalışılmaktadır.

Fon belirtilen yetkileri, yukarıda sayılan kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen kişiler hakkında da uygulamaya yetkilidir.

2.4. İFLAS SÜRECİ

2.4.1. İflas Davası Açılması

Bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek üzere 1983 yılında kurulan Fonun esas fonksiyonu, mevduat sigortacılığıdır.

Fonun ödediği tasarruf mevduatı için, tasarruf mevduatı sahipleri yerine geçerek bankanın iflasını isteme yetkisinin temeli de Fonun sigortacılık işlevinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Sigortacılığın temel müesseselerinden biri olan rücu müessesesi, mevduat sigortacısı olan Fon açısından, ödediği mevduat nedeniyle mevduat sahiplerinin yerine geçerek faaliyet izni kaldırılmış olan bankanın iflasını istemesi şeklinde kendisini göstermektedir.

Bu kapsamda Fonun, faaliyet izni kaldırılan bankalardaki sigortaya tabi mevduatı hak sahiplerine ödeyerek onların yerine bankanın iflasını talep etme yetkisi, günümüze kadar yapılan tüm düzenlemelerde korunmuştur. 4389 Sayılı Kanunda ayrıca, bankanın iflasını talep etme görev ve yetkisinin münhasıran Fona ait olduğu düzenlenmiştir.

Fonun sigortacılık işlevinin bir gereği olarak faaliyet izni kaldırılan bir bankanın iflasını isteyebilmesi için, öncelikle banka nezdinde bulunan sigortaya tabi mevduat/katılım fonunu hak sahiplerine ödemesi gerekmektedir. Fon ancak bu ödemeyi yaptıktan sonra bankanın iflasını isteyebilmektedir. Bu kapsamda, özellikle 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda öngörülen, Fonun iflas talep etme yetkisinin bazı özellikleri vardır:

Birinci özellik, faaliyet izni kaldırılan bankanın iflasının, ancak sigortalı mevduat ödenmişse istenebilmesi; aksi halde iflas talebinin reddedilmesidir. Bu şartın amacı, sigorta kapsamındaki tüm tasarruf mevduatını ödemektir.

İkinci özellik, birinci şartın gerçekleşmesi halinde, zaten faaliyet izni kalkmış bulunan bankanın iflasının ancak Fon tarafından istenebileceğidir. İflası talep etmek Fonun hem görevi hem de yetkisidir. Yetki münhasıran Fona ait olup devredilemez ve vazgeçilemez niteliktedir.

Üçüncü özellik, anılan kanunların “doğrudan doğruya iflas” ibaresine yer vermesidir. Diğer bir ifadeyle, Fon iflas talebinde bulunmadan önce, bankaya karşı bir takip başlatmasına gerek olmaksızın, bankanın doğrudan iflasını isteme yetkisine sahiptir.

Dördüncü özellik, Fonun bankanın iflasını mevduat sahiplerinin yerine istemesidir. Bunun anlamı, Fonun, mevduat sahiplerini iflas masasında temsil etmesidir. Fon, iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla katılır ve anılan kanunlar uygulamasıyla sınırlı olmak üzere, 2004 Sayılı Kanunda iflas dairesinin alacaklılar toplantısının ve iflas idaresinin görevleriyle yetkilerine sahip olarak, bankayı adeta tek başına 2004 Sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde tasfiye eder.

Beşinci özellik ise, 2004 Sayılı Kanunun iflasın ertelenmesine ilişkin hükümlerinin uygulanmamasıdır. Ayrıca, alacaklılar iflas kararına müdahale veya itiraz ederek, talebin reddini isteyemezler.

2.4.2. İflas Kararı ve İflasın Açılması

Bankanın iflasına, mahkeme tarafından karar verilmektedir. Mahkemenin iflas kararında göstermiş olduğu tarih ve saatte iflas açılmış olur. İflasına karar verilmiş olan banka müflis olmaktadır.

Türk hukukunda mahkemenin iflas kararı ile birlikte iflas açılmakta ve iflas masası teşekkül etmektedir. İflasın açılmasının gerek müflis, gerek müflisin alacaklıları bakımından bazı hukuki sonuçları vardır. İflasın bu hukuki sonuçları, iflas kararının verilmesi ile doğar. İflas kararının temyiz edilmiş olmasının bu sonuçların meydana gelmesine bir etkisi yoktur.

2.4.2.1. İflas Kararının Bildirimi

4389 Sayılı Kanunla Fona iflas dairesinin tüm görev ve yetkileri de verildiğinden, 2004 Sayılı Kanun kapsamında yapılan iflasın ilanı da Fon tarafından yapılmaktadır. Ancak, anılan madde kapsamında ilan yapma yetkisi 5411 Sayılı Kanunla Fondan alınarak İflas Müdürlüğüne verilmiştir.

Bununla birlikte Fon, faaliyet izni kaldırılan bankanın mahkeme tarafından iflasına karar verilmesi halinde ayrıca bildirim ve duyurularda bulunmaktadır. Bu kapsamda, banka hakkında iflas kararı verilmesi halinde, ilgili mahkemenin iflas kararını bildirmesini takiben Fon, 2004 Sayılı Kanun hükümleri gereğince işlem yapmak ve koordinasyonu sağlamak amacıyla tasfiye işlemlerine başladığı hususunu İflas Müdürlüğüne bildirir ve bu kapsamda yapacağı işlemler hakkında bilgi verilmesini talep eder.

Bankanın iflas tasfiyesinin başladığı hususu, 2004 Sayılı Kanun uyarınca İflas M¼d¼rl¼đ¼ tarafından yapılacak ilandan ayrık olarak, Fon tarafından ulusal çapta yayın yapan en y¼ksek tirajlı beş gazetesinin ikisinde ilan edilir. İlanda, iflas tasfiye işlemlerinin başladığı ve tasfiyenin 5411 Sayılı Kanun ve 2004 Sayılı Kanun h¼k¼mleri uyarınca Fon tarafından yapılacağı hususları yer alır.

2.4.2.2. İflas Masası

İflasin açılması ile birlikte m¼flis bankanın b¼t¼n mal, hak ve alacakları iflas masasını teşkil etmektedir. İflas masasına, iflasın kapanmasına kadar m¼flis bankanın mal varlığı içerisine dahil olan mallar da girer.

Fon, iflas dairesi s¼fatıyla, m¼flisin masaya dahil olan t¼m mal, hak ve alacaklarını teşpit etmekte, bu mal, hak ve alacaklara ilişkin defter tutmakta ve gerekli muhafaza tedbirlerini almaktadır.

Banka, iflasına karar verildikten sonra iflas masasına giren mallar ¼zerinde tasarrufta bulunamamaktadır. Masanın idaresi iflas organlarına aittir.

Masa Mal Varlığı Teşpit alışmaları: 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda, iflas dairesi g¼rev ve yetkisine sahip olarak, masa mal varlığına ilişkin teşpit çalışması yapma yetkisi Fona aittir.

Masanın teşkilinden sonra, Fon tarafından ilk olarak masaya giren mal ve hakların neler olduğu teşpit edilmekte, 2004 Sayılı Kanun uyarınca m¼flis bankaların mal varlığı araştırması işlemlerine başlanmakta, bu kapsamda t¼m tapular, trafik tescil m¼d¼rl¼kleri ve bankalara iflas şerhi m¼zekkeresi g¼nderilmekte, varsa m¼flise ait menkul ve gayrimenkuller ¼zerine iflas şerhinin işlenmesi talep edilmektedir.

Defter Tutulması: Fon, iflas açıldıktan sonra m¼flis bankanın masaya giren mal ve haklarını teşpit ederek deftere kaydetmekte ve deftere kaydedilen mal varlığı değerlerine bakarak iflas tasfiyesinin şeklini belirlemektedir.

Bu deftere ilk ¼nce m¼flis bankanın iflas masasına giren mal ve hakları yazılmakta, bundan başka iflas masasına girmeyen malları da deftere kaydedilmektedir. Banka kayıtlarında ¼¼nc¼ kişilerin m¼lk¼ olarak g¼sterilen veya ¼¼nc¼ kişiler tarafından istihkak iddiasında bulunulan ve iflasın açıldığı anda m¼flis bankanın elinde bulunan mallar da bu deftere yazılmaktadır. M¼flis bankanın taşınmazları ¼zerinde mevcut olup tapu sicilinden anlaşılan ¼¼nc¼ kişilere ait haklar da Fon tarafından deftere işlenmektedir.

Deftere kaydedilen her malın kıymeti de takdir edilmektedir. Masa mal varlığına dahil olan menkul, gayrimenkul ve diğer hakların kıymet takdirleri, Fonun ilgili hizmet birimlerine veya diğer ihtisas sahibi gerçek veya tüzel kişilere yaptırılmaktadır.

İflas idaresi tutulan defter, alacak ve istihkak iddiaları ile sair hususlarda gerekli gördüğü taktirde müflis bankanın eski yöneticilerinin beyanına da müracaat etmektedir.

Masa Mallarının Muhafazası: İflasın açılması ile masa mallarının kaçırılması tehlikesi kendini göstermektedir. Bunu önlemek için Fon, iflas kararının kendisine bildirilmesinden sonra derhal müflis bankanın mallarının muhafazası için gerekli tedbirleri almaktadır.

Müflis mallarının defterinin tutulmasının amacı masa mallarının tespitidir. Bu malları masa mevcuduna alarak muhafaza edebilmek için, mallara el konulması ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

İflas dairesinin ve Fonun, iflas kararını ilan etmesi ve gerekli yerlere bildirmesi, aynı zamanda masa mallarının muhafazası için bir tedbirdir. Bundan başka, özellikle taşınır mallar hakkında, Fon tarafından oluşturulan iflas dairesi veya iflas dairesi sıfatıyla Fonun kendisi, müflis bankanın parasını, kıymetli evrakını, ticari defterlerini ve herhangi bir önemi olan diğer belgelerini ve müflis bankanın üçüncü kişilerin elinde bulunan mallarını muhafaza altına almaktadır. Ayrıca iflas dairesi müflisin mallarının muhafazası için gerekli gördüğü diğer tedbirleri de alabilmektedir.

2.4.3. İflas Süreci ve Fonun Yetkileri

Yukarıda da belirtildiği üzere, iflas eden bir anonim şirketin iflas tasfiyesi süreci 2004 Sayılı Kanunda düzenlenmiştir.

Ancak, bankacılık mevzuatında iflas eden bankaların iflas tasfiyesi süreçleri, esas itibarıyla 2004 Sayılı Kanun hükümlerine tabi kılınmış, bununla birlikte Fona bazı özel yetkiler verilerek iflas sürecinin etkin ve kamusal denetim altında gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

2.4.3.1. Fonun 2004 Sayılı Kanunda Yazılı İflas Dairesi, Alacaklılar Toplantısı ile İflas İdaresi Görev ve Yetkilerine Sahip Olması

Mülga 3182 Sayılı Kanunda iflasına hükmolunan bir banka için teşkil olunacak büroya Fon temsilcisinin katılması, iflas idaresini Fon tarafından teklif edilecek ve Hazine tarafından kabul edilecek kişilerin oluşturması gibi düzenlemeler öngörülmüş iken, mülga 4389 Sayılı Kanunda, tüm görev ve yetkiler iflas kapanıncaya kadar doğrudan Fona verilmiştir. Buna göre Fon, iflas kararı alınması halinde Kanunun uygulanması ile sınırlı olarak, alacaklılar toplantılarının, iflas dairesinin ve iflas idaresinin tüm görev ve yetkilerine sahip olacaktır. Buna karşılık iflas idaresi görevini üstlenen Fon, bu sıfatla yaptığı tüm işlemlerde ve aldığı kararlarda, 2004 Sayılı Kanunun ilgili hükümlerine tabi olarak hareket etmektedir.

Yürürlükteki 5411 Sayılı Kanunda ise, Fona verilen yetkiler 4389 Sayılı Kanuna nazaran daraltılmıştır. 4389 Sayılı Kanunda Fonun, alacaklılar toplantılarının, iflas idaresinin ve iflas dairesinin istisnasız bütün yetkilerini haiz kılınmışken, 5411 Sayılı Kanunda Fonun, Kanunun uygulanması ile sınırlı olmak üzere 2004 Sayılı Kanunun; iflas kararının tebliği ve ilanı, basit tasfiye, adi tasfiye ve iflasın açılmasının ilanı, iflas idaresi ve iflas dairesinin vazifeleri, alacaklılar sıra cetveli, ilan ve ihbar, geç kalan müracaatlar, pay cetvelinin iflas dairesine bırakılması, borç ödemedен aciz vesikası ile nihai rapor ve kapanma kararına ilişkin maddelerindeki yetki ve görevler hariç olmak üzere iflas dairesi, alacaklılar toplantısı ve iflas idaresi görev ve yetkilerine sahip olarak bankayı tasfiye edeceği düzenlenmiştir. İflas dairesinin görevlerine ilişkin bu maddelerde belirtilen yetkiler Fon tarafından kullanılmayacak, İflas Müdürlükleri nezdindeki iflas daireleri tarafından kullanılabilir. Bu bağlamda 5411 Sayılı Kanun, 2004 Sayılı Kanunda düzenlenmiş olan iflas dairesi görev ve yetkilerini Fon ile iflas daireleri arasında paylaşmıştır.

2.4.3.2. Tasfiye Şeklinin Belirlenmesi

2004 Sayılı Kanunda sayılan tasfiye türleri, defteri tutulan malların bedelinin tasfiye masraflarını karşılayamayacağının anlaşılması halinde uygulanan basit tasfiye ve defteri tutulan malların bedelinin tasfiye masraflarını karşılayacağının anlaşılması halinde uygulanan adi tasfiye olmak üzere iki türdür.

Tasfiye usulü hakkında, 2004 Sayılı Kanun uyarınca iflas kararının tebliğinden itibaren en geç üç ay içinde Fon Kurulu tarafından karar verilmektedir.

Müflis bankanın mallarının bedelinin tutulan deftere göre tasfiye giderlerini karşılayacağını anlaşılması üzerine yapılan adi tasfiyeye bir ilan ile başlanmakta, bu ilanda, müflis bankanın unvanına, iflasın açıldığı güne ve saate ilişkin bilgilere yer verilerek, istihkak iddiası olanların, alacaklı olanların, borçlu olanların ve elinde müflisin malı bulunanların masaya bildirimde bulunmaları hususu belirtilmektedir.

2.4.3.3. Alacaklılar Toplantısı ve İflas İdaresinin Atanması

Alacaklılar toplantısı, iflas alacaklılarının, iflas masasının idare ve tasfiyesi için gerekli kararları vermek amacıyla yaptıkları toplantıya verilen addır. Alacaklılar toplantısı, iflas alacaklılarının müşterek iradelerinin teşkiline yarayan özel bir iflas organı olup müflisin veya alacaklıların temsilcisi değil, iflas tasfiyesinin yönünü ve esaslarını tespit eden en yetkili iflas organıdır. Alacaklılar toplantısı kararları, yalnız toplantıya katılan alacaklılar için değil, bütün iflas alacaklıları için bağlayıcı niteliktedir.

İflasta iki çeşit alacaklılar toplantısı vardır:

- Birinci alacaklılar toplantısı,
- İkinci alacaklılar toplantısı

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda Fonun alacaklılar toplantısı yetkisine sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu çerçevede Fon, gerek birinci alacaklılar toplantısı, gerekse ikinci alacaklılar toplantısının yetkilerini kullanmaktadır.

Birinci Alacaklılar Toplantısı: 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar kapsamında birinci alacaklılar toplantısı görev ve yetkileri Fon tarafından kullanılmaktadır.

Birinci alacaklılar toplantısının en önemli görevi, iflas idaresi memur adaylarını seçmektir. Birinci alacaklılar toplantısının diğer görevi, iflasın tasfiyesi için gerekli olan acele kararları vermektir. İflasın açılması ile duran, ancak acele sonuçlandırılması istenen davalara devam edilmesi, bazı malların pazarlıkla satılması gibi konular bu kapsamda ele alınmaktadır.

Anılan kanunlar çerçevesinde müflis banka alacaklıları fiilen toplanmamakta, Fon Kurulu alacaklılar toplantısı sıfatıyla gerekli kararları almaktadır. Bu kapsamda iflas idare memuru adayları da birinci alacaklılar toplantısı sıfatıyla Fon Kurulu tarafından belirlenmektedir. Ancak mülga 3182 Sayılı Kanunda, Fonun alacaklılar

toplantısı yetkisi olmadığından, anılan Kanun döneminde iflas eden bankalarda alacaklılar toplantısı gerçekleştirilmiştir.

İflas İdaresinin Atanması, Niteliği ve Görevleri:

- **İflas İdaresinin Atanması:** 3182 Sayılı Kanunda iflas idare memurları, Fonun teklifi üzerine Hazine tarafından belirlenmekte, yeter sayıda kişiden oluşan iflas idaresinin toplantı ve karar nisabında çoğunluk esası aranmaktadır.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar gereğince, iflas idaresinin tüm adayları birinci alacaklılar toplantısı yetkisine sahip olan Fon tarafından seçilmekte ve mahkemeye bildirilmektedir.

İcra mahkemesi, Fonun sunduğu adaylar arasından seçeceği kişileri iflas idare memuru olarak tayin ettikten sonra seçilen memurlar göreve başlamaktadırlar.

İflas idaresi seçilince, bankanın tasfiyesi iflas dairesi tarafından iflas idaresine havale olunmaktadır. Bu kapsamda, Fon ve iflas müdürlüğü tarafından, iflas idaresi seçimine kadar yapılan işlemlere ilişkin bilgi ve belgelerin bir örneği iflas idaresine teslim edilmektedir.

- **İflas İdaresinin Niteliği:** İflas idaresi, müflisin veya alacaklıların temsilcisi değil, iflas masasının kanunî temsilcisidir. Bununla, iflas idaresi müflis ve alacaklılardan soyutlanmakta ve iflas idaresinin, masanın bir organı olduğu belirtilmektedir.

İflas masasının tek kanunî temsilcisi olarak iflas idaresi, masanın idare ve tasfiyesi için gerekli bütün işlemlerde masayı temsil eder.

İflas idaresi masanın kanuni temsilcisi olduğundan, iflas masası ile ilgili davalar iflas idaresi tarafından veya iflas idaresine karşı açılır ve iflastan önce müflis tarafından veya müflise karşı açılmış olan davalara, iflas idaresi tarafından devam edilir.

- **İflas İdaresinin Görevleri:** İflas idaresinin görevi, iflas dairesinin denetimi ve icra mahkemesinin gözetimi altında iflas masasını tasfiye etmektir. Masanın tasfiyesi iflasın kapanmasına kadar devam etmektedir.

İflas idaresi işlemleri, yazılı kararlarla yapılmaktadır. Kararlar oy çokluğuyla alınarak bir sureti iflas idaresinde muhafaza edilmekte, bir sureti ise İflas Müdürlüğüne ibraz edilmektedir.

İflas idare memurlarının masanın tasfiyesi amacıyla yaptığı tüm ödeme, harcama ve masraf pusulaları da İcra Mahkemesine sunulmak üzere, İflas Müdürlüğüne ibraz edilmektedir.

İflas idaresi, masanın haklarının korunması ve alacaklarının tahsili amacıyla gerekli işlemleri yapmak ve takip etmek için yeterli sayıda personel istihdamı ile vekalet verilmesi hususlarında karar alabilmektedir.

İflas idaresi tasfiyeyi yaparken, iflas masasının menfaatlerini gözetmek zorunda olup genel olarak;

- Tutanak düzenlemek, para ve değerli eşyayı tevdi etmek,
- Masa ile ilgili davaları takip etmek,
- Müflis adına gelen bütün mektupları almak,
- İflas masasına giren mal ve haklar ile ilgili vergi yükümlülüğünün gereklerini yerine getirmek

görevlerinden sorumludur.

İflas idaresinin masanın idaresi safhasındaki başlıca görevleri; masanın teşkili safhasında tespit edilerek muhafaza altına alınan masa mallarının korunması ve artırılması ile iflas alacaklılarının tespit edilmesidir.

2.4.3.4. Alacak ve İstihkak İddialarının İncelenmesi

İflas idaresi, İflas Müdürlüğüne harç ödemek suretiyle yapılan alacak kayıtlarını ve istihkak iddialarını incelemekte ve bu talepler hakkında, alacak kaydı için belirlenen başvuru süresinin geçmesinden veya iflas idaresinin seçilmesinden sonraki üç ay içinde karar vererek sıra cetvelini hazırlamaktadır.

Sıra cetvelinin hazırlanması için üç aylık sürenin yetersiz kalması halinde ise, iflas idaresinin talebi üzerine Fon Kurulu tarafından üçer aylık ek süreler verilebilmektedir.

İflas idaresi, tutulan defter, alacak ve istihkak iddiaları ile sair hususlarda gerekli gördüğü takdirde, müflis bankanın eski yöneticilerinin beyanına da başvurabilmektedir.

2.4.3.5. Sıra Cetvelinin Hazırlanması

Sıra cetvelinde, iflas idaresince kabul edilen alacak miktarı ve sırasının yanı sıra, iflas idaresinin reddettiği alacak ve istihkak iddiaları da gösterilmektedir.

İflas idaresi ayrıca, kısmen veya tamamen kabul ettiği alacakların 2004 Sayılı Kanun kapsamında sırasını da belirlemektedir. Fon, iflas masasına, 2004 Sayılı Kanunda yer alan üçüncü sıradaki tüm imtiyazlı alacaklılardan önce, ancak devletin ve sosyal güvenlik kuruluşlarının 6183 Sayılı Kanun kapsamındaki alacaklarından sonra gelmek üzere imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak etmektedir.

İflas idaresi, incelenen alacak kayıtları üzerine verilen ret kararları ile hazırlanan sıra cetvelini iflas müdürlüğüne tevdi ederek, sıra cetvelinin iflas dairesine verildiğini ve orada alacaklıların ve istihkak iddiası sahiplerinin incelemesine hazır olduğunu 2004 Sayılı Kanun uyarınca ilan etmektedir.

İflas idaresi, iddiaları tamamen veya kısmen reddedilen alacaklılara ve istihkak iddiası sahiplerine ve istedikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara, durumu doğrudan yazılı olarak bildirmektedir.

Fon alacağı, masanın nakit durumuna göre sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenmektedir.

2.4.3.6. Sıra Cetvelinden Sonra Yapılacak İşlemler

Sıra cetvelinin usulüne uygun olarak İflas Müdürlüğüne verilmesinden sonra, iflas idaresince hazırlanan faaliyet raporu ve ikinci alacaklılar toplantısı kararlarına esas olacak hususlar Fon Kuruluna sunulmaktadır. Bu kapsamda, 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar kapsamında ikinci alacaklılar toplantısı görev ve yetkileri de Fon tarafından kullanılmaktadır.

İkinci alacaklılar toplantısına ilişkin işlemler, iflas kararının kesinleşmesini müteakiben ifa edilmektedir.

Fon Kurulu, ikinci alacaklılar toplantısı yerine geçmek üzere iflas idaresi tarafından hazırlanan faaliyet raporunu incelemekte, mevcut iflas idaresinin

görevine devam edip etmemesi ve masanın menfaati için zorunlu bulunan kararları vermektedir. Bu karar Fon tarafından İflas Müdürlüğüne ve iflas idaresine bildirilmektedir.

2.4.3.7. Masa Mal Varlığının Paraya Çevrilmesi

İflas tasfiyesinde alacaklılara tüm ödemeler nakit olarak yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, iflas masasına giren mallar alacaklılara karşılık gelmek üzere alacaklılara dağıtılmamakta, masa malları paraya çevrilerek alacaklılara ödeme yapılmaktadır.

İflasta paraya çevirme, masaya dahil mal ve hakların satılması ve masa alacaklarının tahsili şeklinde ortaya çıkmaktadır.

3182 Sayılı Kanun, Fona müflis bankanın mallarının satışına ilişkin özel yetkiler vermemiş olmakla birlikte 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar, müflis bankanın menkul ve gayrimenkul mallarının satışına ilişkin Fona geniş bir serbestlik tanımıştır. 5411 Sayılı Kanunda, masa mal varlığına dahil olan tüm menkul, gayrimenkul, hak ve alacakların satışı ve paraya çevrilmesi hususunda Fonun 2004 Sayılı Kanun ve İhale Kanunları hükümlerine bağlı olmaksızın satış işlemlerini gerçekleştireceğini düzenlemektedir.

İflas idaresi acele satışlar dışında masa mal varlığına dahil olan tüm menkul, gayrimenkul, hak ve alacakların satışı ve paraya çevrilmesi hususunda ikinci alacaklılar toplantısından sonra, masa menfaati doğrultusunda kararlar alarak masa mallarının paraya çevrilmesine ilişkin işlemleri başlatmaktadır.

İflas masasındaki malların hangi usul ile paraya çevrileceği, ikinci alacaklılar toplantısında kararlaştırılmaktadır. 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda ikinci alacaklılar toplantısı görev ve yetkisi Fona ait olduğundan, bu kapsamda masa mal varlığına dahil varlıkların satışına ilişkin esas ve usuller, alacaklılar toplantısı sıfatı ile Fon Kurulu tarafından belirlenmektedir. Bu yetki çerçevesinde Fon, müflis bankanın malların satış usulünü belirleme yetkisine sahiptir. Fon, müflis bankaya ait menkul ve gayrimenkulleri açık artırma yoluyla satabileceği gibi, pazarlık yöntemiyle de satabilmekte, somut olayın özelliklerini dikkate alarak, şeffaflık ve objektiflik ilkeleri çerçevesinde en fazla gelir elde edilebilecek satış yöntemine karar verebilmektedir. Fonu bu konuda sınırlayan bir düzenleme bulunmamakla birlikte, gerek rekabet ortamının sağlanması, gerekse satışların şeffaf bir ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla, müflis bankanın mallarının satışında genellikle açık artırma yolu tercih edilmektedir.

2.4.3.8. Pay Cetveli Hazırlanması ve Payların Dağıtılması

Paylaştırmaya başlanabilmesi için iflas idaresinin, ilk önce pay cetveli ile son hesabı yapması gerekir.

Masa mallarının satışı, alacakların tahsili ve sıra cetvelinin kesinleşmesinden sonra, masa mevcuduna göre muvakkat veya kesin pay cetveli ile son hesap hazırlanmaktadır.

- **Pay Cetveli:** Pay cetveli, kesinleşen sıra cetveli doğrultusunda her alacaklıya ödenecek miktarı gösteren bir cetveldir. İflas alacaklılarına pay cetvelinde düzenlenen sıra ve miktarda alacak dağıtımı yapılmakta, bu dağıtım duruma göre, geçici veya kesin pay cetveli hazırlanmak suretiyle gerçekleştirilmektedir.
- **Son Hesap:** İflas idaresi, pay cetveli ile birlikte, aynı zamanda son hesabı da yapar. Son hesaptan kasıt, iflas idaresinin, iflas tasfiyesindeki bütün para işlemleri hakkında hesap vermesidir. Burada, bütün masa aktifinin paraya çevrilmesinden elde edilen para miktarı ve bundan yapılan giderler çıktıktan sonra, masada kalan paranın alacaklılara nasıl paylaştırıldığı, yani pay cetvelindeki payların nasıl hesaplandığı gösterilmektedir.

İflas idaresi tarafından hazırlanan pay cetveli ve son hesap iflas müdürlüğüne bırakılmakta, iflas idaresince alacaklılara pay miktarları ve ödemenin şekil ve usulü tebliğ edilmekte, pay cetveli kesinleştikten sonra masa alacaklılarına payları dağıtılmaktadır.

2.4.3.9. Nihai Rapor ve Kapanma

Alacaklılara payları dağıtılıp tasfiye tamamlandıktan sonra iflas idaresi tarafından düzenlenen nihai rapor, iflas kararını veren mahkemeye sunulmakta ve iflasın kapanmasına karar verilmesi talep edilmektedir. Mahkemenin iflasın kapanmasına karar vermesi halinde kapanma kararı, iflas müdürlüğü tarafından ilan edilmektedir.

2.5. İFLASINA KARAR VERİLMİYEN BANKALARIN TASFİYESİ

4389 Sayılı Kanunda, faaliyet izni kaldırılarak yönetim ve denetimi Fona devredilen bir bankada bulunan sigortalı mevduatın ödenmesini takiben Fon tarafından yapılan iflas talebi sonucunda mahkeme tarafından iflasa karar verilmemesi halinde, banka hakkında aynı kanunda yer alan iradi tasfiye usulünün uygulanması öngörülmüştür.

5411 Sayılı Kanun bu konuda değişiklik yapmış ve iflas kararı verilmeyen hallerde bankanın iradi tasfiyesinin, banka genel kurul kararı aranmaksızın ve TTK'nın anonim şirketlerin infisah ve tasfiyeye ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın, tasfiye kurulu üyelerinin Fon tarafından atanması suretiyle gerçekleştirilmesini öngörmüştür.

5411 Sayılı Kanun, iflasına karar verilmeyen bankanın tasfiyesinin, daha etkin ve süratli bir şekilde yapılmasını teminen TTK kapsamından çıkartılarak, tasfiyenin Fon tarafından belirlenecek usul çerçevesinde yapılmasını öngörmektedir. Bu kapsamda yapılacak iradi tasfiyenin usul ve esasları, Fon tarafından çıkarılan 23 Şubat 2007 tarihli "Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalardaki Sigortalı Mevduat ve Sigortalı Katılım Fonunun Ödenmesi ile bu bankaların İflas ve Tasfiyesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

3. VARLIK ÇÖZÜMLEMESİ

Fon Kurulu tarafından yarar görülmesi halinde, Fona devredilen bankanın varlıklarından seçilenler, bedeli karşılığında Fon tarafından devralınabilmektedir. Söz konusu varlıklar temel olarak üç kategoride toplanmakta olup bunlar; gayrimenkul ve menkuller, iştirakler ve hâkim ortak, sorunlu kurumsal ve bireysel kredilerdir.

3.1. GAYRİMENKUL VE MENKULLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Fona devredilen bankaların aktifinde yer alan arsa, arazi, tarla, kooperatif hisseleri, fabrika, iş merkezi, konut, yalı gibi gayrimenkuller ile makina, demirbaş, kara, deniz ve hava taşıtları gibi menkullerle tablo, resim, vazo ve çini gibi muhtelif sanat eserlerinin Fon aktifine alınmasına ilişkin devir işlemlerinin tamamlanmasının akabinde, tescile tabi varlıkların Fon adına tescil işlemleri yapılmaktadır.

Fon mülkiyetine geçen bu varlıkların etkin bir şekilde çözümlenmesi için çok yönlü geri kazanım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

3.1.1. Gayrimenkul ve Menkullerin Fiili Devir İşlemleri

Banka aktifinde yer alan gayrimenkul ve menkullerin Fon aktifine alınmasına ilişkin Fon Kurulu kararını müteakiben banka ile yapılan mutabakat çalışmaları neticesinde, banka portföyünde yer alan gayrimenkul ve menkuller, kayıtlı değerleri üzerinden Fon aktifine alınmakta ve muhasebe giriş kayıtları yapılmaktadır.

Fon aktifine alınan gayrimenkul ve menkullerin Fon adına tescili için Tapu Sicil Müdürlükleri ile diğer kurumlar nezdinde tescil işlemleri tamamlanmaktadır. Fon adına tescil işlemleri tamamlanan gayrimenkullerin tapu, çap, imar durumu, yapı ruhsatı, iskan raporu, vergi beyannameleri, tahakkuk fişleri ve makbuzları, ekspertiz raporu, fotoğraf ve halihazır durum raporu gibi bilgi ve belgelerin yer aldığı özlük dosyaları hazırlanmaktadır. Mali, teknik, satış, pazarlama ve hukuk alt bölümlerinden oluşan bu dosyalara birer arşiv numarası verilerek, bir gayrimenkul veri tabanı programı vasıtasıyla elde edilen bilgiler, elektronik ortamda veri tabanına kaydedilmektedir.

Devralınan varlıkların önemli ağırlığını teşkil eden gayrimenkullerin devralınmasını takiben gerçekleştirilen teknik, idari ve hukuki işlemler aşağıda

belirtilmiştir:

- Emlak vergi beyannameleri düzenlenmekte, Fonun vergi muafiyetinin ilgili belediye kayıtlarına alınması sağlanmakta, gayrimenkullere ilişkin varsa geçmiş dönemde tahakkuk eden vergi borçları ile ilgili vergisel yükümlülüklerin takibi ile yönetim giderlerinin, harcamalara katılma paylarının ve benzeri giderlerin takip ve ödenmesiyle ilgili çalışmalar yapılmaktadır.
- Hırsızlık ve işgal yönünden riskli durumda bulunan gayrimenkuller için özel güvenlik firmalarından güvenlik hizmetleri alınmakta, gayrimenkullerde gerçekleştirilecek risklere karşı sigortaları yaptırılmakta ve gerekli her türlü tedbir alınarak bakım-onarım, tadilat işlemleri tamamlanmaktadır.
- Gayrimenkullerde önceden ikamet eden kişilere ait elektrik, su, doğalgaz gibi abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan geçmiş dönem borçlarına ilişkin sorunların, ilgili kurumlar nezdinde idari yoldan çözümlenmesine çalışılmaktadır.
- Gayrimenkulün eski maliki tarafından veya mülkiyeti Fona geçtikten sonra Fon tarafından kiraya verilen gayrimenkullerde ikamet eden kiracılar ve varsa Fonun izni olmaksızın Fona ait taşınmazı işgal eden kişilerden tahsil edilmesi gereken kira ve ecrimisil alacaklarının idari ve hukuki yoldan takibi ve tahsili işlemleri yapılmaktadır.
- Gayrimenkullerdeki müşteri mülkiyetin sona erdirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.
- Tespit edilen ipotek, haciz, irtifak hakkı, vefa, şufa, kamulaştırma şerhi, tedbir kararı gibi takyidatların kaldırılması için gerekli idari ve hukuki işlemler gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan, devralınan gayrimenkullerin değerlemesi ile ilgili olarak; firma seçimi, raporlama standartları, ücretlendirme, görevlendirme ve uyulması gereken teknik kuralları içeren uygulama esasları yürürlüğe girmiş olup bu kapsamda gayrimenkullerin değerlemesi bu esaslara uygun olarak, Fon dışından konusunda uzman ve tamamen objektif kurallara bağlı kişi ve şirketlere yaptırılmaktadır. Belirli bir tutarın üzerindeki gayrimenkullerin ekspertizleri ise münhasıran SPK lisanslı kişi veya firmalara yaptırılmaktadır.

3.1.2. Gayrimenkul ve Menkullerin Çözümleme Yöntemleri

3.1.2.1. Satış

Fon bünyesindeki gayrimenkul ve menkullerden satışına karar verilenlerin, genel kabul görmüş ihale yöntemleri dikkate alınarak hazırlanmış olan “Gayrimenkul veya Menkul Mallar ile Diğer Hakların Satışı veya Kiraya Verilmesine İlişkin Uygulama Esasları” kapsamında satışları gerçekleştirilmektedir.

Fon portföyünde yer alan bu varlıkların satış süreci; satışa hazırlık, satış ve devir olmak üzere üç aşamada gerçekleşmektedir.

Satışa Hazırlık: Fon portföyünde yer alan gayrimenkul ve menkuller için her yıl satış programları hazırlanmaktadır.

Satış programları kapsamında;

- Gayrimenkul ve menkullerin ekspertiz değerleri ile bu değerlere olumlu ya da olumsuz etki edebilecek diğer faktörler değerlendirilerek, muhammen bedelleri tespit edilmekte,
- İhale yöntemi ve takvimi belirlenmekte,
- Muhammen bedel, ihale yöntemi ve takvimini de içeren satış programı Fon Kurulunun onayına sunulmaktadır.

Satış: Gayrimenkullerin satışında çeşitli yöntemler kullanılmakta olup bu yöntemler;

- Kapalı Teklif ve Açık Artırma,
- Açık Teklif ve Açık Artırma,
- Müzayede,
- Teklif Alma'dan

oluşmaktadır. İhaleler Fon tarafından bizzat yapılabildiği gibi, çoğu kez uzman kuruluşlar ve müzayede şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Uygulanan ihale yöntemi her ne olursa olsun ihale süreci, ilgili Fon yöneticileri, uzman ve avukatlarından oluşan ihale komisyonu tarafından yönetilmektedir.

SatıŖa iliŖkin duyurular Resmi Gazete, ulusal veya mahalli gazeteler, televizyon ve radyolar, internet, ilan, afiŖ gibi iletiŖim araçları kullanılarak yapılmaktadır. Ayrıca mŖŖteri portföyünde kayıtlı alıcılara ihale tarihi ve bilgileri kısa mesaj ve e-posta ile gönderilebildiği gibi, talep edilmesi halinde satıŖa çıkarılacak varlıkların satıŖ kitapçığı ve tanıtım dosyaları da gönderilebilmektedir.

GerekleŖtirilen ihaleler, Fon Kurulu tarafından onaylandıktan sonra ihale sonucu ihale alıcısına yazılı olarak bildirilmektedir.

Devir: İhale nin kesinleŖmesini müteakip, ihale edilen gayrimenkul ve menkullerin satıŖ bedelinin tahsili veya gerekli teminatların tesis sağlanarak devir, tescil ve teslim iŖlemlerine baŖlanmaktadır. Gayrimenkul ve menkullerin ihale alıcısı üzerine devir, tescil ve teslim iŖlemlerinin tamamlanmasının akabinde Fon aktifinden muhasebe ıkıŖları yapılmaktadır.

3.1.2.2. Kiralama

SatıŖa sunulmasına rağmen satılamayan ya da idari, hukuki veya teknik nedenlerle satıŖa sunulamayan, bakımı ve korunması güç olan veya gider tasarrufu sağlanması amacıyla ya da Fon iŖtiraklerinin ihtiyaçlarını karŖılamak amacıyla kullanılan gayrimenkul ve menkuller, alınan en yüksek teklif nihai bedel olmak üzere ihale yöntemlerinden herhangi biri uygulanarak ya da gerekli hallerde ihale yapılmaksızın ve birden fazla kiŖiden kira bedeli teklifi alınması zorunluluğu bulunmaksızın hazırlanacak bir kiralama programı dahilinde kiralamaya arzedilerek değerlendirilebilmektedir. İhale yapılması halinde kiralama yöntemine göre ihtiyaç duyulan kiralama Ŗartnamesi hazırlanmaktadır.

Fon Kurulu tarafından kabul edilen program çerçevesinde süreç iŖletilmekte ve kiralama iŖlemleri tamamlanmaktadır.

3.2. İŞTİRAKLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Fon, hisselerine sahip olduğu bankaların iştirak devralma işlemlerini 4389 Sayılı Kanun ve 5411 Sayılı Kanunun ilgili hükümlerine istinaden gerçekleştirmektedir.

Fona devredilen bankaların aktifinde yer alan iştiraklerin devralınmasına ilişkin işlemlerin tamamlanmasını müteakip değer tespitleri yapılmakta ve değerlendirme çalışmaları neticesinde iştiraklerin hangi çözümleme yöntemiyle çözümleneceğine karar verilmektedir. Elden çıkarılması öngörülen iştirakler, değerlerinin artırılması amacıyla yeniden yapılandırma çalışmalarına tabi tutulabilmektedir.

Fon bünyesinde yer alan iştiraklerin çözümlenmesine yönelik süreçler satış, tasfiye, yeniden yapılandırma ve birleştirmedir.

3.2.1. İştiraklerin Fon Adına Tescili

İştiraklerin Fon portföyüne alınma sürecinde devirle ilgili gerekli yasal işlemler tamamlanarak, devamında iştiraklerin tanınması ve değerlendirilmesi aşamasına geçilmekte ve iştiraklerin çözümleme sürecinin sağlıklı olarak yürütülmesi yönünde gerekli ilk tedbirler alınmaktadır.

Devralınacak iştirak hisseleri ile ilgili olarak, öncelikle hisse devirlerinin izne tabi olup olmadığı belirlenmekte, devirleri izne tabi hisseler için izin prosedürü başlatılmaktadır. Ayrıca hisselerin her türlü takyidattan arı olarak devralınması için hisseler üzerinde herhangi bir takyidat bulunup bulunmadığı araştırılmakta, bu kapsamda Ticaret Sicil Memurluğuna başvuruda bulunulmakta, takyidat tespiti halinde bunların kaldırılarak devir işlemlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır.

İştirak hisseleri Fon Kurulu kararına istinaden ve kayıtlı değeri ya da Fon Kurulu kararında belirtilen değer üzerinden Fon aktifine alınmaktadır.

Fon aktifine alınmasına karar verilen iştiraklerin devri, gerekli izinlerin ilgili mercilerden alınmasını müteakip, devreden Banka tarafından ilmuhaber/hisse senetlerinin ciro ve teslim edilmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir.

İştirak hisse devirlerinin gerçekleşmesi sonrası şirketlerden yönetim kurulu kararı olarak, yeni ortaklık yapısının pay defterine işlenmesi ve tescil işlemlerinin tamamlanması talep edilmektedir. Yurt dışında bulunan iştirakler için ise ilgili ülkedeki yasal mercilere, iştirakin Fona devredildiği bildiriminde bulunulmaktadır.

3.2.2. İştiraklerin Çözümleme Süreci

İştiraklerin devralınmasını takiben gerçekleştirilen öncelikli işlemler aşağıda belirtilmiştir:

- İştiraklerin yönetim ve denetim kurulları yeniden oluşturulmaktadır. İştiraklerin yönetim ve denetim kurullarına Fonu temsilen görev yapmak üzere üyeler atanmakta ve bu üyeler eliyle iştiraklerin mali, hukuki, idari işlem ve kayıtlarına nüfuz edilerek, iştiraklerin gerçek durumları ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.
- İştiraklerin rehabilitasyon ve kayıtlarının mevzuata uygun hale getirilmesine yönelik işlemler yapılmaktadır.
- İştiraklerin başta hâkim ortak tarafından yapılanlar olmak üzere, istismara konu olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda, varsa istismarlar nedeniyle doğan zararların ve sorumluların tespiti yapılmakta ve zararların tazmini amacıyla gerekli idari ve hukuki girişimlerde bulunulmaktadır.

Devralınan iştiraklerin çözümlenmesine yönelik yeniden yapılandırma, satış, tasfiye ve birleştirme süreçleri aşağıda açıklanmıştır.

3.2.2.1. Yeniden Yapılandırma

Yeniden yapılandırma, iştiraklerin daha verimli çalışmaları, rekabet güçlerinin artırılması, devir halinde daha çok talebin sağlanması, yerine getirilmemesi halinde doğabilecek daha büyük yükümlülük ve mali zorlukların engellenmesi ve hisselerin üçüncü şahıslara daha yüksek değer üzerinden devrini sağlamaya yönelik işlemler olarak tanımlanabilmektedir.

Yeniden yapılandırmaya yönelik kararlar, iştiraklerin mali güçleri çerçevesinde yönetim kurulları tarafından alınmakta ve bu kurullara bağlı olarak faaliyet gösteren birimler tarafından ifa edilmektedir. Bununla birlikte, öz kaynakları yeniden yapılandırma ihtiyacına cevap vermeyen, ancak ekonomik değeri bulunan iştiraklerin mal, hak ve alacaklarının korunması ve değerlendirilmesine yönelik olarak Fon, gerek 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, gerekse 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile Fon Kurulunca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde mali kaynak sağlamak da dahil, gerekli her türlü tedbiri almaya yetkili kılınmıştır.

4389 Sayılı Kanun ve 5411 Sayılı Kanunun ilgili maddelerinde iştirakler açısından dikkati çeken ortak husus “mali kaynak sağlamak da dahil gerekli her trl tedbir”in ekonomik değer taşıyan iştirakler için ngrlm olmasıdır. Başka bir deyişle, Fon tarafından alınacak tedbirlerin objesi, ekonomik değeri haiz iştiraklerle sınırlı tutulmuştur. Fon uygulamalarında malvarlığı yükümlülüğünden fazla olan veya Fon tarafından alınacak tedbirler neticesinde, Fona ait hisseleri Fona maliyetinden daha fazla değer kazanacak olan veya Fon tarafından alınacak tedbirler neticesinde Fona maliyetinden daha fazla miktarda Fon alacağının tahsiline imkan yaratılacağı tespit olunan iştiraklerin ekonomik değeri olduğu kabul olunmaktadır.

3.2.2.2. Satış

Fonun hisselerine sahip olduğu bankalardan devralınan iştiraklerin çözümlenmesi kapsamında çözümlenme yöntemlerinden en tercih edilir olanı gelir getirici yn ile satıştır. Fon bünyesindeki iştiraklerle ilgili olarak yapılan değerlendirme neticesinde satış kabiliyeti olduğu tespit edilen iştiraklerin satışına yönelik hazırlık çalışmaları yapılmakta ve satışına karar verilenlerin, “İştirak Satış Uygulama Esasları” kapsamında satışları gerçekleştirilmektedir.

Fon portföyünde yer alan iştiraklerin satış süreci; satışa hazırlık, satış ve devir olmak tzere t aşamada gerçekleşmektedir.

Satışa Hazırlık: Fon Kurulu tarafından alınan kararla, iştirakin satış süreci başlatılmakta, Fona en yüksek getiriyi sağlayacak satış sürecinin oluşturulması amacıyla ihale yöntemi ve takvimi, uygun bulunan yöntem kapsamında ihale şartnamesi ve ilan şekli belirlenmektedir.

Satış değerinin sağlıklı olarak tespiti ve gelen tekliflerin değerlendirilmesi için satışa konu hisselerin değer tespitlerinin yapılması önem arz etmektedir. Fon iştiraklerinin değer tespitinde, net aktif değeri, piyasa değeri, indirgenmiş nakit akımları, tasfiye değeri ve defter değeri yöntemlerinden biri veya birkaçı uygulanabilmektedir. Fon iştiraklerinin değer tespiti bizzat Fon tarafından yapılabildiği gibi, hisse değerlemesi konusunda uzman kişi ve kuruluşlara da yaptırılabilir. Uygulamada olası spekulasyonların önüne geçilmesi ve seffaflığın sağlanabilmesi için uzman kişi ve kuruluşlara değerleme yaptırılması seçeneği daha çok tercih edilmektedir.

Satış: Fon Kurulunun satış işlemlerinin başlatılmasına ilişkin kararını ve bu karara uygun olarak gerçekleştirilen ilan veya daveti müteakip, Fonun sahibi olduğu

iştirak hisselerini satın almak isteyen yatırımcıların, öncelikli olarak kendilerine ait bir tanıtım dökümanı ile Fona başvurmaları ve standart olarak hazırlanmış gizlilik sözleşmesi ve şartnameyi imzalamaları gerekmektedir.

Gizlilik sözleşmesi ve şartnameyi imzalayan yatırımcılara, başvuruda buldukları iştirakle ilgili birer tanıtım dosyası verilmekte ve yatırımcılar tarafından talep edilmesi halinde iştirak, incelemelerine açılmaktadır. Bu süreçte potansiyel alıcılar iştirakleri mali, idari ve hukuki açılardan ayrıntılı olarak inceleme imkanına kavuşturulmaktadır. Bununla, yatırımcıların tekliflerini daha sağlıklı bilgilerle oluşturmalarının önü açılmakta ve satış sonrasında bilmedikleri/öngörmedikleri durumlarla karşılaşma riski en aza indirilmektedir.

İştirak satışları;

- Kapalı Teklif İsteme,
- Kapalı Teklif İsteme ve Açık Artırma,
- Açık Teklif İsteme,
- Davet ve Pazarlık

yöntemlerinden biriyle ya da ihale komisyonunun gerekli görmesi halinde birden fazla yöntemin bir arada kullanılması yoluyla yapılabilmektedir.

Gerçekleştirilen ihalelerin Fon Kurulunca onaylanmasını müteakiben, satış sözleşmesinin imzalanması için en yüksek teklifi veren yatırımcıya çağrıda bulunmaktadır. Satış sözleşmeleri, ihaleyi kazanan yatırımcı ile “tip sözleşme” üzerinde müzakere edilerek düzenlenmektedir. Sözleşmelerde esas olarak, standart hükümler ve şartname ile yatırımcıların bilgi ve kabulüne sunulmuş olan hükümler yer alır. Müzakereye açık hususlarda en yüksek teklifi veren yatırımcı ile mutabık kalınmaması, en yüksek teklifi veren yatırımcının mutabık kalınan satış sözleşmesini imzalamaması veya satış bedelini yatırmaması durumunda, ihaleye katılım teminatı Fona gelir kaydedilmektedir.

En yüksek teklifi veren yatırımcı ile satış şartlarında mutabık kalınmaması halinde, satış sözleşmesi ihalede ikinci en yüksek teklifi veren yatırımcıyla müzakere edilmektedir. Anlaşma sağlanması ve iştirak satışının onaylanması halinde, satış sözleşmesi taraflarca imzalanarak ilgili iştirakin satışı gerçekleştirilmektedir. Gerek en yüksek, gerekse en yüksek ikinci teklifi veren

yatırımcılarla anlaşma sağlanamaması halinde ise ihale, Kurul kararı ile feshedilmektedir.

Devir: İştirak satışının onaylanmasına ilişkin Fon Kurulu kararı kapsamında iştirakin alıcıya devri gerçekleştirilmektedir. Devri izne tabi olan iştirakler için devir işlemleri, ancak izin verilmesi halinde gerçekleştirilmektedir. Devir işlemleri Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca icra edilmekte olup devri müteakip iştirakin Fon aktifinden çıkışı yapılmaktadır.

3.2.2.3. Tasfiye

Devalınan iştiraklerden ekonomik değerini yitirmiş ve yaşatılma imkanı kalmamış olanlar için tasfiye yoluna gidilmektedir. Tasfiye çalışmaları ve işlemleri 2006 yılına kadar sadece TTK kapsamında yürütülmüştür.

Fon portföyünde yer alan iştiraklerin tasfiyesi için, TTK'nın öngördüğü iflas ve tasfiye usullerinin varlığına rağmen, anılan usullerin ayrıntılı olması ve uzun sürede tamamlanması, kimi iştirakler açısından uzun prosedürün izlenmesinde kamu menfaati bulunmaması sebebiyle, 5411 Sayılı Kanunda yapılan değişiklikle sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasını temsil eden hisselerle Fonun, Fon bankasının veya Fon iştiraklerinin sahip olduğu şirketlerin tasfiye prosedürünün, Fonun gözetim ve denetimi altında kısa sürede tamamlanmasına imkan sağlanmıştır.

Bankacılık mevzuatı kapsamında gerçekleştirilen şirketlerin tasfiye işlemlerine ilişkin ayrıntılı bilgilere, devralınan tahsili gecikmiş hakim ortak alacakların geri kazanımının anlatıldığı, 3.3.2. Hakim Ortaklardan Alacakların Geri Kazanımı bölümü altındaki, 3.3.2.3. Şirketlerin Yönetim ve Denetimini Devralma'da yer verilmiştir.

3.2.2.4. Birleşme

Fon portföyünde yer alan iştiraklerin çözümlenmesinde “birleşme”, uygulamada sık kullanılan bir yöntem olmamakla birlikte, Fon alacaklarının tahsili açısından yarar görülmesi halinde, tek başına anlamlı değer taşımayan ve elden çıkarılması mümkün görünmeyen iştiraklerin birleştirilerek çözümlenmesi yoluna gidilebilmektedir.

Fon iştiraklerinin birleşme yoluyla çözümlenmesinde, TTK hükümleri kapsamında devralma yolu ile birleşme yöntemi uygulanmaktadır.

3.3. HÂKİM ORTAKLARDAN ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Mülga 4389 Sayılı Kanunla birlikte, bankalara ilişkin hâkim ortak odaklı düzenlemeler de bankacılık mevzuatına girmiştir.

Bankacılık mevzuatında, özellikle kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarının, kullandıkları banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın geri kazanımı ile ilgili Fona bazı yetkiler tanınmıştır. Buna paralel olarak, hâkim ortak istismarı olan ve olmayan bankalar arasında, banka çözümlemesinde ve geri kazanıma ilişkin düzenlemelerde ve söz konusu yetkilerle ilgili 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda yer alan düzenlemelerde bazı farklılıklar bulunmaktadır.

Bu kapsamda, Fona devredilen bir bankanın hâkim ortaklarından talep edilecek alacak kalemlerinin belirlenmesinde, bazı ayırımlara gidilmesi konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından faydalı olacaktır.

Burada öncelikle şu hususu belirtmek gerekir ki, Fonun, bir banka hâkim ortağından olan alacakları iki temel başlık altında değerlendirilebilir;

- Bunlardan birincisi, hâkim ortağın banka ile girdiği kredi ve benzeri işlemlere dayanan ve banka kayıtlarında borçlu olarak yer aldığı durumdur. Böyle bir durumun varlığında ve hâkim ortak alacak dosyalarının Fon tarafından devralınması halinde, hâkim ortak Fona karşı borçlu sıfatını taşıyacaktır. Burada, hâkim ortak sıfatı değil, bankayla olan hukuki ilişkinin tarafı olma niteliği ön plandadır.
- Banka hâkim ortağının Fona karşı borçlu olduğu durumlardan ikincisi ise, banka kaynaklarını istismar etmek suretiyle bankayı zarara uğratması ve kanun gereği Fona borçlu sayılmasıdır. Özellikle, banka hâkim ortağının banka kaynaklarını, olağan ticari ve hukuki ilişkiler dışında, doğrudan, dolaylı ve dolanlı olarak kendi lehine kullanması durumunda, Fon kanun gereği, istismar edilen banka kaynağı tutarınca ilgili hâkim ortaktan alacaklı olarak kabul edilmekte ve bu alacağının tahsili için de bazı yetkileri haiz kılınmaktadır. Belirtilen durumda, hâkim ortağın banka bilançosunda bankaya karşı borçlu olarak görünüp görünmemesi, Fonun alacaklı sıfatı açısından belirleyici bir etkiye sahip değildir. Bu noktada önemli olan unsur, banka kaynaklarının hâkim ortak tarafından istismar edilerek kendi lehine kullanılmış veya üçüncü kişilere kullanılmış olmasıdır.

Bu ayırım, hâkim ortaktan olan alacakların Fona devrinde ve alacak çözümleme sürecinde kullanılan çözümleme enstrümanları açısından bazı farklılıkları da beraberinde getirmektedir. Bu çerçevede, Fonun kendisine devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarından alacaklarının tahsiline ilişkin çözümleme çalışmalarına aşağıda yer verilmiştir.

3.3.1. Hâkim Ortaklardan Olan Alacakların Devralınması

3.3.1.1. Devralma İşlemlerinin Kanuni ve İdari Dayanakları

Banka hâkim ortağı ile banka arasında kurulmuş olan kredi ve benzeri bir ilişkinin varlığı durumunda, banka nezdinde yer alan alacak dosyaları, 4389 Sayılı Kanun kapsamında Fon tarafından devralınabilmektedir.

5411 Sayılı Kanun kapsamında da Fonun, hisselerinin çoğunluğuna veya tamamına sahip olduğu bankaların alacaklarını devralma yetkisi bulunmaktadır.

Banka alacaklarının devralınmasına ilişkin Fon Kurulu tarafından verilen karar kapsamında, bankanın bireysel ve kurumsal kredilerden kaynaklanan alacakları Fon tarafından devralınabildiği gibi, Fon Kurulunun münhasıran banka hâkim ortak dosyalarına ilişkin devralma kararı vermesi de mümkündür.

Fon Kurulu tarafından, alacakların devralınmasına ilişkin kararın alınmasını takiben, ilgili banka ile Fon arasında devir temlik sözleşmeleri imzalanmakta, bu sözleşmelerle, ilgili Fon Kurulu kararlarında belirtilen şartlar da dikkate alınarak temlik işlemlerinin usul ve koşulları belirlenmekte olup bu devir ve temlik işlemleri, borçlar hukuku mevzuatı kapsamında alacağın temlik niteliğini taşımaktadır.

Banka hâkim ortaklarının banka kaynağını istismar etmesinden dolayı kanun gereği Fona borçlu sayıldığı durumlarda, oluşan Fon alacağının ayrıca Fona temlik edilmesine gerek bulunmamaktadır.

3.3.1.2. Fiili Devir ve Borç Kesinleştirme İşlemleri

Fon ile banka arasında devir ve temlik sözleşmelerinin imzalanmasını takiben tahsili gecikmiş kurumsal, bireysel ve hâkim ortak alacak dosyalarının fiili devir işlemleri Fon Kurulu kararları doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterilen şekilde dört aşamalı bir çalışma ile gerçekleştirilmekte ve dosyalar, banka ile Fon arasında imzalanan devir tutanakları ile Fona devredilmektedir.

TABLO 7: TAHSİLİ GECİKMIŐ ALACAK DOSYALARININ DEVİR TESLİM SÜRECİ

AŞAMA	YAPILAN ÇALIŞMA
I. Fiziki Dosya Devri	<ol style="list-style-type: none">1. Alacak Dosyalarının Banka Nezdinde Devir İŞlemlerine Hazır Hale Getirilmesi2. Alacak Dosyalarının Fiziki Devir Teslim İŞlemlerinin Banka Sorumlularınca Fon Yetkililerine Tutanakla Yapılması3. Teslim Alınan Alacak Dosyalarının Fon Arşiv Sistemine Giriş İŞlemleri
II. Hukuki Devir	<ol style="list-style-type: none">1. Alacak Dosyası Bazında Alacak Temlik Sözlēmelerinin Hazırlanması2. Alacak Temlik Sözlēmeleri ve Dosya Sorumlusu Avukatlar ile Vekalet Sözlēmelerinin İmzalanması
III. Muhasebe Devri	<ol style="list-style-type: none">1. Devredilen Alacak Dosyalarının Temlik Tarihi İtibarıyla Banka Defter Kayıtlarından Devir Muhasebe Kaydı Verilerek Çıkarılması2. Fon Tarafından Devralınan Alacak Dosyalara İlişkin Muhasebe Sistemine Giriş Kaydı Verilmesi3. Fon Tarafından Temlik Alınan Dosyalara İlişkin "Net Defter Değeri" Üzerinden İlgili Bankaya Ödeme Yapılması
IV. Manyetik Veri Devri	<ol style="list-style-type: none">1. Temlik Alınan Alacak Dosyalara İlişkin "Borçlu", "Teminat" ve "Hesap ve Hareket" Bilgilerinin Manyetik Ortamda Bankadan Teslim Alınması2. Teslim Alınan Verilerin Kontrol Edildikten Sonra Fon Muhasebe Sistemine Yüklenecek Kullanılması

Alacak dosyalarının devir ve temlik alınması işlemlerinin tamamlanmasından sonra devralınan dosyaların içerikleri, teminatları ve borçluların mal varlıkları, ilgili BYM ve banka teftiş kurulu raporları esas alınarak incelenmektedir. Bu işlemlerle, Fon tarafından yapılacak takip işlemlerine dayanak teşkil edecek hâkim ortak borç tutarının kesinleştirilmesi, varsa takip yapılmayan alacakların ortaya çıkarılması ve alacağın niteliğine uygun takip yöntemlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

3.3.2. Hâkim Ortaklardan Alacakların Geri Kazanımı

Fon, kendisine devredilen bankalardan devraldığı hâkim ortaklardan alacaklar ile hâkim ortakların banka kaynaklarını istismar etmesinden kaynaklanan alacakları, Kanunda verilen yetkiler çerçevesinde çözümlenmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda, 2004 ve 6183 Sayılı Kanunlar çerçevesinde takipler yapılması, protokoller veya FYYs'ler imzalanması ve bankacılık mevzuatının Fona vermiş olduğu yetkilerin kullanılması gibi yollarla alacaklar tahsil edilmektedir.

3.3.2.1. Protokol

Protokollerin Kanuni ve İdari Dayanakları: Mülga 4389 Sayılı Kanun ile Fona;

- İskonto da dahil olmak üzere her türlü tasarrufta bulunma,
- Sulh olma,
- Alacağına mahsuben menkul ve gayrimenkul mallar ile her türlü hak ve alacakları hiçbir sınırlamaya tâbi olmaksızın devralma,
- Alacağın yeniden itfa planına bağlanması da dahil olmak üzere borçlularla anlaşma yapma,
- Borçlularla yaptığı anlaşmalar kapsamında muhafaza tedbiri uygulayıp uygulamama, dava açıp açmama veya açılmış bulunan hukuk davalarının yapılan anlaşma süresince durdurulmasını mahkemeden isteme

yetkileri verilmiştir. Fonun belirtilen yetkileri 5411 Sayılı Kanun kapsamında da devam etmektedir. 5411 Sayılı Kanunda, Fonun takip ettiği alacakları satma ve geri alma yetkilerini haiz olduğu da açıkça belirtilmiştir.

TMSF Tahsilat Yönetmeliğinde banka hâkim ortakları ve yöneticileri ile yapılacak anlaşmaların usul ve esasları düzenlenmiştir. Buna göre, Fon ile hâkim ortaklar ve/veya yöneticiler arasında yapılacak olan anlaşmanın konusunu;

- İade ve tazmin talebine konu edilen alacaklar,
- Diğer Fon bankalarının bu kişilerden olan alacakları,
- Hâkim ortaklar ve yöneticiler aleyhine açılan şahsi iflas davasına konu alacaklar,

- Mali sorumluluk davasına konu alacaklar,
- Fonun bu kişilerden olan yukarıda sayılanlar dışındaki diğer alacakları teşkil eder.

Yukarıda belirtilen alacakların tamamının bir anlaşmaya konu edilmesi asıl olmakla birlikte;

- Konusunun, tutarının ve sorumlusunun aynı olması halinde mükerrer kalemlerinden birinin dikkate alınmasına,
- Fiili veya hukuki nedenlerle veya mutabakatsızlık nedeniyle kısmen anlaşma konusu edilmesine

Fon Kurulu tarafından karar verilebilmektedir.

Alacak miktarı, anlaşma kapsamına giren alacak kalemlerinin niteliğine göre Fon Kurulu tarafından belirlenecek tarih, faiz oranı ve hesaplama usulleri dikkate alınarak belirlenmektedir.

Protokol şartları; mevcut hukuki süreç, anlaşma yapılmaması halinde alacağın yasal yollardan tahsil olunma imkanları ve süresi, hacedilmiş mal ve haklar da dahil olmak üzere mevcut teminatlar ile prokollerle öngörülen ödeme süresi ve ilave teminatlar gibi hususlar dikkate alınarak, Fon Kurulu tarafından belirlenmektedir.

Yapılan protokollerde Fon Kurulu tarafından;

- Alacaktan belirli bir oranda iskonto yapılmasına ve/veya alacağın uygun görülen faiz oranları ve hesaplama usulleri çerçevesinde yeniden hesaplanmasına,
- Alacağın peşin veya vadeli ödenmesine, vadeli ödemede peşinat alınıp alınmayacağına, peşinat tutarının, ödeme planının ve vade süresince uygulanacak faiz oranının belirlenmesine,
- Menkul ve gayrimenkul mallar ile her türlü hak ve alacakların teminat olarak alınmasının öngörülmesi halinde teminat tesisine ilişkin koşulların belirlenmesine,

- Menkul ve gayrimenkul mallar ile her türlü hak ve alacakların devralınmasının öngörülmesi halinde, devir koşullarının, menkul ve gayrimenkuller için mülkiyet durumu ve üzerindeki takyidatların, hak ve alacaklar için ise teminatlar ile borçlusunun ödeme gücü gibi hususların dikkate alınarak belirlenmesine,
- Anlaşma koşulları çerçevesinde, kaynağın kullanıldığı veya zarar doğuran işlemin gerçekleştiği veyahut da Fon Kurulu tarafından belirlenen tarih ve para birimi esas alınmak suretiyle borç kalemlerinin konsolide edilmesine

karar verilebilmektedir.

Haciz, ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir ve yurt dışına çıkış yasağı gibi muhafaza tedbirlerinin uygulanması ve/veya kaldırılması, davaların açılması veya açılmış olan davaların anlaşmaya taraf olanlar ve/veya tüm davalılar yönünden, yapılan protokol süresince kısmen veya tamamen durdurulmasının talep edilmesi hususu anlaşma ile düzenlenmektedir. Bu düzenlemelerde, borçluların iktisadi faaliyetlerinin devamının temin edilmesi ve bu suretle alacakların tahsil kabiliyetinin artırılması hususları dikkate alınmaktadır.

Protokol kapsamında; anlaşma konusu edilen alacaklarla ilgili olarak Fon tarafından açılmış olan dava ve takiplerin borçlularca kabul edilerek kesinleştirilmesi, Fona karşı açılmış ve açılacak dava ve takiplerden feragat edilmesi düzenlenmektedir.

Protokole açıkça konu edilmeyen alacaklar ile ileride ortaya çıkacak sorumluluk sebeplerine ilişkin alacakların, ayrı bir protokol yapılmadıkça anlaşma hükümlerine tabi olmaksızın takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir.

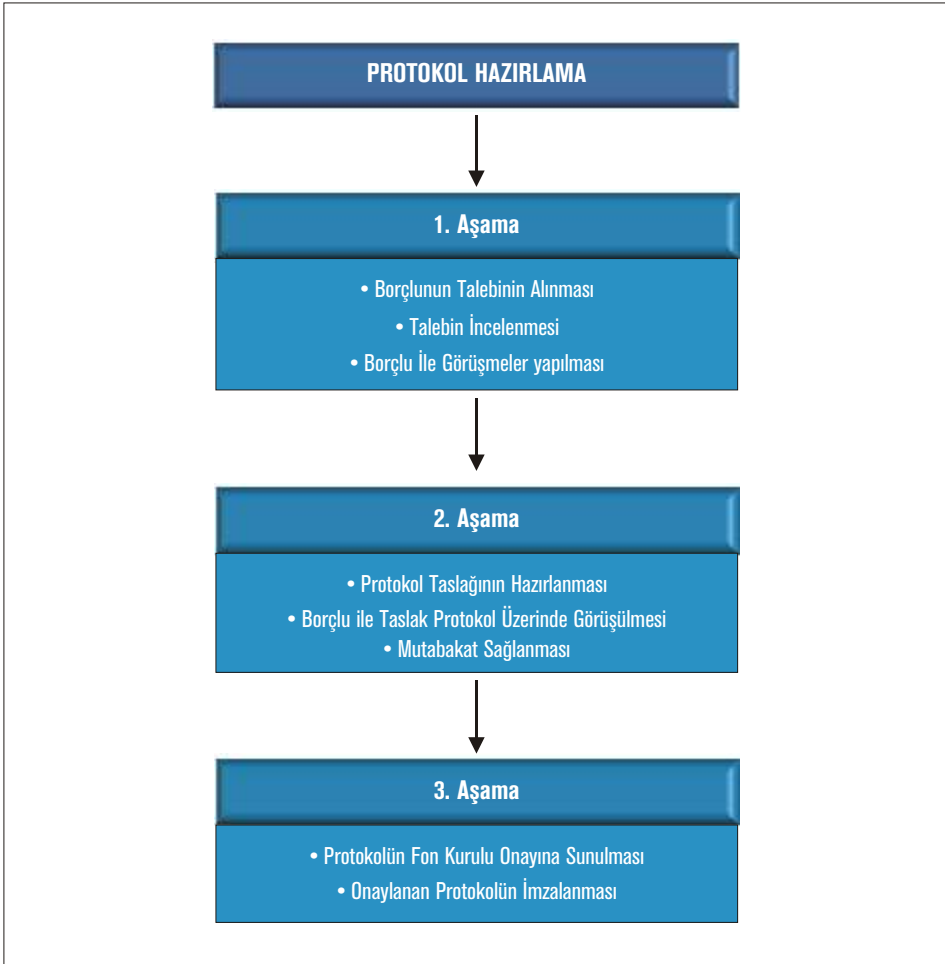
Borçluların temerrüde düşmesi veya başka sebeplerle anlaşmanın bozulması halinde, protokollerde yer alan hükümler borçlular lehine kazanılmış hak oluşturmaktadır. Bu durumda Fon, protokollere göre durdurulan davalara, kesinleşen icra takiplerine ve alacakların tahsili işlemlerine nasıl ve hangi alacak miktarı üzerinden devam olunacağını, evvelce yapılan tahsilatların borca mahsup şekli ve sırasını belirlemektedir.

Protokol konusu alacağın anlaşmaya uygun surette tamamen ödenmesi halinde durdurulan davalardan, durdurulan ve protokole konu edilen kısım için feragat edilmekte veya dava konusu tutarın haricen tahsil edildiği hususunda mahkemeye beyanda bulunulmaktadır.

Protokol Hazırlık Çalışmaları ve Yürürlüğe Girmesi: Fonun hâkim ortaklardan alacaklarının tahsiline yönelik olarak protokol imzalanabilmesi için ilgili hâkim ortağın borç ödeme konusundaki talebinin ciddi, öngörülen ödeme planının uygulanabilir ve teklifin hâkim ortakların Fona olan borçlarını kapsamaması gerekmektedir.

Protokol çalışmaları aşağıdaki tabloda gösterilen şekilde 3 aşamalı bir süreç kapsamında yürütülmektedir.

ŞEKİL 10: PROTOKOL HAZIRLAMA SÜRECİ

Birinci aşama; borçlunun talebinin Fon yetkililerince olumlu karşılanması halinde, Fon ve ilgili hâkim ortak arasında imzalanacak protokolün kapsamı, ödenecek tutar ve ödeme şeklini ihtiva eden bir protokol oluşturulmasına yönelik görüşmeler başlatılmaktadır.

İkinci aşama; borçlu ile Fon arasında yapılan görüşmeler neticesinde, her iki tarafın da üzerinde mutabık kaldığı bir taslak hazırlanmaktadır.

Üçüncü aşama; Fon adına hazırlanan taslak protokol Fon Kuruluna sunulmakta, Fon Kurulunun da onay vermesi halinde borçlular ve Fon tarafından imzalanmaktadır. Protokolün imzalanması ile birlikte, Fon ile hâkim ortak arasındaki alacak-borç ilişkisi protokol kapsamında yeni bir nitelik kazanmaktadır.

Ancak, her zaman protokolün imzalanması aynı zamanda yürürlüğe girmesi sonucunu doğurmamaktadır. Bazı durumlarda, protokolün yürürlüğe girmesi hâkim ortağın bazı şartları yerine getirmesi koşuluna bağlanmaktadır. Hâkim ortağın, belirlenen şartları yerine getirmemesi halinde protokol yürürlüğe girmemekte ve hâkim ortakla Fon arasındaki borç-alacak ilişkisi önceki haliyle devam etmektedir.

Protokol Takibi: Banka hâkim ortakları ile yapılan protokoller Fon bünyesinde takip edilmektedir. Fon, ilgili hâkim ortağın, protokolde öngörülen ödemeye veya diğer yükümlülöklere ilişkin şartları yerine getirmediğini tespit ettiği takdirde, bunun düzeltilmesi için gerekli ihtarların yapılması ve protokolün sağlıklı bir şekilde işlemeye devam etmesini amaçlamaktadır.

Fon ile hâkim ortaklar arasında akdedilen protokollerde temerrüt durumu da düzenlenmekte; borçlular tarafından protokol şartlarının ihlal edilmesi veya protokol edimlerinin yerine getirilmemesi halinde protokolün temerrüde uğrayacağına ilişkin hükümler yer almaktadır. Protokol sürecinde edimlerin yerine getirilmemesi veya protokol şartlarının gerçekleşmemesi ve Fonun uyarılarına rağmen borçlular tarafından bu durumun düzeltilmemesi halinde, protokolün temerrüt hali ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, hâkim ortak ile Fon arasındaki borç-alacak ilişkisi protokolden önceki koşullara dönmekte ve hukuki takip ve dava süreçlerine kaldığı yerden devam edilmektedir.

3.3.2.2. Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi/FYYS

FYYS'nin Kanuni ve İdari Dayanakları: 2001 yılında yaşanan kriz sonrası Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından hayata geçirilen “Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı” ile eş zamanlı olarak, krizden olumsuz yönde etkilenen reel sektör temsilcileri ile bankacılık sektörü temsilcileri biraraya gelmiş ve yaşanan sorunun geleneksel yöntemlerle çözümlenmesindeki olası güçlükler dikkate alınarak, bunun yerine krizin yarattığı sorunların farklı bir yaklaşım çerçevesinde halledilebileceği konusunda mutabık kalınmıştır.

Yeniden yapılandırma yaklaşımına ilişkin ilk uygulama örneği, Bank of England tarafından başlatılan “Londra Yaklaşımı” olup Meksika, Tayland, Malezya ve Endonezya'da da benzer uygulamalar yapılmıştır.

“İstanbul Yaklaşımı” adı verilen ve gönüllülük esası üzerinde kurulu bu yeni yaklaşım çerçevesinde, problemlili kredilerin yeniden yapılandırılması için bankaların kendi aralarında ve borçlu firmalar ile yapacağı görüşmelerin esasları belirlenmiş ve TBB'nin koordinasyonu altında, banka temsilcilerinin aktif katılımıyla bu yaklaşıma dahil olacak bankalar tarafından imzalanacak bir çerçeve anlaşması hazırlanmıştır. Çerçeve Anlaşması, 24 Mayıs 2002 tarihinde 25 banka ve 18 banka dışı finans kurumu tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

FYYS'nin yasal dayanağı, 31 Ocak 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4743 Sayılı Kanundur.

30 Ocak 2002 tarihinde başlayıp, 30 Haziran 2005 tarihinde sona eren bu uygulamada, 2001 krizi sonrası dönemde bankalar, özel finans kurumları, Fon ve Tasfiye Halinde Türkiye Emlak Bankası ile kendi özel mevzuatları uyarınca alınan izinler dahilinde diğer mali kurumlar tarafından Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması imzalanarak, finansal darboğaza girmiş firmaların borçları yeniden yapılandırılmak suretiyle, mevcut ekonomik faaliyetlerine etkin bir biçimde devam etmeleri ve bunun sonucunda istihdam ve katma değer yaratma kapasiteleri korunarak, reel sektör ve finansal sektör bilançolarının güçlendirilmesi sağlanmıştır.

FYYS uygulaması ile borçlu firmalara ve alacaklılara vergi ve SSK borçları ile bazı kamusal yükümlülükleri konularında çeşitli teşvikler sağlanmıştır.

Fon, anılan kanunda verilen yetkiye istinaden, Fona devredilen bankaların hâkim ortak grubuna dahil firmaların ve kredi borçlusu firmaların borçlarının tasfiyesine yönelik FYYs'ler imzalamıştır.

FYYs'nin Uygulama Esasları: FYYs'nin temel uygulama prensipleri, 4743 Sayılı Kanun ve Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarına İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmiştir. İstanbul Yaklaşımı'nın organizasyonel yapısı ve iş süreçleri, çerçeve anlaşmasında ayrıntılı olarak tanımlanmış olup temel olarak bu sürecin organizasyonel yapısında 5 ana unsur bulunmaktadır:

- Borçlu Firma; ekonomik kriz sebebiyle borçlarını ödeyemez duruma gelmiş, kendilerine destek verildiği takdirde katma değer yaratabilecek ve öngörülen sürede borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanabilecek nitelikte olan ve belirli şartları taşıyan firmalardır.
- Alacaklı Bankalar Konsorsiyumu; yeniden yapılandırma sürecini belli bir plan dahilinde yürütmeyi öngören alacaklı kuruluşlardan (bankalar, katılım bankaları, TMSF, Tasfiye Halindeki Emlak Bankası, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, varlık yönetim şirketleri, Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş., tüketici finansman şirketleri) oluşmaktadır.
- Lider Banka; taraflar arasında en yüksek alacağa sahip olan yeniden yapılandırma programının yöneticisidir.
- Hakem Kurulu; alacaklı bankalar konsorsiyumunun kararı ile çözülmesi istenen sorunlarda hakemlik yapmak ile görevlendirilmiş bir organdır.
- Koordinasyon Sekreteryası; görüşmelerin süre ve karar nisapları açısından çerçeve anlaşmasında belirlenen şekilde yürütülmesini gözetmekle sorumlu olup bu görev TSKB'ye verilmiştir.

FYYs Hazırlık Çalışmaları: FYYs'lerin hazırlık süreci, protokollerin hazırlık süreci ile benzerlik göstermektedir. FYYs'lerde bazı hallerde diğer bankalarla ve mali kuruluşlarla ortak hareket edilmesi ve çok taraflı sözleşme yapılması söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla, bu tür çok taraflı FYYs'lerin hazırlanmasında, ilgili tüm tarafların ortak çalışmaları ve ortaya çıkan metin üzerinde mutabık kalmaları gerekmektedir.

FYYS'lerde üzerinde anlaşılması gereken en önemli hususlardan biri, borçlu firmalar tarafından yapılan ödemelerin alacaklılar arasında ne şekilde paylaşılacağıdır. FYYS'lerde ödemeler alacaklılar arasında, FYYS'de belirlenmiş oranlar dikkate alınarak garameten paylaşılmaktadır. Fonun taraf olduğu FYYS'leri kabul yetkisi Fon Kuruluna aittir.

FYYS Takibi: FYYS'lerin takibi açısından, esas itibarıyla protokollerin takibinde belirtilen hususlar geçerlidir. Ancak FYYS'lerde sözleşmenin takibi genelde lider bankaya bırakılmaktadır.

3.3.2.3. Şirketlerin Yönetim ve Denetimini Devralma

Şirketlerin Yönetim ve Denetimin Devralınması İşlemlerinin Kanuni ve İdari Dayanakları: Mülga 4389 Sayılı Kanun Fona, alacağının tahsili bakımından yarar görmesi halinde ve kendisine borçlu olup olmadıklarına bakılmaksızın, hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın;

- Yönetim ve denetimine sahip olduğu iştiraklerinin,
- Yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran tüzel kişi ortaklarının,
- Gerçek ve tüzel kişi ortaklarının yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte ellerinde bulundurdukları şirketlerin ortaklarının

bu şirketlerde sahip oldukları hisselerinin tamamına ve/veya bir kısmına ilişkin temettü hariç ortaklık hakları ile bu şirketlerin yönetim ve denetimini devralma yetkisi vermiştir. Bu yetki, 5411 Sayılı Kanunda da yer almaktadır.

Öncelikle şu hususu belirtmek gerekir ki; Fonun belirtilen yetkisi, Fon alacaklarının tahsilinin kolaylaştırılmasına yönelik tanınmış özel nitelikte bir yetkidir. Fon, belirtilen şirketlerin yalnızca, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimlerini devralmaktadır. Dolayısıyla, bu kapsamdaki şirketlerin hisselerinin mülkiyeti Fona geçmemektedir.

Devralma Süreci: Fona tanınmış olan şirketleri devralma yetkisinin amacı, Fon alacaklarının azami seviyede ve süratli bir şekilde tahsilini temin etmektir. Banka hâkim ortakları ile doğrudan ya da dolaylı bağlantılı olduğu tespit edilen şirketlerin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin

devralınmasına Fon Kurulu tarafından karar verilmekte ve bu şirketlerin mevcut yönetim ve denetim kurulu üyeleri yerine yeni yönetim ve denetim kurulu üyeleri atanmaktadır. Fon Kurulu kararını takiben atanan yetkililer şirket merkezine giderek yönetimi devralmakta ve ticaret sicil memurluklarına değişiklikle ilgili Fon Kurulu kararı bildirilmektedir.

Şirketlerin Yönetim ve Denetimine Üye Atanması: Bazı durumlarda, Fon Kurulu kararlarına istinaden banka hâkim ortakları ile doğrudan ya da dolaylı bağlantılı olduğu tespit edilen şirketlerin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi devralınmadan, bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarına sınırlı sayıda üye ataması da yapılabilenekte, böylelikle atamalarla şirketteki gelişmeler, mali durum ve nakit akışı şirket içinden takip edilebilmektedir.

Fona ve Atanan Kişilere Tanınan Yetki ve Muafiyetler: Fon ve Fon tarafından atanan kişilere tanınan yetkiler, şirket hisselerinin ve varlıklarının etkin ve verimli bir şekilde nakde çevrilerek, Fonun veya kamunun alacaklarının azami oranda geri kazanımını sağlamaya yöneliktir.

Bu kapsamda, Fona ve Fon tarafından atanan kişilere tanınan yetkiler ve muafiyetler aşağıda belirtilmiştir:

- Fon bu şirketlerin, şirket ana sözleşmesinde belirlenen yönetim, müdürler ve denetim kurulu üyelerini sayıları ile bağlı kalmaksızın ve imtiyazlı hisselerle dayanılarak atanıp atanmadıklarına bakılmaksızın görevden almak ve/veya üye sayısını artırmak ve/veya eksiltmek suretiyle bu kurullara üye atamaya yetkilidir.
- Fonun yönetim ve denetimine sahip olduğu veya belirtilen yetki kapsamında yönetimini ve denetimini devraldığı şirketlerin Fon tarafından atanan yönetim, müdürler ve denetim kurulu üyeleri ile Fonun atadığı bu yöneticiler tarafından şirketi temsil ve ilzam ile yetkili kılınan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve müdür gibi şirket çalışanları ve Fon, bu şirketlere Fon tarafından yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile müdürlerin atanmasından sonra, yukarıda sayılan gerçek veya tüzel kişilere ait şirket hisselerinin ve/veya bu şirketlerdeki lisans, ruhsat ve imtiyaz sözleşmelerinden doğan hakları dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıklarının ve/veya bu hisselerle orantılı aktiflerinin satışı ve bu satışlardan elde edilen tutarları Fon alacaklarına mahsup etmeye veya şirketlerin kamu borçları ve/veya SSK borçları ile sair borçlarını ödemedede

kullanmaya ve bu işlemler ile ilgili kararlar almaya TTK'nın 324. maddesi ile bağlı kalmaksızın yetkili kılınmışlardır.

- Bu şirket ve iştiraklerin yüzde 49'undan fazlasının üçüncü gerçek ve tüzel kişilere doğrudan ya da dolaylı olarak satılabileceği düzenlenmiştir.
- Fon tarafından atanan yöneticilerin, şirketlerin sermayesini kaybetmesinden ve/veya borca batık olmasından dolayı mahkemeye bildirimde bulunma yükümlülükleri yoktur.
- Yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınmamış şirketlere Fon tarafından atanan yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile müdürler, ortaklar genel kurulunca görevden alınamayacağı gibi, bu kişiler ibra edilmeyerek haklarında, kendilerinin görev yaptıkları dönem veya dönemler dışında şahsi sorumluluk davası da açılmaz.

Tasfiye: 5411 Sayılı Kanunda 5472 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, bu şirketlerin tasfiyelerine ilişkin olarak da Fona ve Fon tarafından atanan kişilere bazı özel yetki ve muafiyetler tanınmıştır.

Kanunun verdiği yetki kapsamında, Fon iştirakleri ile yönetim ve denetimleri Fon tarafından devralınan şirketlerin tasfiyesi, “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun Kontrolündeki Şirketlerin Tasfiyesine Dair Yönetmelik” kapsamında tasfiyeye hazırlık ile tasfiye ve terkin işlemleri olmak üzere iki aşamada gerçekleşmektedir.

- **Tasfiyeye Hazırlık:** Fon iştirakleri ile yönetim ve denetimleri Fon tarafından devralınan şirketlerin aylık, üç aylık ve yıllık faaliyet raporlarının değerlendirilmesi sonucu bir şirketin; mali durumunun bozulduğunun tespit edilmesi (özkaynaklarının erimesi, tüm aktif ve pasifinin sıfırlanması gibi hususlar), borca batık olması, gayri faal olması veya satış kabiliyetinin kalmaması gibi nedenlerle, tüzel kişiliğinin devam etmesinin Fon alacaklarının tahsili açısından yarar sağlamayacağını anlaşılması halinde tasfiyesi öngörülmektedir.

Tasfiyesi öngörülen şirketin yönetim kurulu kararıyla veya Fonun ilgili hizmet biriminin talebi üzerine, şirket denetçileri tarafından veya şirket yönetim kurulunun belirleyeceği bir bağımsız denetçi veya yeminli mali müşavir tarafından şirketin varlıklarının değerini ve varlıklarının borç ve yükümlülüklerini karşılamak için yeterli olup olmadığını gösteren mali durum raporu hazırlanarak Fon Kurulunun onayına sunulmaktadır.

Fon Kurulu tarafından Őirketin tűzel kiŐiliđinin devam etmesinin Fon alacaklarının tahsili aŐısından yarar sağlamayacağı, Őirketin borca batık olduğu veya amacını gerŐekleŐtirme imkanının ortadan kalktığı hallerinin tespiti durumunda, ilan ve bilanŐonun hazırlanması iŐlemlerinin baŐlatılmasına karar verilmektedir.

Fon Kurulu kararına istinaden yűnetim kurulu tarafından Őirketin tasfiye kararı ticaret siciline tescil ettirilerek, yűnetmelikte yer alan esaslara gűre ilanı yapılmakta ve bu ilanı műteakiben bilanŐo hazırlanmakta ve bu bilanŐonun Fona iletilmesi ile hazırlık iŐlemleri tamamlanmaktadır.

- **Tasfiye ve Terkin İŐlemleri:** Őirketin yűnetim kurulu tarafından alacaklılara ve borŐulara yapılan ilan neticesinde, Őirket kayıtlarıyla teyit edilen veya kesin hűkmű haiz vesikalarla tevsik edilerek kaydettirilen alacaklar ile bildirilen borŐlar da dikkate alınarak hazırlanan bilanŐo, Fon Kurulunun onayına sunulmaktadır. Fon Kurulu, Őirketin tasfiyesine ve sicilden terkin olunmasına karar verirse, bu kararlar birlikte en az űç kiŐiden oluŐan tasfiye komisyonunu da gűrevlendirmektedir.

Őirketin tasfiyesine iliŐkin iŐlemlerin yerine getirilmesinde Fon adına hareket eden tasfiye komisyonu; Őirkete ait varlıkların paraya Őevrilmesi, sıra cetvelinin dűzenlenmesi, gűreve baŐladıđı tarihten itibaren gerŐekleŐtirdiđi iŐlemlere iliŐkin űç ayda bir ilgili hizmet birimine rapor verilmesi ve sicilden terkin ile tasfiyeye iliŐkin diđer iŐlemlerin yerine getirilmesi ile gűrevlidir.

Tasfiye iŐlemleri sűrecinde Fonun űçűncű kiŐilerin mali talepleri ile ilgili sorumluluđu, Őirketin mal varlıđı ile sınırlı olup Fon Kurulu tarafından tasfiyesine karar verilen Őirketlerin iflas veya ihyası istenememektedir. Őirketin tasfiyesine iliŐkin Fon Kurulu kararı, Őirketin infisah ettirilmesi anlamına geldiđinden, Őirket, tasfiye komisyonunun yazılı bildirimini ile ticaret sicilinden baŐkaca iŐleme gerek kalmaksızın terkin olunmaktadır.

Tasfiye olunan Őirketlerin hâkim ortakları ve yűneticileri ile űçűncű ŐahıŐlar aleyhine aŐılan Őahsi sorumluluk, iflas ve alacak davaları kanuni halef, ceza davaları ise kanuni műdahil sıfatıyla Fon tarafından devam ettirilmektedir. Bu davalar sonucunda herhangi bir tahsilat yapılması halinde baŐkaca bir iŐleme gerek kalmaksızın, tahsil edilen meblađ, dűzenlenmiŐ sıra cetveline uygun olarak dađıtılmaktadır.

Dağıtım sonrasında alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara talepleri halinde tasfiye komisyonu tarafından, şirketin tasfiye edildiğine ve dağıtılacak tasfiye bakiyesi bulunmadığına dair “Aciz Belgesi” verilmektedir. Bu belge, 2004 Sayılı Kanunda aciz vesikasına ilişkin yer verilen hüküm ve sonuçları doğurmaktadır. Sıra ve pay cetveline uygun olarak yapılacak dağıtım sonrası tasfiye bakiyesi kalması halinde ise bu bakiye şirket hissedarlarına hisseleri oranında dağıtılmaktadır.

Yurt dışında yerleşik şirketlerin tasfiye işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması için, şirketin faaliyet gösterdiği ülkedeki uluslararası bağımsız bir denetim kuruluşu veya avukat/avukatlık bürosuyla anlaşılmakta ve anlaşılan kurumdaki kişiler veya avukat, tasfiye işlemlerinin yürütülüp sonuçlandırılması için Fon tarafından görevlendirilmektedir.

3.3.2.4. Banka Kaynaklarının Edinilmesi/Edindirilmesine İlişkin İşlemler

Banka Kaynaklarının Edinilmesi/Edindirilmesine İlişkin İşlemlerin Kanuni ve İdari Dayanakları: 4389 Sayılı Kanunda, hisseleri kısmen veya tamamen Fona intikal eden bir bankanın hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, yönetim kurulu, kredi komiteleri, şubeler, diğer yetkili ve görevliler aracılığıyla veya sair suretlerle;

- Banka kaynaklarını ve varlıklarını doğrudan veya
- Üçüncü kişilere rehnetmek, teminat göstermek, ekonomik gücü olmayan kişilere kredi vermek, karşılığında kredi temin etmek amacıyla kredi kullanırmak, yurt içi veya yurt dışı banka ve malî kuruluşlar nezdinde depo veya sair adlarla hesap açtırmak veya bu hesapları teminat göstermek ve sair şekillerde kullanmak suretiyle veya başkaca dolanlı işlemlerle

edindikleri veya bu suretle üçüncü kişilere edindirdikleri para, mal, her türlü hak ve alacakların temininde kullanılan banka kaynakları ve varlıkları nedeniyle doğan alacak, Fon alacağı olarak düzenlenmiş ve bu alacaklar hakkında 6183 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

Bunun yanında Fon, bu para, mal, her türlü hak ve alacaklara ihtiyati haciz koymaya, muhafaza altına almaya, bunlardan değeri Fon tarafından belirlenemeyenleri ise, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre kurulan takdir

komisyonlarının Fon tarafından belirlenecek kurum ve kuruluşlarca hazırlanacak raporları da dikkate alınarak tespit edilecek değer üzerinden alacağına veya bu bankaların Fon tarafından devralınan zararlarına mahsuben devralmaya yetkili kılınmıştır.

Bu alacaklara, zararın veya alacağın doğmasına sebebiyet veren haksız işlemin yapıldığı tarihten itibaren, 6183 Sayılı Kanunda belirtilen oranda gecikme zammı uygulanması öngörülmüştür.

Diğer taraftan aynı kanunda, Fona devredilen bankaların kaynaklarının kullanılması yoluyla yukarıda sayılan kişilerin edindikleri ve edindirdikleri mal, hak ve alacaklar da Fon alacağı olarak kabul edilmiş ve bunların üçüncü kişilere devri Fona karşı hükümsüz sayılmıştır.

Kanunda sayılan kişilerin emir ve talimatı altında çalışanların, ortak ve yönetici olarak görüldüğü şirketlere aktarılan kaynaklar da Fon alacağı olarak kabul edilmiş olup söz konusu yetkiler 5411 Sayılı Kanun kapsamında da devam etmektedir.

Gerçekleştirilen İşlemler: Bu yetkinin kullanılmasında temel nokta, Fona devredilen bir bankanın kaynaklarının kullanılmış olmasıdır. Mevzuatta, Fona tanınan yetkilerin Fon tarafından başkaca bir işleme gerek olmaksızın Fonun karar alması ile tekemmül edeceği ve yapılan işlemlerden tescile tabi olanların Fonun talebi üzerine tescil ve gerektiğinde ilân olunacağı düzenlenmiştir.

Bu kapsamda alınan Fon Kurulu kararları kurucu nitelik taşımakta, diğer bir ifadeyle, hukuki anlamda Fon Kurulu kararı ile işlem tesis edilmiş ve tamamlanmış olarak kabul edilmektedir. Tescil, ilan ve pay defterine kayıt gibi işlemler bu kapsamda yapılan işlemler açısından kurucu nitelik taşımamaktadır. Bunlar, yapılan işlemlerin usulen tamamlanması sonucunu doğurmaktadır.

3.3.2.5. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler

6183 İşlemlerinin Kanuni ve İdari Dayanakları: 6183 Sayılı Kanun esasen devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait mahkeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli ve gecikme zammı, faiz gibi fer'i kamu alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve kamu hizmetleri icrasından doğan diğer alacakları ile bunların takip masrafları hakkında uygulanan bir kanundur.

Bu kanunun temel özelliği, belirtilen kamu idarelerine, kanun kapsamında yer alan alacaklarının tahsili açısından, tahsil sürecini hızlandırıcı ve etkinleştirici bir takım yetkiler tanınmasıdır.

4389 Sayılı Kanun da Fona, alacaklarının tahsilinde 6183 Sayılı Kanun hükümlerini uygulama yetkisini vermiştir. Anılan kanunda, Fonun iade ve tazmin talebine ilişkin yetkileri saklı kalmak kaydıyla, Fon kaynakları ile her türlü alacaklarının ve hisseleri kısmen veya tamamen Fona intikal eden bankaların hâkim ortaklarından, bu ortakların yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya başkalarıyla birlikte elinde bulundurdukları şirketlerden ve iştiraklerinden, yönetim ve denetim kurulu yeleri, genel müdür ve yardımcıları, kredi komitesi başkan ve yeleri ile imzaları bankayı ilzam eden memurları ve bunların eş ve çocuklarından olan alacakları ile hisseleri Fona intikal eden diğer bankaların bunlardan olan alacaklarından Fon tarafından devralınanlar ile kanunun ilgili maddesinde belirtilen kişilere ait olup Fon tarafından devralınan alacakların takip ve tahsilinde 6183 Sayılı Kanun hükümleri uygulanacağı ngrlmştir.

Fonun 6183 Sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer başlıca yetkileri ise şunlardır:

- Fon, 6183 Sayılı Kanun uyarınca takibine karar verdiği alacaklarına ilişkin her türlü teminatın paraya çevrilmesinde de anılan kanun hükümlerini uygulayabilir.
- Fon, 6183 Sayılı Kanun uygulamasında anılan kanunun Maliye Bakanlığı, tahsil dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri kullanır. Bu yetkilerin kullanılmasına ilişkin esas ve usuller TMSF'nin ilgili yönetmeliğinde düzenlenmiştir.
- Borçlu veya borçlunun malları başka mahallerde bulunduğu takdirde Fon, 6183 Sayılı Kanun hükümlerini, kendi tahsilat dairesi aracılığı ile uygulayabileceği gibi, tahsil dairesi bulunmadığı hallerde talebi üzerine, uygulama o mahaldeki Maliye Bakanlığı Tahsil Dairesi tarafından yapılır.

Fonun yukarıda belirtilen hâkim ortaklarla ilişkili alacaklarının tahsilinde, 6183 Sayılı Kanunu uygulama yetkisinin dışında, devraldığı her türlü alacak açısından da anılan kanun hükümlerini uygulama yetkisi bulunmaktadır. Buna göre Fon, her türlü alacakları ve devraldığı alacaklarla ilgili olarak borçlu aleyhine, 2004

Sayılı Kanun hükümlerine göre başlatılmış bulunan takipler ile alacağın tahsiline yönelik davalara kaldığı yerden devam edebileceği gibi, takibi devam ettirmeye veya davanın takibinden sarfınazar ederek devraldığı alacağın kaldığı yerden 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsiline de karar verebilir.

Fonun 6183 Sayılı Kanunu uygulama yetkisi açısından 5411 Sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler uyarınca Fonun; kanunda sayılan Fon gelirleri, istimara konu banka kaynakları ile mevduat devirlerindeki aktif-pasif devir farkından kaynaklanan alacaklarının takip ve tahsilinde 6183 Sayılı Kanun hükümlerini uygulama ve 6183 Sayılı Kanunun kapsamındaki alacaklara uygulanan oranda gecikme zammı tahsil etme yetkisini haiz olduğu düzenlenmiştir.

5411 Sayılı Kanun kapsamında Fonun yapacağı satışlarda; vadeli satış şartlarının, satış ilanında ve satış şartnamesinde belirtilmesi şartıyla satış bedelinin vadeli tahsiline karar vermek ve 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre satışa arz ettiği mal, hak ve alacaklarla ilgili ihaleye katılmak, pey sürmek ve alacağına mahsuben ihaleden mal, hak ve alacakları satın alma yetkileri de vardır.

5411 Sayılı Kanun kapsamında Fonun, kanunun yürürlüğe girmesinden önceki döneme ilişkin alacaklarında, 4389 Sayılı Kanunda belirtilen yetkilerini kullanma yetkisi devam etmektedir.

6183 Takip İşlemlerinin Başlaması: 6183 Sayılı Kanun çerçevesinde, 5411 Sayılı Kanunda sayılan Fon gelirlerinden kaynaklanan alacakların takip ve tahsil işlemlerine ödeme emri gönderilmek suretiyle, 5411 Sayılı Kanunun ilgili maddelerinden kaynaklanan alacaklarının takip ve tahsiline ise Fon Kurulu kararı ile başlanmaktadır.

Ödemeye Çağrı Mektubu: 6183 Sayılı Kanuna göre takip ve tahsilatı kararlaştırılan alacaklarla ilgili olarak belirlenen alacak miktarı üzerinden borcun bir ay içerisinde ödenmesi için, borçluya “Ödemeye Çağrı Mektubu” gönderilir.

Ödeme Emri: Fon gelirlerinden kaynaklanan alacaklar ve 2004 Sayılı Kanun kapsamında yapılan takiplerden sarfınazar edilerek kaldığı yerden 6183 Sayılı Kanun kapsamında takip edilmesine karar verilen alacaklar ile diğer Fon alacaklarını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları gerektiği, ödeme emri ile tebliğ edilir.

Mal Bildirimi: Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu 7 günlük süre içinde borcunu ödemek veya mal bildiriminde bulunmak zorundadır.

Haciz Varakası: Haciz işlemleri, tahsilat ekiplerince düzenlenen haciz varakasına dayanılarak yapılır.

Teminat İsteme: Borçlunun durumu Fon alacaklarının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa, kendisinden 6183 Sayılı Kanunda belirtilen teminatlar veya Fonun uygun göreceği diğer teminatlar istenebilir.

Kanuni Temsilcinin Sorumluluğu: Fonun 6183 Sayılı Kanun kapsamındaki alacaklarının tahsilinde kanuni temsilcilerin ve limited şirketlerin ortaklarının sorumluluğu, TMSF Tahsilat Yönetmeliğinde detaylı olarak düzenlenmiştir. Buna göre; 6183 Sayılı Kanun kapsamındaki Fon alacakları ile ilgili olarak, tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkül idare edenlerin şahsi mal varlıklarından, 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilmektedir.

6183 Sayılı Kanununun 35. maddesinin uygulanmasında;

- Ortağın şirketteki sermaye payını devretmesi halinde, devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden payı devreden ve devralan şahıslar,
- Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar

amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulmaktadır. Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanunî temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını kaldırmamaktadır.

Yurt Dışı Çıkış Yasağı Uygulaması: Fonun, kendisine borçlu olan kişiler ve tüzel kişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında yurt dışı çıkış yasağı uygulaması iki farklı şekilde söz konusu olmaktadır:

- 4389 Sayılı Kanun ve 5411 Sayılı Kanun kapsamında Pasaport Kanunu uyarınca borçlu kişiler hakkında yurt dışı çıkış yasağı konulmasının ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilerek doğrudan uygulanması.

- Genel hükümler çerçevesinde ilgili kişilerin yurt dışına çıkışlarının yasaklanmasının mahkemeden talep edilmesi.

4389 Sayılı Kanunun ilgili maddesinde yer alan “Pasaport Kanununun 22. maddesi hükümleri Fonun talebi üzerine Fona borçlu olanlar ile tüzel kişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında da uygulanır.” hükmü, Anayasa Mahkemesinin 18 Ekim 2007 tarihli kararı ile iptal edilmiştir.

Diğer taraftan, 5411 Sayılı Kanun gereğince, Fona borçlu gerçek ve tüzel kişilerin kanuni temsilcileri hakkında yurt dışına çıkış yasağının uygulanması hususu ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilmekte iken, Anayasa Mahkemesinin 22 Temmuz 2008 tarihli kararıyla bu yetkiyi tanıyan kanun hükmü iptal edilmiştir.

İhtiyati Haciz: İhtiyati haciz, 6183 Sayılı Kanununun 13. maddesindeki koşulların bulunması halinde, hiçbir süreyle sınırlı olmaksızın uygulanmaktadır.

Haciz ve Satış: Borçlunun mal bildiriminde gösterilen veya Fon tarafından tespit edilen, borçlunun kendisinde veya üçüncü şahıslar elindeki varlıkları, 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre haczedilerek açık artırma ile satılmaktadır.

6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre yapılan açık artırmada satılamayan varlıkların pazarlıkla satışı mümkündür.

Aciz Hali: Borçluya ait mal, hak veya alacak tespit edilememesi halinde borçlunun acizine ilişkin aciz fişi düzenlenmektedir. Borçlunun mal, hak veya alacağının tespiti halinde aciz hali kendiliğinden ortadan kalkmakta ve takibat işlemlerine devam edilmektedir.

3.3.2.6. Ticari ve İktisadi Bütünlük Uygulamaları

4389 Sayılı Kanunda, 31 Temmuz 2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5228 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle getirilen en önemli yeniliklerden birisi, Fona, 6183 Sayılı Kanun kapsamında haczedtiği mal, hak ve alacakları ticari ve iktisadi bütünlük oluşturarak satma yetkisinin verilmesidir. Buna ilişkin usul ve esaslar ise 18 Haziran 2005 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Tarafından Ticari ve İktisadi Bütünlük Oluşturan Mahcuzların Satışına İlişkin Yönetmelik”le düzenlenmiştir.

Fonun bu yetkisi 5411 Sayılı Kanununun 134. maddesi ile de korunmuş ve anılan kanun döneminde çıkartılan ve 21 Kasım 2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Tarafından Ticari ve İktisadi Bütünlük Oluşturan Mahcuzların Satışına İlişkin Yönetmelik” ile 4389 Sayılı Kanun dönemindeki aynı adlı yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yönetmelikte, bir veya birden fazla gerçek veya tüzel kişiye ait olan ve 6183 Sayılı Kanun hükümleri uyarınca haczedilen aktif değerler ile lisans, ruhsat ve imtiyaz sözleşmeleri ve 3984 sayılı Kanunun geçici 6. maddesi hükmü kapsamında geçici veya daimi frekans ve kanal kullanımından doğan haklar ve bu mal, hak ve/veya varlıkların fer'i veya mütemmim cüzü niteliğindeki sözleşmeler ile bu sözleşmelerden doğan, ancak başlı başına iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm mal, hak ve/veya varlıkların tamamı veya bir kısmı ticari ve iktisadi bütünlüğün kapsamında kabul edilmektedir.

Ticari ve iktisadi ve bütünlük satışları yapma yetkisinin, Fonun takip ve tahsil işlemlerini etkin, süratli ve verimli bir şekilde gerçekleştirmesi açısından önemli yararları vardır. Bu satışlarda, Fon tarafından 6183 Sayılı Kanun kapsamında haczedilen mal, hak ve alacaklar, ticari ve iktisadi bütünlük oluşturulacak şekilde bir araya getirilmekte ve bu şekilde satışa sunulmaktadır. Bu sayede Fon, hem bu malların tek tek satışından doğacak zaman ve işgücü kaybından kurtulmakta ve hem de tek tek satıldıklarında düşük bedellerle satılabilecek olan varlıklar bir bütün haline getirilip işlevsellikleri artırılarak, daha yüksek bedele satılmaları ve böylece borçlu ve alacaklıların menfaatlerinin en üst seviyede korunması sağlanmaktadır.

Ticari ve İktisadi Bütünlük Satış Süreci: Uygun görülecek mal, hak ve/veya varlıkların bir kısmının veya tamamının ticari ve iktisadi bütünlük oluşturacak şekilde satılmasına karar verme yetkisi Fon Kuruluna aittir.

Fon Kurulu bu mal, hak ve/veya varlıklardan ticari ve iktisadi bütünlük oluşturulması ve satışına karar vermesi halinde, satışta uygulanacak ihale usullerini de belirlemektedir.

Fon Kurulu, satış kararı ile birlikte, satışını gerçekleştirmek üzere satış komisyonu üyelerini ve başkanını belirlemektedir.

Ticari ve iktisadi bütünlüğün muhammen bedeli, uzman gerçek veya tüzel kişilerin kıymet takdiri raporu dikkate alınarak, daha önce bütünlüğü oluşturan

varlıkların ayrı ayrı kıymet takdirlerinin yapılmış olması ile bağlı olmaksızın, satış komisyonu tarafından dñzenlenecek rapor çerçevesinde Fon Kurulu tarafından belirlenmektedir.

Ticari ve iktisadi bñtñnlñk olarak satışına karar verilen mal, hak ve/veya varlıklar için satış komisyonu tarafından hazırlanan satış şartnamesi Fon Kurulu tarafından onaylanmaktadır. Ayrıca, satışa konu ticari ve iktisadi bñtñnlñk içerisinde yer alan mal, hak ve/veya varlıkların tabi olduğu ilgili mevzuatı ve diğer mevzuat hñkñmlerini de nazara alınarak katılımcılarda aranan şartlar da, Fon Kurulu tarafından tespit edilmektedir.

Satışa ıkarılacak ticari ve iktisadi bñtñnlñk için satış şartnamesine uygun olarak satış komisyonu tarafından satış ilanı hazırlanmakta ve Resmi Gazetede yayımlanmaktadır. Uygun gñrñlen başvuru sahiplerinin yeterli teminatı gñstermelerini takiben ihale aşamasına geçilmektedir.

Ticari ve iktisadi bñtñnlñđñn satışı, satış şartnamesinde belirlenen nitelikleri haiz teklif sahipleri arasında, kapalı zarf veya açık artırma usullerinden biri veya ikisi birlikte uygulanmak suretiyle yapılmaktadır.

Ticari ve iktisadi bñtñnlñđñn ihale bedelinin dağıtımına esas sıra cetveli, ihale bedelinin alıcı tarafından ödenmesinden sonra satış komisyonu tarafından 5411 Sayılı Kanuna uygun olarak dñzenlenmekte ve buna uygun olarak satış bedeli alacaklılar arasında paylaştırılmaktadır.

Ticari ve iktisadi bñtñnlñđñn alıcısına devir ve teslimi, Fon ile ihale alıcısı arasında dñzenlenen devir ve teslim anlaşması ile yapılmaktadır. Devir ve teslim anlaşmasının imza tarihinde, ticari ve iktisadi bñtñnlñk alıcısına teslim edilmiş sayılmaktadır.

3.3.2.7. 2004 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler

Fonun, kendisine devredilen bankalardan devraldığı alacaklarla ilgili 2004 Sayılı Kanun kapsamında icra ve iflas takibi yapma yetkileri devam etmektedir.

Fon, 4389 ve 5411 Sayılı Kanunlar kapsamında, 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsile yetkili olduğu alacakları dışındaki alacaklarının takip ve tahsilini 2004 Sayılı Kanun hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

Fon, 2004 Sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilecek alacaklarla ilgili aşağıdaki yetkilere sahiptir:

- 5411 Sayılı Kanun kapsamında devraldığı alacaklarla ilgili olarak borçlu aleyhine 2004 Sayılı Kanun hükümlerine göre bankalarca başlatılmış bulunan takipler ile alacağın tahsiline yönelik davalara kaldığı yerden devam etmektedir.
- Fonun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen Fon aleyhine neticelenmesi halinde, 2004 Sayılı Kanunda yazılı tazminat ve cezalar Fon hakkında uygulanmamaktadır.
- Fonun alacaklı olduğu ve 2004 Sayılı Kanun uyarınca yapılan takiplerde borçlular tarafından yapılan itirazlar, satış dışında takip işlemlerini durdurmamaktadır.
- Fon, 5411 Sayılı Kanun kapsamında devralınan alacaklar nedeniyle Fona borçlu olanların iflası halinde; 2004 Sayılı Kanunda tanımlanan iflas bürosuna temsilci seçmeye ve iflas idaresinin üyelerinden en az birinin veya alacağının tahsili bakımından gerekli görürse iflas idaresinin en az iki üyesinin, önereceği adaylar arasından seçilmesini talep etmeye yetkilidir.

3.4. TAHSİLİ GECİKMIŐ KURUMSAL ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENESİ

Daha önce de belirtildiği gibi Fonun, gerek 4389 Sayılı Kanun, gerekse 5411 Sayılı Kanun kapsamında, Fona devredilen ve hisselerine sahip olduğu bankaların alacaklarını devralma yetkisi bulunmaktadır.

Fon tarafından devralınan tahsili gecikmiş kurumsal alacakların çözümlenmesine ilişkin olarak, protokol, FYYs, indirim kampanyası, alacak satışı gibi idari geri kazanım yöntemleri ile 6183 Sayılı Kanun ve 2004 Sayılı Kanun kapsamında yasal takipler uygulanmaktadır.

3.4.1. Sulh ve Protokol Yoluyla Geri Kazanım Faaliyetleri

Kurumsal kredi alacaklarının geri kazanımında 2004 ve 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre uygulanacak çözümlenme yöntemlerine ilişkin prensipler ve kullanılacak yetkilere ilişkin usul ve esaslar;

- TMSF Tahsilat Yönetmeliği ve
- “Fon Alacaklarının Tahsilinde Kullanılacak Usul ve Esaslara İlişkin İŞlem Yönergesi”

ile düzenlenmiştir.

Kurumsal kredi alacaklarının çözümlenmesinde, 2004 ve 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre hukuki takip sürecinin yanı sıra, borçlu ile sulh olunarak borçlunun peşin ödeme yapması veya protokol yöntemleri kullanılmaktadır.

Bu yöntemde, borçluyla bir mutabakat zemini sağlamak için Fon Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde borçlunun Fon faiz oranlarına göre borç hesaplaması yapılmaktadır.

Borçluyu varlık satışına zorlayarak veya varlıkların rızaen Fona devrini sağlayarak, borcun mümkün olan azami tutarı hemen tahsil edilmektedir. Bahse konu varlıklar; Şirketlerin faaliyetini etkilemeyen varlıklar olabildiği gibi, borca karşılık gösterilen teminatlar ve Şirketlerin hâkim ortaklarının kişisel malvarlığı da olabilmektedir.

Protokol Şartlarına uyulmaması durumunda borcun hukuki yoldan tahsilatını sağlayacak Şekilde ilave teminat alımı yoluna gidilmekte ve çeşitli müeyyideler konulmaktadır.

Peşin Ödeme İndirimi: Fon ile sulh olup borcunu, anlaşmaya varılmasını takiben 1 ay içinde defaten kapatan borçlu ve kefillere ilgili düzenlemede tanımlı oranlar dahilinde peşin ödeme indirimi uygulanmakta ve nakdi ödemelerin yanısıra aynı olarak da peşin ödeme yapılması imkanı sağlanmaktadır. Aynı ödemelerde, ödemeye konu gayrimenkuller için ekspertiz değeri belirlenerek borca mahsup etme işlemi gerçekleştirilmektedir.

Erken Ödeme İndirimi: Borcu geri ödeme sözleşmesine bağlanmış borçluların ödeme süresi içindeki peşin ödeme taleplerinde, borçtan mahsup edilmesi gereken tutar üzerinden kendilerine erken ödeme indirimi uygulanmaktadır. Erken ödenen tutar ile erken ödeme indiriminin yeni toplamı, toplam borç tutarından mahsup edildikten sonra kalan borç tutarı, yeni bir geri ödeme sözleşmesine bağlanmaktadır.

Taksitlendirme: Borçlular ile mutabakata varılan alacak tutarı üzerinden yapılacak taksitlendirme işlemlerinde de, Fon faiz oranları ve süreler dikkate alınmaktadır.

Kefiller ile Anlaşma Yapma: Müşterek kefalet durumunda kefillerden birinin kefaletini sona erdirecek Fon faiz oranlarından anlaşma yapılması halinde, diğer kefillerin sorumluluğunun aynen devam etmesi için, diğer kefillerden muvafakat alınması esası getirilmiştir.

3.4.2. Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi/FYYS

Kurumsal kredi alacaklarının tahsiline ilişkin uygulanan yöntemlerden birisi de borçlu firmalarla FYYS imzalanmasıdır. FYYS'lere ilişkin detaylı bilgilere, Kitabın “Hâkim Ortaklardan Alacakların Geri Kazanımı” bölümündeki aynı başlık altında yer verildiğinden, burada tekrar anlatılmamaktadır.

3.4.3. Kurumsal İndirim Kampanyası Faaliyetleri

Fona devredilen bankaların Fona devir ve temlik edilen tahsili gecikmiş kurumsal alacaklarının tasfiyesine yönelik olarak devir ve temlik aşamalarının tamamlanmasını takiben, Fon bünyesinde alacakların daha etkin ve verimli takip ve tahsil edilmesine yönelik bazı uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Hukuki takip yöntemiyle alacakların takip, tahsil ve tasfiyesinin gerçekleştirilmesine devam edilmesinin zaman ve maliyet açısından sahip olduğu dezavantajlar ve portföydeki alacak dosyalarının ortalama takip süresinin zaman içinde uzaması nedeniyle

tahsil kabiliyetini yitirebileceği hususları dikkate alınarak, kurumsal kredi alacaklarının en kısa zamanda ve en yüksek tahsilatı sağlayacak şekilde çözümlenmesine yardımcı olmak üzere Fon bünyesinde kurumsal indirim uygulamasına başvurulabilmektedir.

Bu uygulama ile bilhassa kriz döneminde temerrüde düşen borçlu ve kefillere uygulanan yüksek faiz ve kur kaynaklı borçların tasfiyesinde söz konusu olumsuz etkilerin bir ölçüde giderilerek, alacak dosyalarının tahsil kabiliyetinin artırılması amaçlanmaktadır.

3.4.4. Alacak Satışı Uygulaması

Fona devredilen ve akabinde hisseleri Fona intikal eden bankalardan Fon tarafından devir ve temlik alınan alacak dosyalarının, belirli usul ve esaslar dahilinde varlık yönetim şirketlerine satılması alacak satışı olarak adlandırılmaktadır.

Alacak Satış Yöntemleri: Fona devredilen bankalardan devralınan tahsili gecikmiş kurumsal alacakların varlık yönetim şirketlerine satışı iki yöntemle yapılmaktadır:

- **Kesin Satış Yöntemiyle Alacak Satışı:** Alıcı (Varlık Yönetim Şirketi) ile satıcı (Fon) arasında imzalanan bir sözleşme kapsamında, satıcı tarafından satış portföyünü oluşturan kurumsal kredi alacaklarının, her türlü faiz ve fer'ileri ile birlikte belirli bir satış bedeli karşılığı alıcıya devir ve temlik edildiği bir satış yöntemidir.
- **Hasılat Paylaşımı Yöntemiyle Alacak Satışı:** Alıcı ile satıcı arasında imzalanan bir sözleşme kapsamında, satıcı tarafından satış portföyünü oluşturan kurumsal kredi alacaklarının, her türlü faiz ve fer'ileri ile birlikte bir bedel karşılığında alıcıya devir ve temlik edildiği ve alıcının satış portföyündeki alacaklardan elde edeceği tahsilatın alıcı ile satıcı arasında paylaşıldığı bir satış yöntemidir.

Fon Alacak Satışı Uygulama Esasları: Satış kararının alınmasından sonra satış ilanının yapılması, ihalenin düzenlenmesi ve ihale neticesine göre satışın kapanışına kadar geçen ve kapsamlı hazırlıklar yapılmasını gerektiren bu sürede hazırlık çalışmaları; İhale Öncesi Dönem ve İhale Sonrası Dönem olmak üzere iki bölüm halinde gerçekleştirilmektedir.

İhale Öncesi Dönem hazırlıkları, satış kararının alınmasından ihale gününe kadar geçen süreyi kapsamakta ve ihale sonrası dönem hazırlıklarına nazaran daha uzun süreli ve yoğun bir çalışma dönemi gerektirmektedir.

Fon bünyesinde alacak satışı hazırlıkları, satış kararının alınması sonrasında ayrıntılı satış takviminin hazırlanmasıyla başlamakta ve ihalenin kapanış tarihine kadar devam etmektedir. Satış sürecinin gerektirdiği hazırlık faaliyetleri proje planı haline getirilerek Fon Kurulu'nun onayına sunulmakta ve tüm faaliyetler proje planına uygun olarak yerine getirilmektedir.

Satış hazırlıkları aynı zamanda teknik ve idari hazırlıklar olarak iki ana bölüm altında da gösterilebilir:

- **İdari hazırlıklarda;** satış takviminin belirlenmesi, potansiyel yatırımcılarla ilişkilerin yönetimi, satış portföyünün kesinleştirilmesi, danışman seçimi, satış portföyüne ait muhammen bedelin belirlenmesi, ihale komisyonunun oluşturulması, ihale tekliflerinin değerlendirilmesi ve kazanan yatırımcının belirlenmesi, satış sürecine ilişkin bilgilendirmelerin (basın açıklamaları, toplantılar, sunumlar vb.) yapılması gibi faaliyetler yer almaktadır.
- **Teknik hazırlıklarda;** kesinleştirilen satış portföyüne ilişkin CD'lerin ve web sitesinin hazırlanması (alacak dosyalarına ilişkin borç tespitlerinin yapılması, borçlu bilgileri ve teminat bilgileri ile dosyaların hukuki takip durumu hakkında ayrıntılı veri setlerinin hazırlanması vb.), veri inceleme sürecinin yönetimi (veri inceleme odaları ile veri inceleme sürecinde yatırımcılara sunulan bilgi ve belgelerin hazırlanması, yatırımcıların sorularının yanıtlanması vb.), satış dokümanlarının hazırlanması (ihale şartnamesi, gizlilik anlaşması, ihale teklif formları, satış vaadi sözleşmesi, mutemet sözleşmesi, alacak temlik sözleşmesi, ihale teminat mektubu vb.), satış portföyünün değerlemesinin yapılması gibi faaliyetler yer almaktadır.

Proje Grubu ve Proje Danışmanı Seçilmesi: Yürütülecek faaliyetlerde görev alan proje grubu oluşturulmakta ve danışman belirlenmektedir. Potansiyel yatırımcılar ile ilişkiler, satış portföyü analizi ve değerlemesi, satış dokümanlarının hazırlanması konularında finansal danışmanlık ve hukuki danışmanlık hizmetleri alınmaktadır.

Satış Takviminin/Yönteminin/Portföyünün Belirlenmesi: Satış sürecine ilişkin proje planı hazırlanarak satış takvimi oluşturulmakta, ihale ve satış yöntemi ile satışa sunulacak alacakların tutar ve niteliği belirlenmektedir.

İhale Şartnamesi, Gizlilik Sözleşmesi ve Satış İlanı: İhale sürecinde, alacak satış ilkeleri ve başvuru koşullarını içeren şartname hazırlanmakta ve gizlilik sözleşmesi imzalayan potansiyel yatırımcılara gönderilmekte, alacak satış stratejisi ve satış takvimi hakkında basın açıklamaları yapılmaktadır.

Satışa İlişkin Veri Tabanı Oluşturulması: Satışa konu alacaklara ilişkin bilgileri içeren veri tabanı hazırlanmakta ve gizlilik sözleşmesi imzalayan potansiyel yatırımcıların incelemesine açılmaktadır.

Veri İnceleme Odalarının Açılması: Potansiyel yatırımcıların satış portföyü hakkında kapsamlı bir inceleme yaparak tekliflerini buna göre oluşturmaları amacıyla veri inceleme odaları hazırlanmaktadır.

Satış Portföyünün Değerlemesi ve Muhammen Bedelin Açıklanması: Portföyü oluşturan alacak dosyaları, teminatlar, hukuki durum ve borçlu bilgileri esas alınarak değerleme işlemi yapılmakta olup bu değerleme sonucu tespit edilen ihale muhammen bedeli potansiyel yatırımcılara bildirilmektedir.

İhale Süreci: İhale şartnamesinde bildirilen koşullara uygun olarak ihaleye iştirak eden potansiyel yatırımcılar tarafından hazırlanan ihale teklif mektubu tutanakla teslim alınmakta, satış sürecinin diğer evreleri ihale şartnamesine uygun olarak satış komisyonu tarafından yönetilmekte, alınan tekliflerin nihai olarak Fon Kurulu tarafından ihale şartnamesinde yer alan koşullara uygunluğu değerlendirilerek ihaleyi kazanan yatırımcı belirlenmektedir. Fon ile ihaleyi kazanan yatırımcı arasında satışa konu alacakların devrine ilişkin sözleşme imzalanmaktadır.

İhale Sonrası Dönem: İhaleyi kazanan yatırımcı ile Fon arasında sözleşme imzalanmasıyla başlayan ve satış portföyünü oluşturan alacak dosyalarının alıcıya devir teslimine kadar geçen süre ihale sonrası dönem olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde, bir taraftan alacak dosyalarının alıcıya devrine yönelik hazırlıklar yapılırken, diğer taraftan da satış portföyünün takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir. Bu kapsamda, satış portföyündeki alacak dosyalarının ilgili sözleşmelerde tanımlanan süreler içerisinde alıcıya hızla devir ve teslim edilmesine

yönelik organizasyonel ve teknik hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmektedir. İhale süreci, satış portföyündeki tüm alacak dosyalarının alıcıya devir ve teslim edilmesiyle sonuçlandırılmaktadır.

3.4.5. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler

Fonun 4389 Sayılı Kanun kapsamında sahip olduğu, her türlü alacağının tahsiline yönelik 6183 Sayılı Kanun hükümlerini uygulama yetkisi kapsamında, bazı kurumsal kredi alacaklarının tahsiline yönelik olarak da 6183 Sayılı Kanun hükümleri uygulanmıştır.

Fonun 6183 Sayılı Kanun uygulamalarına ilişkin detaylı bilgilere, Kitabın “Hâkim Ortaklardan Alacakların Geri Kazanımı” bölümündeki aynı başlık altında yer verildiğinden, burada tekrar anlatılmamaktadır.

3.4.6. 2004 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemler

Fonun, bankadan devraldığı kurumsal kredi alacaklarının tahsilinde uyguladığı temel yöntemlerden birisi de 2004 Sayılı Kanun kapsamında yürütülen takip işlemleridir.

Fonun 2004 Sayılı Kanun kapsamında yürütülen takip işlemlerine ilişkin detaylı bilgilere, Kitabın “Hâkim Ortaklardan Alacakların Geri Kazanımı” bölümündeki aynı başlık altında yer verildiğinden, burada tekrar anlatılmamaktadır.

3.5. TAHSİLİ GECİKMiŞ BİREYSEL ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Fonun sahip olduğu, kendisine devredilen ve akabinde hisselerini devraldığı bankaların alacaklarını devralma yetkisi kapsamında, tahsili gecikmiş bireysel kredi alacaklarını da devralma yetkisi bulunmaktadır.

Fon tarafından devralınan bireysel kredi alacaklarının çözümlenmesi süreci, kurumsal kredi alacaklarının çözümlenmesi süreci ile büyük ölçüde paralellik taşımaktadır. Bu kapsamda, bireysel kredi alacaklarının çözümlenmesinde de;

- Sulh ve protokol,
- İndirim kampanyaları,
- 2004 Sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilen takip ve tahsil işlemleri

çözümleme araçları olarak göze çarpmaktadır.

Söz konusu alacak çözümleme yöntemleri önceki bölümlerde detaylı olarak anlatıldığından, burada ayrıca yer verilmemektedir.

Diğer taraftan kredi kartı borçlarına ilişkin olarak çıkartılan;

- 6 Mart 2003 tarihli Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kredi kartı borçluları için bir yasal düzenleme yapılmış ve bu düzenlemeyle faiz oranı yüzde 50 kabul edilerek, 12 aya yayılmış vadelerde ödeme yapma imkanı sağlanmıştır.
- 23 Şubat 2006 tarihli Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu ile kredi kartı borçluları için yeni bir yasal düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeyle, faiz oranı yüzde 18 olarak kabul edilmiş ve 18 ay vadeli ödeme yapma imkanı sağlanmıştır.

Anılan kanunlar, Fona devredilen bankaların kredi kartı borçluları hakkında da uygulanmış, bu kapsamda Fona başvuran kişilere anılan kanunlarda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ödeme kolaylığı sağlanmıştır.

4. BANKA ÇÖZÜMLEME SÜRECİNDE DAVALAR

Kanunla kurulmuş bir kamu tüzel kişisi olan Fonun yetki ve görevleri kanun ve ikincil düzenlemelerle belirlenmiştir. Fon, her türlü işleminde olduğu gibi banka çözümleme faaliyetlerinde de bu düzenlemelerin kendisine verdiği görev ve yetkiler kapsamında hareket etmektedir.

Fon, kendisine devredilen ve faaliyet izni kaldırılan bankalara ilişkin olarak çok sayıda ve çeşitli türden işlemler tesis etmektedir. Bu durum söz konusu işlemlere karşı dava açılması riskini de beraberinde getirmektedir.

Diğer taraftan Fon, banka ve varlıkların çözümlenmesinde yetkilerini yerine getirirken karşılaştığı engelleri aşmak amacıyla bir takım davalar da açabilmektedir.

Fonun, faaliyet izni kaldırılan ve kendisine devredilen bankalarla ilgili mevzuatta suç olarak düzenlenmiş fiilleri işleyen kişiler hakkında açılmış ceza davalarının takip edilebilmesi hususunda da yetkileri bulunmaktadır.

Bu kapsamda Fonun taraf olduğu idari davalar, hukuk ve ceza davalarına ilişkin genel bilgiler ve Fonun yetkileri aşağıda yer almaktadır.

4.1. İDARİ DAVALAR

Fonun tesis ettiği işlemler yargı denetimine tabidir. Bu kapsamda;

- Bankaların Fona devrine ve faaliyet izinlerinin kaldırılmasına ilişkin BDDK kararlarına,
- Banka hisselerinin devralınması, bankanın başka bir bankayla birleştirilmesi, banka mali bünyesinin rehabilite edilmesi, banka hisselerinin üçüncü kişilere satışı gibi çözümleme sürecinde tesis edilen Fon Kurulu kararlarına,
- Banka varlıklarının çözümlenmesine ilişkin tesis edilen takiplere ve bunlara ilişkin çeşitli işlemlere

karşı iptal istemli idari davalar açılabilmektedir.

Bu tür davaların açılması tek başına süreci durdurmadığından, Fon tarafından banka hakkında işlemler tesis edilmeye devam edilmektedir. Davanın devam ettiği süreçte, bankanın başka bir bankayla birleştirilmesi veya satışı gibi tüzel kişiliğini sona erdirecek nitelikte çözümleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi halinde, davanın Fon veya Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu aleyhine sonuçlanması, mahkeme kararının uygulanmasında zorluklar ortaya çıkarabilmektedir. Bu durumda, Fon açısından mahkeme kararlarının uygulanması hukuki ve fiili imkansızlık nedeniyle mümkün olamamaktadır.

4389 Sayılı Kanunda;

- BDDK kararları ile miktarı 500 milyar TL'yi aşan Fon Kurulu kararlarına karşı açılacak idari davaların ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülmesi ve acele işlerden sayılması,
- BDDK kararları ile miktarı 500 milyar TL'yi aşan Fon Kurulu kararları aleyhine açılacak idari davalarda yürütmenin durdurulması talebinin kabul veya reddi kararına yapılan itirazların karara bağlanmasından önce, tarafların istemi üzerine duruşma yapılmasına karar verilebilmesi,
- Fon tarafından 15. maddenin 7 numaralı fıkrası hükümlerine istinaden tesis edilen işlemlere karşı idari yargı mercilerinde açılan davalarda

mahkemelerce yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için teminat aranmaması

hususları düzenlenmiştir.

5411 Sayılı Kanunda ise,

- 500 bin YTL'i aşan miktarlara ilişkin Fon Kurulu kararlarına karşı açılacak davaların ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülmesi,
- Fon Kurulu kararlarına karşı yapılan başvuruların acele işlerden sayılması,
- Fon Kurulu kararlarına karşı açılacak idari davalarda yürütmenin durdurulması talepleri için ayrıca duruşma yapılması, bu halde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 17. maddesinin 5 numaralı fıkrasındaki 30 günlük sürenin uygulanmaması,
- Yürütmenin durdurulması taleplerinin, Fonun savunması alınmadan karara bağlanamaması,
- İlgili tarafların yürütmenin durdurulması talebinin kendisine tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde savunmasını vermesi, aksi halde savunma beklenmeksizin karar verilmesi

hususları düzenlenmiştir.

4.2. HUKUK DAVALARI

Fonun görev alanına giren konularda Fon tarafından ve Fon aleyhine çok çeşitli hukuk davaları açılabilenekte olup:

- Fonun, kendisine devredilen bankaların zararlarını tazmin amacıyla açtığı davalar,
- Fon tarafından başlatılan 2004 Sayılı Kanun kapsamındaki takiplere karşı borçluların yaptığı itirazların kaldırılması amacıyla açılan itirazın iptali davaları,
- Fon tarafından varlıkların satışı amacıyla gerçekleştirilen ihalelerin feshine ilişkin davalar,
- Rücu davaları, kira, ecrimisil davaları gibi alacak davaları,
- Kıdem ve ihbar tazminatı, izin alacağı, fazla mesai, işe iade, eğitim gideri, cezaî şart gibi konularda açılan iş davaları,
- Tapu iptali ve tescil, paydaşlığın giderilmesi, müdahalenin men'i, tahliye, kira alacağı, tespiti gibi gayrimenkullere ilişkin davalar,
- Şikayet, itirazın iptali, menfi tespit, tasarrufun iptali ve istirdat gibi diğer davalar

Fonun tarafı olduğu başlıca hukuk davası çeşitleridir.

4389 Sayılı Kanununun 17/a maddesine göre Fon tarafından 14, 15, 15/a ve 17. madde hükümleri uyarınca açılmış ve açılacak davalarda ve Fona devredilen ve/veya faaliyet izni kaldırılan bankalar ile tasfiyeleri Fon eliyle yürütülen veya Fon tarafından tasfiye işlemleri başlatılan bankalar tarafından eski yöneticiler ve denetçiler aleyhine aslen açılan ve/veya külli halef sıfatı ile takip edilen ve/veya Fon tarafından kanuni halef ve/veya devralan ve temellük eden sıfatı ile takip edilen şahsi sorumluluk davalarında ispat külfeti davalılara aittir.

5411 Sayılı Kanun da, Fon tarafından anılan kanununun 108. ve 110. madde hükümleri uyarınca açılmış ve açılacak davalarda ispat külfetinin davalılara ait olduğunu düzenlemektedir.

5411 Sayılı Kanun uyarınca, anılan kanundan kaynaklanan Fon alacaklarına ilişkin dava ve takiplerde zamanaşımı süresi 20 yıldır.

Bankacılık mevzuatında Fona, özellikle;

- Kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarının kullandıkları banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın geri kazanımı,
- Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların yönetim ve denetim kurulu üyelerinin kanuna ve ana sözleşmeye aykırı eylem ve işlemlerinden dolayı bankaya verdikleri zararın tazmini,
- Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların yöneticilerinin kanuna aykırı işlemlerinden dolayı bankanın Fona devrine veya faaliyet izninin kaldırılmasına karar verilmesine sebebiyet vermeleri halinde bankaya verdikleri zararın tazmini

ile ilgili bazı özel yetkiler tanınmıştır. Bu çerçevede, Fonun kendisine devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarından, yöneticilerinden ve denetçilerinden alacaklarının tahsilinde sahip olduğu yetkilerin kullanılması çerçevesinde açılan davalar aşağıda yer almaktadır.

4.2.1. İade ve Tazmin Davası

İade ve tazmin kavramının hukuki niteliği, konusu ve muhatapları Kitabın “İade ve Tazminin Konusu ve Muhatapları” bölümünde anlatıldığından, bu bölümde ayrıca yer verilmemiştir.

Kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bankaların hâkim ortaklarının edindikleri banka kaynaklarının iade ve tazmin edilmesine ilişkin Fon tarafından yapılan talebe rağmen Fona herhangi bir ödeme yapılmaması halinde, bahse konu tutar dava konusu yapılmaktadır.

Bu dava bankacılık mevzuatından kaynaklanan bir dava olup amacı, banka hâkim ortağının Fonun talebine rağmen ödemediği istismar konusu banka kaynaklarının dava yoluyla ödenmesini sağlamaktır. 5411 Sayılı Kanun, banka yöneticilerini de iade ve tazmin talebinin muhatabı haline getirmiştir.

4.2.2. Şahsi İflas Davası

Şahsi iflas müessesesi mevzuatımıza ilk olarak 2999 Sayılı Kanunla girmiştir. Anılan hüküm gereğince, bir bankanın iflası halinde o bankanın yönetim kurulu, yönetim komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcılarını, müdür ve imzaları bankayı ilzam eden memurlarının kanuna aykırı hareketleri iflasa sebep olmuş ise, Maliye Bakanlığının talebi üzerine gerekirse bunların şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla, asıl amacı kanuna aykırı eylem ve işlemleriyle bankaya zarar veren ve dolayısıyla banka nezdindeki mevduat sahipleri başta olmak üzere tasarruf sahiplerinin haklarını ihlal eden banka görevlilerini, verdikleri bu zarar dolayısıyla ortaya çıkacak cezai sorumluluklarının yanında hukuken de sorumlu tutmayı amaçlayan şahsi iflas müessesesi 70 yıldan beri mevzuatımızdaki varlığını devam ettirmektedir.

Şahsi iflas müessesesinin yukarıda belirtilen “bankaya kanuna aykırı eylem ve işlemleriyle zarar veren ve mali durumunda bozulmaya neden olan banka görevlilerinden verdikleri zararı tahsil etme” amacı, yasal gelişim içerisinde de kendisini göstermektedir. 7129 Sayılı Kanunun mer’iyet kazandığı 1958 yılında bankaların genel hükümler çerçevesinde iflasından başka bir yol olmadığından, yalnızca bankanın iflası baz alınarak şahsi iflas müessesesi düzenlenmiştir.

1983 yılında yürürlüğe giren 70 sayılı KHK ile, bankaların mevduat kabul etme ve bankacılık işlemleri yapma izinlerinin kaldırılması, bankanın yönetiminin geçici bir yönetim kuruluna veya bir bankaya ya da birden fazla bankanın iştirak ettiği bir konsorsiyuma tevdi edilmesi ve bankanın devri ve birleştirilmesi müesseseleri mevzuatımıza girmiştir. Anılan KHK'da şahsi iflas müessesesi ise, getirilen yeni düzenlemelere paralel şekilde düzenlenmiştir. Buna göre anılan KHK ile, bir bankanın ortakları, yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, müdürleri ve imzaları bankayı ilzam eden memurları kanuna aykırı karar ve işlemleri ile bankanın iflasına veya hakkında 63. maddenin 3. ve 4. fıkralarının uygulanmasına sebep olmuşlarsa, Maliye Bakanının talebi üzerine, bunların şahsen iflasına mahkemece karar verilebileceği düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, banka hakkında 63. madde kapsamında yönetimin devri veya devir ve birleştirme tedbirlerinin uygulanması halinde de buna sebebiyet veren işlemlerde sorumluluğu olan kişilerin de şahsi iflaslarının talep edilebileceği düzenlenmiştir.

3182 Sayılı Kanun da esas olarak 70 sayılı KHK'daki düzenlemeleri benimsemiştir. Buna göre, bankanın iflasına veya 64. maddenin 3 numaralı fıkrası uyarınca başka bir bankaya devrine veya başka bir bankayla birleştirilmesine sebebiyet veren bankanın yüzde 10 hissesinden fazlasına sahip olan ortakları, yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleriyle, genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları bankayı ilzam eden memurları hakkında şahsi iflaslarına karar verilmesi talebiyle dava açılabilirliği düzenlenmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere, bankanın yalnızca iflası halinde değil hakkında 64. maddenin 3 numaralı fıkrasının uygulanması halinde de ilgili kişilerin şahsi iflasları talep edilebilecektir.

1993 yılında yürürlüğe giren 512 sayılı KHK ile 3182 Sayılı Kanunun 64. maddesinde değişiklik yapılmış, banka yönetiminin devri ve bankanın başka bir bankaya devri veya başka bir bankayla birleştirilmesini öngören düzenlemeler kaldırılmış, mali durumu bozulan ve alınan tedbirlere rağmen düzelmeyen banka hakkında yalnızca 68. maddeyi uygulama yetkisi öngörülmüştür. Buna paralel olarak şahsi sorumluluğu gerektiren haller de banka hakkında 68 inci madde hükümlerinin uygulanmasına sebebiyet veren işlemlerle sınırlandırılmıştır.

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda da, bankanın hem iflasına hem de Fona devrine sebebiyet veren işlemlerde sorumluluğu bulunan kişilerin şahsi sorumluluğuna gidilebileceği düzenlenmiş olup 5411 Sayılı Kanunda bu kişilere denetçiler de eklenmiştir.

Buna göre, bir bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları bankayı ilzam eden memurlarının kanuna aykırı karar ve işlemleriyle bankanın iflasına veya Fona devredilmesine neden olduklarının tespiti halinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Fon Kurulu kararına istinaden ve Fonun talebi üzerine doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilmektedir. Buradan hareketle, şahsi iflas davasının esas muhataplarının bankanın yöneticileri olduğu söylenebilecektir.

Kanuna aykırı ve bankanın iflasına ya da Fona devrine sebebiyet veren karar ve işlemler bankanın hâkim ortaklarına menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden şahsi iflas talebinde bulunulabilecektir.

Fonun şahsi iflaslarını talep ettiği kişilerden mal beyanı talep etme yetkisi olduğu gibi, bu kişiler hakkında tedbir de talep etme yetkisi bulunmaktadır. Ayrıca mahkemece ihtiyati haciz uygulanmasına da karar verilebilmektedir.

Mahkemece iflasına karar verilenler hakkındaki takibi, alacaklı sıfatıyla Fon yürütmektedir.

4.2.3. Mali Sorumluluk Davası

Mali sorumluluk davaları dayanağını TTK'dan alan ve şirket yönetim kurulu üyelerinin kanuna ve şirket ana sözleşmesine aykırı eylem ve işlemlerinden dolayı şirkete verdikleri zararı tazmin etmelerini amaçlayan bir dava türüdür.

Banka hâkim ortaklarının aynı zamanda banka yönetim kurulu üyesi olmaları durumunda, hâkim ortaklar hakkında mali mesuliyet davası da söz konusu olabilmektedir.

5411 Sayılı Kanununun 133. maddesi kapsamında, faaliyet izni kaldırılan bankaların tasfiyelerinin tamamlanması ancak iflas veya tasfiye masa alacaklarının tahsil edilememiş olması halinde, bankanın sorumlulukları tespit edilen ortakları, yönetim kurulu eski üyeleri ve denetçileri aleyhine varsa ibralarının iptali ve işlemleri nedeniyle verdikleri zararın tazmini için tasfiyenin tamamlanmasını müteakip beş yıl içinde Fon tarafından dava açılabilir.

Fon bankalarının hisselerinin üçüncü kişilere devir veya intikali halinde banka tarafından, bankanın eski ortakları, yöneticileri ve denetçileri hakkında açılmış olan dava ve takiplere Fon tarafından kanuni halef sıfatıyla kaldığı yerden devam edilmektedir. Bu dava ve takipler sonucunda hükmolunacak tutarlar Fona ait olmaktadır.

Fon bankalarının başka bir bankaya devredilmesi ya da başka bir banka ile birleşmesi, hisselerinin üçüncü kişilere devredilmesi ya da tasfiyelerine karar verilmesi halinde bu işlemlerin tamamlanmasını takip eden beş yıl içinde sorumlulukları tespit edilen yönetim kurulu eski üyeleri ve eski denetçileri aleyhine, varsa ibralarının iptali ve işlemleri nedeniyle verdikleri zararın Fon adına tazmini istemi ile Fon tarafından dava açılabilir.

Mali sorumlulukların tespitinde; banka, bağımsız denetim kuruluşları, Fon denetim birimleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve diğer kamu kurumları tarafından düzenlenen denetim raporları ile yazı ve benzeri belgeler dikkate alınmaktadır

4.3. CEZA DAVALARI

4389 ve 5411 Sayılı Kanunlarda, Fona devredilen ve faaliyet izni kaldırılan bankalarla ilgili açılan ceza davalarına ilişkin Fona bazı yetkiler tanınmış, bu suçların kovuşturma ve soruşturmasında usule ilişkin bazı özel düzenlemelere yer verilmiştir.

4389 Sayılı Kanunla ceza davalarına ilişkin temel olarak;

- Fon tarafından hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın borç ve taahhütlerinin yüklenilmesi veya alacaklarının devralınması halinde bu borç, taahhüt ve alacaklarla ilgili açılmış veya açılacak her türlü ceza davalarında Fonun müdahil sıfatını kazanması, bu davalara bağlı şahsî hakların Fona ait olması,
- Kanunda belirtilen suçlara ilişkin kovuşturma yapılmasının Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu veya Fon tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlı tutulması, 22. maddenin 4 numaralı fıkrası kapsamında kaynak istismarı nedeniyle zimmet olarak kabul edilen suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturmanın Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun yazılı bildirimine üzerine veya gecikilmesinde sakınca görülen hallerde re'sen Cumhuriyet Savcılarınca yapılması,
- 22. maddenin 3 ve 4 numaralı fıkraları kapsamında düzenlenen zimmet veya bununla bağlantılı olup da ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ait davaların, ilgili bankanın bulunduğu ilin adıyla anılan 1 numaralı ağır ceza mahkemelerinde görülmesi, gerekli görülen yerlerde Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu tür suçlara bakmak üzere o yerlerdeki diğer ağır ceza mahkemelerinin de görevlendirilebilmesi veya yeni ağır ceza mahkemelerinin de kurulabilmesi,
- 22. maddenin 4 numaralı fıkrası kapsamına giren zimmet suçunun kovuşturma ve soruşturmalarında anılan kanunda belirlenen özel usul kurallarının da uygulanması,
- 22. maddenin 4 numaralı fıkrasında yazılı zimmet suçundan mahkum olanların, Fona veya Hazineye olan borçları ve tazminatları ödemediği veya

mal varlıklarından tahsil olunamadığı sürece, bunlar hakkında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 ve 6. madde hükümleri ile şartlı tahliye hükümleri uygulanmaması

hususları düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler 5411 Sayılı Kanunda da büyük ölçüde yer almıştır.

Fona devredilen ve faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortakları, yöneticileri ve personeli aleyhine, ceza ve bankacılık mevzuatı çerçevesinde yapılan suç duyuruları üzerine dolandırıcılık, nitelikli dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, izinsiz faaliyette bulunma, mevduat ve katılım fonu sahiplerinin haklarını engelleme, gerçeğe aykırı beyanda bulunma, düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almama, belgelerin saklanması yükümlülüğüne aykırı davranma, yetkili merciler ile denetim görevlilerince istenen bilgi ve belgeleri vermeme ve görevlerini yapmalarını engelleme, işlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme, zimmet gibi suçlar kapsamında açılan ceza davalarına Fon kanuni müdahil sıfatıyla katılmaktadır.

III. KISIM

**ÇÖZÜMLEME
UYGULAMASI**

**TMSF
ÇÖZÜMLEME DENEYİMİ**

1. ÇÖZÜMLENEN BANKALARIN FONA DEVİRDEKİ MALİ YAPISI

Bir ekonomide, fon talep edenler, fon arz edenler, fon akımını düzenleyen kurumlar, fon akımını sağlayan araç ve gereçlerle bunları düzenleyen hukuki ve idari kurumlar finansal sistemi oluşturur. Finansal sistemin en önemli kurumları ise bankalardır. Bu nedenle bankaların sadece birinin bile mali bünyesinde oluşacak zafiyetin etkisi tetikleyici bir rol oynayarak, sistemdeki diğer banka ve kurumlara kolaylıkla sirayet edebilecek güçtedir.

1994-2003 döneminde yaşanan krizler sistemdeki birçok bankayı etkilemiş ve bu dönemde Fona, 5'i faaliyet izni kaldırılan, 20'si ise temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi devredilen olmak üzere toplam 25 banka devrolmuştur. Bazı tarihlerde, birden fazla banka aynı anda Fona devredilerek, sorunun sektörteki diğer bankalara sirayet etmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

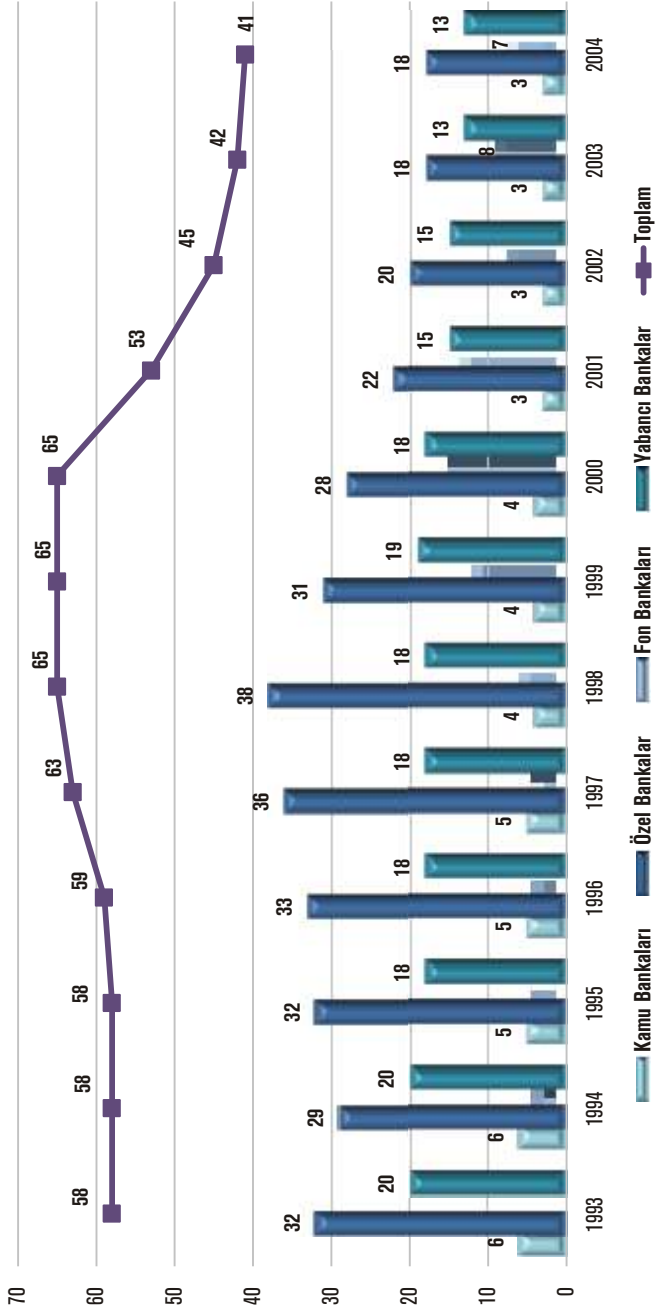
Böylece, yaklaşık 10 yıllık bir süre içerisinde bankacılık sektörü aktif büyüklüğünün yaklaşık dörtte biri sorunlu hale gelerek Fonun yönetimine bırakılmıştır.

TABLO 8: FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALAR

BANKA ADI	FAALİYET İZİNİ KALDIRILMA TARİHİ	İLGİLİ KANUN	İLGİLİ MADDE
TYT Bank	11.04.1994	3182 Sayılı Kanun	12-68
Marmara Bank	20.04.1994	3182 Sayılı Kanun	12-68
İmpexbank	24.04.1994	3182 Sayılı Kanun	12-68
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	28.09.2000	4389 Sayılı Kanun	14/3
İmar Bankası	03.07.2003	4389 Sayılı Kanun	14/3

TABLO 9: TEMETTÜ HARIÇ ORTAKLIK HAKLARI İLE YÖNETİM VE DENETİMİ FONA DEVREDİLEN BANKALAR

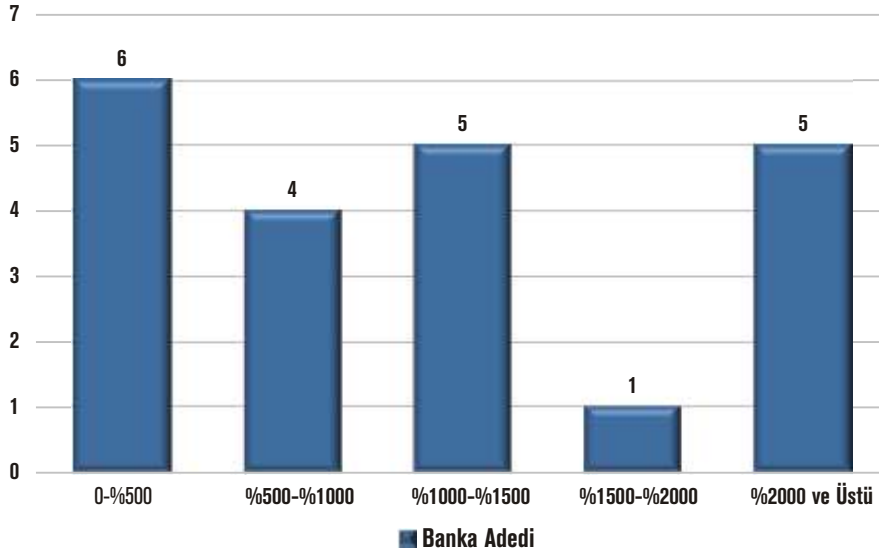
BANKA ADI	FONA DEVİR TARİHİ	İLGİLİ KANUN	İLGİLİ MADDE
Türk Ticaret Bankası	06.11.1997	3182 Sayılı Kanun	64/2
Bank Ekspres	12.12.1998	3182 Sayılı Kanun	64
İnterbank	07.01.1999	3182 Sayılı Kanun	64/2
Yaşarbank	22.12.1999	4389 Sayılı Kanun	14/3
Yurtbank	22.12.1999	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Egebank	22.12.1999	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Esbank	22.12.1999	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Sümerbank	22.12.1999	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Bank Kapital	27.10.2000	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Etibank	27.10.2000	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Demirbank	06.12.2000	4389 Sayılı Kanun	14/3
Ulusal Bank	28.02.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3
İktisat Bankası	15.03.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Tarişbank	09.07.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3
Sitebank	09.07.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3
EGS Bank	09.07.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Bayındırbank	09.07.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Kentbank	09.07.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Toprakbank	30.11.2001	4389 Sayılı Kanun	14/3-4
Pamukbank	18.06.2002	4389 Sayılı Kanun	14/3-4

GRAFİK 2: YILLAR İTİBARIYLA SEKTÖRDEKİ BANKA ADEDİ

Banka devirleri, özellikle 1999-2001 dönemindeki krizlerle birlikte en yüksek seviyesine ulaşmış, aynı dönemde yürürlüğe giren 4389 Sayılı Kanunla da bankaların faaliyet izni kaldırılmaksızın Fona devri kavramındaki hukuki belirsizlik ortadan kalkmıştır.

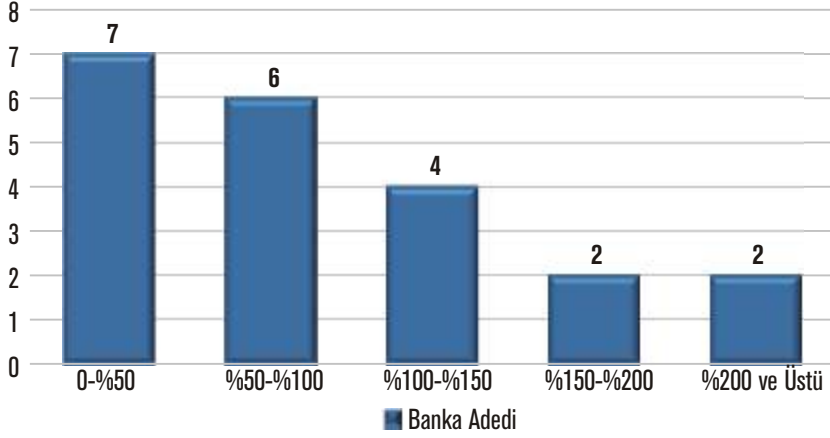
Fon bankalarının bilançolarında yapılan düzeltme kayıtları ve zarara dönüşen aktif kalemler için ayrılan karşılıklar sonrası, 21 bankada devir zararlarının özkaynakları eriterek yabancı kaynaklara sirayet ettiği görülmüştür.

GRAFİK 3: FON BANKALARINDA DEVİR ZARARLARININ ÖZKAYNAKLARINA ORANI

Oluşan zararların büyüklüğü, devir zararlarının aktife oranında da görülmektedir. 8 bankada bu oran yüzde 100'ün üzerindedir.

GRAFİK 4: FON BANKALARINDA DEVİR ZARARLARININ AKTİFE ORANI

* Kıbrıs Kredi Bankası, Marmara Bank, İmpexbank ve TYT Bank grafiğe dahil edilmemiştir.

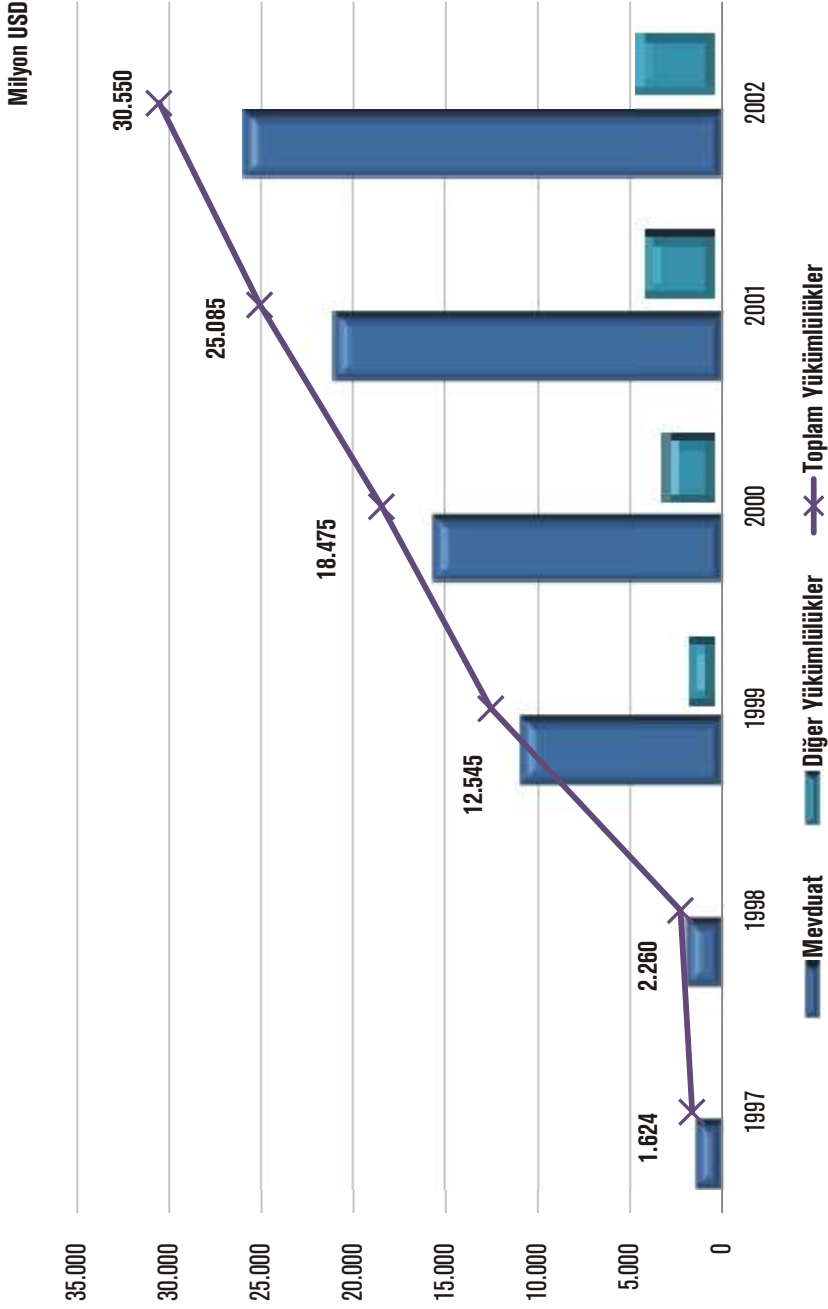
Banka zararlarının daha fazla büyümemesi ve zafiyetin diğer bankalara bulaşması riskinin azaltılması için, devlet tarafından bu bankalara yönelik çok çeşitli önlemler alınmak zorunda kalınmış, bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasını teminen yeniden yapılandırma programları devreye sokulmuş, sektördeki diğer bankaların güçlendirilmesi için de yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Bu önlemlerin Fonu ilgilendiren ayağında; Fona devrolan bankalardaki bütün tasarruf sahipleri ve kreditorlerin fonlarını herhangi bir engel olmadan tam olarak kullanmasını sağlanması için, 6 Aralık 2000 tarihinden itibaren Fon tarafından sağlanan bir geçici tam garanti uygulaması başlatılmıştır.

Geçici tam garantinin kapsamına, Fon bankalarının bilançolarında konsolide edilen yurt dışı şubelerinin yükümlülükleri ve kayıtlı bilanço dışı yükümlülükleri de dahil olmak üzere tüm yükümlülükleri girmektedir. Ancak bankanın Fona devredilmesine neden olan banka sahiplerinin ve ilgili tarafların mevduatı, bankaların söz konusu kişilere olan diğer yükümlülükleri, muvazaalı ve suça konu olduğu tespit edilen faaliyetlerle ilgili tüm mevduat ve yükümlülükler ve hissedarların iştirak payları ile sermaye benzeri kredileri kapsam dışında bırakılmıştır.

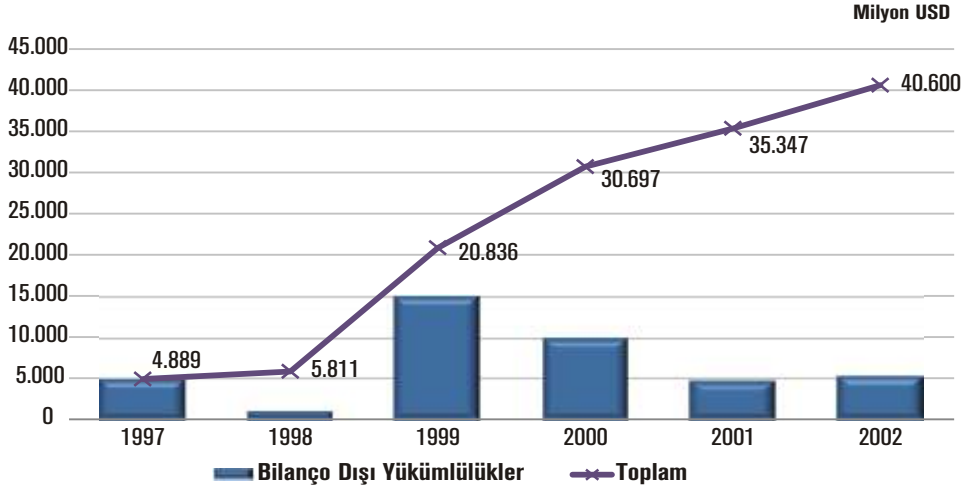
Bu çerçeve, 6 Aralık 2000 tarihinde başlatılan geçici tam garanti uygulamasından önce Fona devredilen 8 banka ile bu tarihten sonra Fona devredilen 12 bankanın tüm yükümlülükleri, hisseleri Fon tarafından devralınarak üstlenilmiş olup söz konusu garanti kapsamında üstlenilen toplam bilanço yükümlülüğü 30,6 milyar USD'dir.

GRAFIK 5: DEVİR TARİHİ İTİBARIYLA FON BANKALARININ BİLANÇO YÜKÜMLÜKLERİ (MİLYON USD)

Geçici garanti kapsamında Fon tarafından üstlenilen bilanço dışı yükümlülük tutarı ise bankaların Fona devir tarihi itibarıyla toplam 41 milyar USD civarındadır.

GRAFİK 6: DEVİR TARİHİ İTİBARIYLA FON BANKALARININ BİLANÇO DIŞI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

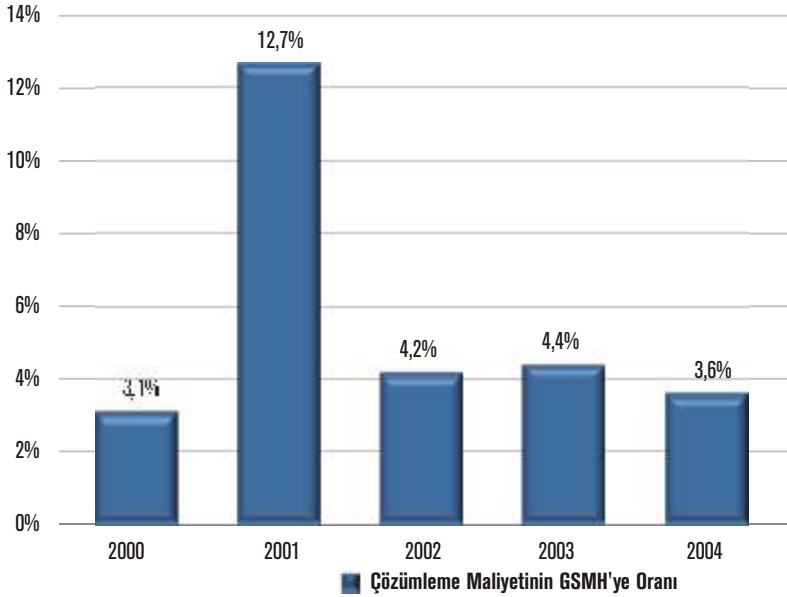

Fon tarafından sağlanan geçici garanti nedeniyle bankaların tüm likidite ihtiyaçları Fon tarafından karşılanmış olup bu durum çözümleme maliyetlerinin yükselmesine sebep olmakla birlikte, kamuoyuna güven telkin etmesi nedeniyle Fon bankalarından ve sektördeki diğer bankalardan yoğun mevduat çekilişlerinin önüne geçilmiştir.

Geçici garanti uygulamasında öngörülen bir diğer husus, Fon bankalarının likidite ihtiyaçlarının karşılanmasında Fon kaynaklarının yetersiz kalması durumunda, Hazine tarafından Fona ikrazatta bulunulmasıdır.

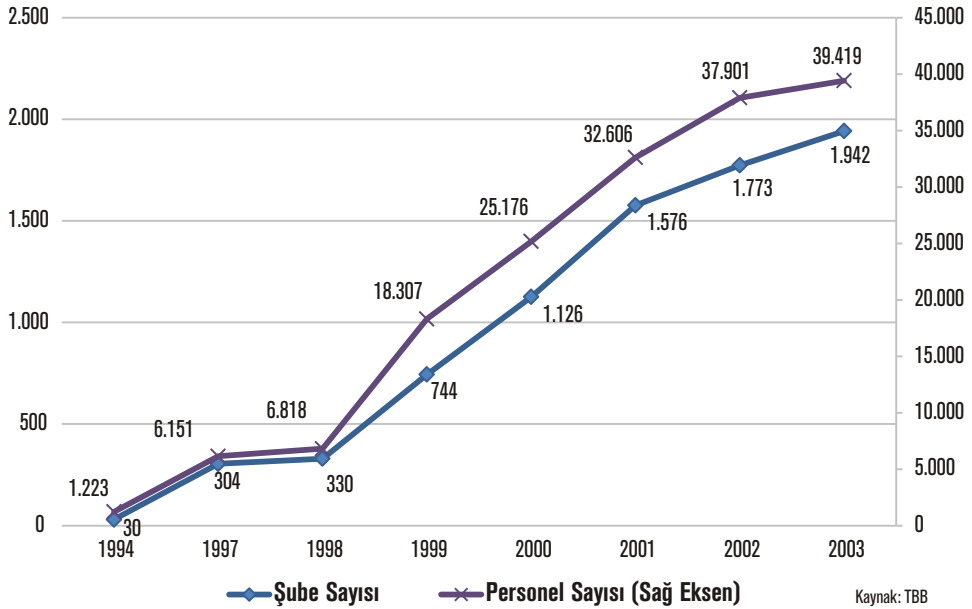
Bu kapsamda, Fon tarafından Hazineden yapılan borçlanmalar, özellikle Fona devirlerin yoğun olarak yaşandığı 2001 yılında GSMH'nin yüzde 12,7'sine kadar çıkmıştır.

GRAFİK 7: ÇÖZÜMLEME MALİYETİNİN YILLAR İTİBARIYLA GSMH'YE ORANI

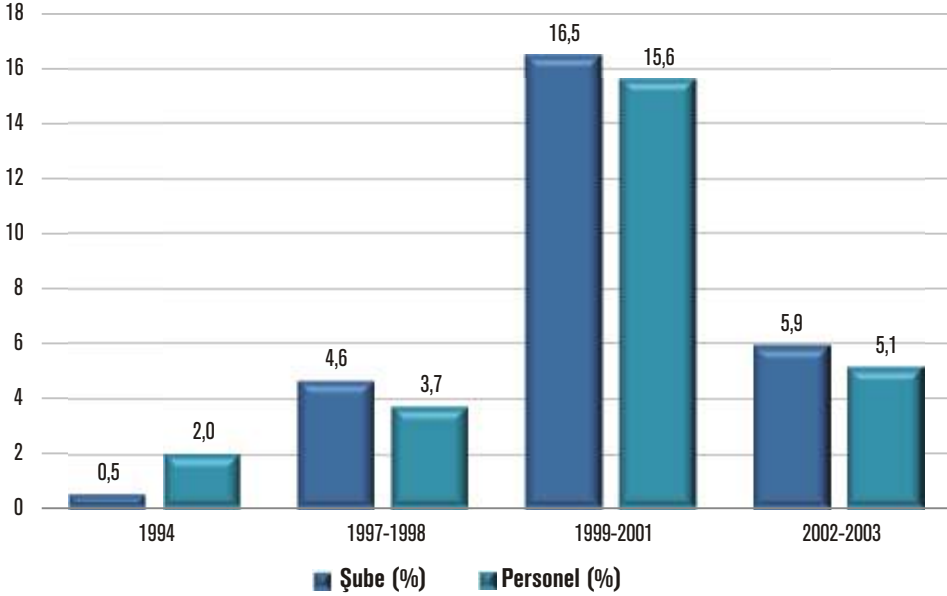
Bankalarda oluşan zararlar ve Fon tarafından üstlenilen yükümlülükler yanında dikkate değer bir başka husus, bu bankaların şube ağı ve personel hacimleridir. Fona devrolan 25 bankanın devir tarihleri itibarıyla toplam 1.942 şubesi ve 39.419 personeli bulunmaktadır. Şube olmayan ancak bankaların mevduat hacmini artırmak ve sadece mevduat toplamak üzere kurulan şube benzeri tahsilat ofisleri de dikkate alındığında, toplam personel sayısı yaklaşık 1.000 kişi daha artmaktadır. Söz konusu tahsilat ofisleri, denetim otoritesinin bankalar için şube açma yasağı getirmesinin ardından, mevzuatı dolanmak amacı ile banka tarafından açılan ve şubelere bağlı olarak faaliyet gösteren küçük ofisler şeklinde yapılandırılmışlardır.

GRAFİK 8: DEVİR TARİHİ İTİBARIYLA FON BANKALARININ KÜMÜLATİF ŞUBE VE PERSONEL ADEDİ

Özellikle 1999-2001 döneminde finans sektöründe çalışanların yaklaşık yüzde 16'sı Fon bankalarında görev yapmaktaydı. Aynı dönemde, sektördeki banka şubelerinin yaklaşık yüzde 17'si de Fon bankalarına aitti.

GRAFİK 9: FON BANKALARININ DEVİR TARİHİ İTİBARIYLA ŞUBE VE PERSONEL ADETLERİNİN SEKTÖRDEKİ PAYI

Bankaların daha fazla zarar üretmesinin önlenmesine yönelik tedbirlerin başında, verimsiz şubelerin kapatılması ve bunun zorunlu bir sonucu olarak da personel hacminin daraltılması gelmektedir. Bu nedenle banka batışlarının mali etkileri yanında toplumsal etkileri de büyük olmuştur.

2. BANKALARIN FONA DEVİR NEDENLERİ

1994-2003 döneminde, dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye ekonomisinde de iniş-çıkışlar görülmekle birlikte, Türkiye'de, finansal sektörü de krize sokarak, bankaların faaliyet izinlerinin kaldırılmasına veya Fona devrine neden olan beş büyük dalgalanma yaşanmıştır. Sektördeki bankaların tamamı bu şoklardan etkilenmiş, mali bünyeleri yeterince güçlü olmayan bankalardaki sorunlar aşılabilir boyutlara ulaşınca, bir kısım banka faaliyet izni kaldırılarak sistemden çıkarılmış, bir kısmının ise yönetim ve denetimi Fona devredilmiştir.

Fon yönetim ve denetimi kendisine devredilen 25 bankada;

- Bankanın faaliyet izni kaldırılmışsa mevduat sigortasını tazmin ve bankayı tasfiye eden sıfatıyla,
- Banka yaşamakta ise bankanın emin bir şekilde faaliyetlerine devam etmesi ve sisteme geri kazandırılması suretiyle çözümlemeci sıfatıyla

görev yapmıştır.

Anılan dönemde Fona devrolan çoğu bankadaki ortak tablo; hâkim ortaklar lehine kullanılan banka kaynaklarının geri dönmemesi ve reel sektöre kullanılan kredilerin tahsil edilememesi gibi sebeplerle banka aktifinin donuklaşması ile kriz ortamında ağırlaşan rekabet şartları ve mevduata uygulanan tam garantinin körüklediği risk iştahı nedeniyle aşırı maliyetli pasif edinilmesinin getirdiği derin likidite krizi şeklindedir.

Söz konusu dönemde, ağırlıklı olarak taahhüt, tekstil, medya ve turizm sektörlerinde faaliyet gösteren birçok grup banka edinmiştir. Bu bankaların büyük bölümünde hâkim ortaklar, bankalarını grup firmalarını finanse eden birer kaynak toplama merkezi olarak görmüş ve toplanan kaynak, grup firmalarının yatırımlarında kullanılmıştır. Hatta, bazı hâkim ortak grupları banka alımını da, ilgili bankanın eski hâkim ortağının bankaya olan borçlarını devralmak suretiyle gerçekleştirdiğinden, zaten mali bünye zafiyeti içinde bulunan bankanın, sıcak para girişi olmadan el değiştirmesi sağlanarak, mevcut sorunlarının kronikleşmesine neden olunmuştur.

TABLO 10: BANKALARIN FONA DEVİR / İNTİKAL TARİHİNDEN ÖNCEKİ SON EL DEĞİŞTİRMELERİ

BANKA ADI	EL DEĞİŞTİRME / KURULUŞ YILI	FONA DEVİR / FAALİYET İZİNİ KALDIRILMA TARİHİ	ESKİ HÂKİM ORTAK	YENİ HÂKİM ORTAK
TYT Bank	1988	11.04.1994	Lapis Grubu	-
Marmara Bank	1991	20.04.1994	Net Grubu	Uras Ailesi
İmpexbank	1991	24.04.1994	Asilkan İrfan Nadir	Eliyeşil Grubu
Türk Ticaret Bankası	1913	06.11.1997	Türk Ticaret Bankası Munzam Sandığı	-
Bank Ekspres	1997	12.12.1998	Doğuş Grubu	Korkmaz Yiğit
İnterbank	1996	07.01.1999	Çukurova Grubu	Nergis Grubu
Yaşarbank	1980	22.12.1999	Tütün Üreticileri Yoğunluklu 250 Ortak	Yaşar Grubu
Yurtbank	1994	22.12.1999	Çarmıklı Grubu	Balkaner Grubu
Egebank	1998	22.12.1999	Bayraktar Grubu	Demirel Grubu
Esbank	1977	22.12.1999	Bir Grup İşadamı	Zeytinoğlu Grubu
Sümerbank	1995	22.12.1999	Sümer Holding	Garipoğlu Grubu
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	1978	28.09.2000	Salih Boyacı	-
Bank Kapital	1995	27.10.2000	Bank Indosuez	Ceylan Grubu
Etibank	1999	27.10.2000	Nergis Grubu	Medya Grubu
Demirbank	1970	06.12.2000	Demir Tüccarları	Cingilli Grubu
Ulusal Bank	1997	28.08.2001	Saudi Amerikan Bank	Cingilli Grubu
İktisat Bankası	1988	15.03.2001	Ergür Kablo	Erol Aksoy Grubu
Tarişbank	1913	09.07.2001	Pamuk, Zeytinyağı, Üzüm, İncir Satış Koop.	-
Sitebank	1997	09.07.2001	Chemical Bank A.Ş.	Sürmeli Grubu
EGS Bank	1995	09.07.2001	Ege Giyim Sanayicileri	-
Bayındırbank	1997	09.07.2001	Derviş Temel	Bayındır Grubu
Kentbank	1991	09.07.2001	Süzer Grubu	-
Toprakbank	1991	30.11.2001	Toprak Grubu	-
Pamukbank	1973	18.06.2002	Çukurova Bölgesi Pamuk Üreticileri	Çukurova Grubu
İmar Bankası	1984	04.07.2003	Doğuş Grubu	Uzan Grubu

Bu dönemde, banka hâkim ortak gruplarınca yeni yatırımlara yönelinmiş, ancak yaşanan krizlerin etkisiyle, yatırımlarda beklenen geri dönüşün sağlanamaması nedeniyle aktifler giderek verimsizleşmiş, bu da banka yönetimlerinin kaynak toplamada daha agresif yaklaşımlar sergilemelerine neden olmuştur. Aynı dönemde tasarruf mevduatının tamamının garanti kapsamında bulunması, bankaların kaynak toplama yarışındaki pervasızlığını körüklemiştir.

İçinde bulunulan koşullar, bankaları giderek daha kısa vadeli, ancak daha yüksek maliyetli pasiflere yöneltmiştir. Buna paralel olarak döviz üzerinden yapılan borçlanmalar, reel sektör ve finans kesimine Türk Lirası kaynak olarak aktarılmış, yüksek açık pozisyonlar, vade uyumsuzlukları, menkul kıymetlerdeki değer düşüşleri, tahsil edilemeyen krediler ile kaynak toplama yarışında yapılan aşırı şubeleşme ve reklam harcamaları, krizde bankaları büyük ölçüde zarara uğratmıştır.

Bankaların Fona devrini müteakip gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda banka bilançoları gerçek görünümünü almıştır. Buna göre Fon bankalarının devir zararları, Fona devir öncesi dönemde yapılan işlemlere göre;

- Tahsil edilemediği halde gerekli karşılıklar ayrılmadan aktifte izlenmeye devam edilen varlık kalemleri,
- Gerçek değerinin çok üzerinde aktife kaydedilmiş varlık kalemleri ve
- Bankanın operasyonel giderlerinden kaynaklanan zararlar

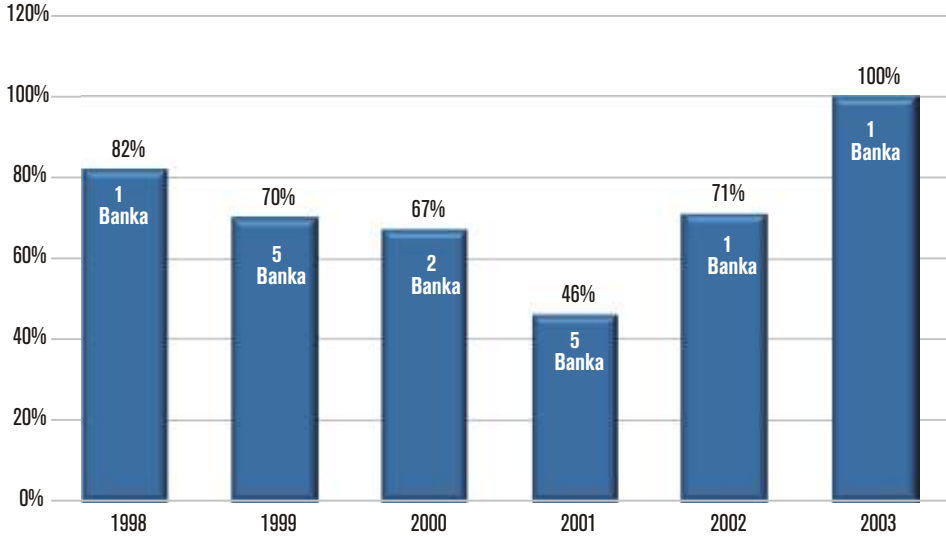
olarak üçe ayrılabilir. Şu şekilde:

Zararları oluşturan başlıca kalemler ise şunlardır:

- Banka hâkim ortağından tahsil edilemeyen alacaklar,
- Tahsili gecikmiş diğer kurumsal ve bireysel alacaklar,
- Gerçek değerinin üzerinde kaydedilen iştirak payları,
- Menkul kıymet zararları,
- Kambiyo zararları,
- Yüksek maliyetli pasif için ödenen faiz giderleri,
- Şubeleşme ve reklam harcamaları.

Bu kalemlerin içinde en yüksek payı hâkim ortaklardan olan banka alacakları oluşturmaktadır.

GRAFİK 10: HÂKİM ORTAKLARDAN TALEP EDİLEN BANKA ALACAKLARININ DEVİR ZARARLARINA ORANI (FONA DEVİR TARİHLERİ İTİBARIYLA ORTALAMA)

* Kıbrıs Kredi Bankası, Türk Ticaret Bankası, Yaşarbank, Demirbank, Ulusal Bank, Tarihbank ve Sitebank'ın Fona devir nedeninin hâkim ortak istismarı tespit edilmemesi, Marmara Bank, İmpexbank ve TYT Bank'ın ise devir bilançolarının sağlıksızlığı nedeniyle değerlendirme 15 banka üzerinden yapılmıştır.

Fona devir sonrası, banka hâkim ortaklarının kendi lehlerine kullandıkları banka kaynaklarının tazmini amacıyla gerek idari, gerekse hukuki yollardan iadesi istenen tutarların, BYM tarafından yapılan durulaştırma işlemleri sonrası ortaya çıkan devir zararlarıyla karşılaştırılması neticesinde; hâkim ortak istismarı nedeniyle Fona devrolan bankaların devir zararlarının büyük çoğunluğunun, banka hâkim ortaklarının kullandığı banka kaynakları nedeniyle ayrılan karşılıklardan oluştuğu görülmüştür.

3. HÂKİM ORTAĞIN BANKA KAYNAKLARINI KENDİ LEHİNE KULLANMASI

Fona devrolan banka eski yönetimlerince Fona devir öncesi dönemde, denetim otoritelerine farketirmeden mevcut sistemin devam ettirilmesi ve hâkim ortak grubu firmalara kaynak aktarılabilmesi için çok çeşitli istismar ve bilanço makyajlama yöntemlerine başvurulmuştur. Bu nedenle, 25 bankanın Fona devriyle sonuçlanan sürece damgasını vuran olgu hâkim ortak istismarı olmuştur.

Bankaların Fona devrine dayanak teşkil eden düzenlemelerde de, yaşanan olumsuzluklara paralel olarak, Fona devre ilişkin başlıca iki neden üzerinde durulmaktadır. Bunlardan ilki, mali bünyenin bozulması nedeniyle Fona devir, ikincisi ise banka kaynaklarının istismarı nedeniyle Fona devirdir.

Banka kaynaklarının istismarı, mali bünyenin bozulması sonucunu vermekle birlikte, düzenlemelerde bu iki hususun birbirinden ayrılmasının nedeni, kaynakları istismara konu olan bankalarda oluşan zararda sorumluluğu bulunan hâkim ortak ve yöneticilere karşı gerekli yaptırımların uygulanmasını sağlamak ve bu bankalarda alınması gerekli ilave tedbirleri belirginleştirmektir.

Fona devrolan 25 bankadan 18'inde hâkim ortak istismarı tespit edilmiş olup daha önce de belirtildiği gibi, bir bankanın yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortakların veya yöneticilerin, banka kaynaklarını bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullanması veya dolanlı olarak kaynak kullandırması ve bankayı bu suretle zarara uğratması banka kaynağının istismarı olarak kabul edilmektedir.

İstismar, ülkelerin gelişmişlik seviyesine ya da sahip oldukları ekonomik sisteme bakılmaksızın, içinde bulunulan koşullara bağlı olarak her ülkede ve her sektörde karşımıza çıkan bir olgu olup kaynakların kısıtlı olduğu ortamlarda rekabet şiddetlendikçe baş göstermeye devam edecektir.

Ancak, esas faaliyet konusu doğrudan para ve para ile ilgili işlemler olan ve bu özelliği nedeniyle manipulasyona en açık sektör olan bankacılık sektöründe istismar, çok daha sık ve etkileri bakımından daha önemli boyutlarda meydana gelmektedir.

Türkiye'de de finans ve bankacılık sektörünün gelişmeye başladığı ilk günlerden bugüne kadar istismar her zaman mevcut olmuştur. Ancak özellikle 90'lı yılların

Türkiyesindeki bankacılık sektöründe yapılan istismarlar, ulaşılmış oldukları yüksek maddi boyutları ve kullanılan yöntem ve araçlar bakımından bankacılık tarihinde ayrı bir yere sahiptir.

Banka hâkim ortaklarının doğrudan banka kaynaklarına başvurmasının ya da bir başka deyişle banka kaynaklarını istismar etmeye yönelmelerinin temel sebeplerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hâkim ortağın grup şirketlerinin finansman ihtiyaçlarının karşılanması,
- Yeni yatırımlar için gerekli finansmanın sağlanması,
- Banka hâkim ortaklarının kişisel servet edinme istekleri.

Hâkim ortaklar tarafından uygulanan istismarların aktarılan kaynağın büyüklüğü bakımından en önemli kısmını, kanunları dolanarak hâkim ortak grubuna dahil gerçek ve tüzel kişilere kullandırılan krediler oluşturmaktadır.

Kamu otoritesi, banka kaynaklarının istismarını önlemek amacıyla, bir banka tarafından gerçek ve tüzel kişilere kullanılacak kredileri, bankanın özkaynakları esas alınarak hesaplanacak muhtelif oranlara göre sınırlandırmalara tabi tutmuştur.

Örneğin, Türkiye'de 1990'lı yıllarda yürürlükte bulunan 3182 Sayılı Kanunda; bir gerçek ya da tüzel kişiye kullanılacak krediler banka özkaynaklarının yüzde 20'sini, iştiraklere kullanılacak toplam krediler banka özkaynaklarının 2 katını, ortaklara kullanılacak toplam krediler ise banka özkaynaklarının yüzde 50'sini geçmeyecek şekilde sınırlandırılmıştır.

Banka hâkim ortakları da bu tür sınırlamaları aşmak için, zaman içinde çok çeşitli yöntem ve araçlar geliştirmişlerdir.

İstismarın en önemli boyutunu doğal olarak hâkim ortağa kaynak kullandırımı oluştururken, diğer boyutunu bilanço makyajlama da dahil olmak üzere yapılan fiktif nitelikli işlemler oluşturmaktadır.

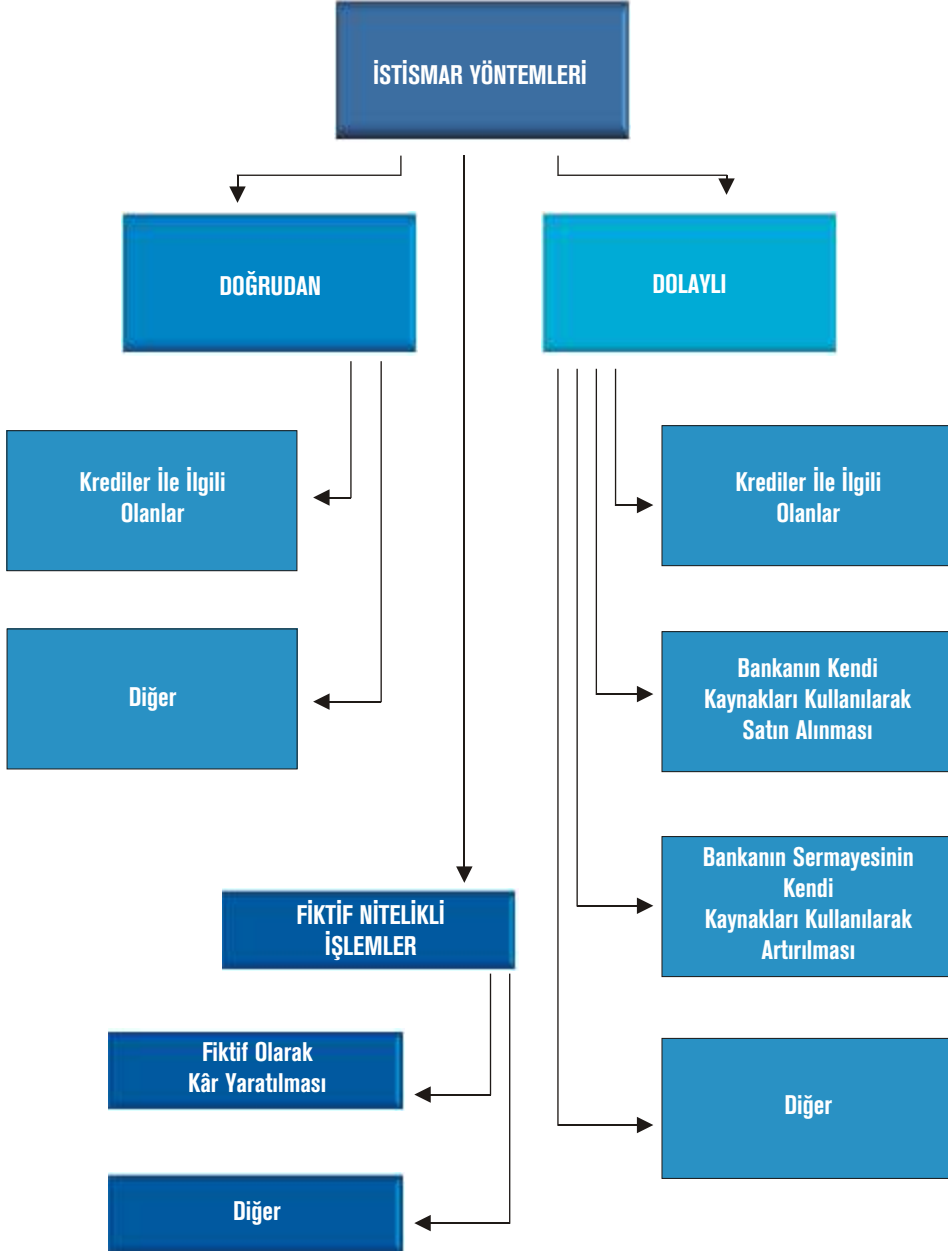
Diğer taraftan, kaynak aktarımı işlemlerini sürdürebilmek amacıyla yurt içi ve yurt dışı tasarruf sahipleri, yatırımcılar, kreditorler ve kamu otoritesi gibi ilgili tüm taraflar nezdinde, güvenilir, istikrarlı ve sağlam bir mali bünyeye sahip banka görünümü vermek büyük önem arz etmektedir. Dolayısı ile banka hâkim

ortakları, fiktif nitelikli işlemler ve bu amaçla tesis edilen muhasebe kayıtlarıyla, bir yandan kaynak aktarımına ilişkin işlemlerin gizlenmesine ve kamu denetiminden kaçınılmasına, diğer yandan ilgili tarafların itibar edeceği ve güven duyacağı banka görünümünün sürdürülmesine çalışmışlardır.

Bu çerçevede hâkim ortaklar tarafından uygulanan istismar yöntemlerini temel olarak, doğrudan istismar yöntemleri ve dolaylı istismar yöntemleri şeklinde gruplandırmak ve tamamlayıcı unsur olarak da fiktif nitelikli işlemleri belirtmek mümkündür.

Türkiye'de 90'lı yılların bankacılığında, doğrudan hâkim ortak şirketlerine yasalara aykırı kredi kullandırmak gibi basit bir işlemde, uluslararası finans kuruluşlarının da dahil olduğu, pek çok aktörü bulunan ve hem hâkim ortağa kaynak aktarılması, hem fiktif olarak banka sermayesinin artırılması, hem de bilanço makyajlanması gibi üç amaca birden hizmet eden karmaşık işlemlere kadar, pek çok istismar yöntemi uygulanmıştır.

ŞEKİL 11: İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

3.1. DOĞRUDAN İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

Doğrudan istismar yöntemlerinde, banka tarafından, hâkim ortakları oluşturan gerçek ve tüzel kişi gruplara, kanunlara aykırı bir şekilde doğrudan kaynak kullanılmaktadır. Söz konusu kaynak kullanımı kredi şeklinde olabileceği gibi, kredi kartları borçlarının ödenmesi, bankanın avans veya geçici hesaplarından hâkim ortak adına ödemeler yapılması veya aslında zararda olan bankanın kâr etmiş gibi gösterilerek yüksek tutarlı jestiyon ve primler dağıtılması gibi pek çok değişik şekilde gerçekleşebilmektedir.

Ancak, doğrudan kaynak kullanımı şeklindeki istismar yönteminin en önemli kısmını hâkim ortağa kredi kullanılması oluşturmaktadır. Kredi kullanımı en basit ve temel istismar yöntemlerinden biri olmakla birlikte, bir bankanın hâkim ortakları olan gerçek ve tüzel kişilere doğrudan kredi kullanması tek başına istismar unsurunu oluşturmamaktadır.

İstismardan bahsedebilmek için, ilgili bankanın, hâkim ortak grubundaki gerçek ve tüzel kişilere kanunlara aykırı bir şekilde kredi kullanması gerekmektedir. Bankacılık mevzuatında, bankalar tarafından kullanılabilir kredi tutarları belirli kriterler nazara alınarak sınırlandırılmıştır. Bu sınırlamaların temel amacı, banka kaynaklarının gerek banka hâkim ortaklarına, gerekse üçüncü kişilere kullanımını belli kriterlere tabi tutarak, kötü niyetli kullanımları engellemek, bu sayede bankanın mali durumunun bozulmasını önlemek ve banka nezdinde hak sahibi olanların menfaatlerini korumaktır.

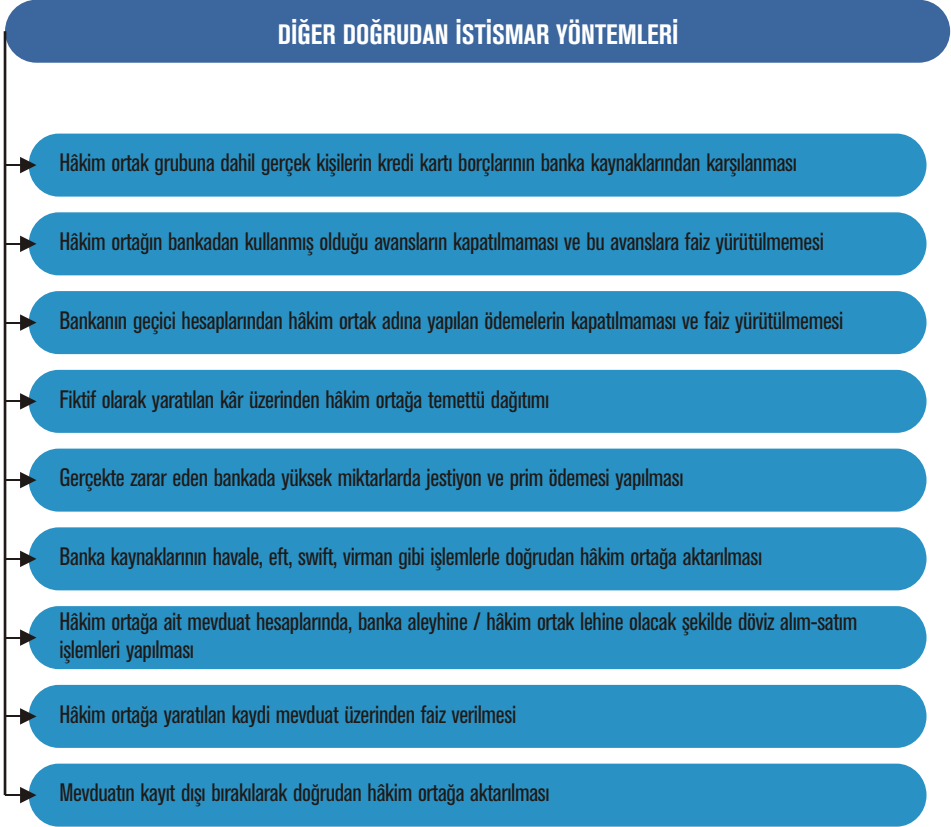
Ancak hâkim ortağa kullanılan usulsüz krediler, bankanın normal kredi kullanım süreçlerinin dışında sonuçlandırılmaktadır. Tabi ki burada, bu tür kredilerin anapara ve/veya faizlerinin de vadelerinde tahsil edilemediğini, bu yüzden sürekli olarak vade uzatımına gidildiğini de belirtmek gerekir.

Hâkim ortağa kullanılan kredilerden bilanço makyajlamada da yararlanılmaktadır. Genellikle gerçek anlamda herhangi bir anapara ve faiz tahsilatı yapılamayan bu krediler için bilanço dönemlerinde yüksek tutarlı reeskont kayıtları yapılmakta ve bu suretle bankanın beklenen gelirleri olduğundan yüksek gösterilmektedir.

ŞEKİL 12.a. : KREDİLERLE İLGİLİ DOĞRUDAN İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

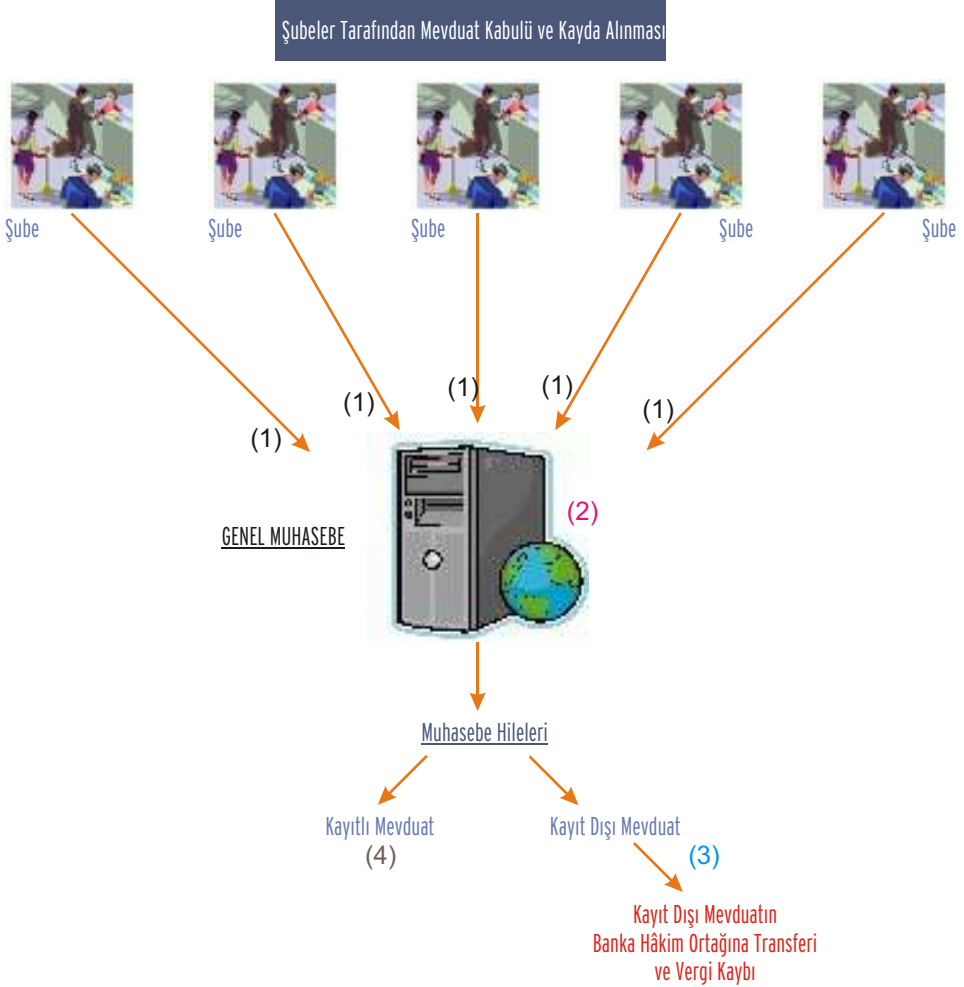

ŞEKİL 12.b. : DİĞER DOĞRUDAN İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

Doğrudan istismar yöntemleri içerisinde en dikkat çekici olan "Mevduatın Kayıt Dışı Bırakılması Yöntemiyle Hâkim Ortağa Kaynak Aktarılması" yönteminde; banka tarafından mudilerden toplanan mevduatın bir kısmı, genel müdürlük inisiyatifinde yapılan bir takım muhasebe işlemleri ile banka kayıtlarının dışına çıkartılarak, doğrudan hâkim ortağın kullanımına sunulmaktadır. Bu işlemde, şubede hesap açan mudilere yatırmış oldukları mevduat tutarları üzerinden hesap cüzdanı verilirken, daha sonra yatırılmış olan bu mevduatların önemli bir kısmı muhasebe ve bilgi işlem hileleriyle banka kayıtlarından çıkartılarak, hâkim ortağa aktarılmakta ve kamu otoritesine yalnızca banka kayıtlarında görünen mevduat raporlanmaktadır. Bu şekilde, sadece hâkim ortağa kaynak aktarmakla kalınmayıp, mevduata ilişkin kanuni karşılık yükümlülüklerinden de kaçınılmış olmaktadır.

ŞEKİL 13: MEVDUATIN KAYIT DIŞI BIRAKILMASI YÖNTEMİ İLE HÂKİM ORTAĞA KAYNAK AKTARILMASI

1. Şubeler tarafından mevduat toplanır.
2. Banka genel müdürlüğünde hâkim ortağa aktarılacak mevduat ile banka bünyesinde bırakılacak mevduat kararlaştırılır ve gerekli ayırıştırma işlemleri yapılır.
3. Banka mevduatının önemli bir kısmı, banka kayıtlarından çıkartılarak hâkim ortağa aktarılır.
4. Banka bünyesinde bırakılan mevduat tutarı resmi makamlara raporlanır.

3.2. DOLAYLI İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

Dolaylı kaynak kullandırılmaları, banka açısından görünürde normal bankacılık işlemi gibi görülen, ancak amacı hâkim ortağa kaynak aktarmak olan işlemlerdir. Doğrudan istismar yöntemlerine göre dolaylı istismar yöntemleri, kredilerden, yüksek tutarlı harcamalara, bankanın kendi kaynakları kullanılarak satın alınmasından, yetkisiz DİBS satışına kadar geniş bir çeşitliliğe ve uygulama alanına sahiptir.

Doğrudan istismarda olduğu gibi, dolaylı istismarın da en önemli kısmını, hâkim ortağa kullandırılan krediler oluşturmaktadır. Burada amaç, bankacılık mevzuatındaki, banka kaynaklarının istismarının önlenmesine yönelik sınırlamaları dolanarak hâkim ortağa kaynak aktarmaktır.

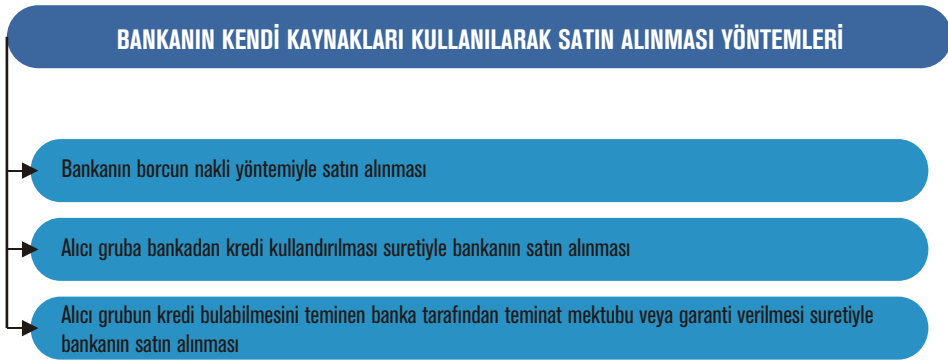
Dolaylı istismarda en çok dikkati çeken husus, banka kaynaklarını istismar edebilmek için banka hâkim ortağının, grup dışındaki gerçek ya da tüzel üçüncü kişilerle işbirliğine gidebilmesidir. Bu işbirliğinin en çarpıcı örneği ise, bankacılık alanında faaliyet gösteren iki farklı banka hâkim ortak grubunun, karşılıklı (back to back) kredi kullanmak gibi yöntemlerle, ortak bir amaç doğrultusunda birlikte hareket edebilmesidir.

ŞEKİL 14.a. : KREDİLERLE İLGİLİ DOLAYLI İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

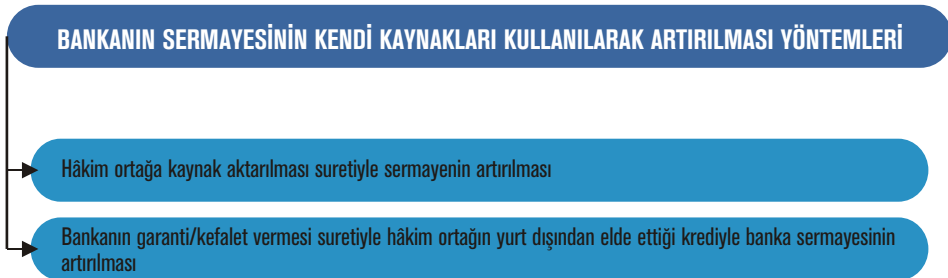

Yeterli mali güce sahip olmayan bir grubun banka sahibi olabilmelerini sağlayan, bankanın kendi kaynakları kullanılarak satın alınması yönteminden, iki farklı banka hâkim ortak grubunun ortak bir amaç doğrultusunda işbirliği yaptığı back to back yöntemine kadar çok çeşitli ve zengin uygulamayı barındıran dolaylı istismar yöntemlerine aşağıda yer verilmiştir.

ŞEKİL 14.b. : BANKANIN KENDİ KAYNAKLARI KULLANILARAK SATIN ALINMASI YÖNTEMLERİ

ŞEKİL 14.c. : BANKANIN SERMAYESİNİN KENDİ KAYNAKLARI KULLANILARAK ARTIRILMASI YÖNTEMLERİ

ŞEKİL 14.d. : DİĞER DOLAYLI İSTİSMAR YÖNTEMLERİ

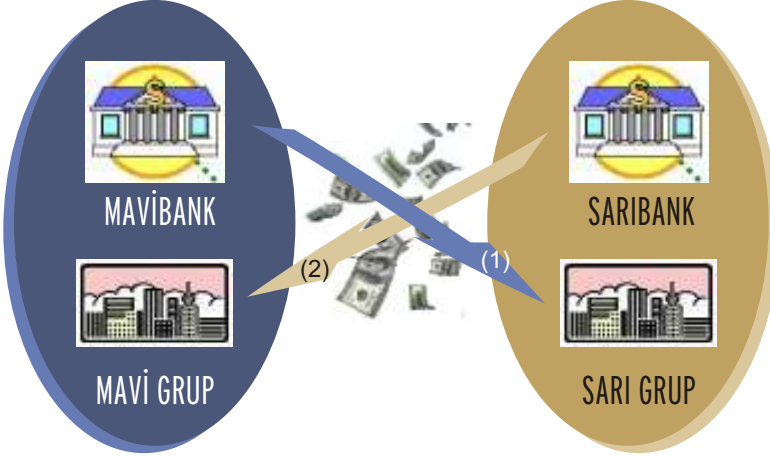

3.2.1. Karşılıklı (Back to Back) Krediler

Bir banka tarafından kullanılabilen krediler ile ilgili olarak, kanunların getirmiş olduğu sınırlamaları aşmak ve dolanmak için en çok başvurulan istismar yöntemlerinden biridir.

En temel ve basit haliyle banka sahibi iki grubun aralarında anlaşarak, anapara, vade, faiz oranı konularında birebir aynı şartlarda olmak üzere, birbirlerinin grup şirketlerine veya iştiraklerine karşılıklı olarak kredi kullandırması esasına dayanır.

ŞEKİL 15: KARŞILIKLI (BACK TO BACK) KREDİLER

1. Mavibank, Sarı Gruba kredi kullandırır.
2. Saribank aynı şartlarda Mavi Gruba kredi kullandırır.

3.2.2. Fiduciary Krediler

Hâkim ortak istismanı nedeniyle Fona devrin sebeplerinden birisi de, yurt içi ve yurt dışı banka ve mali kuruluşlar nezdinde depo ve sair adlarla hesap açtırmak ve bu hesapları teminat göstermek suretiyle kredi sağlamaktır.

Finans literatüründe fiduciary kredi (fiduciary loan) olarak adlandırılan bu yöntemde, banka sahibi grupların kendi grup firmalarına kaynak aktarımı amacıyla başvurulmaktadır.

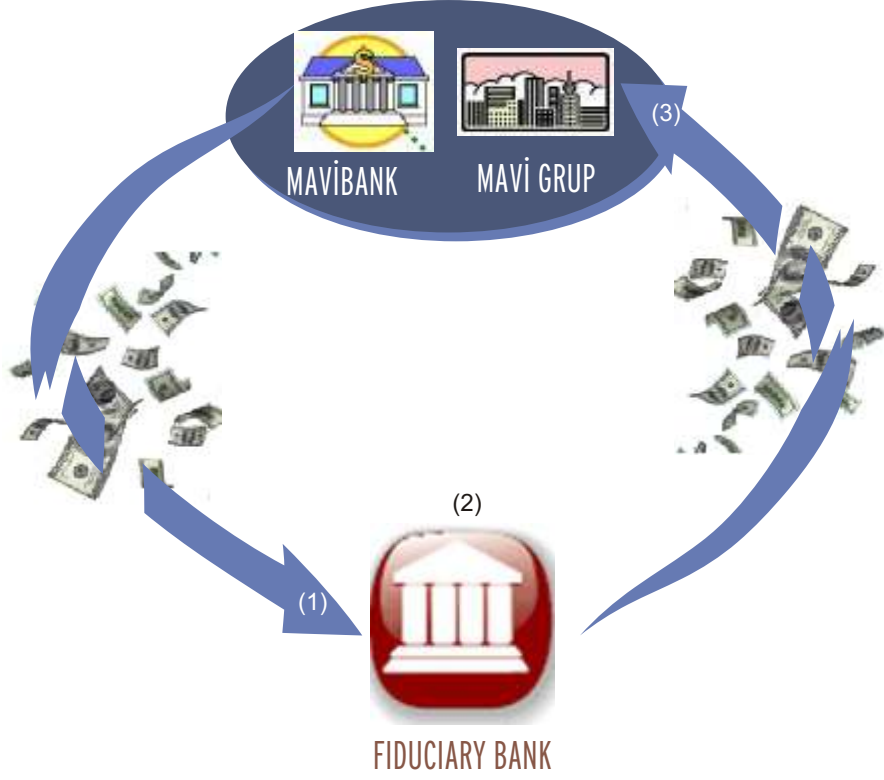
Bu yöntemde, kendi firmalarına yurt dışından kredi kullandıracak olan banka (inanın), yurt dışında kurulu bir başka banka (inanılan) ile anlaşarak, anlaşılan bankada bir mevduat hesabı (depo hesabı) açmakta ve bu hesabın, kullanılacak kredinin teminatı olduğuna dair sözleşme imzalamaktadır.

Depo finansal bir kavram olarak, bir bankanın diğer bir banka nezdinde yaptığı mevduatı ifade etmektedir.

Banka hâkim ortakları, kendi bankalarında kendileri için geçerli olan kredi sınırlamalarını aşmak için hâkim ortağı olduğu bankaya yurt içi veya yurtdışındaki bir bankada depo yaptırmakta, daha sonra da bu depoyu teminat göstererek kendi şirketine kredi temin etmektedir. Hâkim ortağın bu şekilde kullandığı kredilerin ödenmemesi durumunda ise kredinin teminatını teşkil eden depo, borcun ödenmesinde kullanılmaktadır.

Bu işlemde, ilk bakışta bir bankanın diğeri nezdinde depo işlemi yapması normal bir bankacılık işlemi gibi görülmekle birlikte, nihai olarak hâkim ortağın kullandığı bir kredi için banka kaynakları riske edilmekte ve ödenmemesi halinde de borç, banka kaynaklarından karşılanmaktadır.

ŞEKİL 16: FIDUCIARY KREDİLER

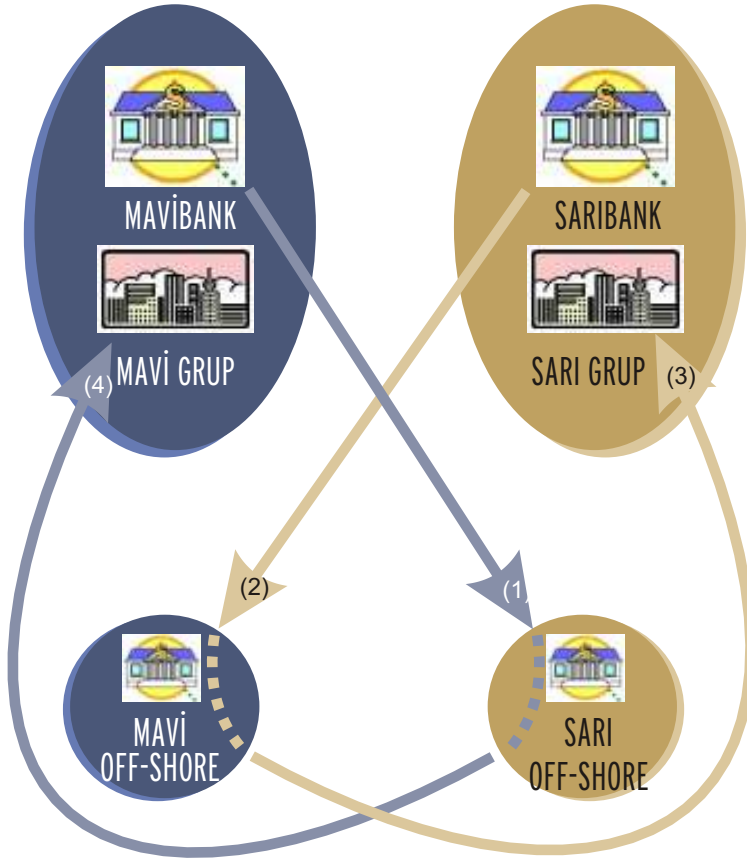

1. Mavibank fiduciary bankasına depo yapar.
2. Fiduciary bankası, söz konusu depoyu teminat olarak kabul eder.
3. Fiduciary bankası teminat karşılığında Mavi Gruba kredi kullanırrr.

3.2.3. Karma Yöntem (Fiduciary ve Back to Back Krediler Birlikte)

Bu istismar yöntemi, hem “back to back” hem de “fiduciary kredi” yöntemlerinin bazı özelliklerini taşımaktadır. Bu yöntemde, her iki banka önce yurt dışındaki bir finansal kuruluşa depo yapmakta, daha sonra banka sahipleri, anapara, faiz oranı ve vade konularında aynı şartları taşıyarak, bu finansal kuruluşlar aracılığı ile birbirlerinin şirketlerine ya da iştiraklerine kredi kullandırmaktadırlar.

ŞEKİL 17: KARMA KREDİLER (FIDUCIARY VE BACK TO BACK)

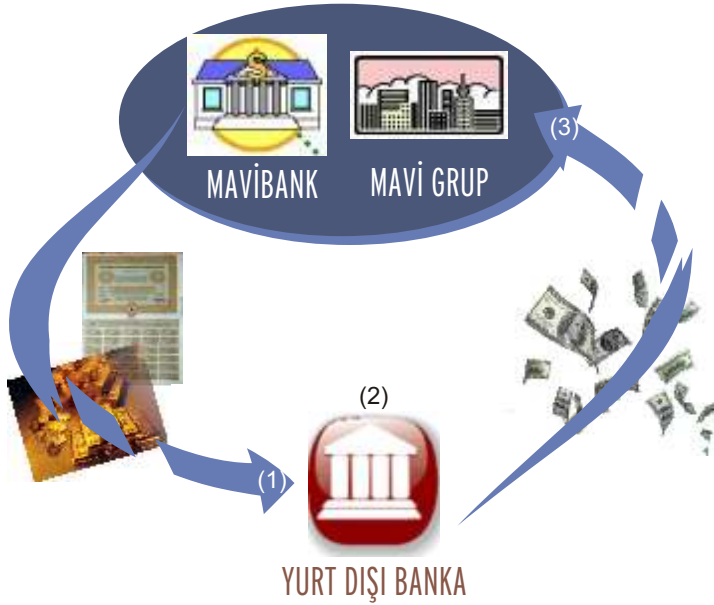
1. Mavibank, Sarı Grubun yurt dışında faaliyet gösteren off-shore bankası Sarı Off-Shore'a depo yapar.
2. Sarıbank Mavi Grubun yurt dışında faaliyet gösteren off-shore bankası Mavi Off-Shore'a aynı şartlarda depo yapar.
3. Depo işlemlerinin tamamlanmasını müteakiben Mavi Off-Shore Sarı Gruba kredi kullanır.
4. Sarı Off-Shore Mavi Gruba kredi kullanır.

3.2.4. Banka Varlıklarının Teminat Olarak Gösterilmesi ve/veya Bankanın Garanti Vermesi Suretiyle Kaynak Aktarılması

Genellikle çok yüksek meblağlı işlemler için başvuru bir yöntem olduğundan kanunları dolanmak ve aşmak için devreye, uluslararası hukuk ve finans konularında uzman olan aracı veya komisyoncular da girebilmektedir.

Kanunun istediği finansal rasyoları tutturmak, banka sermayesini fiktif olarak artırarak güçlü bir mali bünye yapısı görünümü vermek veya grup şirketleri için gerekli olan çok yüksek miktardaki fon ihtiyacını karşılamak gibi muhtelif amaçlar için başvuru bir istismar yöntemidir. Ayrıca, bu yöntemde, kullanılan varlıkların teminat verilmesi nedeniyle, banka açısından oluşan gayrinakdi yükümlülüğün banka bilançosuna yansıtılmadığını ve bu durumun kamu otoritesinin denetiminden kaçırıldığını da belirtmek gerekir.

ŞEKİL 18: BANKA VARLIKLARININ TEMİNAT OLARAK GÖSTERİLMESİ VE/VEYA BANKANIN GARANTİ VERMESİ SURETİYLE KAYNAK AKTARILMASI

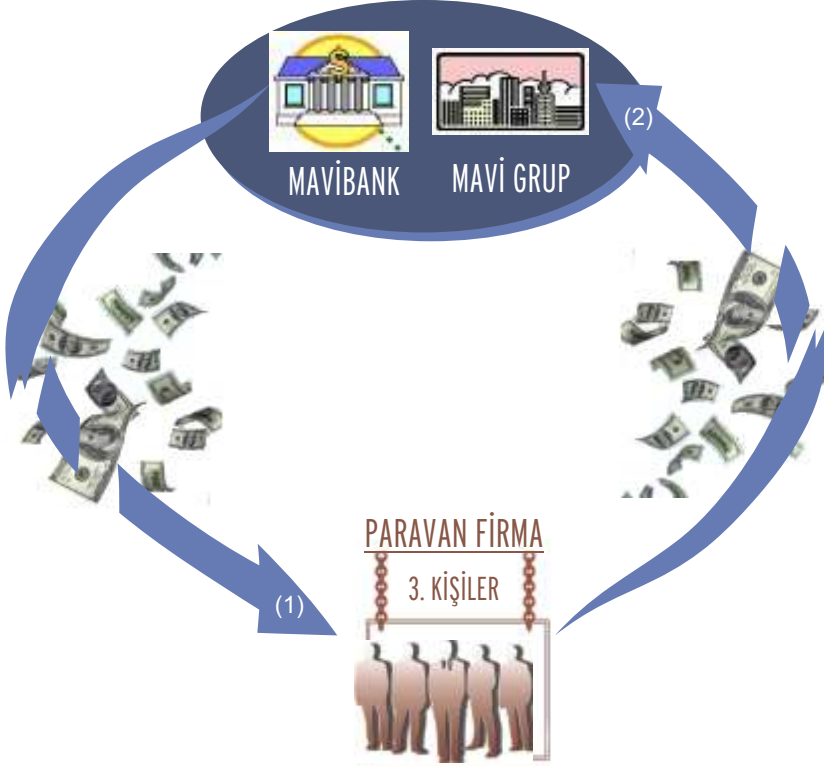
1. Mavibank, uluslararası bir finans kuruluşu aracılığıyla altın, hazine bonosu veya tahvil gibi bir varlık satın alır.
2. Söz konusu varlık yine aynı kuruluş nezdinde depo edilerek teminat gösterilir.
3. Bu teminat karşılığında Mavi Gruba kredi kullanılır.

3.2.5. Üçüncü Kişiler ve/veya Paravan Firmalar Üzerinden Kaynak Aktarılması

Kanunları dolanmanın ve aşmanın en kısa, kolay ve garantili yollarından biri olduğundan, hâkim ortaklar tarafından en çok tercih edilen yöntemlerdendir. Bu yöntemi, çok geniş bir uygulama alanının olması nedeniyle, kısaca üç ana başlık altında sınıflandırabiliriz:

- Hâkim ortak ile birlikte hareket eden ve bu kullandırım sonucunda doğrudan ya da dolaylı olarak menfaat elde eden üçüncü kişiler üzerinden kullanılan dolaylı krediler ilk gruptadır. Buradaki kişiler genellikle, hâkim ortağın arkadaşı, akrabası, sekreteri, güvenlik görevlisi gibi kişilerdir. Fon bankalarında, gerek doğrudan bu kişiler üzerinden kredi kullanılması, gerekse bu kişilere kurdukları paravan şirketler üzerinden kredi kullanılması yöntemleri çok yaygın olarak uygulanmıştır.
- İkinci gruptaki kullandırmaların yapıldığı kişilerin hâkim ortak ile hiçbir bağlantısı olmadığı gibi, yapılan işlemler hakkında da herhangi bir bilgileri bulunmamaktadır. Ancak hâkim ortak tarafından bu kişilerin çeşitli hile, aldatmaca veya baskı yöntemleriyle imzalarının alınması, bu kişiler adına paravan şirketler kurulması ve bu şirketler üzerinden hâkim ortağa kredi kullanılması da rastlanan örneklerdendir.
- Bu gruptaki kullandırmaların yapıldığı kişiler, finansal zorluk içinde bulunan ve diğer bankalardan kredi temin etmekte güçlük çektiği için de işlerini sürdürebilmek amacıyla kredi temin etmek ya da kullanılacak kredi tutarı üzerinden komisyon elde edebilmek için hâkim ortak ile anlaşan üçüncü kişilerdir. Bu kişiler adına tahsis edilen kredilerin önemli bir kısmı hâkim ortağa giderken, bu kişilere kredinin belli bir oranı veya komisyon verilmektedir.

ŞEKİL 19: ÜÇÜNCÜ KİŞİLER VE/VEYA PARAVAN FİRMALAR ÜZERİNDEN KAYNAK AKTARILMASI

1. Banka tarafından üçüncü kişilere ve/veya paravan firmalara kredi kullanılır.
2. Bu kredilerde Mavi Gruba aktarılır.

3.2.6. Off-Shore Bankalar Üzerinden Kaynak Aktarılması

Özellikle 90'lı yılların sonlarında en sık kullanılan yöntemlerden biri de, off-shore bankalar üzerinden yapılan işlemler olmuştur. KKTC veya diğer off-shore ve vergi cennetlerinde kurulan sayısız off-shore banka üzerinden pek çok işlem gerçekleştirilmiştir. Off-shore bankalar, özellikle vergisel avantajlar sağlamak, banka bilançolarını makyajlamak, fiktif kâr yaratmak, açık pozisyonla ilgili rasyoları tutturmak ve grup şirketlerine dolaylı yollardan kaynak aktarmak gibi çok çeşitli amaçlarla kullanılmıştır.

Burada öncelikli olarak off-shore bankaların nasıl kaynak sağladıklarına değinmek gerekmektedir. Genellikle kurulmuş oldukları ülke mevzuatlarına göre, kuruldukları ülkelerde mevduat toplama izni bulunmayan off-shore bankalar, üç yöntemle kaynak toplamaktadırlar;

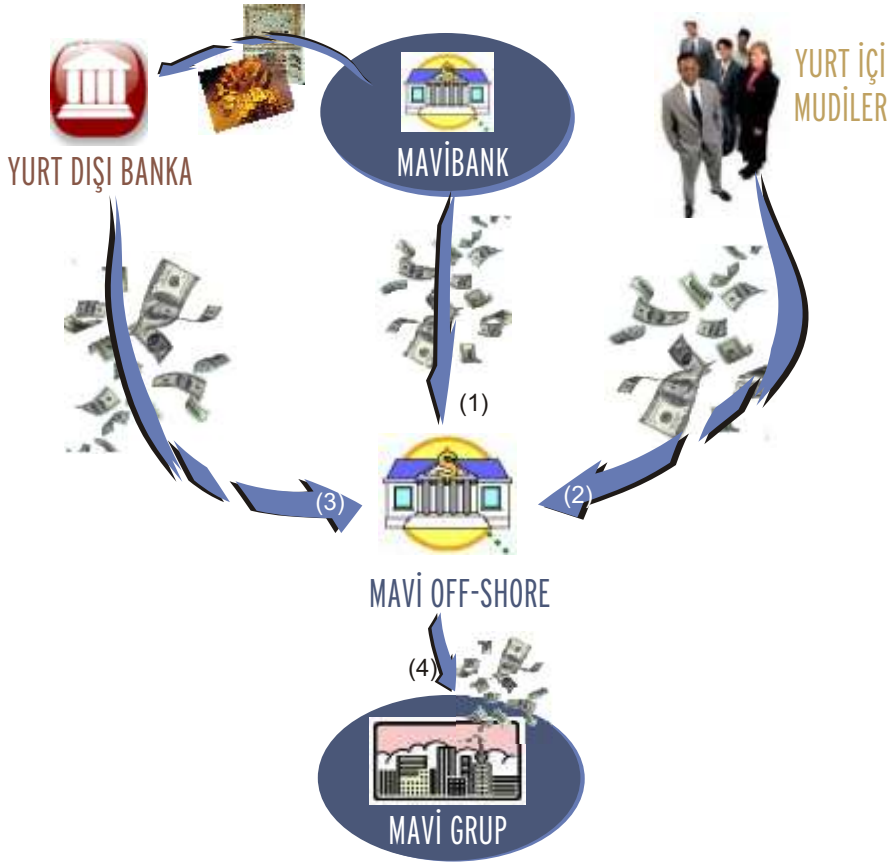
- Türkiye'deki grup bankası, off-shore banka adına mevduat toplayabilir. İstenilen miktarda off-shore kaynak toplamak için şubelere hedefler verilmesi, şubelerin alacakları yüksek primler karşılığında bu hedefleri tutturmak için çalışması, normal mevduat müşterilerini dahi off-shore bankalara yönlendirmesi ve bazı bankalarda, gerek hedef baskısı, gerekse prim hevesi ile mudilerin hesaplarının talimatları olmaksızın usulsüz bir şekilde off-shore hesaplara aktarılması sık görülen olaylardır.
- Off-shore bankalar için bir diğer kaynak toplama imkanı, Türkiye'deki grup bankasının off-shore bankaya yapmış olduğu yüksek miktarda depolardır.
- Kendi başına bir yöntem olmamakla birlikte, Türkiye'deki bankanın garantisi ve kefaleti ile yurtdışından temin edilen kredilerin de zaman zaman önce off-shore bankalara aktarılması, bu bankalar için bir nevi kaynak işlevi görmektedir.

Off-shore bankalar aracılığıyla gerçekleştirilen istismar yöntemlerini ise şu şekilde sayabiliriz;

- Off-shore bankalar üzerinden grup şirketlerine kredi kullanılması,
- Off-shore bankalar üzerinden toplanan kaynakların doğrudan hâkim ortağın kullanımına sunulması,

- Off-shore mevduatların mevduat sigortası sisteminden yararlanabilmesi amacıyla yurt içindeki bankanın kayıtları içine alınması,
- Off-shore bankası ile grubun yurt içinde faaliyet gösteren bankasının usulsüz bir şekilde birleştirilmesi.

ŞEKİL 20: OFF-SHORE BANKALAR ÜZERİNDEN KAYNAK AKTARILMASI

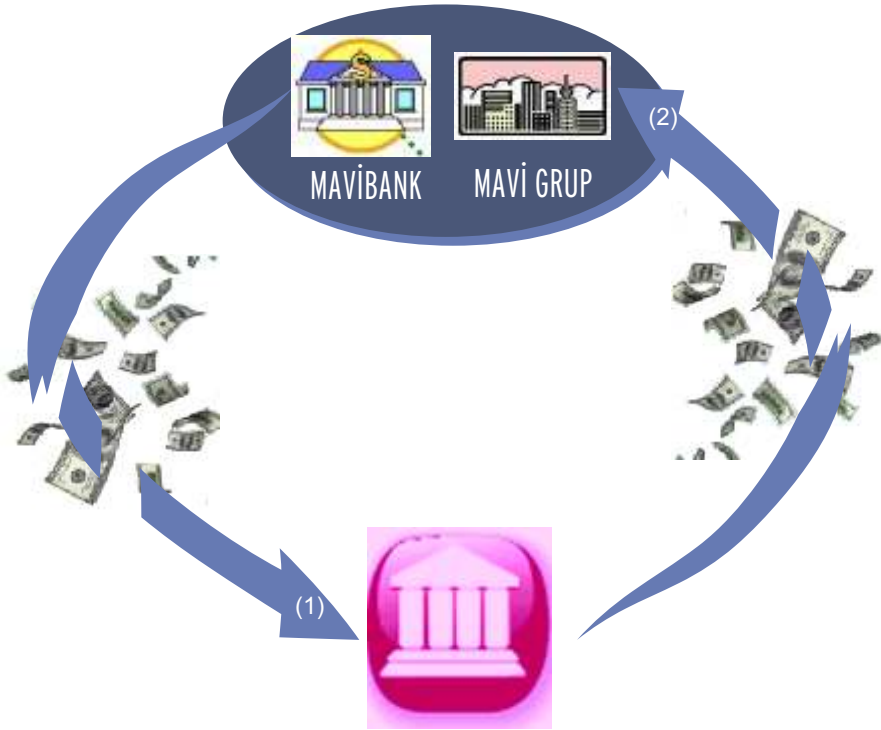
1. Mavibank tarafından Mavi Off-Shore'a depo yapılır.
2. Mavibank aracılığı ile Mavi Off-Shore adına yurt içinden mevduat toplanır.
3. Mavibankın garantisi ile yurt dışı bankalardan Mavi Off-Shore için kredi temin edilir.
4. Mavi Off-Shore topladığı kaynakları Mavi Gruba aktarır.

3.2.7. Yatırım Bankaları Üzerinden Kaynak Aktarılması

Yatırım bankası aracılığıyla kaynak kullandırımı yöntemi de işleyiş mekanizması açısından, kanunları dolanmak amacıyla, off-shore veya fiduciary bankalar üzerinden yapılan kaynak kullandırımı yöntemlerine benzemektedir.

Yatırım bankaları mevduat kabul etme dışında, kredi kullandırmak esas olmak üzere bankacılık sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlardır. Yatırım bankaları mevduat toplayamadıklarından, faaliyetlerini özkaynakları ve borçlanma yoluyla sürdürmektedirler. Hem mevduat bankasına, hem de bir yatırım bankasına sahip olan hâkim ortak grubu kredi kullandırmak şeklinde mevduat bankasından yatırım bankasına kaynak aktarmakta, daha sonra bu kaynaklar da hâkim ortak şirketlerine kredi olarak kullandırılmakta ve böylece bankalar kanunundaki kredi kullandırımı ile ilgili sınırlamalar aşılmaktadır.

ŞEKİL 21: YATIRIM BANKALARI ÜZERİNDEN KAYNAK AKTARILMASI

YATIRIM BANKASI

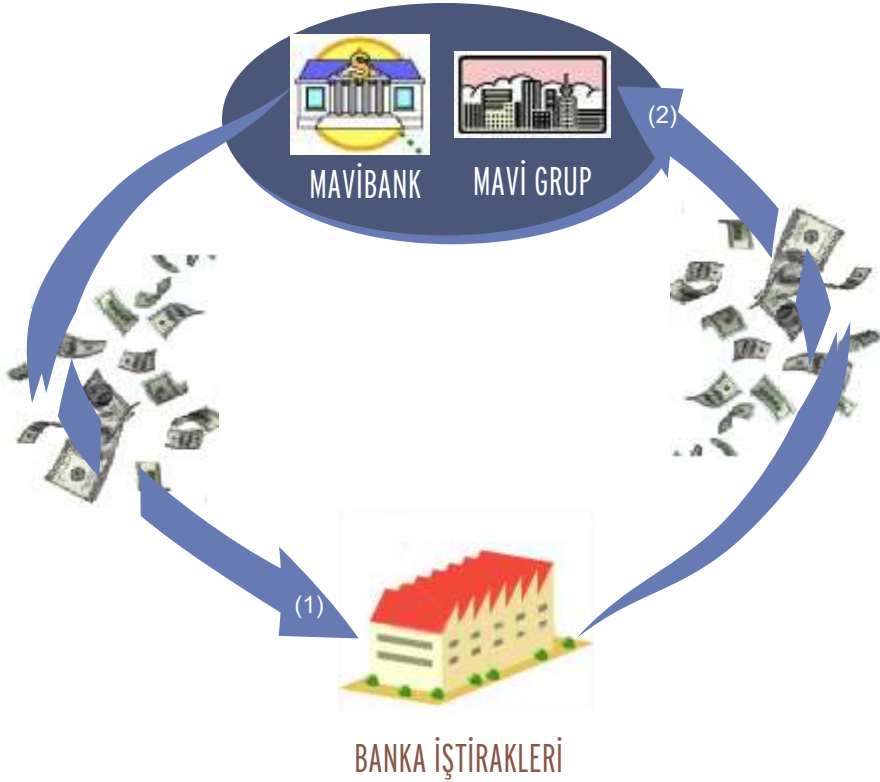
1. Mavibank tarafından Mavi Yatırım Bankasına depo yapılması ve/veya kredi kullandırılması suretiyle kaynak aktarılır.
2. Mavi Yatırım Bankası ana bankadan temin etmiş olduğu kaynakları kredi şeklinde Mavi Grup şirketlerine kullanır.

3.2.8. Banka İştirakleri Üzerinden Kaynak Aktarılması

Kanunları dolanmak için kullanılan bir diğer yöntem de, banka iştirakleri üzerinden hâkim ortağa kaynak aktarılmasıdır.

Bu yöntemde, banka üzerinden hâkim ortak grubuna ilave kredi kullandırma imkanı bulunmadığından, banka tarafından kendi iştiraklerine kredi kullandırılmakta, söz konusu iştirakler de temin etmiş oldukları bu fonları diğer grup şirketlerine aktarmaktadırlar.

ŞEKİL 22: BANKA İŞTİRAKLERİ ÜZERİNDEN KAYNAK AKTARILMASI

1. Mavibank tarafından iştiraklerine kredi kullandırılır.
2. İştirakler de temin etmiş olduğu kaynakları diğer Mavi Grubu şirketlerine aktarır.

3.2.9. Bankanın Kendi Kaynakları Kullanılarak Satın Alınması

90'lı yıllarda bankacılık alanında geliştirilmiş olan en çarpıcı uygulamalardan biri de hiç şüphesiz ki, bir bankanın, o bankanın kendi kaynakları kullanılarak satın alınması yöntemidir.

Bu yöntemle, bankasını satan hâkim ortak grubu çok yüksek miktardaki bir borç yükünden kurtulurken, alıcı grup da yeterli mali gücü bulunmadan veya önemli tutarda bir sermaye koymadan banka sahibi olabilme imkanına kavuşmaktadır. Tabi burada bankayı satın alan yeni hâkim ortağın üstlendiği borçları daha sonra ödemediğini de ayrıca belirtmek gerekir.

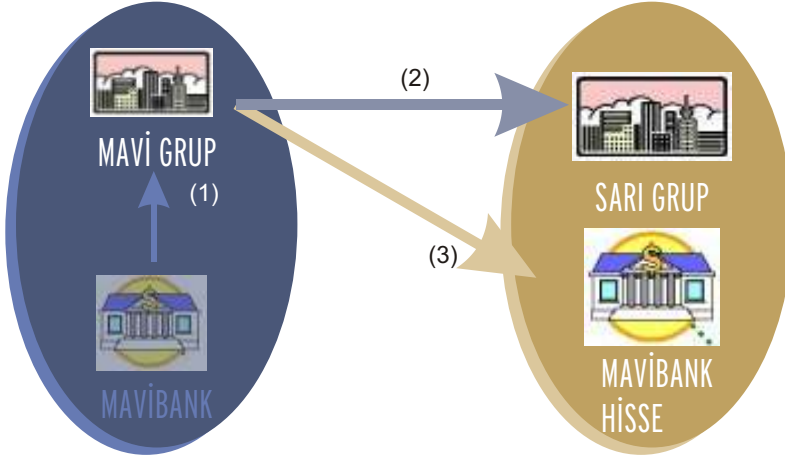
Bankanın kendi kaynakları kullanılarak satın alınabilmesi için başlıca üç yöntem geliştirilmiş olup bu yöntemler tek başlarına veya birlikte kullanılabilirlerdir.

3.2.9.1. Bankanın Borcun Nakli Yöntemiyle Satın Alınması

TTK'daki borcun temliği müessesesi esas alınarak geliştirilmiş bir yöntemdir. Bu uygulamada, sahip olduğu bankaya çok yüksek miktarda borcu bulunan hâkim ortak, söz konusu borçlarını borcun temliki yoluyla alıcı gruba devretmektedir.

Bu yöntem ile alıcı grup, ödemeyi üstlendiği borç kadar bir tutarı, bankanın satış fiyatından indirme imkanına kavuşmakta, diğer bir ifadeyle, herhangi bir sermaye koymadan veya çok az bir sermaye koyarak banka sahibi olabilmektedir. Bankasını satan hâkim ortak ise, kendi bankasına olan borçlarından, herhangi bir ödeme yapmadan kurtulabilmektedir.

ŞEKİL 23: BANKANIN BORCUN NAKLİ YÖNTEMİYLE SATIN ALINMASI

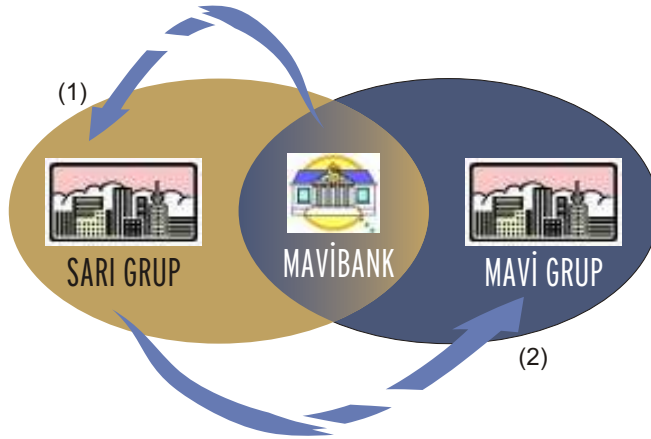

1. Mavibank, Mavi Gruba kredi şeklinde kaynak kullanır.
2. Sarı Grup, borcun nakli sözleşmesi ile Mavi Grubun Mavibanka olan (kaynak kullanımından doğan) kredi borçlarını üstlenir.
3. Borcun nakli karşılığında Mavi Grup Mavibank hisselerini Sarı Gruba devreder.

3.2.9.2. Alıcı Gruba Bankadan Kredi Kullanılması Suretiyle Bankanın Satın Alınması

Bu yöntemle banka tarafından alıcı gruba kredi kullanılmakta, alıcı grup da temin etmiş olduğu bu fon ile bankayı satın almaktadır.

ŞEKİL 24: ALICI GRUBA BANKADAN KREDİ KULLANDIRILMASI SURETİYLE BANKANIN SATIN ALINMASI

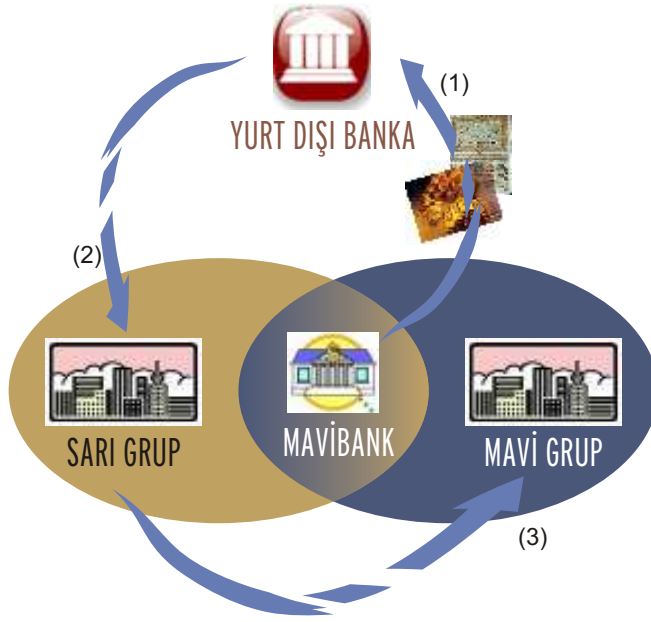

1. Mavibank, Sarı Gruba kredi kullanırır.
2. Sarı Grup, temin etmiş olduğu kaynak ile Mavi Grup'tan Mavibank'ı satın alır.

3.2.9.3. Alıcı Grubun Kredi Temin Edebilmesi İçin Banka Tarafından Teminat Mektubu veya Garanti Verilmesi

Bu yöntemde, banka tarafından alıcı gruba kredi bulabilmesini teminen teminat mektubu veya garanti verilmekte, alıcı grup da bu garanti sayesinde başka bir kaynaktan–genellikle yurtdışında bir banka–temin etmiş olduğu fonla bankayı satın almaktadır.

ŞEKİL 25: ALICI GRUBUN KREDİ TEMİN EDEBİLMESİ İÇİN BANKA TARAFINDAN TEMİNAT MEKTUBU VEYA GARANTİ VERİLMESİ SURETİYLE BANKANIN SATIN ALINMASI

1. Mavibank, kredi temin edebilmesi için Sarı Grup lehine garanti verir.
2. Sarı Grup da garanti karşılığında bir diğer bankadan kaynak temin eder.
3. Sarı Grup temin etmiş olduğu bu kaynak ile Mavi Grup'tan Mavibank'ı satın alır.

3.2.10. Banka Sermayesinin Kendi Kaynakları Kullanılarak Artırılması

Bankanın kendi kaynakları kullanılarak satın alınmasının yanı sıra, banka sermayesinin artırılması için de hâkim ortaklar tarafından bankanın kaynaklarına başvurulabilmektedir.

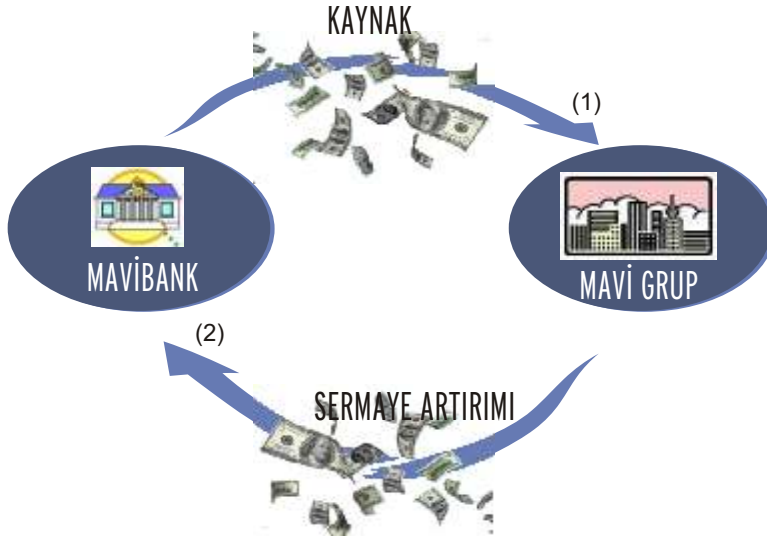
Gerek bankacılık mevzuatı çerçevesinde istenen rasyoların tutturulması, gerekse güçlü bir mali bünyeye sahip banka görünümü vermek amacıyla, banka sermayesi banka kaynakları kullanılarak artırılmaktadır.

Banka sermayesinin banka kaynakları kullanılarak artırılmasına ilişkin başlıca iki yöntem tespit edilmiştir.

3.2.10.1. Hâkim Ortağa Kaynak Aktarımı Suretiyle Banka Sermayesinin Artırılması

Banka tarafından hâkim ortaklara, kredi kullanılarak ve/veya banka zararı (faiz gideri ve kambiyo zararı) yaratılarak aktarılan kaynaklar, daha sonra hâkim ortak tarafından banka sermayesinin artırılmasında kullanılmaktadır.

ŞEKİL 26: HÂKİM ORTAĞA KAYNAK AKTARIMI SURETİYLE BANKA SERMAYESİNİN ARTIRILMASI

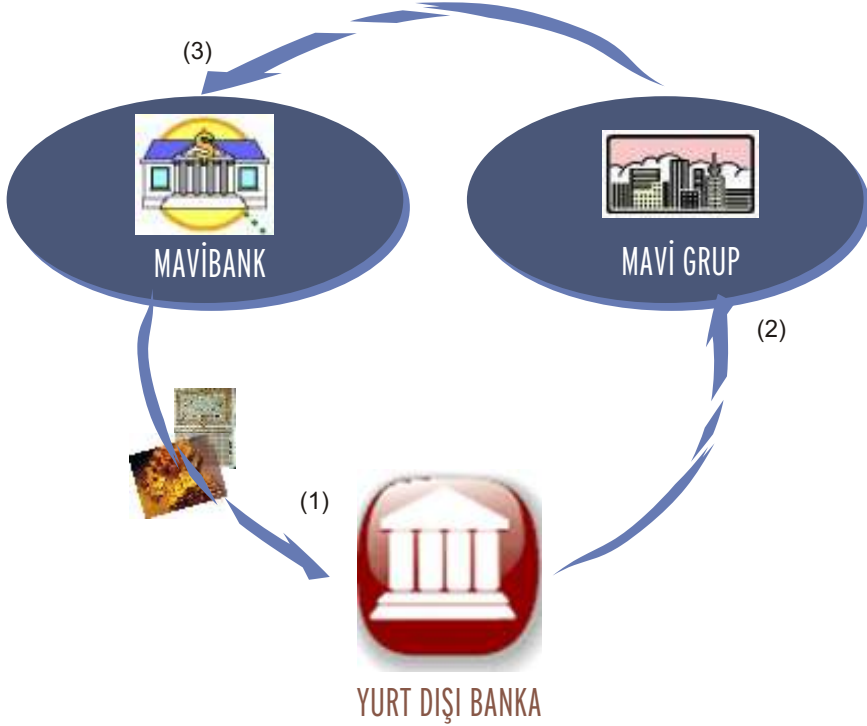

1. Mavibank tarafından Mavi Gruba kaynak aktarılır.
2. Mavi Grup, temin etmiş olduğu bu kaynakları Mavibank'ın sermayesinin artırılmasında kullanır.

3.2.10.2. Bankanın Garanti/Kefalet Vermesi Suretiyle Hâkim Ortağın Yurt Dışından Temin Ettiği Krediyle Banka Sermayesinin Artırılması

Banka tarafından verilen garanti ve kefalet karşılığında, hâkim ortak yurt dışı finansal kuruluşlardan kredi temin etmekte ve bu kredileri banka sermayesinin artırılmasında kullanmaktadır.

ŞEKİL 27: BANKANIN GARANTİ / KEFALET VERMESİ SURETİYLE HÂKİM ORTAĞIN YURT DIŞINDAN TEMİN ETTİĞİ KREDİYLE BANKA SERMAYESİNİN ARTIRILMASI

1. Mavibank kredi temin edebilmesi için Mavi Grup lehine garanti verir
2. Mavibank'ın verdiği garanti karşılığında Mavi Grup yurt dışı finansal kuruluşlardan kredi temin eder.
3. Mavi Grup temin ettiği bu kredileri daha sonra Mavibank'ın sermayesinin artırılmasında kullanır.

3.3. FİKTİF NİTELİKLİ İŞLEMLER

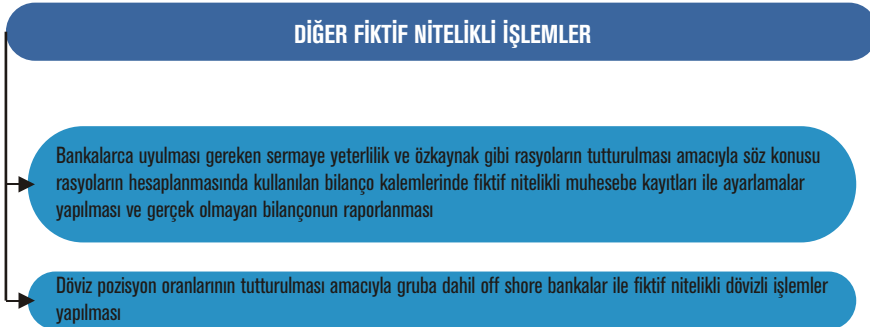
Hâkim ortaklar, bir taraftan doğrudan veya dolaylı olarak banka kaynaklarını istismar ederken, diğer taraftan bu tür işlemlerin gizlenmesi, kamu denetiminden kaçınılması ve ilgili tarafların yanıltılması amacıyla fiktif nitelikli işlemlere de başvurmuşlardır. Her ne kadar bu işlemler doğrudan kaynak istismarı ile sonuçlanmasa da, dolaylı olarak kaynak istismarına ve bu sürecin devam etmesine katkıda bulunduğundan, bu tür işlemleri istismarın tamamlayıcı unsuru olarak saymak gerekmektedir.

Yapılan fiktif işlemlerle, aslında zarar eden ve gerçek mali bünyesi kötü durumda olan bir banka, güçlü bir mali bünyeye sahip, kamu otoritesinin istemiş olduğu sermaye yeterlilik, özkaynak, döviz pozisyon seviyesini tutturmuş ve hatta temettü dağıtımını dahi yapabilecek bir görünüme kavuşturulmaktadır.

ŞEKİL 28.a.: FİKTİF OLARAK KÂR YARATILMASI İŞLEMLERİ

ŞEKİL 28.b.: DİĞER FİKTİF NİTELİKLİ İŞLEMLER

4. FONA DEVREDİLEN BANKALARIN ÇÖZÜMLEME UYGULAMASI

20 bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilmiştir. Fon tarafından öncelikle söz konusu 20 bankanın yönetim ve denetim kurulu üyeleri değiştirilmiş, hisselerine sahip olunmuş, bilanço dışı dahil tüm yükümlülükleri faizleriyle birlikte üstlenilmiştir. Bankalara yapılan aktarımlar ve kötü aktiflerinin Fon bünyesine alınması yoluyla öncelikle mali bünyeleri rehabilite edilmeye çalışılmış, daha sonra bankalar satışı sunulmuştur.

Halihazırda; devralınan varlıkların geri kazanımı ile satılan bankalara ait alıcı tarafından kabul edilmeyen bilanço kalemlerine ve satılamayan bankalara ilişkin çözümleme faaliyetleri devam etmektedir.

4.1. BANKALARIN YÖNETİM VE DENETİMİNE İLİŞKİN İŞLEMLER

Bankaların yönetim ve denetiminin Fona devrini müteakiben gerçekleştirilen ilk işlem, bankanın yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görevden alınarak, yerlerine ilgili dönemde yürürlükte olan Bankalar Kanununda belirtilen nitelikleri haiz yeni üyelerin atanmasıdır.

Konu ile ilgili Fon uygulamalarına bakıldığında, 3182 Sayılı Kanun ile 4389 Sayılı Kanun arasında bir takım farklılıklar bulunduğu görülmektedir.

3182 Sayılı Kanunun ilgili maddelerine göre Fona devredilen 3 bankanın mevcut yönetim kurulu üyeleri ve denetim kurulu üyeleri görevden alınmış ve yerlerine 3182 Sayılı Kanunda belirtilen nitelikleri taşıyan yönetim ve denetim kurulu üyeleri atanmıştır.

4389 Sayılı Kanun döneminde ise 1999 yılında Fona devredilen bankalarda, yönetim ve denetim kurulu üyeleri Fon idare meclisinin teklifi üzerine, Hazinesinin bağlı olduğu bakanın oluru ile atanırken, sonraki yıllarda Fona devredilen bankalarda, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin doğrudan Fon Yönetim Kurulu tarafından atandığı görülmektedir.

Fon Yönetim Kurulunun 16 Kasım 2000 tarihli kararı ile o tarihte Fon bünyesinde bulunan tüm bankaların yönetiminde ve bankacılık işlemlerinde etkinliğin ve uygulama birliğinin sağlanması ve söz konusu bankaların satışa hazırlanması amacıyla mevcut yönetim kurulu üyeleri görevden alınarak tüm Fon bankaları için ortak tek bir yönetim kurulu oluşturulmuştur.

4.2. BANKALARIN HİSSELERİNİN FONA İNTİKALI

Fon, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetimi ve denetimi kendisine devredilen 20 bankanın öncelikle hisselerine sahip olmuştur.

Banka hisselerinin Fona intikali iki yolla gerçekleşmiştir:

- 3182 Sayılı Kanun çerçevesinde, banka zararını devralma, satın alma, sermaye artırımına katılım ve ortaklarca kullanılmayan rüçhan haklarının kullanımı suretiyle banka hisselerine sahip olunması,
- 4389 Sayılı Kanun çerçevesinde, banka zararının ödenmiş sermayenin yüzde 100'ünü geçmesi durumunda ödenmiş sermayeye karşılık gelen zararın devralınması amacıyla, ödenmiş sermayenin tamamının ilgili bankaya doğrudan ödenerek banka hisselerine sahip olunması.

Ayrıca Fon, daha sonra gerek görülen bankalarda sermaye artırımlarında da bulunmuştur. Bu çerçevede, Fonun kendi kaynakları kullanılarak 20 bankaya yapılan toplam sermaye aktarımı tarihi değerlerle 2,2 milyar USD'dir.

TABLO 11: BANKALARA AKTARILAN SERMAYELER (MİLYON USD)

BANKA ADI	DEVİR ZARARI	ÖDENMİŞ SERMAYE TUTARI	İLAVE SERMAYE ARTIRIM TUTARI	SERMAYE ARTIRIMI YOLUYLA HİSSELERE SAHİP OLMA	SERMAYE AKTARIMI TOPLAMI	FONUN HİSSE SAHİPLİK ORANI (%)
Türk Ticaret Bankası	766	22	-	483	483	92,84
Bank Ekspres	435	33	-	64	64	99,46
İnterbank	1.269	95	193	-	288	100
Egebank	1.220	47	-	-	47	100
Yurtbank	656	19	-	-	19	100
Yaşarbank	1.149	51	-	-	51	100
Esbank	1.113	85	-	-	85	100
Sümerbank	470	45	-	-	45	100
Bank Kapital	393	20	-	-	20	100
Etibank	695	44	16	-	60	100
Demirbank	648	405	-	-	405	100
Ulusal Bank	524	35	-	-	35	100
İktisat Bankası	1.954	30	-	-	30	100
Kentbank	681	38	-	-	38	100
EGS Bank	545	67	17	-	84	100
Sitebank	53	7	-	-	7	100
Tarişbank	74	42	-	-	42	100
Bayındırbank	116	23	-	-	23	100
Toprakbank	880	31	-	-	31	100
Pamukbank	3.618	297	-	-	297	100
TOPLAM	17.259	1.436	226	547	2.154	

4.3. BANKA HÂKİM ORTAK VE YÖNETİCİLERİNE İLİŞKİN İŞLEMLER

Kanunlarda, kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen bankaların hâkim ortaklarının, kullandıkları banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın geri kazanımı ile ilgili olarak Fona bazı özel yetkiler tanınmıştır.

Fon tarafından; kaynakları istismara uğrayan bankaların hâkim ortaklarından, kendilerine ve kanunda belirtilen diğer ilgililere ait mal beyanında bulunması ve kullanılan banka kaynaklarının ve bankanın bu nedenle uğradığı zararın iade ve tazmininin istenmesinin yanında, hâkim ortağın mallarına ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz konulması ve yurt dışına çıkışlarının yasaklanması önlemleri de alınmıştır.

4.3.1. Mal Beyanının Talep Edilmesi

Fon, kaynak istismarı nedeniyle kendisine devredilen bankaların nitelikli paya sahip gerçek ve tüzel kişi ortaklarından; kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait taşınmaz mal ve iştiraklerini, haczedilebilir taşınır mal, hak ve alacaklarını, menkul kıymetlerini ve her türlü kazanç ve gelirlerini ayrıca bildirimden önceki iki yıl içinde ivazlı veya ivazsız olarak iktisap ettikleri veya devrettikleri taşınmaz mal, haczedilebilir taşınır mal, hak, alacak ve menkul kıymetlerini gösterir birer mal beyannamesi vermelerini talep etmiştir.

Bu kapsamda, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen bankalardan kaynak istismarı tespit edilen 13 adedinin ilgililerinden mal beyannamesi talep edilmiştir.

4.3.2. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Uygulanması, Yurt Dışına Çıkışların Yasaklanması

Fon, kaynak istismarı nedeniyle kendisine devredilen bankaların hâkim ortaklarının tespit edilebilen malvarlıkları üzerine teminat şartı olmaksızın ihtiyati tedbir ve ihtiyati hacizler koydurmuş ve ilgililerin yurt dışına çıkmasını yasaklama dahil, alacaklıların menfaati için zorunlu olan her türlü muhafaza tedbirinin alınmasını ilgili mahkemelerden talep etmiştir. Alınan tedbir ve haciz kararları, karar tarihinden itibaren altı ay içinde dava veya icra/iflas takibine konu olmazsa kendiliğinden ortadan kalkacağından, zaman yitirmeden konuya ilişkin hukuki prosedür devam ettirilmiştir.

Bu kapsamda, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen bankalardan kaynak istisması tespit edilen 13 adedinde, ilgililerin mal varlıklarına ihtiyati tedbir/ihtiyati haciz uygulanmış ve bu kişilerin yurt dışına çıkışları yasaklanmıştır.

4.3.3. Hâkim Ortağın Diğer Bankalardaki Ortaklık Haklarının Fon Tarafından Kullanımı

4389 Sayılı Kanunda, banka kurucularında aranan nitelikleri kaybeden ortakların temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamayacağı, bu halde diğer bankalardaki ortaklık haklarının Fon tarafından kullanılacağı hususları hükme bağlanmıştır.

Bu kapsamda, Fona devrolan 4 bankanın hâkim ortaklarının diğer bankalardaki ortaklık hakları Fon tarafından kullanılmıştır.

TABLO 12: ORTAKLIK HAKLARI FON TARAFINDAN KULLANILAN BANKALAR

BANKA / GRUP	ORTAKLIK HAKLARI KULLANILAN BANKA	KULLANILAN ORTAKLIK HAKKININ PAYI (%)	ORTAKLIK HAKLARI KULLANILAN BANKADA SON DURUM
Toprakbank / Toprak	Toprak Yatırım Bankası	10,00	Üçüncü kişilere satılmıştır.
Kentbank / Süzer *	Atlas Yatırım Bankası	63,50	BDDK tarafından faaliyet izni kaldırılmıştır.
Pamukbank / Çukurova	Yapı Kredi	24,20	Üçüncü kişilere satılmıştır.
İmar Bankası / Uzan	Adabank	83,00	Temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınmış olup satış süreci devam etmektedir.

* Fon Kurulu tarafından, Tasfiye Halinde Atlas Yatırım Bankası'nın tasfiyesine ilişkin olarak yapılacak olağanüstü genel kurul toplantısına 4389 Sayılı Kanunun 8/2-c maddesi uyarınca katılmasına karar verilmiş, ancak Fon temsilcisinin genel kurul toplantısına katılımı engellenmiştir. Süzer Holding'in katılımı ile yapılan 27 Mart 2002 tarihli genel kurul kararının iptali istemi ile Fon tarafından dava açılmış, Mahkeme davanın kabulüne karar vermiş, karar Yargıtay tarafından da onanmıştır. Ancak davalıların karar düzeltme talepleri kabul edilmiş, bozulan karar hakkındaki yargılamaya Yerel Mahkemede devam edilmiş, yargılama sonucunda mahkeme Fonun aktif dava ehliyeti bulunmadığından bahisle davayı reddetmiştir. Süzer Grubu ile yapılan protokol kapsamında bahse konu davadan Fon tarafından vazgeçilmiştir.

Ortaklık hakları kullanılan bankalarda genel olarak Fon tarafından;

- Uygun görülen yönetim ve denetim kurulu üyeleri görevlerinden alınarak yerlerine yeni üyeler atanması,
- Bankaların genel kurul toplantılarına katılım sağlanarak, satışı veya tasfiyesi gerçekleştirilmesi,
- Banka satışından sağlanan gelirlerle Fona devredilen asıl bankanın Fona olan borçlarının tasfiyesi

işlemleri gerçekleştirilmiştir.

4.4. BANKALARIN MALİ BÜNYELERİNİN REHABİLİTASYONU

Hisseleri devralınan bankaların içinde bulunduğu derin likidite krizinin aşılacak, mali sisteme duyulan güvenin devam ettirilmesi için, bu bankaların mali yapılarının rehabilitasyonuna yönelik bir dizi faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Bu çerçevede Fon tarafından, bankalara mevduat yapılmış ve ihtiyat olarak muhasebeleştirilmek üzere DİBS verilmek suretiyle kaynak aktarılmış, ayrıca bankaların TCMB yükümlülüklerinden muaf tutulması yönünde kararlar alınmıştır.

4.4.1. TCMB Yükümlülüklerinin Kaldırılması

TCMB yükümlülüklerinin kaldırılması yönünde alınan kararlar doğrultusunda; 20 Fon bankasında, kanuni karşılık yükümlülüklerinin sıfıra düşürülmesi, bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden dolayı doğmuş ve doğacak faizlerin kaldırılması, TCMB nezdindeki münzam karşılıkların bankalara iade edilmesi ve döviz pozisyon oranlarının tutturulamaması nedeniyle doğmuş cezai faizlerin kaldırılması gibi aksiyonlarla bankaların likiditesinin artırılmasına çalışılmıştır.

4.4.2. Bankalara Mevduat Yapılması

Fon bankalarının likidite ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli araçlardan biri olan mevduat aktarımı yönteminde, Fon tarafından bankaya mevduat olarak nakit veya DİBS konulmuş, mevduata verilen faizler de banka bünyesinde bırakılarak, yapılan işlemlerle banka aktifinin daha likit hale gelmesi sağlanmıştır.

Fon tarafından 14 bankaya yapılan tarihi değerlerle toplam 5 milyar USD'lik mevduatın tamamı, bankaların likidite krizini aşmalarından sonra nakit olarak veya banka aktiflerinin Fona devrinde mahsuplaşma gibi yöntemlerle geri çekilmiştir.

4.4.3. Bankalara İhtiyat Aktarılması

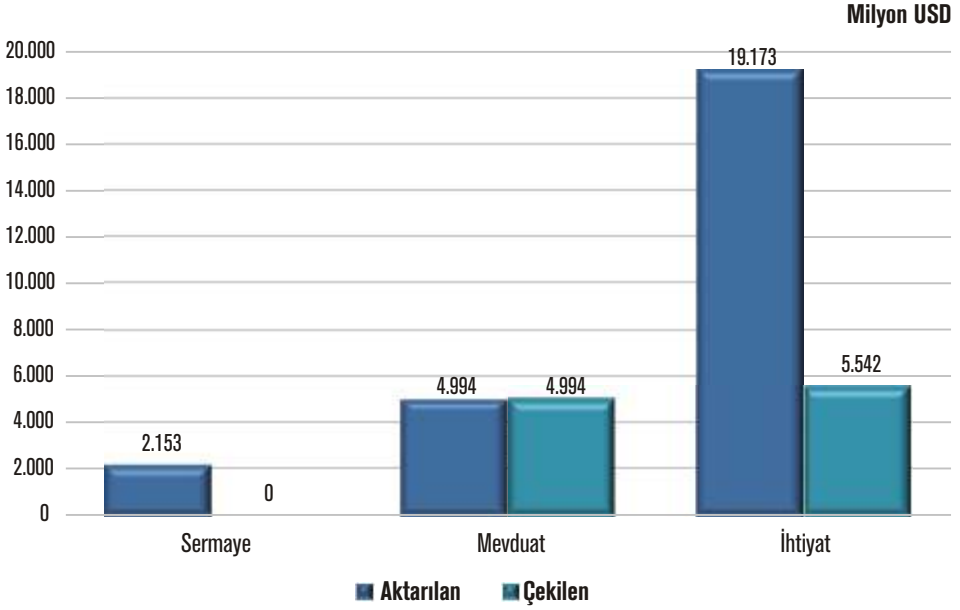
Bankaların faaliyetlerine devam edebilmesi için ihtiyaç duyduğu nakit ya da DİBS varlıkların, ihtiyari yedek akçe olarak bankalara aktarılması şeklinde uygulanan yöntemde Fonun finansmanı, Hazine'den ikrazen kullanılan özel tertip DİBS'lerle sağlanmıştır.

Fon bankalarından 19'una aktarılan, tarihi değerlerle toplam 19,2 milyar USD'lik ihtiyatların yüzde 26'sını oluşturan toplam 4,9 milyar USD'lik bölümü, bazı bankaların satılması, bazı bankaların ise likidite ihtiyacının sona ermesi nedenleriyle geri çekilmiştir.

Bankalara aktarılan ihtiyatların 2 bankadaki toplam 923 milyon USD'lik kısmı ise sermaye benzeri krediye dönüştürülmüş olup bu tutarın 659 milyon USD'lik kısmı daha sonra parçalar halinde geri çekilmiştir.

Böylece sermaye benzeri krediler dahil olmak üzere, aktarılan ihtiyatların 31 Aralık 2010 itibarıyla, tarihi değerler üzerinden yüzde 29'u geri çekilmiş bulunmaktadır.

GRAFİK 11 : 31 ARALIK 2010 TARİHİ İTİBARIYLA FON BANKALARINA AKTARILAN KAYNAKLAR (TARİHİ DEĞERLER)

4.4.4. Sorunlu Aktiflerin Devralınması

Fon bankalarının donuklaşan aktif yapısının rehabilitasyonu, varlık çözümlerinde Fona tanınan yetkilerin etkin bir şekilde kullanımı ve böylelikle donuklaşan aktiflerden sağlanacak geri kazanımın azami düzeyde gerçekleştirilmesi amacıyla Fon tarafından yapılan bir diğer faaliyet, banka bilançosundaki sorunlu hale gelen varlıkların çözümlenmek üzere devir-temlik yoluyla Fon aktifine alınması ve bilançoların temizlenmesidir.

Bu yöntemde, ilgili bankadan devralınacak varlıkların bilanço değeri Fon tarafından bankaya ödenerek, alacak haklarının devralınmasına ilişkin hukuki prosedür yerine getirildikten sonra, varlıklar devir kararında esas alınan değerden Fon aktifine kaydedilmekte ve Fon nezdinde gerçekleştirilen geri kazanım faaliyetleriyle varlıkların maksimum seviyede nakde tahviline çalışılmaktadır.

Fona devredilen bankaların Fon tarafından devralınan sorunlu aktifleri; tahsili gecikmiş hâkim ortak, kurumsal ve bireysel alacakları, iştirak payları, banka aktifinde kayıtlı gayrimenkuller ile genel müdürlük ve şubelerin menkul mallarından oluşmaktadır.

Devralınan aktif bedelleri, Fon tarafından bankalara nakit olarak ödenmesinin yanında, bankada bulunan Fon mevduatından ve aktarılan ihtiyatlardan mahsup edilerek de ödenmiştir.

Tahsili gecikmiş alacakların devralınması sürecinde, Fonun atadığı banka yönetimi tarafından söz konusu alacaklar için daha önce borçlulara gönderilen ihtarnamelerle başlatılan hukuki takiplere ilişkin haklar da Fon tarafından devralınarak, takiplere kaldığı yerden devam edilmiştir.

TABLO 13: FON BANKALARINDAN DEVRALINAN VARLIKLAR

DEVRALINAN VARLIĞIN TÜRÜ	UYGULAMA YAPILAN BANKA ADEDİ	DEVRALINAN VARLIK ADEDİ	ANAPARA MUHASEBE DEVİR BAKİYESİ (MİLYON USD)
Gayrimenkuller	18	3.886	211
Menkuller	2	788	
İştirakler	20	175	654
Tahsili Gecikmiş Hâkim Ortak Borçları	17	1.004	4.828
Tahsili Gecikmiş Kurumsal Kredi Alacakları	20	16.531	
Tahsili Gecikmiş Bireysel Kredi Alacakları	19	188.950	
TOPLAM		211.334	5.693

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, Fon bankalarından devralınan varlıkların, anapara muhasebe devir bakiyesi bazında yaklaşık yüzde 85'ini tahsili gecikmiş alacaklar oluşturmaktadır.

4.5. UYGULANAN ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ

Daha önceki bölümlerde de değinildiği üzere, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen bankalar açısından çözümlene, bankaların Fona devriyle başlayıp, banka hisselerinin üçüncü kişilere satışı, başka bankaya devri veya birleştirilmesi gibi yöntemlerle sisteme geri kazandırılması veya tasfiyesine ilişkin faaliyetlerin bütünü ifade etmektedir.

Bu kapsamda, kamuoyunun yakından izlediği gibi, 1997'den bu yana, Fona devredilen 20 bankadan;

- Sümerbank, Egebank, Yurtbank, Yaşarbank, Bank Kapital ve Ulusal Bank, Sümerbank çatısı altında birleştirilerek satılmış,
- Bank Ekspres, Sitebank, Tarışbank ve Demirbank'ın doğrudan satışı gerçekleştirilmiş,
- Pamukbank bir kamu bankası olan Halk Bankası'na tüm aktif ve pasifiyle devredilmiş,
- Etibank, Esbank, EGS Bank, İktisat Bankası, İnterbank, Toprakbank ve Kentbank, Bayındırbank altında birleştirilmiş,
- Türk Ticaret Bankası'nın faaliyet izni kaldırılmış ve banka iradi tasfiye sürecine girmiştir.

TABLO 14: FON BANKALARINDA UYGULANAN ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ

ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ	BANKALAR	BANKA SAYISI
Sümerbank Çatısı Altında Birleştirildikten Sonra Satılan	Bank Kapital, Yurtbank, Yaşarbank, Egebank, Ulusal Bank ve Sümerbank	6
Doğrudan Satışı Yapılan	Demirbank, Sitebank, Tarişbank ve Bank Ekspres	4
Kamu Bankasına Devredilen	Pamukbank	1
Bayındırbank* Altında Birleştirilen	Bayındırbank, Kentbank, EGS Bank, Etibank, Esbank, İnterbank, Toprakbank ve İktisat Bankası	8
Faaliyet İzni Kaldırılan (İradi Tasfiye Sürecinde Olan)	Türk Ticaret Bankası	1
TOPLAM		20

(*) Yeni ünvanı Birleşik Fon Bankası A.Ş.'dir.

4.5.1. Beş Bankanın Sümerbank Çatısı Altında Birleştirilmesi

Tasarruf sahiplerinin haklarını korumak ve bankaların kârlılık ve verimlilik ilkelerine göre güçlendirilerek ekonomiye kazandırılmasını sağlamak amacıyla, 16 Şubat 2001 tarihinde, benzer mali problemleri olan Bank Kapital, Egebank, Yaşarbank ve Yurtbank, tüm aktif ve pasifleriyle Sümerbank çatısı altında devren birleştirilmiş, bilahare Ulusal Bank da, Mayıs 2001'de Sümerbank'a devredilmiştir.

Birleşme sonrası aktif büyüklüğü 3,6 milyar USD'ye ulaşan Sümerbank'ın, aktif hacminin yüzde 75'ini, Fon tarafından ilgili bankalara ihtiyat olarak aktarılan özel tertip DİBS'ler oluşturmuştur.

Ulusal Bank'ın Sümerbank'a devri işlemlerinin tamamlanması sonrasında ise bankanın satış süreci başlatılmıştır.

4.5.2. Hisseleri Satılan/Devredilen Bankalar

Fona devredilen bankaların mali bünyelerinin rehabilitasyonunun akabinde hızla sisteme geri kazandırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında, bu bankalardan 17'si satışa sunulmuştur. Fon bankalarının satışında temel olarak bu bankaların kamuya olan yüklerinin azaltılması ile şube ve personel devirleri sağlanarak istihdam kaybının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Satış sürecine alınan bankalardan Sümerbank çatısı altında birleştirilen bankalar da dahil olmak üzere 10'unun satışı, 1'inin ise Halk Bankası'na devri gerçekleştirilmiş, satılamayan bankaların diğer yöntemlerle çözülmesi çalışmalarına devam edilmiştir.

Satılan bankalar ile Halk Bankası'na devredilen bankanın çözümleme süresi ortalama 513 gün olarak gerçekleşmiştir.

Satılan bankalar arasında 931 gün ile en uzun süre Fon yönetiminde kalan banka Bank Ekspres iken, Ulusal Bank 163 gün ile Fon yönetiminde en kısa süre kalan banka olmuştur.

Satılan bankalara ilişkin süreçte, bankaların satışa sunulduğuna ilişkin duyuru sonrası, potansiyel alıcılarla Fon arasında gizlilik sözleşmeleri imzalanmış ve potansiyel alıcılar tarafından bankada gerekli incelemeler yapılmıştır. Potansiyel alıcılar, ilgili bankalarda yaptıkları incelemeler sonrası tekliflerini Fon yönetimine sunmuş, Fon yönetimi tarafından incelenen teklifler üzerinden satışı uygun görülen bankalar için alıcılarla Fon arasında hisse devir sözleşmeleri imzalanmış ve daha sonra hisse devirleri gerçekleştirilmiştir.

Dönemin ekonomik koşullarının da etkisiyle, satılan bankaların bilançolarında bulunan kalemlerden bir kısmı alıcılar tarafından istenmemiş, bu nedenle bilançolardan çıkarılan kalemler diğer Fon bankalarına devredilmiş, bir kısmı da Fon aktifine alınmıştır.

Pamukbank'ta ise, bankanın hisseleri birden fazla kez satışa çıkarılmış, ancak verilen tekliflerin yetersiz görülmesi nedeniyle bankanın satışı gerçekleştirilememiştir. Kısmi satış/tasfiye ya da başka bir Fon bankasıyla birleştirme durumunda yükümlülüklerin kısa sürede tasfiye edilmesi için gereken acil likidite ihtiyacının karşılanmasının doğuracağı yüksek kamusal maliyet ile Bankanın şubelerinin kapatılması ve personelin iş akitlerinin

feshedilmesi sonucunda ortaya çıkacak önemli sosyal maliyet düşünülerek, Bankanın tüm aktif ve pasifleri ile bilanço dışı yükümlülükleri, 5230 Sayılı Kanunla 12 Kasım 2004 tarihi itibarıyla Halk Bankası'na devredilmiştir. Halk Bankası'na devredilen şube adedi 172, personel adedi ise 3.763'tür.

TABLO 15: HİSSE SATIŞI / DEVRİ GERÇEKLEŞTİRİLEN FON BANKALARI

BANKA ADI	FONA DEVİR TARİHİ	SATIŞ TARİHİ	SATIN ALAN / DEVRALAN	SATIŞ / DEVİR BEDELİ	BİLANÇONUN SATILAN KISMI (%)	SATILAMAYAN BİLANÇO KALEMLERİNİN AKİBETİ
Bank Ekspres	12.11.1998	30.06.2001	Tekfen Holding	10.000 TL	51	Etibank'a Devir
Egebank	21.12.1999	10.08.2001	OYAK	50.000 TL	32	Etibank, Kentbank ve Fona Devir
Sümerbank	21.12.1999					
Yaşarbank	21.12.1999					
Yurtbank	21.12.1999					
Bank Kapital	27.10.2000					
Ulusal Bank	28.02.2001					
Demirbank	06.12.2000	30.10.2001	HSBC	350 milyon USD	33	Bayındırbank, Bank 2000 ve Fona Devir
Sitebank	09.07.2001	21.12.2001	Novabank	3 milyon EUR	62	Bayındırbank'a Devir
Tarişbank	09.07.2001	21.10.2002	Denizbank	-	88	Bayındırbank ve Fona Devir
Pamukbank	18.06.2002	12.11.2004	Halk Bankası	-	100	-

Satılan bankalarda, alıcıya devredilen ve alıcı tarafından istenmeyen çoğu kalemler benzerlik arzettiği gibi, yapılan sözleşmeler arasında bankanın özelliğine bağlı olarak bir takım farklılıklar da bulunmaktadır.

Alicılar tarafından istenmeyen bilanço kalemleri ağırlıklı olarak, bankanın tahsili gecikmiş hâkim ortak, kurumsal ve bireysel alacakları ile bir kısım iştirak, gayrimenkul, bir kısım mevduat ve geçmiş yıl zararlarından oluşmaktadır. Satılan bankalardaki bilanço dışı yükümlülükler ise alıcılar tarafından kabul edilmemiş olup alıcılara ödenen belirli bir operasyon işletim bedeli karşılığında bankalarda izlenmeye devam edilen söz konusu yükümlülükler, tazmin oldukça Fona devredilmeye devam etmektedir.

Bank Ekspres bilançosunun yüzde 51'lik kısmı satılmış olup aktifte yer alan kredi ve alacak portföyü, ilgili faiz, tahakkuk ve reeskont hesapları, menkul değerler ağırlıklı olmak üzere bağlı kıymetlerin bir bölümü ile tahsili gecikmiş alacakların tamamı, pasifte ise bir kısım mevduat ve diğer yükümlülükler Etibank'a devredilmiştir. Bank Ekspres'te alıcıya devredilen şube ve personel adedi sırasıyla 26 ve 618'dir.

Sümerbank'ta alıcı, bilançonun yüzde 32'sine tekabül eden kısmı kabul etmekle birlikte, aktifte tahsili gecikmiş alacaklarla, bir kısım iştirak ve gayrimenkulü; pasifte ise bir kısım mevduat, bankalararası para piyasası yükümlülükleri, alınan krediler, faiz ve gider reeskontları, karşılıklar ile dönem ve geçmiş yıl zararlarını almamış, bu nedenle söz konusu kalemler Etibank'a, Kentbank'a ve Fona devredilmiştir. Sümerbank'ta alıcıya devredilen şube ve personel adedi ise sırasıyla 135 ve 3.198'dir.

Demirbank bilançosunun üçte biri satılmış olup alıcı tarafından kabul edilmeyen bilanço kalemleri aktifte tahsili gecikmiş alacaklar, bir kısım iştirakler ve gayrimenkuller ile pasifte bir kısım mevduat, alınan krediler ve krediler serbest karşılığıdır. Söz konusu kalemler Bayındırbank'a, Demirbank'ın Bayındırbank'a devredilen iştiraki olan Bank 2000'e ve Fona devredilmiş olup devredilen şube ve personel adedi de sırasıyla 188 ve 3.565'tir.

Sitebank bilançosunun yüzde 62'si alıcıya devredilmiş olup devir bilançosuna girmeyen kalemler, aktifte krediler, ilgili faiz ve gelir tahakkuk ve reeskont hesapları, muhtelif alacaklar ve gayrimenkullerin bir bölümü ile pasifte mevduat, muhtelif borçlar ve karşılıkların bir bölümü ile dönem ve geçmiş yıl zararlarının

tamamıdır. Bilançodan çıkarılan söz konusu kalemler Bayındırbank'a aktarılmıştır. Alıcıya devredilen şube adedi 5, personel adedi ise 84'dür.

Tarişbank'ın devri, bilançosunun yüzde 88'lik kısmına tekabül etmektedir. Devirde esas olarak, personel istihdamının sürdürülmesi gözetilmiş, bu kapsamda 29 şubenin ve 345 personelin devri gerçekleştirilmiştir. Alıcı tarafından istenmeyen bir kısım canlı krediler ve tahsili gecikmiş alacaklar Bayındırbank'a, bir kısım tahsili gecikmiş alacaklar ve gayrimenkuller ise Fona devredilmiştir.

Gerçekleştirilen devir işlemleri sonrasında, banka bilançolarının toplam yüzde 61'lik kısmı sisteme geri kazandırılmış ve 8.196 personelin istihdamının sürdürülmesi sağlanmıştır.

Alıcılar tarafından kabul edilmeyen ve Fon tarafından satış bilançolarından çıkarılan varlık kalemi toplamı 2,1 milyar USD, Fonun yükümlülüğünde kalan pasif toplamı 4,9 milyar USD, bilanço dışı yükümlülükler toplamı ise 1,6 milyar USD'dir.

Alıcılarla Fon arasında imzalanan hisse devir sözleşmelerinde, devir bilançolarına yansıyan kalemler dışında, henüz doğmamış veya bilançolara yansıtılmamış muhtemel zarar ve giderler de Fon yükümlülüğünde kalmıştır. Bu yükümlülükler; personele ödenen fazla mesai, kıdem ve ihbar tazminatları, SSK ödemeleri, vergiler, gecikme cezaları, trafik cezaları, harç ve beyanname masrafları, faiz farkları, ipotek fek masrafı, çek ödemesi gibi operasyonel giderlerle, yine hisse devri öncesi döneme ait davalar ve nakde dönüşen bilanço dışı yükümlülükler gibi çok çeşitli konuları içermektedir.

Fon tarafından ödeme yapıldıktan sonra, sorumluları tespit edilebilen işlemler için Fon nezdinde rücu işlemleri başlatılarak, oluşan maliyetlerden geri kazanım sağlanmaya çalışılmaktadır.

Fon tarafından hisse devir sözleşmeleri kapsamında gerek satılan bankalara, gerekse üçüncü taraflara yapılan kredi dışı ödemeler toplamı, 31 Aralık 2010 itibarıyla 1.539 adette toplam 31,2 milyon USD'dir. Bu tutarın 11,5 milyon USD'lik kısmının geri kazanımı için Fon tarafından sorumlu tespiti yapılarak rücu işlemlerine başlanmış olup operasyonel giderlerden kaynaklanan 6,8 milyon USD'lik kısım ise Fonun gider hesaplarına intikal ettirilmiştir. Halihazırda Fon geçici hesaplarında yer alan 12,9 milyon USD'lik tutarla ilgili sorumlu tespit çalışmaları devam etmektedir.

4.5.3. Satılmayan Bankaların Bayındırbank'a Devredilmesi

Mali bünyeleri rehabilite edildikten sonra satışı denenen, ancak alıcı bulunamayan Fon bankaları için çözümlemede bir sonraki aşama, bu bankaların faaliyet izinlerinin kaldırılması ve bilançolarının kontrollü bir şekilde tasfiye edilmesidir.

Satış ve fiili devir işlemleri tamamlanan 11 Fon bankasının alıcı tarafından kabul edilmeyen bilanço kalemleri ile satışı gerçekleştirilemeyen diğer Fon bankalarının tasfiyesinin Fona getireceği operasyonel yükün tek bir elden yönetilmesinin daha etkin olacağı düşünülerek, Aralık 2001-Eylül 2002 döneminde, bu bankalardan Kentbank, EGS Bank, Etibank, Esbank, İnterbank, Toprakbank ve İktisat Bankası, tüm varlık ve yükümlülükleriyle Bayındırbank'a devredilmiştir.

Ayrıca, bu bankaların yurt dışı şubeleri ve/veya off-shore bankalar yoluyla yapmış oldukları plasmanlar da Bayındırbank'a devrolan Demirbank iştiraki Bank 2000 nezdinde birleştirilmiş olup söz konusu kredilerin toplam tutarı yaklaşık 175 milyon USD'dir.

Birleşme ve devralmalar sonrası Bayındırbank'ın aktif toplamı 2.1 milyar USD'ye, ödenmiş sermayesi 269 milyon USD'ye, geçmiş dönem zararları 9,3 milyar USD'ye ve bilanço dışı yükümlülükleri de 1.7 milyar USD'ye ulaşmıştır. Aynı tarihte, birleşen bankalara Fon tarafından aktarılan ihtiyatlar nedeniyle ihtiyari yedek akçeleri 9,1 milyar USD ve özkaynağı 358 milyon USD olan Bayındırbank'ın, 137 şubesi ve 2.265 personeli bulunmaktaydı.

Fon tarafından, bir geçiş bankası olarak devraldığı varlık ve yükümlülüklerin tasfiyesiyle görevlendirilen Bayındırbank'ın, bilançosunun küçültülmesi ve likidasyonunun artırılmasına yönelik olarak, portföyünde bulunan bireysel kredilerin ve şubelerin bir kısmı sektördeki diğer bankalara satılmış, bir kısmı ise diğer şubelere devir yoluyla kapatılmış, ihtiyaç fazlası durumunda olan menkul ve gayrimenkuller elden çıkarılmış, sorunlu kredilerin ise tahsili yoluna gidilmiştir.

Gerçekleştirilen stratejik faaliyetler sonucunda banka, tek şubeye indirilmiş, bilançosu 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla yüzde 77 oranında küçülmüş ve yüzde 85'lik bir likidasyon oranına ulaşılmıştır. Halihazırda, bünyesine aldığı bankaların varlık ve yükümlülüklerinin tasfiyesi görevine devam eden Bayındırbank'ın gerçekleşen küçülmeye bağlı olarak personel adedi de 252'ye inmiştir. Aynı tarih itibarıyla bilanço dışı yükümlülük toplamı 2,4 milyar USD olup ayrıca 1.090 adet aleyhe davası bulunmaktadır.

4.5.4. İradi Tasfiye Sürecindeki Banka

Fon tarafından arka arkaya gerçekleştirilen sermaye artırımları ile ödenmiş sermayesinin yüzde 92,84'üne sahip olunan Türk Ticaret Bankası'nın mali bünyesinin rehabilitasyonu amacıyla bir dizi operasyon gerçekleştirilmiş ve kaynak aktarımlarında bulunulmuştur. Ancak tüm rehabilitasyon faaliyetlerine rağmen zarar üretmesi önlenemeyen Bankanın satışı da gerçekleştirilememiştir.

300 civarındaki şubesiyle oldukça geniş bir ağa sahip olan Bankanın, dönemin ekonomik konjoktürü nedeniyle zararının daha da artması beklendiğinden, başka bir Fon Bankası ile birleştirilmesinde ekonomik bir yarar görülmemiş ve Bankanın 15 Haziran 2001 tarihli BDDK kararı ile 1 Temmuz 2001 tarihi itibarıyla iradi tasfiyesine karar verilmiş olup Fon bu sürecin yürütülmesinde yetkili kılınmıştır.

Banka tasfiyesinin kısa sürede ve etkin bir biçimde tamamlanmasına yönelik olarak Fonun öncülüğünde Banka tarafından bir tasfiye planı hazırlanmıştır. Plan hazırlanırken bir simülasyon çalışması yapılmış ve Bankanın etkin tasfiyesine yönelik stratejik faaliyetler belirlenmiştir.

Plan dahilinde yürütülen faaliyetler sonucunda tüm şubeleri kapatılan Bankanın bilançosu da 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla yüzde 88 oranında likit hale gelmiştir. Fiziki tasfiyesi, halihazırda dava süreci devam eden ya da hukuki problemi nedeniyle tasfiyesi uzun zaman alacak olan hesaplar haricinde tamamlanmış olan bankanın, personel adedi de küçülmeye bağlı olarak 55'e inmiştir. Diğer taraftan, aynı tarih itibarıyla Bankanın bilanço dışı yükümlülük tutarı 70,5 milyon USD olup aleyhe süren dava adedi 165'dir.

4.6. FON BANKALARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN BİLANÇO KÜÇÜLTME FAALİYETLERİ

Daha önceki bölümlerde de değinildiği üzere, bir bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredildiğinde, bankanın hukuki varlığı ve tüm faaliyetleri kesintisiz devam ettiğinden, atanan yöneticiler tarafından Fonun gözetim ve denetiminde, bankanın emin bir şekilde faaliyetlerine devam edebilmesi ve daha fazla zarar üretmesinin engellenmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve varlıkların etkin şekilde nakde çevrilerek banka mevduatının korunması faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Atanan yönetimin bir diğer görevi de Fon tarafından alınan kararların bankada uygulanmasını sağlamaktır.

Fona devrolan 20 bankanın çözümlene sürecinde, birleştirilen bankaların aynı bölgedeki şubelerinin teke indirilmesi için söz konusu şubelerle ilgili olarak satış, birleşme ve devir çalışmaları yürütülmüştür. Ayrıca, mevduat satışı, şube ve personel devri, menkul ve gayrimenkul satışı, iştirak satışı gibi yöntemlerle banka bilançoları küçültülmeye çalışılmış, satılamayan şubeler kapatılmıştır.

4.6.1. Mevduat Satışı

Fon bankalarındaki mevduatın, karşılığında DİBS verilmek suretiyle sektördeki diğer bankalara ihale yoluyla devrine ilişkin olarak Fon Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda mevduat satış ihaleleri yapılmıştır.

Mevduat satış ihaleleri, mevduatı satılan bankaların mevduat kaynaklı yükümlülüklerinin tasfiye edilmesini ve bu bankalara ait mevduat müşteri ağının sektördeki diğer bankaların kullanımına sunulmasını sağlamıştır.

Bu ihaleler neticesinde Kentbank, Etibank, İktisat Bankası ve EGS Bank'ın TP ve YP mevduatı, ayrı ayrı teklif alınmak sureti ile beş ayrı etapta, sektörde faaliyet gösteren 8 özel bankaya devredilmiş, karşılığında mevduat devralan bankalara ihale şartnamesinde belirtilen nitelikte DİBS verilmiştir.

4.6.2. Şube Satışları

Fon bankalarındaki istihdam kaybının azaltılması amacı ile Fon bankalarının bir kısım şubeleri, personeli ve menkulleri ile birlikte satışa sunulmuş ve söz konusu varlıklar bankacılık sektöründe faaliyette bulunan, şube ağını genişletmek ve müşteri portföyünü çeşitlendirerek artırmak isteyen bankalara satılmıştır.

Fon bünyesindeki 6 bankaya ait toplam 667 şubeden 339 adedi, sektörde bulunan diğer bankalardan teklif alınması yöntemiyle satılmış, şubelerin tüm haklarıyla ve 2.465 personel ile büro mobilya, demirbaşları ve kira sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri de alıcılara devredilmiştir.

4.6.3. Gayrimenkul ve Menkul Satışları/Devir İşlemleri

Banka bilançolarının küçültülmesi amacıyla bankalara ait gayrimenkuller, taşıtlar, ATM'ler, tablolar, halılar gibi menkuller de ihale ve müzayedeler yoluyla satılmış, satılamayan 3.886 adet gayrimenkul ve 788 adet menkul defter değerleri üzerinden Fon aktifine alınmıştır.

4.6.4. İştirak Satışları/Devir İşlemleri

Fona devredilen bankaların iştiraklerinin bir bölümü bankalar tarafından satularak çözümlenmiş, bir bölümü ise satılan bankaların bünyesinde bırakılarak alıcı gruplara devredilmiştir. Bankalar tarafından satılamayan veya banka alıcısı tarafından talep edilmeyen iştiraklerin büyük bölümü ise çözümlenme faaliyetlerine Fon tarafından devam edilmek üzere Fon aktifine alınmıştır.

Fona devredilen 20 bankanın, Fona devir tarihi itibarıyla sahip oldukları 267 adet iştirakten 55'i ilgili bankalarca doğrudan satılmış, 16'sı satılan bankalar bünyesinde bırakılarak alıcıya devredilmiş, 175'i ise çözümlenmek üzere Fon tarafından devralınmıştır. Kalan 21 iştirakten bir kısmı iflas etmiş, bir kısmı banka nezdinde tasfiye edilmiş olup diğerlerinin satış ve tasfiye işlemlerine devam edilmektedir.

Fon bankalarının iştiraklerine ilişkin bilgiler Tablo 16'dadır.

4.6.5. Kredi Kart Portföy Bilgilerinin Satışı

Banka nezdinde yrtlen çözümlenme faaliyetleri kapsamında, bir Fon bankasına ait 7.240 adetlik kredi kartı portföyüne ilişkin bilgiler, sektördeki özel bir bankaya satılmıştır.

TABLO 16: FON BANKALARININ İŞTİRAKLERİ

BANKA ADI	FONA DEVİR TARİHİ İTİBARIYLA İŞTİRAK SAYISI	BANKA TARAFINDAN SATILAN İŞTİRAKLER	ALICIYA DEVREDİLEN İŞTİRAKLER	İFLAS/TASFİYE EDİLEN VEYA SATIŞI DEVAM EDEN İŞTİRAKLER	FONA DEVREDİLEN İŞTİRAKLER
Demirbank	20	5	2	-	13
Tarişbank	5	-	5	-	-
Sitebank	2	-	-	-	2
Sümerbank *	50	8	6	-	36
Pamukbank	38	-	-	5	33
Bayındırbank	11	3	-	3	5
Etibank *	56	17	-	-	39
Türk Ticaret Bankası	32	20	-	12	-
İktisat Bankası	25	2	-	1	22
Kentbank	7	-	-	-	7
EGS Bank	6	-	-	-	6
Toprakbank	9	-	-	-	9
Bank Ekspres	6	-	3	-	3
TOPLAM	267	55	16	21	175

* Söz konusu bankaların bünyesinde birleştirilen bankalara ait iştirakler de dahildir.

5. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARIN TASFİYESİ

538 Sayılı KHK ile değişik 3182 Sayılı Kanun ve 4389 Sayılı Kanun kapsamında alınması gereken tedbirleri almayan bankaların ya temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilmekte ya da bankacılık yapma ve mevduat kabul etme izinleri yani faaliyet izinleri kaldırılmaktadır. 3182 Sayılı Kanun ile 4389 Sayılı Kanun kapsamında, 1994 yılından bugüne kadar 5 bankanın faaliyet izni kaldırılmıştır.

Faaliyet izni kaldırılarak Fona devredilen bankalar açısından çözümleme süreci; sigortaya tabi mevduatın Fon tarafından ödenmesi ve akabinde Fonun mevduat sahiplerinin yerine geçerek bankanın iflasını istemesiyle başlamaktadır. İflas tasfiye süreci, müflis banka malvarlığının paraya çevrilmesi, satışlardan ve hukuki takip sonucu tahsil edilen masa varlığının “Alacaklı Sıra Cetveli” çerçevesinde iflas alacaklılarına ödenmesini ifade etmektedir.

5.1. FAALİYET İZİNİNİN KALDIRILMASI

3182 Sayılı Kanunun uygulandığı dönemde alınan tedbirlere rağmen mali bünyesinin güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğu tespit edilen 3 bankanın, 4389 Sayılı Kanunun uygulandığı dönemde ise 2 bankanın faaliyet izninin kaldırılmasına karar verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda bu bankaların isimleri ve faaliyet izinlerinin kaldırılmasına ilişkin karar ve tarihler belirtilmiştir.

TABLO 17: FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALAR

BANKA ADI	İLGİLİ KANUN	FAALİYET İZİNİNİN KALDIRILDIĞI TARİH	YÖNETİMİN TMSF'YE DEVRİNE İLİŞKİN BDDK VEYA BAKANLAR KURULU KARAR VE TARİHİ
TYT Bank	3182 Sayılı Kanun	11.04.1994	Bakanlar Kurulunun 11.04.1994 Tarih ve 94/5456 Sayılı Kararı
Marmara Bank	3182 Sayılı Kanun	20.04.1994	Bakanlar Kurulunun 20.04.1994 Tarih ve 94/5483 Sayılı Kararı
İmpexbank	3182 Sayılı Kanun	23.04.1994	Bakanlar Kurulunun 23.04.1994 Tarih ve 94/5485 Sayılı Kararı
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	4389 Sayılı Kanun	27.09.2000	BDDK'nın 27.09.2000 Tarih ve 59 Sayılı Kararı
İmar Bankası	4389 Sayılı Kanun	03.07.2003	BDDK'nın 03.07.2003 Tarih ve 1085 Sayılı Kararı

5.2. FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKANIN YÖNETİM VE DENETİMİNİN FONA VEYA BİR BANKAYA DEVRİ

3182 Sayılı Kanun hükümleri gereği, faaliyet izni kaldırılan bankaların yönetim ve denetimi Fona veya başka bir bankaya geçici olarak devredilmektedir. Bu uygulama ile faaliyet izni kaldırılan bankanın yönetim ve denetimini üstlenen kuruluş;

- İlgili kanun uyarınca tasarruf mevduatı sahiplerine sigorta kapsamında gerekli ödemelerin yapılması,
- Banka aleyhine sonuç yaratmayan başlamış işlemlerin sonuçlandırılması,
- Bankadan alacaklı olan kişilerin hak ve menfaatlerinin korunması,
- Kredilerin ve diğer alacakların tahsiline devam edilmesi ve benzeri işlemlerin gerçekleştirilmesi

konularında geçici olarak yetki verilmektedir.

4389 Sayılı Kanunda faaliyet izni kaldırılan bankaların yönetim ve denetiminin Fona intikali öngörülmüştür.

TABLO 18: FAALİYET İZİNİ KALDIRILAN BANKALARIN YÖNETİM VE DENETİMLERİNİN DEVRİ

BANKA ADI	İLGİLİ KANUN	YÖNETİM VE DENETİMİ ÜSTLENEN KURULUŞ
TYT Bank	3182 Sayılı Kanun	İş Bankası
Marmara Bank	3182 Sayılı Kanun	İş Bankası
İmpexbank	3182 Sayılı Kanun	Emlak Bankası
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	4389 Sayılı Kanun	TMSF
İmar Bankası	4389 Sayılı Kanun	TMSF

5.3. BANKALARDAKİ SİGORTALI MEVDUATIN ÖDENMESİ

5.3.1. 3182 Sayılı Kanun Uyarınca Faaliyet İzni Kaldırılan Banka Mudilerine Mevduat Sigortası Kapsamında Yapılan Ödemeler

5.3.1.1. 3182 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri

3182 Sayılı Kanun kapsamında, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankaların mudilerine Fon tarafından yapılan ödemeler toplamı 3,8 milyon TL'dir.

TABLO 19: 3182 SAYILI KANUN KAPSAMINDA YAPILAN SİGORTALI MEVDUAT ÖDEMELERİ

BANKA ADI	MUDİ ADEDİ	ÖDENEN MEBLAĞ (TL)
İmpexbank	12.657	1.275.773
Marmara Bank	19.841	1.555.404
TYT Bank	16.668	990.717
TOPLAM	49.166	3.821.894

5.3.1.2. 4389 Sayılı Kanunun Geçici 3. Maddesi Kapsamında Yapılan Sigortalı Mevduat Ödemeleri

Faaliyet izni kaldırılan bankaların, izinlerinin kaldırıldığı tarih itibarıyla banka nezdinde bulunan bir gerçek kişiye ait TP cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz DTH toplamının, Fon tarafından sigorta kapsamında nakden veya hesaben yapılan ödemeler düşüldükten sonraki bakiyesinin bin TL'ye kadar olan kısmı, bankanın faaliyet izninin kaldırıldığı tarihte geçerli TCMB döviz alış kurları üzerinden USD'ye çevrilerek, 4389 Sayılı Kanunun Geçici 3. maddesinin yayımlandığı 23 Haziran 1999 tarihinde geçerli TCMB USD döviz alış kurundan hesaplanan Türk Lirası üzerinden hesap sahiplerine 12 Temmuz 1999 tarihinden başlamak üzere ödenmiştir.

Bu kapsamda yapılan ödemeler toplamı 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla 28,6 milyon TL tutarındadır.

TABLO 20: 4389 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ 3. MADDESİ KAPSAMINDA YAPILAN SİGORTALI MEVDUAT ÖDEMELERİ

BANKA ADI	MUDİ ADEDİ	ÖDENEN MEBLAĞ (TL)
İmpexbank	4.013	17.467.500
Marmara Bank	595	2.929.920
TYT Bank	2.713	8.141.817
TOPLAM	7.321	28.539.237

5.3.2. 4389 Sayılı Kanun Uyarınca Faaliyet İzni Kaldırılan Banka Mudilerine Yapılan Mevduat Ödemeleri

4389 Sayılı Kanun kapsamında, faaliyet izni kaldırılan İmar Bankası ve Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi mudilerine Fon tarafından toplam 8,6 milyar TL sigorta kapsamında bulunan mevduat ödemesi yapılmıştır.

TABLO 21: 4389 SAYILI KANUN KAPSAMINDA FON TARAFINDAN YAPILAN SİGORTALI MEVDUAT ÖDEMELERİ

BANKA ADI	MUDİ ADEDİ	ÖDENEN MEBLAĞ (TL)
İmar Bankası	398.746	8.627.623.012
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi *	21	118.555*
TOPLAM	398.767	8.627.741.567

*Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılmasından sonra Fon tarafından atanan Müdürler Kurulu tarafından, sigortaya tabi tasarruf mevduatı tespit edilmiş Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesinin 21 mudisine 237 bin TL'lik ödeme yapmış, ödemenin 119 bin TL'lik kısmı banka kaynağından karşılanmıştır.

5.3.2.1. İmar Bankası Mudilerine Yapılan Ödemeler

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 3 Temmuz 2003 tarihli ve 1085 sayılı Kararı ile bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan Banka mudilerine sigorta kapsamında ödeme yapılması; 4389 sayılı Bankalar Kanunu, 5021 sayılı Kanun ve 2003/6668 sayılı Bakanlar Kurulu kararında belirtilen usul ve esaslar ile hükme bağlanmıştır. Ayrıca, sigorta kapsamında ödenecek tasarruf mevduatları yanında, 5021 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin(a) fıkrası uyarınca; Banka tarafından kabul edilmiş olan ticari kuruluşlar mevduatı, sigortaya tabi tasarruf mevduatı için uygulanan faiz hesaplama yöntemi kullanılmak suretiyle belirlenecek 3 Temmuz 2003 tarihli tutarların, Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 4969 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca mevduatların ödenmesinde izlenecek usul ve esaslara göre Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu aracılığıyla ödeneceği hükme bağlanmıştır. Bu

kapsamda yapılacak ödemeler ve bu ödemelere ilişkin TCMB, Hazine Müsteşarlığı ve T.C.Ziraat Bankası ile yapılacak çalışmaların usul ve esasları Fon Kurulu kararları ile belirlenmiştir.

Sigorta kapsamındaki tasarruf mevduatına ilişkin ödemeler 19 Ocak 2004 tarihinden başlayarak toplam 31 etapta, ticari kuruluşlar ve diğer kuruluşlar mevduatına ilişkin ödemeler ise 31 Mayıs 2004 tarihinden başlayarak 5 etapta gerçekleştirilmiştir.

TABLO 22: İMAR BANKASI TASARRUF MEVDUATI İLE TİCARİ KURULUŞLAR VE DİĞER KURULUŞLAR MEVDUAT ÖDEMELERİ

HESAP TÜRÜ	MUDİ ADEDİ	TOPLAM KAYNAK ÇIKIŞI (TL)
Tasarruf Mevduatı	398.688	8.621.970.287
Ticari Mevduat	58	5.652.725
TOPLAM	398.746	8.627.623.012

2005/9828 Sayılı ve 2006/10727 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararları Uyarınca Yapılan Ödemeler: 24 Aralık 2005 ve 3 Ağustos 2006 tarihli Bakanlar Kurulu Kararları ile Banka tarafından karşılığında Devlet İç Borçlanma Senedi bulunmamasına rağmen ikincil piyasada Devlet İç Borçlanma Senedi adı altında toplanan tutarların tasarruf mevduatına aktarılması suretiyle açıldığı tespit edilen hesaplarla, bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırıldığı tarihten geriye doğru bir ay içinde kıyı bankalarındaki hesapların yurtiçi mevduat hesaplarına dönüştürülmesi suretiyle açılan hesapların, hak sahiplerine ödenmesine karar verilmiştir.

Bu kapsamda 1 Mayıs 2005 tarihinde başlanan DİBS kaynaklı mevduat ödemeleri devam etmekte olup 1 Eylül 2006 tarihinde başlanan Off-Shore kaynaklı mevduat ödemeleri ise tamamlanmıştır.

TABLO 23: İMAR BANKASI DİBS VE OFF-SHORE KAYNAKLI MEVDUAT ÖDEMELERİ

HESAP KAYNAĞI	MUDİ ADEDİ	TOPLAM KAYNAK ÇIKIŞI (TL)
DİBS Kaynaklı	3.825	104.405.238
Off-Shore Kaynaklı	10.153	543.768.259
TOPLAM	13.978	648.173.497

5.3.2.2. 5667 Sayılı Kanun Uyarınca Yapılan İmar Bankası DİBS Ödemeleri

İmar Bankası bünyesinde, karşılığında DİBS bulunmamasına rağmen ikincil piyasada, DİBS satışı adı altında toplanan tutarların hak sahiplerine ödenmesi görevi, 5667 Sayılı Kanun ile bu kanuna istinaden çıkarılan 2007/12398 Sayılı Bakanlar Kurulu kararı hükümleri ile Hazine adına Fona verilmiştir.

Bu yasal düzenlemeler çerçevesinde yapılacak ödemelere 8 Ekim 2007 tarihinde başlanılmış olup ödemelere halen devam edilmektedir.

TABLO 24: İMAR BANKASI DİBS ÖDEMELERİ

BANKA ADI	MUDİ ADEDİ	TOPLAM KAYNAK ÇIKIŞI (TL)
İmar Bankası	22.286	958.544.272

Ayrıca henüz başvuruda bulunmamış olan 231 kişiye ilişkin işlem tutarı (anapara), net faiz ve gelir vergisi yükümlülüğü toplam 11,2milyon TL'dir.

5.4. FONUN İFLAS TALEBİ VE İFLAS SÜRECİ

3182 ve 4389 Sayılı Kanun hükümleri uyarınca TMSF, Banka mudilerine sigorta kapsamında yaptığı ödemeler nedeniyle tasarruf mevduatı sahipleri yerine bankanın iflasını ister. Fon, yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapmış olduğu ödemelerle ilgili olarak iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak etmektedir.

Bu bağlamda, Fonun iflas talebi neticesinde iflasına karar verilen bankalara ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

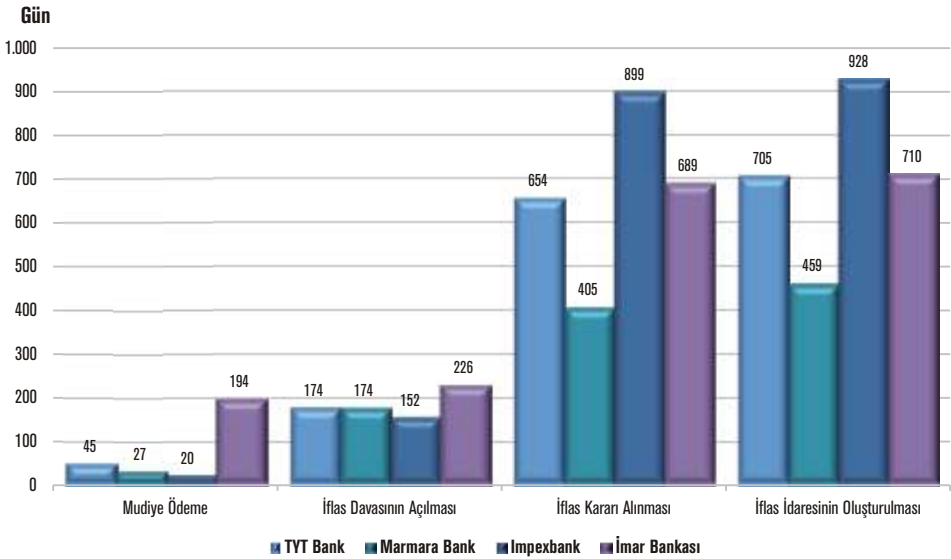
TABLO 25: İFLAS KARARLARI

BANKA ADI	İFLAS TARİHİ	İFLASIN İLAN TARİHİ
Marmara Bank	05.06.1995	13.06.1995
TYT Bank	02.02.1996	12.02.1996
İmpexbank	22.10.1996	04.11.1996
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	23.08.2004	14.10.2004
İmar Bankası	08.06.2005	12.06.2005

5.4.1. İflas Sürecini Etkileyen Faktörler

Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankalarda, sigortalı mevduat tutarlarının mudilere geri ödenmesiyle başlayıp, iflas davasının açılması ve iflas kararı alınması ile devam eden ve iflas idaresinin oluşturulması ile sona eren süreç, hukuksal işleyişteki gecikmelerin yanı sıra bankaların büyüklüğü, istismar durumu ve kayıtların doğruluğuna bağlı olarak farklılıklar göstermektedir.

GRAFİK 12: İFLASTA SÜRELER (KÜMÜLATİF)

Bu kapsamda, mudiye ödeme ve iflas davasının açılması süreçlerinin en uzun İmar Bankası'nda yaşandığı görülmektedir.

5.4.2. İflas Sürecinde Sıra Cetveli

2004 Sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, iflas tasfiyesinin yönünü ve esaslarını belirleyen alacaklılar toplantısı yapılır. Müflis bankadan alacaklı olanlar, kanunda belirtilen süreler çerçevesinde alacak ve istihkak iddialarını müflis banka İflas İdaresine bildirirler. İflas idaresi, masaya yazılan alacağın mevcut olup olmadığını, mevcut ise ne oranda mevcut olduğunu, alacağı yazdıran kişinin o alacağın gerçek alacaklısı olup olmadığını, alacağın imtiyazlı olup olmadığını ve imtiyazlı ise sırasının ne olduğunu araştırır ve sıra cetvelini hazırlar. Hazırlanan sıra cetveli Ticaret Sicil Gazetesinde ve tirajı 50.000'in üzerindeki iki gazetede ilan edilir.

Bu kapsamda müflis bankalar tarafından hazırlanan ve ilan edilen sıra cetvellerine ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

TABLO 26: MÜFLİS BANKALAR TARAFINDAN İLAN EDİLEN SIRA CETVELLERİ (31.12.2010)

BANKA ADI	ALACAK KAYIT BAŞVURU ADET	ALACAK KAYIT TUTARI (TL)	KABUL EDİLEN ADET	KABUL EDİLEN TUTAR (TL)
Müflis TYT Bank	942	29.775.895	852	23.082.124
Müflis Marmara Bank	1.474	56.710.297	962	16.587.138
İmpexbank	2.754	51.210.717	2.168	40.356.946
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	13	403.537	11	383.734
İmar Bankası	16.350	23.866.040.311	12.791	21.162.044.558

5.4.3. Fonun Alacakları

5472 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik haricinde, Fon, yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapmış olduğu ödemelerle ilgili olarak iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder. Fonun alacakları sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenir. Bu kapsamda 31 Aralık 2010 itibarıyla müflis bankaların sigorta kapsamındaki mevduatları için Fon tarafından yapılan ödemelerle, İflas Masaları tarafından Fona yapılan geri ödemeler aşağıdadır.

TABLO 27: MÜFLİS BANKALARA SİGORTALI MEVDUAT KAPSAMINDA FON TARAFINDAN AKTARILAN KAYNAKLAR (31.12.2010 / TL)

BANKA ADI	FON TARAFINDAN ÖDENEN TUTAR	İFLAS MASALARI TARAFINDAN YAPILAN GERİ ÖDEMELER		KALAN FON ANAPARA ALACAğI
		ANAPARA	FAİZ	
Marmara Bank	4.518.682	4.485.325	6.572.632	33.357
TYT Bank	9.132.534	1.490.717	1.117.482	7.641.817
İmpexbank	18.743.273	18.743.273	16.954.521	-
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	118.555	118.555	119.609	-
İmar Bankası	8.627.623.012	142.657.643	-	8.484.965.368

5.4.4. İflas Masası Alacaklarının Geri Kazanımı

İkinci alacaklılar toplantısını müteakip yürütülen çözümleme faaliyetleri neticesinde 31 Aralık 2010 itibarıyla;

Müflis TYT Bank, İmpexbank, Marmara Bank ve Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi aktiflerine ilişkin olarak;

- 33 adet gayrimenkul satışından 21 milyon TL, 23061 adet menkul satışından 492 bin TL, 136 adet araç satışından 174 bin TL, 8 adet iştirak satışından 2,1 milyon TL ile 13,4 milyon EUR tutarında tahsilat sağlanmıştır. İştirakler ve banka portföyünde yer alan menkul kıymetlerden 8,3 milyon TL temettü geliri elde edilmiştir.
- İmpexbank portföyünde yer alan 98 bin TL nominal bedelli hisse senedinin resmi müzayede yoluyla İMKB'de satışından ise 231 bin TL tahsilat sağlanmış olup yapılan toplam tahsilat tutarı 32,3 milyon TL ve 13,4 milyon EUR'dur.
- İmar Bankası iflas idaresi tarafından, müflis bankada 50 adet gayrimenkul satışından 79 milyon TL, 9543 adet menkul satışından 195 bin TL, 6 adet araç satışından 70 bin TL, hisse senedi satışından 66 bin TL olmak üzere toplam 79,3 milyon TL tahsilat sağlanmıştır.

Kredi alacaklarının geri kazanımı, operasyonel anlamda çözümlemenin en zahmetli bölümlerindedir. 4389 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra iflas idareleri veya "alacaklılar toplantısı" sıfatıyla Fon tarafından, tahsilatı hızlandırmak amacıyla ülkede yaşanan kur artışları, borçluların ödeme güçlükleri vb. gerekçelerle temerrüt faizlerinin indirilmesi suretiyle kredi alacaklarının tasfiyesi yoluna gidilmiştir.

TABLO 28: MÜFLİS BANKALAR TAHSİLATI (MİLYON USD)

BANKA ADI	MUHASEBE BAKİYESİ (İflas tarihi itibarıyla)	KREDİ DOSYA ADEDİ (İflas tarihi itibarıyla)	TAHSİLATLAR (31.12.2010)	TAKİBİ DEVAM EDEN KREDİ DOSYALARI ADEDİ (31.12.2010)
İmpexbank				
Bireysel	2,32	225	6,67	97
Kurumsal	65,50	157	59,08	33
Marmara Bank				
Bireysel	14,28	1.638	6,84	140
Kurumsal	222,07	222	27,70	136
TYT Bank				
Bireysel	0,43	2.396	0,01	88
Kurumsal	73	214	1,7	143
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi				
Bireysel	-	5	0,01	-
Kurumsal	0,04	15	0,16	8
İmar Bankası				
Bireysel	3,36	60	0,03	51
Kurumsal	398,3	47	92,28	47
TOPLAM	779,30	4.979	194,47	743

Müflis bankalarda kurumsal ve bireysel kredi borçluları ile yapılan protokoller kapsamında elde edilen tahsilatlar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

TABLO 29: İMPEXBANK VE MARMARA BANK'TA KURUMSAL VE BİREYSEL KREDİ BORÇLULARIYLA YAPILAN PROTOKOLLER KAPSAMINDA ELDE EDİLEN TAHSİLATLAR (MİLYON USD)

BANKA ADI	YAPILAN PROTOKOL	TAHSİLATLAR (31.12.2010)	KALAN PROTOKOL ADEDİ
İmpexbank	43	12,68	3
Bireysel	24	1,11	2
Kurumsal	19	11,57	1
Marmara Bank	43	24,02	0
Bireysel	34	0,92	0
Kurumsal	9	23,10	0

5.4.5. Müflis Bankaların Gayrinakdi Kredi Yükümlülükleri

İflas idaresinin görevleri arasında, müflis bankaların bilançolarının nakde çevrilmesine yönelik faaliyetlerin yöneltilmesinin yanında, bilanço dışı yükümlülüklerin etkin şekilde tasfiyesine yönelik faaliyetlerin yerine getirilmesi de yer almaktadır.

TABLO 30: MÜFLİS BANKALARIN TEMİNAT MEKTUBU YÜKÜMLÜLÜKLERİ (MİLYON USD)

BANKA ADI	İFLAS TARİHİ İTİBARIYLA ADET	İFLAS TARİHİ İTİBARIYLA TUTAR	KALAN TEMİNAT MEKTUBU TUTARI (31.12.2010)	31.12.2010 TARİHİ İTİBARIYLA ADET
Marmara Bank	1.723	46,48	1,90	85
İmpexbank	605	44,94	2,01	39
TYT Bank	405	32,26	6,81	175
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	70	0,06	0,00	21
İmar Bankası	784	38,90	5,3	180
TOPLAM	3.587	163	16	500

İflas tarihinde 38,9 milyon USD civarında olan İmar Bankası gayrinakdi kredi tutarı 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla 5,3 milyon USD'ye gerilemiş olup söz konusu gayrinakdi kredilerin yanı sıra, diğer dört müflis bankaya ilişkin 259 adet akreditif dosyasından 62'sinin de takibine devam edilmektedir.

5.4.6. Müflis Bankaların Pay Cetveli Ödemeleri

Pay cetveli, 2004 sayılı Kanunda yer alan hükümlere göre hazırlanan ve kesinleştikten sonra ilan edilen sıra cetveli doğrultusunda, banka alacaklılarına sıraları dahilinde ödenecek tutarları göstermektedir. Söz konusu ödemeler, İflas İdaresi tarafından banka aktifindeki değerlerin nakde çevrilmesi ve kredi alacaklarının çözümlenmesine yönelik faaliyetler sonucu oluşan masa varlığından karşılanmaktadır. Bu kapsamda müflis bankaların pay cetveli ödemelerini gösteren tablo aşağıdadır.

TABLO 31: PAY CETVELİ ÖDEMELERİ (31.12.2010/TL)

İLGİLİ BANKA	İLAN EDİLEN SIRA CETVELİ	ALACAK KAYIT (ADET)	PAY CETVELİ ÖDEME TUTARI (Anapara+Faiz)	KALAN ANAPARA YÜKÜMLÜLÜĞÜ
İmpexbank	10	2.168	60.440.663	182.449
Marmara Bank	8	962	54.724.373	1.048.735
TYT Bank	10	859	13.660.369	9.421.755
Kıbrıs Kredi Bankası İstanbul Şubesi	1	11	238.441	145.293
İmar Bankası	2	12.791	1.325.859	19.645.168.860
TOPLAM	31	16.791	130.389.705	19.655.967.092

6. VARLIK ÇÖZÜMLEME UYGULAMASI

Yapılan devralmalarla, varlık çözümlemesinde Fona tanınan yetkilerin de etkin bir şekilde kullanılması hedeflenmiş olup bu çerçevede bankalardan, toplam 206.485 adette 4,8 milyar USD'lik tahsili gecikmiş alacak, 175 adette 654 milyon USD'lik iştirak payı ve 4.674 adette 211 milyon USD'lik menkul ve gayrimenkul, banka bilançolarından çıkarılarak Fon aktifine kaydedilmiştir.

6.1. GAYRİMENKUL VE MENKULLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Bankaların Fona devri sonrasında banka bilançolarında yer alan toplam 3.886 adet gayrimenkul ve 788 adet menkul, 211 milyon USD kayıtlı değer üzerinden Fon aktifine alınmıştır.

Gayrimenkullerin Fon adına tescili ile ilgili olarak Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü nezdinde işlemlerin vergi ve harçtan muaf olarak yapılmasını teminen gerekli görüşme ve müracaatlar yapılmış ve konu hakkında Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün kendi teşkilatına genelge yayınlatması sağlanmıştır. Tescil işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, öncelikle değer tespiti amacıyla gayrimenkullerin ekspertiz raporları ve bakım ve onarımları yaptırılmış, sigortala ve vergileri ödenmiş ve gerekli muhafaza ve tedbir çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan söz konusu gayrimenkullerin hukuki sorunları mümkün olduğunca giderilerek, satışa hazır hale getirilmeye çalışılmıştır.

Gayrimenkul ve menkullerin satış yoluyla çözümlenmesi için yapılan değerlendirmeler sonucunda toplu satışlarda en etkili yöntemin açık teklif-açık artırma (müzayede) yöntemi olduğu görülerek satışlarda bu ihale yöntemine ağırlık verilmiştir. Yapılan ihaleler neticesinde gayrimenkul ve menkul satışlarından 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla toplam 658 milyon TL'lik gelir elde edilmiştir.

Bu kapsamda Fona devredilen toplam 4.674 adet gayrimenkul ve menkulden 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla 4.422 adedi satılmış olup Fon portföyünde halihazırda 252 adet gayrimenkul ve menkul yer almaktadır.

Gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda, devralınan gayrimenkul ve menkullerin yüzde 95'i çözümlenmiş durumdadır.

6.2. İŞTİRAKLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Bankaların Fona devri sonrasında Fon Kurulunun muhtelif kararları kapsamında banka bilançolarında yer alan 175 iştirak, toplam 654 milyon USD tutarındaki kayıtlı değerleri üzerinden Fon aktifine alınmıştır.

Banka portföyünde yer alan iştiraklerin Fon aktifine alınmasına ilişkin devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, söz konusu iştiraklerin faaliyet alanları, büyüklükleri, kuruluş yerleri, finansal ve hukuki durumlarına ilişkin bilgi dosyaları oluşturulmuş, satış, birleştirme, yeniden yapılandırma ve tasfiye gibi muhtelif çözümlenme süreçlerine başlanmıştır.

Bu kapsamda, devralınan iştiraklerin çözümlenme sürecinin sağlıklı olarak yürütülmesi için iştiraklerin;

- Yönetim ve denetim kurullarının yeniden oluşturulması,
- Faaliyetlerinin kontrol altına alınması,
- Mali bünyesinin rehabilitasyonu,
- Kayıtlarının mevzuata uygun hale getirilmesi,
- İstismara konu olup olmadığının tespiti,
- İstismarlar nedeniyle doğan zararlarının ve bu zararların sorumlularının tespiti ile tazmini

gibi gerekli muhafaza ve tedbir çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

İştiraklere ilişkin sürdürülen muhafaza ve tedbir çalışmaları yanında, satışa çıkarılması uygun bulunan iştirakler için değer tespiti ve satışa hazırlık çalışmaları yürütülmüştür. İştirak satışları, kapalı teklif isteme, kapalı teklif isteme-açık artırma, açık teklif isteme ve davet ve pazarlık yöntemleri uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Devralınan iştiraklerden ekonomik değerini yitirmiş ve yaşatılma imkanı kalmamış olanların ise tasfiye çalışmaları başlatılmıştır.

Fon tarafından devralınan 174 iştirakten 118'i satılmış 1'inin kısmi satışı gerçekleştirilmiştir. İştiraklerden sağlanan diğer gelirler de dahil olmak üzere 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla toplam 661 milyon USD tahsilat elde edilmiştir.

Fon aktifinde kalan 56 iştirakten 28'i tasfiye edilmiş olup halihazırda Fon portföyünde bankalardan devralınan 28 adet iştirak bulunmaktadır.

6.3. HÂKİM ORTAKLARDAN ALACAKLARIN ÇÖZÜMLENESİ

6.3.1. Hâkim Ortaklardan Olan Alacakların Devralınması

Fon bankalarının hâkim ortaklarından olan alacaklarının devralınmasında, bankalar tarafından hazırlanan devir-temlik listeleri üzerinden gerekli kontroller yapılmış ve alacakların bilanço değerleri, ilgili bankaya nakit veya bedeli bankada bulunan Fon mevduatı ya da DİBS olarak konan ihtiyattan mahsup edilmek suretiyle ödenmiştir. Bu kapsamda çözümlenen 20 bankadan 17'sinin hâkim ortaklarından olan alacakları Fon aktifine alınmıştır.

Bankalardan devralınan hâkim ortaklara ilişkin alacaklar, Fon nezdinde incelemeden geçirilmış ve bu riskler, hâkim ortakların diğer Fon bankalarından kullandığı risklerle birleştirilmiştir. Söz konusu alacakların tahsilinden sorumlu Fon ekiplerinin yapılanması da hâkim ortak bazında organize edilmiş, böylece risklerin tek elden etkin bir şekilde yönetilmesi sağlanmıştır.

Aynı amaçla, Fona devrolan bankalardaki bir kısım iştirakin hâkim ortaklardan olan alacakları da Fon tarafından devralınmıştır.

TABLO 32: HÂKİM ORTAKLARLA İLGİLİ DEVRALINAN ALACAKLAR

ALACAĞIN DEVRALINDIĞI YER	ADET	MUHASEBE BAKİYESİ (MİLYON TL)
Orijinal Banka	568	3.936
Diğer Fon Bankaları	419	1.083
Fon Bankası İştirakleri	17	52
TOPLAM	1.004	5.071

6.3.2. Hâkim Ortaklardan Olan Alacakların Tahsili İşlemleri

Fon nezdinde, devralınan hâkim ortak alacak dosyalarının içerikleri, teminatları, borçluların varlıkları, şirketlerin faaliyetleri ve durumları hakkında, BYM ve Teftiş Kurulu raporları, banka bilgi işlem sistemlerindeki bilgiler ve devam eden davalar üzerinden incelemeler başlatılmıştır. İncelemelerle, alacakların belirlenmesi ve etkin takip yöntemlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Fon, devralmış olduğu hakim ortak alacakları ile hakim ortaklardan banka kaynaklarının istismar edilmesinden kaynaklanan alacaklarını 2004 ve 6183 sayılı Kanunlar çerçevesinde takipler yapılması, söz konusu hakim ortaklar ile protokoller veya FYYS'ler imzalanması ve bankacılık mevzuatının Fona vermiş olduğu diğer yetkilerin kullanılması gibi yollarla tahsil etmektedir.

Fon, banka hakim ortakları ile borç tutarı ve geri ödeme şartları üzerinde anlaşmalar yapmakta ve kamu alacağının azami düzeyde tahsilini teminen önemli gelişmeler kaydetmektedir. Bu çerçevede Fonun alacak ilişkisi içerisinde bulunduğu banka hakim ortakları ile imzalanan protokollerin bir kısmı ödenmek suretiyle kapanmaktadır. Hakim ortakların yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde ise temerrüde ilişkin yasal yetkiler kullanılmaktadır.

31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla banka hakim ortaklarından elde edilen brüt tahsilat yaklaşık 14 milyar USD olup net tahsilat tutarlarına Tablo 33'de yer verilmiştir.

TABLO 33: HÂKİM ORTAKLARDAN SAĞLANAN NET TAHSİLATLAR

Banka Hakim Ortaklarından Sağlanan Net Tahsilatlar (31.12.2010)		
Banka Adı	Hakim Ortak Grubu	Net Tahsilat Tutarı (milyon USD) ¹
Sitebank	Sürmeli Grubu	9,59
Yaşarbank	Yaşar Grubu	270,69
Kentbank	Süzer Grubu	188,16
Demirbank	Cıngılı Grubu	103,43
Sümerbank	Garipoğlu Grubu	355,16
Pamukbank	Çukurova Grubu	2.210,79
Bank Kapital	Ceylan Grubu	56,71
EGS Bank	EGS Grubu	45,23
TYT Bank ²	Lapis Grubu	2,97
Yurtbank ³	Balkaner Grubu	132,04
Etibank ⁴	Medya Grubu	278,14
Esbank ³	Zeytinöğlu Grubu	83,54
İnterbank ³	Çağlar Grubu	515,67
Bayındırbank ⁵	Bayındır Grubu	39,29
Toprakbank ³⁻⁶	Toprak Grubu	253,51
Bank Ekspres	Korkmaz Yiğit Grubu	47,43
İktisat Bankası ³	Erol Aksoy Grubu	162,94
İmar Bankası ⁷	Uzan Grubu	781,79
Egebank	Demirel Grubu	127,81
Türkbank ⁸	TTB Munzam Vakfı	6,71
Tarişbank ⁸	Pamuk, Zeytin, Üzüm, İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri	-
TOPLAM:		5.671,60

¹ Tahsilat tutarları; gruplardan yapılan ayni ve nakdi tahsilatları ifade etmektedir. Tahsilatlardan yapılan iadeler tutarlardan düşülmüştür.

² Lapis Grubundan sağlanan tahsilatin tabloda gösterilen tutar dışında kalan 0,61 milyon USD'lik kısmı iflas masası paylaşımına göre dağıtılacağından, tevzi edilecek hesaplarda tutulmaktadır.

³ Grup şirketlerine yasal yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla Fon tarafından kullanılan kaynak tutarları toplam tahsilat rakamlarından düşülmüştür (Balkaner Grubu 15,02 milyon USD, Zeytinöğlu Grubu 9,59 milyon USD, Çağlar Grubu 17,27 milyon USD, Toprak Grubu 65,51 milyon USD ve Erol Aksoy Grubu 1,85 milyon USD).

⁴ 05.12.2007 tarihinde ihale edilen ATV-Sabah Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün satış bedeli olan 1,1 milyar USD, sıra cetveline itiraz davaları devam ettiğiinden bloke hesaplarda izlenmektedir. Satış bedelinden Fona isabet edecek tutar, Grubun tahsilat tutarlarına dahil edilmemiştir.

- ⁵ Grup firmalarına ait varlıklardan oluşturulan ve 25.09.2007 tarihinde ihale edilen Sagra Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün satış bedeli olan 77,05 milyon USD, ihalenin feshi ve sıra cetveline itiraz davaları devam ettiğinden bloke hesaplarda izlenmekte olup Gruptan sağlanan tahsilat tutarına dahil edilmemiştir.
- ⁶ Toprak Grubu ile ilgili olarak tahsil edilen ancak hukuki süreç ve sıra cetveli çalışmaları devam ettiğinden Grubun borcundan henüz mahsup edilmeyen tutar 31.12.2010 itibarıyla 133,82 milyon USD'dir. Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin Toprak Grubu şirketlerinden olan alacakları, alacakların teminatını oluşturan gayrimenkullere ilişkin satış işlemlerinin yapılabilmesini teminen 27.09.2007 tarihinde 153 milyon USD bedelle Fon tarafından temlik alınmıştır. Söz konusu temlik bedeli (anapara+faiz) Gruptan yapılan toplam tahsilat tutarından mahsup edilmiştir.
- ⁷ Uzan Grubuna ilişkin olarak yürütülen takip ve satışlar neticesinde sağlanan brüt tahsilat tutarı 6,95 milyar USD olup bu tutarın 6,17 milyar USD'lik kısmı üçüncü şahıslar ile kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılmış veya aktarılacaktır. Tabloda bakiye tutara yer verilmiştir.
- ⁸ Türk Ticaret Bankası ve Tarışbank hakim ortaklarının Fon tarafından temlik alınmış herhangi bir nakit borcu bulunmamaktadır. Tarışbank'ın gayrinakdi riskleri ile Türk Ticaret Bankası'nın iştiraklerinden kaynaklanan alacakların takibi ise devam etmektedir.

6.3.2.1. Protokol İmzalanan Banka Hâkim Ortakları

Fon alacaklarının tahsilini sağlamak amacıyla yürütölen hukuki sürecin yanı sıra, idari yönden tahsilat için banka hâkim ortakları ile görüşmeler yapılarak sulh yolu ile alacakların tahsiline çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerin bir kısmında gruplarla borç mutabakatı sağlanmış, borçlularca borç kabulleri yapılmış, ipotek, ticari işletme rehni, marka, menkul değer rehinleri ve kefaletler alınarak, peşin ödeme veya ödeme planları kapsamında tahsilatlar yapılmıştır.

Fona devrolan banka hâkim ortaklarından alacaklarla ilgili olarak 31 Aralık 2010 itibarıyla 2'si FYYs olmak üzere toplam 17 bankanın hâkim ortakları ile protokol yapılmıştır. Protokoller sonucu 5 bankanın hâkim ortak grubundan olan alacakları tahsil edilmiş olup, halihazırda protokol kapsamında borcu takip edilen 4 hâkim ortak grubu bulunmaktadır. Diğer protokollerin bir kısmında temerrüt maddeleri gereği alacak takiplerine kalındığı yerden devam edilmekte, bir kısmında ise protokol maddeleri gereği çalışmalar ve izleme faaliyetleri sürmektedir.

6.3.2.2. Yönetim ve Denetimi Fon Tarafından Devralınan Hâkim Ortak Firmaları

4389 Sayılı Kanunla, borçlu ya da borçluyula bağlantılı şirketlerin temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin devralınarak, Fon alacağının tahsil edilmesine yönelik işlemlerin gerçekleştirilmesi amacıyla Fona bir takım yetkiler verilmiştir.

Bu kapsamda, Fonun alacaklı olduğu hâkim ortaklarla bağlantılı 529 adet firmanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınarak yönetim ve denetim kurullarına atamalar yapılmış, 77 firmanın ise sadece yönetim ve denetim kuruluna üye ataması yapılmıştır. Söz konusu firmaların Fona yaptığı ödemelerin yanı sıra, bu firmaların faaliyetleri sonucu yarattığı gelirler de Fon tarafından tahsil edilmiştir.

6.3.2.3. Dolanlı İşlemlerle Edinilen / Edindirilen Varlıkların Fon Adına Tescili

4389 Sayılı Kanununun 15/7-b maddesi ile 5411 Sayılı Kanununun 134. maddesi, banka kaynakları kullanılarak edinilmiş veya bir başkasına edindirilmiş her türlü mal, para, alacak ve hakların, dolanlı işlemler sonucu elde edildiğinin tespiti halinde, dolanlı işlemlerin iptali ve varlıkların Fon adına tescili yetkilerini Fona tanımıştır.

Bankaların Fona devrinden önce banka kaynakları kullanılarak gerçekleştirilen dolanlı işlemlerin tespiti ve ilgili kanun maddesi gereğince işlem yapılabilmesi için, tüm BYM ve banka teftiş raporları incelenmiş, tapu daireleri ve diğer resmi daireler nezdinde muhtelif yazışmalar yapılarak olayların diğer yönleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Yapılan yoğun araştırma ve incelemeler sonucu tespit edilen 57 dolanlı işlemin ilgili hükümler kapsamında iptal edilerek, Fona tahsilat yapılması sağlanmıştır.

6.3.2.4. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Uygulamalar

Kamu idarelerine, kanun kapsamında yer alan alacaklarının tahsili açısından tahsil sürecini hızlandırıcı ve etkinleştirici bir takım yetkiler tanıyan 6183 Sayılı Kanunu uygulama yetkisi, mülga 4389 Sayılı Kanununun 15. maddesi ve 5411 Sayılı Kanununun 132. maddesi ile Fona da tanınmıştır.

Banka hâkim ortaklarından ve grup firmalarından olan Fon alacaklarının tahsili için 6183 Sayılı Kanun kapsamında, borçlular hakkında mal varlığı araştırması yapılmış, borçlular ile şirketlerin kanuni temsilcilerine yurt dışı çıkış yasağı konulmuş, tespit edilen mal varlıkları haczedilmiştir. Haczedilen bina, iş hanı, daire, arsa gibi gayrimenkuller ile otomobil, makina, helikopter, yat, tablo gibi varlıkların satışından Fona önemli miktarda tahsilat sağlanmıştır.

6.3.2.5. Ticari ve İktisadi Bütünlük Satışları

Alacağın tahsili amacı ile borçluların 6183 Sayılı Kanun hükümleri uyarınca mal, hak ve varlıkları haczedilmekte ve bu varlıkların satışı gerçekleştirilmektedir. Ticari ve iktisadi bütünlük satışlarında, haczedilen mal, hak ve varlıkların bir ticari işletmenin faaliyetinde kullanılması halinde bu mal, hak ve varlıklar, ticari işletmenin faaliyetinin aynı şekilde devamı için bütünlük oluşturularak satışa çıkarılmaktadır.

Ticari ve iktisadi bütünlük oluşturulacak şekilde satış yapılmasının amacı, 6183 Sayılı Kanununun öngördüğü varlıkların tek tek satışı yöntemi yerine daha yüksek getiri sağlayacak bütünlük halinde satışının gerçekleştirilerek, Fon alacaklarının azami düzeyde tahsili ve haczedilen varlıkların en yüksek değerinde satılarak borçlu ve alacaklıların menfaatlerinin korunmasının sağlanmasıdır.

6183 Sayılı Kanun hükümleri uyarınca haczedilen mal, hak ve varlıklardan Fon Kurulu tarafından ticari ve iktisadi bütünlükler oluşturulmakta ve bütünlüğün satışı ile satış komisyonu oluşturulmasına karar verilmektedir. Yine Fon Kurulu tarafından, ticari ve iktisadi bütünlüğün muhammen bedelinin tespiti ve satış şartnamesinin onaylanması akabinde satış ilanı Resmi Gazetede yayımlanarak satış süreci başlamaktadır. Bu kapsamda oluşturulan ticari ve iktisadi bütünlüklerden 42'sinin satışı tamamlanmış olup 7'sinin satışı ise düzenleyici otoritelerin onayını beklemektedir. Bir kısım ticari ve iktisadi bütünlüklerin ise satış hazırlıkları devam etmektedir.

6.3.3. Hâkim Ortaklardan Sağlanan Tahsilat

Hâkim ortaklardan olan alacakların Fona devri öncesinde, ilgili bankalar tarafından sağlanan toplam 221 milyon USD tutarındaki tahsilat ile birlikte Fon tarafından gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda, 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla toplam 5,7 milyar USD net tahsilat sağlanmıştır.

Bankacılık Kanunu gereğince gerçek ve tüzel kişilere ait varlıkların ticari ve iktisadi bütünlük kapsamında veya ayrı ayrı cebri icra yoluyla satış bedellerinden, söz konusu kişilerin devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan borçları ile Hazine payı borçları ödendikten sonra kalan kısım kişilerin diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullara olan borçlarına garameten taksim edilerek ödenmektedir. Dolayısıyla 5,7 milyar USD tutarındaki tahsilat, bu ödemeler düşüldükten sonra kalan tutarı ifade etmektedir.

Hakim ortak grupları ile ilgili olarak 31 Aralık 2010 tarihli görünüm aşağıdaki gibidir:

Sitebank: Sürmeli Grubu ile imzalanan protokol ve peşin tahsilatlar çerçevesinde Gruptan olan Fon alacakları 2005 yılında tasfiye edilmiştir.

Yaşarbank: Yaşar Grubunun protokole konu nakit borcu, 2006 yılında nakden ve defaten tahsil edilerek kapatılmıştır. Grubun gayri nakdi risklerinin izlenmesine devam edilmektedir.

Kentbank: Süzer Grubunun protokol kapsamındaki borcu 2007 yılında nakden ve defaten ödenmek suretiyle tasfiye edilmiştir.

Demirbank: Cıngılı Grubunun Fona olan nakit borçları protokol kapsamında yapılan tahsilatlar neticesinde 2007 yılında tasfiye edilmiştir.

Sümerbank: Fonun Garipoğlu Grubundan olan alacakları 2010 yılı içerisinde imzalanan iki ek protokol kapsamında tahsil edilmiştir. Grubun Fona olan borçlarının tahsilini takiben hisseleri Fon adına tescil edilen veya temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri Fona devredilen Grup şirketleri iade edilmiştir.

Gruptan 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla sağlanan toplam tahsilat 355,2 milyon USD'ye ulaşmıştır.

Pamukbank: 31 Ocak 2003 tarihli Ana Sözleşmeye bağlı olarak 4 Ağustos 2004 tarihinde imzalanan Ek Sözleşme ile yeniden yapılandırılarak ödeme planına bağlanan Çukurova Grubu firmalarının nakit borçları kapatılmıştır.

Çözümü mahkeme sonucuna bırakılmış olan borçların Fona ödenmesi ile diğer sorunların çözüme kavuşturulması hususlarını içeren ve ana sözleşmeye bağlı olarak 1 Ekim 2007 tarihinde imzalanan ek protokol ile İnterbank'ın Nergis Grubuna satışı sırasında Çukurova Grubu firmalarına edindirilen 249 milyon USD tutarındaki banka kaynağının tahsili amacıyla Çukurova Grubu ile 15 Mayıs 2009 tarihinde imzalanan protokol halen yürürlükte olup bu protokoller kapsamındaki yükümlülükler zamanında yerine getirilmektedir.

Gruptan 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla sağlanan toplam tahsilat tutarı 2,2 milyar USD'dir.

Bank Kapital: Ceylan Grubu ile TMSF ve alacaklı diğer kuruluşlar arasında 2 Mayıs 2003 tarihinde imzalanan FYYIS'nin yürürlüğü devam etmektedir. Grup ile ödeme planına yönelik Ek FYYIS-9'un imzalanmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Sağlanan toplam tahsilat 56,7 milyon USD'dir.

EGS Bank: 25.01.2008 tarihinde EGS Grubu kanuni temsilcilerinin oluşturduğu Denizli-İzmir Giyim Sanayicileri Dış Ticaret A.Ş. ile Fon arasında imzalanan protokol kapsamında bugüne kadar 74 adet taahhütname düzenlenmiş olup söz konusu taahhütname ile EGS Bank eski yönetim kurulu üyeleri, kanuni temsilcileri ve bağlantılı firmalardan olan Fon alacaklarının tahsil ve takibine yönelik işlemlere devam edilmektedir.

Sağlanan toplam tahsilat 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla 45,2 milyon USD'dir.

TYT Bank: Fon alacağının tahsiline yönelik olarak TYT Bank eski hakim ortağı Lapis Grubu ile 2007 yılında imzalanan protokoller kapsamında işlemlere devam edilmektedir.

Sağlanan toplam tahsilat 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla 3 milyon USD'dir.

Yurtbank: Balkaner Grubu ile 23 Mart 2010 tarihinde imzalanan protokolün revize edilmesi hususunda Grupla görüşmelere devam edilmektedir. Diğer borçlulardan Grup Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile 08 Aralık 2010 tarihinde imzalanan protokol çerçevesinde ise 3,6 milyon USD tahsilat sağlanarak borç kapatılmıştır.

Sağlanan toplam tahsilat 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla 132 milyon USD'ye ulaşmıştır.

Etibank: Fonun Medya Grubundan olan alacaklarının tahsilini teminen çalışmalar devam etmektedir. Gruptan 1,4 milyon USD'lik kısmı 2010 yılında olmak üzere toplam 278,1 milyon USD tahsilat sağlanmıştır.

Esbank: Zeytinolu Grubunun Fona olan borçlarının tasfiyesi amacıyla takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir. Gruptan 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla sağlanan toplam tahsilat tutarı 83,5 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

İnterbank: Çağlar Grubu ile protokolün yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşmeler tamamlanarak 11 Kasım 2010 tarihinde 440,4 milyon USD tutarında protokol imzalanmıştır.

Bankanın Fona devir tarihinden 31 Aralık 2010 tarihine kadar Gruptan sağlanan toplam tahsilat 515,7 milyon USD'dir.

Bayındırbank: Bayındır Grubu ile Fon ve diğer alacaklı 16 banka ve finans kuruluşu arasında 25 Ekim 2002 tarihinde imzalanan FYYS sorunlu hale gelmiş olup Grup hakkında temerrüt işlemlerine geçilmesine ilişkin süreç devam etmektedir.

31 Aralık 2010 itibarıyla Gruptan sağlanan toplam tahsilat tutarı 39,3 milyon USD'ye ulaşmıştır.

Toprakbank: Toprak Grubu ile imzalanan ek protokole ilişkin bazı edimlerin yerine getirilmemesi sebebiyle temerrüt hali oluşmuş olup Gruba dahil gerçek ve tüzel kişiler hakkında başlatılan takip işlemlerine devam edilmektedir.

Bankanın Fona devir tarihinden 31 Aralık 2010 tarihine kadar Gruptan sağlanan toplam tahsilat tutarı 253,5 milyon USD'dir.

Bank Ekspres: Korkmaz Yiğit Grubundan olan Fon alacaklarının takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir.

Bankanın Fona devir tarihinden 31 Aralık 2010 tarihine kadar yapılan toplam tahsilat tutarı 47,4 milyon USD'dir.

İktisat Bankası: Erol Aksoy Grubundan olan Fon alacaklarının takip ve tahsil işlemlerine devam edilmiş olup gruptan 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla sağlanan toplam tahsilat tutarı 162,9 milyon USD'dir.

İmar Bankası: 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca haczedilen mal, hak ve varlıkların 6183 sayılı Kanun hükümleri ile Mülga 4389 sayılı Kanununun 5354 sayılı Kanun ile değişik 15. maddesi hükümleri çerçevesinde takip ve tahsilat işlemlerine devam edilmiştir.

Gruptan 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla sağlanan toplam tahsilat 6,9 milyar USD'dir. Söz konusu tutarın 6,2 milyar USD'lik kısmı üçüncü şahıslar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ödenmiş veya ödenecek, kalan 781,8 milyon USD'lik kısım ise hakim ortakların Fona olan borcundan düşülmüştür.

Egebank: Demirel Grubundan olan Fon alacaklarının takip ve tahsil işlemlerine devam edilmektedir.

Bankanın Fona devir tarihinden 31 Aralık 2010 tarihine kadar Demirel Grubundan sağlanan toplam tahsilat tutarı 127,8 milyon USD'dir.

Tasfiye Halinde Türk Ticaret Bankası: Tasfiye halinde Türk Ticaret Bankası iştiraklerinden devir ve temlik alınan borçların tasfiyesine ilişkin olarak 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla toplam tahsilat tutarı 6,7 milyon USD'dir.

6.4. TAHSİLİ GECİKMiŞ KURUMSAL KREDİ ALACAKLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

Fona devrolan bankaların tahsili gecikmiş kurumsal kredi alacakları, bankaların bir kısmının satışı esnasında, bir kısmının ise Bayındırbank ile birleştirilmesi sırasında Fon tarafından devralınmıştır. Söz konusu alacaklar Bankalar Kanunu ve diğer kanunların tanıdığı yetkiler çerçevesinde protokol, indirim kampanyası, alacak satışı gibi idari geri kazanım yöntemleri ile 6183 ve 2004 Sayılı Kanunlar kapsamında takipler uygulanmak suretiyle tahsil edilmiştir.

Fon tarafından yapılan devralmalarda, Fon Kurulunca alınmış muhtelif kararlar kapsamında 20 Fon bankasının 16.531 adette toplam 2,1 milyar TL muhasebe bakiyeli tahsili gecikmiş kurumsal kredi, takip ve dava dosyası alacaklarına ilişkin bilanço değerleri ilgili bankalara ödenmiştir.

Tahsili gecikmiş kurumsal kredi alacaklarının Fon aktifine kaydedilmesi ve fiili dosya devirlerinin tamamlanması sonrasında, Fonun ilgili birimince söz konusu alacaklara ilişkin dosyaların içerikleri, teminatları ve borçluların varlıklarına ilişkin bilgiler incelenmeye başlanmış, borç hesaplamaları kontrol edilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Fon alacaklarının tahsilini sağlamak amacıyla yürütülen hukuki takiplerin yanı sıra, idari yoldan tahsilat için borçlular ile görüşmeler yapılarak sulh yolu ile alacakların tahsili yoluna gidilmiştir.

Devralınan kurumsal kredi alacakları;

- İdari ve kanuni takip,
- Kampanya,
- Varlık yönetim şirketlerine alacak satışı

yolları ile çözümlenmeye çalışılmış ve önemli oranda geri kazanım sağlanmıştır.

Devralınan kurumsal alacaklardan halen Fon bünyesinde bulunanların ise, 6183 Sayılı Kanun ve diğer yollardan çözümlenmesine devam edilmektedir.

Kurumsal kredi alacaklarının çözümlenmesi sonucunda Fon tarafından 31 Aralık 2010 itibarıyla toplam 1,1 milyar USD tahsilat elde edilmiştir. Anapara muhasebe devir bakiyesi 68 milyon TL olan tahsili gecikmiş kurumsal alacakların tahsiline ilişkin geri kazanım çalışmaları ise devam etmektedir.

6.5. TAHSİLİ GECİKMiŞ BİREYSEL KREDİ ALACAKLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

Fon tarafından satış, devir ve birleşme yoluyla çözümlenen bankaların takipteki bireysel krediler ve kredi kartları hesaplarında oluşan banka alacakları ile her türlü alacak dava dosyası, Fon tarafından bilanço değerleri ilgili bankaya ödenmek suretiyle devralınmıştır.

Bankalar tarafından tahsili gecikmiş bireysel kredilerin muhasebe bakiyeleri, ayrılan karşılık tutarları ve net defter değerlerinin yer aldığı temlik listeleri hazırlanmış, Fon ile yapılan mutabakatlar çerçevesinde 19 Fon bankasının 188 bin 950 adette toplam 148 milyon TL'lik tahsili gecikmiş bireysel kredi alacaklarına ilişkin alacak devir-temlik işlemleri tamamlanmıştır.

Bireysel kredi alacaklarının geri kazanımı, operasyonel anlamda çözümlenmenin en zahmetli bölümlerindendir. Alacakların çözümlenmesinde alacakların Fona devri öncesinde başlatılmış olan hukuki takiplere devam edilmiş, borçlular hakkında yurt dışı çıkış yasakları konulmuş, yapılacak tahsilatı artırmaya yönelik olarak, faiz indirimi ve peşin ödeme kampanyaları uygulanmıştır.

Yapılan çözümlenme faaliyetleri sonucunda tasfiye edilen 167 bin bireysel kredi alacaklarından elde edilen tahsilat tutarı 31 Aralık 2010 itibarıyla toplam 118 milyon USD'dir. Halihazırda anapara muhasebe devir bakiyesi 39 milyon TL olan tahsili gecikmiş bireysel kredi alacağının Fon nezdinde çözümlenmesine devam edilmektedir.

7. ÇÖZÜMLEME UYGULAMALARINDA SÜRE VE MALİYET

Fon tarafından ifa edilen çözümlleme görevinde dikkate alınan ilk husus, finansal istikrarın ve bankacılık sistemine duyulan güvenin devamının sağlanmasıdır. Bu nedenle, sorunlu bankalara müdahalede zamanlama çok önemlidir.

Bankaların sorunlu hale geldiğinin kamuoyunda duyulmasından itibaren, işlemler süratle yerine getirilerek kamuoyuna gerekli bilgilendirmeler yapılmalı ve mudilerin bankaya hücumu önlenmelidir. Zira, kamuoyunda hissedilecek panik havası, herhangi bir sorunu olmayan bir bankada bile mevduat kaçışına sebep olarak, çok kısa bir sürede bankanın batışına ve sorunun tüm sisteme yayılmasına yol açabilir.

Bu nedenle çözümllemeyle görevlendirilen kamu otoritesi, sistemik risk tehlikesi varsa, sorunlu bankaya zamanında gerekli müdahaleyi yapabilmek için çoğu zaman yüksek maliyetlere katlanmak durumunda kalmaktadır. Güven esasına dayalı bankacılık sistemini ayakta tutabilmek için girişilen banka kurtarma operasyonlarının başlangıcında süre ve maliyet birbirine zıt iki unsur iken, finansal istikrara ve sisteme duyulan güvene ilişkin tehditler bertaraf edilerek çözümlleme safhasına geçildiğinde, aralarındaki ilişki doğru orantılı bir yapıya bürünmekte ve varlıkların değerini kaybetmeden sisteme geri kazandırılması için minimum sürede gerçekleştirilen operasyonlar geri kazanımı artırarak maliyeti düşürmektedir.

Çözümllemede başarı, yukarıda belirtilen tüm unsurları dengeleyerek, finansal istikrarı bozmadan, olabilecek en kısa sürede ve en yüksek geri kazanım oranıyla çözümllemeyi tamamlayabilmektir.

Süre ve maliyet yönünden Türkiye'deki banka çözümllemelerine bakıldığında; sistemik risk endişesiyle toplu çözümlere gidildiği ve sisteme duyulan güvenin devam ettirilmesi için Fona devredilen bankalarının tüm bilanço içi ve dışı yükümlülüklerine garanti verildiği, bu nedenle çözümlleme görevinin başlangıcındaki, kaynak aktarımları şeklinde gerçekleşen ilk Fon müdahalesinin zamanlamasının yerinde olduğu, ancak sistemik kriz durumunda kamu otoritelerinin misyonu gereği, maliyet planlamasının mümkün olamadığı görülmektedir.

Temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen bankaların çözümlenmesine ilişkin safhaları;

- Bankaların likidite ihtiyaçlarının giderilmesi ve mali bünyelerinin rehabilite edilmesi için kaynak aktarımı şeklinde gerçekleştirilen "İlk Müdahale",
- Bankada uygulanacak çözümlene yönteminin seçimi ve uygulanması şeklinde gerçekleştirilen "Çözümleme Uygulaması",
- Oluşan çözümlene maliyetini minimize etmek için gerçekleştirilen "Geri Kazanım ve Tasfiye"

şeklinde belirlediğimizde, Fon bankalarına yapılan tüm kaynak aktarımlarının yüzde 60'ının "İlk Müdahale" safhasında ve ortalama 2 aylık bir süre içerisinde gerçekleştiği, "Çözümleme Uygulaması" safhasının ise 1 yıllık bir süre aldığı anlaşılmaktadır.

Doğrudan faaliyet izni kaldırılarak Fona intikal eden 4 bankada ise mudilere 45 gün içerisinde mevduat ödemelerine başlanılmış olup İmar Bankası'nda bu süre, bilgiye erişim zorlukları ve banka sistem alt yapısının yetersizliği nedeniyle 194 güne kadar uzamıştır.

Banka çözümlenmelerine ilişkin olarak halihazırda tüm bankalarda "Geri Kazanım veya Tasfiye" safhasında bulunmaktadır.

7.1. ÇÖZÜMLEME MALİYETİNİN OLUŞUMU

Temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona devredilen bankalarda hisselerin Fon tarafından devralınması kaydıyla, bu bankaların tüm bilanço içi ve dışı yükümlülükleri, birikmiş faizleri ile birlikte Fon tarafından üstlenilmiştir.

Söz konusu garanti kapsamında, Fon bankalarından faaliyet izni kaldırılanlar haricindeki 20'sinin hisseleri Fon tarafından devralınmıştır. Hisseleri devralınan bankalarda Fon tarafından üstlenilen yükümlülükler toplamı, bu bankaların Fona devir tarihleri itibarıyla, bilanço içi 30,6 milyar USD, bilanço dışı 41 milyar USD olup Fona devirden itibaren sisteme duyulan güvenin devamı açısından bankaların her türlü likidite ihtiyacı Fon tarafından karşılanarak, bankaların hayatiyetine devam etmesi sağlanmıştır.

Faaliyet izni kaldırılan 5 bankada ise mevduat sigortacılığının bir sonucu olan sigortalı mevduat tutarlarının tazmini gerçekleştirilmiş olup İmar Bankası'nda, sigortalı mevduatların yanında, ticari kuruluş mevduatları ve diğer mevduatlar, faaliyet izni kaldırılmadan önceki bir ay içinde off-shore'dan dönen mevduatlar ile

karşılıksız hazine bonusu tutarları gibi, o dönemde devlet tarafından ödenmesinde sosyal fayda görülen bir kısım bilanço kalemlerine ilişkin ödemeler de gerçekleştirilmiştir.

Hisseleri devralınan Fon bankalarında çözümü maliyetini, hisselerin devralınması karşılığında ödenmiş sermaye tutarındaki zarar devralınmak suretiyle bankaya sermaye olarak aktarılan nakit, likidite ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla ihtiyat olarak muhasebeleştirilmek üzere verilen özel tertip DİBS'ler, bilançoları kötü aktiflerden temizleyerek bankaları daha likit bir yapıya kavuşturmak amacıyla Fon tarafından devralınan tahsili gecikmiş kredi alacakları, iştirak, menkul ve gayrimenkuller için nakit ödenen tutarlar ve satılan bankaların hisse devir sözleşmelerinden kaynaklanan Fon yükümlülükleri için ödenen tutarlar ile geçici garanti kapsamında üstlenilen bilanço dışı yükümlülüklerden kaynaklanan tazminler ve diğer çözümü giderleri oluşturmaktadır.

Fona devredilen bankalardan, hisseleri Fon tarafından devralınan 20 banka için ödenen hisse bedeli ve sermaye artırımını toplamı olan 2.2 milyar USD Fonun kendi kaynaklarından karşılanmıştır.

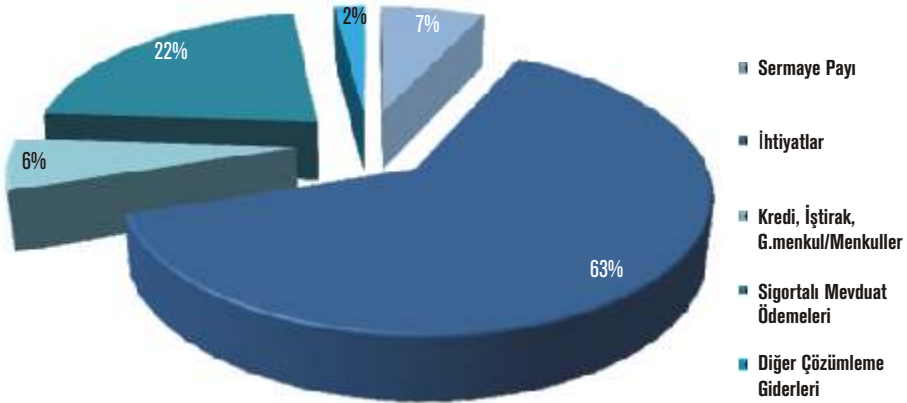
Ayrıca, Fon tarafından bankaların likidite ihtiyaçlarının karşılanması için bu bankalara geçici olarak Fon kaynaklarından toplam 5 milyar USD'lik mevduat da yapılmış olmakla birlikte, söz konusu mevduatların tamamı zaman içinde kısım kısım geri çekildiğinden, Fona maliyet yaratmamıştır.

Faaliyet izni kaldırılan bankalardaki maliyeti ise, ödenen sigortalı mevduatlar ve devlet tarafından ödenmesi uygun görülen kalemlerle ilgili ödemeler oluşturmuştur.

TABLO 34: BANKALARA AKTARILAN KAYNAKLAR

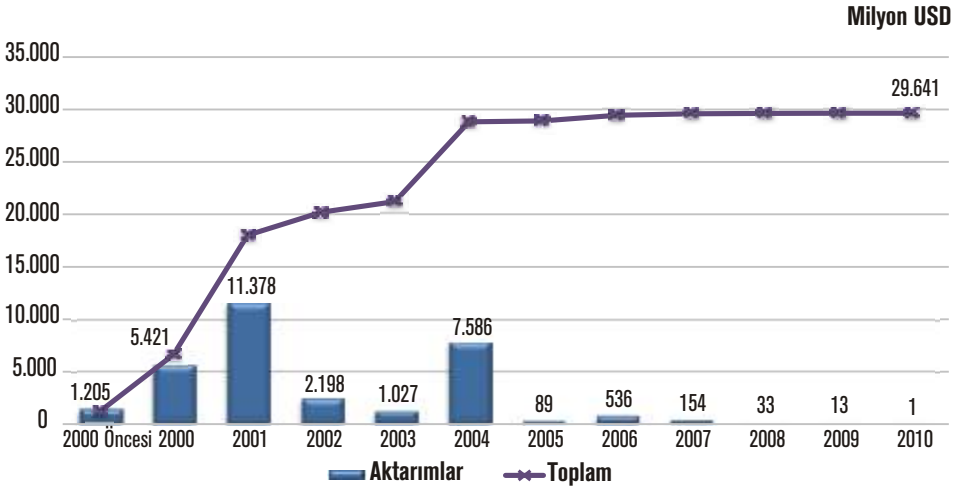
BANKALARA AKTARILAN KAYNAKLAR	(MİLYAR USD)
Sermaye Payı	2.2
İhtiyatlar	19.2
Kredi, İştirak ve Menkul - Gayrimenkul Devralma (DİBS+Nakit+Fon Bankası Mevduatı)	1.7
Tasfiye Halindeki Bankalar Nedeniyle Aktarılan Kaynak / Mudi Ödemeleri	6.6
Diğer Çözümleme Giderleri	0.7
TOPLAM	30.4

Fon tarafından bankalara yapılan aktarımlar toplamı 31 Aralık 2010 itibarıyla tarihi değerler üzerinden 29.641 milyon USD, aynı tarih itibarıyla oluşan çözümleme gideri ise 747 milyon USD olup toplam çözümleme maliyeti 30,4 milyar USD'dir.

GRAFİK 13: ÇÖZÜMLEME MALİYETİNİ OLUŞTURAN KALEMLERİN DAĞILIMI

Çözümleme maliyetinde en yüksek payı, yüzde 63'le bankalara aktarılan ihtiyatlar ve yüzde 22 ile tasfiye halindeki bankalar nedeniyle aktarılan kaynaklar ve mudi ödemeleri oluşturmaktadır. Tasfiye halindeki bankalar nedeniyle aktarılan kaynaklar ve mudi ödemelerinde en yüksek pay ise yüzde 98'le İmar Bankası'na aittir.

GRAFİK 14: YILLAR İTİBARIYLA BANKALARA AKTARILAN KAYNAKLAR

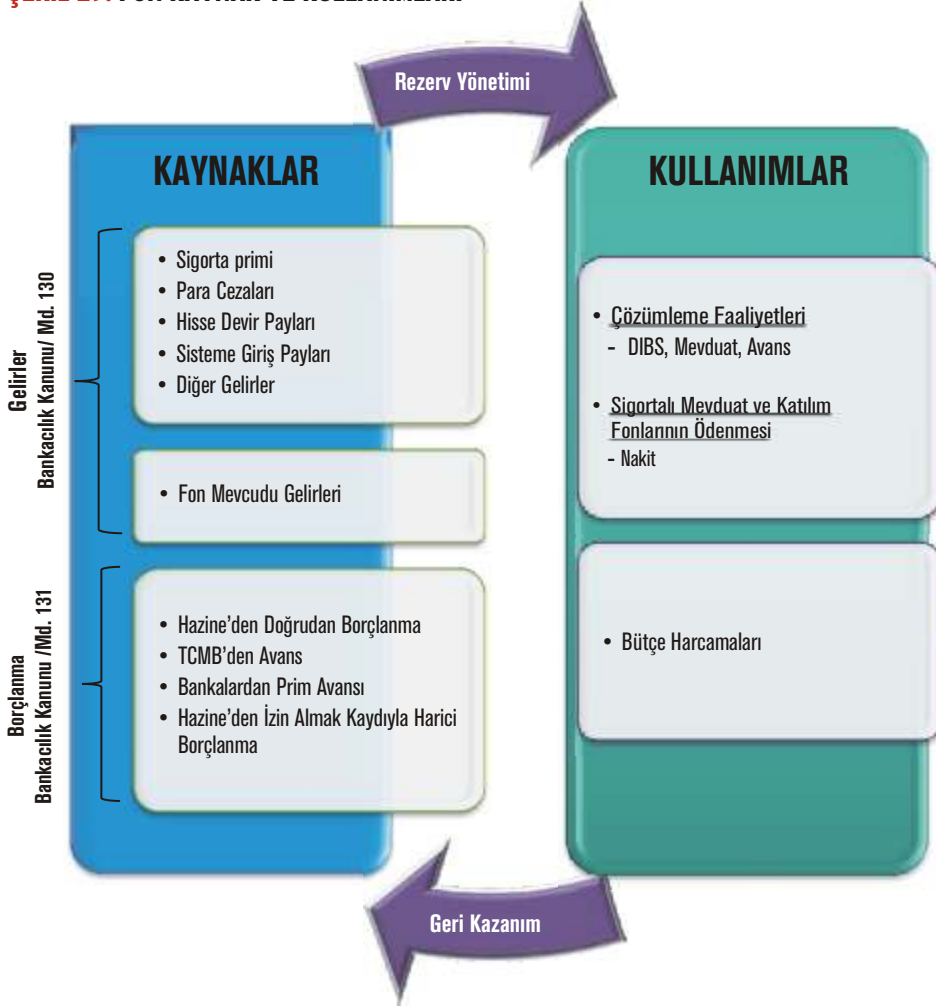
Yıllar itibarıyla bankalara yapılan toplam 29.641 milyon USD'lik kaynak aktarımlarına bakıldığında; aktarımların, banka devirlerinin yoğun olarak gerçekleştiği 2000-2001 döneminde ve İmar Bankası ödemelerinin gerçekleştiği 2004 yılında yoğunlaştığı görülmektedir.

7.2. KAYNAK AKTARIMLARININ FİNANSMANI

Fonun çözümlenen bankalara yaptığı mali yardımlar, öncelikle bünyesindeki likit kaynaklar, Hazineden borçlanma veya ihtiyaç hasıl olduğunda Hazine tarafından Fona ikrazen verilmek üzere özel tertip DİBS ihracı yoluyla finanse edilmektedir. Özel tertip DİBS'lerin faiz oranları ve geri ödeme şartları da dahil olmak üzere tabi olacağı usul ve esaslar Hazine ile Fon Kurulu tarafından belirlenmektedir.

Fon kaynaklarının ihtiyacı karşılamaması durumunda başvurulabilecek başka bir kaynak da Fonun talebi üzerine TCMB tarafından Fona avans verilmesidir. Alınan avansın vadesi, tutarı, geri ödeme şekil ve şartları ile uygulanacak faiz oranı ve diğer hususlar da Fonun görüşü alınarak TCMB tarafından belirlenmektedir.

ŞEKİL 29: FON KAYNAK VE KULLANIMLARI

Fonun nakdi kaynakları yetersiz kaldığından, bankalara mevduat, sermaye ve ihtiyat olarak aktarılan kaynakların finansmanı ağırlıklı olarak Hazine tarafından Fona ikrazen verilmek üzere ihraç edilen özel tertip DİBS'ler ve Fon mevcudundaki DİBS'lerden gerçekleştirilmiş olup söz konusu DİBS'ler ilgili bankalara aktarıldıktan sonra;

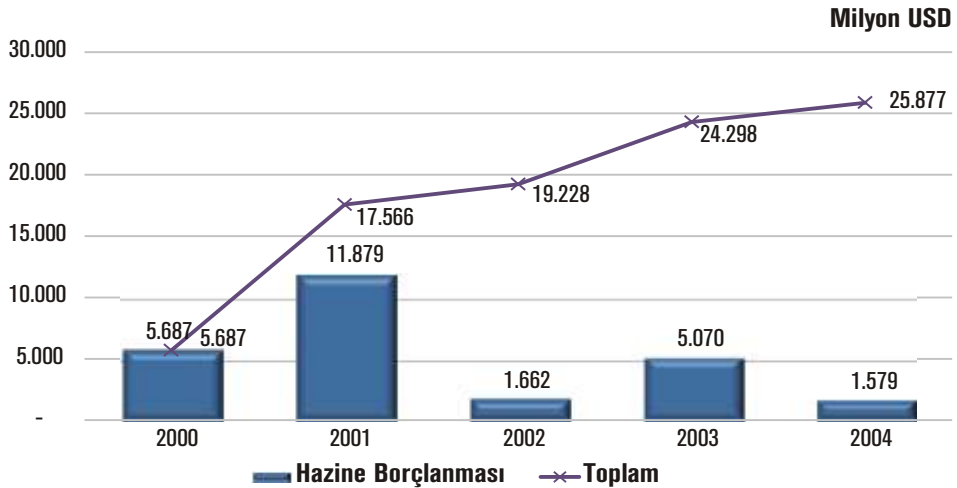
- Karşılığında nakit almak, kısmen nakit, kısmen yeni DİBS almak veya yeni DİBS almak için erken itfa edilmiş,

- Fon bankaları ile sektördeki bankalar arasındaki mevduat devir işlemlerinde mevduatı devralan bankalara ve Fon bankalarının TCMB nezdindeki döviz piyasalarına olan yükümlülüklerini devralan Ziraat Bankası ve Halk Bankası'na devraldıkları yükümlülükler karşılığında Fon bankalarının TCMB nezdindeki açık piyasa işlemlerinin kapatılması için TCMB'ye aktarılmış,
- Bir kısmı ise satışa konu olan banka bilançolarında bırakılmıştır.

Banka devirlerinin yoğun olarak yaşandığı 2000-2001 yıllarında, Fon kaynakları bankaların mali bünyelerinin rehabilitasyonu amacıyla gerçekleştirilecek operasyonları karşılamada yetersiz kaldığından, bu dönemde yüksek miktarda Hazine borçlanmaları gerçekleştirilmiştir. Borçlanmaların 2003 yılında tekrar yükselmesinin nedeni ise, ağırlıklı olarak İmar Bankası'nın faaliyet izninin kaldırılması nedeniyle mudilere yapılan ödemelerin finansmanıdır.

Fon tarafından bankalara kaynak aktarımlarında bulunmak amacıyla yapılan Hazine borçlanmaları ve TCMB'den kullanılan avanslar aşağıda gösterilmektedir.

GRAFİK 15: YILLAR İTİBARIYLA HAZİNE BORÇLANMALARI

TABLO 35: TCMB'DEN AVANS KULLANIMLARI

YILLAR	AVANS (MİLYON USD) *
2000	736
2001	365
2004	229
TOPLAM	1.330

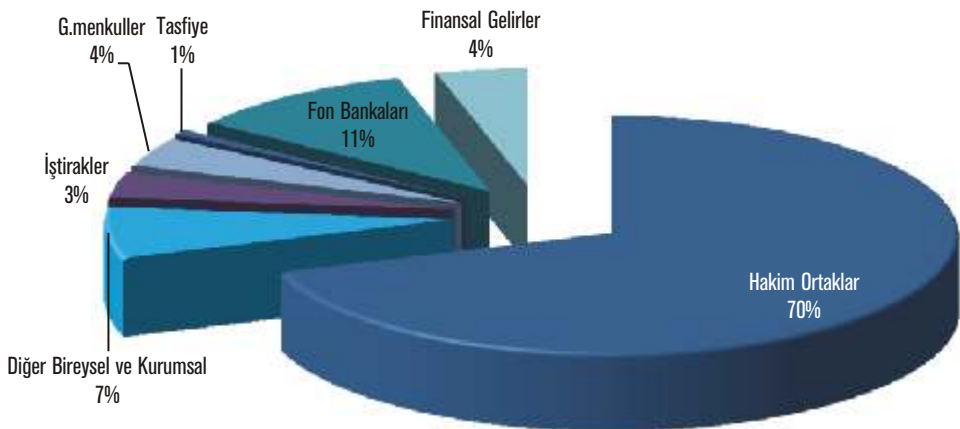
(*) Avansın kullanıldığı tarihteki değerler dikkate alınmıştır.

7.3. ÇÖZÜMLEME MALİYETİNİN GERİ KAZANIMI

Çözümleme faaliyetleri sonucunda oluşan maliyetin geri kazanımı; banka satışından elde edilen gelirler, bankalardan Fon aktifine alınan varlıklardan sağlanan tahsilatlar, bankalardan yapılan ihtiyat çekilişleri, tasfiyedeki bankalar ve iştiraklerden sağlanan tahsilatlar ile finansal gelirler yoluyla sağlanmaktadır.

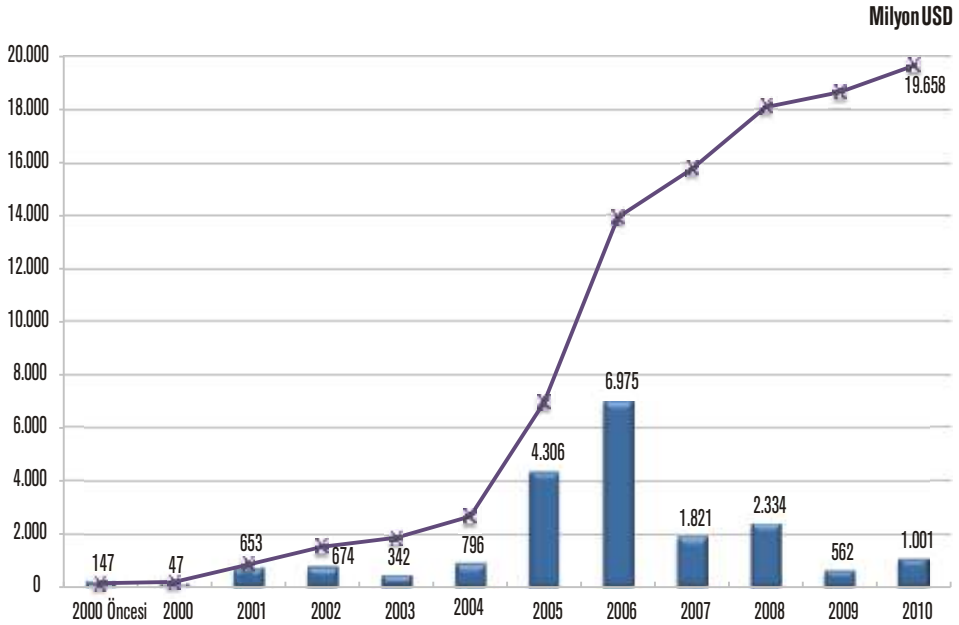
Toplam geri kazanım tutarı 31 Aralık 2010 itibarıyla 19,7 milyar USD düzeyinde olup bu tutarın yaklaşık yüzde 70'ini banka hâkim ortaklarından yapılan tahsilatlar oluşturmaktadır.

GRAFİK 16: ÇÖZÜMLEME GELİRLERİNİN DAĞILIMI

Geri kazanım faaliyetlerinden elde edilen toplam gelirin yüzde 90'ını oluşturan, yaklaşık 17,8 milyar USD, Fonun 5020 Sayılı Kanunla özerk bir kurum statüsünü kazandığı 2003 yılından sonra gerçekleşmiştir.

GRAFİK 17: ÇÖZÜMLEME GELİRLERİNİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI

Fonun 2011-2018 dönemi toplam tahsilat beklentisi 2,5 milyar USD olup beklenen tahsilat toplamı olan yaklaşık 22 milyar USD'nin, 31 Aralık 2010 tarihi itibarıyla yüzde 90'ı gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Bankaların mali ve operasyonel yeniden yapılandırılması faaliyetleri kapsamında, katılan maliyetler ile yürütülen geri kazanım faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin karşılaştırılması neticesinde, 31 Aralık 2010 itibarıyla toplam geri kazanım oranının yüzde 65'e ulaştığı görülmektedir.

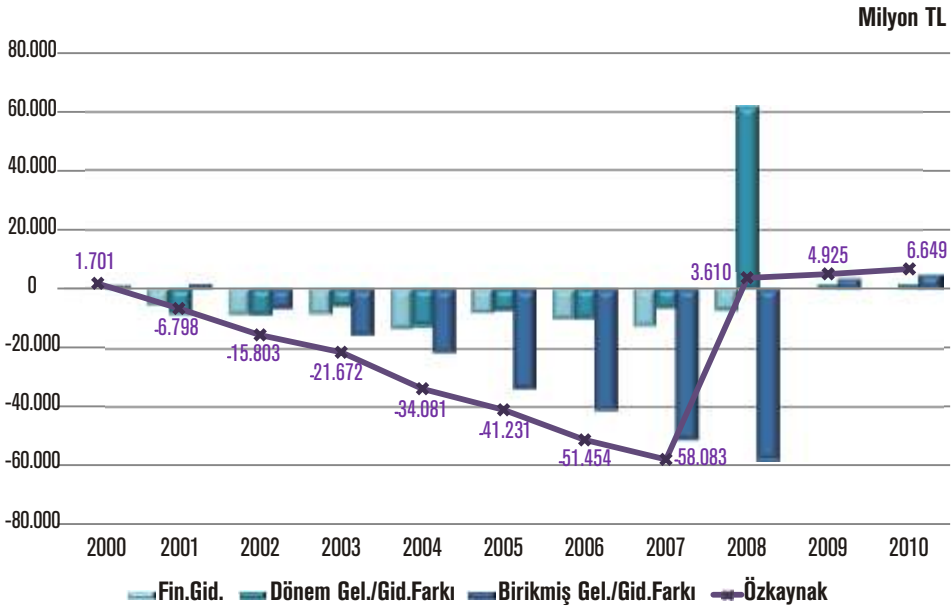
**TABLO 36: BANKA ÇÖZÜMLEME FAALİYETLERİ GERİ KAZANIM ORANI
(TARİHİ DEĞERLER İTİBARIYLA)**

(31.12.2010) / MİLYON USD	
Bankalara Aktarılan Kaynak	29.641
Diğer Çözümleme Giderleri	747
BANKA ÇÖZÜMLEME MALİYETİ TOPLAM	30.388
Çözümleme Gelirleri (Nakdi+Finansal Gelirler)	19.658
ÇÖZÜMLEME GELİRLERİ TOPLAM	19.658
GERİ KAZANIM ORANI	65%

7.4. BORÇLARIN GERİ ÖDENMESİ

Yaşanan krizlerde, ülkemizdeki bankacılık sistemini ayakta tutmanın yol açtığı maliyet -her ne kadar gerçekleştirilen geri kazanım faaliyetleriyle bir ölçüde azaltılmaya çalışılsa da-, Fon kaynakları sistemik bir krizle baş etmekte yetersiz kalmış ve bankaların likidite ihtiyaçlarını gidermek için özellikle Hazine'den temin edilen kaynaklar Fonun mali bünyesini olumsuz yönde etkilemiştir.

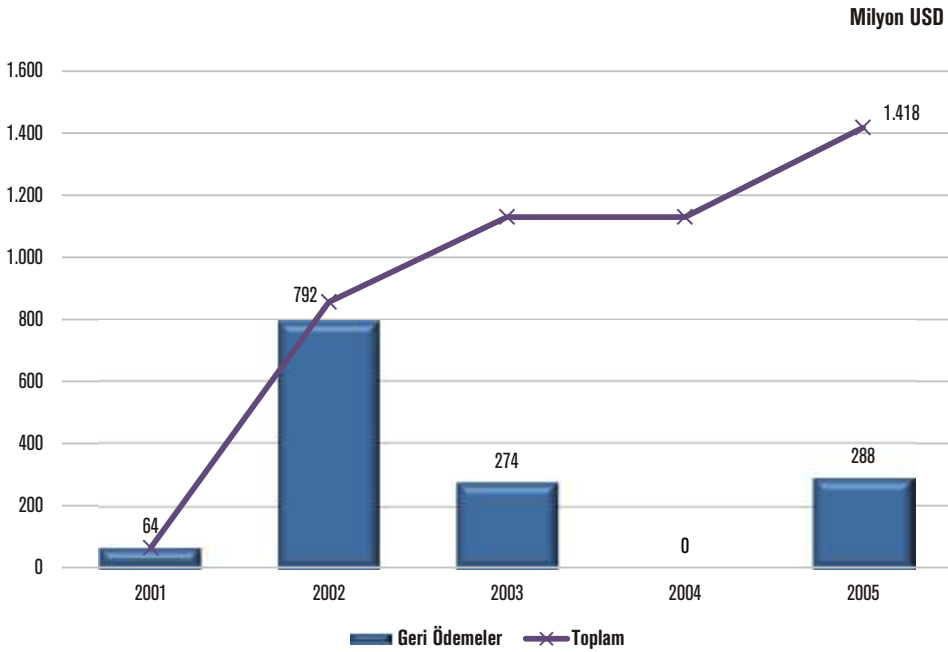
GRAFİK 18: YILLAR İTİBARIYLA FONUN ÖZKAYNAK VE BİRİKMİŞ ZARAR GELİŞİMİ

Sorunlu banka operasyonlarının yoğunlaştığı 2000 yılı sonundan itibaren Fonun özkaynakları hızla erimiş, 2001 yılında yapılan 12 milyar USD civarındaki Hazine borçlanmasının getirdiği yükü negatife dönmüştür. Negatif özkaynağın nedenlerine bakıldığında, 2001 yılından itibaren Fonun mevduat sigortacılığına ilişkin gelirlerinin, hızla artan borçlanmalardan kaynaklanan finansman giderlerini karşılayamadığı ve söz konusu giderler nedeniyle yıldan yıla giderek artan birikmiş giderlerin etkisiyle, 2007 yılı sonunda özkaynak açığının 58 trilyon 83 milyon TL ile rekor seviyeye ulaştığı görülmektedir.

Bankalara kaynak aktarımları amacıyla Fon tarafından başvuru alan diğer bir borçlanma yöntemi olan TCMB'den avans kullanımı ise maliyeti Hazine borçlanmalarından da yüksek olduğundan daha az tercih edilmiş ve kullanılan avansların tamamı 9 Mayıs 2005 tarihinde vadesinden önce kapatılmıştır. Yine, geri kazanım sürecinde en yüksek tahsilat sağlanan bu yılda Hazine'ye yapılan geri ödemelerin de yüzde 36'sı gerçekleşmiştir.

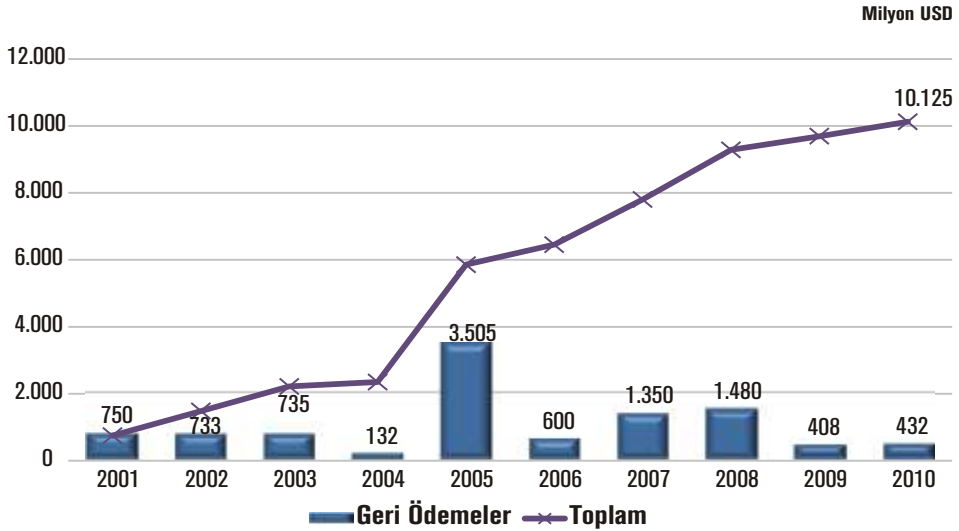
GRAFİK 19: YILLAR İTİBARIYLA TCMB'YE YAPILAN AVANS GERİ ÖDEMELERİ

İkrazen ihraç edilen özel tertip DİBS'lerden doğan borçlara ilişkin TBMM'de kabul edilen ve Fonun Hazineye olan borçlarının terkinine dair hükümlerin de yer aldığı 16 Temmuz 2008 tarih ve 5787 sayılı "Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 23 Temmuz 2008 tarih ve 26945 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu kanun kapsamında, Hazine tarafından Fona 31 Aralık 2007 tarihine kadar verilen özel tertip DİBS'ten doğmuş ve/veya doğacak toplam 78,4 milyar USD tutarındaki anapara, faiz, masraf ve gecikme zammından oluşan Hazine alacakları 23 Temmuz 2008 tarihi itibarıyla terkin edilmiş olup bu operasyonun olumlu etkisiyle, 2008 yılından itibaren Fon mali bünyesi hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir.

GRAFİK 20: YILLAR İTİBARIYLA HAZİNE BORÇ GERİ ÖDEMELERİ

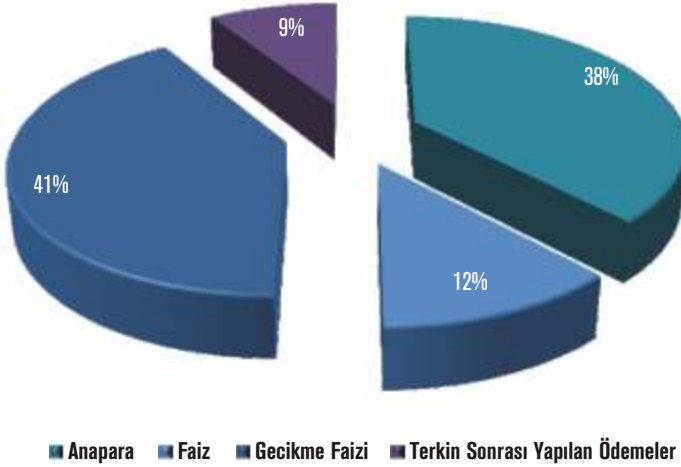

Aynı kanun gereğince, Fonun, faaliyet izni kaldırılan veya yönetimi ve denetimi kendisine devredilen bankaların her türlü mal, hak ve alacaklarından elde ettiği veya edeceği nakdi gelirlerinden, mevcut ve muhtemel çözümlene giderleri ve bu kapsamda diğer kurumlara yapılması zorunlu ödemeler düşüldükten sonra kalan tutarı Hazinenin ilgili hesaplarına aktarmasına ilişkin usul ve esaslar Fona gönderilmiştir.

Söz konusu usul ve esaslar kapsamında Hazine'ye, Fon nezdinde üç ayda bir güncellenerek hazırlanan geri ödeme projeksiyonu gönderilmekte ve ilgili ay içinde çözümlene rezervinde biriken tutardan ihtiyati rezerv olarak ayrılan dışındaki kısmı, her ayın son iş günü Hazine'ye devredilmekte olup bu çerçevede, 31 Aralık 2010 itibarıyla Hazine'ye toplam 10 milyar 125 milyon USD tutarında geri ödeme yapılmıştır. Bu tutarın 926 milyon USD'lik kısmını terkin tarihinden sonra gerçekleştirilen ödemeler oluşturmaktadır.

Fon tarafından Hazineye yapılan 10,1 milyar USD'lik geri ödemenin yüzde 41'i gecikme faizine ilişkindir. Fon, Hazine ile imzaladığı ikraz sözleşmelerinde belirlenen tarihlerde borç geri ödemelerine ilişkin taahhütlerini, öngörülen çözümleme gelirlerinin sağlanamaması nedeniyle yerine getirememiştir. Bu nedenle, yapılan geri ödemeler öncelikle tahakkuk etmiş olan gecikme faizinden mahsup edilmiştir.

GRAFİK 21: HAZİNE GERİ ÖDEMELERİNİN DAĞILIMI

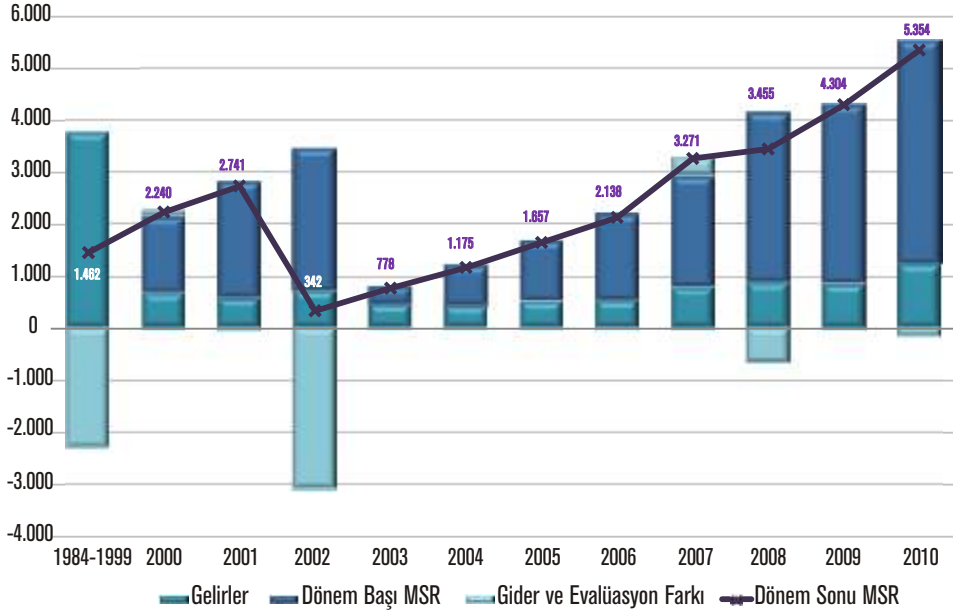

Hali hazırda, Fon tarafından çözümleme geri kazanım faaliyetleri değerlendirilerek 2018 yılına kadar hazırlanmış bir geri ödeme projeksiyonu bulunmakta olup bu süreçte gerçekleşecek tahsilatların Hazine'ye aktarılmasına devam edilecektir.

Mali bünyenin 2008 yılında Fonun asli fonksiyonu olan mevduat sigortacılığına uygun bir yapıya kavuşmasıyla birlikte, Fon mevduat sigortacılığı rezervinde de istikrarlı bir büyüme yakalanmış ve 31 Aralık 2010 itibarıyla rezerv 8.277 milyon TL'ye (5.354 milyon USD) ulaşmıştır.

GRAFİK 22: YILLAR İTİBARIYLA MEVDUAT SİGORTACILIğI REZERVİ

Milyon USD

Mevduat sigortacılığı rezervinin halihazırda %59'u DİBS, %41'i ise mevduat ve katılım fonu olarak sektörde değerlendirilmektedir. 31 Aralık 2010 itibarıyla 153 milyar TL olan sigorta kapsamındaki tasarruf mevduatı ve katılım fonuna oranı %5,41 olan rezerv, bu haliyle münferid banka iflaslarını karşılayabilecek düzeyde görülmektedir.

5787 Sayılı Kanun gereğince Hazine'ye yapılan geri ödemelerin karşılandığı çözümleme rezervi ise, 31 Aralık 2010 itibarıyla 1.595 milyon TL'ye (1.032 milyon USD) ulaşmış olup bu tutarın, devam eden çözümleme işlemlerine ilişkin 1.443 milyon TL'lik (933 milyon USD) kısmı bloke hesaplarda izlenmektedir.

8. BANKA ÇÖZÜLMESİNDE HUKUKİ UYGULAMALAR

8.1. FONDA DEVREDİLEN BANKALAR

8.1.1. Bankanın Fona Devri, Faaliyet İzninin Kaldırılması, Birleştirilmesi, Mali Bünyesinin Rehabilitasyonu ve Satışına İlişkin Davalar

Bankaların mali bünyesinin bozulması, kaynaklarının istismar edilmesi ve bu durumların birlikte gerçekleşmesi halinde, BDDK tarafından alınan karar ile banka ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile bankaların yönetim ve denetimleri Fona devredilebilmekte veya bankaların faaliyet izni kaldırılabilir. Bankaların faaliyet izni kaldırılabilir.

Fon, kendisine devredilen bir bankanın mali bünyesini güçlendirme, yeniden yapılandırma, varlık ve yükümlülüklerini devretme, satma ve birleştirme gibi yetkilere sahip bulunmaktadır.

Bu kapsamda 31 Aralık 2010 itibarıyla;

- Bankaların hâkim ortakları tarafından, Fona devir kararlarının iptali talebiyle davalar açılmıştır. Fona devredilen bankalardan 3'ünde Fona devir kararları mahkemelerce iptal edilerek kararlar aleyhe kesinleşmiştir.
- Fona devredilen 4 banka hakkında ise Fona devir kararının iptali talebiyle açılan davalar mahkemelerce reddedilerek kararlar lehe kesinleşmiştir.
- Fona devredilen 1 bankada hâkim ortaklar tarafından bankanın yüzde 98,38 oranındaki hissesinin Fon adına kaydedilmesi işleminin iptali talebiyle dava açılmış, Danıştayca reddedilen dava Fon lehine kesinleşmiştir.
- Fona devredilen 1 bankanın Fona devir işlemi ve bu işlemin sonucu olarak hisse senetlerinin mülkiyetinin Fona intikali işleminin iptali talebiyle dava açılmış, Mahkeme bu işlemin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesince işlemin kaynağı olan ilgili kanun maddeleri anayasaya aykırı görülerek iptal edilmiştir. Mahkeme davayı kabul ederek işlemin iptaline karar vermiş ve bilahare karar kesinleşmiştir. Bu hukuki gelişmeler üzerine Devlet Bankanlığı tarafından anılan banka yeniden yakın izleme kapsamına alınarak Bankanın, hâkim ortaklarına iadesine karar verilmiştir.

Sonrasında BDDK tarafından anılan bankanın, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılarak tasfiyesine, tasfiyenin TTK ile 4389 Sayılı Kanununun 18. maddesi hükümleri kapsamında ve banka ana sözleşmesi hükümlerine göre gerçekleşmesine ve tasfiye işlemlerinin bu çerçevede yürütülmesi hususunda Fonun yetkili kılınmasına karar verilmiştir. Hâkim ortaklar tarafından bu kararın iptalini sağlamak amacıyla dava açılmış, Danıştay tarafından reddedilen dava yargılama sonucunda aleyhe kesinleşmiştir.

Aynı bankada hâkim ortaklar tarafından Fon ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu aleyhine, banka mali yapısının güçlendirilmesi amacıyla bankaya aktarılan özel tertip devlet tahvillerinin vade şartı aranmaksızın sermaye benzeri krediye dönüştürülmesine ilişkin BDDK ve Fon Yönetim Kurulu kararlarının iptali talebiyle dava açılmıştır. Mahkeme davanın reddine karar vermiş olup karar Fon lehine kesinleşmiştir.

- Fona devredilen bir bankada, banka hâkim ortakları tarafından, Fona devir kararının iptali talebiyle dava açılmış ve yargılama sonucunda Fona devir kararı iptal edilerek karar Fon aleyhine kesinleşmiştir.

BDDK, iptal kararının uygulanmasının hukuken ve fiilen mümkün olmadığına karar vermiş, banka hâkim ortakları tarafından bu kararın da iptali talebiyle dava açılmıştır. Mahkeme, “Bankanın Fona devrine ilişkin iptal kararının yerine getirilmesinde, devir kararının alındığı tarihteki hukuki ve mali yapısının idarece tesisi suretiyle bankanın davacıya iadesi işleminde hukuki ve fiili imkansızlık bulunduğu” gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

Bankanın Fona devrinin iptaline ilişkin davanın yanı sıra, hâkim ortaklarca bankanın tüm aktif ve pasifiyle başka bir bankanın bünyesinde birleştirilmesine karşı da iptal davası açılmış, yargılama neticesinde birleştirme kararının iptaline karar verilmiş ve karar Fon aleyhine kesinleşmiştir. Bunun üzerine Fon Kurulu bankanın birleştirildiği banka bünyesinden ayrıştırılmasının hukuken ve fiilen mümkün olmaması nedeniyle Fon Kurulunca yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığına karar vermiştir. Hâkim ortaklarca, Fon Kurulunun hukuki ve fiili imkansızlık kararının iptaline ilişkin olarak da dava açılmış, ancak banka eski hâkim ortakları ile imzalanan protokol kapsamında bu davadan grup tarafından feragat edilmiştir.

- Fona devredilen bir bankada, bankanın başka bir bankaya satışının iptali talebiyle hâkim ortaklar tarafından, banka zararının ödenmiş sermayeye tekabül eden kısmının bankaya aynı tutarda yapılan ödeme karşılığında devralınmasına ve hisse senetlerinin Fon adına kaydedilmesine ilişkin Fon Kurulu kararının iptali ve Banka hisselerinin 4389 Sayılı Kanununun 15/1 maddesi kapsamında satışa sunulmasına ilişkin olarak alınan Fon Yönetim Kurulu kararının iptaline ilişkin açılan davada, yargılama devam ederken banka hâkim ortaklarıyla yapılan protokol gereğince, hâkim ortaklar tarafından davadan feragat edilmiştir.
- Fona devredilen bir bankada banka hâkim ortakları tarafından, Fona devir kararının iptali talebiyle BDDK aleyhine dava açılmış, Fona devir kararı iptal edilerek karar Fon aleyhine kesinleşmiştir. Bu süreçte banka satılmış, akabinde hâkim ortaklar tarafından Banka hisselerinin başka bir bankaya satışına ilişkin kararın iptali talebiyle dava açılmış, Mahkemece “Bankanın Fona devrine ilişkin işlemin iptal edilmiş olması nedeniyle başka bir bankaya satışının hukuka aykırı hale geldiği gerekçesiyle” dava konusu işlem iptal edilmiş ve karar Fon aleyhine kesinleşmiştir. Bilahare Fon Kurulu Mahkeme kararının uygulanması, işlem takviminin belirlenmesi, gerekli görüldüğü takdirde satılan banka ile irtibata geçilerek ortak eylem planı hazırlanması ve yürürlüğe konulması hususlarını değerlendirmiştir. Fon Kurulu tarafından 29 Aralık 2005 tarihinde “anılan bankanın başka bir bankaya satış işlemine ilişkin iptal kararlarının uygulanmasının hukuken ve fiilen mümkün olmaması nedeniyle Fon Kurulunca yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığına” karar verilmiştir.

8.1.2. Banka Zararının Tazmini İçin Açılan Dava ve Takipler

Bankacılık mevzuatında, özellikle,

- Kaynak istismarı nedeniyle Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarının, kullandıkları banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın geri kazanımı,
- Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların yönetim ve denetim kurulu üyelerinin kanuna ve ana sözleşmeye aykırı eylem ve işlemlerinden dolayı bankaya verdikleri zararın tazmini,

- Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların yöneticilerinin kanuna aykırı işlemlerinden dolayı bankanın Fona devrine veya faaliyet izninin kaldırılmasına karar verilmesine sebebiyet vermeleri halinde bankaya verdikleri zararın tazmini

ile ilgili Fona bazı özel yetkiler tanınmıştır.

Bu çerçevede, Fonun kendisine devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarından, yöneticilerinden ve denetçilerinden alacaklarının tahsilinde, sahip olduğu yetkilerin kullanılması çerçevesinde açılan dava ve takipler aşağıda yer almaktadır.

8.1.2.1. İade ve Tazmin Talepli Dava ve Takipler

Fona devredilen bankalarda, kaynak istismarı nedeniyle hâkim ortakların edindikleri banka kaynaklarının iade ve tazmin edilmesine ilişkin Fon tarafından yapılan talebe rağmen, herhangi bir ödeme yapılmaması halinde iade ve tazmin tutarı dava konusu yapılmakta veya 6183 Sayılı Kanun kapsamında takibe konu edilmektedir.

Fon tarafından, yönetim ve denetimini elinde bulundurduğu banka kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde kendi lehine kullanarak bankayı zarara uğratan ve bu surette bankanın Fona devrine sebebiyet veren ortaklardan, kullandığı banka kaynaklarını ve bankanın bu nedenle uğradığı zararı;

- 7 bankada, hâkim ortaklar hakkında toplam 2,4 milyar YTL tutarlı iade ve tazmin alacağını dava yoluyla,
- 4 bankada ise hâkim ortaklar hakkında toplam 1,5 milyar YTL tutarındaki iade ve tazmin alacağını 6183 Sayılı Kanun yoluyla

tahsil işlemleri başlatılmıştır.

8.1.2.2. Mali Sorumluluk Davaları

Fon veya Fon bankalarınca, BYM, Teftiş Kurulu ve Fon Denetçileri tarafından hazırlanan muhtelif raporlara istinaden, banka eski yönetim ve denetim kurulu üyeleri aleyhine, kanunun ve ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri yerine getirmeyerek bankayı zarara uğratmaları nedeniyle Fona devredilen 18 bankanın eski yöneticileri hakkında, toplam 9,8 milyar YTL, 267 milyon USD, 290 bin DEM ve 2 milyon EUR tutarındaki alacak hakkında 128 adet mali sorumluluk davası açılarak takip edilmektedir.

8.1.2.3. Şahsi İflas Davaları

Bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları bankayı ilzam eden memurlarının kanuna aykırı karar ve işlemleriyle bankanın iflasına veya Fona devredilmesine neden olduklarının tespiti halinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olmak üzere, Fona devredilen 12 bankada söz konusu kişiler hakkında toplam 4,9 milyar YTL tutarında 95 adet şahsi iflas davası açılmıştır.

8.1.3. Ceza Davaları

Fona devredilen ve faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortakları ile yöneticileri aleyhine TCK ve bankacılık mevzuatı çerçevesinde yapılan suç duyuruları üzerine mahkemelerce dolandırıcılık, nitelikli dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, izinsiz faaliyette bulunmak, mevduat ve katılım fonu sahiplerinin haklarını engellemek, gerçeğe aykırı beyanda bulunmak, düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak, belgelerin saklanması yükümlülüğüne aykırı davranmak, yetkili merciiler ile denetim görevlilerince istenen bilgi ve belgeleri vermemek ve görevlerini yapmalarını engellemek, işlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme, zimmet ve benzeri suçlardan toplam 236 ceza davası açılmış olup Fon, bu davaları çoğunlukla kanuni müdahil sıfatıyla takip etmektedir.

8.1.4. Fon Tarafından Çözömlenen Varlıklara İlişkin Dava ve Takipler

Fona devredilen bir bankanın, hâkim ortakları ve hâkim ortak grubu içerisinde yer alan şirketleri, banka ile girdiği kredi ve benzeri ilişkiye dayanan, borçlarını ifa etmemeleri nedeniyle bilançoda borçlu olarak yer almaları durumunda bankaya, bu alacakların Fon tarafından devralınması halinde ise Fona karşı borçlu sıfatını taşımaktadırlar.

Banka nezdinde yer alan bu türden alacak dosyaları, bankacılık mevzuatı çerçevesinde Fon tarafından devralınabilmekte ve 2004 ve 6183 Sayılı Kanunlar kapsamında çözümlenmeye çalışılmaktadır.

Ayrıca, kaynak istismanı nedeniyle Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarının, kullandıkları banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın geri kazanımı amacıyla da Fon tarafından dava ve takip işlemleri yürütölmektedir.

8.1.4.1. 2004 Sayılı Kanun Kapsamında Başlatılan Dava ve Takipler

Bankalardan devralınan hâkim ortaklardan olan kredi alacaklarının takip ve tahsili talebi ile banka/Fon tarafından 31 Aralık 2010 itibarıyla 569 adet icra takibi açılmış olup bu takiplerde toplam 4,3 milyar TL, 1,4 milyar USD, 148 EUR, 286 milyon DEM, 46 milyon CHF, 278 bin GBP, 553 bin FRF ve 515 milyon JPY tutarında alacak talep edilmiştir. Fon tarafından söz konusu takiplere yapılan itirazların iptali talebiyle 439 adet itirazın iptali davası açılmıştır.

Banka hâkim ortakları ve eski yöneticileri tarafından ise Fon aleyhine toplam 8,3 milyon TL ve 4,2 milyon USD tutarında 843 adet icra takibi başlatılmıştır.

8.1.4.2. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan İşlemlerin İptali Talebiyle Açılan Davalar

Bankacılık mevzuatının Fona verdiği yetkiler kapsamında, özellikle kaynak istismanı nedeniyle Fona devredilen veya faaliyet izni kaldırılan bankaların hâkim ortaklarının, kullandıkları banka kaynaklarının iadesi ve bankaya verdikleri zararın geri kazanımı ve/veya banka hâkim ortağı olan kişi ve şirketlerin Bankadan kullandıkları kredilerden doğan ve Fon tarafından devir ve temlik alınan alacaklar hakkında Fon 6183 Sayılı Kanun kapsamında takip ve tahsil işlemleri tesis edebilmektedir.

Bu kapsamda alınan Fon Kurulu kararları ile bu kararların uygulanmasını teminen hâkim ortaklar, hâkim ortak grubuna dahil şirketler ve bunların kanuni temsilcileri hakkında tesis edilen ödemeye çağrı mektubu, ödeme emri, mal bildirim talebi, ihtiyati haciz, haciz, satış, yurt dışına çıkış yasağı konulması gibi işlemlerinin iptali talebiyle ilgililer tarafından idare mahkemeleri ile Danıştayda Fon aleyhine toplam 2.580 dava açılmıştır.

8.1.4.3. Hâkim Ortaklarla İlişkili Bulunan Şirketlerin Fon Tarafından Yönetim ve Denetimlerinin Devralınması Nedeniyle Açılan Davalar

4389 Sayılı Kanununun 15/7-a maddesi ile 5411 Sayılı Kanununun 134. maddesi kapsamında Fon, alacağına tahsili bakımından yarar görmesi halinde ve kendisine borçlu olup olmadıklarına bakılmaksızın, hisseleri kısmen veya tamamen kendisine intikal eden bir bankanın tüzel kişi hâkim ortaklarının ve gerçek ve tüzel kişi hâkim ortaklarının hâkim ortağı olduğu şirketlerin temettü hariç, ortaklık hakları ile bu şirketlerin yönetim ve denetimini devralma yetkisine sahip olup bu kapsamda yapılan işlemlerin iptalini teminen Fon aleyhine 118 dava açılmıştır.

8.1.4.4. Banka Kaynağının Kullanımından Kaynaklanan Yetkiler Kapsamında Yapılan İşlemlerin İptali Talebiyle Açılan Davalar

4389 Sayılı Kanununun 15/7-b maddesi ile hisseleri kısmen veya tamamen Fona intikal eden bir bankanın hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, yönetim kurulu, kredi komiteleri, şubeler, diğer yetkili ve görevliler aracılığıyla veya sair suretlerle kullanılan kaynaklar, bu kaynakların kullanılması sonrasında sayılan kişilerin edindikleri ve edindirdikleri mal, hak ve alacaklar, yine bu kişilerin emir ve talimatı altında çalışan kişilerin ortak ve yönetici olarak görüldüğü şirketlere aktarılan kaynaklar Fon alacağı olarak kabul edilmiş ve Fon tarafından başkaca bir işleme gerek olmaksızın Fon Kurulunun karar alması ile tekemmül edeceği, yapılan işlemlerden tescile tabi olanların Fonun talebi üzerine tescil ve gerektiğinde ilân olunacağı düzenlenmiştir.

Diğer taraftan anılan bentte, Fona devredilen bankaların kaynaklarının kullanılması sonrasında, yukarıda sayılan kişilerin edindikleri ve edindirdikleri mal hak ve alacaklar da Fon alacağı olarak kabul edilmiş, bunların üçüncü kişilere devri Fona karşı hükümsüz sayılmıştır.

Banka kaynaklarını ve varlıklarını doğrudan veya üçüncü kişilere rehnetmek, teminat göstermek, ekonomik gücü olmayan kişilere kredi vermek, karşılığında kredi temin etmek amacıyla kredi kullandırmak, yurt içi veya yurt dışı banka ve malî kuruluşlar nezdinde depo veya sair adlarla hesap açtırmak veya bu hesapları teminat göstermek ve sair şekillerde kullanmak suretiyle veya başkaca dolanlı işlemlerle edindikleri veya bu suretle üçüncü kişilere edindirdikleri para, mal, her

türlü hak ve alacakların temininde kullanılan banka kaynakları ve varlıkları nedeniyle doğan alacak Fon alacağı olarak kabul edilmiş ve bu alacaklar hakkında 6183 Sayılı Kanun hükümleri uygulanmış ve Fonun tesis ettiği bu işlemlerle ilgili olarak Fon aleyhine 123 dava açılmıştır.

8.1.4.5. Ticari ve İktisadi Bütünlük Satışlarına Karşı Açılan Davalar

Fonun takip ve tahsil işlemlerini etkin, süratli ve verimli bir şekilde gerçekleştirmesini teminen 4389 Sayılı Kanunda yapılan değişiklik ile Fona, 6183 Sayılı Kanun kapsamında haczettiği mal, hak ve alacakları iktisadi ve ticari bütünlük oluşturarak satma yetkisi verilmiş, Fonun bu yetkisi 5411 Sayılı Kanununun 134. maddesi ile de korunmuştur.

Bu kapsamda, iktisadi ve ticari bütünlük oluşturulması hakkında alınan Fon Kurulu kararlarının, bu kararlara dayanılarak oluşturulan bütünlüklerin satış kararlarının, yapılan ihalelerin, tescile tabi olan varlıkların Fon adına yapılan tescillerinin ve tahliye işlemlerinin iptali talebiyle idare ve Danıştay nezdinde Fon aleyhine 11 adet dava açılmıştır.

8.1.4.6. Uluslararası Dava ve Takipler

Fon tarafından, kendisine borçlu olan hâkim ortaklar ve diğer borçlular hakkında yurt dışında da dava ve takip işlemleri yürütülmektedir.

Ayrıca, Fonun görev alanına giren konularda, yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti ve Fon aleyhine açılan davalar da Fon tarafından takip edilmektedir.

Fon ve Fonun yönetim ve denetiminde olan şirketler tarafından yurt dışında 31 Aralık 2010 itibarıyla toplam 395 milyon USD'lik alacak için 10 adet dosya takip edilmektedir.

Bahse konu dosyalar haricinde, yurt dışında banka hâkim ortakları ve/veya ilgili kişiler tarafından Türkiye Cumhuriyeti ve Fon aleyhine toplam 19,7 milyar USD tutarında 6 dosya açılmış olup bu dosyalar da Fon tarafından takip edilmektedir.

8.1.4.7. Tahsili Gecikmiş Kurumsal Kredi Alacaklarına İlişkin Dava ve Takipler

Fona devredilen bankalar tarafından kullanılmış ticari kredilerden kaynaklanan toplam 23.258 icra takibi ve 4.462 dava dosyası Fon tarafından devir ve temlik alınarak takip edilmeye başlanmıştır.

Fonun devraldığı kurumsal kredilerin çözümlenmesi kapsamında birinci ve ikinci alacak satışı sonucunda satılan dosyalar varlık yönetim şirketlerine devir ve temlik edilmiştir.

Bilahare alacak satış projeleri kapsamı dışında kalıp 2004 Sayılı Kanuna göre takip edilen dosyaların, Fon Kurulu kararı kapsamında Fon alacağının takibinin daha etkili sağlanması için 6183 Sayılı Kanuna göre takip edilmesine karar verilmiş ve 6183 Sayılı Kanun kapsamında takip ve tahsil işlemlerine başlanmıştır.

Fon tarafından takip edilen kurumsal dosyalardan 328'i icra takibi, 251'i dava dosyasıdır.

8.1.4.8. Tahsili Gecikmiş Bireysel Kredi Alacaklarına İlişkin Dava ve Takipler

Fona devredilen bankalar tarafından kullanılmış olan konut, zirai, oto, tüketici kredileri, kredili mevduat hesabı ve kredi kartları risklerinden kaynaklanan ve Fon tarafından devir/temlik alınan dosya sayısı 189.144'dür. Yapılan takipler ve kampanyalar sonucunda kalan 36.737 dosyanın hukuki işlemlerinin takibi de Türkiye'nin farklı yerlerindeki sözleşmeli avukatlar aracılığıyla yapılmaktadır.

8.1.5. Bankanın Yönetsel, Operasyonel Faaliyetleri ve Varlıkları ile İlgili Dava ve Takipler

Fon nezdinde, banka hâkim ortaklarından olan alacakların ve banka bilançosundan Fon aktifine devralınan varlıkların geri kazanımına ilişkin davaların yanı sıra, bankaların operasyonel faaliyetleri ile personel işlemlerinden kaynaklanan ve bankanın çözümleme sürecinde diğer hukuk dosyaları ile birlikte Fon tarafından devir alınmış kredi dışı dava ve takip dosyaları da bulunmaktadır.

Bu davalar;

- Alacak Davaları (off-shore hesaplarından kaynaklanan mali sorumluluk ve rücu davaları, gayrimenkul mülkiyetinden kaynaklanan kira, ecrimisil vs. alacaklar),
- İş Davaları (kıdem-ihbar tazminatı, izin alacağı, fazla mesai, işe iade, eğitim gideri, cezai şart vs. alacaklar),
- Gayrimenkul Davaları (tapu iptali ve tescil, paydaşlığın giderilmesi, müdahalenin men'i, tahliye, kira alacağı, tespit, MASAK tedbirlerinin kaldırılması vs.),

- İdari davalar (idari işlemin iptali, ödeme emri, vergi ve harç iptali vs.),
- Ceza davaları (personelin görevi kötüye kullanması, emniyeti suistimal, zimmet vs. fiillerden kaynaklanan davalar, idari para cezası ve trafik cezalarının iptali vs.),
- Diğer davalar (şikayet, itirazın iptali, menfi tespit, tasarrufun iptali, istirdat vs.)

olarak sınıflandırılabilir.

Fon tarafından 713 icra takibi ve 1.168 kredi dışı dava takip edilmekte olup Fon aleyhine açılan icra takibi 456 ve dava sayısı ise 8.967'dir.

8.2. FAALİYET İZİNİ KALDIRILARAK İFLASINA KARAR VERİLEN BANKALAR

Faaliyet izni kaldırılarak iflasına karar verilen 5 bankada, banka zararının tazmini talebiyle açılan 4 şahsi iflas davasında 24,3 milyon TL tutarında, 5 mali sorumluluk davasında ise 27,2 milyar TL tutarında alacak talep edilmiştir. Banka hâkim ortak ve eski yöneticileri hakkında ise toplam 44 ceza davası açılmıştır.

Faaliyet izni kaldırılarak iflasına karar verilen bankalarda, bankaların özel durumlarından kaynaklanan çeşitli davalar bulunmaktadır. Bu davalarla ilgili ayrıntılar banka bazındaki kitaplarımızda anlatılmakta birlikte burada da kısaca değinilmektedir:

- Faaliyet izni kaldırılarak iflas eden bankalardan birinde, banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tabi mevduat tutarı ile gerçek tasarruf mevduatı tutarı arasında fark olduğu tespit edilmiş olduğundan Fon Kurulu;
 - Banka hâkim ortak ve yöneticileri ile doğrudan veya dolaylı olarak Banka hâkim ortak ve yöneticilerine ait olduğu ve/veya onlar adına hareket ettiği belirlenen gerçek ve tüzel kişiler, bu kişilerin eşleri ve çocukları ile bu kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen kişiler ve diğer ilgililer hakkında 4969 Sayılı Kanun uyarınca suç duyurusunda bulunulmasına,

- Banka tarafından yetkili mercilere beyan edilen sigortaya tabi tasarruf mevduatı tutarı ile gerçek tasarruf mevduatı tutarı arasındaki farkın 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmesine

karar verilmiştir. Bu karar çerçevesinde alınan Fon Kurulu kararları ve karar gereğince 6183 Sayılı Kanun hükümleri kapsamında düzenlenen ihtiyati haciz, ödemeye çağrı mektubu, ödeme emri ve haciz işlemlerinin iptali, kıymet takdirine ilişkin işlemlerin iptali, satış kararları ve satışa yönelik diğer işlemlerin iptaline ilişkin davalar ile 4389 Sayılı Kanununun 15/7-a hükümlerine göre tesis edilen işlemlere karşı, ticari ve iktisadi bütünlük satışları kapsamında yapılan işlemlerin iptaline yönelik Fon aleyhine toplam 1.203 dava açılmıştır.

Bakanlar Kurulunun muhtelif tarihlerde aldığı kararlara istinaden yapılan mevduat ödeme işlemlerine karşı banka ve off-shore mudileri tarafından;

- Mevduat ödemelerinde takip edilen usullere,
- Off-shore nezdindeki off-shore hesaplarına,
- Off-shore hesapların, Bankanın faaliyet izninin kaldırılması tarihinden geriye doğru bir ay içinde yurt içi mevduata dönüştürülmesi suretiyle açılan hesaplara,
- Banka tarafından karşılığında DİBS bulunmasına rağmen ikincil piyasada DİBS satışı adı altında toplanan tutarlara,
- Bankanın satmış olduğu DİBS'e ilişkin tutarların bankanın faaliyet izninin kaldırılması tarihinden geriye doğru bir ay içinde tasarruf mevduatına aktarılması suretiyle açılan hesaplara,
- Bankanın faaliyet izninin kaldırıldığı tarihten sonra açıldığı tespit edilen hesaplara

ilişkin Fon aleyhine 31 Aralık 2010 itibarıyla 23,7 milyon TL tutarlı toplam 376 adet alacak davası, İdare Mahkemeleri ile Danıştayda toplam 20.076 adet tam yargı ve iptal davası açılmıştır.

Ayrıca, anılan banka ile ilgili olarak yurt dışında devam eden ve Fonun taraf olduğu davalar ile 438 adet muhtelif dava takip edilmektedir.

5411 Sayılı Kanununun 134. maddesi kapsamında Fona, yönetimi ve denetimi Fon tarafından devralınan ve/veya banka iştiraki olan şirketleri 2004 Sayılı Kanuna ve TTK'ya tabi olmadan tasfiye edebilme yetkisi tanınmış olup bu madde hükmüne göre tasfiye olunan şirketlerin hâkim ortakları, yöneticileri ile üçüncü şahıslar aleyhine açılan mali sorumluluk, şahsi iflas ve alacak davalarına kanuni halef, ceza davalarına ise kanuni müdahil sıfatlarıyla Fon tarafından devam edilmektedir. Ayrıca Fon, şirketler ile imzaladığı temlik sözleşmelerine istinaden de temlik alacaklısı olarak çeşitli davalar takip etmektedir. Bu kapsamda 503 takip dosyası ve 601 dava da Fon tarafından takip edilmektedir.

- Faaliyet izni kaldırılarak Fona devredilen bir bankada, faaliyet izni kaldırılarak yönetim ve denetimi geçici olarak bir Bankaya aktarıldığı dönemde yapılan işlemlerle ilgili olarak dava ve takip hakkı, Fon tarafından iflas masasından devralınmış ve konu ile ilgili olarak Fon tarafından muhtelif davalar açıldığı gibi Fona aleyhine de davalar açılmıştır. Öte yandan banka ile ilgili olarak 4389 Sayılı Kanununun 15/7-b maddesi kapsamında tesis edilen işlemlerin iptali talebiyle Fon aleyhine 41 dava açılmıştır.

9. DÜNYADA ÇÖZÜMLEME

Yakın geçmişte dünyada, özellikle bankacılık sektöründe yaşanan finansal krizler, ülke ekonomilerini ciddi şekilde sarsmıştır. Finansal sektörün en önemli kurumları olan bankaların iflaslarının ekonomiye olumsuz etkilerini göz önünde bulunduran hükümetler, krizden kurtulmak amacıyla devreye girmiştir. Olağan dönemlerde, finansal güvenlik ağı kuruluşları tarafından sorunlu hale gelen bankalara, doğrudan hisse satışı, başka bir bankayla birleştirme, varlık ve yükümlülüklerinin kısmen veya tamamen satışı, sigortalı mevduatının ödenerek iflasının yürütülmesi gibi çözümlene yöntemleri uygulanırken, sistemik kriz dönemlerinde, özellikle büyük ölçekli bankaların mali bünyelerinin rehabilitasyonu amacıyla, sermaye ve likidite desteği sağlanması, yükümlülüklerine garanti verilmesi, sisteme yönelik olarak ise mevduat garantisinin limitsiz hale getirilmesi gibi yöntemler ayrı ayrı ya da birlikte uygulanmıştır.

Krizle karşı alınan önlemler ve uygulanan kurtarma programlarının her koşulda kamuya maliyeti yüksek olmaktadır. Bu yönüyle 2000'li yılların başında ülkemizde yaşanan finansal krizin maliyeti tarihi değerlerle yaklaşık 30 milyar USD gibi yüksek bir tutarda olmakla birlikte, kriz sonrası ülkemizde finansal sistemin güçlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen yapısal ve hukuki reformlar, bankacılık sistemimizin global krize sağlam bir mali yapıyla girmesinde ve krizden asgari seviyede etkilenmesinde etkili olmuştur.

Yaşanan krizler, ülkelerin erken uyarı sistemlerinin ve finans sistemine, özellikle de bankacılık sistemine ilişkin düzenleme ve denetimlerinin yetersiz olduğunu ya da etkin olmadığını göstermektedir. Bu durum, globalleşen dünyada, tüm ülkelerde mevcut yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve finans sektöründeki uluslararası gelişmelerle paralel düzenlemelerin yürürlüğe konulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Bilhassa, 2008 yılında ABD'de başlayıp kısa zamanda küresel ölçekte tüm finansal sistemi etkisi altına alan global kriz nedeniyle, sistemik risk ve sistemik önemi haiz finansal kuruluşlar (SIFI-Systemically Important Financial Institutions) ile sınır ötesi bankacılık konularında IMF, Dünya Bankası, Finansal İstikrar Kurulu (FSB), Basel Bankacılık Denetim Komitesi (BCBS) ve Avrupa Birliği (AB) nezdinde olası krizlerin önlenmesi ve yönetimine ilişkin yeni düzenleme ve denetim esaslarının getirilerek, dünya ölçeğinde standardizasyona gidilmesine ilişkin

çalışmalara başlanmıştır. Küresel bazda yeni finansal mimarinin oluşturulmasına yönelik faaliyetler çerçevesinde, finansal sistemdeki hizmet ve ürünler ile iş süreçleri, hukuki, idari ve teknik açıdan tüm boyutlarıyla incelenerek iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler getirilmektedir.

Bu çerçevede Fon tarafından da, kriz dönemlerinde önemi daha iyi anlaşılan mevduat sigortacılığına ilişkin uluslararası platformdaki çalışmalar yakından takip edilmekte, ülkelerdeki başarılı uygulamalar incelenmekte, Fonun mevcut deneyimi, ülkeler ve bölgeler arası konferans ve seminerler aracılığıyla ve işbirliği ve bilgi paylaşımına yönelik ikili teknik anlaşmalar kapsamında düzenlenen çalıştaylara aktif katılım sağlanarak türdeş kurumlara aktarılmaktadır.

Dünyada mevduat sigortacılığıyla ilgili başlıca kuruluşlar, Uluslararası Mevduat Sigortacıları Birliği (International Association of Deposit Insurers-IADI) ve Avrupa Mevduat Sigortacıları Forumu (European Forum of Deposit Insurers-EFDI) olup TMSF her iki kuruluşun da aktif üyesidir. Ayrıca yukarıda anılan ve finansal sistem üzerinde küresel ölçekte söz sahibi IMF, Dünya Bankası, Finansal İstikrar Kurulu (FSB), Basel Bankacılık Denetim Komitesi (BCBS) ve Avrupa Birliği (AB), yaptıkları çalışmaların mevduat sigortacılığını ilgilendiren yönleriyle ilgili olarak IADI ve EFDI'yle gerekli işbirliklerini de gerçekteştirmektedirler.

9.1. ULUSLARARASI MEVDUAT SİGORTACILARI BİRLİĞİ/IADI

Finansal sistemlerin istikrarına katkıda bulunmak, uluslararası işbirliğini artırmak ve mevduat sigortacılarıyla diğer ilgili taraflar arasındaki uluslararası ilişkileri desteklemek amacıyla 2002 yılında kurulan IADI'ye TMSF de aynı yıl ye olmuştur. Toplam 62 yesi bulunan IADI bünyesinde yıllık bazda bir genel kurul ve 3 icra kurulu (EXCO) toplantısı gerçekteştirilmektedir. Ayrıca, Kuruluş bünyesinde faaliyet gösteren 7 bölgesel ve 6 daimi komite bulunmaktadır.

Araştırma ve Rehberlik Komitesi Daimi Komitesi altında oluşturulan ve TMSF'den bankacılık uzmanlarının da görev yaptığı çok sayıda alt çalışma komitesi aracılığıyla mevduat sigortacılığının asli faaliyetlerine ilişkin konularda uluslararası standartların oluşturulmasına yönelik çalışmalara devam edilmektedir.

IADI bünyesinde gerçekteştirilen kollektif çalışmalarda aldığı aktif görevler sonucunda Fon, ye ülkeler tarafından 2009 yılında "Yılın Mevduat Sigortacısı" dlne layık görülmüştür.

IADI, Mayıs 2002'de etkin bir mevduat sigortacılığı sistemi oluşturulması konusunda üye ülkelerin faydalanması amacıyla bir dizi temel prensip yayınlamıştır.

TABLO 37: ETKİN BİR MEVDUAT SİGORTACILIĞI SİSTEMİ İÇİN TEMEL PRENSİPLER

NO	KONUSU	NO	KONUSU
1	Kamu Politikası Amaçları	10	Tam Garantiden Sınırlı Garantiye Geçiş
2	Ahlaki Riski Azaltmak	11	Fonlama
3	Görevler	12	Kamuoyu Farkındalığı
4	Yetki	13	Yasal Koruma
5	Yönetişim	14	Banka İflasında Kusurlu Olanlara Karşı Muamele
6	Diğer Güvenlik Ağı Katılımcılarıyla İlişkiler	15	Erken Tespit, Zamanında Müdahale ve Çözümleme
7	Sınır Ötesi Konular	16	Etkin Çözümleme Süreçleri
8	Mecburi Üyelik	17	Mudilere Ödeme
9	Kapsam	18	Geri Kazanımlar

Bu konuda ilave olarak, temel prensipler aracılığıyla; (i) ülkelerin mevduat sigorta sistemlerine rehberlik etmek, (ii) Mevduat sigorta kurumunun kendi kendini değerlendirmesini sağlamak ve (iii) FSAP, IMF ve Dünya Bankası tarafından yapılacak değerlendirmeler ile danışman firmalar gibi özel kurumlarca yürütülen gözden geçirmelerde ve IADI bölgesel komiteleri gibi muadil kurumlarca yönetilen incelemelerde kullanılmak üzere bir değerlendirme metodolojisi de hazırlanarak, Aralık 2010'da yayımlanmıştır.

Ayrıca IADI bünyesinde, temel prensiplerin yorumlanması ve mevduat sigortacılığı uygulamalarının standardizasyonuna yönelik muhtelif araştırmalarla ilgili dokümanlar ile temel prensiplerle uyumlu ve üye ülkelerin mevduat sigortacılarının tecrübe ve görüşleri esas alınarak hazırlanan rehber dokümanlar da bulunmaktadır.

Uluslararası standartlarda mevduat sigortacılığı için bir rehber niteliğindeki “Etkin Bir Mevduat Sigortacılığı Sistemi İçin Temel Prensipler” isimli dokümanda yer verilen konular çerçevesinde, etkin çözümlenin unsurları ile bu kapsamdaki dünya uygulamaları başlıklar halinde aşağıda yer almaktadır.

9.1.1. Kurumsal Yönetişim ve Yetkiler

Mevduat sigorta kurumunun yetkileri kanun ve diğere düzenlemelerle açıkça belirlenmeli, kurum yetkilerini kullanırken ve görevlerini yerine getirirken finansal sektörden ve politik çevrelerden gelebilecek etkilerden izole olmalıdır. Aynı zamanda mevduat sigortacısı, operasyonel olarak bağımsız olmalı ve hesap verebilmeli, özerklik ya da bağımsızlığını bozmayacak ve görevini yerine getirmesine imkân verecek yeterli mali kaynağına sahip olmalıdır.

Mevduat sigorta kurumları organizasyonel olarak birçok ülkede, finansal istikrarı sağlayan diğere kuruluşlar olan düzenleyici ve denetleyici kurum ile merkez bankasından ayrı olarak yapılandırılmıştır. Gelişmiş ve mevduat sigortacılığı uygulamalarında öncü olan ülkelerde mevduat sigorta kurumları, bağımsız bir yapıya sahip bulunmaktadır. Mevduat sigorta kurumlarının bağımsız yapılması, çözümlene süreçlerinin etkinleştirilmesini ve karar verme sürecinin hızlanmasını sağlamaktadır.

9.1.2. Finansal Güvenlik Ağı ve Erken Uyarı

Mevduat sigorta kurumu, finansal güvenlik ağı içinde sorunlu bankaların erken aşamada tespitini, bu bankalara zamanında müdahaleyi ve bunların çözümlenmesini sağlayan çerçevenin bir parçası olmalıdır.

Mali sistemin güven ve istikrarını sağlamak amacıyla gerekli düzenleme ve denetleme fonksiyonlarını yerine getiren kamu kuruluşları, finansal güvenlik ağının aktörleridir. Etkin bir finansal güvenlik ağını meydana getiren kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları açıkça belirlenmiş, bilgi paylaşımı ve koordinasyon mekanizması tüm kuruluşlar arasında kurulmuş olmalıdır. Bilgi paylaşımında,

doğru, ihtiyaca uygun ve güncel bilginin zamanında edinilmesi ve üyeler arasında paylaşılan bilgilerin gizliliği esasına riayet edilmesi gereklidir. Kurumlar arasındaki işbirliği, etkin bir mevduat sigorta sistemi için gerekli olduğu kadar, sistemik krizlerin önlenmesi ya da giderilmesi için de önemlidir.

Diğer taraftan, finansal küreselleşme nedeniyle son dönemde uluslararası işbirliği önem kazanmış olup finansal güvenlik ağı yeleri arasındaki ilişkiler, her ülkenin kurumsal, ekonomik ve finansal dinamiklerine göre farklılıklar göstermektedir.

Bir bankanın ciddi bir mali sıkıntı içinde olduğu veya böyle bir sıkıntıya girebileceği beklentisinin tespiti ve tanımlanması, bağımsız ve hareket gücü olan güvenlik ağı katılımcıları tarafından ivedilikle ve açıkça tanımlanmış kriterler temelinde yapılmalıdır.

Finansal güvenlik ağı, zor durumdaki bankaların erken tespiti, bunlara zamanında müdahale edilmesi ve söz konusu bankaların etkin bir biçimde czmlenmesi için kanun ya da düzenleme ile oluşturulmuş bir creveye sahip olmalıdır. Bu amaçla geliştirilen erken uyarı sistemleri içerisinde mevduat sigorta kuruluşu, mevduat sigorta sisteminin maruz kaldığı riski hesaplayabilmek, sigortaya tabi kuruluşa ilişkin doğru değerlendirme yapmak ve böyle bir riskin gerçekleşmesi durumunda sorunu etkin bir şekilde czebilmek amaçıyla bilgiye ihtiyaç duyar. Mevduat sigortacısı için bilgiye ulaşım, risk esaslı prim sisteminin geliştirilmesinin yanı sıra, czmlleme sürecinin etkin bir şekilde yrtlmesi açısından da büyük önem arz etmektedir.

Erken uyarı sürecinde, mevduat sigortacısı ya da denetleyici kurumun yerinde inceleme yapması ck önemlidir. Mevduat sigortacısı yerinde denetim yapmıyor olsa bile, denetleyici kurum tarafından yapılan incelemenin sonuçlarının mevduat sigortacısı ile paylaşılması ve mevduat sigortacısının karar alma sürecine katılması, czmllemenin etkinliğini arttırıp kamu maliyetlerini düşürür.

Erken uyarı sisteminin kurulduğu ülkelerdeki (rneğin ABD, Kanada) sorunlu hale gelmeye başladığı tespit edilen ve düzeltici tedbirlerin alınıldığı bankalarda, banka denetim ve gözetim sürecine o ülkelerin mevduat sigorta kurumlarının da iştirak ettiği görülmektedir. Bu işleyiş, bankanın mali bünye rehabilitasyon tedbirlerinin olumlu sonuçlanmaması ve bankaya el koyma kararının alınması halinde, mevduat sigorta kurumunun başından itibaren sürecin içinde yer alması ve banka ile ilgili yeterli düzeyde bilgilendirilmesi nedeniyle, czmlleme faaliyetlerinin etkinliğini arttırmaktadır.

9.1.3. Ahlaki Riskin Azaltılması

Mevduat sigortacısı için ahlaki risk; banka sahiplerinin ve yöneticilerinin veya mevduat sahiplerinin olası bir banka batışından kaynaklanacak risklerini mevduat sigortacısına aktarmalarını, böylelikle gerek bankacıların, gerekse mevduat sahiplerinin mevduat fonundan yararlanarak aşırı risk üstlenmeye meyilli hale gelmelerini ifade etmektedir.

Finansal güvenlik ağı aktörlerinin, ahlaki riski azaltmak için; bankaların başarılı kurumsal yönetişimini, güçlü risk yönetimini, etkin piyasa disiplini, güçlü ihtiyati düzenlemelerini ve denetim ve kanunlar yoluyla uygun teşvik mekanizmalarını oluşturması ve desteklemesi gerekmektedir. Bu kapsamda mevduat sigorta sistemleri, bir yandan mevduat sahiplerinin haklarını korumayı ve finansal istikrarı sağlamayı amaçlarken, diğer yandan da bankaların ve mevduat sahiplerinin aşırı risk alma eğilimlerini minimize etmeyi gözetmelidir.

Uluslararası finansal otoriteler tarafından, mevduat sigorta sisteminde karşılaşılan ahlaki riskin azaltılabilmesi için; (i) Mevduat sigorta kapsamının sınırlı olması, (ii) Mevduat sigorta sistemine üyeliğın zorunlu olması, (iii) Risk esaslı prim sistemine geçilerek daha riskli bankalardan daha fazla, daha az risklilerden görece daha az prim alınması ve (iv) Mevduat sigorta sistemi hakkında kamuoyu farkındalığının artırılması gerektiğı belirtilmektedir.

Risk esaslı prim sisteminin oluşturulması, prim değerlendirme sürecinin daha adil olmasının sağlanmasının yanısıra, bankaların aşırı risk almalarının engellenmesine, alınan risklerin daha iyi yönetilmesine ve erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesine hizmet etmektedir.

9.1.4. Kamuoyu Farkındalığı

Mevduat sigorta sisteminin etkin olabilmesi için, bir kamuoyu farkındalığı yaratılarak, mudilerin sistemin yararları ve sınırlamaları hakkında düzenli bilgilendirilmeleri büyük önem taşımaktadır.

Bunun için mevduat sigortacısı tarafından, mevduat sigorta sisteminin nasıl çalıştığı, hangi mali kurumların mevduat sigortası kapsamında olduğu, hangisinin olmadığı, mevduat sigorta kapsamının sınırları ve bu sınırların üzerindeki mevduatlardaki kayıp potansiyeli, banka iflası durumunda mudilerin taleplerini nasıl, ne zaman ve nereye iletebilecekleri ve ödemelerini ne zaman alabilecekleri

konularını içeren bir kamuoyu farkındalığı programı oluşturulmalıdır. Oluşturulan Program, kitlesel medya, web siteleri ve basılı materyaller gibi iletişim araçları ile düzenli aralıklarla kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

Mevduat sigortacısı ayrıca, tam garantiden sınırlı garantiye geçiş, banka hücumları, üye kuruluşun iflası, sınır ötesi bankacılık faaliyetlerinde mevduat sigortasının kapsam ve tutarı vb. özel durumlarda da yine kamuoyu farkındalığını arttırmak amacıyla özel stratejiler geliştirmelidir.

İflasına değil rehabilitasyonuna karar verilen bankaların çözümleme sürecinde ise mevduat sigortacısı; bankanın sistemde faaliyet göstermeye devam ettiğini, çözümleme sürecinin hangi aşamasında olduğunu, alınan önemli kararları ve mudilerin mevduatlarına istedikleri zaman ulaşabilecekleri bilgisini kamuoyuna duyurmalıdır. Bu şekilde, mudilerin bankaya hücum etmeleri önlenerek, bankanın mali yapısının ani mevduat çekilişleri nedeniyle daha da bozulması engellenmiş olacaktır.

9.1.5. Sınır Ötesi Çözümleme

Finansal küreselleşme ile beraber ulusal bankalar sınır ötesi faaliyetlerini arttırırken, uluslararası bankalar çeşitli hizmetlerle çok sayıda ülkede faaliyet göstermeye başlamıştır. 2008 yılında başlayan global krizle, sınır ötesi bankacılık faaliyetlerinde bulunan bir finansal kuruluşun problemlili hale gelmesi durumunda, faaliyet gösterdiği ülkelerdeki finansal yapıyı bozmadan nasıl çözümleneceği konusu, dünyada öncelikli çözüm aranan sorunlardan biri haline gelmiştir. Global krizde sınır ötesi bankaların çözümlenmesinde karşılaşılan sıkıntılar, IMF, Dünya Bankası, FSB ve IADI gibi uluslararası kuruluşların önderliğinde sınır ötesi banka iflasları ve çözümleme faaliyetlerine yönelik kapsamlı ve uygulanabilir bir düzenleme çerçevesi oluşturma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Sınır ötesi bankacılık faaliyetlerinde bulunan sorunlu finansal kuruluşların nasıl çözümleneceği konusundaki düzenlemeler sınırlı olup bu konuda uluslararası bir standart henüz bulunmamaktadır. Bu nedenle sınır ötesi bankacılık faaliyetlerini yürüten bankanın iflası söz konusu olduğunda; ülkelerin iç hukuk sistemleri, uluslararası normlar veya prensipler, UNCITRAL Hukuk Modeli, Avrupa Birliği Yaklaşımı ve mutabakat zabıtları (MOUs) gibi kurallar uygulanmaktadır. Bu düzenlemelerin ortak amacı, uluslararası iflas kovuşturmalarında işbirliği sağlayabilecek temeller geliştirmektir. Kriz durumunda, krizin yıkıcı etkilerini

sınırlamak açısından bu işbirliği ve koordinasyon çok önemlidir. Bu çerçevede uluslararası finansal otoriteler, gizliliğin sağlanması şartıyla, farklı yetki alanlarındaki mevduat sigortacıları arasında ve mümkünse, mevduat sigortacıları ve diğer yabancı güvenlik ağı katılımcıları arasında ilgili tüm bilgilerin paylaşılmasını önermektedir.

Global krizde, bölgesel veya sınırlayıcı çözümleme yaklaşımlarının daha fazla tercih edildiği gözlenmekle birlikte, sınır ötesi bankacılık alanında düzenleme, denetim ve çözümleme politikalarının entegrasyonu için ülkeler arasında yeni anlaşmaların yapılacağı, her ülkenin çözümleme düzenlemelerini iyileştirerek sınır ötesi çözümleme kuralları ile uyumlu hale getirmesine olanak sağlayacak gelişmiş evrensel çözümleme yaklaşımı arayışının devam edeceği görülmektedir.

Basel Bankacılık Denetleme Komitesi nezdindeki Sınır Ötesi Bankacılık Çözümleme Grubu (Cross-Border Bank Resolution Group, CBRG) tarafından, Eylül 2009'da, sınır ötesi bankaların çözümlenmesi konusunda global krizden alınan derslerin belirlenmesi amacıyla, uluslararası krizlerin çözümlenmesi ve çözümleme sonrası yapılacak işlemler hakkında yasal ve politik çerçevenin bir ürünü olarak 10 temel tavsiyenin yer aldığı bir çalışma raporu yayımlanmıştır.

Raporda yer alan tavsiyeler sırasıyla;

- 1-Etkin Ulusal Çözümleme Yetkisi
- 2-Finansal Grupların Eşgüdümlü Çözümlemesi için Yasal Çerçeve
- 3-Ulusal Çözümleme Tedbirlerinin Uyumu
- 4-Ulusal Çözümleme Tedbirlerinin Sınır Ötesi Etkileri
- 5-Grup Yapıları ile Operasyonların Karmaşıklığını ve Birbirine Bağlılığını Azaltmak
- 6-Düzenli Bir Çözümleme İçin Önceden Planlama Yapmak
- 7-Sınır Ötesi İşbirliği ve Bilgi Paylaşımı
- 8-Risk Azaltma Mekanizmalarının Güçlendirilmesi

9-Sözleşmeye Dayalı İşlemlerin Transferi

10-Çıkış Stratejileri ve Piyasa Disiplini

hususlarından oluşmaktadır.

Bankacılık sektöründe çokuluslu bankaların sayısının ve sektör içerisindeki paylarının artması nedeniyle, bu konu ülkemizde de önemli hale gelmiş olup bu konuda uluslararası otoriteler tarafından çalışma grupları oluşturularak, ülkelerin hukuki düzenlemelerinin birbirleriyle uyumunun sağlanması konusunda harekete geçilmiştir.

9.1.6. Fonlama

Mevduat sigortacısı kurum, sorunlu banka çözümleme sürecinde ya da sigortalı mudilere acilen ödeme yapılmasında veya diğer görev, yetki ve sorumlulukların yerine getirilmesinde yeterli olacak bir fon rezervine ya da hızlı kaynak temini imkanlarına sahip olmalıdır. Mevduat sigorta sisteminin fonlanmasına ilişkin düzenlemeler kanunla açıkça tanımlanmalıdır.

Olağan dönemlerde, mevduat sigorta sisteminin fonlanmasından üye bankalar sorumlu iken, sistemik kriz durumlarında finansal sistemin istikrarının sağlanması amacıyla yüksek maliyetlere katlanıldığından, bu dönemde ek fonlama kaynaklarına ihtiyaç duyulabilmektedir. Politika yapıcılar, böyle durumlarda kullanılmak üzere ek fonlama kaynaklarını yasa ile önceden belirlemiş olmalıdır.

Global krizle birlikte mevduat sigorta fonlarının sistemik bir krizi çözümlemede yetersiz kaldığı görüldüğünden, bankaların belli bir sürede kurallı ve düzenli bir şekilde çözülmesi için mevduat sigorta fonundan farklı, ek bir çözümleme fonu oluşturulmasına yönelik öneriler üzerinde de tartışmalar sürmektedir.

Çözümleme fonlarına ilişkin çalışmalar devam etmekle birlikte, çözümleme fonları için; (i) Bankalar tarafından ödenen primlerle ex-ante fonlama yapılması, (ii) Riske dayalı prim toplanması, (iii) Sistemin kurtarma amacına değil, kurallı ve düzenli tasfiyeye hizmet etmesi ve (iv) Köprü banka operasyonlarının; varlık ve yükümlülüklerin kısmen veya tamamen transferini, iyi banka-kötü banka ayrımını ve yönetim giderlerinin finansmanını sağlamaya yönelik olması, öngörülen temel özelliklerdir.

9.1.7. Etkin Çözümleme Süreçleri

Mevduat sigortacısının öncelikli hedefleri, mudilere sigortalı mevduat ödemelerini zamanında yapmak, bankayı en az maliyetle çözümlemek ve banka varlıklarının geri kazanımını en yüksek seviyede gerçekleştirmektir. Yasal düzenlemeler, içinde bulunulan ekonomik durum, fonların durumu, çalışanların tecrübesi, bilgiye erişim ve bankadaki problemlerin büyüklüğü ve karmaşıklığı gibi hususlar, seçilecek çözümleme stratejisini etkilemektedir.

“Etkin Çözümleme Süreçleri”ne ilişkin temel prensibe göre, mevduat sigortacısının sorunlu banka çözümlemesinde mevduat sahiplerinin alacaklarının ödenmesi ve tasfiye işlemlerini gerçekleştirmenin yanısıra, sorunlu bankanın yaşatılarak çözümlenmesine yönelik olarak, banka varlık ve yükümlülüklerinin üstlenilmesi veya satışı hususunda esnek bir yapıya sahip olması gerekli görülmektedir.

Banka çözümlemede ülkelerin ortak amacı, sorunlu hale gelen bankayı öncelikle sisteme geri kazandırmaya çalışmaktır. Ancak bankanın bütün olarak sisteme geri kazandırılmasının mümkün olmadığı durumlarda kısmen de olsa, banka varlıklarının sisteme geri kazandırılması ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi önemli hale gelmektedir. Sigortalı mevduatın ödenerek bankanın tasfiyesine gidilmesi ise son aşamada tercih edilen bir yöntemdir.

Banka çözümleme sürecinde zaman ve maliyet faktörleri en kritik unsurlardır. Çözümlemenin maliyetini belirleyen en önemli hususlar, sorunlu bankaya uygulanacak yöntemin belirlenme süresi, uygulanacak yöntem ve yöntemin uygulanmasına ilişkin işlemlerin tamamlanma süresidir.

Belirtilen süreler ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğinden, bu konuda bir standart geliştirilememekle birlikte, bu konudaki genel görüş, bu sürelerin mümkün olduğu kadar kısa tutularak, çözümleme sürecinin etkinliğinin artırılmasıdır.

IADI tarafından 2005 yılında düzenlenen bir ankette, üye ülkelerde uygulanan çözümleme yöntemlerinin ortalama sürelerine bakıldığında; köprü banka uygulamasının 48 ay ile en uzun süre alan yöntem, “Satınalma ve Üstlenme” yönteminin ise 14 ay ile en kısa süren yöntem olduğu görülmektedir. Sigortalı mevduatın ödenmesinde ise, çoğu ülkede ödemelerin 1 ilâ 3 ay arasında yapılmasına yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Bununla birlikte, özellikle Avrupa'da tasfiyenin yürütülmesine ilişkin özel tasfiye rejimlerinin geliştirilmesi

tartışılmakta olup bu konuda yasal çerçeve oluşturulması için çalışmalara başlanmıştır. Bu kapsamda Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde halihazırda, istisnai durumlarda en fazla 10 işgünü uzatılmak kaydıyla, 20 işgünü olarak belirlenen mudilere yapılacak ödemelerin süresinin 7 güne düşürülmesine yönelik iyileştirme faaliyetleri devam etmektedir.

Dünyadaki tüm çözümleme otoritelerince maliyetin minimuma indirilmesinin hedeflendiği açıktır. Bu nedenle, çözümleme yönteminin seçiminde, “Mevduat Sahiplerinin Alacaklarının Ödenmesi ve Tasfiye” veya “Satın Alma ve Üstlenme” gibi çözümleme yöntemlerinden hangisinin en az maliyet oluşturacağını belirlemek ilk hedefdir. Bu amaçla, çoğu mevduat sigorta kuruluşunca Asgari Maliyet Testi olarak adlandırılan bir yöntem geliştirilmiştir.

Asgari Maliyet Testi, minimum maliyetli çözümleme yöntemini seçmek amacıyla yapılan ve çözümleme yöntemlerinin fayda-maliyet açısından karşılaştırıldığı bir analiz modeli olup mevduat sigortacılığı konusunda gelişmiş uygulamalara sahip ülkelerde çok iyi tasarlanmış asgari maliyet testleri uygulanmaktadır.

Çözümleme maliyetinin minimize edilmesinin yanı sıra, finansal sistemin istikrarının devamlılığının da sağlanması gerekmektedir. Çözümleme sürecinde sadece maliyetin düşük tutulmasına odaklanılması, finansal istikrarın korunması üzerinde olumsuz bir etki yaratıp, sistemik riske ya da piyasanın bozulmasına sebep olabilir. Bu nedenle, bazı ülkelerde asgari maliyet testi yapılmaksızın özel çözümleme istisnaları uygulanmaktadır. Bu istisnaların bir bölümü yakın zamanda tüm dünyayı etkisi altına alan global kriz sırasında bazı ülkeler tarafından da uygulanmışlardır. Örneğin, İngiltere'de Northern Rock'ın kamulaştırılması, ABD'de “Geçici Likidite Garanti Programı”nın uygulamaya konulması gibi.

Global krizde çoğu ülkenin, bankacılık sistemlerini daha büyük yıkımdan korumak ve sistemik önemi haiz finansal kuruluşları kurtarmak amacıyla kamu kaynaklı kurtarma paketlerini yürürlüğe koyması nedeniyle, önceki krizlere kıyasla daha yüksek çözümleme maliyetleri oluşmuştur.

9.1.7.1. Mevduat Sahiplerinin Alacaklarının Ödenmesi ve Tasfiye

Bu yöntemde, batık hale gelen bankanın bankacılık lisansı iptal edilerek, banka tasfiye sürecine tabi tutulmakta ve bu kapsamda ilk olarak mudilere sigortalı mevduat tutarları ödenmektedir. Tasfiye süreci çoğu ÷lkede mevduat sigortası kurumu tarafından yürüt÷lmektedir. Sigortalı mevduat tutarlarının mudilere ödenmesi işlemleri (payout process), mevduat sigortası kurumu tarafından veya mevduat hesaplarının bir diğer finans kuruluşuna devredilmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Banka tasfiye işlemleri, bilhassa piyasa değeri düşük olan ve satış imkanı bulunmayan, sağlanacak finansal yardımlarla kurtarılması mümkün olmayan bankalarda, sigortalı mevduat tutarı ödemelerinin diğer çözümleme yöntemlerine kıyasla daha az maliyetli olduğu durumlarda uygulanan bir yöntemdir.

Mevduat sigorta sistemi, mevduat sahiplerinin sigortalanmış birikimlerine erişimini gecikme olmaksızın sağlamalıdır. Bunun için mevduat sigorta kurumu önceden yeterli düzeyde bilgilendirilmeli ve mevduat sigorta kurumunun mudilerin kayıtlarına önceden ulaşımı sağlanmalıdır.

Mudilerin, sigorta kapsamındaki alacaklarına ulaşması yasal bir hak olmalı ve mevduat sigortacısı tarafından mudilere bu süreçte izlenecek prosedürler hakkında bilgi verilmelidir. Mudiler, ne zaman ve hangi koşullarla ödeme sürecine başlanacağı, herhangi bir avans verilir verilmeyeceği ya da geçici ödeme yapılıp yapılmayacağı gibi konularda yazılı ve/veya sözlü çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla bilgilendirilmelidirler. Mevduat dışındaki hak ve alacak sahipleri için de bir başvuru süreci oluşturularak tasfiye süreci yönetilmelidir.

Sigortalı mevduat tutarlarının mudilere geri ödeme süresi ÷lkeden ÷lkeye değışiklik göstermekle birlikte, IADI ve Avrupa Birliği tarafından mevduat ödeme sürecinin kısaltılmasına yönelik çalışmalar yürüt÷lmektedir.

9.1.7.2. Satın Alma ve Üstlenme

“Satın Alma ve Üstlenme” (Purchase & Assumption) yönteminde, çözümleme sürecine alınan bankanın varlık ve yükümlülükleri kısmen veya tamamen, sistemdeki diğer faal bir banka, varlık yönetim şirketi ya da benzeri finans kuruluşuna devredilmekte, kalan kısım ise tasfiye edilmektedir. Bu yöntemle, sigortalı mevduatın yanı sıra, sigortaya tabi olmayan mevduatı da kapsayacak şekilde bir üstlenme işlemi yapılabilmektedir. Batık hale gelen bankanın aktif ve pasif kalemleri, “varlık ve yükümlülük havuzları” denen ve bu kalemlerin farklı kombinasyonlarını içeren paketler halinde satışa sunulabilmekte, satışı kolaylaştırmak amacıyla yatırımcılara, satış sonrası belirli bir dönem içinde satın alınan varlıkları iade imkanı (put option) verilmesi veya zarar paylaşım anlaşması (loss sharing) yapılması gibi opsiyonlar tanınabilmektedir.

Bu yöntem, özellikle bankanın varlık ve yükümlülüklerinin bir değer ihtiva ettiği ve sigortalı mevduat ödeme yöntemine göre daha az maliyetli olduğu durumlarda uygulanmakta, böylece piyasa yapısındaki bozulma minimuma indirilmektedir.

Bu yönteme ilişkin alt uygulamalar ülkeden ülkeye farklılık göstermekle beraber, temelde aynı özellikleri taşımaktadır. Çözümleme uygulamalarında en sık kullanılan yöntem olan satın alma ve üstlenmenin ilk olarak ortaya çıktığı ve yaygın biçimde uygulandığı ABD'de, yöntemin bütün banka, temiz banka, zarar paylaşımı, opsiyonel kredi havuzları, alış-satış opsiyonu ve sigortalı mevduat transferi gibi çeşitli alt uygulamaları bulunmaktadır.

Bütün Banka (Whole Bank): Bütün varlıklar defter değeri üzerinden alıcıya kaydi olarak (sanal) devredilmektedir. Varlıklar, alıcı tarafından “olduğu gibi” satın alınmaktadır. Çözümleme otoritesi tarafından bir defalık nakit harcama yapılmaktadır, böylelikle çözümlemenin kamuoyuna maliyeti minimum seviyede gerçekleşmekte ve varlıkların tasfiyesine ilişkin oluşabilecek çeşitli harcamalar ortadan kalkmaktadır.

Temiz Banka (Clean Bank): Sadece sigortalı mevduatlar, nakit ve nakit karşılıkları ile alıcı tarafından istenmesi durumunda ilave olarak canlı krediler devredilmektedir.

Zarar Paylaşımı(Loss Sharing) Belirlenen zarar ve harcamalar, alıcı ve satıcı (tasfiye kurulu) arasında belirli oranlarda (ABD'de yüzde 20 - yüzde 80) paylaşılmaktadır. Alıcı ve satıcı aynı zamanda tahsilatları da paylaşmaktadır. Bu kapsamda yapılan anlaşmalar 3 ilâ 5 yıl süreli olmaktadır.

Opsiyonel Kredi Havuzları (Optional Asset Pools): Krediler homojen havuzlar oluşturacak şekilde gruplandırılarak satışa sunulmaktadır. Alıcılar, mevduat ve kredi havuzları için birarada veya ayrı ayrı teklif verebilir. Kredi havuzları belirli bir muhammen bedel üzerinden satışa sunulmaktadır. Bu yöntem rekabeti artırıcı ve alıcılara teklif vermede esneklik sağlayıcıdır.

Alış-Satış Opsiyonu (Put Option): “Alış” opsiyonu alıcıların varlıkları belirli şartla iade etme, “Satış” opsiyonu ise alıcılara, varlıkları belirli şartlarla talep etme hakkı (alım hakkı) vermektedir. Bu yöntemle daha fazla varlık alıcıya transfer edilerek, varlıkların devamı sağlanmakta ve harcamalar azalmaktadır.

İyi Banka-Kötü Banka (Good Bank-Bad Bank): Bu uygulamada, çözümleme sürecine alınan banka, iyi aktiflerinin toplandığı “iyi banka” ve kalitesiz aktiflerin toplandığı “kötü banka” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kaliteli aktifleri elinde bulunduran ve kamulaştırılan “iyi banka”nın sektörde faaliyetlerine devam etmesi sağlanmakta, kötü aktifler “kötü banka” olarak adlandırılan varlık yönetim şirketlerine devredilerek çözümlenmektedir.

9.1.7.3. Köprü Banka

Bu uygulamada, çözümleme süreci tamamlanana kadar sorunlu bankanın kritik bankacılık fonksiyonlarının devamı amacıyla geçici süreli yeni bir banka kurulur ve sorunlu bankanın seçilen varlıkları/yükümlülükleri yeni bankaya devredilerek, yeni banka satışa çıkarılır, diğer banka ise tasfiye edilir.

Köprü Banka (Bridge Bank) uygulaması ile çözümleme için zaman kazanılması, piyasa disiplinini sağlamak suretiyle sistemik riskin önlenmesine yardımcı olunması, sorunlu bankanın satışa çıkarılmasına kadar geçen sürede değerini yitirmeksizin bankacılık faaliyetlerini kesintisiz sürdürmesi, birden fazla problemlili bankanın tek bir çatı altında çözümlenmesi, banka hissedarlarının payının sorunlu bankada bırakılarak doğabilecek hukuki yükümlülüklerin önlenmesi sağlanmaktadır.

Köprü banka, çözümleme otoriteleri tarafından yönetilir.

9.1.7.4. Açık Banka Desteği

Batması halinde ekonomiye ve finansal sistemin istikrarına ciddi tehdit oluşturabilecek bankalara, finansal güvenlik ağı kuruluşları tarafından çeşitli imtiyazlar tanınabilir veya finansal yardımlarda bulunulabilir.

Açık Banka Desteği (Open Bank Assistance) kapsamında, bankalara özkaynak desteği sağlanması ve uzun vadeli kredi verilmesi, banka sorunlu aktiflerinin devralınması gibi doğrudan ya da yurt içi ve yurt dışı yükümlülüklerin garanti edilmesi, sigortalı mevduat kapsamının genişletilmesi gibi dolaylı uygulamalarda bulunulmaktadır. Böylece bankanın faaliyetlerini kesintiye uğramadan devam ettirmesi sağlanarak, olası sistemik risk tehlikesi önlenmekte ve finans sistemine duyulan güven ve bankanın değeri muhafaza edilmektedir. Bu yöntemle, açık banka desteği uygulanmaması halinde ortaya çıkabilecek yüksek maliyet de engellenmiş olmaktadır.

Bu yöntemin uygulanmasının avantajları yanında bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Açık banka desteğinde bulunan banka ile ilgili negatif tanıtım riskinin oluşması, piyasa disiplininin azalması, haksız rekabetin oluşması ve ahlaki riske neden olabilmesi yöntemin dezavantajları olarak sayılabilir.

Sayılan dezavantajları nedeniyle Açık Banka Desteği'ne, çözümleme otoritelerince zorunlu olmadıkça başvurulmamaktadır.

Ancak global finansal krizde, birçok bankanın özellikle uluslararası faaliyet gösteren büyük ölçekli bankaların sorunlu hale gelmesiyle birlikte, bu bankaların finansal sistemin istikrarını bozmadan sistemden çıkarılmasının mümkün olmadığı görülerek, kamuya maliyeti yüksek olmasına rağmen açık banka desteği kapsamında bankalara çeşitli yardım programları uygulanmış, hatta bazı ülkelerde bu bankaların bir kısmı kamulaştırılmıştır. Yapılan bu uygulamalar ve büyük ölçekli bankaların (too big to fail) sistemden çıkarılamaması dünyada yoğun tartışmalara neden olmuş, ancak bu koşullar altında Açık Banka Desteği, yerel bankacılık sistemlerinde uygulanmasına ek olarak, global finansal krizde uluslararası alanda faaliyet gösteren bazı bankalar için de ağırlıklı olarak uygulanan bir yöntem haline gelmiştir.

9.1.8. Etkin Geri Kazanım Süreçleri

Çözümleme sürecinin etkin olabilmesi için, banka çözümlemesinin mümkün olan en kısa sürede ve minimum maliyetle gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Çözümleme maliyetinin düşürülmesinde ise, çözümleme yönteminin doğru seçilmesinin yanında, geri kazanımın (Recoveries) da maksimum düzeyde sağlanması hususu önemli olduğundan, mevduat sigortacısının bu alanda etkin idari ve hukuki geri kazanım yetkileri bulunmalıdır. Çözümlemecinin geri kazanım başarısı temelde, çözümlenen banka varlıklarının değerinin muhafaza edilerek, en kısa sürede nakde çevrilmesine bağlıdır.

Etkin varlık çözümleme stratejileri, satışa sunulacak varlıkların tür ve kalitesini yansıtacak ve varlıkların değerlendirme sürecinde kullanılan değerlendirme varsayımlarını içerecek şekilde oluşturulmalıdır.

Varlık çözümleme sürecinin temel hedefleri, varlıkların değerini muhafaza etmek ve onları mümkün olduğunca kısa sürede en iyi fiyattan nakde çevirmek olup anılan hedefler arasındaki denge noktasını bulmak oldukça güçtür.

Varlık çözümleme süreci kapsamında, varlıkların satılarak nakde dönüştürülmesi işlemlerinde genel olarak, ekonomik koşullar, varlıkların kalitesi ve büyüklüğü, ikincil piyasaların derinliği ve satışa konu varlıklara ilişkin olası davalar ile diğer alacaklar etkili olmaktadır.

Gelişmiş piyasaları bulunmayan ülkeler, "Satılma ve Üstlenme" yöntemiyle bankanın tamamını devredeceği bir alıcıya bu tür sorunlu aktiflerini de devretmek yoluna gidebilirler. Bu işlemde üstlenilen riski telafi etmeye yönelik olarak, alıcıya bazı cazip imkanlar (zarar paylaşımı, iade hakkı, vb) sunulması gerekebilir.

Benzer nitelikteki varlıkların paketlenmesi ve bunların bir portföy halinde satışı, varlık satış sürecini kolaylaştırabilir, genel olarak yüksek getiri sağlar ve varlıkların yönetim yükünü önemli ölçüde azaltır. Az sayıda alıcının iştirak ettiği ihalelerde, varlıkların düşük fiyata satılma riski bulunmaktadır.

Varlık yönetim şirketleri, varlık geri kazanım sürecinin daha etkin hale getirilmesi amacıyla kurulmuş, konusunda uzmanlaşmış ve sadece bu amaca yönelik olarak çalışan özel kurumlardır. Finansal krizlerin yaşandığı dönemlerde sorunlu hale gelen bankaların sorunlu varlıklarının mevduat sigortacısı bünyesinde çözümlenmesi yerine, söz konusu uzman kuruluşlar vasıtasıyla çözümlenmesinin daha verimli sonuçlar doğurduğu görülmüştür.

Dünya uygulamalarında, varlık yönetim şirketlerine getirilen yasal ayrıcalık ve yetkiler, sorunlu varlıkların hızlı ve etkin bir şekilde çözümlenmesinde önemli bir rol oynamakta olup söz konusu ülkelerdeki varlık yönetim şirketlerinin, idari yapı ve faaliyet alanları yönünden karşılaştırıldıklarında, ülkelerin yaşadıkları krizler ile birlikte ortaya çıkan ihtiyacı karşılamaya yönelik özgün yapılanmalara sahip oldukları, kamu tüzel kişiliğini haiz buldukları ve belirli bir süre faaliyette bulunmak amacıyla kuruldukları görülmektedir.

Banka varlıklarının geri kazanımının maksimum düzeyde gerçekleştirilmesi yanında, bir başka geri kazanım yolu da, banka kaynaklarını istismar eden hâkim ortaklardan olan banka alacaklarının tahsilidir. Bunun sağlamak için de, etkin hukuki yaptırım gücüne sahip olmak gerekmektedir.

9.1.9. Banka İflasında Kusurlu Olanlarla Mücadele ve Yasal Koruma

Mevduat sigortacısına veya ilgili başka bir otoriteye, banka iflaslarında kusuru bulunan yönetim kurulu, müdürler, yöneticiler, denetçiler ve müflis banka ile ilişkili taraflardan yasal tazminat talep etme yetkisinin verilmesi, mevduat sigortacısının geri kazanımları arttırmasına yardımcı olacak, görevi kötüye kullanmaya karşı güçlü yaptırımlar bulunması da ahlaki riski azaltacaktır.

Mevduat sigortacısı kurum ve çalışanları, yetkilerini kullanırken iyi niyetle aldıkları kararlar ve uygulamaları aleyhine açılan davalara karşı korunmalıdır. Bununla birlikte bireylerin, hesap verebilir kalmalarını sağlayan yönetim kurallarını izlemesi beklenmelidir. Ayrıca söz konusu koruma, yasalarda ve yönetim prosedürlerinde tanımlanmalı ve uygun koşullarda tazmin edilen kişilerin yasal maliyetlerini kapsamalıdır.

Yasal koruma kanun ve tüzüklerle ortaya konulmalı, bunun yanında amaç ve hedeflerine ulaşmak için yasal korumadan faydalanacak olanlar önceden belirlenmelidir. Yasal korumanın hükümleri, kanunda sunulan yetkilerin uygulanması sırasında uygun uzmanlığa dayanan ve kararların alındığı zamanki mevcut bilgiler gözönüne alınarak iyi niyetle yapılan ihmaller ile sınırlanmalıdır. Mevduat sigorta kurumu personeline sağlanan yasal korumada, bu kurumların yasal gelenekleri gözönünde bulundurulmalıdır. Yasal koruma, kıdem hiyerarşisinde memur ve işçilerle sınırlanmamalı, aksine tüm bireyler için genişletilmeli, aynı zamanda mevcut ve önceki çalışanları, yöneticileri, memurları ve çözümlene sürecindeki iddia edilen işlemleriyle ihmallerinden dolayı yasal tazmin prosedürlerine konu olan anlaşmalı birimleri de kapsamalıdır.

Yasal koruma, yararlananın kanuna aykırı hareket etmesi veya kötü niyetli olması durumunu kapsamamalı, bunların savunmasından kaynaklanan herhangi bir maliyet ve harcamayı karşılamamalıdır.

Yapılan anketlerde, IADI üyesi mevduat sigortacısı kurumların üçte ikisinde yasal koruma bulunduğu ve yasal korumanın bu ülkelerin % 61'inde kanunlarla düzenlendiği, yine, üye ülkelerden yüzde 82'sinde mevduat sigorta kurumlarında çalışan personelin tamamının yasal korumadan yararlandığı görülmektedir.

9.2. AVRUPA MEVDUAT SİGORTACILARI FORUMU/EFDI

Avrupa'da mevduat sigortacılığı alanında işbirliğini destekleyerek finansal sistemin istikrarına katkıda bulunmak ve müşterek menfaatler ile ilgi alanlarına yönelik bilgi paylaşımında bulunmak üzere, 2002 yılında Viyana'da gönüllü bir organizasyon olarak kurulan EFDI faaliyetlerine, ülkemiz 2005 yılında üye olduktan sonra aktif olarak katılmaya başlamıştır.

2007 yılında hukuki statüsünde değişikliğe giden EFDI bünyesinde halen 41 ülkeden 56 mevduat sigortacısı kurum yer almaktadır. Avrupa Komisyonunu mevduat sigortacılığı alanında yaptığı çalışmalarla besleyen EFDI bünyesinde faaliyet gösteren 5 çalışma grubu ile AB Direktifleri'nin uygulanmasını sağlamak üzere, direktiflerde yapılması gerekli görülen düzenleme değişiklikleri üzerinde çalışmalar yürütülmektedir.

Mevduat sigortacılığına ilişkin temel direktifler;

- Mevduat garanti sistemlerine ilişkin 94/19/EC,
- Kredi kuruluşlarının yeniden yapılandırılması ve tasfiyesine ilişkin 2001/24/EC,
- Sigorta kapsam-limit ve geri ödeme hususlarına ilişkin ve 94/19/EC direktifinde değişiklik yapan 2009/14/EC

olup Avrupa Komisyonu tarafından 2010 yılında, 94/19/EC'nin yaşanan son gelişmeler ışığında revize edilmesine yönelik bir Direktif Taslağı hazırlanmıştır.

Öngörülen değişikliklerden, “Sigorta limitinin 100 bin EUR'ya yükseltilmesi”, 31 Aralık 2010 itibarıyla tüm AB üyesi ülkelerde uygulamaya girmiş olup diğer değişikliklere ilişkin etki analizleri devam etmektedir.

TABLO 38: 94/19/EC DİREKTİFİNDE YAPILMASI ÖNGÖRÜLEN DEĞİŞİKLİKLER

TEMEL BAŞLIK	ÖNGÖRÜLEN DEĞİŞİKLİK
Kapsam ve Limit	- Tek Bir Mevduat Tanımı - Limitin 100 bin EUR'a yükseltilmesi
Sigortalı Mevduatın Ödenmesi	- Ödeme Süresinin 7 Günle Sınırlandırılması - Mevduatın Para Cinsinden Geri Ödenmesi
Mudi Bilgilendirme	- Duyuru, Reklam, Afiş, Hesap Sözleşmesi vb. Yollarla Mudinin Tam Bilgilendirilmesi
Fonlama-Prim Sistemi	- Ex-ante, Gerektiği Durumlarda Ex-post Prim Sistemine Geçilmesi - Riske Dayalı Prim Sistemine Geçilmesi
Fonlama-Fon Rasyosu	- Tek Bir Fon Rasyosu Tanımı ve Hedefi Getirilmesi - Ex-post Fonlamanın (gerekirse) %25'le sınırlı tutulması - Ortak Borçlanma Fonu Kurulması
Mevduat Sigortacısının Görev ve Yetkileri	- Mevduat Sigortası, Erken Müdahale, Çözümleme Yetkilerinin Bulunması - Ek Bir Çözümleme Fonu Oluşturulması
Sınır Ötesi Koordinasyon	- Mevduat Sahipleriyle İletişim ve Ödemenin Ev Sahibi (Host) ülke tarafından yapılması - Ödemenin Merkez (Home) Ülkeye Rücu Edilmesi

9.3. FİNANSAL İSTİKRAR KURULU/FSB

FSB'nin kuruluşu, 1999'da G-7 ülkelerinin maliye bakanları ve merkez bankaları yöneticileri tarafından gerçekleştirilen Finansal İstikrar Forumu (Financial Stability Forum/FSF)'na dayanmaktadır.

Finansal piyasalardaki düzenleyici otoriteler ile uluslararası finansal kuruluşlar arasında koordinasyonu ve bilgi paylaşımını sağlayarak finansal istikrara katkı sağlayacak etkin düzenleyici ve denetleyici politikalar geliştirilmesi ve gelişmekte olan ülkelerdeki yapısal, düzenleme ve denetim boyutundaki eksikliklerin giderilerek, bu ülkelerdeki standartların gelişmiş ülkelere yaklaştırılması konularında faaliyetlerde bulunan FSF'in, zaman içinde finansal piyasalarda meydana gelen değişiklikler ve global krizin etkisiyle kurumsal yapısında değişiklik yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Bu kapsamda, 2008 yılı Kasım ayında yapılan G-20 ülke liderleri zirvesinde alınan karar doğrultusunda görev tanımı genişletilip üye sayısı artırılan FSF, Finansal İstikrar Kurulu (Financial Stability Board/FSB)'na dönüştürülmüştür.

Halen FSB; (i) Finansal piyasalarda meydana gelen gelişmeleri takip etmek ve finansal kırılganlıkları değerlendirerek politika tedbirleri almak, (ii) Finansal istikrarın sağlanmasıyla görevli kuruluşlar (otoriteler) arasında işbirliği ve bilgi paylaşımını geliştirmek, (iii) Uluslararası standart ve politikaların oluşturulması sürecinde stratejik gözden geçirme faaliyetlerinde bulunmak ve (iv) Sistemik öneme sahip kuruluşlar (SIFI) ile ilgili çalışmalarda bulunmak konularında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Toplam 69 üyesi bulunan FSB bünyesinde; (i) G-20 üyesi ülkelerin merkez bankaları, düzenleme ve denetim otoriteleri ile ülke hazinelerinden oluşan ulusal otoriteler, (ii) IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, (iii) BCBS, IAIS, IASCO, IASB gibi çeşitli uluslararası standart belirleyici kuruluşlar, (iv) CFGS, CPSS gibi bazı komiteler ile Avrupa Komisyonu ve Avrupa Merkez bankası yer almaktadır.

Ülkemizin FSB nezdindeki çalışmaları TCMB tarafından temsil ve koordine edilmekte olup çalışmalardan sorumlu kurumlar görev alanlarına göre, TCMB, TMSF, Hazine, BDDK, SPK, MASAK ve TMSK'dır.

FSB tarafından alt çalışma komiteleri yoluyla yürütülen faaliyetler 12 ana standart altında toplanmıştır.

TABLO 39: FSB STANDARTLARI

STANDARTLAR	DENETLEYİCİ KURULUŞ
Parasal ve Finansal Politika Şeffaflığı	IMF
Mali Şeffaflık	IMF
Veri Yayımlama	IMF
Bankacılık Denetimi	IMF, DB
Sigorta Düzenlemesi	IMF, DB
Menkul Kıymet Piyasalarının Düzenlenmesi	IMF, DB
Ödeme Sistemleri	IMF
Piyasaların Düzgün İşleyişi (Kara Para Aklama ve Terorizmin Finansmanının Önlenmesi)	FATF, DB
Ödeme Güçlüğü ve Alacaklı Hakları	DB
Muhasebe ve Bağımsız Denetim	DB
Kurumsal Yönetişim	DB
Kriz Çözümleme ve Mevduat Sigortacılığı	DB

Global krizle birlikte sistemik risk, büyük ölçekli bankaların çözümlenmesi ve sınır ötesi bankaların çözümlenmesi konularında yeni kavram ve kurallar gündeme gelmiştir. Büyük ölçekli bankaların çözümlenmesine ilişkin çalışmalar, sistemik kriz yaratabilme potansiyeline sahip kuruluşlar için literatüre yeni giren sistemik önemi haiz finansal kuruluş (Systemically Important Financial Institutions, SIFI) başlığı altında, Kasım 2010'da yapılan G-20 Liderler zirvesinde kabul edilen politika çerçevesine uygun olarak FSB liderliğinde yürütülmektedir.

FSB tarafından yayımlanan SIFI'lara ilişkin çalışma raporu ile öncelikle gerek piyasaların gerekse kuruluşların sistemik önem içerip içermediklerinin belirlenmesinde geçerli olacak kriterler tespit edilmiştir. Bu kapsamda; (i) büyüklük (size)", (ii)“ikame edilemezlik (lack of substitutability) ve (iii) içsel bağlantılılık (interconnectedness) kriterlerinin temel kriterler olarak göz önünde bulundurulması gerektiği, (iv)kaldıraç (leverage) ve (v) karmaşıklık (complexity) göstergelerinin ise ilave kriterler olarak değerlendirmede dikkate alınabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, FSB tarafından global sistemik risk yaratabilecek kategoriye giren kuruluşlar için, Global SIFI (G-SIFI) ve yerel SIFI (D-SIFI) olmak üzere iki ayrı grup altında sınıflandırma yapılarak, gözetim ve denetim ile çözümlenmeye ilişkin yeni düzenlemelerin oluşturulmasına başlanmıştır.

SIFI'ların sorunlu hale gelmesi durumunda çözümlenmeyi kolaylaştırıcı yeni enstrümanlar ve tedbirler üzerindeki tartışmalar çerçevesinde, SIFI'lar için kayıp karşılama kapasitelerinin artırılmasını sağlayacak şekilde sistemik vergi veya harç (systemic levies and taxes) toplanması ile başlayan ve ilave sermaye (capital surcharges) tutulması, hibrid sermaye (contingent capital) kullanılması ile otofinsman (bail-in) uygulamalarına kadar uzanan çeşitli konularda çalışmalara devam edilmekte olup gelişmeler Fon tarafından yakından takip edilmektedir.

IV. KISIM
GENEL
DEĞERLENDİRME

TMSF
ÇÖZÜMLEME DENEYİMİ

1. ÇÖZÜMLEME UYGULAMALARININ DÜNYADAKİ YERİ

Fonun sorumluluk alanındaki süreçlerin iyileştirilmesi ve çözümlemenin etkinleştirilmesine yönelik çalışmalarda, Türk bankacılık sektöründe yaşanan krizlerden edinilen deneyimlerin yanında, diğer ülkelerdeki türdeş kurumların uygulamaları ve sonuçları da detaylı şekilde analiz edilmekte ve başarılı çözümlene örneklerinin Fonun süreçlerine ilave edilmesine çalışılmaktadır. Ayrıca, yapılan Fon uygulamalarıyla diğer ülke örnekleri çeşitli yönlerden karşılaştırılarak, çözümlene performansı takip edilmekte ve performansın artırılmasına yönelik eğitim ve proje faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Diğer ülkelerdeki mevduat sigortacısı kurumların uyguladıkları banka çözümlene yöntemlerine bakıldığında, genel olarak 4 yöntem bulunduğu görülmektedir.

TABLO 40: ÇÖZÜMLEMEDE BAŞARILI ÜLKELERDE UYGULANAN YÖNTEMLER

ÜLKE	YÖNTEM			
	Mevduat Ödemesi ve Tasfiye	Satın Alma ve Üstlenme	Köprü Banka Uygulaması	Açık Banka Yardımı
ABD	✓	✓	✓	✓
KANADA	✓	✓	✓	✓
GÜNEY KORE	✓	✓	✓	✓
JAPONYA	✓	✓	✓	✓
İNGİLTERE	✓	✓	✓	-
TÜRKİYE	✓	✓	-	-
TÜRKİYE'DE UYGULANAN BANKA ADEDİ	5	11	0	12*

* Fonun halihazırda açık banka yardımı yetkisi bulunmamakla birlikte mülga kanunlarla, 1987-2002 yılları arasında 12 bankaya, mevduat yapma ve sermaye benzeri kredi verme gibi yöntemlerle açık banka yardımı yapılmış olup bu bankalardan 6'sı Fona devrolmuştur. Bu bankalardan birine kullanılan sermaye benzeri kredi dışındaki yardımlar, zaman içinde kısım kısım geri çekilmiştir.

Kitabın, “Dünyada Çözümleme” başlıklı bölümünde de değinildiği gibi, bu yöntemler arasında en sık uygulananı "Satın Alma ve Üstlenme"dir. Fon tarafından da 25 bankanın 11'inde kullanılan bu yöntemle, bankaların alıcı tarafından istenmeyen ve çoğunluğu sorunlu durumdaki varlık ve yükümlülükleri başka Fon bankalarına devredilerek, temizlenen bilançolar ve hisseler üçüncü kişilere satılmıştır.

“Sigortalı Mevduatın Ödenmesi ve Tasfiye” yöntemi, faaliyet izni kaldırılarak Fona devredilen 5 bankada uygulanmıştır.

Dünyada başarıyla uygulanmaya devam edilen bir diğer çözümleme yöntemi olan “Köprü Banka” uygulaması, Türkiye'de uygulanan bir yöntem olmamıştır. Halihazırda yürürlükte olan 5411 Sayılı Kanun'da da Fonun köprü banka kurma yetkisi bulunmamaktadır. “Açık Banka Yardımı”na ilişkin olarak da, 5411 Sayılı Kanun'da sistemik risk durumunda açık banka yardımıyla ilişkili olabilecek bir hüküm bulunmakla birlikte, Fonun ve diğer finansal güvenlik ağı üyelerinin bu hükmü nasıl uygulayacağı konusunun netleştirilmesi gerekmektedir. Çözümlemenin etkinliğinin artırılması için söz konusu yöntemlerin uygulanmasına ilişkin yetkilerin Fona tanınması gerekmekte olup konuya ilişkin çalışmalara Fon bünyesinde devam edilmektedir.

Başlı başına bir banka çözümleme yöntemi olmamakla birlikte, çözümlemenin geri kazanım safhasında gerçekleştirilen sorunlu varlık çözümlenmeleri ile ilgili olarak da dünyada çok gelişmiş uygulamalar bulunmaktadır. Söz konusu uygulamaların karşılaştırılmasında en dikkat çekici husus, sorunlu varlık çözümlenmelerinin çoğu ülkede konusunda uzmanlaşmış ve Varlık Yönetim Şirketi (Asset Management Company) olarak tanımlanan kuruluşlar eliyle yürütülmesidir. Bu kuruluşlar, özellikle kriz dönemlerinde kamu tüzel kişiliğini haiz olarak belli bir dönem görev yapmak üzere kurulmakta ya da muhtemel varlık çözümlenmelerine hazırlıklı konumda bekletilmektedir. Fon kendisine, çözümlenmek üzere devredilen 20 bankanın tamamında, bu bankaların mali bünyelerinin rehabilitasyonu ve özel takip yetkilerinin kullanılması için, bankaların sorunlu varlıklarının önemli kısmını kendi aktifine almıştır. Söz konusu varlık devralmalarının gerçekleştirildiği dönem, Türkiye'de varlık çözümlenmesine uygun ayrı bir yapılanma bulunmadığı için zaruri olarak gerçekleşen bu durum, Fonun operasyonel yükünü inanılmaz boyutlarda artırmış, idari ve mali yapısının bir mevduat sigortacısından çok, bir varlık yönetim şirketi görünümüne bürünmesine

yol açmıştır. Bu açıdan diğer ülke uygulamalarında olduğu gibi Türkiye'de de, Fona devrolan bankaların sorunlu varlıklarının Fon bünyesine alınmaksızın uzman bir kuruluş eliyle daha etkin şekilde çözümlenmesi için, gerektiğinde aktive edilmek üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz bir varlık yönetim şirketi kurulması gerekmektedir.

Mevduat sigortacıları tarafından gerçekleştirilen çözümlenme uygulamalarındaki sürelerle bakıldığında, gelişmiş mevduat sigortacılığı sistemine sahip çoğu ülkede birbirine yakın süreler bulunduğu görülmekle birlikte, bu süreler ülkelerin özel koşullarına göre de farklılaşabilmektedir.

Fon tarafından da, çözümlenen bankalardan 11'inde kullanılan "Satın Alma ve Üstlenme" yönteminin uygulanma süresi, IADI üyesi ülkelerin yakın dönem uygulamalarında ortalama 14 ay olup Fon uygulamalarında da ortalama süre, ilk müdahale/rehabilitasyon ve satış/devir safhaları toplamında 14 ay civarındadır. Diğer taraftan, 5411 Sayılı Kanunda Fonun her türlü çözümlenme uygulamasının 9+3 aylık bir sürede tamamlanması öngörüldüğünden, Fon bünyesinde yapılan süreç iyileştirme çalışmalarının amaçlarından biri de, uygulamaların anılan kanunda belirlenen süreyi aşmayacak şekilde tasarlanmasıdır.

Sigortalı mevduatın ödenme sürelerine ilişkin ülke örnekleri incelendiğinde; IADI üyesi ülkelerin düzenlemelerinde çoğunlukla 1-3 aylık bir süre öngörüldüğü, gerçekleşmelerin de 1-3 ay arasında olduğu, Avrupa Birliği üye ülkeleri için halihazırda 20+10 gün olarak belirlenen sürenin ise, 3 ila 7 güne düşürülmesinin hedeflendiği görülmektedir. Sigortalı mevduat ödemesi gerçekleştirilen 5 Fon bankasından 4'ünde bu süre 45 gün olup diğer IADI ülkelerindeki sürelerle uyumludur.

Sigortalı mevduat ödemesi yapılan son banka olan İmar Bankası'ndaki ödeme süresi ise 194 gündür. Ancak, İmar Bankası'ndaki bilgiye erişim zorlukları nedeniyle tüm bankanın mudi veri tabanı sıfırdan oluşturulmak zorunda kaldığından, söz konusu süre normal koşullara örnek teşkil etmemektedir.

Bununla birlikte, ödeme sürelerinin mudinin menfaatine olacak şekilde mümkün olduğunca kısaltılması, diğer ülke mevduat sigortacılarının olduğu gibi, Fonun da öncelikli hedeflerindedir.

Çözümleme uygulamalarının kamuya maliyetiyle ilgili olarak tüm mevduat sigortacılarının ortak hedefi, finansal istikrarın sürdürülmesi prensibi önde tutularak, çözümlemelerin kamuya maliyetinin minimumda gerçekleşmesidir. Bunun için, mevduat sigortacılığı sistemi gelişmiş ülkeler, sistemik kriz tehlikesi bulunmayan hallerde, minimum maliyetli çözümleme yönteminin tespitinde asgari maliyet testi modeli kullanmaktadır. Sistemik risk durumunda amaç tüm sistemin çökmesini önlemek olduğundan, ilk müdahalede maliyet yönetimi yapılamamakta ve oluşan maliyet, idari ve hukuki geri kazanım araçlarının etkin kullanımıyla azaltılmaya çalışılmaktadır.

Çözümleme maliyetinin yasal üst sınırına ilişkin düzenlemeler de ülkeden ülkeye farklılık göstermekte olup Fon bankaları için kanunda öngörülen yasal üst sınır, ilgili bankadaki toplam sigortalı mevduat tutarıdır. Ayrıca anılan kanunda Fona, bankayı çözümlerken mali sistemin güven ve istikrarını koruma yanında maliyet etkinliğini sağlama görevi de verildiğinden, Fon tarafından asgari maliyet testi uygulamasına geçmeye yönelik çalışmalara hız verilmiştir.

Çözümleme uygulamalarının ülke ekonomilerine etkisine bakıldığında; IADI üyesi olan 19 ülkede, çözümleme maliyetinin GSMH'ye oranı ortalamasının yüzde 5,5 olduğu, en düşük oranın yüzde 0,002 ile Macaristan'da, en yüksek oranın ise yüzde 35,8 ile Jamaika'da gerçekleştiği görülmektedir. Türkiye'de, Fon tarafından çözümlemelerin finansmanı için 2000-2004 yıllarında Hazine'den yapılan borçlanmaların GSMH içindeki payı da 5 yıllık ortalama yüzde 5,6 ile IADI ortalamasına yakındır.

2. KRİZLERDEN ALINAN DERSLER VE YENİ FİNANSAL MİMARİ

2.1. FİNANSAL GÜVENLİK AĞINDAKİ KURUMLARA İLİŞKİN DERSLER VE GELİŞME KAYDEDİLEN ALANLAR

Bir ülkede finansal sistemin yapısı, hane halkının, özel sektörün ve kamu sektörünün ekonomik döngülerdeki davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Finansal sistem içerisinde en önemli role sahip olan bankalar, topladığı fonları ekonomiye aktaran kurumlardır. Bankalar, fon kullananlar ve fon arz edenler arasında bir köprü niteliğinde olduğundan, bankacılık sektörünün maruz kaldığı krizlerin ve sistemden banka çıkarılmasının tüm ekonomik dengeler üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Yeterli güçte ve derinlikte olmayan mali piyasalarda bir ya da birkaç bankanın ödeme gücüne düşmesi veya iflas etmesi, tüm bankacılık sektörüne yayılabilmekte ve ödemeler sisteminin etkilenmesine, hatta tamamen durmasına neden olabilmektedir.

Ödemeler sisteminin çökmesi ve hane halkıyla diğer kreditorlerin bankalara olan güveninin kaybolması, sermaye çıkışlarına ve tasarrufların yastık altına kaymasına neden olmakta, bu da reel sektörün kaynak bulamamasına ve ekonomik krizin sistemik kriz haline gelerek derinleşmesine neden olmaktadır.

Finansal sistemdeki çarkların dengeli bir şekilde dönmesi ve finansal istikrarın sürdürülmesi için sistemi doğrudan etkileyen, politik ve hukuki yapı, medya gibi faktörlerin sıhhati kadar, sistemin tüm üyelerinin etik değerlere ve piyasa disiplinine bağlılığı da önemlidir. Bu da sistemin bütününde, şeffaf, adil ve sistemdeki kayıp ve kaçakları en aza indiren mekanizmaların kamu otoritesi tarafından hayata geçirilmesiyle mümkündür.

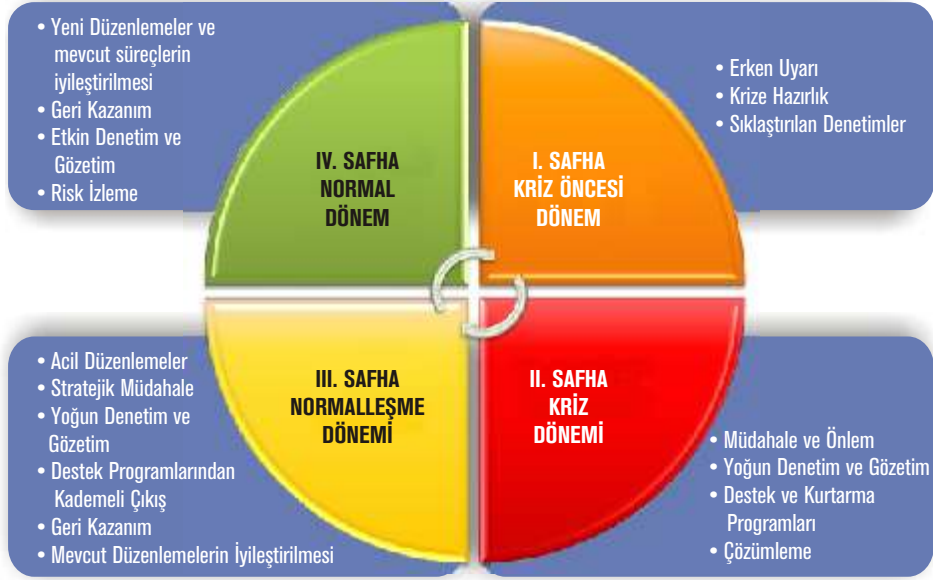
Fon tarafından gerçekleştirilen uygulamalara ilişkin değerlendirme yapılabilmesi için, öncelikle kamu otoritesinin finansal kriz yönetim sürecine yaklaşımının ve mevduat sigortacılığı ile banka çözümlene fonksiyonlarının finansal sistemdeki yerinin belirlenmesi gerekir.

Sistemi oluşturan mekanizmalar arasındaki dengenin sağlanması ve sürdürülmesi için gereken piyasa disiplininin oluşturulması ve sistemdeki kayıp ve kaçakların önlenmesi görevi kamu otoritesindedir.

Kamunun çok önemli bir diğer misyonu da, finansal sistemin diğer oyuncuları karşısında kendi menfaatini korumak için yeterli bilgi ve donanıma sahip bulunmayan ve dengelerin bozulmasından en fazla zarar görecektir olan mudinin ve küçük yatırımcının korunmasıdır. Kamu, şeffaf ve adil düzenlemelerin yanı sıra yetki alanında bulunan kuruluşlara ilişkin örnek uygulamalarıyla da, etik değerlerin öne çıkarılması suretiyle toplumun tüm kesimlerine örnek olmak zorundadır.

Finansal dengenin zayıf tarafın aleyhine bozulduğu kriz durumlarında, ilgili kamu otoritesinin yaklaşımı ülkeden ülkeye farklılıklar göstermekle birlikte, kullanılan yöntemler aynı amaca hizmet etmekte olup kriz yönetimi benzer aşamalar izlemektedir.

ŞEKİL 30: KAMU OTORİTESİNİN FİNANSAL KRİZ YAKLAŞIMI

Kamunun finansal kriz yönetiminde en kritik hususlar, zamanlama ve müdahalenin dozu ile taraflarla iletişim yönetimidir. Krizin tüm aşamalarında, aksiyonda bulunmadan önce, belirtilen üç hususun öncelikle gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Kriz öncesi dönemde; yaklaşmakta olan kriz için finansal güvenlik ağına mensup kurumların erken uyarı sistemlerinden alacağı sinyallerin ortak platformlarda paylaşılarak değerlendirilmesi, bağlantılı kamu kuruluşlarının uyarılması, düzenleyici ve denetleyici kurumların yetki alanında bulunan kuruluşlarda, özellikle finansal sistemin kalbi olan bankalarda denetimlerini sıklaştırması ve her güvenlik ağı üyesinin krize yönelik hazırlıklarını tamamlaması gerekmektedir. Bu aşamada, gerektiğinde kullanılmak üzere, bazı kurumların yetkileri de hükümetler tarafından devralınarak tek elde toplanabilir.

Krize ilişkin erken uyarı sinyallerinin alınmadığı veya algılanmadığı durumlarda hazırlıksız yakalanmamak içinse, söz konusu kurumlar normal dönemde, krize ilişkin görev paylaşımı ve yapılması gerekenler konusunda mutabakat sağlamış ve kendi alanlarında gerekli hazırlıkları başlatmış olmalıdır.

Krizin ilk sinyallerinin alınmaya başlamasından itibaren, kamu erkini elinde bulunduran hükümetler tarafından finansal sisteme etkin şekilde müdahale edilmelidir. Söz konusu müdahalede, stratejik noktalardaki yönetim boşluklarının giderilmesi, kısıtlayıcı ve yasaklayıcı düzenlemeler getirilmesi, kamuoyu ve ilgili özel sektör kuruluşlarına güven telkin edici ve bilgilendirici açıklamalarda bulunulması gibi acil önlemler alınmakta, mali destek ve kurtarma programları devreye sokulmakta; krizin derinleşmesi veya yaygınlaşması tehlikesi baş gösterdiğinde ise mevduat sigortacısı, sorunlu bankaları çözümlenmek için görevlendirilmektedir. Kriz sinyallerinde ilk düzelmelerin görülmeye başladığı noktaya kadar söz konusu faaliyetler sürdürülür. Bu dönemde bir taraftan, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar da yoğun denetim ve gözetim faaliyetlerinde bulunurlar.

Makro ekonomik göstergelerin düzelmeye, finansal işlemlerin hareketlenmeye başlamasıyla girilen normalleşme sürecinde; müdahale stratejik noktalarda sürdürülürken, mali destek programlarından çıkışın zamanlaması değerlendirilir ve ortam uygunsuzsa kontrollü geri çekilme sürecine girilir. Bir taraftan da krize ilişkin hasar tespiti yapılarak, oluşan maliyetin geri kazanımı süreçleri başlatılır ve krizin tekrarlamamasına yönelik acil düzenlemeler hayata geçirilir. Yoğun denetim ve gözetim faaliyetlerine ise devam edilir.

Kriz sonrası dönemde yapılacaklar, en az kriz döneminde yapılacaklar kadar önemlidir. Çünkü bu dönemde asıl olarak, krizden alınan derslerle, iyileştirilmesi gereken ve eksik süreçler tespit edilerek, sistemin güçlendirilmesi ve sağlıklı bir şekilde işlemesi için gerekli düzenlemeler hayata geçirilir ve uygulamaların düzenlemelere uygunluğu sıkı şekilde izlenir ve denetlenir. Bundan sonraki olası bir krize, özellikle bankaların daha güçlü bir yapıyla girmesi, normal dönemde yapılacak düzenlemelere sıkı sıkıya bağlıdır. Normal dönemde ayrıca, krizde oluşan maliyetin geri kazanımı ve etkin denetim ve gözetim faaliyetleri de sürdürülür.

Finansal sistemin yaşanacak krizlerden aynı şekilde etkilenmemesi ve kayıpların en az seviyede gerçekleşmesi için etkin bir mevduat sigorta sistemi ve banka çözümlenme çerçevesinin oluşturulması önemli olmakla birlikte asıl gereken, ülke olarak kurtarma ve tazmin mekanizmalarının devreye girmesine ihtiyaç bırakmayacak derecede güçlü bir finansal sisteme sahip olabilmektir.

Nitekim, Türk bankacılık sisteminde geçmişte yaşanan zorlu deneyimlerden alınan derslerle, aynı olumsuzlukların tekrarlanmaması için gerekli tedbirler alınmış, hükümetler ve finansal güvenlik ağının üyeleri tarafından kriz döneminde yaşananların bilançosu çıkarılmış, süreçlerin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar, kapsamlı düzenlemeler yapılmış ve bütün bu çalışmaların etkisiyle, tüm dünyayı etkisi altına alan son finansal krize Türk bankalarının sağlam bir idari ve mali alt yapıyla girmesi sağlanmıştır. Ayrıca bu deneyimler sonucu, bir bankanın sorunlu hale gelmesi, bu bankanın sisteme geri kazandırılması veya kontrollü bir şekilde sistem dışına çıkarılması için gerekli işlemlerin yapılması ile oluşan zararların telafi edilmesi sürecinin, düzenleyici ve denetleyici kurumla mevduat sigortacısının aynı ekipte bulunduğu bir bayrak yarışı olarak düşünülmesi gerektiği daha iyi anlaşılmış ve yeni finansal mimari, bu yaklaşımla şekillendirilmeye çalışılmıştır.

Bilindiği gibi, Fona devrolan 25 bankada en çok karşılaşılan Fona devir sebebi, hâkim ortakların doğrudan veya dolaylı olarak banka kaynaklarını kendi lehlerine kullanmalarıdır. Edinilen bu tecrübe, bankaların mali yapısının güçlendirilmesinin yanında, bankacılık faaliyetlerinin etkin denetiminin, banka içinde risk yönetim sistemlerinin kurulmasının ve bilgi sistemlerinin denetiminin önemini de ortaya çıkarmıştır.

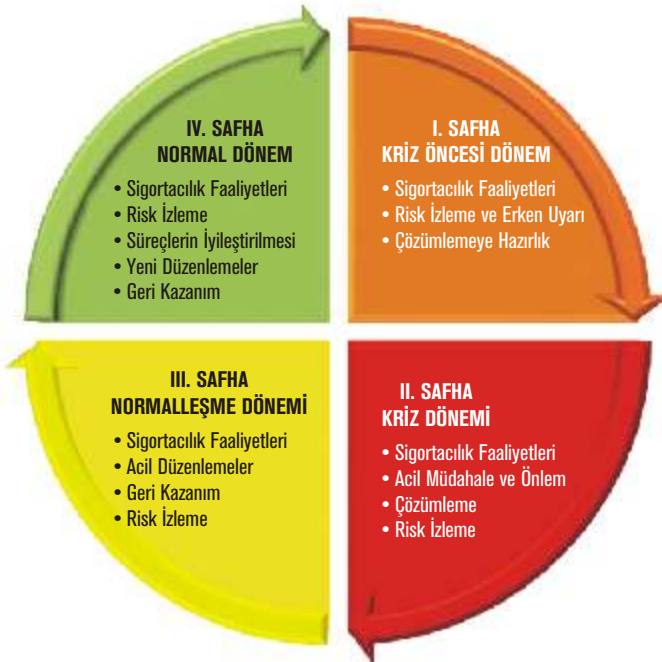
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından bu sorunların önüne geçilmesi için yapılan düzenlemelerle; banka sahipliğinin asgari şartları gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş, finansal holding şirketleri ve kuruluş birlikleri de kanun kapsamına dahil edilmiş, sermaye yapılarının güçlendirilmesi için sınırlamalar ve müeyyideler artırılmış, gözetim ve denetim çerçevesinin güçlendirilmesi için raporlama standartları iyileştirilmiş ve bankacılık sektöründe etkinlik ve rekabet gücünü arttırıcı önlemler alınmıştır. Ayrıca, bankaların bilgi sistemleri denetimi alanında mevzuat alt yapısı oluşturulmuş, öncelikle bağımsız IT denetim şirketleri aracılığıyla denetimlere başlanmış, bilgi sistemleri altyapısı ve yönetimine ilişkin ilkeler yayımlanmıştır. Buna ilaveten, bankaların bağımsız denetimlerini yürüten şirketlere ilişkin sıkı düzenlemeler de getirilerek, bu alandaki aksaklık ve boşluklar telafi edilmeye çalışılmıştır.

2.2. MEVDUAT SİGORTACILIĞINA İLİŞKİN DERSLER VE GELİŞME KAYDEDİLEN ALANLAR

Bir ülkede mevduat sigortacısının normal dönemlerde finansal sistemdeki görevi, finansal güvenlik ağının bir parçası olarak, sigorta şemsiyesi altındaki mudilerin haklarını korumak, olası bir krizde zararlarını tazmin etmekte üzere bankalardan sigortalı mevduat primi toplamak ve banka çözümlerine hazırlıklı olmaktır. Kriz dönemlerinde ise bu görev, sistemden çıkarılan bankalardaki mudilerin zararlarının tazmin edilmesine veya yaşatılmak istenen bankaların etkin şekilde çözümlenmesi yoluyla finansal istikrarın sürdürülmesine katkı sağlanmasına dönüşmektedir.

Fonun görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinde, finansal güvenlik ağı üyeleri arasındaki işbirliği ve bilgi paylaşımının önemi büyüktür. Finansal güvenlik ağından aldığı bilgi ve destekle Fon, mevduat sigortacılığı faaliyetlerini etkin şekilde sürdürmekte, süreçlerini iyileştirmekte ve krizde bankalara etkin şekilde müdahale edebilecek çözümlere hazırlıklarını gerçekleştirebilmektedir.

ŞEKİL 31: KRİZDE MEVDUAT SİGORTACISININ ROLÜ

Kriz öncesi dönemde mevduat sigortacısı, finansal güvenlik ağı üyelerinden aldığı erken uyarı sinyalleriyle muhtemel çözümlere hazırlıklı olmak için gerekli çalışmaları tamamlamalıdır. Kriz için ön hazırlık yapılamayan durumlarda ya da sistemik kriz dönemlerinde ise, ilgili kamu otoritesinin talimatları ve finansal güvenlik ağındaki tüm kurumların ortak yol haritası çerçevesinde hareket edilmelidir.

Kriz döneminde ilgili otorite tarafından banka çözümlene görevinin kendisine verilmesiyle harekete geçen mevduat sigortacısının görev alanında bulunan bankalardaki sorumluluğu, bankalarda kontrol ve stabilizasyonu sağlamak, kayıpların en aza indirilmesine yönelik her türlü tedbiri almak ve banka için en uygun çözümlene yöntemini seçerek uygulamaya geçmektir. Bu safhada gereken acil düzenlemelerin hayata geçirilmesi için de, çözümleneye görevli mevduat sigortacısı gerekli çalışmaları zaman yitirmeden tamamlamalıdır.

Normalleşme döneminde, çözümleneci tarafından krize ilişkin ilk hasar tespitleri yapılarak, bir taraftan uygulanmakta olan çözümlene faaliyetlerinin takip ve denetimi yapılmalı, diğer taraftan da muhtemel geri kazanım yöntemlerinin uygulanmasına ilişkin altyapı ve fizibilite çalışmaları başlatılmalı, teknik, lojistik ve insan kaynağı ihtiyaçları tespit edilmelidir. Sürecin iyileştirilmesine yönelik düzenleme değişiklikleri için gerekli çalışmaların tamamlanması da yine bu dönem yapılması gerekli faaliyetlerdendir.

Normal dönemde, çözümleneden sorumlu mevduat sigortacısı için artık kriz deneyimi kazanılmış ve alınan derslerin ışığında bir iyileşme ve toparlanma sürecine girilmiştir. Bu dönemde mevduat sigortacılığı faaliyetlerinin yanı sıra, finansal güvenlik ağından alınan bilgilerle, erken uyarı sistemleri kurulması veya mevcut olanların geliştirilmesi, aynı şekilde eksik süreçlerin tamamlanması ve entegrasyonuna yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesi ile etkin geri kazanım süreçlerinin yürütülmesi faaliyetleri önem kazanmaktadır.

2.2.1. Kurumsal Yönetişim ve Sigorta Politikalarının Geliştirilmesi

Mevduat sigorta sistemlerinin asli amaçları, finansal istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmak ve mudileri korumaktır. Bir mevduat sigorta sistemi benimsenirken veya yeniden düzenlenirken ilk adım, ulaşılması beklenen uygun kamu politikası amaçlarının belirlenmesidir. Söz konusu amaçlar, mevduat sigortası sisteminin tasarımında resmi olarak belirtilmiş ve sistem ile iyi bir şekilde birleştirilmiş olmalıdır. Mevduat sigortacısı için seçilen sorumluluklar da kanunla

açık ve resmi olarak ortaya konmuş olmalı ve belirlenen amaçlarla, verilen yetki ve sorumluluklar uyumlu olmalıdır.

Ayrıca mevduat sigortacısı operasyonel anlamda bağımsız, şeffaf, hesap verebilir ve usulsüz politik ve sektörel baskıdan yalıtılmış konumda olmalıdır. Mevduat sigorta sistemleri gelişmiş ülkelerde Fon muadili kurumlar, düzenleyici ve denetleyici kurum ile merkez bankasından ayrı olarak yapılandırılmış bağımsız bir yapıya sahiptir.

Ülkemizde, kamu politikası amaçları ve kurumsal yönetimle ilgili gelişmelere bakıldığında, konuya gereken önemin verilerek, yaşanan krizlerle ortaya çıkan ihtiyaçlara paralel düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Mevduat sigortası sistemine 1983 yılında geçen Türkiye'de, 1993 ve 1994 yıllarında, mali durumu bozulan bankaların yönetim ve denetimine ilişkin olarak 3182 Sayılı Kanundaki hükümlerin netleştirilmesine yönelik KHK'ların iptal edilmesiyle, Ekim 1997'den itibaren bu konuda belirsizlik oluşmuş, bu durum Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun siyasi otoriteden bağımsız özerk bir kurum haline geldiği Haziran 1999'a kadar devam etmiştir.

Kurulduğu 1983 yılından itibaren TCMB bünyesinde yer alan Fonun idare ve temsili görevi de aynı tarihte BDDK'ya verilmiş ve nihayet Aralık 2003'te yürürlüğe giren 5020 Sayılı Kanunla Fon özerk bir kurum statüsüne kavuşmuştur.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile mevduat sigortacılarının bağımsız yapılanması, hızlı ve objektif karar verme ve uzmanlaşma yoluyla süreçlerin etkinleştirilmesi için ön şart olup yapılan düzenlemelerle bu konuda uluslararası standartlara göre oldukça yeterli seviyeye gelinmiştir.

Bu bölümde yer verilen alanlardaki bir başka eksiklik, 3182 Sayılı ve 4389 Sayılı Kanunlardaki düzenlemelerin mevduat sigortacılığı ve banka çözümlemesi açısından katılım bankalarını kapsamamasıydı. 5411 Sayılı Kanunla, katılım fonlarının sigortalanması ve katılım bankalarının çözülmesi görevi de Fona verilmiş olup kamu politikası amaçlarına mudinin korunması yönüyle daha uyumlu hale gelinmiştir.

Öte yandan, Türk bankacılık sistemindeki mevduat ve mudi dağılımı incelendiğinde; 31 Aralık 2010 itibarıyla mudilerin yüzde 98,7'si mevduat ve katılım fonlarının yüzde 17,7'sine sahipken, geri kalan yüzde 1,3'lük dilimde kalan mudilerin toplam mevduat ve katılım fonlarının yüzde 82,3'üne sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle, finansal sisteme duyulan güven ve istikrarın

korunması ve mevduat sigortacısının misyonuyla uyumlu olarak, halen sigorta kapsamında yer almayan tüzel kişi mevduatların da sigorta kapsamına dahil edilmesinin gerekli olduğu düşünölmektedir.

Ayrıca anılan kanunlarla, Fonun faaliyetlerini etkin şekilde yürütebilmesi için ihtiyaç duyulan idari yapılanma ile mali, teknik ve insan kaynağı ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hükümler de getirilmiş olup bu çerçevede, Fon tarafından içeride de birçok kurumsallaşma faaliyeti yürütölmüş, kalifiye iş gücü, teknik ve lojistik anlamda yeterli alt yapı, organizasyon süreçleri ve etkin iş takibi alanlarında önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Bu hükümlerin en önemlilerinden biri Fon çalışanlarına sağlanan yasal koruma şemsiyesinin genişletilmesidir. Mevduat sigorta kurumu, kurum çalışanları ve finansal güvenlik ağının diğer üyeleri, verdikleri kararlara ve yetkilerini kullanırken yaptıkları iyi niyetli hareketlere karşı açılacak hukuki davalara karşı korunmalıdır. Diğer bir deyişle, kanundan doğan yetkilerin etkin şekilde kullanımı için, mevduat sigortacıları ve mali sistemin diğer güvenlik ağı üyelerine, batık bankaların belirlenmesi, bu bankalara müdahale edilmesi ve çözümlenmesi aşamalarında doğabilecek hukuki ve cezai yükümlölükler nedeniyle yasal koruma sağlanmalıdır. Fon çalışanlarına yönelik yasal koruma, ilk olarak 4389 Sayılı Kanunla getirilmiş olmakla birlikte, 5411 Sayılı Kanunla bu korumanın kapsamı genişletilmiş, şartları netleştirilmiş ve koruma güçlendirilmiştir.

2.2.2. Stratejik Yönetim, İşbirliği ve Bilgi Paylaşımının Artırılması

Mevduat sigortacısı, gerek normal sigortacılık faaliyetlerinin yürütölmesinde, gerekse sorunlu bankaların çözümlenmesinde, finansal istikrarın sürdürölmesi ve maliyet etkinliğinin sağlanması için finansal ve kurumsal risklerini stratejik şekilde yönetmek zorundadır. Stratejik risk yönetimi, maliyetlerin ve belirsizliklerin minimize edilmesini, süreçlerin şeffaf ve adil biçimde yönetilerek çatışmaların en aza indirgenmesini, sürelerin akılcı şekilde kullanılmasını ve böylelikle kanuni kısıtlar içinde verimin maksimize edilmesini sağlar. Bu nedenle mevduat sigortacısı görevini yerine getirebilmek için gerekli tüm yetkilere sahip olmalı, ihtiyaç anında gerekli bilgileri istediği formatta edinebilmelidir.

Türkiye'de 1994-2003 döneminde yaşanan krizlerin ardarda ve sistemik boyutta olması ve o dönemde özerk bir kurum statüsünde olmaması nedenleriyle Fonun, banka çözümlenmeleri ve iflaslarından doğan kamu maliyetini yönetebilmek için herhangi bir ön hazırlık ya da stratejik planlama yapma imkanı olmamıştır.

Krizlerde yaşananlardan alınan en büyük derslerden biri, daha önce de değinildiği gibi, finansal krize ilişkin sinyallerin zamanında ve doğru olarak okunması ve gerekli hazırlıkların finansal güvenlik ağına mensup kurumlarla güçlü bir işbirliği ve mutabakat içinde önceden gerçekleştirilmesidir.

Yaşanan krizlerle, stratejik yönetim, işbirliği ve krize önceden hazırlıklı olmak için erken uyarı kavramlarının öne çıkmasıyla, bu alanlardaki etkinliğin artırılması için birçok alanda önemli mesafeler katedilmiş olup ihtiyaç duyulan yetki ve düzenlemeler 5411 Sayılı Kanunda yer almıştır.

Yapılan düzenlemelerle;

- Finansal güvenlik ağı ilişkilerinin güçlendirilmesi için yeni araçlar getirilmiş,
- Erken uyarı ve müdahale kapsamında, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun denetimleri sonucunda önlem alınmasını gerektiren haller belirginleştirilmiş, önlemler çeşitlendirilmiş ve kanunun tasarımı, sorun yaşayan bankaya daha erken müdahale edilmesine imkan verecek hale getirilmiş,
- Sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunun, kapsamı, tutarı, sigorta priminin tarifesi, tahsil zamanı, şekli ve diğer hususları belirleme yetkisi Fona verilmiş, ayrıca prim tarifesinin risk esaslı olacağı hükme bağlanmıştır.

Türkiye'de finansal güvenlik ağında dört ayrı kurum yer almaktadır. Bunlar Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, TCMB, Hazine ve TMSF olup hep birlikte finansal istikrarın sağlanması ve sürdürülmesinden sorumludurlar.

Finansal istikrarın oluşmasında;

- BDDK, güçlü ve sağlıklı bankacılık sistemi için düzenleme ve denetim yapmakta, erken tespit ve zamanında müdahale fonksiyonunu yerine getirmektedir.
- TMSF, tasarruf sahiplerinin güveninin temin edilmesi ve haklarının korunmasından sorumludur. Ayrıca TMSF, sorunlu bankaların çözümlenmesi görevini de yürütmekte olup TMSF'nin fonksiyonları da, mevduat sigortacısı olarak sistemde güvenilirliğin sağlanması açısından son derece önemlidir.

- Diğer fonksiyonlarının yanında, bankalarca ihtiyaç duyulduğunda son borçlanma merci olarak TCMB'nin, gerektiğinde kamu kaynaklarının kullanılmasına yönelik olarak da Hazinesin finansal güvenlik ağında kritik görevleri bulunmaktadır.

ŞEKİL 32: FİNANSAL GÜVENLİK AĞI

İşbirliği ve bilgi paylaşımının artırılarak, finansal güvenlik ağıının güçlendirilmesi için 5411 Sayılı Kanunla getirilen araçlar Finansal Sektör Komisyonu ve Eşgüdüm Komitesidir.

Finansal Sektör Komisyonu üyeleri, finansal piyasalardaki güven ve istikrar ile gelişmeyi temin etmek üzere ortak politika önerilerinde bulunmak ve finans sektörünün geleceğini ilgilendiren konulara ilişkin işbirliği ve mutabakat sağlamak amacıyla, gerekli görülen haller dışında yıldı en az iki kez bir araya gelmektedir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile TMSF arasında kurulan Eşgüdüm Komitesinde ise, bankacılık sisteminin genel durumu, bankaların denetimi sonucu acil düzeltici önlemler kapsamında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından bankalarda aldırılan önlemler görüşülmekte, risk esaslı sigorta primlerinin hesaplanması için gerekli olan bilgiler ile toplam ve sigorta kapsamındaki mevduatla ilgili bilgiler paylaşmakta olup acil durumlar haricinde üç ayda bir toplanılmaktadır.

Sistemik risklere ilişkin olarak ise, finansal güvenlik ağı kurumları tarafından finansal sistemin bütününe etki edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişme ortaya çıktığında ve bu durum ilgili kurumlarca müştereken tespit edildiğinde, Bakanlar Kurulu birtakım olağanüstü tedbirleri belirlemeye yetkilidir. İlgili bütün kurum ve kuruluşlar da belirlenen bu olağanüstü tedbirleri derhal uygulamakla yetkili ve sorumludur.

Ayrıca, kurumlararası işbirliğine ilişkin olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, TMSF, Hazine, TCMB ve DPT arasında para, kredi ve bankacılık politikalarının yürütülmesiyle ilgili konularda gerekli tedbirlerin uygulanması hususunda karşılıklı görüş ve bilgi alışverişinde de bulunmaktadır.

Eşgüdüm Komitesi kapsamında imzalanan protokollerle de, Fon tarafından web tabanı programlar üzerinden Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bankalar gözetim sisteminden periyodik olarak aldığı raporlara ulaşılmakta, raporlarda yer alan bilgiler yardımıyla üçer aylık banka analiz raporu, sektör raporları hazırlanmakta, bankalar ve sektör için mevduat sigortacılığına yönelik stres testleri de yapılmaktadır. Söz konusu raporlar, mevduat sigorta tarifesinin işletilmesi, Fon rezervinin etkin yönetimi ve çözümleme senaryoları hazırlamakta kullanılmaktadır.

2.2.3. Mali Yapının Güçlendirilmesi

Mevduat sigortacısının görevini etkin şekilde yerine getirebilmesi için gereken en önemli unsurlardan biri de şüphesiz, yeterli bir mali rezerve ve rezervin yeterli gelmediği durumlarda hızlı kaynak temini imkanlarına sahip bulunmasıdır. Bu nedenle mevduat sigorta sistemine fon sağlanmasına ilişkin düzenlemeler kanunda net bir şekilde tanımlanmış olmalı, mevduat sigortacısının gelişmiş bir prim toplama ve rezerv yönetimi sistemine sahip olması için gerekli düzenlemeler ve kurum içi süreçler düzenli olarak gözden geçirilmeli ve iyileştirilmelidir.

Bu açıdan geçmiş çözümlene uygulamalarına bakıldığında, Fonun kendi kaynaklarının sistemik bir krizi çözümlenmede yetersiz kaldığı, ancak hızlı ve yeterli kaynak temini konusunda problem yaşamadığı görülmektedir. Bununla birlikte, kriz zamanında finansal istikrarın sağlanması amacıyla Hazine aracılığıyla bankacılık sektörüne aktarılan kaynaklar kamuya ait olduğundan, oluşan yüksek maliyet ülke ekonomisine ağır bir yük getirmiştir. Bu nedenle, ekonominin ve finansal istikrarın sağlıklı işlediği dönemlerde, Fonun risk esaslı ve önden fonlamalı (ex-ante) bir prim sistemine sahip olarak; sistemik krizler dışındaki münferid banka iflaslarını, sisteme sorun yaratmayacak ve Hazineye yük getirmeyecek şekilde kendi kaynaklarından karşılayabilecek düzeyde bir rezervi bulunması Kurumumuzun temel hedeflerindedir. Bu hedefte temel yaklaşım, rezervin banka kurtarmalarına değil, kurallı ve düzenli banka iflaslarına hizmet edecek şekilde oluşturulmasıdır.

Bu amaçla Fon, 5411 Sayılı Kanunda getirilen yeni hükümlerle, risk esaslı sigorta prim sistemine geçmiş ve prim tarifesine ilişkin hususlarda düzenleme yapma yetkisini haiz olmuştur. Böylece Fon da, halihazırda çağdaş standartlarda görev yapan bir mevduat sigortacısının sahip olduğu fonlama yetkilerinin tamamına sahip bulunmaktadır.

Mevduat sigortacılığında, risk esaslı sigorta prim sistemine geçilmesi ile birlikte kredi kuruluşlarının, sistem içerisinde yarattığı riske göre sigorta primi ödeyerek daha düşük seviyelerde risk alması ve ihtiyatlı düzenlemelere uyumu teşvik edilmiştir. Böylece, finansal sisteme geçişte karşılaşılmış olan ahlaki riskin azaltılması da sağlanmaya çalışılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Türkiye'deki mevduat sigorta sisteminin bir diğer özelliği, ex-ante (önden fonlamalı) olmasıdır. Bu sistemde, sigorta primleri bankalardan üçer aylık dönemlerde peşin tahsil edilerek Fon rezervine eklendiğinden, herhangi bir sigortalı mevduat ödemesi durumunda oluşacak kayıp Fon rezervinden karşılanacak ve oluşan maliyet, sistemdeki diğer bankalar tarafından risk esasına göre önceden paylaşılmış olacaktır. Piyasa disiplininin sağlanması açısından etkin yöntemlerden biri olan ex-ante fonlama, gelişmiş mevduat sistemleri olan ülkelerde kullanılmaktadır.

Ayrıca, Türkiye'de mevduat sigorta sisteminin kuruluşundan beri sistemdeki bankaların mevduat sigorta sistemine üyeliklerinin zorunlu olması ve Temmuz 2004'de tam garantiden sınırlı kapsamlı mevduat garantisine geçilmiş olması da,

ilgili düzenlemelerle bütünlük sağlanmış ve sistemin güçlü yönlerinden olmuştur.

Yukarıda bahsedilen iyileştirme ve yeniden yapılandırma faaliyetleri yanında, Fonun Hazineye olan ve 31 Aralık 2007 tarihine kadar Fona verilen özel tertip DİBS'lerin anapara, faiz, masraf ve gecikme zammından kaynaklanan toplam 78,4 milyar USD'lik borcunun 2008 yılında terkin edilmesi de, Fonun bugün sahip olduğu güçlü mali yapısının oluşumunda etkili olmuştur.

Yapılan tüm bu çalışmalarla, sektördeki münferit banka iflaslarını sisteme zarar vermeden kendi kaynaklarından tazmin edebilecek mali güce ulaşmasının yanında Fon, 31 Aralık 2010 itibarıyla sahip olduğu 5,4 milyar USD'lik rezervin %41'lik kısmını yine bankacılık sektöründe değerlendirerek sektöre önemli ölçüde mali destek sağlamaktadır.

2.2.4. Çözümleme ve Geri Kazanım Süreçlerinin Etkinleştirilmesi

Mevcut deneyimler göz önünde bulundurulduğunda; Fona devirden önce bankaların durumu hakkında bilgi sahibi olunmaması, dönemin koşulları gereği, bankaların mali, hukuki ve idari durumlarına özgü çözümleme yöntemlerinin uygulanamaması ile tüm bankaların yükümlülüklerinin üstlenilerek ve hisselerinin devralınarak çözümlenmesi nedeniyle çözümlemelerin Fona maliyeti beklenenden daha yüksek olmuştur. Bu nedenle banka çözümleme sürecine ilişkin olarak, bir taraftan mali sistemin güven ve istikrarını korumak, diğer taraftan kanunda öngörülen süre ve maliyet etkinliğini sağlamak amacıyla, erken uyarı sisteminden aldığı bilgileri kullanan proaktif bir model geliştirilmesi ve söz konusu modele yönelik kurum içi süreç ve kuralların oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmış olup bu çerçevede Fon nezdinde başlatılan çalışmalar devam etmektedir.

Ayrıca, Fon tarafından bir bankanın yönetiminin devralınması aşamasında karşılaşılan sıkıntıların bertaraf edilmesi, doğru bilgiye zamanında ulaşılması, kaçak ve kayıpların en aza indirgenmesi ve kaynakların etkin yönetimi amacıyla Fon tarafından, banka devir anında uygulamaya konulmak üzere bir "Acil Eylem Planı" hazırlanmıştır.

Diğer taraftan, sorunlu banka çözümleme süreçlerinin etkinleştirilmesi ve maliyet etkinliğinin sağlanmasını teminen yeni çözümleme tekniklerinin geliştirilmesi amacıyla, diğer ülkelerdeki başarılı çözümleme uygulamaları incelenmiştir.

Bu kapsamda söz konusu başarılı uygulamalar göz önüne alınarak, köprü banka ve banka hisseleri devralınmaksızın tüm varlık ve yükümlülüklerinin başka bir bankaya devredilmesi konularında kanun değişikliği çalışmaları başlatılmıştır.

Banka kurtarma operasyonlarında bir diğer önemli yöntem olan ve diğer gelişmiş ülkelerde, batması halinde sistemik krize yol açabilecek büyüklükteki bankaların rehabilitasyonunda yaygın olarak uygulanan "Açık Banka Yardımı", 5411 Sayılı Kanunda net olarak tanımlanmamıştır. Bu nedenle, açık banka yardımının uygulanmasına ilişkin detayların ve bu süreçte rol alacak kurumların görev ve yetkilerinin açıkça belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Banka çözümlenmelerinde karşılaşılan bir başka hukuki boşluk da, iyi niyetli üçüncü kişilerin durumudur. Söz konusu aksaklık, Fon tarafından ödenmiş sermayelerine tekabül eden zararları devralınmak suretiyle hisselerine sahip olunan bankalardan halka açık olanlarda hissesi bulunan küçük yatırımcıların durumuna ilişkindir.

Devralınan banka bilançolarının gerçek durumunun ortaya çıkarılması için gerçekleştirilen kayıt düzeltme işlemleri sonucunda oluşan zararların tamamı bankanın özkaynaklarından fazla olduğundan, küçük yatırımcıların bu bankaların borsa yoluyla edindikleri hisse senetlerinin değeri kalmamıştır. Bu nedenle, küçük yatırımcının mağduriyetinin giderilmesine ilişkin düzenlemelerin ilgili kurumlar nezdinde yapılacak çalışmalarla, acilen hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Fonun, kendisine devredilen bankaların çözümlenmesi nedeniyle oluşan kamu maliyetini minimize etmek için gerçekleştirdiği geri kazanımları; banka satışlarından elde edilen gelirler, bankalara ihtiyat olarak aktarılan kaynaklardan yapılan geri çekilişler, devralınan tahsili gecikmiş hakim ortak, kurumsal ve bireysel alacaklardan sağlanan tahsilatlar, devralınan iştirak ve gayrimenkullerin satışından sağlanan gelirler, iflas masalarından sağlanan gelirlerle, dava ve takiplerden sağlanan tahsilatlardır.

Söz konusu satış ve tahsilatların gerçekleştirilmesinde, çok çeşitli idari ve hukuki takip yöntemi kullanılmakta olup süreçlerin etkinleştirilmesi için ortaya çıkan ihtiyaçlara paralel düzenlemeler de hızla hayata geçirilmiştir.

Yapılan düzenlemeler sonucunda Fon;

- Alacaklarının tahsilini etkinleştirmek ve hızlandırmak amacıyla, alışlagelmiş yasal çerçevenin dışında, vergi gibi kamu alacakları için geliştirilmiş daha esnek kanun hükümlerini uygulama,
- Herhangi bir borçluyla borcu yeniden yapılandırma,
- Tahsilat süreçlerini hızlandırmak amacıyla özel indirim programları teklif etme,
- Tahsili gecikmiş alacaklar portföyünü satma,
- Hâkim ortak istismanı nedeniyle Fona devredilen bankalarda, banka hâkim ortağının Fona olan borçlarından dolayı bu kişilerle ilgili şirketlerin yönetim ve denetimini devralma,
- 6183 Sayılı Kanun kapsamında haczettiği şirket mal varlığı değerlerini tek tek satmak yerine, ticari ve iktisadi bütünlük oluşturarak tek parça halinde satma

yetkilerine sahip olmuştur.

Yine kanun kapsamında Fon, banka kaynaklarını doğrudan ya da dolaylı olarak kendi lehine kullanarak bankayı zarara uğratan hâkim ortak ve yöneticiler hakkında mevzuatta belirtilen özel yetkileri de kullanmak suretiyle dava ve takip işlemleri yapmaya da yetkili kılınmıştır.

Fon, özellikle 2000-2001 yılında yaşanan kriz sonrası bir kısım bankanın doğrudan veya birleştirilerek satılması/devredilmesi suretiyle ekonomiye geri kazandırılması, diğer bankaların ise sektörün istikrarını bozmayacak şekilde sistemden çıkarılmasını sağlamış, bu bankaların varlıklarının geri kazanımı amacıyla tahsili gecikmiş alacakların varlık yönetim şirketlerine satışı ile iştiraklerin ve gayrimenkullerin üçüncü kişilere satışı işlemlerini başarıyla gerçekleştirmiştir.

Fon tarafından bankalardan devralınan varlıkların geri kazanımında öncelikli olarak satış yöntemi uygulanmıştır. Satılamayan varlıkların çözümlenmesi süreci ise, gerek hukuki, gerekse operasyonel açıdan yüksek maliyetli olmuştur. Bu nedenle, varlık çözümlenmelerinde, diğer ülke uygulamalarında da görüldüğü üzere, varlık yönetim şirketlerinin etkin bir şekilde kullanılması gerektiği anlaşılmıştır.

3. ÇÖZÜMLEMENİN GELECEĞİ

Kamudaki nispeten genç kurumlardan biri olan TMSF, bir taraftan yaşanan krizlerin yaralarını sarmaya çalışırken, diğer taraftan kendi yapılanmasını sağlamlaştırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, mevduat sigortacılığı ve banka çözümleme görevlerinin en iyi şekilde yerine getirilmesini teminen bugüne kadar yapılanlara ilave olarak, önümüzdeki dönemde Fon için içte ve dışta gelişme sağlanması gereken bir çok alan bulunmaktadır.

Önümüzdeki dönemde Fonun gündemini meşgul edecek konuları dört kısımda ele almak mümkündür:

- Fon tarafından halihazırda yürütölmekte olan çözümleme faaliyetleri; ağırlıklı olarak hâkim ortak alacaklarının tahsiline yönelik olarak açılmış dava takip işlemlerinin sonuçlandırılması, protokole bağlanmış alacakların takip ve tahsil işlemlerinin yürütölmesi, halihazırda Fon portföyünde bulunan gayrimenkul, menkul ve iştiraklerin satış veya tasfiye yoluyla geri kazanımının sağlanması, HDS ve devir protokolleri gereği Fon tarafından üstlenilen dava takip işlemlerinin sonuçlandırılması ile BFB ve Tasfiye Halinde Türk Ticaret Bankası'nın likidasyonunun tamamlanması olup söz konusu işlemlerin en etkin şekilde sonuçlandırılmasına çalışılacaktır.
- Fonun gelecekteki mevduat sigortacılığı ve çözümleme misyonunun yerine getirilmesinde önem arzeden; ticari mevduatın sigorta kapsamına dahil edilmesi ve Fona köprü banka kurma yetkisi verilmesi, açık banka yardımının uygulanışına ilişkin netlik sağlanması ve varlık çözümleme sürecinde varlık yönetim şirketlerinin etkinliğinin artırılması için gerekli çalışmalara hız verilecektir.
- Fondaki süreçlerin iyileştirilmesi, entegrasyonu ve uzmanlaşmanın artırılmasına yönelik olarak; sınır ötesi mevduat sigortacılığı ve çözümleme uygulamalarında uluslararası kuruluşlarla işbirliğine gidilerek uzmanlaşma sağlanması, asgari maliyet testi modelinin hayata geçirilmesi, mudi farkındalığının artırılması için program hazırlanması, sigortalı mevduat ve mudi bilgilerini istenen formatta sağlayabilecek sistemin bankalarda kurulması, risk esaslı prim sisteminin iyileştirilmesi, ödemeye hazırlıklı olunması ve ödeme süresinin kısaltılması ile kamu politikası amaçlarına uyumun periyodik olarak gözden geçirilerek gerekli aksiyonların alınmasına ilişkin sürecin tasarlanması konularındaki proje faaliyetlerine öncelik verilecektir.

- Kurumsallaşmanın artırılması amacıyla; iç kontrol ve bilgi sistemlerinin daha da geliştirilmesi, mevcut insan kaynağının kalifikasyonunun artırılmasına yönelik çalışmaların devam ettirilmesi, teknolojik altyapının güçlendirilmesi ile kurum içi süreçler ve iş akışlarının yazılı hale getirilerek kurumsal hafızanın güçlendirilmesi faaliyetleri yoğunlaştırılacaktır.

Ayrıca her zaman olduğu gibi gelecekte de, finansal güvenlik ağı üyelerinin, finansal istikrarın sürdürülmesindeki tartışılmaz gücü ve etkisine olan inanç ve bağlılıkla, bu alandaki işbirliği ve dayanışmanın azami seviyeye çıkartılması için gereken çaba gösterilecektir.

SONSÖZ

Yakın tarihimizde meydana gelen finansal krizlerin genel ekonomik hayatımızda, toplumun tüm kesimlerinde ve bilhassa bankacılık sektöründe yarattığı etki ve neden olduğu değişimin büyüklüğü tartışmasızdır.

Krizlerle birlikte bankacılık sektöründeki yapısal eksiklikler ortaya çıkmış, sorunlu hale gelen bankalara müdahale edilerek, bu bankalar çözümleme sürecine alınmış ve sektör iyileştirilerek yeni bir finansal yapıya geçilmiştir .

Fon bu süreçte asli fonksiyonu olan mevduat sigortacılığının yanısıra, finansal güvenlik ağındaki diğer kurumlarla birlikte hareket ederek, mali sistemde güven ve istikrarın yeniden tesis edilmesi, bankacılık sektörünün yapılandırılması ve kendisine devredilen bankaların hızla çözümlenmesi konularında kritik görevler üstlenmiştir. Bu kapsamda Fon tarafından, faaliyet izni kaldırılan bankaların hızla tasfiye edilerek sistemden çıkarılması, Fona devredilerek rehabilite edilen bankaların ise satış, devir ve birleşme yoluyla yeniden sektöre kazandırılmasına ilişkin çalışmalar başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Krizle birlikte çözümleme faaliyetlerinde ortaya çıkan yoğunlaşmanın yanısıra, kurumsal gelişimi artıracak uygulamalar ile Fonun mevduat sigortacılığı alanında uluslararası prensip ve uygulamalara uyumluluğu sağlanmış ve Fon, gerek mevduat sigortacılığı, gerekse banka çözümleme alanında yürüttüğü çalışmalar sonucunda IADI üyesi ülkeler tarafından, 2009 yılında “Yılın Mevduat Sigortacısı” ödülüne layık görülmüştür.

Son küresel krizde, bankacılık sektörümüzün gösterdiği dayanıklılık, ülkemizin 2000-2001 krizlerinden sonra aldığı tedbirlerin ve düzenlemelerin yerindeliğiyle, finansal güvenlik ağının etkinliğinin açık ispatıdır.

Küresel krizden etkilenen ülkelerde karşılaşılan sorunlar ve uygulanan çözümleme teknikleri dikkate alındığında ülkemizde de;

- Erken uyarı sistemleri ve risk izleme,
- Sistemik kriz hallerinde kurtarma ve destek programları,
- Sınır ötesi bankacılık ve sınır ötesi banka çözümleme,
- Etkin çözümleme araçları

konularında, mevcut koşulları daha da iyileştirici düzenleme ve uygulamalara ihtiyaç bulunduğu anlaşılmaktadır.

Fon, elinizdeki kitapla tamamladığı Raf Temizliği Kitaplığı ile bankacılık sektörümüzün yakın geçmişte yaşadığı sorunlu döneme, Türkiye'nin mevduat sigortacısının gözünden ışık tutmaya yönelik tarihi bir görevi de yerine getirmiş olduğuna inanmaktadır.

Raf Temizliği Kitaplığının Türkiye'nin sorunlu banka çözümleme deneyimiyle ilgilenen taraflar için yararlı ve ilham verici bir çalışma olarak literatürdeki yerini almasını diliyoruz.

TANIMLAR VE KAVRAMLAR

Açık Piyasa İşlemleri (APİ): Para politikası uygulaması çerçevesinde, merkez bankaları bünyesinde para miktarının artırılıp azaltılması amacıyla, hazine kağıtlarının alım ve satımının (kesin alım, kesin satım, geri satım vaadiyle alım, geri alım vaadiyle satım) yapılması işlemleridir. Bankalararası para piyasası işlemleri de açık piyasa işlemleri kapsamı içerisindedir. TCMB bünyesinde bu tür işlemler, "Açık Piyasa İşlemleri ve Para Piyasası Müdürlükleri" tarafından yürütülmektedir.

Alacağın Temliki: Alacağın temliki, bir alacağın alacaklı tarafından başka bir kimseye devredilmesidir. Bu devir işlemi ile eski alacaklının (temlik edenin) yerini yeni alacaklı (temellük eden) almakta, böylece temlik edilen alacak, eski alacaklının mamelekinden çıkarak, yeni alacaklının mamelekine dahil olmakta, alacağı talep etmek hakkı da yeni alacaklıya intikal etmektedir.

Bail In: SIFI çözümlene enstrümanları çerçevesinde literatüre yeni giren bir tür otofinsanman sistemi olup bankanın zor duruma düşmesi halinde bilançosundaki imtiyazlı alacaklılar dahil, bazı yükümlülüklerinin hisseye dönüştürülmesi yoluyla kuruluşun iç kaynaklarla finanse edilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır.

Bankaların Bilanço Dışı Yükümlülükleri: Bilanço ana kalemleri dışında takip edilen; halihazırda banka açısından yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük içermemekle birlikte, yükümlülüğe dönüşme ihtimali bulunan;

- Garanti ve Kefaletler
- Taahhütler
- Türev Finansal Araçları
- Emanet ve Rehinli Kıymetler

kalemlerinden oluşan bir bilanço bölümüdür.

Bankalararası Para Piyasası: Bankalar arasında kısa vadeli fonların alınıp satıldığı piyasalardır. TCMB bünyesinde aynı adla işlem gören piyasada bankalar kendilerine tanınan limitler çerçevesinde, önceden belirlenen vadelerde TL alım-satım işlemi gerçekleştirmektedirler. Bu piyasada, TCMB aracı konumu üstlenmekte olup (blind broker) alım-satımı gerçekleştiren taraflar birbirlerini bilmeden TCMB üzerinden (TCMB'yi taraf kabul ederek) işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Para politikası uygulamasında önemli bir fonksiyona sahip olan bu piyasada, TCMB doğrudan faiz belirleyerek kısa vadeli faizleri

yönlendirebilmekte ve son kredi mercii fonksiyonunu yerine getirmektedir. TCMB dışında, bankaların kendi aralarında bu tür işlemleri gerçekleştirdikleri ikincil piyasalar da mevcuttur.

CAMELS: Yerinde denetim amacıyla kullanılan CAMELS değerlendirme sistemi, özellikle ABD'de uzaktan gözetimin önemli araçlarından biridir. Bankaların düzenli ve emin çalışmalarını teminen uzaktan gözetim ve yerinde denetimin bir aracı olarak kullanılan bu bileşik performans değerinde; C sermaye yeterliliğini (capital adequacy), A varlık kalitesini (asset quality), M yönetim yeterliliğini (management adequacy), E kazanç durumunu (earnings), L likiditeyi (liquidity), S ise piyasa risklerine duyarlılığı (sensitivity to market risk) temsil etmektedir.

Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senedi: İlgili yıl bütçe kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde ihraç edilmiş olan ve karşılığında herhangi bir nakit girişi sağlanmayan DİBS'dir.

Durulaştırma: Fona devredilen bankaların devir tarihindeki gerçek mali durumunun ortaya çıkarılması amacıyla, bilanço kalemleri üzerinde yapılan çalışma neticesinde, aktif ve pasif kalemlerin değerinin doğru olarak belirlenmesi ve mali tabloların buna göre yeniden düzenlenmesi işlemidir.

Ex-Ante Fonlama Sistemi: Sigortalı mevduat ödeme talepleri ile buna ilişkin diğer harcamaların karşılanması amacıyla gerek duyulacak olan fonun önceden toplanması ve muhafazasıdır. Dünyadaki mevduat sigortacılığı sistemlerinin büyük çoğunluğu ex-ante fonlamayı kullanmaktadır.

Ex-post Fonlama Sistemi: Bir iflas durumu oluştuğunda üye bankaların gerekli fonun oluşturulmasına katkıda bulunmasıdır.

Fon İdare Meclisi: Fonun TCMB tarafından temsil edildiği 22 Temmuz 1983 - 30 Ağustos 2000 döneminde Fon adına karar alma yetkisine sahip organdır.

Fon Yönetim Kurulu: Fonun BDDK tarafından temsil edildiği 31 Ağustos 2000- 29 Ocak 2004 döneminde Fon adına karar alma yetkisine sahip organdır.

Fon Kurulu: 5020 Sayılı Bankalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla bağımsız bir kurul olarak kurularak 29 Ocak 2004 tarihinde göreve başlayan ve 5411 Sayılı Kanunda da bu özelliğini devam ettiren Fonun en üst karar alma organıdır.

Hibrid Sermaye (Contingent Capital): Belirlenen koşullar çerçevesinde hisseye dönüşebilen şartlı sermaye uygulaması, sermaye benzeri borçlanma araçlarının hisseye dönüştürülmesi işlemi olarak ifade edilmektedir.

İçsel Bağlantılık (Interconnectedness): Finansal sistemi meydana getiren kuruluşlardan birinin sorunlu hale gelmesinin, doğrudan veya dolaylı olarak sistemin bütünü üzerinde etkili olması durumunu ifade etmektedir. Sistemik önemi haiz finansal kuruluşları belirlemede kullanılan temel kriterler arasında yer almaktadır.

İkame Edilemezlik (Lack of Substitutability): Finansal kuruluşların sistemdeki vazgeçilmezliğini, yerinin doldurulamamasını tanımlamaktadır. Sistemik önemi haiz finansal kuruluşları belirlemede kullanılan temel kriterler arasında yer almaktadır.

İkrazat: Borç yada ödünç verme.

ICSID (International Center For Settlement of Investment Disputes - Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözümü Merkezi): Yatırım uyuşmazlıkları ile ilgili olarak Dünya Bankası nezdinde kurulmuş uluslararası çözüm merkezidir. Merkezin amacı, bu merkeze üye devletler ile bu merkeze üye devlet vatandaşları arasındaki yatırımlardan kaynaklanan uyuşmazlıkların uzlaştırma ve tahkim yolu ile çözümlenmesini sağlamaktır.

Karmaşıklık (Complexity): Finansal kuruluşların birçok birimle çok fazla sektörde faaliyet göstermesi, sınır ötesi faaliyette bulunması, yeni ve karmaşık finansal ürünlere sahip olması durumunu tanımlayan bu ifade sistemik önemi haiz finansal kuruluşların belirlenmesinde esas alınan temel kriterlerden biridir.

Muhammen Bedel: Açık artırmayla yapılan satışlarda, satışı yapılacak malın tahmini bedelidir. İcra yoluyla yapılan satışlarda, satış bedeli, birinci arttırmada muhammen bedelin yüzde 75'ini, ikinci arttırmada yüzde 40'ını geçmek zorundadır.

Muvazaa: Tarafların, yaptıkları akdin hiç hüküm doğurmaması ya da görünürdeki akitten başka bir akdin hükümlerini doğurması hususunda anlaşmalarıdır. Muvazaada görünürdeki işlemin yanı sıra, tarafların bir de gizli anlaşmaları vardır. Bu gizli anlaşmadaki amaç, üçüncü kişileri yanıltmaktır. Üçüncü kişilere karşı görünürdeki işlem yapılmış gibi gösterilmekte, ancak taraflar kendi aralarında yaptıkları gizli anlaşma ile görünürdeki işlemin hüküm doğurmaması ya da başka

bir akdin sonuçlarını doğurması konusunda anlaşmaktadırlar. Tarafların anlaşması, yapılan akdin hüküm doğurmaması yönünde ise adi veya mutlak muvazaa, yapılan akdin başka bir akdin sonuçlarını doğurması şeklinde ise, mevsuf veya nisbi muvazaa söz konusudur. Şayet muvazaa akdin tamamını kapsıyorsa tam muvazaa, akdin sadece belli hükümlerine ilişkin ise kısmi muvazaa vardır.

Mutabakat Zabıtları: Literatürde “Memorandum of Understanding (MOU)” olarak ifade edilen mutabakat zabıtları, uluslararası iflas rejiminin olmadığı hallerde, sınır ötesi kuruluşlara ilişkin konuların düzenlenmesi amacıyla taraflar arasında gönüllülük esasıyla imzalanan ikili/çoklu özel anlaşmalar olup, yasal bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

Off-Shore Bankacılık (Kıyı Bankacılığı): Serbest bölgelerde faaliyet gösteren ve ulusal bankacılık sisteminin dışında tutularak bazı muafiyetler tanınan uluslararası bir bankacılık türüdür.

Off-shore bankalar; yerel para birimi dışındaki bir para birimi cinsinden kuruldukları ülkede yerleşik olmayan kişi ve kurumlarla işlem yapar, yurt içi bankaların tabi olduğu sınırlama ve kontrollerin çoğundan muafırlar. Ayrıca bu bankalarda çok sıkı bir biçimde sır saklama ilkesi uygulanır.

Off-shore bankalarda açılan mevduat hesapları, kanuni karşılığa ve vergiye tabi olmadıklarından yüksek getiri sağlarlar. Ancak tasarruf mevduatının bütün niteliklerini taşımalarına rağmen, yurt dışında kurulu bir bankada bulduklarından mevduat güvencesi dışında kalırlar.

Sermaye Benzeri Kredi: Vadesine en az beş yıl kalan, şirketin iflası ya da tasfiyesi halinde hisse senetlerinden bir önce, diğer tüm borçlardan sonra ödenmesi kredi verenlerce kabul edilen, defaten kullanılan ve herhangi bir şekil ve surette doğrudan ya da dolaylı olarak teminata bağlanmamış, hiç bir türev işlem ve sözleşmeyle ilişkilendirilmemiş, başka işlere temlik edilemeyeceği yazılı olarak belirlenmiş, şirketin doğrudan ve dolaylı iştirakleri dışında kalan kişilerden sağlanan kredilerdir.

SIFI (Systemically Important Financial Institution): Sorunlu hale gelmeleri durumunda finansal sistem ve reel ekonomi üzerinde olumsuz ve büyük bir negatif etki oluşturabilme potansiyeline sahip sistemik önemi haiz finansal kuruluşları tanımlamak üzere kullanılmaktadır.

Sistemik Vergi ve Harç (Systemic levies and taxes): Sistemik riskin azaltılmasında bir teşvik mekanizması olarak kullanılmak üzere SIFI kategorisinde yer alan finansal kuruluşlar için getirilmesi öngörülen vergi ve harçları ifade etmektedir.

Sulh: Hukuki bir ihtilafın taraflarının, aralarında anlaşarak ihtilafı sona erdirmeleridir.

UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law - Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu): Milletlerarası ticari ilişkilerle ilgili uyuşmazlıkların giderilmesinde Birleşmiş Milletler Ticaret Hukuku Komisyonu tarafından hazırlanan tahkim kurallarının uygulanacağına sözleşmede taraflarca kararlaştırılmış olması halinde söz konusu uyuşmazlığın bu kurallar kapsamında çözümlenmesidir.

KAYNAKÇA

A. Rapor ve Çalışma Tebliğleri

- AB Direktifleri (94/19/EC, 2001/24/EC ve 2009/14/EC numaralı direktifler)
- Bağımsız Denetim Firmalarının Raporları
- Bakanlar Kurulu Kararları
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararları
- Bankalar Yeminli Murakıp Raporları
- Banka Yönetim Kurulu Kararları
- Banka Teftiş Kurulu Başkanlığı Raporları
- BDDK, “Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi-III”, Eylül 2010
- BDDK, Bankacılık Yeniden Yapılandırma Programı, Mayıs 2001
- BDDK, Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı Gelişme Raporları (I-VII)
- BDDK, “Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi-II”, Aralık 2009
- BDDK, “Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi”, Nisan 2009
- BDDK, “Kore Varlık Yönetim Şirketi (KAMCO)” İnceleme Raporu, Ağustos 2002
- BIS, “Report and Recommendations of the Cross-Border Bank Resolution Group (CBRG)”, September 2009,
- Bilirkişi Raporları
- DPT, “Katılım Öncesi Ekonomik Program” Raporu, 2001
- FDIC, “Resolutions Handbook: Methods for Resolving Troubled Financial Institutions in the United States”, 1998
- FDIC, “The FDIC and RTC Experience, Managing the Crisis”, Volume I & II, 1998

- Fon Başkanlık Makamı Olurları/Onayları
- Fon Denetim Daire Başkanlığı Raporları
- Fonun, Üçüncü Kişiler / Mahkemeler / İcra Daireleri / Resmi Kurum ve Kuruluşlar ile Yaptığı Yazışmalar Fon Kurulu / Fon Yönetim Kurulu Kararları
- Hazine Müsteşarlığı, “Enflasyonla Mücadele Programı Politika Metinleri”, Cilt: I, 2000
- Hazine Müsteşarlığı, “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı Politika Metinleri”, Cilt: I, 2001
- IADI, “General Guidance for the Resolution of Bank Failures” Rehberi, Aralık 2005
- IADI-BIS, “Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems: A methodology for compliance assessment”, Aralık 2010
- IADI, “Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems” Temel Prensipler Dokümanı, Haziran, 2009
- IADI, “Governance of Deposit Insurance Systems” Rehberi, Mayıs 2009
- IADI, “Guidance for the Establishment of a Legal Protection Scheme for Deposit Insurance Systems” Rehberi, Temmuz 2009
- IADI, “Claims and Recovery Discussion Paper” Tartışma Metni, Haziran 2008
- Mahkeme Kararları
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Raporları
- TCMB, “2001 Yılı Para Politikası Raporu”, 2002
- TCMB, “Enflasyonu Düşürme Programı Çerçevesinde Para ve Kur Politikaları”, Yıllık Rapor, 1999
- TCMB, “Türkiye’de Para Politikası Uygulamaları”, 2001
- TCMB, “Bankacılık Sektörünün Yabancı Para Pozisyon Açığı: Türkiye Örneği” Araştırma Genel Müdürlüğü Tebliğ No:1, Haziran, 2002

- TBB, “İstanbul Yaklaşımı Bir Yeniden Yapılandırma Deneyimi” Çalışma Raporu, Ağustos 2005
- TBB, “50. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye’de Bankacılık Sistemi 1958-2007”, Kasım 2008
- TBB, Banka ve Sektör Bilgileri Raporları

B. Kitap, Dergi ve Makaleler

- Battal A., “Bankacılık Kanunu Şerhi”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007
- Barth J.R ile Caprio G. ve Levine Ross, “Rethinking Bank Regulation, Till Angels Govern”, *Economica* Vol.74, Iss. 293, 2007
- Bumin M. ve Ateş F., “Sorunlu Bankaların Çözülmesi Türkiye Deneyimi”, Palme Yayıncılık, 2008
- Erçel G., “Umut Enflasyon Hedeflemesinde”, *Ekonomik Forum*, Sayı: 3, 2001.
- Eriş G., “Anonim Şirketler Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 1995
- Gürdoğan B., “İflas Hukuku Dersleri”, 1966
- Kazgan G., “Türkiye Ekonomisinde Krizler 1929-2001: Ekonomi Politik Açısından Bir İrdeleme”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005.
- Keyder N., “Türkiye’de 2000-2001 Krizleri ve İstikrar Programları”, *İktisat, İşletme ve Finans Dergisi*, Sayı: 183, 2001
- Kindleberger Charles P., “Cinnet Panik ve Çöküş Mali Krizler Tarihi”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, Ekim 2008
- Kostakoğlu C., “Bankalar Kanunu Şerhi”, 2003
- Kuru B., “İcra ve İflas Hukuku El Kitabı”, Türkmen Yayınları, İstanbul, 2004
- Kuter A. ve Diğerleri, “Atatürk’ten Günümüze Türkiye Ekonomisi”, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, 2002,
- Mesutoğlu B., “Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi-Ülke Örnekleri” Çalışma Tebliği, BDDK, 2001

- Öztekin S., “Türk Hukukunda Sıra Cetveli Prosedürü ve Sıra Cetveline Karşı Müracaat Yolları”, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, 1978
- Parasız İ., “Enflasyon-Kriz-Ayarlamalar”, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2001
- Reisoğlu S., “Bankalar Kanunu Şerhi”, Ankara, 2002
- Reisoğlu S., “Bankacılık Kanunu Şerhi”, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2007
- Serdengeçti S., “Şubat 2001 Krizi Üzerine Düşünceler: Merkez Bankası Açısından Çıkarılacak Dersler”, Uluslararası Ekonomi Konferansı, 2002,
- Serdengeçti S., “Türkiye Enflasyonu Yenmek Zorunda”, İSO Dergisi, Sayı: 421, 2001
- Sümer A., “Türk İflas Hukuku”, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004
- Taşdelen S., “Bankacılık Kanunu Şerhi”, Turhan Kitabevi, İkinci Baskı, Ankara 2006
- Tekinalp Ü., “Fondaki Bankanın Hukuku”, İstanbul 2001

